

ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΥ ΚΥΡΡΟΥ

**ΦΙΛΟΘΕΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑ
Η
ΑΣΚΗΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ**

ΚΕΙΜΕΝΟ - ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ - ΣΧΟΛΙΑ

Ἄπο τήν

ΖΑΧΑΡΙΑΔΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ

Θεολόγο

ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΥ ΚΥΡΡΟΥ

**ΦΙΛΟΘΕΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑ
Η
ΑΣΚΗΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ**

ΚΕΙΜΕΝΟ - ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ - ΣΧΟΛΙΑ

Ἄπο τήν

ΖΑΧΑΡΙΑΔΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ

Θεολόγο

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΣ ΚΥΡΡΟΥ

ΒΙΟΣ

Ὁ Θεοδώρητος ὑπῆρξε ὁ τελευταῖος μεγάλος ἐκπρόσωπος τῆς ἀντιοχειανῆς σχολῆς. Ἐν καί, ἐκτὸς τοῦ σημειώματος τοῦ Γενναδίου¹, δὲν ὑπάρχει καμμία ἀρχαία βιογραφία του, ἡ σταδιοδρομία του εἶναι ἐπαρκῶς γνωστὴ ἀπὸ τὰ συγγράμματα αὐτοῦ τοῦ ἰδίου καὶ ἄλλων, ἰδίως ὅμως ἀπὸ τὶς συλλογὲς ἐπιστολῶν.

Ὁ πατέρας του, μέλος ἐπιφανοῦς καὶ ἀπὸ πολλὰς γενιὰς χριστιανικῆς οἰκογένειας τῆς Ἀντιόχειας, ἦταν ἀπὸ τὴν ἀρχὴ εὐσεβῆς, ἐνῶ ἡ μητέρα του ἀρεσκόταν στὴν κοσμικὴ ζωὴ, ἀπὸ τὴν ὁποία ἀποσύρθηκε ὅταν θεραπεύτηκε ἀπὸ βαρεῖα ὀφθαλμία, ὅποτε δέχθηκε τὴν πνευματικὴ καθοδήγηση τοῦ ἐρημίτη Μακεδονίου. Ἀφοῦ μετὰ ἀπὸ δωδεκαετὴ συζυγικὸ βίο παρέμεινε ἄτεκνη, ἀπέκτησε τὸ 393 τὸν γιό της, τὸν ὁποῖον, ὡς θεῖο δῶρον, ὀνόμασε Θεοδώρητον².

Αὐτὸς κατ' ἀρχὴν μορφώθηκε στὴ σχολὴ τῆς μονῆς Εὐπρεπίου, ἔπειτα πιθανῶς καὶ σ' ἄλλες σχολὰς τῆς Ἀντιόχειας, ὅπου πρέπει ν' ἄκουσε μαθήματα καὶ τοῦ Θεοδώρου Μοψουεστίας, τὸν ὁποῖον θεωροῦσε καὶ ἀποκαλοῦσε διδάσκαλό του³. Μετὰ τὸν θάνατο τῶν γονιῶν του, σὲ ἡλικία 23 ἐτῶν μοίρασε τὴν περιουσία του καὶ πῆγε στὴ μονὴ τῆς Ἀπαμείας, ὅπου ἔμεινε ἑπτὰ χρόνια ἀσκούμενος καὶ μελετώντας τὴν ἀγία Γραφή, τὰ ἔργα παλαιῶν ἀπολογητῶν καὶ τὰ θεολογικὰ συγγράμματα τῶν πατέρων. Τότε ἐπισκέφθηκε χάριν προσκυνήματος καὶ τὰ Ἱεροσόλυμα.

Ἦταν μόλις τριάντα χρόνων, τὸ 423, ὅταν ἐξελέγη καὶ κατόπιν πολλῆς πιέσεως χειροτονήθηκε ἐπίσκοπος Κύρρου στὴν

1. *De vir ill.* 89.

2. *Φιλόθεος Ἱστορία* 13.

3. *Ἐπιστολὴ* 16.

Ἀντιόχεια ἀπὸ τὸν μητροπολίτη Ἱεραπόλεως Ἀλέξανδρο. Ἡ ἐπαρχία τῆς Κύρρου, μέρος τῆς Κυρηστικῆς ποὺ ἐκτείνεται κατὰ μῆκος τῆς νοτιοδυτικῆς ὄχθης τοῦ Εὐφράτη, ἐκτεταμένη καὶ ὄρεινῆ, περιελάμβανε ἐκτὸς ἀπὸ τὴν πόλη καὶ 800 κοινότητες, ποὺ περιβάλλονται κατὰ τὸ πλεῖστον ἀπὸ χιονισμένα ὄρη.

Τόσο ἡ πόλη ὅσο καὶ οἱ κοινότητες ἦταν πολὺ παρημελημένες, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὰ γραφόμενα στὶς ἐπιστολές τοῦ Θεοδώρητου⁴ καὶ χρειάσθηκε νὰ καταβληθεῖ πολλή φροντίδα ἀπὸ αὐτὸν γιὰ νὰ ἀνακουφισθοῦν. Αὐτὸς μὲ τὰ ἐκκλησιαστικά εἰσοδήματα ἀνήγειρε δημόσια λουτρά καὶ στοές, κατασκεύασε γέφυρες καὶ ὑδραγωγεῖα, προσεῖλκυσε διδασκάλους, «σοφιστὰς» καὶ ὀργάνωσε τὴ φιλανθρωπία καὶ τὴν ἰατρικὴ περίθαλψη. Ἰδιαίτερα περιέθαλψε καὶ ἀνακούφισε τοὺς Χριστιανοὺς ποὺ διώκονταν ἀπὸ τοὺς Πέρσες καὶ κατέφευγαν στὴν ἐπαρχία του.

Ἄν καὶ ἡ περιοχὴ ἦταν ἀπὸ παλαιὰ ὀργανωμένη ἐκκλησιαστικὰ καὶ ἡ Ἐκκλησία διέθετε παντοῦ ἐνορίες καὶ μοναστήρια, ὁ Θεόδωρητος συνάντησε πολλὰς δυσκολίες ἀπὸ ἀλλόθρησκους καὶ αἰρετικούς, τῶν ὁποίων τὰ ὑπολείμματα προσπάθησε νὰ ἐκρίζώσει. Τῶν ἐθνικῶν ἡ ἀντίσταση ἦταν μικρὴ, ὅπως φαίνεται, τῶν Ἰουδαίων ὁμοῦς ἡ δύναμη ἦταν μεγάλη καὶ ἡ ἀντίσταση σθεναρὴ.

Ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς ὀπαδοὺς τῶν νεωτέρων αἱρέσεων, Ἀρειανῶν, Μακεδονιανῶν καὶ Εὐνομιανῶν, συνάντησε καὶ πλῆθος ὀπαδῶν παλαιότερων αἱρέσεων, ὅπως εἶναι οἱ Μαρκιωνίτες, ἀπὸ τοὺς ὁποίους εἴλκυσε στὴν ὀρθόδοξη πίστη περισσότερο ἀπὸ δέκα χιλιάδες⁵.

Καὶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ ζωὴ αὐτῶν τῶν ὀρθοδόξων τῆς ἐπαρχίας ἐξακολουθοῦσε ἀκόμα νὰ διατηρεῖ στοιχεῖα διάβρωσης. Γιὰ παράδειγμα σὲ πολλὰς ἐνορίες αὐτῆς χρησιμοποιοῦνταν ἀποκλειστικὰ τὸ *Διατεσσάρων Εὐαγγέλιον* τοῦ Τατιανοῦ. Ὁ Θεόδωρητος ἀντικατέστησε ὅσα ἀντίτυπα αὐτοῦ βρῆκε, 200, μὲ ἀντίτυπα τῶν τεσσάρων κανονικῶν εὐαγγελίων⁶.

4. Ἐπιστολές 43. 79. 81. 113.

5. Ἐπιστολές 145. 81.

6. *Αἰρετικῆς Κακομυθίας* 1,20.

Δέν ἀρέσκονταν στίς θεολογικές διαμάχες, παρ' ὅλα αὐτὰ ὅμως δέν μπλέχτηκε μόνο σ' αὐτές, ἀλλά καί ταλαιπωρήθηκε ἀπό αὐτές. Ὅταν ἐξερράγη ἡ ἔριδα μεταξὺ Νεστορίου καί Κυρίλλου δέν μπόρεσε ν' ἀποφύγει τὴν ἀνάμιξή του, ἀφ' ἑνός λόγῳ τῆς φιλίας του μὲ τὸν πρῶτο καί ἀφ' ἑτέρου λόγῳ τῆς παραγγελίας τοῦ Ἰωάννη Ἀντιοχείας ν' ἀντικρούσει τοὺς Δώδεκα Ἀναθεματισμοὺς τοῦ Κυρίλλου, στοὺς ὁποίους μάλιστα καί ὁ ἴδιος ἔβλεπε σαφῆ στοιχεῖα ἀπολιναριστικῶν τάσεων ἀλλὰ καί ἄλλες δυσσέβειες. Ἄν καί τὸ ἀντιρρητικὸ ἔργο πού συνέταξε τότε ὁ Θεοδώρητος δέν σώζεται, γνωρίζομε τὸ περιεχόμενό του ἀπὸ τὴν ἀπάντηση τοῦ Κυρίλλου.

Ἡ ἄποψη πού διατυπώνει στὸ ἔργο αὐτὸ στὴν οὐσία τοῦ θέματος εἶναι ὅτι ὁ Χριστὸς ἔχει δύο διαφορετικὰ πρόσωπα καί ὅτι ἡ Παρθένοσ μπορεῖ νὰ ὀνομαστεῖ Θεοτόκος, ἀλλὰ πάντα μόνο μεταφορικῶς, ὄχι φυσικῶς. Στὴν Ἐφεσο ἦταν ὁ κύριος θεολογικὸς ἐκπρόσωπος τῆς μειωψηφούσας μερίδας τῶν Ἀντιοχέων, καί αὐτὸς ἀνέλαβε τὴ διατύπωση τῶν ἀπόψεών της ἐνώπιον τοῦ αὐτοκράτορα κατὰ τὴν ἀκρόαση πού πραγματοποιεῖτο μετὰ τὴ σύνοδο.

Μετέπειτα συνέχισε νὰ τηρεῖ μετριοπαθῆ θεολογικὴ στάση, ἡ ὁποία ὅμως δέν ἦταν ἀρκετὰ προχωρημένη καί δέν συνοδεύετο ἀπὸ διαλακτικότητα. Σύνταξε τὸ σύμβολο, τὸ ὁποῖο ἀπετέλεσε τὴ βάση γιὰ τὴ συμφιλίωση τῶν δύο μερίδων πού ἐκπροσωποῦνταν ἀπὸ τὸν Ἰωάννη Ἀντιοχείας καί τὸν Κύριλλο Ἀλεξανδρείας, γι' αὐτὸ καί ὀνομάσθηκε *Ἐνωτικόν*. Σ' αὐτὸ τὸ σύμβολο ὁμολογεῖται ἓνας Χριστός, ἓνας Κύριος, ἓνας Υἱός, διακηρύσσεται ἡ ἀσύγχυτη ἔνωση τῶν δύο φύσεων καί ἡ Παρθένοσ Μαρία ἀποκαλεῖται Θεοτόκος. Ἐν τούτοις ὁ ἴδιος δέν προχώρησε στὴ συμφιλίωση, διότι κατὰ τὴν ἐφαρμογὴ τῆς ἐνώσεως ἐκτὸς ἀπὸ τὸ σύμβολο αὐτὸ ἀπαιτήθηκε καί ἡ καταδίκη τοῦ φίλου του Νεστορίου, πρὸς τὸν ὁποῖον ἔγραψε ὅτι θὰ προτιμοῦσε νὰ κοποῦν καί τὰ δύο χέρια του, παρὰ νὰ ὑπογράψει τὴν καταδίκη του⁷. Πίστευε μάλιστα ἐπιπλέον ὅτι ὁ Κύριλλος

7. Ἐπιστολὴ 172.

ἔπρεπε ν' ἀνακαλέσει μερικές ἐκφράσεις τῶν ἀναθεματισμῶν, τις ὁποῖες αὐτὸς εὑρίσκει ἀπολιναριστικές.

Ὅταν ὁ Ἰωάννης Ἀντιοχείας ἀπέσυρε τὴν ἀπαίτηση τῆς καταδίκης τοῦ Νεστορίου, τὸ 434, τότε ὁ Θεοδώρητος δέχθηκε τὴν ἐνωτικὴ ἀπόφαση.

Μετὰ ἀπὸ δεκατέσσερα χρόνια ἡρεμῆς διαβίωσης, τὸ 448 ἀναγκάσθηκε νὰ ἀποδοθεῖ σὲ νέους δογματικούς ἀγῶνες. Ὁ διάδοχος τοῦ Κυρίλλου στὸν θρόνο τῆς Ἀλεξανδρείας, Διόσκορος, μονοφυσικῶν ἀρχῶν, πικράθηκε ἀπὸ τὴν ἔκδοση τοῦ Ἐραριστοῦ τοῦ Θεοδώρητου, παραπονέθηκε στὸν πατριάρχη Ἀντιοχείας Δόμνον Β' ὅτι αὐτός, ὁ Θεοδώρητος, κηρύττοντας στὴν Ἀντιόχεια διαμέλιζε τὸν ἕνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν σὲ δύο υἱούς. Παρὰ τὴν ἀπόρριψη τῆς κατηγορίας ἀπὸ αὐτὸν μὲ τὴν ἀπολογητικὴ ἐπιστολὴ⁸ πρὸς τὸν Διόσκορο τὴν ἀδίστακτη ἀναγνώριση τοῦ ἐνὸς Υἱοῦ καὶ τὸν ἀναθεματισμὸ αὐτῶν ποὺ ἀρνοῦνταν νὰ ὁμολογήσουν Θεοτόκο τὴν Μαρία, ὁ Διόσκορος τὸν καταδίκασε καὶ ἔπεισε τὸν αὐτοκράτορα νὰ τοῦ ἀπαγορεύσει τὴν εἴσοδο στὴν ἐπαρχία του. Στὴ σύνοδο τῆς Ἐφέσου τοῦ 449, τὴν λεγομένη Ληστρική, στὴν ὁποία τοῦ ἀπαγορεύθηκε ἡ συμμετοχή, ἐπανελάβε τὴν καταδίκη αὐτοῦ μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους παλαιοὺς φίλους τοῦ Νεστορίου, ὅπως τοῦ Δόμνου Ἀντιοχείας, τοῦ Ἰβὰ Ἐδέσσης καὶ τοῦ Εἰρηναίου Τύρου.

Ὁ Θεοδώρητος ἀποσύρθηκε τότε στὴν παλαιὰ μονὴ του στὴν Ἀπάμεια, ὅπου ἔζησε ὡς φυλακισμένος ὑπὸ κρατικὴν ἐπιτήρηση. Ἀπὸ ἐκεῖ ἀπηύθυνε ἐκκλήση πρὸς τὸν πάπα Λέοντα, ὁμολογώντας τὴν πίστη του στὸν ἕνα Χριστό⁹. Ἀλλὰ ἡ πορεία τῶν πραγμάτων ἄλλαξε μόνο μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Θεοδοσίου Β' καὶ τὴν ἀνάληψη τῆς βασιλείας ἀπὸ τὴν Πουλχερία καὶ τὸν Μαρκιανὸ (450), ὅποτε ὁ Θεοδώρητος ἀφέθηκε ἐλεύθερος νὰ μεταβεῖ στὴν ἐπαρχία του.

Ἔλαβε μέρος στὴ Δ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδο τῆς Χαλκηδόνος, τὸ 451, στὴν ὀγδόη συνεδρίαση τῆς ὁποίας κατόπιν ἀπαιτήσεως ἐπισκόπων διακήρυξε τὴν ἀποδοχὴ τῶν ἀποφάσεων τῆς συνόδου τῆς Ἐφέσου, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς κατα-

8. Ἐπιστολὴ 83.

9. Ἐπιστολὴ 113.

δίκης τοῦ Νεστορίου, ὁ ὁποῖος εἶχε ἤδη πεθάνει, καὶ ἐγινε δεκτὸς ἀπὸ ὄλους τοὺς Πατέρες τῆς συνόδου ὡς «ὀρθόδοξος διδάσκαλος»¹⁰.

Ἄπὸ τότε ἔμεινε ἀδιατάρακτος στὴν ἐπαρχία του, ἐκτιμώμενος ἀπὸ ὄλους γιὰ τὴν ὀρθόδοξη πίστη, τὴ μεγάλη προσφορά του στὰ θεολογικὰ γράμματα καὶ τὸ φιλανθρωπικὸ του ἔργο. Κατὰ τὸν Γεννάδιο πέθανε τὴν ἐποχὴ τοῦ αὐτοκράτορα Λέοντα Α΄, ἀλλὰ ἡ εἶδηση αὐτῆ δὲν βοηθεῖ πολὺ στὸν καθορισμὸ τῆς ἀκριβοῦς χρονολογίας, καθ' ὅσον ἡ βασιλεία τοῦ Λέοντος δὲν ἦταν τόσο μικρὴ (457–474). Ὁ κόμης Μαρκελλῖνος μνημονεύοντας αὐτὸν κατὰ τὸ ἔτος 466, πιθανῶς δείχνει καὶ τὸν χρόνον τοῦ θανάτου¹¹.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΑ

Δόκιμος συγγραφέας ὁ Θεοδώρητος ἤδη πρὶν εἰσελθεῖ στὸν δογματικὸ ἀνταγωνισμό, ἀναδείχθηκε στὴ συνέχεια σὲ ἓνα ἀπὸ τοὺς παραγωγικότερους θεολόγους τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἡ λιπαρὴ γνώση τῆς Γραφῆς καὶ τῆς κλασικῆς ἑλληνικῆς γραμματείας τοῦ ἐπέτρεψαν νὰ διεισδύσει ἱκανοποιητικὰ στὰ κείμενα τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ νὰ δώσει εὐπρόσδεκτη ἔκφραση καὶ μορφή στὴ σκέψη του. Ἡ ἔδρα του, ἡ πόλη τῆς Κῦρρου, ἦταν ἑλληνικὴ, οἱ ὀρεινὲς ὁμοίως κοινότητες τῆς ἐπαρχίας του σὲ μεγάλη ἔκταση ἦταν συρόφωνοι· ἐν τούτοις αὐτὸς χρησιμοποίησε ἀποκλειστικὰ τὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα στὴν καθαρὴ μορφή της, ἄλλοτε καὶ στὴν ἄττική, γι' αὐτὸ καὶ ἐπαινεῖται ἀπὸ τὸν Φώτιο¹².

Τὰ σωζόμενα ἔργα του, ἂν καὶ καταλαμβάνουν πολλοὺς ὀγκῶδεις τόμους, ἀντιπροσωπεύουν μόνον μέρος τῆς συγγραφικῆς του παραγωγῆς. Τὸ 450 ἔλεγε ὁ ἴδιος ὅτι εἶχε γράψει 35 «βίβλους»¹³, ἐννοώντας αὐτοτελῆ συγγράμματα, εἴτε μικρὰ εἴτε

10. Mansi 7,189.

11. *Chronicon, Monum. Germ. Historica, Auct. Antiqu.* 11,89.

12. *Μυριόβιβλος* 203.

13. *Ἐπιστολὴ* 145.

μεγάλα, μὲ ιδιαίτερο τίτλο, παραβλέποντας προφανῶς τὰ πρόχειρα μικρὰ κείμενα, ὅπως οἱ ὁμιλίες καὶ οἱ ἐπιστολές.

Ἀπολογητικά

Ἐνα ἀπὸ τὰ καλύτερα ἔργα τοῦ Θεοδώρητου εἶναι τὸ μὲ τὸν τίτλο *Ἑλληνικῶν παθημάτων θεραπευτικὴ*¹⁴ καὶ μὲ ὑπότιτλο «Εὐαγγελικῆς ἀληθείας ἐξ ἑλληνικῆς φιλοσοφίας ἐπίγνωσις». Ὑπάρχει διαφορὰ ἀπόψεως μεταξὺ τῶν ἐρευνητῶν γιὰ τὸν χρόνο συγγραφῆς τοῦ ἔργου, ἀλλὰ λαμβάνοντας ὑπόψη τὰ πλαίσια στὰ ὁποῖα κινεῖται ἡ σκέψη τοῦ συγγραφέα καὶ τὸ γεγονός ὅτι ὅλοι οἱ μεγάλοι σχεδὸν πατέρες καὶ συγγραφεῖς ἔγραψαν τὰ ἀπολογητικά τους ἔργα κατὰ τὴ νεότητά τους, πρὶν εἰσελθοῦν στὸ καθ' αὐτὸ θεολογικὸ συγγραφικὸ στάδιο, πρέπει νὰ ὑποθέσομε ὅτι γράφηκε πρὶν ἀπὸ τὴ χειροτονία σὲ ἐπίσκοπο, δηλ. πρὶν τὸ 423. Ἡ ἀφορμὴ τῆς σύνταξής του ἐκτίθεται σαφῶς στὴν προθεωρία. Τὸν εἶχαν πλησιάσει πολλοὶ ἐθνικοί, οἱ ὁποῖοι διακωμωδοῦσαν τὴ χριστιανικὴ διδασκαλία, ἰσχυριζόμενοι ὅτι οἱ ἐκκλησιαστικοὶ ἡγέτες ζητοῦν ἀπὸ τοὺς ὁπαδοὺς τους μόνο πίστη καὶ ὄχι γνώση καὶ κατηγορώντας τοὺς ἀποστόλους ὡς ἀγράμμάτους.

«Πολλάκις μοι τῶν τῆς ἑλληνικῆς μυθολογίας ἐξηρητημένων συντετυχηκότες τινὲς τὴν τε πίστιν ἐκωμώδησαν τὴν ἡμετέραν, οὐδὲν ἄλλο λέγοντες ἡμᾶς, τοῖς τὰ θεῖα παρ' ἡμῶν παιδευομένοις ἢ τὸ πιστεῦειν παρεγγυᾶν, καὶ τῆς τῶν ἀποστόλων κατηγοροῦν ἀπαιδευσίας, βαρβάρους ἀποκαλοῦντες, τὸ γλαφυρὸν τῆς εὐπειρίας οὐκ ἔχοντας· καὶ τὸ γεραίρειν δὲ τοὺς μάρτυρας καταγέλαστον ἔφασκον καὶ λίαν ἀνόητον τὸ πειρᾶσθαι τοὺς ζῶντας παρὰ τῶν τεθνεώτων ὠφέλειαν πορίζεσθαι, προσετίθεσαν δὲ καὶ ἕτερα ἄλλα παραπλήσια τούτοις, ἃ διδάξει τὸ ζύγγραμμα. Ἐγὼ δὲ πρὸς μὲν ἐκείνους ἅπερ ἐχρῆν διεξῆλθον, τὰ κατηγορήματα δια-

14. PG 83, 783–1152.

λύων· ἀνόσιον δὲ ὤήθην καὶ δυσσεβῆς παριδεῖν τοὺς ἀπλοῖς ἤθεσι κεχρημένους ὑπ' ἐκείνων ἀπατωμένους καὶ μὴ ξυγγράψαι καὶ διελέγξαι τῶν κατηγορημάτων τὸ μάταιον».

Σύνταξε λοιπὸν αὐτὸ τὸ ἔργο σὲ δώδεκα δοκίμια, προσδίδοντας στὸ λόγο «ἀνειμένον» χαρακτήρα, ἐλεύθερον καὶ διαλεκτικόν, μὴ περιοριζόμενον ἀπὸ τὶς συνήθειες τοῦ χριστιανικοῦ λόγου· ἐξηγεῖ αὐτὸ μὲ τὴ σκέψη ὅτι, χρησιμοποιοῦντας γιὰ παράδειγμα τὶς μαρτυρίες τοῦ Πλάτωνα καὶ τῶν ἄλλων φιλοσόφων, ἔπρεπε νὰ προσαρμόσει καὶ τὸν λόγο στὸν τρόπο ἐκφράσεως ἐκείνων.

Μὲ αὐτὸ δείχνει ὅτι τὰ διδάγματα τῶν Ἑλλήνων σοφῶν δὲν ἀποτελοῦν τὴ μόνη ἀπάντηση στὰ μεγάλα προβλήματα τῆς ζωῆς καὶ τῆς ὑπάρξεως· ἀποτελοῦν μάλιστα κατὰ τὸ πλεῖστον ἐσφαλμένη ἀπάντηση. Γι' αὐτὸ οἱ ἔθνικοι ὀδηγήθηκαν σὲ νοσηρὲς θρησκευτικὲς ἀντιλήψεις. Ἔτσι ἐξηγεῖται καὶ ὁ τίτλος τοῦ ἔργου *Θεραπευτική*, ὁ ὁποῖος θυμίζει τὸν τίτλο ἔργου τοῦ Χρυσίππου *Θεραπευτικὴ τῶν παθῶν*.

Στὰ ἐπιμέρους δοκίμια, τὰ ὁποῖα ὁ ἴδιος καλεῖ διαλέξεις, ἀναπτύσει τὰ θέματα περὶ πίστεως, πρώτης ἀρχῆς, ἀγγέλων καὶ δαιμόνων, ὕλης καὶ κόσμου, φύσεως ἀνθρώπου, προνοίας, θυσῶν, τιμῆς μαρτύρων, νόμων, χρησμῶν ἀληθῶν καὶ ψευδῶν, τέλους καὶ κρίσεως, πρακτικῆς ἀρετῆς, καὶ δίνονται σ' αὐτὰ παράλληλα ἡ ἔθνικὴ καὶ ἡ χριστιανικὴ ἀπάντηση.

Ὁ Θεοδώρητος μνημονεύει 105 ἔθνικοὺς φιλοσόφους, τῶν ὁποίων χρησιμοποιοεῖ περίπου 350 παραθέματα, ἄλλοτε κατὰ γράμμα. Γνωρίζει καλὰ τὰ ἀντίστοιχα ἔργα τοῦ Κλήμεντος Ἀλεξανδρείας καὶ τοῦ Εὐσεβίου Καισαρείας, τῶν ὁποίων ἐπωφελήθηκε σπουδαῖα, ἀλλὰ κινεῖται αὐτοτελῶς. Ἡ πραγματεία αὐτὴ εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ καλύτερα ἀπολογητικὰ ἔργα τῆς ἀρχαιότητος· ἴσως τὸ καλύτερο.

*Περὶ προνοίας Λόγοι δέκα*¹⁵. Εἶναι θαυμάσια κηρύγματα, ρητορικῶς διακοσμημένα, τὰ ὁποῖα ἐκφωνήθηκαν στὴν Ἀντιό-

15. PG 83, 556-773.

χεια ἐνώπιον ἐκλεκτοῦ ἀκροατηρίου πρὶν ἀπὸ τῆ νεστοριανῆ ἔριδα καὶ πιθανὸν πρὶν ἀπὸ τὴν ἄνοδο τοῦ συγγραφέα στὴν ἐπισκοπικὴ ἔδρα. Ἡ φυσικὴ τάξη στὸν κόσμον καὶ ἡ ἠθικὴ τάξη στὴν ἀνθρώπινη κοινωνία, καὶ ὑπεράνω ὅλων ἡ ἀπὸ θεῖαν ἀγάπη ἐνανθρώπηση τοῦ Σωτήρα εἶναι οἱ μαρτυρίες γιὰ τὴν παρουσία τῆς θείας πρόνοιας.

Ὁ Θεοδώρητος ἀναφέρει ἔργο του *Πρὸς τὰς πεύσεις τῶν Μάγων*¹⁶, τοῦ ὁποῦ δὲν διασώθηκαν λείψανα. Οἱ μάγοι τῆς Περσίας ἦταν οἱ ὑποκινητὲς τοῦ τριακονταετοῦς διωγμοῦ, τὸν ὁποῖον διεξήγαγον οἱ βασιλεῖς Βαράμ Ε' καὶ Γεσδεγέρτ Β' κατὰ τῶν Χριστιανῶν. Κάποιοι ἀπὸ τοὺς Χριστιανοὺς τῆς Περσίας ἐζήτησαν πνευματικὴ ἐνίσχυση στὶς ταλαιπωρίες τους καὶ ὁ Θεοδώρητος ἔγραψε τὸ ἔργο αὐτό, γιὰ νὰ ἀντικρούσει τὶς κατηγορίες τῶν μάγων, νὰ καταδικάσει τὶς διώξεις καὶ νὰ καταπολεμήσει τὴ θεοποίηση τῶν στοιχείων ἀπὸ αὐτοὺς.

Τὸ ἔργο *Πρὸς Ἰουδαίους*, τὸ ὁποῖο ἐπίσης μνημονεύεται ἀπὸ τὸν ἴδιον ἐπανειλημμένα, ἔχει χαθεῖ καὶ αὐτό¹⁷. Πρέπει νὰ συντάχθηκε στὶς ἀρχὲς τῆς ἐπισκοπείας του στὴν ἐπαρχία τῆς Κυρηστικῆς, ὅπου εὑρίσκει σφοδρὴ ἀντίδραση ἐκ μέρους τῶν Ἰουδαίων στὸ ἔργο του, δηλαδὴ γύρω στὸ 425. Ἴσως ἀπ' αὐτὸ προέρχεται ἓνα ἀπόσπασμα ποὺ περιλαμβάνεται στὸν κώδικα Laur. 6,1¹⁸.

Ἑρμηνευτικὰ

Ὁ Θεοδώρητος ἐρμήνευσε μεγάλο μέρος τῆς Γραφῆς, ἰδίως τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἄλλοτε κατὰ τὸ σύστημα τῆς συνεχοῦς ὑπομνηματίσεως, ἄλλοτε κατὰ τὸ σύστημα τῆς ἐπιλογῆς ἀξιολόγων ἐπεισοδίων ἢ χωρίων πρὸς διαπραγμάτευση σὲ σειρά ἐρωταποκρίσεων. Χρησιμοποιεῖ τὸ κείμενον τῶν Ο' κατὰ τὴν ἀναθεώρηση τοῦ Λουκιανοῦ, ἀλλ' ἄλλοτε καταφεύγει καὶ σὲ ἄλλες μεταφράσεις.

16. Ἐπιστολὴ 82. 113. Ἐκκλ. Ἱστορία 5,38.

17. Ἐπιστολὴ 113. 116. 145.

18. A. M. BANDINIUS, *Catalogus I Florentiae* 1764, 110–112.

Ἐάν καὶ διατηρεῖ τὰ στοιχεῖα τῆς ἀντιοχειανῆς ἐρμηνευτικῆς μεθόδου, δὲν εἶναι προκατειλημμένος κατὰ τῆς ἀλληγορικῆς. Κατορθώνει ν' ἀκολουθεῖ μία μέση ὁδὸ μεταξὺ τῆς ἀπλῆς γραμματικῆς καὶ τῆς καθαρῶς πνευματικῆς ἐρμηνείας, ἀναζητώντας τὸν «σκοπὸν» τοῦ κειμένου καὶ χωρὶς νὰ διστάζει νὰ ἐφαρμόσει τὴν τυπολογικὴ μέθοδο, ὅπου αὐτὸ ἀπαιτεῖται. Γνωρίζοντας καλὰ τὴν ἐρμηνευτικὴ παράδοση ἐπωφελεῖται αὐτῆς, ὅπως οἱ γυναῖκες πού, ὑφαίνοντας τάπητες, χρησιμοποιοῦν τὸ μαλλὶ πὺ παράγεται ἀπὸ ἄλλους, διατηρεῖ ὅμως ἀξίεπαινη αὐτοτέλεια καὶ πρωτοτυπία. Ἀφήνει κατὰ μέρος τὶς ἐρμηνευτικὰς ἀκρότητες τοῦ διδασκάλου τοῦ Θεοδώρου Μοψουεστίας καὶ πολλὰς φορὰς διαφοροποιεῖται ἀπὸ αὐτὸν. Βραχύλογος, σαφής, νηφάλιος, ἐρμηνευτής, ἀποτελοῦσε ἓνα ἀπὸ τοὺς δημοφιλέστερους ἐρμηνευτὰς καὶ οἱ ἐρμηνεῖες τοῦ γεμίζουν τὶς σελίδες τῶν μεταγενεστέρων Σειρῶν. Ἀπὸ μία ἄποψη εἶναι ὁ ἀξιολογότερος ἐρμηνευτὴς τῆς ἀρχαιότητος.

*Εἰς τὰ ἄπορα τῆς θείας Γραφῆς*¹⁹. Εἶναι ἐρμηνεία βιβλικῶν χωρίων «κατ' ἐκλογὴν εἰς ἐρωτήσεις καὶ ἀποκρίσεις». Ἀφοῦ ἤδη ὁ Θεοδώρητος εἶχε ἐρμηνεύσει πολλὰ βιβλία ὑπομνηματικῶς σὲ συνεχῆς κείμενον, ἀποφάσισε κάπως ἀργά, ἀπὸ τὸ 453 καὶ ἐξῆς, ὅταν ἦταν πλέον ἀπαλλαγμένος ἀπὸ δογματικὰς συζητήσεις καὶ ἔριδες, ν' ἀσχοληθεῖ μὲ θέματα πὺ ἐξάγονταν ἀπὸ ἐκλεκτὰ ἐπεισόδια ἢ χωρία τῆς Γραφῆς, μὲ τὸ σύστημα τῶν ἐρωταποκρίσεων, ὅπου κάθε ἐρωταπόκριση ἀποτελεῖ μία μικρὴ πραγματεία. Τὸ γεγονὸς ὅτι αὐτοῦ τοῦ εἴδους ἡ ἐρμηνεία ἐφαρμόζεται σὲ ὅλα τὰ δεκατέσσερα πρῶτα βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης κατὰ ἐνότητα, δηλαδὴ τὴν Πεντάτευχον, τὴν Τρίτευχον (Ἰησοῦν Ναυῆ, Κριτάς, Ρούθ), τὰ Βασιλειῶν καὶ τὰ Παραλειπομένων, καθιστᾷ πιθανὸν ὅτι πρόθεσὴ τοῦ ἦταν νὰ τὴν ἐπεκτείνῃ σὲ ὅλα, ἀλλὰ δὲν πρόλαβε.

Στὰ δύο βιβλία τῶν Παραλειπομένων ἀρχίζει μὲ τὸ σύστημα τῶν ἐρωταποκρίσεων, ἀλλὰ συνεχίζει μὲ σύντομη συνεχὴ ἐρμηνεία, προφανῶς διότι αἰσθανόταν ὅτι δὲν ἔχει χρόνον νὰ τὴν ὀλοκληρώσῃ σὲ αὐτοτελεῖς ἐνότητες.

19. PG 80, 76-856.

Τὸ ἔργο γράφτηκε, ὅπως λέγεται στὸν πρόλογο, κατὰ παράκληση τοῦ προσφιλέστατου τῶν «υἱῶν του» Ὑπατίου, ὁ ὁποῖος πιθανὸν εἶναι ὁ χωρεπίσκοπος Ὑπάτιος, τὸν ὁποῖον ὁ Θεοδώρητος μνημονεύει ἄλλοῦ²⁰.

*Ἑρμηνεία εἰς τοὺς Ἑκατὸν Πεντήκοντα Ψαλμούς*²¹. Ὁ Θεοδώρητος εἶχε σκοπὸ ν' ἀρχίσει τὸ ἐρμηνευτικὸ ἔργο ἀπὸ τὶς προφητεῖες «τοῦ μεγάλου Δαβίδ», ἀλλὰ πιεστικὲς παρακλήσεις φίλων τὸν ἀνάγκασαν νὰ ἐπιδοθεῖ προηγουμένως στὴν ἐρμηνεία τοῦ ᾠσματος, τοῦ βιβλίου τοῦ Δανιήλ, τοῦ βιβλίου τοῦ Ἰεζεκιήλ καὶ τῶν Δώδεκα μικρῶν προφητῶν, καὶ ἔπειτα νὰ ἀναλάβει τὴν ἐρμηνεία τῶν Ψαλμῶν, τὴν ὁποία πραγματοποίησε πάντως πρὶν τὸ 449, ὅταν γιὰ πρώτη φορὰ μνημονεύεται αὐτή²².

Ὁ Θεοδώρητος ἐρμηνεύει ὅλους τοὺς Ψαλμοὺς τεμάχιο πρὸς τεμάχιο ἀπὸ τὴν ἀρχὴ μέχρι τὸ τέλος. Ἐπειδὴ δὲν ἦταν ἱκανοποιημένος ἀπὸ τὶς δύο ἀκραῖες μεθόδους ἐρμηνείας, τὴν ἀλληγορικὴ καὶ τὴν ἱστορικὴ, θέλησε ν' ἀποφύγει καὶ τὸ ἓνα κρο καὶ τὸ ἄλλο, ἰδιαίτερα τὸν ἰουδαϊκὸ τρόπο ἐρμηνείας, πῶς ἦταν ὁ τοῦ Θεοδώρου. Ἔτσι, ὅπως λέγει στὴν προθεωρία, ἐρμήνευσε ἱστορικὰ κάθε τι ποὺ ἀναφέρεται στὴν ἱστορία καὶ προφητικὰ ὅ,τι ἀναφέρεται στὸν Χριστὸ καὶ στὴν Ἐκκλησία.

Ἑρμηνεία εἰς ᾠσμα Ἀσμάτων σὲ τέσσερις λόγους²³. Ἀπευθύνεται πρὸς κάποιον Ἰωάννη, τὸν ὁποῖο ἀποκαλεῖ «φίλην κεφαλὴν» καὶ ὁ ὁποῖος εἶναι μᾶλλον ὁ Ἰωάννης Γερμανικεῖας καὶ ὄχι ὁ πατριάρχης Ἀντιοχείας Ἰωάννης. Μνημονεύεται ἤδη ἀπ' αὐτὸν τὸν ἴδιο στὸν πρόλογο τῆς ἐρμηνείας τῶν Ψαλμῶν, ὅπως εἰπώθηκε παραπάνω, καὶ ἀπὸ τὸν πάπα Πελάγιο Β' ἀργότερα²⁴. Ἀπορρίπτει τὴν ἄποψη τοῦ Θεοδώρου Μοψουεστίας γιὰ τὸν χαρακτήρα τοῦ βιβλίου τοῦ ᾠσματος, δεχόμενος ὅτι αὐτὸ εἶναι «βιβλίον πνευματικόν», διότι διαφορετικὰ, «ἀκρα-

20. Ἐπιστολὴ 113.

21. PG 80, 857-1228.

22. Ἐπιστολὴ 82.

23. PG 81, 27-214.

24. *Epist.* 5,28 τοῦ ἔτους 585.

σίας ἔχον καὶ φιληδονίας ὑπόθεσιν», δὲν θὰ συναριθμοῦνταν μαζί μὲ τὰ βιβλία τῶν ἁγίων Γραφῶν.

*Ἑρμηνεία εἰς τὸν Ἡσαΐαν*²⁵. Αὐτὴ μνημονεύεται στὴν ἔρμηνεία τοῦ Ἱερεμία (22,7), ἀλλὰ ἄλλοτε ἦταν γνωστὴ μόνο ἀπὸ πολυάριθμα ἀποσπάσματα, τὰ ὁποῖα χρησιμοποιοῦνταν σὲ Σειρές καὶ περιλήφθηκαν στὴν Migne²⁶. Ἐντοπίσθηκε ἀπὸ τὸν Παπαδόπουλο Κεραμέα στὴν Ἱεροσολυμιτικὴ βιβλιοθήκη καὶ ἐκδόθηκε τὸ 1932 ἀπὸ τὸν Α. Möhle. Ὁ Θεοδώρητος ἐπικρίνει καὶ ἐδῶ τὴν «ἰουδαϊκὴ ἔρμηνεία», ἡ ὁποία ἀπέδιδε τὶς προφητεῖες σὲ μεταγενέστερες φάσεις τῆς ἰουδαϊκῆς ἱστορίας, ὅπως ἔκανε καὶ ὁ Θεόδωρος Μοψουεστίας, καὶ ὄχι στὸν Μεσσία. Μὲ ἀξιοθαύμαστη νηφαλιότητα διασαφίζει τὰ προφητικὰ κείμενα ὁ ἔρμηνευτὴς μας, ἀποδίδοντας τὰ ἱστορικὰ στὴν ἱστορία καὶ τὰ προφητικὰ στὸ χριστιανικὸ μέλλον.

*Ἑρμηνεία εἰς τὸν Ἱερεμίαν*²⁷. Κατὰ τὴν παρατήρηση στὸν ἐπίλογο, αὐτὴ εἶναι τὸ τελευταῖο ἀπὸ τὰ ὑπομνήματα τοῦ Θεοδώρητου ποὺ ἀφιερῶθηκαν στοὺς προφήτες. Αὐτὴ ἐπιτείνεται καὶ στὰ βιβλία τοῦ Βαροῦχ καὶ τῶν Θρήνων.

*Ἑρμηνεία εἰς τὸν Ἰεζεκιήλ*²⁸. Συντάχθηκε μετὰ τὴν ἔρμηνεία στὸν Δανιήλ, ὅπως λέγεται στὴν προθεωρία τῶν Ψαλμῶν».

*Ἑρμηνεία εἰς τὸν Δανιήλ*²⁹. Εἶναι τὸ πρῶτο χρονολογικὰ ὑπόμνημα τοῦ Θεοδώρητου σὲ προφητικὸ βιβλίον. Ἡ ἔρμηνεία δὲν περιλαμβάνει τὰ τεμάχια τῆς ἱστορίας τῆς Σουσάννας ὅπως καὶ τοῦ Βήλ καὶ Δράκοντος, ἀλλὰ μόνο τὸ καθ' αὐτὸ βιβλίον, τὸ ὁποῖο ἐξηγεῖ σὰν προφητικὸ κείμενον, καταδικάζοντας τὴν ἀπαράδεκτη πράξη τῶν Ἰουδαίων νὰ τὸ ἐξαιροῦν ἀπὸ τὸν κανόνα.

*Ἑρμηνεία εἰς τοὺς Δώδεκα προφήτας*³⁰. γράφτηκε μετὰ τὴν ἔρμηνεία στὸν Ἰεζεκιήλ.

Τὸ μόνο ὑπόμνημα τοῦ Θεοδώρητου στὴν Καινὴ Διαθήκη

25. A. MÖHLE, Berlin 1932.

26. PG 81, 215-495.

27. PG 81, 495-806.

28. PG 81, 807-1256.

29. PG 81, 1255-1546.

30. PG 81, 1545-1980.

εἶναι ἡ *Ἑρμηνεία τῶ Δεκατεσσάρων Ἐπιστολῶν* τοῦ Παύλου³¹, πού γράφτηκε μετὰ τὶς ἐρμηνεῖες στὰ βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.

Θεολογικὰ καὶ Ἀντιρρητικὰ

Τὸν κατάλογο ἔργων του³² στὸν τομέα τῆς ἀντιρρητικῆς ἀρχίζει ὁ Θεοδώρητος μὲ τὴν ἀναφορὰ ἐνὸς συγγράμματος *Πρὸς Ἀρειανούς καὶ Ἐνόμιανούς* πού περιέχει ἀναίρεση τῶν δοξασιῶν τῶν Ἀρειανῶν καὶ ἔκθεση τῆς ὀρθοδόξου διδασκαλίας περὶ ὁμοουσίου. Τὸ ἔργο, πού πιθανὸν συντάχθηκε στὴν ἀρχὴ τοῦ ἐπισκοπικοῦ του σταδίου, ἔχει χαθεῖ.

Ὅμοια χάθηκαν τρία ἄλλα ἔργα ἐναντίον παλαιότερων αἱρέσεων, πού μαρτυροῦνται ἀπὸ τὸν ἴδιο. *Πρὸς τοὺς τὰ Μακεδονίου νοσοῦντας*, πού ὀνομάζεται ἀλλιῶς *Περὶ ἀγίου Πνεύματος*, σὲ τρία βιβλία³³. *Πρὸς τοὺς τὴν Ἀπολιναρίου φρενοβλάβειαν ἀσπαζομένους*³⁴, γράφηκε πιθανὸν μετὰ τὴ Γ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδο τῆς Ἐφέσου, 431, γιὰ νὰ δείξει ὅτι οἱ ἀντινεστοριανοὶ ἐπηρεάζονται ἀπὸ τὴ διδασκαλία τοῦ Ἀπολιναρίου. *Πρὸς τοὺς τῆ Μαρκίωνος σηπεδόνι κατεχομένους*³⁵, ὅπου καταφερόταν κατὰ τῆς ἀντιλήψεως τῶν Μαρκιωνιτῶν γιὰ δύο θεοὺς, τοῦ ξένου καὶ τοῦ λυτρωτῆ.

Δὲν εἶναι βέβαιο ἂν ἔγραψε ἔργο κατὰ τοῦ Ὀριγένη, ἂν καὶ αὐτὸ μαρτυρεῖται πολὺ μεταγενέστερα ἀπὸ τὸν Ebed Jesu³⁶ πάντως τέτοιο ἔργο δὲν ἔχει διασωθεῖ.

Ἀνατροπὴ τῶν Δώδεκα Ἀναθεματισμῶν. Ὅταν ὁ Κύριλλος δημοσίευσε τοὺς Ἀναθεματισμοὺς του κατὰ τοῦ Νεστορίου, ὁ Θεοδώρητος ἦταν ἓνας ἀπὸ ἐκείνους πού σύνταξαν τὴν ἀναίρεσή τους, κατὰ παραγγελία τοῦ Ἰωάννη Ἀντιοχείας στὴν ἀρχὴ τοῦ 431. Τὸ κείμενο αὐτοῦ δὲν σώζεται, παρὰ στὴ μορφή

31. PG 82, 35–878. 32. Ἐπιστολὴ 113.

33. Ἐπιστολὲς 82 καὶ 116. *Αἰρετικῆς Κακομυθίας* 5,3.

34. Ἐπιστολὲς 145. 82.

35. Ἐπιστολὲς 145. 82. 116.

36. ASSEMANI, *Bibl. Orient.* 3,1,40.

μόνο πού διατήρησε ὁ Κύριλλος κατὰ τὴν ἀπάντησή του σ' αὐτό³⁷.

Πενταλόγιον περὶ ἐνανθρωπήσεως. Ἐκτείνεται σὲ πέντε βιβλία, καὶ γράφηκε τὸ 431 μετὰ τὴ σύνοδο, γιὰ νὰ ἐπικρίνει τὴ διδασκαλία τοῦ Κυρίλλου καὶ τὶς ἀποφάσεις τῆς Συνόδου τῆς Ἐφέσου. Καταδικάσθηκε ἀπὸ τὴν Ε΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδο μὲ τὸν 13 κανόνα, ἀλλὰ διατηροῦνταν ἀκόμα τὸν θ΄ αἰῶνα, ὅταν τὸ ἀνάγνωσε ὁ Φώτιος³⁸. Μερικὰ ἑλληνικὰ ἀποσπάσματα διατηρήθηκαν στὴ Σειρὰ τοῦ Νικήτα Ἡρακλείας στὸν Λουκᾶ, ὅπου φέρεται ὡς Πεντάλογος, ἐνῶ κατὰ τὴ λατινικὴ μετάφραση βρέθηκαν περισσότερα τεμάχια στὴν *Collectio Palatina*³⁹.

Σύμφωνα μὲ τὶς ἐπιστολές του αὐτὸς εἶχε γράψει ἔργο *Περὶ θεολογίας καὶ τῆς θείας ἐνανθρωπήσεως*, πού θεωροῦνταν χαμένο⁴⁰. Ὁ Α. Ehrhard ὁμως ἀπέδειξε ὅτι τὰ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας διασωθέντα ἔργα «Περὶ ἀγίας καὶ ζωοποιῦ Τριάδος» καὶ «Περὶ τῆς τοῦ Κυρίου ἐνανθρωπήσεως»⁴¹, πού μαρτυροῦν χωριστικὴ χριστολογία καὶ πολεμοῦν κυρίως τὶς ματαιολογίες τοῦ Ἀπολιναρίου, ἀνήκουν στὸν Θεοδώρητο, ὁ ὁποῖος ὡς Ἀπολιναριστὲς ἐννοεῖ κυρίως τὸν Κύριλλο καὶ τὰ μέλη τῆς Γ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Εἶναι προφανῶς τμήματα τοῦ παραπάνω ἔργου τοῦ Θεοδωρήτου.

Σὲ ἐπιστολὴ του⁴² ἀναφέρει σύγγραμμά του γιὰ τὸν Διόδωρο καὶ τὸν Θεόδωρο. Εἶναι φανερό ὅτι αὐτὸ γράφτηκε πρὸς ὑπεράσπιση τῆς μνήμης τῶν δύο αὐτῶν ἀνδρῶν, τοὺς ὁποίους καταπολέμησε ὁ Κύριλλος Ἀλεξανδρείας στὸ ἔργο του *Κατὰ Διοδώρου καὶ Θεοδώρου*. Ἀποσπάσματά του βρίσκονται στὰ πρακτικὰ τῆς Ληστρικῆς συνόδου τὸ 449⁴³.

Ὁ Φώτιος περιγράφει μιὰ συλλογὴ εἰκοσιεπτὰ λόγων «Πρὸς διαφόρους θέσεις», σὲ δύο βιβλία μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Θεο-

37. Ἐπιστολὴ πρὸς Εὐόπιον PG 76,385–452. 38. *Μυριόβιβλος* 46.

39. E. SCHWARTZ, *ECO* 1,5, 165–169 λατ. M. RICHARD, *Rev. Bibl.* 43(1934) 88–96 ἑλλ.

40. Ἐπιστολές 113 καὶ λατ. 145.

41. PG 75, 1148–1189. 1420–1477. Ἀποσπάσματα βρέθηκαν στὸν Σεβήρο Ἀντιοχείας.

42. Ἐπιστολὴ, 16, PG 83, 1193. 43. J. FLEMMING, Berlin 1917, 105έέ.

δωρήτου⁴⁴. Οί πραγματεῖες ὁμῶς τοῦ δευτέρου βιβλίου, 7-27, εἶναι κείμενα τοῦ Εὐθερίου Τυάνων, ὅπως λέγεται στὸν οἰκεῖο τόπο, οἱ ὑπ' ἀριθμὸν 1-5 εἶναι οἱ τοῦ Πενταλογίου, καὶ ἡ ἕκτη πραγματεία, πὺ ἀσχολεῖται μὲ τὸ θέμα τοῦ ἐνὸς Υἱοῦ, ἀποδείχθηκε ὅτι εἶναι ἡ ἴδια μὲ αὐτὴν πὺ περιέχεται στὸν κώδικα *Basilienensis A III 4* ἀνώνυμα μὲ τὸν τίτλο ὙΟτι καὶ μετὰ τὴν ἐνανθρώπησιν εἶς ἐστὶν ὁ Υἱὸς ὁ Κύριος ἡμῶν⁴⁵. Ὁ Ε. Schwartz καὶ ὁ Μ. Richart ἀπέδειξαν ὅτι πρόκειται γιὰ ἔργο τοῦ Θεοδωρήτου, πὺ μαρτυρεῖται στίς ἐπιστολές του⁴⁶.

Τὸ κυριώτερο σωζόμενο χριστολογικὸ ἔργο τοῦ Θεοδωρήτου εἶναι ἓνα ἀπὸ αὐτὰ πὺ γράφτηκαν τελευταῖα ἀπὸ αὐτὸν κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἔριδος, ὁ Ἑρανιστῆς, ἀλλιῶς ὀνομαζόμενος Πολύμορφος. Ἐλαβε τὸν τίτλο αὐτὸν τοῦ ἔρανιστῆ (συλλογέα, ζητιάνου) γιὰ τὸν λόγὸ ὅτι ὁ μονοφυσιτισμὸς τὸν ὁποῖο καταπολεμεῖ δὲν εἶναι κατ' αὐτὸν τίποτε ἄλλο ἀπὸ συρραφὴ ἀρχαίων καὶ νεωτέρων ἀνοησιῶν. Τὰ τρία πρῶτα βιβλία, ὑπὸ μορφὴ διαλόγου μεταξὺ τοῦ Ὁροδόξου καὶ τοῦ Ἑρανιστῆ, προβάλλουν τὸ ἀναλλοίωτο, τὸ ἀσύγχυτο καὶ τὸ ἀπαθὲς τῆς θείας φύσεως τοῦ Χριστοῦ, ἐνῶ στὸ τέταρτο ἀνακεφαλαιώνονται οἱ θέσεις τῶν προηγουμένων βιβλίων σὲ 40 συλλογισμοὺς. Ὁλη ἡ διαπραγμάτευση στηρίζεται σὲ ἓνα μεγάλο ἀνθολόγιο Πατερικῶν χωρίων, πὺ τὸ εἶχαν παρασκευάσει οἱ Ἀντιοχειανοὶ ἐπίσκοποι γιὰ νὰ τὸ χρησιμοποιοῦσιν στὴ Σύνοδο τῆς Ἐφέσου μὲ πρωτοβουλία προφανῶς τοῦ Θεοδωρήτου. Μετὰ τὴ Σύνοδο τῆς Χαλκηδόνος στὸ τέλος τοῦ β' βιβλίου ἐνσωματώθηκαν τὰ εἴκοσι πατερικὰ χωρία, τὰ ὁποῖα ἦταν προσαρτημένα στὴ δογματικὴ ἐπιστολὴ τοῦ Λέοντος Α'.

Διδακτικὰ

Ὁ Θεοδώρητος μνημονεύει ἔργο του μὲ τὸν τίτλο *Μυστι-*

44. *Μυριόβιβλος* 46.

45. PG 83, 1415-1450.

46. Ἐπιστολές 16. 109. 130.

κὴ Βίβλος⁴⁷ στὸ ὁποῖο πραγματευόταν σὲ δώδεκα λόγους τὰ μυστικά τῆς πίστεως κατὰ τῶν αἱρέσεων. Αὐτὸ ἔχει χαθεῖ τελείως. Ὁ τίτλος ὅμως μπορεῖ νὰ σημαίνει μυσταγωγικὲς κατηχήσεις, οἱ ὁποῖες εἶχαν ἐκφωνηθεῖ ἐνώπιον νεοφωτίστων.

Ὁμιλίες πρὸς κατηχουμένους ὑπενθυμίζει ἡ πραγματεία *Περὶ ὀρθῆς πίστεως*, ἡ ὁποία διατηρήθηκε μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Ἰουστίνου⁴⁸, ἀλλὰ στὸ ἔργο τοῦ Σεβήρου Ἀντιοχείας *Κατὰ τοῦ δυσσεβοῦς Γραμματικοῦ* μνημονεύεται ὡς ἔργο τοῦ Θεοδωρήτου, ὅπως καὶ πραγματικὰ εἶναι. Αὐτό, ἀπευθυνόμενο σὲ ἀκροατὲς, πού χαρακτηρίζονται ὡς «οἱ τῆς Ἐκκλησίας υἱεῖς», ἀποτελεῖ μία ἐκτενῆ ἐκθεση τῆς πίστεως τοποθετημένη στὰ πλαίσια τῆς χριστολογικῆς ἔριδας. Οἱ λόγοι τοῦ προλόγου «ἵκανῶς τὸν κατὰ Ἰουδαίων καὶ Ἑλλήνων ἐπελθόντες ἔλεγχον ἀκολούθως αὐθις τὸν ὑγιᾶ τῆς πίστεως ἐκτιθέμεθα λόγον» (1) ὀδήγησαν τὸν Richard στὴν ὑπόθεση ὅτι ὑπαινίσσεται ἐδῶ ἀφ' ἐνὸς τὴν *Ἑλληνικῶν παθημάτων θεραπευτικῆν*, ἀφ' ἐτέρου τὸ χαμένο *Κατὰ Ἰουδαίων* σύγγραμμα. Ἐν τούτοις ὅμως ἐμεῖς δὲν βρίσκομε καμμία σύνδεση μεταξὺ τοῦ πρώτου καὶ τοῦ παρόντος κειμένου, διότι ἐκεῖνο ἀπεθύνεται πρὸς τοὺς ἀκροατὲς μὲ τὴν προσφώνηση «ὦ ἄνδρες», καὶ ὄχι «υἱεῖς τῆς Ἐκκλησίας», ὅπως αὐτό, καὶ ἐπιπλέον ἐκεῖνο δὲν εἶναι ἔλεγχος τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ θεραπευτικὴ, εἶναι μάλιστα καὶ πολὺ ἐκτενές. Ἐδῶ πρέπει νὰ ἐννοήσομε ὅτι προηγήθηκαν δύο σύντομοι λόγοι πού συνδέονταν ἄμεσα μὲ τὸν παρόντα καὶ ἐκφωνήθηκαν πρόσφατα.

Ἱστορικά

Τὸ κυριώτερο ἱστορικὸ σύγγραμμα τοῦ Θεοδωρήτου εἶναι ἡ *Ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία*⁴⁹. Ἀπὸ τοὺς καταλόγους ἔργων του, τοὺς ὁποίους αὐτὸς κατάρτησε κατὰ τὸ 440⁵⁰, ἡ ἱστορία αὐτὴ ἀπουσιάζει, ἄρα προφανῶς δὲν εἶχε ἀκόμα ἐκδοθεῖ. Ἐξ ἄλλου

47. Ἐπιστολὴ 82. Αἶρετ. Κακομυθίας 5,2. 18.

48. Βιβλ. Ἑλλ. Πατ. 4,61-274.

49. PG 82, 882-1280. E. PERMENTIER, *Gr. Chr. Schr.* 19 (1911).

50. Ἐπιστολὲς 82. 113. 116.

στο ίδιο τὸ ἔργο (5,36) λέγει γιὰ τὸν αὐτοκράτορα Θεοδόσιο Β' «ὁ νῦν βασιλεύων», ἄρα αὐτὸ πρέπει νὰ τελείωσε πρὶν ἀπὸ τὴν 28 Ἰουλίου τοῦ 450, ἂν καὶ ἡ κατὰ τμήματα σύνταξη φυσικὰ θὰ ἄρχισε ἐνωρίτερα. Σύμφωνα μὲ τὴν ἐπιδίωξή του ἐξιστορεῖ γεγονότα 105 ἐτῶν, ἀπὸ τοῦ τέλους τῆς ἱστορίας τοῦ Εὐσεβίου μέχρι τὸν θάνατο τοῦ Θεοδώρου Μοψουεστίας καὶ τοῦ Θεοδώτου Ἀντιοχείας (324–329). Ἡ στιγμιαία ἀναφορὰ σὲ τρία μεταγενέστερα ἐπεισόδια τῶν ἐτῶν 430–442 κατέστη ἀπαραίτητη λόγω συσχετισμοῦ τῶν γεγονότων καὶ συνοδεύεται μὲ τὴν παρατήρηση, «ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον γέγονε»⁵¹.

Κατὰ τὴν ἐκθεση τῆς ἱστορίας ὁ συγγραφέας ἐξετάζει ὅλες τὶς πτυχές τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς, ἀλλὰ ἐπιμένει ἰδιαίτερα στὴ διαμάχη μεταξὺ τῆς ὀρθοδοξίας μὲ τὴν αἵρεση καὶ τονίζει τὸν θρίαμβο τῆς Ἐκκλησίας, κυρίως ἐναντι τοῦ Ἀρειανισμοῦ καὶ τῶν παραφυάδων του. Θεωρεῖ ἀπολιναριστικὴ τὴν ἀλεξανδρινὴ θεολογία, ταυτίζει τὸν Ἀπολιναρισμὸ μὲ τὸν Μονοφυσιτισμὸ καὶ τὸν θεωρεῖ σύμμαχό του. Γιὰ νὰ μὴν εἰσέλθει ὁμως στὸ πεδίο τῶν ὑποκειμενικῶν ἐκκλησιαστικῶν θέσεων κατέκλεισε τὴν ἐκθεσή του τὸ ἔτος 429, χωρὶς νὰ μνημονεύει τὴν χριστολογικὴ ἔριδα, οὔτε καὶ τὸν Νεστόριο.

Ὁ Φώτιος⁵², ἀποβλέποντας στὸ ὕφος τοῦ ἔργου, λέγει ὅτι ἀπὸ ὅλους τοὺς ἱστορικοὺς «κατάλληλον φράσιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ μᾶλλον οὗτος ἔθηκεν». Πρέπει ἐν τούτοις νὰ ἀναγνωρισθεῖ ὅτι τὸ ἔργο ἔχει συνταχθεῖ μὲ κάποια βιασύνη, γι' αὐτὸ καὶ σὲ πολλὰ σημεῖα του παρατίθενται συνέχεια ἔγγραφα μὲ ξηρὴ σύνδεση τῶν ἐπεισοδίων.

Ἄν καὶ γνώριζε τὸ ἔργο τοῦ Εὐσεβίου, τοῦ Σωκράτη καὶ τοῦ Σωζομενοῦ, ὁ Θεοδώρητος ἐκοπίασε προσωπικὰ γιὰ νὰ βρεῖ περισσότερο ἀρχεϊακὸ ὕλικό, γι' αὐτὸ περιέλαβε στὸ ἔργο του καὶ ἔργα ἄγνωστα ἀπὸ ἄλλες πηγές, ἐνῶ ἐπίσης χρησιμοποιοῖ καὶ στοιχεῖα ἀπὸ προσωπικὴ ἐμπειρία, ἰδίως γιὰ τὰ γεγονότα τῆς Ἀνατολῆς.

Ἡ Αἵρετικῆς κακομυθίας ἐπιτομὴ ἀποτελεῖ ἱστορία τῶν αἰ-

51. 5,3. Βλ. καὶ 5,30 5,38.

52. *Μυριόβιβλος* 31.

ρέσεων, πού ἐκτείνεται σὲ πέντε βιβλία⁵³. Κακοὶ μῦθοι εἶναι τὰ θεωρήματα τῶν αἱρέσεων πού ἐκτίθενται κριτικῶς στὰ τέσσερα πρῶτα βιβλία. Καὶ στὸ πρῶτο ἐκτίθενται τὰ τῶν γνωστικῶν δυαρχικῶν συστημάτων ἀπὸ τοῦ Σίμωνος Μάγου μέχρι τοῦ Μάνητος τοῦ Πέρσου· στὸ δεύτερο, ἐκείνων πού, ἂν καὶ δέχονται τὴν ἐνότητα τοῦ Θεοῦ, θεωροῦν τὸν Κύριον ὡς ἀπλὸν ἄνθρωπον, ἀπὸ τὸν Ἐβίωνα μέχρι τὸν Μάρκελλο καὶ τὸν Φωτεινό· στὸ τρίτο, τῶν αἱρετικῶν ἐκείνων πού εἶναι τοποθετημένοι ἀνάμεσα στὰ δύο αὐτὰ ἄκρα· καὶ στὸ τέταρτο, τῶν νεωτάτων αἱρετικῶν ἀπὸ τοῦ Ἀρείου καὶ τοῦ Εὐνομίου μέχρι τοῦ Νεστορίου καὶ τοῦ Εὐτυχοῦς. Σύμφωνα μὲ ὁμολογία τοῦ ὁ συγγραφέας λαμβάνει ὑπ' ὄψη τοὺς ἀξιόλογους παλαιοὺς καὶ νεώτερους αἱρεσιολόγους, ἀγνοοῦσε ὅμως παραδόξως μόνο τὸ *Πανάριον* τοῦ Ἐπιφανίου. Ἐν τούτοις κινεῖται αὐτόνομα σὲ πολλὰ σημεῖα καὶ ἰδίως στὸ τέταρτο βιβλίον.

Ὁ συγγραφέας ἐκφράζεται μὲ δριμύτητα ἐναντίον τοῦ Νεστορίου, τὸ γεγονός ὅμως αὐτὸ ὀδηγεῖ νὰ ἀρνοῦνται τὴν γνησιότητα τοῦ ἀντίστοιχου κεφαλαίου, ἐφ' ὅσον ὁ Νεστόριος ὑπῆρξε ἐκ νεότητος φίλος τοῦ συγγραφέα. Ὁ Θεοδώρητος ὅμως εἶχε ἤδη ἀποκηρύξει τὸν φίλο του στὴ σύνοδο τῆς Χαλκηδόνας (451), μὲ ἀποτέλεσμα νὰ δικαιωθεῖ αὐτὸς ἀπὸ τοὺς πατέρες τῆς συνόδου. Τὸ ἔργο ἀφιερώνεται στὸν κόμητα Σποράκιο πού ἦταν αὐτοκρατορικός ἐπίτροπος στὴ Χαλκηδόνα. Αὐτὸς τὸ ἐπόμενο ἔτος ἀναδείχθηκε σὲ ὑπάτο, ἀλλὰ στὴν ἀφιέρωση δὲν μνημονεύεται μ' αὐτὴ τὴν ιδιότητα, ἄρα τὸ ἔργο πρέπει νὰ γράφηκε μετὰ τὴ λήξη τῆς θητείας του ὡς ὑπάτου, δηλαδὴ ἀπὸ τὸ 453 καὶ ἔπειτα. Εἶναι εὐλόγο ὅτι τότε μπορούσε νὰ χαρακτηρίσει τὸν Νεστόριο αἱρεσιάρχη.

Πρέπει νὰ σημειωθεῖ ὅτι ὑπάρχει ἓνα αὐτοτελὲς κείμενο μὲ τὸν τίτλο *Λόγος κατὰ Νεστορίου πρὸς Σποράκιον*, στὸ ὁποῖο χρησιμοποιεῖται τὸ περὶ Νεστορίου κεφάλαιο λέξη πρὸς λέξη καὶ προσθέτει λίγα ἄλλα στοιχεῖα. Ὁ λόγος αὐτὸς εἶναι νόθος.

Στὸν πέμπτο λόγο ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ τὸ β' μέρος τοῦ ἔργου, ἐναντι τῆς αἱρετικῆς πλάνης ἀντιπαρατίθεται μία ἐπιτομὴ

53. PG 83, 335–556.

τῶν θείων δογμάτων, γιὰ τὴν Τριάδα, τὴ δημιουργία, τὴν ἐνανθρώπηση, τὸν χριστιανικὸ βίον. Μὲ τὴ σύγκριση αὐτὴ ἐπιτυγχάνεται καλύτερο ἀποτέλεσμα, ὅπως λέγει ὁ συγγραφέας. Τὸ μέλι φαίνεται σὲ ὄλους τοὺς ἀνθρώπους γλυκὸ καὶ χωρὶς σύγκριση· ἀλλὰ ὅταν τὸ γευθεῖ κανεὶς μετὰ ἀπὸ δοκιμὴ πικρῆς οὐσίας φαίνεται γλυκύτερο. Ἐπίσης καὶ ἡ ὑγεία εἶναι περισσότερο ἀξιαγάπητη ἔπειτα ἀπὸ ἀρρώστια καὶ τὴ γαλήνη τὴν ἀπολαμβάνομε καλύτερα μετὰ ἀπὸ τρικυμία. Ἔτσι καὶ ἡ ἀλήθεια φαίνεται λαμπρότερη καὶ θειότερη, ὅταν συνεξετάζεται μὲ τὸ ψεῦδος (1,1). Μίμηση καὶ ἐπέκταση τοῦ ἔργου αὐτοῦ ἀποτελεῖ τὸ ἀνάλογο περὶ αἰρέσεων ἔργο τοῦ Ἰωάννη Δαμασκηνοῦ.

Πρὶν ἀπὸ τὰ ἄλλα ἱστορικὰ ἔργα τοῦ ὁ Θεοδώρητος ἔγραψε τὴν *Φιλόθεον Ἱστορίαν ἀλλιῶς Ἀσκητικὴν Πολιτείαν*⁵¹.

Κατὰ τὸν Ζαχαρία τὸν Ρήτορα ὁ Θεοδώρητος συνέγραψε ἐπίσης ἔργο *Περὶ τῆς Συνόδου Χαλκηδόνας*⁵², τὸ ὁποῖο χρησιμοποίησε ἀργότερα ὁ Μακεδόσιος Β΄ Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλὰ δὲν διαζώζεται κανένα ἶχνος αὐτοῦ.

Ὁμιλίαι

Μερικὲς ἀπὸ τὶς πραγματεῖαι τοῦ Θεοδώρητου ἐκφωνήθηκαν ἀρχικὰ σὰν ὁμιλίαι, καὶ γι' αὐτὲς ἔγινε ἤδη λόγος προηγουμένως. Ἀλλὰ τὰ ὑπολείμματα τῆς καθ' αὐτὸ ὁμιλητικῆς εἶναι ἐλάχιστα. Πρόσφατα βέβαια ἡ χειρόγραφη παράδοση διερευνήθηκε καλύτερα καὶ ἀπέδωσε μερικὰ ἀξιόλογα τεμάχια. Εἶναι κυρίως οἱ ὁμιλίαι τὶς ὁποῖαι ἐκφώνησε ὡς ἐκπρόσωπος τῆς ἀντιοχειανῆς μερίδας στὴν Σύνοδο τῆς Ἐφέσου καὶ στὴ Χαλκηδόνα τὸ 431 κατὰ τῶν θέσεων τοῦ Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, καθὼς ἐπίσης καὶ ἡ ἐγκωμιαστικὴ ὁμιλία τοῦ στὴν Ἀντιόχεια μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Κυρίλλου⁵³. Ἀπὸ τοὺς πανηγυρικοὺς λόγους ποὺ ἐκφώνησε πρὸς τιμὴ τοῦ Ἰωάννη Χρυσοστόμου διατήρησε ἀποσπάσματα ὁ Φώτιος⁵⁴.

54. PG 82, 1283–1496. 55. Ἐκκλ. Ἱστορία. 7,6–7.

56. E. SCHWARTZ, ACO I, 1,7,82–83.

57. Μυριόβιβλος 273.

Τὸ ἐγκώμιο πάντως στὴ Γέννηση τοῦ ἁγίου Ἰωάννη τοῦ Βαπτιστῆ, πού φέρεται μὲ τὸ ὄνομά του, δὲν εἶναι γνήσιο⁵⁸.

Ἐπιστολές⁵⁹

Ὁ ἱστορικὸς Νικηφόρος Κάλλιστος εἶχε ἀναγνώσει πάνω ἀπὸ πεντακόσιες ἐπιστολές τοῦ Θεοδωρήτου, συντεταγμένες κατὰ τρόπο ἄριστο. «Καὶ ἐπιστολαῖς δὲ τούτου ὑπερπεντακοσίαις ἐνέτυχον, ἀρίστως καὶ κατὰ λόγον Ἑλληνα συγκειμέναις»⁶⁰. Γιὰ ἓναν ἄνδρα τῆς δραστηριότητος αὐτοῦ εἶναι εὐλόγον ἀ ὑποθέσομε ὅτι πράγματι ἔγραψε τόσες ἢ ἀκόμη καὶ περισσότερες ἐπιστολές. Ἄν καὶ οὔτε καὶ αὐτὲς δὲν διασώθηκαν, οἱ σωζόμενες εἶναι ἀρκετές, γιὰ νὰ ἐπιτρέψουν ἀξιολόγησι τῆς ὑψηλῆς ποιότητος τῆς ἐπιστολογραφίας του.

Οἱ ἐπιστολές πού διασώθηκαν ἔχουν παραδοθεῖ μὲ διαφόρους τρόπους καὶ ἀποτελοῦν τέσσερις ἄνισες συλλογές. Πρῶτη συλλογὴ εἶναι αὐτὴ πού δημοσιεύθηκε τὸν ἱστ' αἰῶνα ἀπὸ τὸν Sirmond , συμπεριλήφθηκε στὴν PG⁶¹ καὶ περιλαμβάνει ἐκτὸς ἀπὸ ἐκεῖνες πού συντάχθηκαν ἐξ ὀνόματος τῆς ἀντιοχειανῆς μερίδας τῆς Συνόδου τῆς Ἐφέσου καὶ ὀρισμένα ἄλλα τεμάχια πού δὲν ἀνήκουν σ' αὐτόν, 147 ἐπιστολές του. Δεύτερη συλλογὴ εἶναι ἡ τοῦ Ἰ. Σακελλίωνος πού ἐξήχθη ἀπὸ τὸν κώδικα Πάτμου 706 καὶ περιέχει 47 νέες ἐπιστολές καὶ πέντε ταυτόσημες μὲ πέντε τῆς προηγούμενης. Τρίτη εἶναι ἡ συλλογὴ ἐπιστολῶν, πού περιέχεται στὰ ἑλληνικὰ πρακτικὰ τῆς Συνόδου τῆς Ἐφέσου. Τέταρτη ἡ συλλογὴ 32 ἐπιστολῶν πού παραδόθηκαν στὰ λατινικὰ ἀπὸ τὸν Synodicon Rustici. Ἀνεξάρτητα ἀπὸ αὐτὲς παραδίδεται μία ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Ἀβούνδιον Κώμης⁶² καὶ μία ἄλλη πρὸς τὸν Ἰωάννη Αἰγῶν πού διατηρεῖται ἀποσπασματικὰ⁶³.

Οἱ ἐπιστολές αὐτὲς προέρχονται κατὰ κανόνα ἀπὸ τρεῖς

58. PG 84, 33-48.

59. V. AZÉMA, *Sources Chr.* 40. 98. 11.

60. *Ἐκκλ. Ἱστορία* 14,54.

62. Ἡ 181 τῆς PG 83, 1492-1496.

61. PG 83, 1173-1492.

63. *Patr. Orient* 13, 190 ἐέ.

περιόδους τῆς ζωῆς τοῦ Θεοδωρήτου α) 428—431, β) 431—437, γ) 447—451. Ἐλάχιστα δείγματα εἶναι τῆς πρὸ τοῦ 428 ἐποχῆς καὶ μόνο μία εἶναι ἀπὸ τὴν μετὰ τὸ 451. Ἀπευθύνονται στοὺς ἡγέτες τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως εἶναι ὁ πάπας Λέων Α' καὶ οἱ πατριάρχες Φλαβιανὸς Κωνσταντινουπόλεως, Πρόκλος Κωνσταντινουπόλεως, Θεόδοτος Ἀντιοχείας, Δόμνος Ἀντιοχείας, Διόσκορος Ἀλεξανδρείας καὶ ἄλλοι. Τὰ ἀντικείμενα τῶν ἐπιστολῶν προέρχονται ἀπὸ τὸν ἀγῶνα κατὰ τῶν αἰρετικῶν, τὴν υπεράσπιση τῆς πίστεως, τὴ δικαίωση τῆς στάσεώς του κατὰ τὴ δογματικὴ διαμάχη, τὴν ποιμαντικὴ δραστηριότητα. Εἶναι ἄριστες πηγές γιὰ τὴ διαμόρφωση καλῆς εἰκόνας γιὰ τὴν προσωπικότητα τοῦ Θεοδωρήτου, τῆς διδασκαλίας του καὶ τῆς ἐποχῆς του.

ΘΕΟΛΟΓΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ

Ἡ προσωπικότητα τοῦ Θεοδωρήτου εἶναι πολὺ ὑψηλότερη ἀπὸ τὴ θέση τὴν ὁποία κατέλαβε στὶς δογματικὲς ἀντιπαράθεσις. Καλὸς θεολόγος καὶ μεγάλος συγγραφέας, κέρδισε κοινὴ ἀναγνώριση ἀπὸ τὶς ἐπανειλημμένες καταδίκες του γιὰ αἵρεση.

Ἡ προσφορά του στὴν ἐρμηνευτικὴ ὑπῆρξε ἀξιόλογη ἀπὸ κάθε πλευρὰ καὶ ἀποτέλεσε λαμπρὸ κτῆμα τῆς Ἐκκλησίας. Ἦθελε νὰ δώσει ἔργο κοινό, πὺ προέρχεται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία καὶ προορίζεται γιὰ τὴν Ἐκκλησία καὶ ὄχι προσωπικὸ ὅπως ὁ διδάσκαλός του Θεόδωρος. Ἐγινε ἔτσι διορθωτὴς τῶν τολμηροτήτων τῆς ἀντιοχειανῆς ἐρμηνευτικῆς.

Κάτι παρόμοιο μπορεῖ νὰ λεχθεῖ καὶ γιὰ τὴ χριστολογία του. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι δὲν δεχόταν πλήρως τὴ μετάδοση ἰδιωμάτων μεταξὺ ἀνθρωπίνης καὶ θείας ὑποστάσεως τοῦ Χριστοῦ καὶ ὅτι σ' αὐτὸ διέφερε ἀπὸ τὴν ὀρθόδοξη χριστολογία. Ἀλλὰ σχεδὸν ὅ,τι διέφερε ἀπὸ τὴν ὀρθοδοξία στὸ πρόβλημα αὐτὸ ὀφειλόταν στὸ φόβο του ἔναντι τοῦ Ἀπολιναρισμοῦ. Σὰν ἀντιοχειανὸς ἦταν διυποστατικὸς καὶ διφυσιτικὸς, καὶ θεωροῦσε τὸν Ἀπολιναρισμὸ μονοφυσιτισμὸ, ὅπως καὶ ἦταν, καὶ τὸν Κύριλλο

ἀπολιναριστή. Διέβλεπε στους Ἀναθεματισμούς τοῦ Κυρίλλου «τὴν πάλαι σβεσθεῖσαν Ἀπολιναρίου φλήναφον ὁμοῦ καὶ δυσσεβῆ διδασκαλίαν»⁶⁴. Βέβαια ἡ χριστολογία τοῦ Κυρίλλου δὲν ἦταν ἀκριβῶς ὅπως τὴν ἀντιλαμβανόταν ὁ Θεοδώρητος, ἀλλὰ ὁ τελευταῖος ἦλθε ἀπὸ τὴν ἀρχὴν σὲ ἀντίθεση μ' αὐτήν. Ἄν καὶ συμφιλιώθηκε τελικὰ μὲ τὸν Κύριλλο, ἀργότερα ἔγινε πάλι στόχος τῆς ἀλεξανδρινῆς θεολογίας.

Τὸ κῦρος του, ποῦ ἦταν τραυματισμένο ἤδη κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ζωῆς του, τραυματίσθηκε πολὺ περισσότερο μὲ τὴν συμπερίληψη τῶν ἐναντίον τοῦ Κυρίλλου καὶ ἐναντίον τῶν ἀποφάσεων τῆς Ἐφέσου κειμένων του, στὰ *Τρία Κεφάλαια*, τὰ ὁποῖα καταδικάσθηκαν μὲ τὸ διάταγμα τοῦ Ἰουστινιανοῦ καὶ τὴν ἀπόφαση τῆς Ε' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, 553.

Ἐν τούτοις λόγω τῶν ὑψηλῶν ἀρετῶν του καὶ τῆς μεγάλης προσφορᾶς του στὰ θεολογικὰ γράμματα ἡ φήμη του δὲν ἀμαυρώθηκε τελείως. Ὁ Ἰωάννης Μαυρόπους, συντάσσοντας τὸν 1^ο αἰῶνα τοὺς παρακάτω στίχους⁶⁵, ἀκολουθοῦσε τὸ κοινὸ φρόνημα τῆς ἐκκλησιαστικῆς συνειδήσεως.

«Ἄνιστορήσας τοὺς σοφοὺς διδασκάλους,
καὶ τὸν Θεοδώρητον αὐτοῖς συγγράφων,
ὡς ἄνδρα θεῖον καὶ διδάσκαλον μέγαν,
ὡς ἀκράδαντον ὀρθοδοξίας στύλον.
Εἰ δ' ἐπλανήθη μικρὸν ἔκ τινος τύχης,
ἄνθρωπος ἦν, ἄνθρωπε, μὴ κατακρίνης.
Τί γάρ; Κυρίλλου πανταχοῦ νικᾶν ἔδει,
καὶ δογματιστὴν ὄντα καὶ λογογράφον;».

Η ΦΙΛΟΘΕΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑ ἢ ΑΣΚΗΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Εἶναι τὸ κείμενο ποῦ ἐκδίδεται σ' αὐτὸν τὸν τόμο. Ἀποτελεῖ μία συλλογὴ βιογραφιῶν διανθισμένων μὲ ἀποφθέγματα καὶ λόγια 30 διασήμων τῆς ἐποχῆς ἀσκητῶν καὶ 3 ἀσκητριῶν. Σύν-

64. Ἐπιστολὴ 152.

65. PG 120, 1161.

ταξε τὸ ἔργο αὐτὸ σκεπτόμενος ὅτι ἦταν καλὸ νὰ δοῦν οἱ ἄνθρωποι τοὺς ἀγῶνες τῶν ἀρίστων ἀνδρῶν καὶ τῶν ἀθλητῶν τῆς ἀρετῆς καὶ νὰ ἀντλήσουν τὴν ὠφέλεια μὲ τὰ μάτια τους.

Τὸ κεφάλαιο 2 γράφηκε, ὅταν ὁ ἐπίσκοπος Βεροίας Ἀκάκιος εἶχε συμπληρώσει 58 ἔτη στὴν ἐπισκοπικὴ του ἔδρα, δηλαδὴ τὸ 437. Στὴν ἐπιστολὴ 82 ὁμοῦ τοῦ Θεοδωρήτου λέγεται ὅτι τὸ ἔργο δημοσιεύθηκε μετὰ τὸ 437 καὶ φυσικὰ πρὶν τὸ 449 ὅταν γράφηκε ἡ ἐπιστολὴ αὐτή. Εἶναι προφανές ὅτι ὁ βιογραφίης συντάχθηκαν ἀποσπασματικά, τὸ σύνολο ὁμοῦ αὐτῶν τελείωσε λίγο πρὶν τὸ 449.

Ἀπευθυνόμενος στὸ λαϊκὸ ἀναγνωστικὸ κοινὸ κατὰ τὸ σύστημα τῶν *Βίων ἀγίων*, ποὺ ἐπρόκειτο νὰ καθιερωθεῖ ἀργότερα, ἀρχίζει τὴ διήγηση μὲ τὸν Ἰάκωβο καὶ τελειώνει μὲ τὴ Δομνίνα. Κατὰ σειρά οἱ βιογραφίης εἶναι.

1. **ΙΑΚΩΒΟΣ.** Καταγόμενος ἀπὸ τὴ Νίσιβη, τιμήθηκε μὲ τὸ ἀξίωμα τῆς ἀρχιερωσύνης. Ἔσωσε μὲ τὴ θαυματουργικὴ του ἐπέμβαση τὴ Νίσιβη ἀπὸ τοὺς Πέρσες.
2. **ΙΟΥΛΙΑΝΟΣ.** Ἐπωνομαζόμενος καὶ Σάββας, ἔστησε τὴν ἀσκητικὴ του καλύβα στὴ χώρα τῶν Ὀσροηνῶν ποὺ παλαιότερα ἀνήκεε στοὺς Πάρθους.
3. **ΜΑΡΚΙΑΝΟΣ.** Καταγόμενος ἀπὸ τὴν Κῦρρο, ἔμενε σ' ἓνα μικρὸ κελλί στὴν ἔρημο. Πῆρε μαζί του τὸν Εὐσέβιο καὶ τὸν Ἀγαπητὸ καὶ κατασκεύασε δύο πολὺ μεγάλα ἀσκητικὰ κέντρα στὴ Νικέρτη στὰ ὁποῖα ζοῦσαν τὴν ἐποχὴ τοῦ Θεοδωρήτου περισσότεροι ἀπὸ τριακόσιοι ἄνδρες.
4. **ΕΥΣΕΒΙΟΣ.** Ἀφοῦ τὸν μύησε στὴν ἀσκητικὴ ζωὴ ὁ θεῖος του Μαρριανός, παρουσίασε στὸ Θεὸ πολλοὺς ἄλλους νικηφόρους ἀγωνιστές.
5. **ΠΟΥΠΛΙΟΣ.** Καταγόμενος ἀπὸ τὴν πόλη Ζεῦγμα, ἐγκαταστάθηκε σὲ ἓνα μικρὸ κελλί ποῦ ἀπεῖχε τριάντα στάδια ἀπὸ τὴν πόλη, ἀφοῦ μοίρασε ὅλα του τὰ ὑπάρχοντα στοὺς φτωχοὺς.
6. **ΣΥΜΕΩΝΗΣ Ο ΠΑΛΑΙΟΣ.** Ἀκολουθοῦσε γιὰ πολὺν καιρὸ τὴν ἐρημικὴ ζωὴ καὶ διέδωσε τὸν Χριστιανισμὸ γύρω ἀπὸ τὸ βουνὸ Ἀμανόν, ὅπου ἔχτισε δύο ἀσκητήρια, ἓνα στὴ ράχη καὶ ἓνα στοὺς πρόποδες τοῦ βουνοῦ.

7. ΠΑΛΛΑΔΙΟΣ. Σύγχρονος καὶ ὁμῶτροπος τοῦ Συμεώνη, ἔζησε ἐγκλειστος σὲ ἓνα σπιτάκι κοντὰ στὴν πόλη Ἴμμη.
8. ΑΦΡΑΑΤΗΣ. Γεννήθηκε καὶ ἀνατράφηκε στὴ χώρα τῶν Περσῶν. Ἐχτισε ἓνα κελλί ἐξω ἀπὸ τὰ τεῖχη τῆς Ἑδεσσας, ὅπου ἔμεινε γιὰ ἀρκετὸ καιρὸ· ἔπειτα πῆγε στὴν Ἀντιόχεια, ὅπου, ἀφοῦ ἔμαθε μερικὰ ἑλληνικά, πρόσφερε τὰ πνευματικὰ ἀγαθὰ σὲ ἀνθρώπους ποὺ ἦταν περικυκλωμένοι ἀπὸ τὴν αἰρετικὴ ζάλη.
9. ΠΕΤΡΟΣ. Γεννήθηκε ἀπὸ Γαλάτες ποὺ ἐγκαταστάθηκαν στὸν Εὐξείνιο Πόντο. Ἀφοῦ ἔμεινε ἑπτὰ χρόνια κοντὰ στοὺς γονεῖς του, πέρασε τὴν ὑπόλοιπη ζωὴ του μὲ τοὺς ἄθλους τῆς ἀσκητικῆς ζωῆς.
10. ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ. Καταγόμενος ἀπὸ τὴν Ἀντιόχεια, ἀκολούθησε τὴν εὐαγγελικὴ ζωὴ σὲ ἓνα κελλί ποὺ ἔχτισε κοντὰ στὴν πόλη Ρωσό. Ὄταν πέθανε τὸν δέχθηκε τάφος ποὺ εἶχε δεχθεῖ ἐκεῖνον τὸν θαυμάσιο καὶ μακάριο Ἀφραάτη.
11. ΡΩΜΑΝΟΣ. Γεννήθηκε καὶ ἀνατράφηκε στὴ Ρωσό, ἀγωνίσθηκε γιὰ τὴν ἀρετὴ στὴν Ἀντιόχεια, ἀφοῦ κατασκήνωσε ἐξω ἀπὸ τὰ τεῖχη τῆς πόλεως, στοὺς πρόποδες τοῦ βουνοῦ.
12. ΖΗΝΩΝ. Δέχθηκε τὰ νάματα ἀπὸ τὸν Μέγα Βασίλειο τῆς Καππαδοκίας καὶ ἀφοῦ παραιτήθηκε ἀπὸ τὸ στρατιωτικὸ ἀξίωμα καὶ κατέφυγε σὲ ἓνα τάφο κοντὰ στὴν Ἀντιόχεια, ὅπου ζοῦσε καθαρίζοντας τὴν ψυχὴ του.
13. ΜΑΚΕΔΟΝΙΟΣ. Ὀνομάζεται κριθοφάγος ἀπὸ τὴν τροφὴ ποὺ ἔτρωγε, καὶ Γουββᾶς, ποὺ στὰ συριακὰ θὰ πεῖ λάκκος, διότι ἔζησε σαραπέντε χρόνια μέσα σὲ λάκκο.
14. ΜΑΗΣΥΜΑΣ. Καταγόμενος ἀπὸ τὴ Συρία, εἶχε διακριθεῖ γιὰ τὴν ἐνάρετη ζωὴ του καὶ τοῦ ἀνατέθηκε ἡ διαποίμανση μιᾶς κωμοπόλεως.
15. ΑΚΕΨΙΜΑΣ. Εἶχε ἐγκλεισθεῖ θεληματικὰ ἐξήντα χρόνια σὲ ἓνα κελλί, χωρὶς νὰ τὸν βλέπει κανένας καὶ χωρὶς νὰ μιᾶ σὲ κανένα.
16. ΜΑΡΩΝ. Ἀγάπησε τὴ μοναχικὴ ζωὴ, πῆγε σὲ μία κορυφὴ ποὺ παλιὰ τιμοῦσαν οἱ εἰδωλολάτρες, ἐξάγνισε τὸ εἰδωλολατρικὸ ἱερὸ καὶ ἔζησε ἐκεῖ, ἀφοῦ ἔστησε μιὰ μικρὴ σκηνή.

17. ΑΒΡΑΑΜΗΣ. Γεννήθηκε και ανατράφηκε στην Κῦρρο. Μετά την άσκητική ζωή στόλισε και τὸ ἀρχιερατικὸ ἀξίωμα.
18. ΕΥΣΕΒΙΟΣ. Πέρασε τὴ ζωὴ του στὴ ράχη ἑνὸς βουνοῦ ποὺ βρίσκεται κοντὰ στὴ κωμόπολη Ἀσιχᾶν.
19. ΣΑΛΑΜΑΝΗΣ. Ἐκίνησε ἀπὸ τὴν Καπερσανᾶ, ποὺ ἔζησε τὸν περισσότερο καιρὸ σὲ ἓνα κελλι τῆς ἀπέναντι κωμοπόλεως. Δέχθηκε τὸ δῶρο τῆς ἱερωσύνης ἀπὸ τὸν ἀρχιερέα τῆς πόλεως στὴν ὁποία ἀνῆκε ἡ κωμόπολη.
20. ΜΑΡΙΣ. Ἔμεινε κλεισμένος τριανταεφτὰ χρόνια στὸ κελλι ποὺ ἔχτισε κοντὰ στὴν κωμόπολη Ὅμηρο.
21. ΙΑΚΩΒΟΣ. Ἄκουσε τὴ διδασκαλία τοῦ θεοῦ Μάρωνα καὶ με τοὺς ἀγῶνες του στὴ συνέχεια ἐπισκίασε τὸν διδάσκαλό του.
22. ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΚΑΙ ΛΙΜΝΑΙΟΣ. Ὁ Θαλάσσιος ἔχτισε τὴν ἀσκητικὴ του καλύβα στὸ λόφο ποὺ βρίσκεται στὰ νότια τῆς κωμοπόλεως Τιλλίμα. Στὴν ὁμάδα του ἀνῆκε καὶ ὁ Λιμναῖος ποὺ ἦλθε πολὺ νέος στὸ ἀσκητήριο καὶ γυμναζόταν ἐπίμονα γιὰ νὰ πετύχει τὴν τέλεια ἀρετὴ.
23. ΙΩΑΝΝΗΣ. Δεχόταν τὶς ἀντίθετες προσβολὲς τῶν ἀνέμων εικοσιπέντε χρόνια στὴ ράχη ἑνὸς βουνοῦ.
24. ΖΕΒΙΝΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΥΧΡΟΝΙΟΣ. Ὁ Ζεβινᾶς ἔκανε τὴν ἴδια ἄσκηση καὶ ὅταν ἔφθασε σὲ βαθειὰ γηρατειά, χωρὶς ν' ἀλλάξει τίποτε ἀπὸ ὅσα ἔκανε ὅταν ἦταν νέος. Ὅταν πέθανε τὸν ἔθαψαν στὴν κωμόπολη Κίττικα. Τὴ διδασκαλία του ἄκουσε καὶ ὁ Πολυχρόνιος, ποὺ ἔμοιασε σὲ ὅλα τὸ διδάσκαλό του.
25. ΑΣΚΛΗΠΙΟΣ. Εὐρισκόμενος δέκα στάδια μακριὰ ἀπὸ τὸν Πολυχρόνιο εἶχε ἀκολουθήσει τὸν ἴδιο τρόπο ἀσκητικῆς ζωῆς.
26. ΣΥΜΕΩΝΗΣ ΣΤΥΛΙΤΗΣ. Καταγόμενος ἀπὸ τὴν Σισάν, ἐγκαταστάθηκε στὸ ἀσκητήριο ποὺ ἔκτισαν ὁ Εὐσεβωνᾶς καὶ ὁ Ἀβιβίων στὴν Κωμόπολη Τελεδᾶν. Ἐπειτα ἔζησε γιὰ πολλὰ χρόνια ἐπάνω σὲ στύλο, προκαλώντας τὸ θαυμασμὸ ὅλου τοῦ κόσμου.
27. ΒΑΡΑΔΑΤΟΣ. Ἀκολούθησε καινούργιους τρόπους καρτερίας. Στὴν ἀρχὴ ἔμεινε ἐγκλειστος σὲ ἓνα κελλι, ἀργότερα

ὑποχώρησε στις συμβουλές τοῦ ἀρχιερέα Θεοδότου καὶ βγήκε ἔξω, ὅπου στεκόταν συνέχεια ὀρθίος.

28. ΘΑΛΕΛΑΙΟΣ. Ἔστησε τὴν ἀσκητικὴ του καλύβα σὲ ἓνα λόφο ποὺ ἀπεῖχε εἴκοσι στάδια ἀπὸ τὴν πόλη Γάβαλα.

29. ΜΑΡΑΝΑ ΚΑΙ ΚΥΡΑ. Οἱ δύο αὐτὲς γυναῖκες εἶχαν πατρίδα τὴ Βέροια τῆς Συρίας. Ἐχτισαν ἓνα κελλι ἔξω ἀπὸ τὴν πόλη, ὅπου καὶ ἔζησαν σαρανταδύο χρόνια.

30. ΔΟΜΝΙΝΑ. Ξόδεψε τὴν περιουσία της στοὺς φτωχοὺς, κατασκεύασε μιὰ καλύβα στὴν αὐλὴ τοῦ μητρικοῦ της σπιτιοῦ ὅπου ἔμεινε προσευχόμενη καὶ δοξάζοντας τὸν Θεό.

Καθένας ἀπὸ τοὺς ἀσκητὲς ἀκολούθησε διαφορετικὸ τρόπο ἀσκήσεως, ὅμως κοινὸς στόχος ὄλων ἦταν ἡ θέωση. Δάμασαν τὰ πάθη τους μὲ τὴν ἀσιτία, τὴ χαμευνία, τὴ συνεχὴ ἐνασχόληση σὲ προσευχὲς καὶ ψαλμωδίες καὶ μὲ τὴν ἐπίπονη ἀγρυπνία.

Ὁ Θεοδώρητος ἔγραψε καὶ βιογραφίες ἀσκητριῶν ἐπειδὴ πίστευε ὅτι αὐτὲς ἀξίζουν περισσότερο ἐγκώμια διότι, ἂν καὶ ἔχουν ἀσθενέστερη φύση, ἔδειξαν τὴν ἴδια προθυμία μὲ τοὺς ἄνδρες.

Ὅλοι τους διακρίνονταν γιὰ τὴν ἀρετὴ τους, τὴν ὑπερβολικὴ ἀσκητικότητα, τὰ θαυματουργικὰ τους ἔργα καὶ πάνω ἀπὸ ὅλα γιὰ τὴν καρτερία τους.

Στὸ τέλος τῆς ὅλης συλλογῆς παρατίθεται ὡς κεφάλαιο 31 ἢ σὰν ἐπίλογος ἓνας λόγος *Περὶ τῆς θείας ἀγάπης*, μὲ τὸν ὁποῖο δίνεται ἀπάντηση στὸ ἀπὸ ποῦ ὀρμώμενοι οἱ ἱεροὶ ἐκεῖνοι ἄνδρες ἀσπᾶσθηκαν αὐτὴν τὴν πολιτεία καὶ ποιούς λογισμοὺς χρησιμοποιοῦντας κατέλαβαν αὐτὴν τὴν κορυφὴ τῆς φιλοσοφίας. Ἡ ἀπάντηση εἶναι ὅτι, «ὁ περὶ τὸν Θεὸν ἔρωσ ὑπερβῆναι τοὺς τῆς φύσεως παρεσκεύασε ὄρους» (31,4).

Ἡ ὅλη εἰσαγωγή λαμβάνεται σχεδὸν αὐτούσια ἀπὸ τὸν Δ' τόμο τῆς Πατρολογίας τοῦ καθηγητοῦ Παναγιώτου Χρήστου.

ΦΙΛΟΘΕΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑ
Η
ΑΣΚΗΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

1

Τῶν ἀρίστων ἀνδρῶν καὶ τῆς ἀρετῆς ἀθλητῶν καλὸν μὲν ἰδεῖν τοὺς ἀγῶνας καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς τὴν ὠφέλειαν ἀρύσασθαι. Ὀρώμενα γὰρ τὰ ἐπαινούμενα ἀξιόκτητα τε φαίνεται καὶ ἀξιέ-
ραστα γίνεται καὶ πρὸς τὴν κτῆσιν ἐπείγει τοὺς θεατάς. Φέρει δὲ
5 ὁμῶς ὄνησιν οὐ μετρίαν τῶν τοιούτων κατορθωμάτων καὶ τὰ
διηγήματα, παρὰ τῶν εἰδότεων ταῖς τῶν οὐκ εἰδότεων ἀκοαῖς
προσφερόμενα. Πιστοτέραν μὲν γὰρ τῆς ἀκοῆς εἶναι τὴν ὄψιν
φασὶ τινες· πείθεται δὲ ὁμῶς καὶ ἀκοὴ τῇ τῶν λεγόντων ἀλη-
θεία κρίνουσα τὰ λεγόμενα. Καθάπερ γὰρ γλυκύτητι καὶ πικρό-
10 τητι καὶ ταῖς ἄλλαις ταῖς τοιαύταις ποιότησι γλῶττά τε καὶ ὑπε-
ρῶρα δικάζειν πεπίστευται καὶ κατὰ ταύτῃ τὴν ψῆφον ἐκφέρου-
σιν, οὕτως ἀκοὴ τὴν τῶν λόγων ἐνεχειρίσθη διάγνωσιν, καὶ
τοὺς ὄνησιν τινα φέροντας τῶν βλαβερῶν ἀποκρίνειν ἐπίσταται.

2

Εἰ μὲν οὖν ἄσυχλος ἔμενε τῶν ὄνησιφόρων διηγημάτων ἢ
15 μνήμη, καὶ μὴ τῆς λῆθης ἢ λώβῃ οἷόν τις ἀχλὺς ἐπιπαττομένη
ἐξίτηλον αὐτὴν ἀπειργάζετο, περιττὸν ἦν δήπουθεν καὶ παρέλ-
κον λογογραφεῖν τὰ τοιαῦτα, τῆς ἐντεῦθεν ὠφελείας καὶ εἰς τοὺς

ΦΙΛΟΘΕΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑ
Η
ΑΣΚΗΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

1

Εἶναι πράγματι καλὸ νὰ δεῖ κανεὶς τοὺς ἀγῶνες τῶν γενναίων ἀνδρῶν καὶ τῶν ἀθλητῶν τῆς ἀρετῆς καὶ μὲ τὰ μάτια ν' ἀντλήσει τὴν ὠφέλεια. Διότι, ὅταν βλέπονται τὰ κατορθώματα, φαίνονται ἄξια ν' ἀποκτηθοῦν, γίνονται ἀξιαγάπητα καὶ παρακινοῦν τοὺς θεατὲς νὰ τὰ ἀποκτήσουν. Ἀλλὰ καὶ οἱ διηγήσεις οἱ σχετικὲς μὲ τέτοια κατορθώματα, προσφερόμενες ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ τὰ γνωρίζουν καλὰ στίς ἀκοῆς αὐτῶν ποὺ δὲν τὰ γνωρίζουν, φέρουν ὄχι μικρὴ ὠφέλεια. Διότι μερικοὶ ἰσχυρίζονται ὅτι ἡ ὄραση εἶναι πιὸ ἀξιόπιστη ἀπὸ τὴν ἀκοή· ἀλλὰ καὶ ἡ ἀκοή πείθεται, ἂν κρίνει τὰ λεγόμενα μὲ μέτρο τὴν ἀλήθεια ἐκεῖνων ποὺ τὰ λέγουν. Ὅπως ἀκριβῶς δηλαδὴ στὴ γλώσσα καὶ στὸν οὐρανίσκο ἔχει ἀνατεθεῖ νὰ κρίνουν τὸ γλυκὸ καὶ τὸ πικρὸ καὶ τίς ἄλλες τέτοιες ποιότητες καὶ μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ ν' ἀποφασίζουν, ἔτσι καὶ ἡ ἀκοή ἀνέλαβε τὴ διάκριση τῶν λόγων, καὶ γνωρίζει καλὰ νὰ ξεχωρίζει ἀπὸ τὰ βλαβερὰ ἐκεῖνα ποὺ ἐπιφέρουν κάποια ὠφέλεια.

2

Ἐὰν λοιπὸν ἡ μνήμη διατηροῦσε ἀνέπαφες τίς ὠφέλιμες διηγήσεις καὶ ἂν ἡ ἀρρώστια τῆς λησμονιᾶς σὰν πασπαλισμένη ὁμίχλη δὲν τὴν ξεθώριαζε, θὰ ἦταν βέβαια περιττὸ καὶ ματαιοπονία νὰ γράφονται οἱ τέτοιου εἴδους διηγήσεις, ἀφοῦ ἡ ὠφέ-

ὕστερον ἔσομένους εὐπετῶς μάλα διαβαινούσης. Ἐπειδὴ δὲ ὁ χρόνος λωβᾶται μὲν σώμασι γῆρας ἐπιφέρων καὶ θάνατον, λωβᾶται δὲ κατορθώμασι λήθην ἐμποιῶν καὶ τὴν μνήμην ἀμβλύνων, οὐκ ἂν τις ἡμῖν εἰκότως νεμεσήσειε τῶν φιλοθέων ἀνδρῶν τὴν πολιτείαν συγγράφειν ἐπιχειροῦσιν. Ὡσπερ γὰρ οἱ τὰ σώματα θεραπεύειν πεπιστευμένοι φάρμακα κατασκευάζουσι, τῇ νόσῳ πολεμοῦντες καὶ τοῖς κάμνουσιν ἐπαμύνοντες, οὕτως ἢ τῆς τοιαύδε συγγραφῆς φιλοπονία, οἷόν τι φάρμακον ἀλεξίκακον γίνεται, λήθης ἐπίβουλον καὶ μνήμης ἐπίκουρον. Πῶς γὰρ οὐκ ἄτοπον, ποιητὰς μὲν καὶ συγγραφέας τὰς ἐν πολέμοις ἀνδραγαθίας συγγράψαι, τραγωδοποιοὺς δὲ τὰς καλῶς κεκρυμμένας συμφορὰς προφανῶς τραγωδεῖν καὶ τούτων ἀνάγραπτον τὴν μνήμην καταλιπεῖν, ἄλλους δὲ τινὰς εἰς κωμωδίαν καὶ γέλωτα καταναλῶσαι τοὺς λόγους, ἡμᾶς δὲ περιῖδειν λήθη παραδιδόμενους ἀνδρας ἐν σώματι θνητῷ τε καὶ παθητῷ ἀπάθειαν ἐπιδεδειγμένους καὶ τὴν ἀσώματον φύσιν ἐζηλωκότας; Ποίαν δὲ οὐκ ἂν δικαίως τίσαιμεν δίκην τῶν ἀξιαγάστων τούτων ἀγώνων περιορῶντες ἀμαυρουμένην τὴν μνήμην; Εἰ γὰρ αὐτοὶ τῶν πάλαι γεγεννημένων ἀγίων τὴν ἄκραν φιλοσοφίαν ζηλώσαντες οὐ χαλκῷ καὶ γράμμασι τὴν ἐκείνων ἐνεκόλαψαν μνήμην, ἀλλὰ πᾶσαν αὐτῶν τὴν ἀρετὴν ἐκμαζάμενοι, οἷόν τινας εἰκόνας αὐτῶν ἐμψύχους καὶ στήλας σφᾶς αὐτοὺς πεποιήκασιν, ποίας ἂν ἡμεῖς τύχοιμεν εἰκότως συγγνώμης, μηδὲ γράμμασι τὸν ἀοίδιμον τούτων γεραίροντες βίον;

3

25 Καὶ ταῦτα τῶν ἐν Ὀλυμπίασιν ἀγωνιζομένων ἀθλητῶν τε καὶ παγκρατιαστῶν εἰκόσι τιμωμένων καὶ μέντοι κὰν ταῖς ἵπποδρομίαις τῶν νικηφόρων ἀναφαινομένων ἠνιόχων τοῦτο

λεια ἀπὸ αὐτὲς θὰ μετέβαινε πολὺ εὐκόλα στοὺς μεταγενέστερους. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ χρόνος καταστρέφει τὰ σώματα φέροντας τὰ γηρατειὰ καὶ τὸν θάνατο, καὶ καταστρέφει ἐπίσης τὰ κατορθώματα προξενώντας τὴ λησμονιὰ τους καὶ ἐξασθενίζοντας τὴ μνήμη, δὲν θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ ὀργισθεῖ εὐλόγα μὲ μᾶς ἐπειδὴ ἐπιχειροῦμε νὰ συγγράψουμε τὴν πολιτεία τῶν φιλόθεων ἀνδρῶν. Διότι, ὅπως ἀκριβῶς ἐκεῖνοι πού ἔχουν ἀναλάβει νὰ θεραπεύουν τὰ σώματα κατασκευάζουν φάρμακα, πολεμώντας τὴν ἀρρώστια καὶ βοηθώντας τοὺς ἀσθενεῖς, ἔτσι καὶ ἡ συγγραφή αὐτοῦ ἐδῶ τοῦ ἔργου γίνεται σὰν φάρμακο ἐναντίον τοῦ κακοῦ, πού ἀπομακρύνει τὴ λησμονιὰ καὶ βοηθᾷ τὴ μνήμη. Διότι πῶς δὲν εἶναι ἄτοπο, οἱ ποιητὲς καὶ οἱ συγγραφεῖς νὰ γράφουν γιὰ τὶς ἥρωϊκὲς πράξεις πού ἔγιναν στοὺς πολέμους, καὶ ὅσοι γράφουν τραγωδίες νὰ διεκτραγωδοῦν φανερὰ τὶς συμφορὲς πού ἔχουν κρυφτεῖ προσεκτικὰ καὶ ν' ἀφήνουν γραμμένη τὴν ἀνάμνηση αὐτῶν, καὶ μερικοὶ ἄλλοι νὰ σπαταλοῦν ἄσκοπα τὰ λόγια σὲ κωμωδία καὶ γέλιο, ἐνῶ ἐμεῖς μὲ τὴν ἀδιαφορία μας νὰ παραδίδουμε στὴ λησμονιὰ ἀνθρώπους πού στὸ θνητὸ καὶ παθητὸ σῶμα ἐπέδειξαν ἀπάθεια καὶ ἔγιναν ζηλωτὲς τῆς ἀσώματης φύσης; Ποιὰ τιμωρία δὲν θὰ μᾶς ἄρμοζε δίκαια ἂν παραβλέπομε νὰ ἀμαυρώνεται ἡ μνήμη τῶν ἀξιοθαύμαστων ἀγώνων τους; Διότι, ἐὰν ἐκεῖνοι, πού ἔγιναν ζηλωτὲς τῆς ἄκρας φιλοσοφίας τῶν ἀγίων πού ἔχουν ζῆσει παλαιότερα, δὲν χάραξαν τὴν ἀνάμνηση ἐκείνων μὲ χαλκὸ καὶ ζωγραφιά, ἀλλά, ἀφοῦ μιμήθηκαν ὅλη τὴν ἀρετὴ τους, ἔχουν γίνει οἱ ἴδιοι κατὰ κάποιον τρόπο ἔμψυχες εἰκόνες καὶ ἀγάλματά τους, πῶς θὰ μπορούσαμε ἐμεῖς εὐλόγα νὰ συγχωρηθοῦμε, ἂν δὲν βραβεύσομε μὲ γράμματα τὴν ἀξιοθαύμαστη ζωὴ τους;

3

Καὶ ὅλα αὐτὰ τὴ στιγμὴ πού οἱ ἀθλητὲς καὶ παλαιστὲς πού ἀγωνίζονται στοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνες τιμῶνται μὲ εἰκόνες καὶ ἐπίσης οἱ ἠνίοχοι πού ἀναδεικνύονται νικητὲς στίς ἱπ-

αὐτὸ δεχομένων τὸ γέρας. Οὐ μόνον δὲ τούτους, ἀλλὰ καὶ
 γυναικῶδεις ἄνδρας καὶ θηλυδρίας καὶ ἀφμιβόλους εἴτε ἄν-
 δρες εἶεν εἴτε γυναῖκες, οἱ τῆς τούτων θεωρίας φιλοθεάμονες
 ταῖς σανίσιν ἐγγράφουσιν, ἐπὶ πλεῖστον αὐτῶν τὴν μνήμην
 5 διαρκέσαι φιλονεικοῦντες, καίτοι τῆς μνήμης λώβην ταῖς
 ψυχαῖς οὐκ ὄνησιν ἐμποιοῦσης· ἀλλ' ὁμως οἱ μὲν τούτων
 ἐρῶντες τούτους, οἱ δὲ ἐκείνων ἐκείνους, καὶ ταῦτα λυμαί-
 νοντας, τῇ ζωγραφίᾳ γεραίρουσιν. Καὶ ἐπειδὴ θνητὴν οὖσαν
 ὁ θάνατος τὴν φύσιν ληϊζεται, χρώματα κεραννύντες καὶ τὰ
 10 ἐκείνων ταῖς σανίσιν ἐντιθέντες ἰνδάματα, πολλῶ τῆς ζωῆς
 μακροτέραν γενέσθαι τὴν μνήμην σοφίζονται.

Ἡμεῖς δὲ βίον μὲ συγγράφομεν φιλοσοφίας διδάσκα-
 λον καὶ τὴν ἐν οὐρανοῖς πολιτείαν ἐζηλωκότα· ζωγραφοῦμεν
 δὲ οὐ τῶν σωμάτων τοὺς χαρακτῆρας, οὐδὲ τὰ τούτων ἐκτυ-
 15 πώματα τοῖς ἀγνοοῦσιν ἐπιδείκνυμεν, ἀλλὰ τῶν ἀοράτων ψυ-
 χῶν τὰς ιδέας σκιαγραφοῦμεν, καὶ πολέμους ἀθεάτους καὶ
 συμπλοκάς ἀφανεῖς ἐπιδείκνυμεν.

4

Τοιαύτην γὰρ αὐτοῖς καὶ τὴν παντευχίαν ὁ τῆς φάλαγγος
 αὐτῶν στρατηγὸς καὶ πρόμαχος περιτέθηκε Παῦλος· «ἀναλάβε-
 20 τε» γάρ, φησί, «τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ, ἵνα δυνηθῆτε ἀντι-
 στῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ καὶ ἅπαντα κατεργασάμενοι
 στῆναι». Καὶ πάλιν· «στῆτε οὖν περιζωσάμενοι τὴν ὀσφὺν ἐν
 ἀληθείᾳ, καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης, καὶ
 ὑποδησάμενοι τοὺς πόδας ἐν ἐτοιμασίᾳ τοῦ Εὐαγγελίου τῆς εἰ-
 25 ρήνης, ἐπὶ πᾶσιν ἀναλαβόντες τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως, ἐν ᾧ δυ-
 νήσεσθε πάντα τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ τὰ πεπυρωμένα σβέσαι,
 καὶ τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου δέξασθε, καὶ τὴν μάχαιραν

ποδρομίες παίρνουν τὸ ἴδιο βραβεῖο. Καὶ ὄχι μόνον αὐτούς, ἀλλὰ καὶ τοὺς γυναικώδεις ἄνδρες καὶ τοὺς θηλυπρεπεῖς καὶ τοὺς ἀμφιβόλου φύλου, εἴτε ἄνδρες εἶναι εἴτε γυναῖκες, ὅσοι ἀγαποῦν τὴν ὄψη τους, τοὺς ζωφραγίζουν σὲ σανίδες, προσπαθώντας νὰ διατηρήσουν τὴν ἀνάμνησή τους γιὰ ὅσο γίνεται περισσότερο καιρό, ἂν καὶ ἡ ἀνάμνησή τους προκαλεῖ βλάβη στὶς ψυχές καὶ ὄχι ὠφέλεια· ἀλλ' ὅμως τοὺς τιμοῦν μὲ τὴ ζωγραφιά, ἄλλοι προτιμώντας αὐτούς καὶ ἄλλοι ἐκείνους, ἂν καὶ αὐτὸ ἀποβαίνει πρὸς μεγάλη βλάβη τους. Καὶ ἐπειδὴ ὁ θάνατος διαρπάζει τὴν ἀνθρώπινη φύση ποὺ εἶναι θνητή, αὐτοὶ ἀνακατεῦνουν χρώματα καὶ ἀποτυπώνουν τὶς μορφές ἐκείνων σὲ σανίδες, ἐπιδιῶκοντας νὰ κάμουν τὴν ἀνάμνηση πολὺ μακρύτερη ἀπὸ τὴ ζωὴ τους.

Ἐμεῖς ὅμως γάφομε βίον ποὺ εἶναι δάσκαλος τῆς φιλοσοφίας καὶ μιμεῖται τὴν πολιτεία τοὺς οὐρανούς· καὶ δὲν ζωγραφίζομε τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν σωμάτων, οὔτε δείχνομε τὶς ἀνάγλυφες εἰκόνες σ' αὐτούς ποὺ δὲν τοὺς γνωρίζουν, ἀλλὰ σκιαγραφοῦμε τὶς μορφές τῶν ἀόρατων ψυχῶν καὶ φανερόνομε τοὺς ἀθέατους πολέμους καὶ τὶς ἀφανεῖς συμπλοκές.

4

Διότι τέτοια πανοπλία τοὺς ἔχει χορηγήσει ὁ στρατηγὸς τῆς φάλαγγός τους καὶ πρόμαχός τους, ὁ Παῦλος· διότι λέγει, «πάρτε τὴν πανοπλία τοῦ Θεοῦ γιὰ νὰ μπορέσετε νὰ ἀντισταθεῖτε κατὰ τὴν πονηρὴ ἡμέρα καὶ νὰ σταθεῖτε ἀφοῦ λάβετε ὅλα γενικὰ τὰ ἀπαραίτητα μέτρα»¹. Καὶ ἐπίσης· «σταθεῖτε λοιπὸν ζωσμένοι στὴ μέση μὲ τὴν ἀλήθεια, ντυμένοι τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης καὶ φορώντας στὰ πόδια ὑποδήματα, μὲ τὴν προετοιμασία τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης, καὶ πάνω ἀπὸ ὅλα ἔχοντας τὴν ἀσπίδα τῆς πίστεως, μὲ τὴν ὁποία θὰ μπορέσετε νὰ σβήσετε ὅλα τὰ φλογισμένα βέλη τοῦ πονηροῦ· δεχθεῖτε τὴν περικεφαλαία τῆς σωτηρίας καὶ τὸ μαχαίρι τοῦ Πνεύματος, ποὺ

1. Βλ. Ἐφ. 6,13.

τοῦ πνεύματος, ὃ ἐστὶ ρῆμα Θεοῦ». Ταύτην αὐτοὺς τὴν πανοπλίαν ἐνδύσας εἰς τοὺς ἀγῶνας εἰσήγαγεν. Τοιαύτη γὰρ καὶ τῶν πολεμίων ἢ φύσις, ἀσώματος, ἀόρατος, ἀφανῶς ἐπιούσα, κρύβδην ἐπιβουλεύουσα, λοχῶσα καὶ ἐξαπιναίως προσβάλλουσα.
 5 Καὶ τοῦτο διδάσκων αὐτὸς οὗτος ὁ στρατηγὸς ἔλεγεν· «οὐκ ἐστὶν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις».

10 Ἄλλ' ὁμως καὶ τοιούτους ἔχουσα τοὺς ἀντιπάλους ἢ τῶν ἀγίων τούτων συμμορία, μᾶλλον δὲ τούτων ἕκαστος ὑπὸ τοσούτων καὶ τοιούτων πολεμίων κυκλούμενος (οὔτε γὰρ κοινῇ πᾶσιν ἐπήεσαν, ἀλλὰ νῦν μὲν τούτῳ, νῦν δὲ ἐκείνῳ προσέβαλλον), οὕτω λαμπρὰν ἀνεδήσαντο νίκη, ὡς τοὺς μὲν ἀντιπάλους δρα-
 15 πετεῦσαι, τούτους δὲ κατὰ κράτος διώξαι, καὶ τρόπαιον ἐγεῖραι μηδενὸς ἐμποδῶν γενομένου.

5

Παρεῖχε δὲ αὐτοῖς τὴν νίκη οὐχ ἢ φύσις (θνητὴ γὰρ αὕτη καὶ παθῶν μυρίων ἀνάπλεως), ἀλλ' ἢ γνώμη τὴν θεῖαν χάριν ἐφελκομένη. Ἐρασταὶ γὰρ θερμοὶ τοῦ θεοῦ κάλλους γενόμενοι
 20 καὶ ἀσπασίως ἅπαντα καὶ δρᾶσαι καὶ παθεῖν ὑπὲρ τοῦ ἐρωμένου ἐλόμενοι, ἤνεγκαν μὲν γενναίως τὴν τῶν παθῶν ἐπανάστασιν, ἀπεκρούσαντο δὲ καρτερῶς τῶν τοῦ διαβόλου βελῶν τὰς νιφάδας, καὶ ἀποστολικῶς εἶπεῖν, τὸ σῶμα πῖσαντες καὶ δου-
 25 ἐπιθυμιῶν δὲ τὸ λυσσῶδες ἡσυχίαν ἄγειν ἠνάγκασαν. Ἀπαστία δὲ καὶ χαμευνία οὕτω τὰ πάθη κοιμήσαντες καὶ τὰ τούτων σκιρτήματα καταπαύσαντες, σπείσασθαι τὸ σῶμα πρὸς τὴν ψυχὴν κατηνάγκασαν, καὶ τὸν ἔμφυτον τούτων κατέλυσαν πόλεμον.

εἶναι λόγος τοῦ Θεοῦ»². Ἀφοῦ τοὺς χορήγησε αὐτὴν τὴν πανοπλία τοὺς ὀδήγησε στοὺς ἀγῶνες. Διότι τέτοια εἶναι καὶ ἡ φύση τῶν ἐχθρῶν, ἀσώματη, ἀόρατη, ἐπιτίθεται ἀόρατα, ἐπιβουλεύεται κρυφά, παραμονεύει καὶ προβάλλει ξαφνικά. Καὶ διδάσκοντας αὐτὰ ὁ ἴδιος ὁ στρατηγὸς ἔλεγε· «ὁ ἀγῶνας μας δὲν εἶναι πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὶς ἀρχές, πρὸς τὶς ἐξουσίες, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορες τοῦ σκότους αὐτοῦ τοῦ αἰῶνα, πρὸς τὰ πονηρὰ πνεύματα ποὺ βρίσκονται στὸν οὐρανό»³.

Ἄλλ' ὅμως ἡ τάξη αὐτῶν τῶν ἀγίων, ἂν καὶ εἶχε τέτοιους ἀντιπάλους ἢ καλύτερα ὁ καθένας τοὺς ἦταν περικυκλωμένος ἀπὸ τόσους καὶ τέτοιους ἐχθροὺς (διότι δὲν ὁρμοῦσαν ἀπὸ κοινοῦ ἐναντίον ὅλων, ἀλλὰ ἐπιτίθονταν ἄλλοτε σ' αὐτὸν καὶ ἄλλοτε σ' ἐκεῖνον) πέτυχαν τόσο λαμπρὴ νίκη, ὥστε οἱ ἀντίπαλοι νὰ δραπετεύσουν, ἐνῶ αὐτοὶ τοὺς καταδίωξαν μὲ ὄλη τους τὴ δύναμη καὶ ἔστησαν τρόπαιο χωρὶς κανένα ἐμπόδιο.

5

Καὶ τὴ νίκη δὲν τοὺς τὴν ἔδωσε ἡ φύση (διότι αὐτὴ εἶναι θνητὴ καὶ γεμάτη μύρια πάθη), ἀλλὰ τὸ φρόνημα ποὺ προσελκύει τὴ θεία χάρη. Διότι, ἀφοῦ ἔγιναν θερμοὶ ἐραστές τοῦ θείου κάλλους καὶ προτίμησαν νὰ κάνουν τὸ κάθε τι μὲ εὐχαρίστηση καὶ νὰ πάθουν γιὰ χάρη τοῦ ἀγαπημένου τους, ὑπέμειναν γενναῖα τὴν ἐπανάσταση τῶν παθῶν, ἐνῶ παράλληλα ἀπέκρουσαν μὲ δύναμη τὸ πλῆθος τῶν βελῶν τοῦ διαβόλου, καὶ γιὰ νὰ μιλήσομε ἀποστολικά, καταπιέζοντας καὶ ὑποδουλώνοντας τὸ σῶμα⁴, καταπράϋναν τὶς ἐξάψεις τοῦ θυμοῦ καὶ ἀνάγκασαν τὴ λύσσα τῶν ἐπιθυμιῶν νὰ ἡσυχάσει. Καὶ ἀφοῦ ἔτσι ἀποκοίμησαν τὰ πάθη μὲ τὴν ἀσιτία καὶ μὲ τὴ χαμευνία καὶ νέκρωσαν τὰ σκριτήματά τους, ἐξανάγκασαν τὸ σῶμα νὰ συμβιβασθεῖ μὲ τὴν ψυχὴ καὶ κατέλυσαν τὸν ἔμφυτο πόλεμό τους.

2. Βλ. Ἐφ. 6,14-17.

3. Βλ. Ἐφ. 6,12.

4. Βλ. Α' Κορ. 9,27.

6

Οὕτω δὲ αὐτοῖς τὴν εἰρήνην βραβεύσαντες, ἅπαν τῶν
 ἐναντίων τὸ στίφος ἐξήλασαν. Τοὺς γὰρ τὸ ἔνδον προἰεμένους
 λογισμοὺς οὐκ ἔχοντες καὶ τῆς τῶν ἀνθρωπίνων μελῶν συνερ-
 γίας ἔστερημένοι, πολεμεῖν οὐκ ἠδύναντο. Βέλεσι γὰρ καθ'
 5 ἡμῶν ὁ διάβολος τοῖς ἡμετέροις μέλεσι κέχρηται. Ὁφθαλμῶν
 γὰρ μὴ δελεαζομένων, μηδὲ ἀκοῶν καταθελγομένων, μηδὲ γαρ-
 γαλιζομένης ἀφῆς, μηδὲ τοῦ νοῦ τὰ πονηρὰ δεχομένου βουλευ-
 ματα, μάταιος τοῖς ἐπιβουλεύουσιν ἡ σπουδή. Ὡσπερ γὰρ πόλιν
 ἐφ' ὕψους ὠκοδομημένην καὶ περιβόλοις ὄχυροῖς περιτετειχι-
 10 σμένην καὶ φάραγξι βαθείαις πάντοθεν κυκλουμένην, οὐκ ἂν τις
 ἔλοι πολέμιος, μὴ τινος τῶν ἔνδον προἰεμένου καὶ πυλίδας τινὰς
 ὑπανοίγοντος, οὕτως ἀδύνατον τοῖς ἐξωθεν πολεμοῦσι δαίμοσι
 τῆς ὑπὸ τῆς θείας χάριτος κυκλουμένης περιγενέσθαι ψυχῆς, εἰ
 μὴ τινος λογισμοῦ ραστώνῃ πυλίδα τινὰ τῶν ἐν ἡμῖν αἰσθητη-
 15 ρίων ἀνοίξειε καὶ ταύτης εἴσω τὸν πολέμιον δέξαιτο.

Ταῦτα σαφῶς ὑπὸ τῆς θείας πεπαιδευμένοι Γραφῆς οἱ
 παρ' ἡμῶν εὐφημούμενοι καὶ ἀκούσαντες τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦ
 προφήτου λέγοντος ὡς «ἀνέβη θάνατος διὰ τῶν θυρίδων», οἷόν
 τισι μοχλοῖς καὶ κλείθροις, τοῖς θείοις νόμοις τὰ αἰσθητήρια
 20 κλείσαντες, τῷ νῶ τὰς τούτων ἐνεχείρισαν κλεῖς· καὶ οὔτε
 γλῶττα ἀνεώγνυ τὰ χεῖλη, τοῦ νοῦ μὴ κελεύοντος, οὔτε κόρη μὴ
 ἐπιτρεπομένη προκύπτειν τῶν βλεφάρων ἠνείχετο· ἀκοὴ δὲ
 βλεφάροις ἢ χεῖλεσιν ἀποτείχισαι μὴ δυναμένη τὴν εἴσοδον, τοὺς
 ἀνονήτους ἀπεωθεῖο τῶν λόγων, κάκείνους μόνους ἐδέχετο, οἷς
 25 ὁ νοῦς ἐπετέρπετο. Οὕτω τὴν δσφρησιν ἐπαίδευσαν μὴ τὰ εὐώ-

6

Ἄφοῦ λοιπὸν μ' αὐτὸν τὸν τρόπο βράβευσαν τὴν εἰρήνην, ἔδιωξαν ὅλο τὸ πλῆθος τῶν ἐχθρῶν. Διότι οἱ ἀντίπαλοι δὲν θὰ μπορούσαν νὰ πολεμοῦν ἂν δὲν εἶχαν τοὺς λογισμοὺς νὰ προδίδουν ἐσωτερικὰ καὶ ἂν στεροῦνταν τῇ συνεργασίᾳ τῶν ἀνθρώπων μελῶν. Διότι ὁ διάβολος χρησιμοποιεῖ γιὰ βέλη ἐναντίον μας τὰ δικὰ μας μέλη. Ἐὰν δηλαδὴ τὰ μάτια δὲν δελεάζονται, οὔτε οἱ ἀκοὲς καταμαγεύονται, οὔτε ἡ ἀφή γαργαλίζεται, οὔτε ὁ νοῦς δέχεται τίς πονηρὲς σκέψεις, εἶναι μάταιη ἡ προσπάθεια τῶν ἐχθρῶν. Διότι ὅπως ἀκριβῶς κανένας ἐχθρὸς δὲν μπορεῖ νὰ κυριέψει πόλη ποὺ εἶναι κτισμένη σὲ ψηλὸ μέρος καὶ περιτειχισμένη μὲ ἰσχυρὰ τείχη καὶ κυκλωμένη ἀπὸ παντοῦ μὲ βαθειὰ χαντάκια, ἐὰν κάποιος ἀπ' αὐτοὺς ποὺ εἶναι μέσα δὲν προδώσει καὶ δὲν ἀνοίξει μὲ τρόπο κυστικὸ μερικὲς μικρὲς πορτοῦλες, ἔτσι εἶναι ἀδύνατο καὶ στοὺς δαίμονες ποὺ πολεμοῦν ἀπὸ ἔξω νὰ νικήσουν τὴν κυκλωμένη ἀπὸ τὴ θεία χάρη ψυχὴ, ἂν ἡ ἀδιαφορία κάποιου λογισμοῦ δὲν ἀνοίξει κάποια μικρῆ πορτοῦλα τῶν αἰσθήσεών μας καὶ δὲν δεχθεῖ ἀπὸ ἐκεῖ μέσα τὸν ἐχθρό της.

Ἐπειδὴ αὐτὰ τὰ γνωρίζουν καλὰ ὅσοι ἔχουν ἀνατραφεῖ μὲ τὴν ἁγία Γραφή, αὐτοὶ ποὺ ἐπαινοῦνται ἀπὸ μᾶς καὶ ἄκουσαν τὸν Θεὸ νὰ λέγει μὲ τὸ στόμα τοῦ προφήτη ὅτι «ἀνέβηκε ὁ θάνατος ἀπὸ τίς θυρίδες»⁵ ἔκλεισαν μὲ τοὺς θεῖους νόμους τὰ αἰσθητήρια σὰν μὲ ἀμπάρες καὶ κλειδαριές, καὶ παρέδωσαν τὰ κλειδιά τους στὸ νοῦ· καὶ οὔτε ἡ γλῶσσα ἄνοιγε τὰ χεῖλη, ἐὰν δὲν διέταζε ὁ νοῦς, οὔτε ἡ κόρη ἐπιχειροῦσε νὰ δεῖ μέσα ἀπὸ τὰ βλέφαρα, ἐὰν δὲν τῆς ἐπιτρεπόταν· ἡ ἀκοὴ ὁμῶς, ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ προστατεύσει τὴν εἴσοδο μὲ τὰ βλέφαρα καὶ τὰ χεῖλη, ἀπωθοῦσε τὰ ἀνόητα λόγια καὶ δέχονταν μόνο αὐτὰ μὲ τὰ ὁποῖα ὁ νοῦς εὐχαριστιόταν. Μ' αὐτὸν τὸν τρόπο ἄσκησαν τὴν ὁσφρησὴ νὰ μὴν ποθεῖ τὰ εὐωδιαστά, ἐπειδὴ προκαλοῦν χαινό-

5. Ἱερ. 9,21.

δη ποθεῖν, ἄτε δὴ χαινοῦν καὶ χαλαῖν πεφυκότα. Οὕτω τῆς γαστρὸς τὸν κόρον ἐξήλασαν καὶ τοιαῦτα λαμβάνειν ἐδίδαξαν οἷα οὐχ ἡδονὴν, ἀλλὰ χρεῖαν ἐπλήρου, καὶ ταῦτα τοσαῦτα ὅσα τὸν ἐκ λιμοῦ κωλύειν ἠδύνατο θάνατον. Οὕτω τὴν γλυκεῖαν τοῦ
5 ὕπνου τυραννίδα κατέλυσαν καί, τὰ βλέφαρα τῆς τούτου δουλείας ἐλευθερώσαντες, κρατεῖν ἀντὶ τοῦ δουλεύειν ἐπαίδευσαν καὶ δέχεσθαι τὴν παρ' αὐτοῦ χρεῖαν, οὐχ ὅταν αὐτὸς ἐπίη, ἀλλ' ὅταν αὐτοὶ καλῶσιν εἰς βραχεῖαν ἐπικουρίαν τῆς φύσεως.

Οὕτω τοιγαροῦν τῆς τῶν τειχῶν καὶ τῶν πυλῶν φροντί-
10 σαντες φυλακῆς καὶ τοῖς ἔνδον λογισμοῖς τὴν ὁμόνοιαν πρυτανεύσαντες, τοὺς ἔξωθεν ἐπιόντας ἀντιπάλους ἐγέλων, ἐπεισιέναι μὲν βία διὰ τὴν τῆς θείας χάριτος οὐ δυναμένους ἀσφάλειαν, οὐδένα δὲ προδότην εὐρίσκοντας εἰσδέχεσθαι τοὺς δυσμενεῖς προαιρούμενον· καὶ τὴν φύσιν ἀόρατον ἔχοντες οἱ πολέμιοι, σώμα-
15 τος ὀρωμένου καὶ ταῖς τῆς φύσεως ἀνάγκαις ὑποκειμένου, κρατεῖν οὐκ ἠδύναντο. Ὁ γὰρ ἠνίοχος τούτου καὶ μουσικὸς καὶ κυβερνήτης, ἄριστα μὲν κατέχων τὰς ἠνίας ἐν τάξει φέρεσθαι τοὺς ἵππους ἀνέπεισε· ἐν ρυθμῷ δὲ τὰς τῶν αἰσθητηρίων πλήττων χορδὰς τὴν παναρμόνιον ἡχὴν ἀποτελεῖν παρεσκεύασεν· ἐπιστη-
20 μόνως δὲ κινῶν τὰ πηδάλια, καὶ τῶν κυμάτων τὴν προσβολὴν καὶ τὴν τῶν πνευμάτων διέλυσεν ἐμβολήν.

7

Τούτους τοίνυν τοὺς διὰ πόνων μυρίων τὸν βίον ὀδεύσαντας, ἰδρῶσι δὲ καὶ τάλαιπωρίαῖς τὸ σῶμα δαμάσαντας, καὶ γέλωτος μὲν τὸ πάθος ἀγνοήσαντας, ἐν κλαυθμῷ δὲ καὶ δάκρυσιν
25 ἅπαντα τὸν βίον δαπανήσαντας, καὶ τροφὴν μὲν συβαριτικὴν τὴν ἀσιτίαν νομίσαντας, ὕπνον δὲ ἡδιστον τὴν ἐπίπονον ἀγρυπνίαν, στρωμνὴν δὲ μαλακὴν τὴν τοῦ ἐδάφους ἀντιτυπίαν, ἡδονὴν δὲ ἄμετρόν τε καὶ ἄπληστον, τὴν ἐν προσευχαῖς καὶ ψαλ-

τητα και χαλάρωση. Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο ἀπομάκρυναν τὸν κορεσμὸ τῆς κοιλιᾶς καὶ τὴ δίδαξαν νὰ παίρνει ἐκεῖνα ποὺ δὲν προσφέρουν ἀπόλαυση, ἀλλὰ ἱκανοποιοῦν τὴν ἀνάγκη, καὶ ἀπὸ αὐτὰ τόσα μόνο, ὅσα μποροῦσαν νὰ ἐμποδίζουσαν τὸν θάνατο ἀπὸ πείνα. Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο κατέλυσαν τὴν γλυκεῖα τυραννία τοῦ ὕπνου, ἀφοῦ ἐλευθέρωσαν τὰ βλέφαρα ἀπὸ τὴ δουλεία του, τὰ γύμνασαν νὰ εἶναι κυρίαρχα καὶ ὄχι δοῦλα καὶ νὰ δέχονται τὴν ὑπηρεσία του, ὄχι ὅταν αὐτὸς ἔρχεται, ἀλλὰ ὅταν αὐτοὶ τὸν καλοῦν γιὰ νὰ βοηθήσει λίγο τὴν ἀσθενικὴ φύση.

Ἔτσι λοιπὸν, ἀφοῦ φρόντισαν γιὰ τὴ φρούρηση τῶν τειχῶν καὶ τῶν πυλῶν καὶ πέτυχαν τὴν ὁμοφροσύνη γιὰ τοὺς ἐσωτερικοὺς λογισμοὺς, περιγελοῦσαν τοὺς ἀντιπάλους καὶ ἔκαναν ἐπίθεση ἀπὸ ἔξω καὶ ποὺ δὲν μποροῦσαν νὰ μποῦν μέσα μὲ τὴ βία ἐξαιτίας τῆς ἀσφάλειας τῆς θείας χάριτος, καὶ δὲν εὔρισκαν κανένα προδότη νὰ ἔχει τὴ διάθεση νὰ δεχθεῖ μέσα τοὺς ἐχθρούς. Καὶ ἐπειδὴ οἱ ἐχθροὶ εἶχαν ἀόρατη τὴ φύση δὲν μποροῦσαν νὰ γίνουσαν κυρίαρχοι τοῦ ὄρατοῦ σώματος ποὺ ὑπόκειτο στὶς φυσικὲς ἀνάγκες. Διότι ὁ ἡνίοχος του καὶ μουσικὸς καὶ κυβερνήτης, κρατώντας δυνατὰ τὰ ἡνία, ἔπεισε τὰ ἄλογα νὰ συμπεριφέρονται ὅπως πρέπει, καὶ φτιάχνοντας τὶς χορδὲς τῶν αἰσθητηρίων μὲ τέτοιο ρυθμὸ, τὶς ἔκανε ὅταν τὶς χτυποῦν νὰ ἀποδίδουσαν ἀρμονικὸ ἦχο· κινώντας πάλι μὲ γνώση τὰ πηδάλια διέλυσε καὶ τὴν ἐπίθεση τῶν κυμάτων καὶ τὴν εἰσβολὴ τῶν πνευμάτων.

7

Ποιὸς λοιπὸν δὲ θὰ θαύμαζε εὐλόγα αὐτοὺς ποὺ πέρασαν τὴ ζωὴ τους μὲ μύριους κόπους καὶ ἐδάμασαν τὸ σῶμα μὲ ἰδρῶτες καὶ ταλαιπωρίες, ποὺ ἀγνόησαν τὸ πάθος τοῦ γέλιου καὶ πέρασαν ὅλη τους τὴ ζωὴ μὲ θρῆνο καὶ δάκρυα, ποὺ θεωροῦσαν τὴν ἀσιτία σὰν πολυτελὴ τροφή τὴν ἐπίπονη ἀγρυπνία σὰν εὐχάριστο ὕπνο, τὴ σκληρότητα τοῦ ἐδάφους σὰν μαλακὸ στρῶμα καὶ τὴν ἐνόχλιση μὲ προσευχὲς καὶ ψαλμωδίες σὰν ἄμετρη καὶ

μωδίαις διατριβήν, τούτους τοὺς πᾶν εἶδος ἀρετῆς συνειληχότας τίς οὐκ ἂν εἰκότως θαυμάσειεν; Μᾶλλον δὲ τίς ἂν πρὸς ἀξίαν εὐφημήσειεν; Οἶδα μὲν οὖν κάγῳ σαφῶς ὡς τῆς τούτων ἀρετῆς οὐδεὶς ἂν ἐφίκοιτο λόγος· ἐγχειρητέον δὲ ὁμῶς· οὐ γὰρ ἂν κα-
5 λῶς ἔχοι, εἰ ὅτι τελέως ἄνδρες ἐγένοντο φιλοσοφίας τῆς ἀλη-
θοῦς ἐρασταὶ διὰ τοῦτο μηδὲ μειόνων τύχοιεν ἐπαίνων.

8

Γράψομεν δὲ τῇ εὐφημίαν οὐ κοινῇ πᾶσι μίαν· διάφορα γὰρ αὐτοῖς θεόθεν ἐδόθη χάρισμα, καὶ τοῦτο διδάσκων ὁ μα-
κάριος ἔλεγε Παῦλος· «ὧ μὲν διὰ τοῦ Πνεύματος δίδοται λόγος
10 σοφίας, ἄλλω δὲ λόγος γνώσεως κατὰ τὸ αὐτὸ Πνεῦμα, ἄλλω
δὲ χάρισμα ἰαμάτων ἐν τῷ αὐτῷ Πνεύματι, ἄλλω δὲ ἐνεργή-
ματα δυνάμεων, ἄλλω δὲ προφητεία, ἄλλω δὲ γένη γλωττῶν,
ἄλλω δὲ ἐρμηνεία γλωττῶν». Καὶ δεικνὺς τὴν τούτων ἀπάντων
πηγὴν ἐπήγαγεν· «ταῦτα δὲ πάντα ἐνεργεῖ τὸ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ
15 Πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ ἐκάστῳ καθὼς βούλεται». Ἐπειδὴ τοίνυν
διαφόρων τετυχῆκασι δωρεῶν, εἰκότως ἰδίᾳ ἐκάστου ποιησό-
μεθα τὸ διήγημα, οὐχ ἅπαντα διεξιόντες τὰ πεπολιτευμένα (εἰς
γὰρ τὴν τοιαύτην συγγραφὴν οὐδὲ ἅπας ἂν ὁ βίος ἀρκέσειεν),
ἀλλ', ὀλίγα τῶν ἐκάστῳ βεβιωμένων ἢ πεπραγμένων διηγησά-
20 μενοὶ καὶ διὰ τῶν ὀλίγων τοῦ παντὸς βίου τὸν χαρακτῆρα παρα-
δείξαντες, ἐφ' ἕτερον βαδιούμεθα.

9

Οὐδὲ πάντων δὲ τῶν πανταχοῦ διαπρεψάντων ἀγίων τὴν
πολιτείαν ἱστορίᾳ παραδοῦναι πειρασόμεθα· οὔτε γὰρ ἴσμεν τοὺς

ἄπληστη ἡδονή, αὐτοὺς ποὺ εἶχαν συγκεντρώσει κάθε εἶδος ἀρετῆς; Ἡ καλύτερα ποιός θὰ μπορούσε νὰ τοὺς ἐξυμνήσει ὅπως τοὺς ἀξίζει; Καὶ ἐγὼ λοιπὸν γνωρίζω καλὰ ὅτι κανένας λόγος δὲν θὰ ἔφθανε γιὰ τὴν ἀρετὴ τους· ὅμως θὰ τὸ ἐπιχειρήσω· διότι δὲν θὰ ἦταν σωστό, ἄνδρες ποὺ ἔγιναν ὀλοκληρωτικὰ ἐραστὲς τῆς ἀληθινῆς φιλοσοφίας, ἐξαιτίας αὐτοῦ νὰ μὴ δεχθοῦν οὔτε κατώτερους ἐπαίνους.

8

Δὲν θὰ γράψομε ὅμως ἓνα ἐγκώμιο κοινὸ γιὰ ὅλους· διότι διαφορετικὰ χαρίσματα τοὺς δόθηκαν ἀπὸ τὸν Θεό, καὶ ὁ μακάριος Παῦλος διδάσκοντας αὐτὸ ἔλεγε· «στὸν ἓνα δίνεται ὁ λόγος τῆς σοφίας μὲ τὸ ἅγιο Πνεῦμα, στὸν ἄλλο ὁ λόγος τῆς γνώσης σύμφωνα μὲ τὸ ἴδιο Πνεῦμα, στὸν ἄλλον τὰ ἱαματικὰ χαρίσματα μὲ τὸ ἴδιο Πνεῦμα, καὶ σὲ ἄλλον τὰ ἐνεργήματα θαυμάτων, σὲ ἄλλον ἢ προφητεία, σὲ ἄλλον τὰ διάφορα εἶδη τῆς γλωσσολαλιᾶς, καὶ σὲ ἄλλον ἢ ἐρμηνεία τῶν γλωσσῶν»⁶. Καὶ δείχνοντας τὴν πηγὴ ὅλων αὐτῶν πρόσθεσε· «καὶ ὅλα αὐτὰ τὰ πραγματοποιεῖ τὸ ἓνα καὶ τὸ αὐτὸ Πνεῦμα, μοιράζοντάς τα στὸν καθένα χωριστά, ὅπως θέλει»⁷. Ἐπειδὴ λοιπὸν πέτυχαν διαφορετικὲς δωρεές, εὐλογα θὰ διηγηθοῦμε ξεχωριστὰ γιὰ τὸν καθένα χωρὶς νὰ ἀναφέρομε ὅλα γενικὰ τὰ κατορθώματά τους (διότι γιὰ ἓνα τέτοιο ἔργο δὲν θὰ ἔφθανε οὔτε ὀλόκληρη ἡ ζωὴ), ἀλλὰ, ἀφοῦ διηγηθοῦμε λίγα ἀπὸ ὅσα ὁ καθένας τους ἔχει ζήσει ἢ ἔχει κάνει, καὶ ἀφοῦ μὲ τὰ λίγα δείξομε τὸν χαρακτήρα ὅλης τῆς ζωῆς του, θὰ προχωρήσομε σὲ ἄλλον.

9

Καὶ δὲν θὰ ἐπιχειρήσομε νὰ ἐξιστορήσομε τὴ ζωὴ ὅλων τῶν ἀγίων ποὺ διέπρεψαν παντοῦ· διότι οὔτε γνωρίζομε αὐτοὺς

6. Α'. Κορ. 12,8-10.

7. Α'. Κορ. 12,11.

πανταχοῦ διαλάμπαντας, οὔτε δυνατὸν ἅπαντας ὑφ' ἐνὸς συγγραφῆναι. Μόνων τοίνυν τῶν κατὰ τὴν ἔω φωστήρων δίκην ἀναφανέντων καὶ ταῖς ἀκτῖσι τὰ τῆς οἴκουμένης τέρματα κατειληφόντων, ἀναγράψω τὸν βίον. Ἀφηγηματικῶς δὲ ὁ λόγος προ-
5 βήσεται, οὐ νόμοις ἐγκωμίων χρώμενος, ἀλλ' ὀλίγων τινῶν ἀτεχνῶς ποιούμενος τὴν διήγησιν.

10

Ἀξιῶ δὲ τοὺς ἐντευξομένους τῆδε τῇ φιλοθέῳ ἱστορίᾳ ἢ ἀσκητικῇ πολιτείᾳ (ὡς γὰρ βούλεται τις καλείτω τὸ σύγγραμμα) μὴ ἀπιστεῖν τοῖς λεγομένοις, εἴ τι ὑπὲρ τὴν ἑαυτῶν ἀκούοιεν δύ-
10 ναμιν, μηδὲ σφίσιν αὐτοῖς τὴν ἐκείνων μετρεῖν ἀρετὴν, ἀλλ' εἰδέναι σαφῶς ὡς ταῖς τῶν εὐσεβῶν γνώμαις μετρεῖν εἴωθεν ὁ Θεὸς τοῦ παναγίου Πνεύματος τὰ χαρίσματα, καὶ ταῖς τελειοτέ-
ραις τὰ μείζονα δίδωσιν. Ταῦτα δὲ μοι πρὸς τοὺς οὐ λίαν ἀκριβῶς τὰ θεῖα μεμνημένους εἰρήσθω· οἱ γὰρ μύσται τῶν ἀδύτων
15 τοῦ Πνεύματος ἴσασι τὰς φιλοτιμίας τοῦ Πνεύματος καὶ οἷα δι' ἀνθρώπων ἐν ἀνθρώποις θαυματουργεῖ, τῇ τῶν τεράτων μεγα-
λουργία τοὺς ἀπίστους εἰς θεογνωσίαν ἐφελκόμενον. Ὁ δὲ τοῖς παρ' ἡμῶν ρηθησομένοις ἀπιστήσων, εὐδηλον ὡς οὐδὲ τοῖς διὰ
Μωϋσέως καὶ Ἰησοῦ καὶ Ἡλία καὶ Ἐλισσαίου γεγενημένοις ὡς
20 ἀληθέσι πιστεύει, μῦθον δὲ ἠγεῖται καὶ τὰς διὰ τῶν ἱερῶν ἀποστόλων γεγενημένας θαυματουργίας. Εἰ δὲ ἐκείνοις ἀλήθεια μαρτυρεῖ, ψεύδους ἐλεύθερα εἶναι πιστευέτω καὶ ταῦτα· ἢ γὰρ ἐν ἐκείνοις ἐνεργήσασα χάρις, αὕτη καὶ διὰ τούτων πεποίηκεν ἃ πεποίηκεν. Ἀέναος δὲ ἡ χάρις, καὶ τοὺς ἀξίους ἐκλεγομένη, οἷον
25 διὰ τινῶν κρουνῶν ἀναβλύζει διὰ τούτων τῆς εὐεργεσίας τὰ νάματα.

11

Τῶν δὲ λεχθησομένων ἐνίων μὲν αὐτόπτης ἐγενόμην ἐγώ·

πού ἔλαμψαν παντοῦ, οὔτε εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξιστορηθοῦν ὅλοι ἀπὸ ἕναν. Θὰ περιγράψω λοιπὸν τὴ ζωὴ ἐκείνων μόνο πού φάνηκαν σὰν φωτεινὰ ἀστέρια στὴν Ἀνατολὴ καὶ κατέλαβαν μὲ τὶς ἀκτίνες τους τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης. Ὁ λόγος θὰ προχωρεῖ ἀφηγηματικά, χωρὶς νὰ χρησιμοποιεῖ τὴν τεχνικὴ τῶν ἐγκωμίων, ἀλλὰ ἡ διήγηση θὰ γίνεται μὲ λίγα καὶ ἀπλὰ λόγια.

10

Ἔχω τὴν ἀξίωση ὅμως ἀπὸ ὄσους θὰ διαβάσουν αὐτὴ τὴν φιλόθεο ἱστορία ἢ ἀσκητικὴ πολιτεία (ὁ καθένας ἃς ὀνομάσει ὅπως θέλει τὸ σύγγραμμα) νὰ μὴν ἀπιστοῦν στὰ λεγόμενα, ἐὰν θεωρήσουν ὅτι κάτι ξεπερνᾷ τὴ δύναμή τους, οὔτε νὰ μετροῦν τὴν ἀρετὴ ἐκείνων μὲ τοὺς ἑαυτοὺς τους, ἀλλὰ νὰ καταλάβουν καλὰ ὅτι ὁ Θεὸς συνηθίζει νὰ χορηγεῖ τὰ χαρίσματα τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἀνάλογα μὲ τὶς προαιρέσεις τῶν εὐσεβῶν, καὶ στὶς τελειότερες δίνει τὰ μεγαλύτερα. Καὶ αὐτὰ τὰ λέγω πρὸς ἐκείνους πού δὲν ἔχουν μνηθεῖ ἀρκετὰ στὰ θεῖα· διότι οἱ μνημένοι στὰ ἄδυτα τοῦ Πνεύματος γνωρίζουν τὶς δωρεές τοῦ ἁγίου Πνεύματος καὶ πόσα θαύματα κάνει στοὺς ἀνθρώπους μέσω ἀνθρώπων, προσελκύοντας τοὺς ἀπίστους στὴ θεογνωσία μὲ τὴ μεγαλουργία τῶν θαυμάτων. Καὶ ὅποιος δὲν θὰ πιστέψει σ' αὐτὰ πού θὰ διηγηθοῦμε εἶναι φανερὸ ὅτι δὲν πιστεύει σὰν ἀληθινὰ οὔτε καὶ ἐκεῖνα πού ἔχουν γίνει διὰ τοῦ Μωϋσέως καὶ τοῦ Ἰησοῦ καὶ τοῦ Ἡλίου καὶ τοῦ Ἐλισσαίου καὶ θεωρεῖ μύθο ἀκόμα καὶ τῶν ἱερέων ἀποστόλων τὶς θαυματουργίες. Ὅμως, ἂν ἐκείνων μάρτυρας εἶναι ἡ ἀλήθεια, ἃς πιστεύει ὅτι καὶ αὐτὰ εἶναι ἀπαλλαγμένα ἀπὸ τὸ ψεῦδος, διότι ἡ χάρη πού ἐνήργησε σ' ἐκείνους, ἡ ἴδια ἔκαμε ὅσα ἔκαμε καὶ μ' αὐτούς. Ἡ χάρη εἶναι ἀνεξάντλητη καί, διαλέγοντας τοὺς ἄξιους, ἀναβλύζει μ' αὐτούς σὰν κρουνοὺς τὰ νάματα τῆς εὐεργεσίας.

11

Ἀπὸ αὐτὰ πού θὰ λεχθοῦν μερικὰ βέβαια τὰ εἶδα μὲ τὰ

ὄσα δὲ μὴ τεθέαμαι, παρὰ τῶν ἐκείνους τεθεαμένων ἀκήκοα,
 ἀνδρῶν ἀρετῆς ἐραστῶν καὶ τῆς ἐκείνων θέας καὶ διδασκαλίας
 ἠξιωμένων· ἀξιόχρεως δὲ καὶ τὴν εὐαγγελικὴν συγγραφῶν δι-
 δασκαλίαν οὐ μόνον Ματθαῖος καὶ Ἰωάννης, οἱ μεγάλοι καὶ
 5 πρῶτοι τῶν εὐαγγελιστῶν, οἱ τῶν δεσποτικῶν θαυμάτων αὐτό-
 πται, ἀλλὰ καὶ Λουκᾶς καὶ Μᾶρκος, οὓς οἱ ἐξ ἀρχῆς αὐτόπται
 καὶ ὑπηρέται τοῦ Λόγου, οὐ μόνον ἃ πέπονθέ τε καὶ δέδρακεν ὁ
 Δεσπότης, ἀλλὰ καὶ ἃ διδάσκων διετέλεσεν, ἀκριβῶς ἐξεπαί-
 δευσαν. Ἄλλ' ὅμως καὶ μὴ γεγενημένος αὐτόπτης ὁ μακάριος
 10 Λουκᾶς, τῆς συγγραφῆς ἀρξάμενος, περὶ τῶν πεπληροφορημέ-
 νων πραγμάτων ποιεῖσθαι φησι τὴν διήγησιν. Καὶ ἡμεῖς δὲ
 ἀκούοντες ὅτι οὐκ αὐτόπτης ἐγένετο τούτων αὐτῶν τῶν διηγη-
 μάτων, ἀλλὰ παρ' ἄλλων ταύτην τὴν διδασκαλίαν παρέλαβεν,
 οὐδὲν ἦττον αὐτῷ καὶ Μάρκῳ προσέχομεν ἢ Ματθαίῳ καὶ
 15 Ἰωάννῃ· ἀξιόχρεως γὰρ ἑκάτερος διηγούμενος, ἅτε δὴ παρὰ
 τῶν τεθεαμένων δεδιδασκόμενος. Τοιγάρτοι καὶ ἡμεῖς τὰ μὲν
 ἐροῦμεν ὡς αὐτόπται, τὰ δὲ τοῖς αὐτόπταις διηγησαμένοις πεπι-
 στευκότες, ἀνδράσι τὸν ἐκείνων βίον ἐζηλωκόσιν. Πλείονας δὲ
 περὶ τούτου δεδαπάνηκα λόγους, πείσαι βουλόμενος ὡς ἀληθῆ
 20 διηγῆσομαι. Ἄρξομαι δὲ τῆς διηγῆσεως ἔνθεν ἐλών.

μάτια μου· ὅσα ὅμως δὲν τὰ ἔχω δεῖ τὰ ἔχω ἀκούσει ἀπὸ ἐκείνους πού τὰ ἔχουν δεῖ, ἄνδρες πού ἀγαποῦσαν τὴν ἀρετὴ καὶ εἶχαν ἀξιωθεῖ τῆ θεά καὶ τῆ διδασκαλία ἐκείνων· ἀξιόπιστοι δὲν εἶναι μόνο ὁ Ματθαῖος καὶ ὁ Ἰωάννης πού γράφουν τὴν εὐαγγελικὴ διδασκαλία, οἱ πρῶτοι καὶ μεγάλοι ἀπὸ τοὺς εὐαγγελιστές, πού εἶδαν μὲ τὰ μάτια τους τὰ δεσποτικὰ θαῦματα, ἀλλὰ καὶ ὁ Λουκᾶς καὶ ὁ Μᾶρκος, πού ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἦταν αὐτόπτες μάρτυρες καὶ ὑπηρέτες τοῦ Λόγου, δίδαξαν ἀκριβῶς ὄχι μόνο αὐτὰ πού ἔπαθε καὶ ἔκανε ὁ Κύριος, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνα πού ἐξακολουθοῦσε νὰ διδάσκει. Ἄλλ' ὅμως ὁ μακάριος Λουκᾶς, ἂν καὶ δὲν εἶχε γίνει αὐτόπτης μάρτυρας, ἀρχίζοντας τὴ συγγραφὴ του λέγει ὅτι θὰ διηγηθεῖ πράγματα πού τὰ ἔχει πληροφορηθεῖ. Καὶ ἐμεῖς, ἂν καὶ ἀκούμε ὅτι δὲν ὑπῆρξε αὐτόπτης μάρτυρας αὐτῶν ἐδῶ τῶν διηγημάτων, ἀλλὰ παρέλαβε αὐτὴ τὴ διδασκαλία ἀπὸ ἄλλους, ὅμως δὲν πιστεύομε αὐτὸν καὶ τὸν Μᾶρκο λιγότερο ἀπὸ τὸν Ματθαῖο καὶ τὸν Ἰωάννη· διότι ἀξιόπιστοι εἶναι καὶ οἱ δύο, ἐπειδὴ τὰ ἔχουν διδαχθεῖ ἀπὸ ἐκείνους πού τὰ ἔχουν δεῖ. Καὶ ἐμεῖς λοιπὸν ἄλλα θὰ διηγηθοῦμε ὡς αὐτόπτες μάρτυρες, καὶ ἄλλα ἔχοντας πιστέψει στοὺς αὐτόπτες μάρτυρες πού τὰ διηγήθηκαν, ἄνδρες πού ὑπῆρξαν μιμητὲς τῆς ζωῆς ἐκείνων. Ἀφιέρωσα πολλὰ λόγια σχετικὰ μ' αὐτό, ἐπειδὴ θέλω νὰ σᾶς πείσω ὅτι θὰ διηγηθῶ ἀληθινὰ πράγματα. Θ' ἀρχίσω λοιπὸν τὴ διήγηση ἀπὸ ἐδῶ διαλέγοντας τὸ θέμα μου.

Α' ΙΑΚΩΒΟΣ

1

Μωϋσῆς, ὁ θεῖος νομοθέτης, ὁ τῆς θαλάττης τὸν πυθμένα
γυμνῶσας καὶ τὴν ἄνικμον ἔρημον ὕδασι κατακλύσας καὶ τὰ
ἄλλα πάντα θαυματοργῆσας, τῶν πάλοι γεγενημένων ἀγίων
τὴν πολιτείαν συνέγραψεν, οὐ τῇ σοφίᾳ χρησάμενος, ἦν παρὰ
5 τῶν Αἰγυπτίων παρέλαβεν, ἀλλὰ τῆς ἄνωθεν χάριτος τὴν αἴ-
γλην δεξάμενος. Πόθεν γὰρ ἂν ἔμαθεν ἄλλοθεν τοῦ Ἄβελ τὴν
ἀρετὴν, καὶ τοῦ Ἐνῶχ τὸ φιλόθεον, καὶ τοῦ Νῶε τὸ δίκαιον, καὶ
τὴν εὐσεβῆ τοῦ Μελχισεδέκ ἱερωσύνην, καὶ τοῦ Ἀβραὰμ τὴν
κλῆσιν, τὴν πίστιν, τὴν καρτερίαν, τὴν ἐπιμελῆ φιλοξενίαν, τὴν
10 πολυθρύλητον τοῦ παιδὸς ἱεουργίαν, καὶ τὸν τῶν ἄλλων κα-
τορθωμάτων κατάλογον καί, συντόμως εἰπεῖν, τῶν θεσπεσίων
ἐκείνων ἀνδρῶν τοὺς ἀγῶνας, τὰς νίκας, τὰς ἀναρρήσεις, εἴ μὴ
τοῦ νοεροῦ καὶ θείου Πνεύματος τὰς ἀκτῖνας ἐδέξατο; Ταύτης
ἐπὶ τοῦ παρόντος κάμοι δεῖ τῆς συνεργίας, τῶν ὀλίγων πρὸ
15 ἡμῶν καὶ ἐφ' ἡμῶν διαλαμψάντων ἀγίων τὸν βίον πειρωμένῳ
συγγράψαι, καὶ οἷόν τινα νομοθεσίαν τοῖς ζηλοῦν ἐθέλουσι βου-
λομένῳ προθεῖναι· τὰς τούτων τοίνυν προσευχὰς ἐπικλητέον
καὶ τῆς διηγήσεως ἀρκτέον.

2

Νίσιβίς ἐστὶ πόλις ἐν μεθορίῳ τῆς Ρωμαίων καὶ Περσῶν

-
1. Ἐξ. 14,21.
  2. Βλ. Ἐξ. 17,5-7.
  3. Βλ. Γεν. 4,1-5.

1. ΙΑΚΩΒΟΣ

1

Ὁ Μωϋσῆς, ὁ θεῖος νομοθέτης, ποὺ ξεσκέπασε τὸν πυθμένα τῆς θάλασσας¹ καὶ πλημμύρισε μὲ νερά τὴν κατάξερη ἔρημο² καὶ ἔκαμε ὅλα τὰ ἄλλα θαύματα, ἔγραψε τῆ ζωῆ τῶν προηγουμένων ἀγίων, χρησιμοποιώντας ὄχι τὴ σοφία ποὺ ἔλαβε ἀπὸ τοὺς Αἴγυπτίους, ἀλλὰ τὴν αἴγλη τῆς χάριτος ποὺ δέχθηκε ἀπὸ τὸν οὐρανό. Διότι ἀπὸ ποῦ ἄλλοῦ θὰ μάθαινε τὴν ἀρετὴ τοῦ Ἄβελ³ καὶ τὴν ἀγάπη τοῦ Ἐνώχ⁴ πρὸς τὸν Θεό, καὶ τὴ δικαιοσύνη τοῦ Νῶε⁵, καὶ τὴν εὐσεβὴ ἱερωσύνη τοῦ Μελχισεδέκ⁶, καὶ τοῦ Ἀβραὰμ τὴν κλήση⁷, τὴν πίστη, τὴν καρτερία, τὴν ἐπιμελημένη φιλοξενία⁸, τὴν περιβόητη θυσία τοῦ παιδιοῦ του⁹ καὶ τὸν κατάλογο τῶν ἄλλων κατορθωμάτων, καί, γιὰ νὰ πῶ μὲ συντομία, ἀπὸ ποῦ ἄλλοῦ θὰ μάθαινε τοὺς ἀγῶνες, τίς νίκες καὶ τίς ἀνακηρύξεις ἐκείνων τῶν ἐξαιρέτων ἀνδρῶν, ἂν δὲν δεχόταν τίς ἀκτίνες τοῦ νοεροῦ καὶ θείου Πνεύματος; Αὐτὴ τὴ συνεργασία χρειάζομαι καὶ ἐγὼ τώρα ποὺ προσπαθῶ νὰ γράψω τὸν βίο τῶν ἀγίων ποὺ διέπρεψαν πρὶν ἀπὸ ἐμᾶς καὶ συγχρόνως μὲ ἐμᾶς καὶ θέλω νὰ τὸν προσφέρω σὰν νομοθεσία σ' αὐτοὺς ποὺ θέλουν νὰ τοὺς μιμηθοῦν. Ἄς ἐπικαλεσθῶ λοιπὸν τίς προσευχὲς αὐτῶν τῶν ἀνδρῶν καὶ ἃς ἀρχίσω τὴ διήγηση.

2

Ἡ Νίσιβις εἶναι πόλη στὰ σύνορα τοῦ κράτους τῶν

---

4. Βλ. Γεν. 4,17-18.

5. Βλ. Γεν. 6,9.

6. Γεν. 14,18-20.

7. Βλ. Γεν. 12,1-2.

8. Βλ. Γεν. 18,1-18.

9. Βλ. Γεν. κεφ. 22.

βασιλείας, ἡ πάλαι Ρωμαίοις ἐδασμοφόρει καὶ ὑπὸ τὴν τούτων
 ἡγεμονίαν ἐτέλει· ἐκ ταύτης ὀρμώμενος ὁ μέγας Ἰάκωβος τὸν
 ἐρημικὸν καὶ ἡσύχιον ἡσπάσατο βίον καί, τὰς τῶν ὑψηλοτάτων
 ὄρων καταλαβὼν κορυφάς, ἐν ἐκείναις διῆγεν, ἐν ἔαρι μὲν καὶ
 5 θέρει καὶ μετοπώρῳ ταῖς λόχμαις χρώμενος καὶ ὄροφον ἔχων
 τὸν οὐρανὸν, τὸν δὲ τοῦ χειμῶνος καιρὸν ἄντρον αὐτὸν ὑπεδέχε-
 το, σκέπην βραχεῖαν παρέχον. Τροφήν δὲ εἶχεν, οὐ τὴν μετὰ πό-
 νου σπειρομένην καὶ φυομένην, ἀλλὰ τὴν αὐτομάτως βλαστά-
 νουσαν· τῶν γὰρ ἀγρίων δένδρων τοὺς αὐτοφυεῖς συλλέγων
 10 καρποὺς καὶ τῶν βοτανῶν τὰς ἐδωδίμους καὶ λαχανώδεις, ἐκ
 τούτων ἐδίδου τῷ σώματι τὰ εἰς τὸ ζῆν ἀποχρῶντα, τὴν τοῦ πυ-
 ρὸς παραιτούμενος χρεῖαν. Περιττὴ δὲ ἦν αὐτῷ καὶ τῶν ἐρίων ἡ
 χρῆσις· αἱ γὰρ τραχύταται τῶν αἰγῶν τρίχες τὰ ἐκείνων ἐπλή-
 ρουν· ἐκ τούτων αὐτῷ καὶ χιτῶν ἐγίνετο καὶ τὸ ἀπλοῦν περιβό-
 15 λαιον.

3

Οὕτω τὸ σῶμα κατατρύχων, τὴν πνευματικὴν τροφήν δι-
 ηνεκῶς προσέφερε τῇ ψυχῇ καί, τὸ τῆς διανοίας ὀπτικὸν ἐκκα-
 θαίρων καὶ κάτοπτρον διαφανὲς τοῦ θείου κατασκευάζων
 Πνεύματος, «ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ», κατὰ τὸν θεῖον
 20 ἀπόστολον, «τὴν δόξαν Κυρίου κατοπτριζόμενος, τὴν αὐτὴν εἰ-
 κόνα μετεμορφοῦτο ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν, καθάπερ ἀπὸ Κυρίου
 Πνεύματος». Ἐντεῦθεν ἡ πρὸς τὸν Θεὸν αὐτῷ παρρησία καθ'
 ἐκάστην ἠδύετο τὴν ἡμέραν καί, αἰτῶν ἃ τὸν Θεὸν αἰτεῖν ἔδει,
 παρατῖκα ἐλάμβανεν. Ἐντεῦθεν καὶ τὰ ἐσόμενα προφητικῶς
 25 προεώρα, καὶ δύναμιν εἰς θαυματουργίαν ἐκ τῆς τοῦ παναγίου
 Πνεύματος ἐδέξατο χάριτος. Τούτων ὀλίγα διηγήσομαι καὶ τῆς
 ἀποστολικῆς αὐτοῦ λαμπηδόνης τοῖς ἀγνοοῦσι τὴν ἀκτῖνα γυ-
 μνώσω.

Ρωμαίων¹⁰ και τῶν Περσῶν, ἡ ὁποία παλαιότερα ἦταν ὑποτελῆς στοὺς Ρωμαίους και βρισκόταν κάτω ἀπὸ τὴν κυριαρχία τους. Ἀπ' αὐτὴ καταγόταν ὁ περίφημος Ἰάκωβος ποὺ ἀγάπησε τὸν ἔρημικὸ και ἡσυχὸ βίον, και, ἀφοῦ ἔπιασε τὶς κορυφές τῶν πὶν ψηλῶν βουνῶν, ζοῦσε σ' ἐκεῖνες τὴν ἀνοιξη, τὸ καλοκαίρι και τὸ φθινόπωρο χρησιμοποιοῦσε τὶς λόχμες ἔχοντας σκέπη τὸν οὐρανὸ τὸν χειμῶνα τὸν ὑποδεχόταν μία σπηλιὰ ποὺ τοῦ χάριζε λίγη σκέπη. Εἶχε τροφή ὄχι αὐτὴ ποὺ σπέρνεται και φυτρῶνει μὲ κόπο, ἀλλ' ἐκεῖνη ποὺ φυτρῶνει ἀπὸ μόνη της· πράγματι μάζευε τοὺς αὐτοφυεῖς καρποὺς ἀπὸ τὰ ἄγρια δένδρα και ἀπὸ τὰ χόρτα ὅσα εἶναι σὰν τὰ λάχανα και τρώγονται· ἀπὸ αὐτὰ ἔδινε στὸ σῶμα τὰ ἀπαραίτητα γιὰ τὴ ζωὴ, ἀποφεύγοντας τὴ χρῆση τῆς φωτιᾶς. Ἦταν περιττὴ γι' αὐτὸν και ἡ χρησιμοποίηση τῶν μαλλιῶν· διότι οἱ σκληρότατες τρίχες τῶν γιδιῶν ἀναπλήρωναν τὴν ἀνάγκη ἐκείνων· ἀπὸ τέτοιες τρίχες γινόταν και ὁ χιτῶνας του και τὸ ἀπλὸ ἐπανωφόρι του.

3

Ταλαιπωρώντας ἔτσι τὸ σῶμα, πρόσφερε συνεχῶς τὴν πνευματικὴ τροφή στὴν ψυχὴ, και, καθαρίζοντας τὰ μάτια τῆς διάνοιας και κάνοντάς τὴν διαφανὴ καθρέφτη τοῦ θείου Πνεύματος «μὲ ξεσκεπασμένο τὸ πρόσωπο», κατὰ τὸν θεῖον ἀπόστολο, «ἀντικατόπτριζε σ' αὐτὸ τὴ δόξα τοῦ Κυρίου, μεταμόρφωνε τὴν ἴδια τὴν εἰκόνα του ἀπὸ δόξα σὲ δόξα κατὰ τὴν ἐνέργεια τοῦ Κυρίου ποὺ εἶναι τὸ Πνεῦμα»¹¹. Ἔτσι κάθε μέρα μεγάλωνε ἡ παρρησία του πρὸς τὸν Θεὸ και ὅταν ζητοῦσε ἀπὸ τὸν Θεὸ ὅσα ἔπρεπε τὰ ἔπαιρνε ἀμέσως. Ἔτσι προέβλεπε προφητικὰ αὐτὰ ποὺ θὰ συνέβαιναν, και δέχθηκε ἀπὸ τὴ χάρις τοῦ ἁγίου Πνεύματος τὴ δύναμη νὰ θαυματουργεῖ. Θὰ διηγηθῶ λίγα ἀπὸ αὐτὰ γιὰ νὰ φανερώσω τὴν ἀκτινοβολία τῆς ἀποστολικῆς του λαμπρότητας σὲ ὄσους τὴν ἀγνοοῦν.

10. Τῶν Βυζαντινῶν πλέον ποὺ ἐξακολουθοῦσαν νὰ ὀνομάζονται Ρωμαῖοι.

11. Β'. Κορ. 3,18.

Ἦκμαζε κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἢ περὶ τὰ εἰδῶλα τῶν ἀνθρώπων μανία καὶ τὰ μὲν ἄψυχα ζῴα τὸ θεῖον σέβας ἐσφετερίζετο, ἢ δὲ τοῦ Θεοῦ θεραπεία ὑπὸ τῶν πλείστων κατημελεῖτο· εὐκαταφρόνητοι δὲ ἦσαν οἱ κοινωνεῖν μὲν ἐκείνοις οὐκ ἐθέλοντες τῆς μέθης, ἀκριβῆ δέ, ἅτε δὴ καθεστηκότες, τὴν τῶν ὄντων διάκρισιν ἔχοντες καὶ τὴν μὲν τῶν εἰδώλων γελῶντες ἀσθένειαν, τὸν τῶν ὄλων δὲ προσκυνοῦντες δημιουργόν. Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν τὴν Περσίδα κατέλαβε, τὰ φυτὰ τῆς εὐσεβείας ὀψόμενος καὶ τὴν προσήκουσαν αὐτοῖς θεραπείαν προσοί-
10 σων. Πηγὴν δὲ αὐτοῦ τινα διῖόντος, κόραι τινὲς πλυνοῖς ἐφεστῶσαι καὶ ἱμάτια τοῖς ποσὶν ἀπορρύπτουσαι, οὐδὲ τοῦ σχήματος τὸ καινοπρεπὲς κατηδέσθησαν, ἀλλά, τὴν αἰδῶ ρίψασαι, ἀπηρυθριασμένῳ προσώπῳ καὶ ἀναιδέσιν ὀφθαλμοῖς τὸν θεῖον ἄνθρωπον ἐθεώρουν, οὔτε τὰς κεφαλὰς συγκαλύπτουσαι, οὔτε
15 τὰ ἀνεζωσμένα χαλῶσαι ἱμάτια. Τοῦτο δυσχεράνας ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος καὶ δεῖξαι τοῦ Θεοῦ τὴν δύναμιν εἰς καιρὸν ἐθελήσας, ἵνα τῇ θαυματουργίᾳ τῆς ἀσεβείας ἐλευθερώσῃ, ἐπηράσατο μὲν τῇ πηγῇ, καὶ φρουδὸν παραυτικά τὸ ρεῖθρον ἐγένετο· ἐπηράσατο δὲ ταῖς μείραξι, καὶ τὴν ἀναίσχυντον αὐτῶν νεότητα
20 προώρῳ ἐκόλασε πολιᾶ· καὶ εἶπετο τῷ λόγῳ τὸ ἔργον, καὶ τὸ μέλαν τῶν τριχῶν ἐνηλλάττετο καὶ ἐώκεσαν νεοφύτοις δένδρεσιν ἐν ἔαρι μετοπωρινὰ φύλλα περικειμένοις. Οὕτως αἰσθόμενοι τῆς τιμωρίας (τῆς τε γὰρ πηγῆς ἀπέδρα τὰ νάματα, καὶ τὰς ἀλλήλων θεῶμεναι κεφαλὰς ἐώρων τὴν ἀθρόαν ἐκείνην μεταβο-
25 λήν), ἔδραμον εἰς τὴν πόλιν τὸ συμβὰν ἀπαγγελοῦσαι. Οἱ δὲ δραμόντες καὶ τὸν μέγαν καταλαβόντες Ἰάκωβον, ἰκέτευον χαλάσαι τὴν ὀργὴν καὶ λῦσαι τὴν τιμωρίαν. Ὁ δέ, μὴδὲ βραχὺ μελλήσας, προσέφερε μὲν τῷ Δεσπότῃ τὴν ἰκετείαν, ἐκέλευσε δὲ πάλιν ἀναβλύσαι τὰ νάματα· τὰ δὲ παραυτικά πάλιν ἐκ τῶν οἰ-
30 κείων ἀνεφαίνετο ταμειῶν, τοῖς τοῦ δικαίου μετοχετευόμενα

4

Ἄκμαζε ἐκείνη τὴν ἐποχὴ ἡ μανία τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὰ εἰδῶλα· τὰ ἄψυχα ξόανα σφετερίζονταν τὸ θεῖο σέβας καὶ ἡ λατρεία τοῦ Θεοῦ παραμελοῦνταν ἀπὸ τοὺς περισσότερους· ἦταν λίγοι ὅσοι δὲν ἤθελαν νὰ παίρνουν μέρος στὴ μέθη ἐκείνων, ἀλλ' ἐπειδὴ ἦταν ἐκπαιδευμένοι σωστὰ διέκριναν μὲ ἀκρίβεια τὰ πράγματα, περιγελοῦσαν τὴν ἀδυναμία τῶν εἰδώλων, καὶ προσκυνοῦσαν τὸν Δημιουργὸ τῶν ὄλων. Ἐκεῖνον τὸν καιρὸ ἐφθασε στὴν Περσία γιὰ νὰ δεῖ τὰ φυτὰ τῆς εὐσέβειας καὶ νὰ προσφέρει σ' αὐτὰ τὴν ἀρμόζουσα θεραπεία. Ἐνῶ περνοῦσε ἀπὸ κάποια πηγὴ, μερικὰ κορίτσια ποῦ ἀσχολοῦνταν μὲ τὴν πλύση καὶ καθάριζαν τὰ φορέματα μὲ τὰ πόδια, δὲν σεβάσθηκαν καθόλου τὸ ἀσυνήθιστο σχῆμα, ἀλλ' ἀπορρίπτοντας τὸν σεβασμὸ, κύτταζαν τὸν θεῖο ἄνθρωπο μὲ ξετσιπωμένο πρόσωπο καὶ ἀναιδῆ μάτια, χωρὶς νὰ σκεπᾶσουν τὰ κεφάλια οὔτε νὰ κατεβάσουν τὰ ἀνασηκωμένα φορέματα. Ἐπειδὴ ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ δυσαραεστήθηκε ἀπὸ αὐτὸ καὶ θέλησε μὲ τὴν εὐκαιρία νὰ δείξει τὴ δύναμη τοῦ Θεοῦ, γιὰ νὰ τ' ἀπαλλάξει μὲ τὸ θαῦμα ἀπὸ τὴν ἀσέβεια, καταράστηκε πρῶτα τὴν πηγὴ καὶ ἀμέσως στέρεψε τὸ νερό· καταράστηκε ἔπειτα τὰ κορίτσια καὶ τιμώρησε τὴν ἀδιάντροπη νεότητά τους μὲ πρόωρα γηρατεία· καὶ ἡ πράξις ἀκολοῦθησε τὸν λόγο, καὶ οἱ μαῦρες τρίχες ἄλλαξαν χρῶμα καὶ ἔμοιαζαν μὲ νεόφυτα δένδρα τῆς ἀνοιξης ποῦ εἶχαν πάνω τους φθινοπωρινὰ φύλλα. Ἀφοῦ ἔτσι ἐνοιωσαν τὴν τιμωρία (διότι καὶ τὰ νερὰ τῆς πηγῆς στέρεψαν, καὶ κυττάζοντας οἱ κοπέλλες τὰ κεφάλια ἢ μιὰ τῆς ἄλλης ἔβλεπαν ὀλόκληρη ἐκείνη τὴν μεταβολή), ἔτρεξαν στὴν πόλιν ν' ἀναγγεῖλουν τὸ συμβάν. Οἱ ἄνθρωποι ἔτρεξαν καί, ἀφοῦ βρῆκαν τὸν μεγάλο Ἰάκωβο, τὸν ἰκέτευαν νὰ μετριάσει τὴν ὀργὴν καὶ ν' ἀκυρώσει τὴν τιμωρία. Ὁ Ἰάκωβος χωρὶς νὰ χάσει καιρὸ ἰκέτευσεν πρῶτα τὸν Δεσπότη, καὶ ἔπειτα πρόσταξε νὰ τρέξουν πάλι τὰ νερὰ· καὶ αὐτὰ ἀμέσως ξεπήδησαν πάλι ἀπὸ τὶς πηγές τους, ἀρχίζοντας νὰ τρέχουν μὲ τὰ νεύματα τοῦ δικαίου. Αὐτοὶ τότε, ἀφοῦ πέτυ-

νευμασιν. Οί δὲ τούτου τετυχηκότες καὶ τοῖς πλοκάμοις τῶν θυγατέρων τὴν προτέραν ἠντιβόλουν χρόαν ἄποδοθῆναι. Τὸν δὲ εἶξαι μὲν καὶ τοῦτό φασιν, ἐπιζητῆσαι δὲ τὰς κόρας, τὰς τὴν παιδείαν ἐκείνην δεξαμένας καί, ἐπειδὴ οὐκ ἀφίκοντο, εἶσαι τὴν τιμωρίαν, δίδαγμα σωφροσύνης καὶ εὐκοσμίας ὑπόθεσιν καὶ τῆς θείας δυνάμεως ὑπόμνημα διηνεκές τε καὶ ἐναργές.

5

Τοιοῦτον τοῦ νέου τούτου Μωϋσέως τὸ θαῦμα, οὐ πληγῆ ῥάβδου γενόμενον, ἀλλὰ τῷ τοῦ σταυροῦ σημείῳ δεξάμενον τὴν ἐνέργειαν. Ἐγὼ δὲ πρὸς τῇ θαυματουργίᾳ κομιδῇ θαυμάζω καὶ 10 τὴν πρᾶότητα. Οὐδὲ γὰρ ὡς ὁ μέγας Ἐλισσαῖος ἄρκοις ὠμοβόροις τὰς ἀναιδεῖς ἐκείνας παρέδωκε κόρας, ἀλλ' ἀβλαβεῖ τινι παιδείᾳ καὶ σμικρᾶν ἀκομίαν ἐχούσῃ χρησάμενος, εὐσέβειαν ὁμοῦ καὶ εὐκομίαν ἐδίδαξεν. Καὶ ταῦτα ἔφην, οὐκ ἀπήνειαν τοῦ προφήτου κατηγορῶν (μὴ οὕτω μανείην), ἀλλὰ δεικνὺς ὡς ἐκεί- 15 νην ἔχων τὴν δύναμιν, τῇ τοῦ Χριστοῦ πρᾶότητι καὶ τῇ καινῇ Διαθήκῃ ἐπετέλει τὰ πρόσφορα.

6

Οὗτος ἄλλοτὲ ποτε δικαστὴν Πέρσῃν ἀδίκῳ ψῆφῳ χρησάμενον θεασάμενος, λίθῳ τινὶ μεγίστῳ παρακειμένῳ ἐπαρασάμενος, συντριβῆναι καὶ σκεδασθῆναι, καὶ τούτῳ διελέγξαι 20 τὴν ἄδικον ἐκείνου παρηγγύησε ψῆφον. Παραυτικά δὲ τοῦ λίθου εἰς μυρία μόρια μερισθέντος, ἐξεδειματώθησαν οἱ παρόντες· φρίκης δὲ ἀνάπλεως ὁ δικαστὴς γενόμενος, ἀνεκαλέσατο μὲν τὴν προτέραν, ἑτέραν δὲ δικαίαν ἐπήνεγκε ψῆφον. Κάνταῦθα δὲ

χαν αυτό, τὸν ἰκέτευαν νὰ ξαναδώσει τὸ προηγούμενο χρῶμα στὶς πλεξίδες τῶν κοριτσιῶν. Λέγουν ὅτι καὶ σ' αὐτὸ ὑποχώρησε, ἀλλὰ ζήτησε τὰ κορίτσια ποὺ δέχθηκαν ἐκείνην τὴν τιμωρία καὶ ἐπειδὴ δὲν ἦλθαν, ἄφησε τὴν τιμωρία γιὰ νὰ εἶναι δίδαγμα σωφροσύνης καὶ μάθημα σεμνότητος, συνεχῆς καὶ φανερῆ ὑπόμνηση τῆς θείας δυνάμεως.

5

Τέτοιο εἶναι τὸ θαῦμα τοῦ νέου αὐτοῦ Μωϋσῆ· δὲν ἔγινε μὲ χτύπημα ράβδου, ἀλλὰ δέχθηκε τὴν ἐνέργεια τοῦ σημείου τοῦ σταυροῦ. Ἐγὼ ὁμως παράλληλα μὲ τὴ θαυματουργικὴ πράξι θαυμάζω βέβαια καὶ τὴν παρότητα. Διότι δὲν παρέδωσε τὰ ἀναιδῆ ἐκεῖνα κορίτσια στὶς ὠμοβόρες ἀρκοῦδες ὅπως ὁ μέγας Ἐλισσαῖος¹², ἀλλὰ τὰ δίδαξε συγχρόνως τὴν εὐσέβεια καὶ τὴν κοσμιότητα, χρησιμοποιώντας κάποιον ἀβλαβὴ παιδαγωγικὸ τρόπο καὶ ἀλλάζοντας λίγο τὴν ἐμφάνιση. Καὶ εἶπα αὐτὰ τὰ πράγματα ὄχι γιὰ νὰ κατηγορήσω τὴ σκληρότητα τοῦ προφήτη (δὲν ἔφτασα σὲ τέτοια μανία), ἀλλὰ γιὰ νὰ δείξω ὅτι, ἔχοντας ἐκείνη τὴ δύναμη, πραγματοποιοῦσε αὐτὰ ποὺ εἶναι σύμφωνα μὲ τὴν πραότητα τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν Καινὴ Διαθήκη.

6

Αὐτὸς ὅταν κάποτε ἄλλοτε εἶδε ἓνα Πέρση δικαστὴ νὰ βγάζει ἄδικη ἀπόφαση, σήκωσε μία μεγάλη πέτρα ποὺ ἦταν ἐκεῖ κοντά, τὴν ἔκανε θρύμματα καὶ τὴ διασκόρπισε· μὲ αὐτὸ ἀναίρεσε καὶ βεβαίωσε τὴν ἄδικη ἀπόφαση ἐκείνου. Ἀμέσως δηλαδὴ μόλις ἡ πέτρα χωρίσθηκε σὲ μύρια κομματάκια, τρομοκρατήθηκαν οἱ παρόντες. Καὶ ὁ δικαστής, ἐπειδὴ φοβήθηκε πολὺ, ἀνακάλεσε τὴν προηγούμενη καὶ ἔβγαλε ἄλλη δίκαιη ἀπόφαση. Μιμήθηκε καὶ ἐδῶ τὸν Δεσπότη του, ὁ ὁποῖος, θέλο-

12. Βλ. Δ' Βασ. 2, 23-24.

τὸν οἰκεῖον Δεσπότην ἐζήλωσεν, ὃς δεῖξαι βουληθεὶς ὡς ἐκὼν ὑπομένει τὸ πάθος καὶ ραδίως ἂν ἐθελήσας τοὺς ἀλιτηρίους ἐκόλασεν, οὐκ αὐτοῖς ἐπήνεγκε τιμωρίαν, ἀλλὰ τὴν ἄψυχον συκῆν λόγῳ ζηράνας, τὴν οἰκείαν ἔδειξε δύναμιν. Ταύτην καὶ αὐτὸς τὴν φιλανθρωπίαν μιμούμενος, οὐ τὸν ἄδικον ἐκόλασε δικαστήν, ἀλλὰ τῇ τοῦ λίθου πληγῇ δικαιοσύνην ἐκεῖνον ἐδίδαξεν.

7

Ἐν τούτοις διαπρέπων καὶ πᾶσιν ἐπέραστος ὢν, καὶ ἐν ταῖς ἀπάντων περιφερόμενος γλώτταις, εἰς τὴν τῆς ἀρχιερωσύνης ἔλκεται λειτουργίαν καὶ τῆς πατρίδος λαγχάνει τὴν προστασίαν. Ἐναλλάξας δὲ τὴν ὄρειον ἐκείνην διατριβὴν καὶ τὴν ἐν ἄστει διαγωγὴν οὐ κατὰ γνώμην ἐλόμενος, οὔτε τὴν τροφὴν οὔτε τὴν ἀμπεχόνην ἐνήλλαξεν· ἀλλὰ τὰ μὲν χωρία ἡμείβετο, ἡ δὲ πολιτεία μεταβολὴν οὐκ ἐδέχετο. Οἱ δὲ πόνοι προσθήκην ἐλάμβανον καὶ πολλαπλάσιοι τῶν προτέρων ἐγίνοντο· τῇ γὰρ ἀπαστία καὶ χαμευνία καὶ τῇ τοῦ σάκκου περιβολῇ ἐπεισήεσαν αἱ δι' ὄλου τῶν δεομένων φροντίδες· χηρῶν, φημί, ἐπιμέλειαι καὶ ὄρφανῶν κηδεμονίαι καὶ τῶν τε ἀδικούντων οἱ ἔλεγχοι τῶν τε ἀδικουμένων ἡ δικαία ἐπικουρία. Καὶ τί δεῖ πρὸς εἰδότας ἅπαντα καταλέγειν, ἃ τοὺς ταύτην ἀναδεδεγμένους περιστοιχίζει τὴν πρόνοιαν; Διαφερόντως δὲ ἐκεῖνος τοὺς τοιούτους πόνους ἡσπάζετο, ἅτε δὴ διαφερόντως καὶ ποθῶν καὶ δεδιῶς τῶν προβάτων τὸν Κύριον.

8

Ὅσῳ δὲ πλείονα τῆς ἀρετῆς τὸν πλοῦτον συνέλεγε, τοσούτῳ μείζονος καὶ τῆς τοῦ παναγίου Πνεύματος ἀπέλαυε χάριτος. Καὶ δήποτε εἰς τινα κώμην αὐτῷ ἢ πόλιν ἀπαίροντι (οὐ γὰρ ἔχω λέγειν ἀκριβῶς τὸ χωρίον) (προσίασί τινες πένητες, ἕνα

ντας νὰ δείξει ὅτι μὲ τὴ θέλησή του ὑπομένει τὸ πάθος καὶ ὅτι ἂν ἤθελε θὰ μπορούσε εὐκολὰ νὰ τιμωρήσει τοὺς ἀσεβεῖς, δὲν τοὺς τιμώρησε, ἀλλ' ἔδειξε τὴ δύναμή του ξηραίνοντας μὲ τὸ λόγο τὴν ἄψυχη συκιά¹³. Μιμούμενος καὶ αὐτὸς αὐτὴν τὴν φιλανθρωπία, δὲν τιμώρησε τὸν ἄδικο δικαστή, ἀλλὰ μὲ τὸ χτύπημα τῆς πέτρας τοῦ δίδαξε τὴ δικαιοσύνη.

7

Ἄφοῦ μ' ὄλα αὐτὰ διέπρεψε, ὄντας ἀγαπητὸς σὲ ὄλους καὶ διηγούμενος ἀπὸ τις γλῶσσες ὄλων, ἀποκτᾷ τὸ λειτούργημα τῆς ἀρχιερωσύνης καὶ πετυχαίνει τὴν προστασία τῆς πατρίδας. Ἄν καὶ ἄλλαξε τὴν ὀρεινὴ ἐκείνη διαβίωση καὶ ἀποδέχτηκε τὴ ζωὴ μέσα στὴν πόλη παρὰ τὴν γνώμη του, δὲν ἄλλαξε οὔτε τὴ δίαίατα, οὔτε τὴν ἐνδυμασία· ἄλλαξε βέβαια τόπο, ἀλλ' ὄχι διαγωγή. Οἱ κόποι του αὐξήθηκαν καὶ ἔγιναν πολλαπλάσιοι ἀπὸ τοὺς προηγούμενους· διότι στὴ νηστεία, τὴ χαμευνία καὶ τὴν ἐνδυμασία τοῦ σάκκου προστέθηκαν καὶ οἱ φροντίδες γιὰ ὄλους ἐκείνους ποὺ εἶχαν ἀνάγκη· ἐννοῶ τις φροντίδες γιὰ τις χῆρες, τις κηδεμονίες ὀρφανῶν, τοὺς ἐλέγχους ἐκείνων ποὺ ἀδικοῦν καὶ τὴ δίκαιη βοήθεια στοὺς ἀδικουμένους. Τί χρειάζεται ν' ἀναφέρω σ' αὐτοὺς ποὺ γνωρίζουν ὄλα τὰ πράγματα ποὺ ἀπασχολοῦν ὄσους ἔχουν ἀναλάβει αὐτὴ τὴ φροντίδα; Ἐκεῖνος τελείως διαφορετικὰ ἀποδεχόταν τοὺς τέτοιους κόπους, ἐπειδὴ τελείως διαφορετικὰ ἀγαποῦσε καὶ φοβόταν τὸν Κύριο τῶν προβάτων.

8

Ὅσο περισσότερο ὄμως πλοῦτο ἀρετῆς συγκέντρωνε, τόσο μεγαλύτερη χάρη ἀπὸ τὸ πανάγιο Πνεῦμα ἀπολάμβανε. Κάποτε λοιπὸν ποὺ πήγαινε σὲ κάποια κωμόπολη ἢ πόλη (διότι δὲν μπορῶ νὰ πῶ ἀκριβῶς τὸν τόπο) τὸν πλησίασαν μερικοὶ

13. Ματθ. 21, 18-22.

τινὰ τῶν συνόντων ὡς τεθνεῶτα προτεθηκότες καί τινα πρὸς τὴν ἐκεῖνου ταφὴν ἐπιτήδεια λαβεῖν ἰκετεύοντες. Ὁ δὲ εἶξεν ἀντιβολοῦσιν· τῷ Θεῷ δὲ ὡς ὑπὲρ τεθνεῶτος τὴν ἰκετείαν προσέφερον, ἀφείναι οἱ παρακαλῶν τὰ κατὰ τὸν βίον πλημμεληθέντα 5 καὶ τοῦ τῶν δικαίων ἀύξιῶσαι χοροῦ. Τούτων δὲ λεγομένων, ἀφίπτατο τοῦ τέως σκηπτομένου τὸν θάνατον ἢ ψυχὴν, ἐχορηγεῖτο δὲ τῷ σώματι τὰ καλύμματα. Ὡς δὲ μικρὸν προῆλθεν ὁ θεσπέσιος ἄνθρωπος, ἀναστῆναι τὸν κείμενον ἐκέλευον οἱ τὸ δρᾶμα συντεθηκότες· ὡς δὲ ἐώρων οὐκ ἐπαῖοντα, ἀλλ' ἀλήθειαν τὸ 10 σχῆμα γεγεννημένον καὶ εἰς πρόσωπον τὸ προσωπεῖον μεταβληθέν, καταλαμβάνουσι μὲν τὸν μέγαν Ἰάκωβον, ποτνιῶμενοι δέ, καὶ τῶν ποδῶν προκαλινδούμενοι, καὶ τοῦ τολμηθέντος δράματος αἰτίαν εἶναι λέγοντες τὴν πενίαν, ἰκέτευον λῦσαι σφίσιν αὐτοῖς τὴν πλημμέλειαν καὶ ἀποδοῦναι τῷ κειμένῳ τὴν ἀφαιρεθεῖσαν 15 ψυχὴν. Τὴν δεσποτικὴν τοίνυν φιλανθρωπίαν μιμούμενος, καὶ τὴν ἰκετείαν ἐδέξατο καὶ τὴν θαυματουργίαν ἐπεδείξατο, τὴν ὑπὸ τῆς εὐχῆς ἀφαιρεθεῖσαν ζωὴν διὰ τῆς εὐχῆς ἀποδοῦς τῷ κειμένῳ.

9

Τοῦτο δὲ ἐμοί γε δοκεῖ τῇ τοῦ μεγάλου Πέτρου εἰκέναι 20 θαυματουργία, ὃς τὸν Ἀνανίαν καὶ τὴν Σαπφείραν κεκλοφώτας καὶ ψευσαμένους θανάτῳ παρέπεμψεν. Καὶ γὰρ οὗτος ὡσαύτως τὸν τὴν ἀλήθειαν κεκλοφώτα καὶ τῷ ψεύδει χρησάμενον ἀφείλετο τὴν ζωὴν. Ἀλλ' ὁ μὲν γνοὺς τὴν κλοπὴν (ἀπεκάλυψε γὰρ ἢ τοῦ Πνεύματος χάρις) τὴν δίκην ἐπήγαγεν, ὁ δὲ τοῦ δράματος 25 ἀγνοῶν τὴν ὑπόθεσιν, προσήνεγκε μὲν τὴν εὐχὴν, ἔστησε δὲ τῷ πλασαμένῳ τοῦ βίου τὸν δρόμον. Καὶ ὁ μὲν θεῖος ἀπόστολος οὐκ ἔλυσε τοῖς τεθνηκόσι τὴν συμφορὰν, δέους γὰρ ἔχρηζε τοῦ σωτηρίου κηρύγματος τὰ προοίμια, ὁ δὲ τῆς ἀποστολικῆς ὑπάρχων ἀνάπλεως χάριτος καὶ ἐκόλασεν εἰς καιρὸν καὶ ἔλυσε ταχέ-

φτωχοί, δείχνοντας κάποιον ἀπὸ τοὺς συντρόφους σὰν πεθαμένο καὶ τὸν ἰκέτευαν νὰ προσφέρει τὰ ἀναγκαῖα γιὰ τὴν ταφή του. Αὐτὸς ὑποχώρησε στὶς παρακλήσεις· ἰκέτεψε τὸν Θεὸ σὰν νὰ ἐπρόκειτο γιὰ πραγματικὸ νεκρὸ, παρακαλώντας νὰ τοῦ συγχωρήσει τὶς ἁμαρτίες τῆς ζωῆς καὶ νὰ τὸν κρίνει ἄξιο γιὰ τὸν χορὸ τῶν δικαίων. Καὶ ἐνῶ λέγονταν αὐτά, πέταξε ἡ ψυχὴ τοῦ προσποιουμένου τὸν νεκρὸ. Ἐντυσαν ὁμως τὸ σῶμα· καὶ μόλις ἀπομακρύνθηκε λίγο ὁ θεσπέσιος ἄνθρωπος, ἐκεῖνοι ποὺ εἶχαν σκηνοθετήσῃ αὐτὴ τὴν πράξη διέταξαν τὸν-νεκρὸ νὰ σηκωθεί. Ἐπειδὴ ὁμως ἐβλεπαν ὅτι δὲν ἄκουε, ἀλλ' εἶχε γίνει ἀληθινὴ ἡ σκηνοθεσία καὶ τὸ προσωπεῖο μεταβλήθηκε σὲ πρόσωπο, τρέχουν στὸ μεγάλο Ἰάκωβο· ὀδυρόμενοι, γονατίζοντας στὰ πόδια του καὶ λέγοντάς του ὅτι αἰτία τῆς σκηνῆς ποὺ τόλμησαν νὰ παραστήσουν ἦταν ἡ φτώχεια, τὸν ἰκέτευαν νὰ τοὺς συγχωρήσει τὸ φταίξιμο καὶ νὰ δώσει πίσω στὸν νεκρὸ τὴν ψυχὴ ποὺ ἀφαιρέθηκε. Μιμούμενος λοιπὸν τὴ δεσποτικὴ φιλανθρωπία δέχθηκε τὴν ἰκεσία καὶ ἔκανε τὸ θαῦμα, ξαναδίνοντας στὸν νεκρὸ μὲ τὴν προσευχὴ τὴ ζωὴ ποὺ τοῦ εἶχε ἀφαιρεθεῖ.

9

Ἐμένα βέβαια αὐτὸ μοῦ φαίνεται ὅτι μοιάζει μὲ τὸ θαῦμα τοῦ μεγάλου Πέτρου, ὁ ὁποῖος ἔστειλε στὸν θάνατο τὸν Ἀνανία καὶ τὴν Σαπφείρα ποὺ εἶχαν κλέψει καὶ εἶχαν πεῖ ψέματα. Διότι καὶ αὐτὸς παρόμοια ἀφαίρεσε τὴ ζωὴ αὐτοῦ ποὺ εἶχε κρύψει τὴν ἀλήθεια καὶ εἶχε πεῖ ψέμα. Ἀλλὰ ὁ ἀπόστολος ὅταν κατάλαβε τὴν κλοπὴ (διότι τοῦ τὴν φανέρωσε ἡ χάρις τοῦ Πνεύματος), πρόσθεσε τὴν τιμωρία, ἐνῶ αὐτός, ἀγνοώντας τὴν ὑπόθεση τῆς σκηνοθεσίας, προσευχήθηκε βέβαια, ἀλλὰ σταμάτησε τὸν δρόμο τῆς ζωῆς τοῦ προσποιουμένου. Καὶ ὁ θεῖος ἀπόστολος δὲν διόρθωσε τότε τὴ συμφορὰ τῶν πεθαμένων, διότι ἡ ἀρχὴ τοῦ σωτήριου κηρύγματος χρειαζόταν φόβο, ἐνῶ αὐτός, πλημμυρισμένος ἀπὸ τὴν ἀποστολικὴ χάρις, καὶ τιμώρησε ἔγκαιρα καὶ ἔλυσε γρήγορα τὴν τιμωρία· διότι γνώριζε ὅτι μ'

ως τὴν κόλασιν· τούτω γὰρ ἤδει κερδανούοντας τοὺς πταίσαντας.
Ἄλλὰ γὰρ καὶ ἐπὶ τὰ ἄλλα ἰτέον καὶ συντόμως κάκεῖνα ἐξηγητέ-
ον.

10

Ἐπειδὴ γὰρ Ἄρειος, ὁ τῆς κατὰ τοῦ Μονογενοῦς καὶ τοῦ
5 παναγίου Πνεύματος βλασφημίας πατὴρ καὶ δημιουργός, κατὰ
τοῦ πεπονηκότος τὴν γλώτταν κεκινηκώς, ἐνέπλησε τὴν Αἴγυ-
πτον θορύβου καὶ ταραχῆς, Κωνσταντῖνος δὲ ὁ μέγιστος βασι-
λεύς, ὁ τῆς ἡμετέρας ἀγέλης Ζοροβάβελ (κατ' ἐκεῖνον γὰρ τὴν
τῶν εὐσεβῶν αἰχμαλωσίαν ἐκ τῆς ὑπερορίας ἄπασαν ἐπανήγα-
10 γε, καὶ τοὺς θεῖους νεῶς εἰς ἔδαφος ἐρριμμένους εἰς ὕψος ἀνή-
γειρεν), ἐπειδὴ τοίνυν οὗτος πάντας τῶν ἐκκλησιῶν τοὺς προέ-
δρους κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν συνήγειρεν εἰς τὴν Νίκαιαν, ἀφί-
κετο μετὰ τῶν ἄλλων καὶ ὁ μέγας Ἰάκωβος, τῶν ὀρθῶν ὑπερ-
μαχῆσων δογμάτων οἷά τις ἀριστεὺς καὶ πρόμαχος ἀπάσης τῆς
15 φάλαγγος· τῆς Ρωμαίων γὰρ ἡγεμονίας τηνικαῦτα ὑπῆρχεν ἡ
Νίσιβις.

Ἐν τοίνυν τῇ μεγάλῃ συνόδῳ πολλῶν μὲν εὖ καὶ καλῶς,
πολλῶν δὲ καὶ ἄλλως εἰρημένων (ἦσαν γὰρ ὀλίγοι τινὲς οἱ τά-
ναντία μὲν ἐφρόνου, γυμνοῦν δὲ τὴν σφῶν οὐκ ἐθάρρουν ἀσέ-
20 βειαν, ἀλλὰ δελεάσμασί τισι συνεκάλυπτον, οὐ πᾶσι μὲν γνωρί-
μοις, τοῖς δὲ ἀκριβέσι τῆς ἀληθείας μύσταις καὶ μάλα δήλοις),
ὑπαγορεύεται μὲν ἡ κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ἐπὶ τοῦ παρόν-
τος κρατουσῆς τε καὶ κηρυττομένης τῆς πίστεως ὁμολογία, ὑπε-
σημήναντο δὲ ἅπαντες, καὶ τῇ χειρὶ καὶ τῷ καλάμῳ οὕτω πι-
25 στεύειν καὶ φρονεῖν ὡμολόγησαν· ἀλλ' οἱ πλείους μὲν ἄσμενοι
τοῦτο ἐποίουν, ἐπὶ δὲ τινὲς τῆς Ἀρείου βλασφημίας συνήγοροι
τῇ μὲν γλώττῃ τὴν γνώμην ἐπέκτεινον κατὰ τὴν προφητείαν τὴν

αὐτὸν τὸν τρόπο θὰ κέρδιζαν ἐκεῖνοι ποὺ ἔφταιξαν. Πρέπει ὁμως νὰ προχωρήσουμε καὶ στὰ ἄλλα ἔργα καὶ νὰ ἐξηγήσουμε καὶ ἐκεῖνα μὲ συντομία.

10

Ὁ Ἄρειος, ὁ πατέρας καὶ δημιουργὸς τῆς βλασφημίας κατὰ τοῦ Μονογενοῦς Υἱοῦ καὶ τοῦ Παναγίου Πνεύματος ποὺ ἐκίνησε τὴ γλώσσα ἐναντίον τοῦ πλάστη, γέμισε τὴν Αἴγυπτο μὲ θόρυβο καὶ ταραχή. Τότε ὁ Κωνσταντῖνος ὁ μέγιστος βασιλιάς, ὁ Ζοροβάβελ τοῦ ποιμνίου μας (ποὺ κατὰ τὸ παράδειγμα ἐκείνου ἔφερε πίσω ἀπὸ τὴν ἐξορία ὄλους γενικὰ τοὺς εὐσεβεῖς αἰχμαλώτους καὶ ξανάχτισε τοὺς ἱεροὺς ναοὺς ποὺ εἶχαν καταδαφιστεῖ¹⁴), ὅταν λοιπὸν αὐτὸς συγκάλεσε ἐκείνη τὴν ἐποχὴ στὴ Νίκαια ὄλους τοὺς προέδρους τῶν Ἐκκλησιῶν, ἔφθασε μαζί μὲ τοὺς ἄλλους καὶ ὁ μέγας Ἰάκωβος, γιὰ νὰ ὑπερασπισθεῖ τὰ ὀρθὰ δόγματα σὰν ἄριστος καπετάνιος ὅλης τῆς φάλαγγας· διότι τότε ἡ Νίσιβις βρισκόταν στὴν κυριαρχία τῶν Ρωμαίων.

Σ' αὐτὴν¹⁵ λοιπὸν τὴ μεγάλη σύνοδο εἰπώθηκαν πολλὰ καλὰ καὶ σωστά, ἀλλὰ καὶ πολλὰ ἀντίθετα (διότι ἦταν κάποιοι λίγοι ποὺ ἂν καὶ πίστευαν τὰ ἀντίθετα, δὲν εἶχαν τὸ θάρρος νὰ φανερώσουν τὴν ἀσέβειά τους, ἀλλὰ τὴ συγκάλυπταν μὲ δελεάσματα, ποὺ δὲν ἦταν σὲ ὄλους γνώριμα, ἀλλὰ περισσότερο φανερὰ στοὺς βαθεῖς γνῶστες τῆς ἀλήθειας), ἀναγνώσθηκε ἡ ὁμολογία τῆς πίστεως ποὺ τώρα ἐπικρατεῖ καὶ κηρύσσεται σὲ ὅλη τὴν οἰκουμένη, καὶ ὄλοι γενικὰ ὑπόγραψαν καὶ μὲ τὸ χέρι καὶ μὲ τὴ γραφίδα καὶ ὁμολόγησαν ὅτι αὐτὰ πιστεύουν καὶ φρονοῦν· καὶ οἱ περισσότεροι βέβαια τὸ ἔκαμαν μὲ χαρὰ, ἐπὶ ὁμως ὁπαδοὶ τῆς βλασφημίας τοῦ Ἀρείου συνομολόγησαν μὲ τὴ γλώσσα καὶ τὸ χέρι, ἀλλ' εἶχαν γνώμη ἀντίθετη ἀπὸ ὅσα ὁμολογοῦσαν σύμφωνα μὲ τὴν προφητεία ποὺ λέγει· «αὐτὸς ὁ

14. Ἑσδρ· 2,1-2. 3,1-13. 5,1-17.

15. Τὸ κείμενο ἀπὸ τὸ σημεῖο αὐτὸ ὡς τὸ τέλος τῆς παραγράφου δὲν ἀνήκει στὸν Θεοδώρητο, ἀλλ' εἶναι ματαγενέστερη προσθήκη.

λέγουσαν, «οὗτος ὁ λαὸς τοῖς χεῖλεσί με τιμᾶ, τῇ δὲ καρδίᾳ πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ», καὶ κατὰ τὴν Ἱερεμίου φωνὴν τὴν διαρρηθὴν βοῶσαν, «ἐγγὺς εἶ σὺ τοῦ στόματος αὐτῶν, καὶ πόρρω ἀπὸ τῶν νεφρῶν αὐτῶν». Σύμφωνα δὲ τούτοις περὶ τούτων καὶ ὁ 5 μακάριος ἔφη Δαβὶδ, «τῷ στόματι αὐτῶν εὐλόγουν, καὶ τῇ καρδίᾳ αὐτῶν κατηρῶντο». Καὶ πάλιν· «ἠπαλύνθησαν οἱ λόγοι αὐτῶν ὑπὲρ ἔλαιον καὶ αὐτοὶ εἰσι βολίδες». Οὗτοι τῆς Ἀλεξανδρέων ἐπίσκοπον τὸν μέγαν Ἀλέξανδρον παρεκάλουν οἰκτεῖραι τὸν Ἄρειον ὑπὸ πάσης ἐκείνης ἀποκηρυχθέντα τῆς φάλαγγος· τοῦ 10 δὲ καὶ τὸ τούτων ὑπουργὸν εἰδότος καὶ τὴν ἐκείνου πονηρίαν ὑφορωμένου καὶ τούτου χάριν οὐ δεχομένου τὴν αἴτησιν, ἄλλοι τινὲς τῶν ἀπλότητι συνεζηκότων πολλὰς τῆς φιλανθρωπίας διεξήεσαν εὐφημίας, ταύτη χαίρειν λέγοντες καὶ τὸν τῶν ὄλων Θεόν. Ἐπειδὴ δὲ ὁ μέγας Ἀλέξανδρος τὴν ἄδικον περὶ ἓνα φι- 15 λανθρωπίαν ἀπανθρωπίαν ὠνόμαζε, πολλῶν οὕσαν λυμαντικήν, καὶ λώβης πρόβασιν ἔσεσθαι τοῖς ποιμνίοις ἅπασιν ἔλεγε, παρῆνει πᾶσιν ὁ θεῖος Ἰάκωβος τῇ μὲν τῆς νηστείας χρήσασθαι κακουχία, ἑπτὰ δὲ κατὰ ταῦτὸν ἡμέρας τὸν Θεὸν ἰκετεῦσαι τὸ ταῖς ἐκκλησίαις συνοῖσον πρυτανεῦσαι. Δεξαμένων δὲ ἀπάντων 20 τοῦ θεσπεσίου ἀνδρὸς τὴν εἰσήγησιν (ἦδεν γὰρ αὐτὸν ἀποστολικοῖς χαρίσμασι λάμποντα), ἐκεράννυτο μὲν ἡ νηστεία τῇ προσευχῇ, ἐψηφίζετο δὲ ταῖς ἐκκλησίαις ὁ τούτων κυβερνήτης τὸ συμφέρον. Καὶ ἐπειδὴ ἀπήντησεν ἡ Κυρία, καθ' ἣν ἠλπίζον οἱ πλείους τὸν ἀλιτήριον εἰσδεχθῆσθαι, καὶ τῆς θείας λειτουργ- 25 γίας ἔφθασεν ὁ καιρὸς, καὶ προσέμενον ἅπαντες ἰδεῖν τὸν ἀντίθεον ἐλεούμενον, τηνικαῦτα γίνεται θεῖον ὄντως καὶ παράδοξον θαῦμα· ἐν βδελυκτοῖς γὰρ καὶ δυσώδεσι χωρίοις ὁ ἀλάστωρ ἐκεῖνος τῆς ἀπλήστου τροφῆς ἐκκρίνων τὰ περιτώματα, καὶ τὰ τούτων μετὰ τούτων ἐξέκρινε δοχεῖα. Οὕτω δὲ τῶν σπλάχνων

16. Ἦσ. 29,13.

17. Ἱερ. 12,2.

λαὸς μὲ ἐκτιμᾷ μὲ τὰ χεῖλη, μὲ τὴν καρδιά δμως βρίσκειται μακριά μου»¹⁶, καὶ σύμφωνα μὲ τὴν φωνὴ τοῦ Ἰερεμῖα πού μὲ σαφήνεια φωνάζει, «εἶσαι κοντὰ στὸ στόμα τους καὶ μακριὰ ἀπὸ τὰ νεφρὰ τους»¹⁷. Τὸ ἴδιο μ' αὐτοὺς εἶπε σχετικὰ μὲ αὐτὰ καὶ ὁ μακάριος Δαβίδ· «μὲ τὸ στόμα τους εὐλογοῦσαν, καὶ μὲ τὴν καρδιά τους καταριόνταν»¹⁸. Καὶ πάλι, «μαλάκωσαν τὰ λόγια τους περισσότερο ἀπὸ τὸ λάδι, ἀλλ' εἶναι βολίδες»¹⁹. Αὐτοὶ παρακαλοῦσαν τὸν ἐπίσκοπο τῆς Ἀλεξανδρείας, τὸν μεγάλο Ἀλέξανδρο, νὰ λυπηθεῖ τὸν Ἄρειο ἐπειδὴ εἶχε ἀποκηρυχθεῖ ἀπὸ ὄλη ἐκείνη τὴ φάλαγγα· καὶ ἐπειδὴ αὐτὸς γνώριζε καλὰ τὴ διπροσωπεΐα τους καὶ ὑποπτευόταν τὴν πονηρία ἐκείνου, καὶ γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ δὲν δέχθηκε τὴν αἴτηση, μερικοὶ ἄλλοι ἀπὸ αὐτοὺς πού εἶχαν ζήσει μὲ ἀπλότητα ἔπλεκαν πολλὰ ἐγκώμια γιὰ τὴ φιλανθρωπία, λέγοντας ὅτι ὁ Θεὸς τῶν ὄλων χαίρεται μ' αὐτήν. Ἐπειδὴ ὁ ὀνομαστὸς Ἀλέξανδρος τὴν ἀδίκη φιλανθρωπία γιὰ ἕναν τὴν ὀνόμαζε ἀπανθρωπία, πού ἦταν καταστρεπτικὴ γιὰ πολλοὺς, ἔλεγε μάλιστα ὅτι θὰ γίνεῖ ἀφορμὴ καταστροφῆς ὄλων γενικὰ τῶν ποιμνίων, ὁ θεῖος Ἰάκωβος συμβούλευε ὄλους νὰ ὑποβληθοῦν στὴν ταλαιπωρία τῆς νηστείας καὶ συγχρόνως νὰ ἱκετεύσουν τὸν Θεὸ ἐπτά ἡμέρες γιὰ νὰ ἐπικρατήσῃ αὐτὸ πού θὰ ὠφελήσῃ τὶς ἐκκλησίες. Ἀφοῦ ὄλοι δέχθηκαν τὴν πρόταση τοῦ θεσπέσιου ἀνθρώπου (διότι κατάλαβαν ὅτι ἦταν προικισμένος μὲ ἀποστολικά χαρίσματα) ἔκαμαν νηστεία συνδυασμένη μὲ τὴν προσευχή, ἐνῶ ὁ κυβερνήτης τῶν ἐκκλησιῶν, ὁ Θεός, ἀποφάσιζε γι' αὐτὲς. Καὶ ὅταν ξημέρωσε ἡ Κυριακή, κατὰ τὴν ὁποία οἱ περισσότεροὶ ἤλπιζαν νὰ γίνεῖ δεκτὸς ὁ ἀλιτήριος καὶ πλησίασε ἡ ὥρα τῆς θείας λειτουργίας καὶ ὄλοι περίμεναν νὰ δοῦν νὰ ἐλεεῖται ὁ ἀντίθετος, τότε γίνεται πραγματικὰ θεῖο καὶ παράδοξο θαῦμα· ὅταν ὁ ἀνόσιος ἐκεῖνος ἄνθρωπος ἔβγαζε τὶς ἀκαθαρσίες τῆς πολυφαγίας στοὺς σιχαμεροὺς καὶ δυσώδεις χώρους, ἔβγαλε μαζί μ' αὐτὲς καὶ τὰ δοχεῖα τους. Καὶ

18. Ψαλμ. 61,5.

19. Ψαλμ. 54,22.

αὐτοῦ διαλυθέντων καὶ σὺν τῇ κόπρῳ κεχωρηκότων, ἐξέπνευσεν ὁ δεΐλαιος παραχρῆμα καὶ τὸν αἰσχιστον ἐκεῖνον ὑπέμεινε θάνατον, τῆς δυσώδους αὐτοῦ βλασφημίας ἐν δυσώδεσι χωρίοις εἰσπραχθεὶς τὰς εὐθύνας καὶ διὰ τῆς Ἰακώβου τοῦ μεγάλου 5 γλώττης δεξάμενος τὴν σφαγὴν. Θαυμάζει μὲν οὖν ἡ θεία Γραφή Φινεὲς τὸν ἱερέα, καὶ εἰκότως θαυμάζει, ὅτι τὸν ὀλέθρου τῷ λαῷ γενόμενον πρόξενον κατέσφαξε τὸν Ζαμβρί. Διὸ καὶ ψάλλων ὁ μακάριος ἔλεγε Δαβίδ· «ἔστη Φινεὲς καὶ ἐξιλάσατο καὶ ἐκόπασεν ἡ θραῦσις· καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην εἰς γε- 10 νεὰν καὶ γενεὰν ἕως τοῦ αἰῶνος». Ἄλλ' ὁμως ἐκεῖνος ὄπλω πολεμικῶ χρησάμενος, τὴν δικαίαν καὶ πολυθρύλητον ἐκείνην εἰργάσατο σφάγην· τούτῳ δὲ ἤρκεσεν ἀντὶ δόρατος καὶ ξίφους ἡ γλώττα καὶ ἀνεῖλε τὸν ἀσεβῆ, ἵνα μὴ ἴδῃ τὴν δόξαν Κυρίου. Ἀπόχρη δὲ τοῦτο καὶ μόνον τῶν τῆς Ἀρείου δυσσεβείας κληρο- 15 νόμων διελέγξαι τὴν ἄνοιαν. Ὁ γὰρ τοσοῦτος ἀνὴρ τῶν μὲν ὑφ' ἡμῶν πρεσβευομένων δογμάτων κῆρυξ ἦν καὶ συνήγορος· οὕτω δὲ κομιδῇ τὴν τούτων ἀσέβειαν ἐβδελύττετο ὅτι καὶ τὸν ταύτης πατέρα κατηκόντισεν, ὄπλω τῇ γλώττῃ χρησάμενος.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ σύλλογος ἐκεῖνος ὁ ἱερός διελύθη καὶ τὴν οἰ- 20 κίαν κατέλαβεν ἕκαστος, ἐπανῆκε καὶ οὗτος οἷά τις ἀριστεὺς νικηφόρος τοῖς τῆς εὐσεβείας τροπαίοις ἐπαγαλλόμενος.

11

Χρόνου δὲ διελθόντος ὁ μὲν μέγας ἐκεῖνος καὶ θαυμάσιος βασιλεὺς μετὰ τῶν τῆς εὐσεβείας στεφάνων ὑπεξῆει τὸν βίον, οἱ δὲ ἐκείνου παῖδες τὴν ἡγεμονίαν ἐκληρονόμουν. Τότε ὁ Περσῶν 25 βασιλεὺς (Σαβώρης δὲ τούτῳ ὄνομα ἦν), καταφρονήσας τῶν παίδων ὡς οὐ τὰ αὐτὰ τῷ πατρὶ δυναμένων, ἐπεστράτευσε τῇ

20. Ἀριθμ. 25, 6–15.

21. Ψαλμ. 105, 30–31.

ἔτσι, ἀφοῦ διαλύθηκαν τὰ σπλάχνα του καὶ ἔφυγαν μαζί με τὴν ἀκαθαρσία, ἀμέσως ὁ ἄθλιος πέθανε καὶ ὑπέμεινε τὸν ἀτιμωτικὸ ἐκεῖνο θάνατο, καταδικασμένος σὲ βρωμεροῦς χώρους ἐξαιτίας τῆς βρωμερῆς βλασφημίας, καὶ μετὰ τὴ γλῶσσα τοῦ μεγάλου Ἰακώβου δέχθηκε τὴ σφαγή. Καὶ θαυμάζει βέβαια ἡ ἀγία Γραφή τὸν ἱερέα Φινεές, καὶ εὐλογοῦντα θαυμάζει, διότι κατέσφαξε ἐκεῖνον ποὺ ἔγινε πρόξενος τῆς καταστροφῆς τοῦ λαοῦ, τὸν Ζαμβρή²⁰. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ μακάριος Δαβὶδ ἔλεγε ψάλλοντας: «σηκώθηκε ὁ Φινεές καὶ ἐξάγνισε καὶ σταμάτησε ἡ καταστροφή· αὐτὸ τοῦ ὑπολογίσθηκε σὰν δικαίωση ἀπὸ γενεὰ σὲ γενεὰ γιὰ πάντα»²¹. Ἀλλ' ὅμως ἐκεῖνος ἔκαμε τὴν δίκαιη καὶ πολυθρύλητη ἐκείνη σφαγή, χρησιμοποιώντας πολεμικὸ ὄπλο, ἐνῶ σ' αὐτὸν ἦταν ἀρκετὴ ἡ γλῶσσα ἀντὶ τοῦ δόρατος καὶ τοῦ ξίφους καὶ σκότωσε τὸν ἀσεβῆ γιὰ νὰ μὴ δεῖ τὴ δόξα τοῦ Κυρίου. Καὶ φτάνει αὐτὸ καὶ μόνο γιὰ ν' ἀναιρέσει κάποιος τὴν ἀφροσύνη τῶν ὀπαδῶν τῆς δυσσέβειας τοῦ Ἀρείου. Διότι ὁ μέγας αὐτὸς ἄνθρωπος ἦταν κήρυκας καὶ συνήγορος τῶν δογμάτων ποὺ ἐμεῖς πιστεύουμε. Καὶ τόσο μάλιστα σιχαινόταν τὴν ἀσέβειά τους, ὥστε καὶ τὸν πατέρα τῆς τὸν θανάτωσε χρησιμοποιώντας τὴ γλῶσσα του σὰν ὄπλο²².

Ὅταν ἐκείνη ἡ ἱερὴ Σύνοδος διαλύθηκε καὶ ὁ καθένας ἔφθασε στὸ σπίτι του, γύρισε καὶ αὐτὸς σὰν πρῶτος νικητῆς γεμάτος ἀγαλλίαση γιὰ τὰ τρόπαια τῆς εὐσέβειας.

11

Ἀφοῦ πέρασε ἀρκετὸς χρόνος, ὁ μέγας ἐκεῖνος καὶ θαυμάσιος βασιλιάς πέθανε μετὰ τὰ στεφάνια τῆς εὐσέβειας καὶ τὰ παιδιὰ του κληρονόμησαν τὴν ἡγεμονία. Τότε ὁ βασιλιάς τῶν Περσῶν (Σαβώρης ἦταν τὸ ὄνομά του) περιφρονώντας τὰ παιδιὰ ὅτι τάχα δὲν ἦταν ἱκανὰ ὅπως ὁ πατέρας, ἐξεστράτευσε

22. Ὑποτίθεται σ' αὐτὴ τὴν παρέμβλητη διήγηση ὅτι ὁ Ἀρειὸς πέθανε στὴ Σύνοδο τῆς Νικαίας. Ὅπως εἶναι γνωστὸ πέθανε κατὰ τὸν τρόπο ποὺ περιγράφεται σύμφωνα μετὰ τὶς ὀρθόδοξες πηγές, μετὰ δέκα χρόνια τὸ 335.

Νισίβει παμπόλλη μὲν ἵππῳ, παμπόλλη δὲ πεζῇ στρατιᾷ. Ἦγε
 δὲ καὶ ἐλέφαντας ὅτι πλείστους. Καὶ διελῶν ὡς εἰς πολιορκίαν
 τὴν στρατιὰν περιεκάθισε κύκλῳ, καὶ μηχανήματα ἴστη, καὶ
 τύρσεις ἀνωκοδόμει καί, σταυρώματα καταπηγνὺς καὶ τὰ μέσα
 5 τούτων φορμηδὸν περιφράττων τοῖς κλάδοις, ἐκέλευε προσχοῦν
 τοὺς στρατιώτας καὶ πύργους ἀντεγείρειν τοῖς πύργοις. Εἶτα
 ἐκεῖ τοὺς τοξότας ἀναβιβάζων καὶ ἀφιέναι κατὰ τῶν ἐπὶ τοῦ
 τείχους ἐστηκότων τὰ βέλη κελεύων, ἄλλους κάτωθεν ὑπορύτ-
 τειν τὸ τεῖχος ἐκέλευεν. Ὡς δὲ ἄπρακτα ἅπαντα ἐγένετο τῇ τοῦ
 10 θεσπεσίου ἀνδρὸς διαλυόμενα προσευχῇ, τέλος τοῦ παραρρέον-
 τος ποταμοῦ τὸ ρεῦμα τῇ πολυχειρίᾳ κωλύσας καὶ τῇ ἀποτειχί-
 σει κεκωλυμένον τοῦ ποταμοῦ ὅτι πλεῖστον συναθροίσας, ἐπα-
 φῆκεν ἀθρόον κατὰ τοῦ τείχους, οἷόν τι μηχανήματι τούτῳ
 σφοδροτάτῳ χρησάμενος. Τὸ δὲ οὐκ ἦνεγκε τὴν τοῦ ὕδατος ἐμ-
 15 βολήν, ἀλλὰ τῇ ρύμῃ κατασεισθὲν ἄρδην ἅπαν τὸ κατ' ἐκεῖνο τὸ
 μέρος κατέπεσεν. Οἱ δὲ μέγα ἐβόησαν, ὡς εὐαλώτου γενομένου
 τοῦ ἄστεως· τὸ γὰρ μέγα τεῖχος τῶν ἐνοικούντων ἠγνόουν. Ἀνε-
 βάλλοντο δὲ ὁμῶς τὴν προσβολήν, ἄβατον ὀρῶντες ὑπὸ τῶν
 ὑδάτων γενομένην τὴν πόλιν. Πόρρω τοίνυν ὑποχωρήσαντες,
 20 ὡς τοῦ πόνου σφίσι λωφήσοντος, αὐτοὶ τε διανεπαύοντο καὶ
 τοὺς ἵππους ἐθεράπευον. Οἱ δὲ τὴν πόλιν οἰκοῦντες εἰς ἰκετείας
 σπουδαιοτέρας ἐτρέποντο, πρεσβευτὴν ἔχοντες τὸν μέγαν Ἰάκω-
 βον· οἱ δὲ ἐν ἡλικίᾳ πάντες ἀνωκοδόμουν σπουδῇ, οὔτε κάλ-
 λους οὔτε ἀρμονίας ἐπιμελούμενοι, ἀλλὰ πρὸς τὸ τυχὸν ἅπαντα
 25 συντιθέντες, καὶ λίθους, καὶ πλίνθους, καὶ ὅτι ἂν τις ἐκόμιζεν·
 καὶ ἐν μιᾷ νυκτὶ προὔβη τὸ ἔργον καὶ τοσοῦτον ἔλαβεν ὕψος,
 ὅσον ἀπόχρη διακωλύσαι καὶ τῶν ἵππων τὸν δρόμον καὶ τῶν
 ἀνδρῶν τὴν ἀνευ κλιμάκων ἐπίβασιν. Τότε πάντες ἰκετεύουσι
 τὸν τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπον φανῆναί τε ἐπὶ τοῦ τείχους καὶ ἀραιῶς
 30 κατατοξεῦσαι τοὺς πολεμίους. Ὁ δὲ ἐπέιθετο καὶ ἀνήει καί, τὰς
 πολλὰς αὐτῶν θεασάμενος μυριάδας, σκνιφῶν αὐτοῖς καὶ

έναντίον τῆς Νίσιβις μὲ μεγάλη δύναμη ἰππικοῦ καὶ πεζικοῦ. Ἔφερε ἐπίσης καὶ πάρα πολλοὺς ἐλέφαντες. Παρέταξε τὸ στράτευμα γιὰ πολιορκία κυκλικὰ καὶ ἔστησε πολιορκητικὲς μηχανές, ἔχτισε προμαχῶνες, ἔμπηξε βαθειὰ πασσάλους καὶ περίφραξε σταυρωτὰ μὲ κλαδιὰ τὰ κενὰ ἀνάμεσά τους, διέταξε τοὺς στρατιῶτες νὰ κάμουν προσχώματα καὶ νὰ οἰκοδομήσουν πύργους ἀντίκρυ στοὺς πύργους. Ἐπειτα ἀνέβασε ἐκεῖ τοὺς τοξότες καὶ τοὺς διέταξε νὰ ρίχνουν βέλη ἐναντίον ἐκείνων ποὺ στεκόταν πάνω στὸ τεῖχος, ἐνῶ ἄλλους τοὺς διέταξε νὰ σκάβουν τὰ τεῖχη ἀπὸ κάτω. Ἐπειδὴ ὅμως ὄλα αὐτὰ ἀποτύγχαναν, ἀφανιζόμενα μὲ τὴν προσευχὴ τοῦ θεσπέσιου ἀνθρώπου, τελικὰ ὁ Σαβῶρης μὲ τὴν ἐργασία πολλῶν χειρῶν ἔφραξε τὸ ρεῦμα τοῦ ποταμοῦ ποὺ ἔτρεχε ἐκεῖ κοντὰ καί, ἀφοῦ συγκέντρωσε στὸ φράγμα μεγάλη ποσότητα νεροῦ, τὸ ἄφησε ἀπότομα ὄλο μαζί κατὰ τοῦ τεῖχους, χρησιμοποιοῦντας το σὰν εἶδος δυνατῆς μηχανῆς. Τὸ τεῖχος δὲν ἄντεξε στὴν ἐπιδρομὴ τοῦ νεροῦ, ἀλλὰ μὲ τὴν ὀρμὴ κατασείσθηκε ἀπὸ τὰ θεμέλια καὶ γκρεμίστηκε ὀλόκληρο σ' ἐκεῖνο τὸ μέρος. Αὐτοὶ τότε ξεφώνισαν μὲ τὴν ἰδέα ὅτι ἡ πόλη ἔγινε εὐάλωτη· διότι ἀγνοοῦσαν τὸ μεγάλο τεῖχος ἐκείνων ποὺ κατοικοῦσαν μέσα. Ὅμως ἀνέβαλαν τὴν ἐπιδρομὴ, βλέποντας ὅτι ἡ πόλη ἔγινε ἀπάτητη ἀπὸ τὰ νερά. Ἀφοῦ τραβήχτηκαν λίγο μακρύτερα γιὰ νὰ ἐλαφρώσουν ἀπὸ τὸν κόπο, ἀναπαύονταν οἱ ἴδιοι καὶ περιποιοῦνταν τὰ ἄλογα. Ἐκεῖνοι ποὺ κατοικοῦσαν στὴν πόλη στράφηκαν σὲ μεγαλῦτερες προσευχές, ἔχοντας μεσολαβητὴ τὸν μεγάλο Ἰάκωβο· ὄλοι οἱ ἐνήλικοι ἀνοικοδομοῦσαν γρήγορα, χωρὶς νὰ φροντίζουν οὔτε γιὰ ὀμορφιὰ οὔτε γιὰ ἀρμονία, ἀλλὰ ἔθεταν ὄλα τὰ ὑλικά μαζί, ὄπως τύχαινε, πέτρες καὶ πλίθους καὶ ὅ,τιδῆποε τοὺς ἔφερνε κάποιος· καὶ μέσα σὲ μία νύχτα προχώρησε τὸ ἔργο καὶ ὑψώθηκε τόσο, ὄσο ἦταν ἀρκετὸ γιὰ νὰ ἐμποδίσει τὸ δρόμο τῶν ἀλόγων καὶ τὸ ἀνέβασμα τῶν ἀνδρῶν χωρὶς σκάλες. Τότε ὄλοι ἰκέτευαν τὸν ἀνθρώπο τοῦ Θεοῦ νὰ ἐμφανισθεῖ πάνω στὸ τεῖχος καὶ νὰ χτυπήσει μὲ τὶς κατάρες τοὺς ἐχθροὺς. Αὐτὸς πείσθηκε καὶ ἀνέβηκε καί, βλέποντας τὶς πολλὰς μυριάδες τῶν ἐχθρῶν

κωνώπων ἐπιπέμψαι νέφος ἰκέτευσε τὸν Θεόν. Καὶ ὁ μὲν ἔλε-
γεν, ὁ δὲ ἔπεμπε, Μωϋσῆ παραπλησίως πειθόμενος. Καὶ οἱ τε
ἄνδρες τοῖς θείοις κατετιτρώσκοντο βέλεσιν, οἱ τε ἵπποι καὶ οἱ
ἐλέφαντες, τὰ δεσμᾶ διαρρήξαντες, ἐδραπέτευον τῆδε κάκεισε
5 σκεδαννύμενοι καὶ φέρειν ἐκείνας οὐ δυνάμενοι τὰς ἀκίδας.

12

Θεασάμενος τοίνυν ὁ δυσσεβῆς βασιλεὺς καὶ τὰ μηχανή-
ματα ἅπαντα ὄνησιν οὐδεμίαν παρεσχηκότα καὶ τοῦ ποταμοῦ
τὴν προσβολὴν ἀνόνητον γεγενημένην (τὸ γὰρ καταπεσὸν ἀν-
ωκοδόμητο τεῖχος), καὶ τὴν στρατιὰν ἅπασαν καὶ τοῖς πόνοις
10 ταλαιπωρουμένην καὶ ὑπαίθριον κακοπαθοῦσαν καὶ ὑπὸ τῆς θε-
ηλάτου ἐλαυνομένην πληγῆς, ἰδὼν δὲ καὶ τὸν θεῖον ἄνθρωπον
ἐπὶ τοῦ τείχους βαδίζοντα, καὶ τοπάσας αὐτὸν ἐφεστάναι τῷ
ἔργῳ τὸν βασιλέα (άλουργίδα γὰρ καὶ διάδημα περικείμενος
ἐωρᾶτο), ἠγανάκτει μὲν κατὰ τῶν ἐξαπατησάντων καὶ στρατεῦ-
15 σαι πεισάντων καὶ τὸν βασιλέα μὴ παρεῖναι φησάντων. Θανά-
του δὲ ψῆφον κατὰ τούτων ἐξενεγκῶν, διέλυσε τὴν στρατιὰν
καὶ τὰ οἰκεῖα βασίλεια κατέλαβεν ὅτι τάχιστα.

13

Τοιαῦτα καὶ ἐπὶ τοῦδε τοῦ Ἐζεκίου τεθαυματούργηκεν ὁ
Θεός, οὐ μείονα ἐκείνων, ἀλλὰ καὶ μείζονα, ὡς ἐμοίγε δοκεῖ. Τὸ
20 γὰρ καὶ τοῦ τείχους καταπεσόντος μὴ ἀλῶναι τὴν πόλιν, ποῖαν
θαύματος ὑπερβολὴν κατελείπει; Ἐγὼ δὲ πρὸς τούτῳ κάκεινο
ἄγαν θαυμάζω, ὅτι καὶ ἀραῖς χρησάμενος, οὐ σκηπτοὺς ἤτησεν
ἐνεχθῆναι καὶ κεραυνούς, ὅπερ Ἡλίας ὁ μέγας ἐκείνος ἐποίησεν,

τους, παρακάλεσε τὸν Θεὸ νὰ στείλει πάνω τους σύννεφο μὲ σκνίπες καὶ κουνούπια. Αὐτὸς ἔλεγε καὶ ὁ Θεὸς ἔστελνε, πειθόμενος σ' αὐτὸν ὅπως στὸν Μωϋσῆ²³. Οἱ ἄνδρες πληγώνονταν ἀπὸ τὰ θεϊκὰ βέλη, ἐνῶ τὰ ἄλογα καὶ οἱ ἐλέφαντες, ἀφοῦ ἔσπασαν τὰ δεσμᾶ, ἔτρεχαν ἐδῶ καὶ κεῖ διασκοπριζόμενοι καὶ μὴ μπορώντας νὰ ὑποφέρουν ἐκεῖνα τὰ τσιμπήματα.

12

Ὁ ἀσεβὴς λοιπὸν βασιλιάς εἶδε ὅτι ὅλες οἱ μηχανὲς δὲν εἶχαν ὠφελῆσει καθόλου, καὶ τὸ ξέσπασμα τοῦ ποταμοῦ εἶχε γίνει ἀνωφελές (διότι τὸ τεῖχος ποὺ ἔπεσε ξαναχτίστηκε), καὶ ὅλο γενικὰ τὸ στράτευμα ταλαιπωριόταν μὲ τοὺς κόπους καὶ κακοπαθοῦσε στὴν ὑπαιθρο καὶ ἀπὸ τὴ θεόσταλη πληγὴ· εἶδε ἐπίσης τὸν θεῖο ἄνθρωπο νὰ περπατᾷ πάνω στὸ τεῖχος καὶ συμπέρανε ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ βασιλιάς ποὺ ἐποπτεύει τὸ ἔργο (διότι φαινόταν νὰ φοράει βασιλικὴ πορφύρα καὶ στέμμα), καὶ ἀγανάκτησε ἐναντίον ἐκείνων ποὺ τὸν ἐξαπάτησαν καὶ τὸν ἔπεισαν νὰ ἐκστρατεύσει, λέγοντας ὅτι ὁ βασιλιάς δὲν ἦταν ἐκεῖ²⁴. Ἀφοῦ ἐξέδωσε γι' αὐτοὺς τὴν ἀπόφαση τοῦ θανάτου, διέλυσε τὸ στράτευμα καὶ ἔφθασε ὅσο τὸ δυνατόν γρηγορότερα στὸ βασίλειό του.

13

Τέτοια θαύματα εἶχε κάμει ὁ Θεὸς καὶ σ' αὐτὸν τὸν νέο Ἐζεκία, ὄχι λιγότερα ἀπὸ ἐκεῖνα ἀλλὰ καὶ μεγαλύτερα, ὅπως μοῦ φαίνεται. Διότι τὸ νὰ μὴ κυριευθεῖ ἡ πόλη, ἂν καὶ ἔπεσε τὸ τεῖχος, ποιά ὑπεροχὴ τοῦ θαύματος ἀφήνει; Ἐγὼ ἐκτὸς ἀπ' αὐτὸ θαυμάζω πάρα πολὺ καὶ ἐκεῖνο, ὅτι δηλαδὴ, ἂν καὶ χρησιμοποίησε κατάρες, δὲν ζήτησε νὰ πέσουν ἀστροπελέκια καὶ κεραυνοί, ὅπως ἀκριβῶς ἔκανε ὁ μεγάλος ἐκεῖνος Ἡλίας, ὅταν ἔφθα-

---

24. Ὁ Σαβώρις νόμισε ὅτι ἐπάνω στὸ τεῖχος ἦταν ὁ αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖος. Βλ. *Ἐκκλ. Ἱστορία* 2,30,12.

ήνίκα πρὸς αὐτὸν πεντηκόνταρχος ἐκάτερος μετὰ τῆς πεντηκο-
 στύος ἀφίκετο. Ἦκουσε γὰρ τοῦ Κυρίου πρὸς Ἰάκωβον καὶ
 Ἰωάννην τοῦτ' αὐτὸ πειραθέντας ποιῆσαι διαρρήδην εἰπόντος·
 «οὐκ οἶδατε ποίου πνεύματός ἐστε;». Διὰ τοῦτο οὐ χᾶναι αὐτοῖς
 5 τὴν γῆν ἤτησεν, οὐδὲ πυρὶ δαπανηθῆναι τὴν φάλαγγα παρεκάλε-
 σεν, ἀλλὰ τοῖς ζωῦφίοις ἐκείνοις κατατρωθῆναι καί, τοῦ Θεοῦ
 διαγνόντας τὴν δύναμιν, ὁψέ ποτε μεταμαθεῖν τὴν εὐσέβειαν.

14

Τοσαύτην εἶχεν ὁ θεῖος οὗτος ἄνθρωπος πρὸς τὸν Θεὸν
 παρρησίαν· τοσαύτης ἄνωθεν ἀπέλαυε χάριτος. Ἐν τούτοις δια-
 10 τελεῶν καί, καθ' ἐκάστην ἐν τοῖς θείοις ἀύξανόμενος ἡμέραν,
 μετὰ τῆς μεγίστης εὐκλείας τόνδε τὸν βίον ἀπέθετο καὶ τὴν ἐν-
 τεῦθεν ἀποδημίαν ἐστείλατο. Χρόνου δὲ διελθόντος καὶ τοῦδε
 τοῦ ἄστεως ὑπὸ τοῦ τηνικάδε κρατοῦντος τῆ περσικῆ βασιλείᾳ
 παραδοθέντος, ἐξήεσαν μὲν ἅπαντες οἱ τὴν πόλιν οἰκοῦντες,
 15 ἔφερον δὲ τοῦ προμάχου τὸ σῶμα, ἀσχάλλοντες μὲν καὶ ὀλοφυ-
 ρόμενοι τὴν μετοικίαν, ἄδοντες δὲ τοῦ νικηφόρου ἀριστέως τὴν
 δύναμιν. Οὐ γὰρ ἂν ἐκείνου περιόντος ὑπὸ βαρβάροις ἐγένοντο.

Ταῦτα περὶ τοῦδε τοῦ θείου διεξεληθὼν εἰς ἑτέραν διήγησιν
 μεταβήσομαι, τῆς τούτου μεταλαχεῖν εὐλογίας ἀντιβολῶν.

σε σ' αὐτὸν ἕνας πεντηκόνταρχος μὲ τοὺς πενήντα στρατιῶτες²⁵. Διότι ὑπάκουσε τὸν Κύριο ὁ ὁποῖος εἶπε ξεκάθαρα στὸν Ἰάκωβο καὶ στὸν Ἰωάννη πού προσπάθησαν νὰ κάνουν τὸ ἴδιο: «δὲν γνωρίζετε ἀπὸ ποιό Πνεῦμα εἴσθε;»²⁶. Γι' αὐτὸ δὲν ζήτησε νὰ τοὺς καταπιεῖ ἡ γῆ, οὔτε παρακάλεσε νὰ καεῖ ἡ φάλαγγα, ἀλλὰ νὰ πληγωθοῦν ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ ζώφια καί, ἀφοῦ καταλάβουν τὴ δύναμη τοῦ Θεοῦ, κάποτε ἔστω καὶ ἀργὰ νὰ μάθουν καλύτερα τὴν εὐσέβεια.

14

Τόσο μεγάλη παρρησία εἶχε ὁ θεῖος αὐτὸς ἄνθρωπος ἀπέναντι στὸ Θεό· τόσο μεγάλη χάρη ἀπολάμβανε ἀπὸ τὸν οὐρανὸ. Ζώντας ἔτσι καὶ προοδεύοντας κάθε μέρα στὰ θεῖα, τελείωσε αὐτὴν ἐδῶ τὴ ζωὴ μὲ τὴ μεγαλύτερη δόξα καὶ ξεκίνησε γιὰ τὸ μεγάλο ταξίδι. Ἀφοῦ πέρασε καιρὸς καὶ αὐτὴ ἐδῶ ἡ πόλη παραδόθηκε ἀπὸ τὸν τότε βασιλιὰ στὴν Περσικὴ βασιλεία, ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς πόλης ἔφυγαν, καὶ πῆραν μαζί τὸ σῶμα τοῦ προστάτη, στενοχωρούμενοι βέβαια καὶ θρηνώντας γιὰ τὴν μετανάστευση, ὑμνώντας ὅμως τὴ δύναμη τοῦ μεγάλου νικητῆ. Διότι, ἂν ἐκεῖνος δὲν πέθαινε, δὲν θὰ ὑποδουλώνονταν στοὺς βαρβάρους.

Ἀφοῦ ἐξιστόρησα αὐτὰ γι' αὐτὸν τὸν ἅγιο, θὰ προχωρήσω σὲ ἄλλη διήγηση, παρακαλώντας νὰ λάβω τὴν εὐλογία του.

---

25. Δ' Βασ. 1,9-12.

26. Λουκᾶ 9,55.

Β'. ΙΟΥΛΙΑΝΟΣ

1

Ἰουλιανός, ὃν Σάβαν ἐπὶ κλην οἱ ἐπιχώριοι τιμῶντες ὠνόμαζον (τὸν δὲ πρεσβύτεν τῇ ἐλλάδι φωνῇ σημαίνει τὸ ὄνομα), ἐν τῇ πάλαι μὲν Παρθυαίων, νῦν δὲ Ὀσροηνῶν ὀνομαζομένη, τὴν ἀσκητικὴν καλύβην ἐπήξατο· διατείνει δὲ αὕτη πρὸς μὲν ἐσπέ-
5 ραν μέχρις αὐτῆς τοῦ ποταμοῦ τῆς ὄχθης (Εὐφράτης δὲ ὄνομα
τούτω), πρὸς ἥλιον δὲ ἀνίσχοντα τὸ τέρμα ἔχει τῆς Ρωμαίων
ἡγεμονίας· ἡ γὰρ Ἀσσυρία διαδέχεται, πέρας οὗσα ἐσπέριον τῆς
Περσικῆς βασιλείας, ἦν Ἀδιαβηνὴν οἱ μετὰ ταῦτα ὠνόμασαν.
Ἐν τούτῳ τῷ ἔθνει πολλαὶ μὲν πόλεις μεγάλαι καὶ πολυάνθρω-
10 ποι, χώρα δὲ παμπόλλη μὲν οἰκουμένη, παμπόλλη δὲ ἀοίκητος
τε καὶ ἔρημος.

2

Ταύτης ἐσχατιὰν τῆς ἐρήμου καταλαβὼν ὁ θεῖος οὗτος
ἀνὴρ καὶ ἄντρον εὐρῶν οὐ χειροποίητον, οὐδὲ εὖ καὶ καλῶς
ὀρωρυγμένον, ἀλλὰ βραχεϊὰν τινα σκέπην παρέχειν δυνάμενον
15 τοῖς κατεφεύγειν ἐθέλουσιν, ἀσπασίως ᾤκησε τὸ χωρίον, τῶν
χρυσῶ καὶ ἀργύρῳ καταλαμπομένων βασιλείων νομίζων πολυ-
τελέστερον. Ἐν τούτῳ διῆγεν, ἅπαξ τῆς ἐβδομάδος σιτίων με-
ταλαμβάνων. Σιτίον δὲ ἦν αὐτῷ ἄρτος ὁ καχυρδίας καὶ αὐτὸς
πιτυρίας, ὄψον δὲ οἱ ἄλες, πόμα δὲ ἡδιστον τὸ αὐτοφυὲς τῶν
20 ὑδάτων νᾶμα, καὶ τοῦτο δὲ οὐ τῷ κόρῳ μετρούμενον, ἀλλὰ τῇ
χρεῖα τῆς προκαταβληθείσης τροφῆς ὀριζόμενον. Τρυφή δὲ ἦν

2 ΙΟΥΛΙΑΝΟΣ

1

Ὁ Ἰουλιανός, τὸν ὁποῖο οἱ ντόπιοι γιὰ νὰ τὸν τιμήσουν τὸν φώναζαν Σάββα (τὸ ὄνομα μεταφερόμενο στὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα σημαίνει γέροντας), ἔστησε τὴν ἀσκητικὴ καλύβα στὴ χώρα ποὺ παλαιότερα ἀνήκε στους Πάρθους, τώρα ὁμως τὴν ὀνομάζουν χώρα τῶν Ὀσροηνῶν· αὐτὴ ἐκτείνεται δυτικὰ μέχρι τὴν ὄχθη τοῦ ποταμοῦ –τὸ ὄνομα τοῦ ὁποίου εἶναι Εὐφράτης– καὶ ἀνατολικὰ ὀρίζει τὰ σύνορα τῆς Ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας· διότι ἀκολουθεῖ στὴ συνέχεια ἡ Ἀσσυρία, ποὺ εἶναι ἡ δυτικὴ ἄκρη τοῦ Περσικοῦ βασιλείου, τὴν ὁποία οἱ μεταγενέστεροι ὀνόμασαν Ἀδιαβηνή. Σ' αὐτὴν τὴν περιφέρεια ὑπῆρχαν πολλὲς μεγάλες πόλεις καὶ πολυάνθρωπες, μεγάλη ἔκταση κατοικημένη, ἀλλὰ καὶ ἀκατοίκητη καὶ ἔρημη.

2

Ὁ θεῖος αὐτὸς ἄνδρας, ἀφοῦ κατέλαβε μία ἄκρη αὐτῆς τῆς ἐρήμου καὶ βρῆκε σπηλιὰ ἀχειροποίητη, ποὺ δὲν ἦταν καλὰ καὶ σωστὰ ἀνοιγμένη, ἀλλὰ μποροῦσε μόλις μετὰ βίας νὰ παρέχει σκέπη σ' αὐτοὺς ποὺ ἤθελαν νὰ βροῦν καταφύγιο, μὲ μεγάλη χαρὰ κατοίκησε σ' αὐτὸν τὸν χῶρο, θεωρώντας τον πολυτέλεστο ἀπὸ τὰ παλάτια ποὺ λάμπουν μὲ τὸ χρυσὸ καὶ τὸ ἀσήμι. Μέσα σ' αὐτὴ ζοῦσε, παίρνοντας τροφὴ μιά φορὰ τὴν ἑβδομάδα. Καὶ τροφὴ του ἦταν ψωμὶ φτιαγμένο ἀπὸ κεχρὶ καὶ μάλιστα μὲ τὰ πίτουρα, προσφάγιο τὰ ἀλμυρά, καὶ ποτὸ γλυκύτατο τὸ τρεχούμενο νερὸ τῶν πηγῶν, καὶ αὐτὸ ὄχι χορταστικό, ἀλλὰ ὅσο χρειαζόταν ἀνάλογα μὲ τὴν τροφὴ ποὺ εἶχε πάρει πρὶν. Πολυτέλεια καὶ ἀπόλαυση καὶ πλούσιο τραπέζι γεμάτο ἀπὸ ὄλα

αὐτῶ καὶ χλιδὴ καὶ πανδαισία παντοδαπὴ ἢ τοῦ Δαβὶδ ὑμνωδία καὶ ἡ διηγετικὴ πρὸς Θεὸν ὁμιλία. Καὶ τούτων ἀπλήστως ἀπολαύων, κόρον λαβεῖν οὐκ ἐβούλετο, ἀλλ' αἰεὶ μὲν ἐνεπίμπλατο, αἰεὶ δὲ ἐβόα· «ὡς γλυκέα τῷ λάρυγγί μου τὰ λόγια σου, ὑπὲρ μέλι καὶ κηρίον τῷ στόματί μου». Ἦκουσε γὰρ πάλιν τοῦ μακαρίου Δαβὶδ λέγοντος· «τὰ κρίματα Κυρίου ἀληθινά, δεδικαιωμένα ἐπὶ τὸ αὐτό, ἐπιθυμητὰ ὑπὲρ χρυσίον καὶ λίθον τίμιον πολὺν, καὶ γλυκύτερα ὑπὲρ μέλι καὶ κηρίον». Ἦκουσεν αὐτοῦ πάλιν λέγοντος, «κατατρύφησον τοῦ Κυρίου, καὶ δώη σοι τὰ αἰτήματα τῆς καρδίας σου»· καὶ αὖθις, «εὐφρανθήτω καρδία ζητούντων τὸν Κύριον»· καί· «εὐφρανον τὴν καρδίαν μου, τοῦ φοβεῖσθαι τὸ ὄνομά σου», καί, «γεύσασθε καὶ ἴδετε ὅτι χρηστός ὁ Κύριος», καί, «ἐδίψησεν ἡ ψυχὴ μου πρὸς τὸν Θεόν, τὸν ἰσχυρόν, τὸν ζῶντα», καί, «έκολλήθη ἡ ψυχὴ μου ὀπίσω σου», καὶ 15 μετέθηκεν εἰς ἑαυτὸν τοῦ ταῦτα εἰρηκότος τὸν ἔρωτα. Τούτου γὰρ χάριν αὐτὰ καὶ ὁ Δαβὶδ ὁ μέγας ᾄδων ἐδίδασκεν ὡς ἂν πολλοὺς κοινωνοὺς καὶ συνεργαστὰς τοῦ Θεοῦ καταστήσειε· καὶ οὐ διήμαρτε τῆς ἐλπίδος, ἀλλὰ καὶ τοῦτον τὸν θεσπέσιον ἄνδρα καὶ μυρίους ἑτέρους τῷ θείῳ κατέτρωσεν ἔρωτι. Τοσοῦτον γὰρ οὐ- 20 τος ἐδέξατο φίλτρου πυρσόν, ὡς μεθύειν τῷ πόθῳ καὶ μηδὲν μὲν ὄραν τῶν γῆϊνων, μόνον δὲ τὸν ἐρώμενον καὶ νύκτωρ ὄνειροπολεῖν καὶ μεθ' ἡμέραν φαντάζεσθαι.

3

Ταύτην αὐτοῦ τὴν ἄκραν φιλοσοφίαν πολλοὶ μεμαθηκότες, οἱ μὲν ἐκ γειτόνων οἰκοῦντες, οἱ δὲ πόρρωθεν (ὑπόπτερος 25 γὰρ ἡ φήμη διέθεε πάντοσε), ἔδραμον ἰκετεύοντες τῆς παλαίστρας μεταλαχεῖν καὶ ὑπ' αὐτῷ οἶόν τινα γυμναστῆ καὶ παιδο-

---

1. Ψαλμ. 118, 103.

2. Ψαλμ. 18, 10-11.

ἦταν γι' αὐτὸν οἱ ψαλμοὶ τοῦ Δαβὶδ καὶ ἡ συνεχῆς ὁμιλία μὲ τὸν Θεό. Καὶ ἐνῶ ἀπολάμβανε ἄπληστα αὐτὰ δὲν ἤθελε νὰ χορτάσει, ἀλλὰ πάντοτε ἔτρωγε καὶ πάντοτε φώναζε δυνατὰ: «τὰ λόγια σου εἶναι σὰν γλυκύσματα στὸν λάρυγγά μου, κάτι παραπάνω ἀπὸ μέλι καὶ κερὶ στὸ στόμα μου»¹. Διότι ἄκουσε πάλι τὸν μακάριο Δαβὶδ νὰ λέγει, «οἱ κρίσεις τοῦ Κυρίου εἶναι ἀληθινές, εἶναι δίκαιες σὲ ὅλη τὴ γραμμὴ καὶ ἐπιθυμητὲς περισσότερο ἀπὸ τὸ χρυσάφι καὶ τὸν πολύτιμο λίθο καὶ περισσότερο γλυκιές ἀπὸ τὸ μέλι καὶ τὸ κερὶ»². Ἄκουσε πάλι αὐτὸν νὰ λέγει: «νὰ ἀγαπᾶς τὸν Κύριο, καὶ θὰ σοῦ δώσει αὐτὰ ποὺ ζητᾶ ἡ καρδιά σου»³· καὶ πάλι, «ὡς εὐφρανθεῖ ἡ καρδιά αὐτῶν ποὺ ἐπιζητοῦν τὸν Κύριο»⁴· καὶ «εὐφρανε τὴν καρδιά μου, ὥστε νὰ φοβοῦμαι τὸ ὄνομά σου»⁵· καὶ «δοκιμάσατε καὶ δέστε ὅτι ὁ Κύριος εἶναι χρηστός»⁶, καὶ «δίψασε ἡ ψυχὴ μου γιὰ τὸν ἰσχυρὸ καὶ ζώντανό Θεό»⁷, καὶ «κόλλησε ἡ ψυχὴ μου ἀπὸ πίσω σου»⁸, καὶ μετέθεσε στὸν ἑαυτό του τὸν ἔρωτα αὐτοῦ ποὺ εἶχε πεῖ αὐτά. Διότι γι' αὐτὸ ὁ μεγάλος Δαβὶδ ψάλλοντας τὰ δίδασκε, ἐπειδὴ ἤθελε νὰ κάνει πολλοὺς κοινωνοὺς καὶ συνεργαστὲς τοῦ Θεοῦ· δὲν διαψεύστηκε ἡ ἐλπίδα του, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τὸν θαυμάσιο ἄνδρα καὶ μυριάδες ἄλλους τραυμάτισε μὲ τὸν θεῖο ἔρωτα. Πράγματι τόσο πολὺ αὐτὸς φλογίσθηκε ἀπὸ τὸν θεῖο ἔρωτα, ὥστε νὰ μεθάει ἀπὸ τὸν πόθο καὶ νὰ μὴ βλέπει τίποτα ἀπὸ τὰ γῆινα, ἀλλὰ μόνο τὸν Ἀγαπητὸ καὶ νὰ ὄνειρεύεται τὴ νύχτα καὶ νὰ φαντάζεται τὴν ἡμέρα.

3

Πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ ἔμαθαν γι' αὐτὴν τὴν ἄκρα φιλοσοφία του, ἄλλοι γείτονες καὶ ἄλλοι μακρινοὶ (διότι ἡ φήμη του ἔτρεχε μὲ φτερὰ παντοῦ) ἔτρεξαν παρακαλώντας νὰ μετάσχουν στὸ παλαιστήριο καὶ νὰ περάσουν τὸ ὑπόλοιπο μέρος τῆς ζωῆς

3. Ψαλμ. 36,4.

4. Ψαλμ. 104,3.

5. Βλ. Ψαλμ. 85,4 καὶ 11.

6. Ψαλμ. 33,9.

7. Ψαλμ. 41,3.

8. Ψαλμ. 62,9.

τρίβη τὸ λοιπὸν βιοτεύειν. Θηρεύουσι γὰρ οὐ μόνον ὄρνιθες ὄρνιθας ἄδοντες καὶ πρὸς ἑαυτοὺς τοὺς ὁμογενεῖς ἐκκαλούμενοι καὶ ταῖς περικειμέναις περιπεύροντες πᾶγαις, ἀλλὰ καὶ ἄνθρωποι τοὺς ὁμοφυεῖς, οἱ μὲν εἰς λώβην, οἱ δὲ εἰς σωτηρίαν ἀγρεύουσιν. Οὕτω συναγειρόμενοι δέκα μὲν ταχέως ἐγένοντο, εἶτα διπλάσιοι καὶ τριπλάσιοι, ὕστερον δὲ τὸν ἑκατὸν ἐπλήρωσαν ἀριθμόν.

4

Καὶ τοσοῦτους δὲ γενομένους ἐκεῖνο τὸ ἄντρον ἐδέχετο· ἔμαθον γὰρ παρὰ τοῦ Πρεσβύτου τῆς τοῦ σώματος κατολιγω-
 10 ρεῖν θεραπείας. Ἐσιτοῦντο δὲ καὶ αὐτοὶ τῷ παιδοτρίβῃ παρα-
 πλησίως τὸν καχυρδίαν ἄρτον τοῖς ἀλσὶν ἡδυνόμενον. Χρόνῳ δὲ
 ὕστερον καὶ τῶν αὐτοφυῶν λαχάνων συλλέγοντες, εἶτα κερά-
 μους ἐμφοροῦντες καὶ τῆς ἄλμης ὅσον ἀπόχρη μιγνύντες, εἶχον
 ὄψον οἱ θεραπείας δεόμενοι. Τούτῳ δὲ τῷ λαχάνῳ τὰ νενοτι-
 15 σμένα τῶν οἰκημάτων πολέμια· εὐρῶτα γὰρ αὐτῷ καὶ σηπεδό-
 να πέφυκεν ἐμποιεῖν· τούτου τοιγαροῦν τοῦ πάθους περὶ τόδε τὸ
 ὄψον γεγενημένου (πολλὴν γὰρ πανταχόθεν τὸ ἄντρον εἰσεδέχε-
 το τὴν νοτίδα), ἰκέτερον τὸν Πρεσβύτην οἱ θιασῶται οἰκίσκον
 τινὰ βραχὺν σφίσιν ἐπιτρέψαι δεύμασθαι τοῖς τοῦδε τοῦ ὄψου
 20 ἀποχρῶντα ἀγγείοις. Ὁ δὲ τὰ μὲν πρῶτα τὴν αἴτησιν οὐκ ἐδέχε-
 το. Ὅψὲ δὲ ποτε πεισθεὶς (ἐδιδάχθη γὰρ ὑπὸ τοῦ μεγάλου Παύ-
 λου μὴ τὰ ἑαυτοῦ ζητεῖν, ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς συνεπάγεσθαι),
 ἐδίδου μὲν τοῦ οἰκίσκου τὰ μέτρα βραχέα τινὰ καὶ σμικρά,
 ἀπήει δὲ πῶρρω τοῦ ἄντρου τὰς συνήθεις τῷ Θεῷ ἰκετείας
 25 προσοίσων. Εἰώθει γὰρ πεντήκοντα μὲν πολλάκις σταδίους,
 ἔστι δ' ὅτε καὶ δις τοσοῦτους, κατὰ τὴν ἔρημον βαδίζων καὶ πά-

τους κάτω από τις οδηγίες του, έχοντάς τον γυμναστή και παιδοτρίβη. Διότι όχι μόνο οι πετεινοί λαλώντας μαζεύουν κοντά τους τις ὄρνιθες και καλοῦν κοντά τους και τοὺς ὁμογενεῖς γὰ νὰ τοὺς παρασύρουν στὶς γύρω στημένες παγίδες, ἀλλὰ και οἱ ἄνθρωποι κυνηγοῦν τοὺς ὁμοφύλους τους ἄλλοτε γὰ νὰ τοὺς καταστρέψουν και ἄλλοτε γὰ νὰ τοὺς σώσουν. Συναθροιζόμενοι μ' αὐτὸν τὸν τρόπο, γρήγορα ἔγιναν δέκα, ἔπειτα διπλάσιοι και τριπλάσιοι, και ὕστερα συμπλήρωσαν τὸν ἀριθμὸ ἑκατὸ.

4

Ὅμως ἂν και ἔγιναν τόσοι πολλοὶ τοὺς στέγαζε ἐκείνη ἡ σπηλιά· διότι ἔμαθαν ἀπὸ τὸν γέροντα νὰ παραμελοῦν ὅλως δι' ὄλου τὴν περιποίηση τοῦ σώματος· ἔτρωγαν και αὐτοὶ σὰν τὸν δάσκαλο κριθαρένιο ψωμὶ νοστιμισμένο μὲ ἀλάτι. Μὲ τὸ πέρασμα τοῦ χρόνου ὁμως μάζευαν και ἄγρια χόρτα και τὰ ἔβαζαν μέσα σὲ πῆλινα δοχεῖα και τ' ἀνακάτευαν μὲ ὄση ποσότητα ἄλλης χρειαζόταν γὰ νὰ ἔχουν τροφή ὄση χρειαζόνταν θεραπεία. Ἄλλ' ἡ ὑγρασία τῆς σπηλιάς ἦταν ἐχθρὸς γι' αὐτὰ τὰ χόρτα· διότι ἀπὸ τὴ φύση τῆς αὐτῆ δημιουργεῖ μούχλα και σαπίλα στὰ λάχανα. Ἐπειδὴ λοιπὸν προξενοῦνταν αὐτὸ τὸ κακὸ στὴν τροφή αὐτῆ—διότι ἡ σπηλιά δεχόταν ἀπὸ παντοῦ πολλὴ ὑγρασία—, οἱ μαθητὲς ἰκέτευαν τὸν γέροντα νὰ τοὺς ἐπιτρέψει νὰ χτίσουν ἓνα μικρὸ σπιτάκι πού νὰ εἶναι ἀρκετὸ γὰ τὰ δοχεῖα αὐτοῦ τοῦ φαγητοῦ. Αὐτὸς στὴν ἀρχὴ δὲν δεχόταν τὴν παρακλήση. Ὑστερα ὁμως ἀπὸ καιρὸ ἀφοῦ πείσθηκε—διότι διδάχθηκε ἀπὸ τὸν μεγάλο Παῦλο νὰ μὴν ζητᾶ τὸ δικό του συμφέρον⁹, ἀλλὰ νὰ ὑποχωρεῖ πρὸς τοὺς ταπεινοὺς— ἔδωσε βέβαια τὰ μέτρα γὰ τὸ σπιτάκι μικρὰ και περιορισμένα και ἀπομακρύνθηκε ἀπὸ τὴ σπηλιά γὰ νὰ προσφέρει τὶς συνηθισμένες ἰκεσίες πρὸς τὸ Θεό. Διότι συνήθιζε πολλὰς φορὲς νὰ βαδίζει στὴν ἔρημο πενήντα στάδια, μερικὲς φορὲς και διπλάσια, και νὰ χωρίζεται ἀπὸ

9. Βλ. Ρωμ. 12,16.

σης ἑαυτὸν ἀνθρωπίνης συνουσίας χωρίζων καὶ εἰς ἑαυτὸν
 νεύων καθ' ἑαυτὸν ὁμιλεῖν τῷ Θεῷ καὶ τὸ θεῖον ἐκεῖνο καὶ ἄρ-
 ρητον κατοπτρίζεσθαι κάλλος. Ταύτης λαβόμενοι τῆς σχολῆς οἱ
 τῆς ἐκείνου κηδεμονίας ἠξιωμένοι τῇ μὲν χρεία σύμμετρον, μεί-
 5 ζονα δὲ ἢ ἐπετάχθησαν, τὸν οἰκίσκον ἐδείμαντο. Ἐπανελθῶν δὲ
 μετὰ δεκάτην ἡμέραν, οἷά τις Μωϋσῆς, ἀπὸ τοῦ ὄρους καὶ τῆς
 ἀφράστου θεωρίας, καὶ θεασάμενος μείζονα ἢ ἐβούλετο τὴν οἰ-
 κοδομὴν γεγενημένην, 'Δέδοικα', ἔφη, 'ὦ ἄνδρες, μή, τὰ ἐπὶ τῆς
 γῆς εὐρύνοντες καταγῶγια, σμικρύνωμεν τὰ οὐράνια. Καίτοι
 10 ταῦτα μὲν ἔστι πρόσκαιρα καὶ ἐπ' ὀλίγον ἡμῖν ἐπιτήδεια, ἐκεῖνα
 δὲ αἰώνια καὶ πέρασ λαβεῖν οὐ δυνάμενα'. Καὶ ταῦτα μὲν ἔλεγε,
 τὰ τελεώτερα τὸν χορὸν ἐκπαιδευόντων, ἠνείχeto δὲ ὁμῶς, τῆς
 ἀποστολικῆς ἐπακούσας φωνῆς· «Οὐ ζητῶ τὸ ἑμαυτοῦ συμφέ-
 ρον, ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶσιν».

5

15 Ἐξεπαίδευσε δὲ κάκεινους ἔνδον μὲν κοινὴν τῷ Θεῷ τὴν
 ὕμνωδιαν προσφέρειν, μετὰ δὲ τὴν ἕω ἀνα δύο κατὰ τὴν ἔρημον
 ἐξιέναι, καὶ τὸν μὲν τὰ γόνατα κάμπτοντα τὴν ὀφειλομένην τῷ
 Δεσπότη προσφέρειν προσκύνησιν, τὸν δὲ ᾄδειν ἑστῶσα ψαλ-
 μοὺς δαυῖτικοὺς πεντεκαίδεκα, εἶτα ἐναλλάττειν τὸ ἔργον, καὶ
 20 τὸν μὲν ἀνιστάμενον ᾄδειν, τὸν δὲ εἰς γῆν κατακύπτοντα προ-
 σκυνεῖν· καὶ τοῦτο ἐξ ἑωθινοῦ μέχρι δείλης ὀψίας διετέλουν
 ποιοῦντες. Πρὸ δὲ ἡλίου δυσμῶν βραχὺ τι διαναπαυόμενοι, εἰς
 τὸ ἄντρον οὗτοι μὲν ἔνθεν, ἐκεῖνοι δὲ ἐκεῖθεν, πάντες δὲ παντα-
 χόθεν συνήεσαν, καὶ τὴν ἑσπερινὴν ὕμνωδιαν κατὰ ταῦτὸν τῷ
 25 Δεσπότη προσέφερον.

6

Εἰώθει δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Πρεσβύτες ἕνα τινὰ τῶν ἐπισημο-

κάθε ανθρώπινη έπαφή, και βυθιζόμενος εκεί σέ περισυλλογή συνομιλοῦσε μόνος του με τόν Θεό και καθρεφτιζόταν τὸ θεῖο ἐκεῖνο και ἀνέκφραστο κάλλος. Ἐκμεταλλεῦόμενοι αὐτὴ τὴν εὐκαιρία ἐκεῖνοι πού εἶχαν ἀξιωθεῖ τὴν κηδεμονία του ἔχτισαν τὸ σπιτάκι ἀνάλογο με τὴν ἀνάγκη, ὅμως μεγαλύτερο ἀπὸ ἐκεῖνο πού διατάχθηκαν. Ὅταν λοιπὸν γύρισε μετὰ ἀπὸ δέκα μέρες, σὰν Μωϋσῆς, ἀπὸ τὸ βουνὸ και τὴν ἀνείπωτη ὄπτασία¹⁰ και εἶδε ὅτι τὸ οἰκοδόμημα εἶχε γίνει μεγαλύτερο ἀπὸ ὅσο ἤθελε, εἶπε: 'Φοβᾶμαι, ἄνδρες, μήπως πλαταίνοντας τὶς κατοικίες στὴ γῆ μικραίνομε τὶς οὐράνιες. Και αὐτὰ βέβαια εἶναι πρόσκαιρα και μᾶς χρειάζονται γιὰ λίγο, ἐνῶ ἐκεῖνα αἰώνια και δὲν μποροῦν νὰ τελειώσουν'. Και αὐτὰ τὰ ἔλεγε γιὰ νὰ ἐκπαιδεύσει πιὸ σωστὰ τὴν ὁμάδα· ὅμως τὸ ἀνέχθηκε, ὑπακούοντας στὴν ἀποστολικὴ φωνή: «δὲν ἐπιζητῶ τὸ δικό μου συμφέρον, ἀλλὰ τὸ συμφέρον τῶν πολλῶν γιὰ νὰ σωθοῦν»¹¹.

5

Δίδαξε ἐπίσης και ἐκείνους νὰ προσφέρουν μέσα στὴ σπηλιὰ κοινὴ τὴν ὑμνωδία πρὸς τόν Θεό και μετὰ τὴν ἀνατολή νὰ ἐξέρχονται ἀνὰ δύο στὴν ἔρημο, και ἐκεῖ γονατίζοντας ὁ ἕνας νὰ προσφέρει στὸν Δεσπότη τὴν ὀφειλόμενη προσκύνηση και ὁ ἄλλος ὄρθιος νὰ ψάλλει δεκαπέντε δαυϊτικούς ψαλμούς, ἔπειτα ν' ἀλλάζουν τὴν τακτικὴ και ὁ ἕνας νὰ σηκώνεται ὄρθιος γιὰ νὰ ψάλλει και ὁ ἄλλος γονατιστὸς νὰ προσκυνᾷ· και αὐτὸ τὸ ἔκαναν συνέχεια ἀπὸ τὰ χαράματα μέχρι ἀργὰ τὸ βράδυ. Πρὶν νὰ δύσει ὁ ἥλιος, ἀφοῦ ξεκουράζονταν γιὰ λίγο, συγκεντρώνονταν ὅλοι και ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη, ἄλλοι ἀπὸ ἐδῶ και ἄλλοι ἀπὸ ἐκεῖ, στὴ σπηλιὰ και πρόσφεραν ὅλοι μαζί στὸν Δεσπότη τὴν ἑσπερινὴ ψαλμωδία.

6

Συνήθιζε και ὁ ἴδιος ὁ γέροντας νὰ παίρνει ἀπὸ τοὺς δια-

10. Βλ. Ἐξ. 19,25.

11. Α' Κορ. 10,33.

τέρων κοινωνὸν τῆς λειτουργίας λαμβάνειν. Εἶπετο δὲ αὐτῷ
 συχνότερον ἀνὴρ τις, τὸ μὲν γένος Πέρσης, τὸ δε εἶδος μέγας
 καὶ ἀξιάγαστος, θαυμασιωτέραν τοῦ εἶδους τὴν ψυχὴν κεκτημέ-
 νος (Ἰάκωβος ὄνομα αὐτῷ), ὃς καὶ μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτὴν ἐν
 5 πάσῃ μὲν διέλαμψεν ἀρετῇ. Ἐπίσημος δὲ καὶ περίβλεπτος ἦν οὐ
 τοῖς αὐτόθι μόνοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐν τῇ Συρίᾳ τῆς φιλοσοφίας
 φροντιστηρίοις, ἐν οἷς καὶ ἐτελεύτα βιώσας, ὡς λέγεται, τέτταρα
 καὶ ἑκατὸν ἔτη. Οὗτος τῷ μεγάλῳ Πρεσβύτῃ τῆς ἐπὶ τὴν ἔρη-
 μον κοινωνήσας ὁδοῦ πόρρωθεν εἶπετο· οὐ γὰρ εἶα πελάζειν ὁ
 10 διδάσκαλος, ἵνα μὴ πρόφασις αὐτοῖς τοῦτο διαλέξεως γένηται, ἡ
 δὲ διάλεξις κλέψη τοῦ νοῦ τὴν περὶ τοῦ Θεοῦ φαντασίαν.

Ἐπόμενος δὲ ὁρᾷ κατὰ τὴν ὁδὸν δράκοντά τινα παμμεγέ-
 θη κείμενον· εἶτα θεασάμενος προβῆναι μὲν οὐκ ἐθάρρησεν, ἐκ-
 κλῖναι δὲ πολλάκις ὑπὸ τοῦ δέους ἐθελήσας, ἀνερρώσθη πάλιν
 15 τὸν λογισμὸν· ἔπειτα κύψας καὶ ψηφίδα λαβὼν καὶ ταύτην
 ἀκοντίσας, ἐώρα τὸν δράκοντα ἐπὶ σχήματος μένοντα καὶ κινεῖ-
 σθαι παντελῶς οὐ δυνάμενον. Συνιείς δὲ ὡς νεκρὸς εἶη, ἔργον
 ὑπέλαβεν εἶναι τοῦ Πρεσβύτου τοῦ θηρίου τὸν θάνατον. Τὴν δὲ
 ὁδὸν ἐξανύσας, καὶ τῆς ὑμνωδίας τὴν λειτουργίαν πεπληρωκῶς,
 20 ὡς ὁ τῆς ἀναπαύλης ἦκε καιρὸς, καθίσας ὁ Πρεσβύτης καὶ
 αὐτῷ τὸ σῶμα διαναπαῦσαι μικρὸν παρηγγύησε, καὶ τὸ μὲν
 πρῶτον καθῆστο σιγῶν, ἐπειδὴ δὲ ὁ Πρεσβύτης τινὸς ἤψατο
 διαλέξεως, μετὰ τινος μειδιάματος ἰκέτευεν ὁ Ἰάκωβος δῆλον
 αὐτῷ ποιῆσαι τὸ ἀγνοούμενον. Τοῦ δὲ ἔρεσθαι ἐπιτρέψαντος,
 25 Ἐἶδον', ἔφη, 'κατὰ τὴν ὁδὸν δράκοντα μέγιστον ἐρριμμένον, καὶ
 τὸ μὲν πρῶτον ἐδεδίειν, ζῆν τοῦτον ὑπολαμβάνων, ἐπειδὴ δὲ τε-
 θνεῶτα ἐθεασάμην, θαρρήσας τὴν πορείαν ἐποίησάμην. Εἰπέ
 μοι', ἔφη, 'ὦ πάτερ, τίς τοῦτον ἀπέκτεινεν; Σὺ γὰρ ἠγοῦ τῆς
 ὁδοῦ· ἕτερος δὲ οὐδεὶς ταύτην διεληλυθεν'. Ὁ δὲ Πρεσβύτης,
 30 Παῦσαι', ἔφη, 'πολυπραγμονῶν τὰ τοιαῦτα φέρειν ὄνησιν τοῖς
 χρωμένοις οὐδεμίαν δυνάμενα'. Ἄλλ' οὐδὲν ἤττον ὁ θαυμάσιος

κεκριμένους ἕναν κοινωνὸ τῆς λειτουργίας. Συχνότερα ὁμως τὸν ἀκολουθοῦσε κάποιος ἄνδρας, Πέρσης στὴν καταγωγή, ψηλὸς στὸ παράστημα καὶ ἀξιαγάπητος, ποὺ εἶχε ψυχὴ πολὺ ὠραιότερη ἀπὸ τὴν μορφὴ του —τὸ ὄνομά του ἦταν Ἰάκωβος—, ὁ ὁποῖος καὶ μετὰ τὸν θάνατο ἐκείνου διακρίθηκε σὲ κάθε ἀρετῇ. Βέβαια ἦταν γνωστὸς καὶ φημισμένος ὄχι μόνο σ' ἐκείνους ποὺ ἔμεναν ἐκεῖ, ἀλλὰ καὶ στὰ ἡσυχαστήρια τῆς φιλοσοφίας στὴ Συρία, ὅπου καὶ πέθανε, ὅπως λέγεται, ἑκατοντεσσάρων ἐτῶν. Αὐτὸς ἀκολουθοῦσε ἀπὸ μακριὰ τὸν μεγάλο γέροντα μετέχοντας στὴν πορεία του πρὸς τὴν ἔρημο· διότι δὲν τὸν ἄφηνε ὁ δάσκαλος νὰ πλησιάζει, γιὰ νὰ μὴν τοὺς γίνεται αὐτὸ πρόφαση συνομιλίας καὶ γιὰ νὰ μὴν ἀποσπάσει ἢ συνομιλία τὸν νοῦ ἀπὸ τῆ θέαση τοῦ Θεοῦ.

Ἐνῶ λοιπὸν ἀκολουθοῦσε βλέπει ξαπλωμένο στὸ δρόμο ἕνα πελώριο φίδι· μόλις τὸ εἶδε δὲν τόλμησε νὰ προχωρήσει, καὶ πολλὰς φορές θέλησε ἀπὸ τὸν φόβο νὰ ἀλλάξει δρόμο, ἀλλὰ δυνάμωσε πάλι τὸν λογισμό· ἔπειτα ἀφοῦ ἔσκυψε πῆρε πέτρα καὶ τὴν σφενδόνησε μὲ δύναμη, καὶ τότε εἶδε τὸ φίδι νὰ μὴν μπορεῖ νὰ κινηθεῖ ἀλλὰ νὰ μένει ἐντελῶς ἀκίνητο. Ὅταν κατάλαβε ὅτι ἦταν νεκρὸ, ὑπέθεσε ὅτι ὁ θάνατος τοῦ θηρίου ἦταν ἔργο τοῦ γέροντα. Ἀφοῦ συμπλήρωσε τὴν πορεία καὶ ἀποτελείωσε τὴ λειτουργία τῆς ὑμνωδίας, μόλις ἔφθασε ἡ ὥρα τῆς ἀναπαύσεως, ἀφοῦ κάθισε ὁ γέροντας παρήγγειλε σ' αὐτὸν ν' ἀναπαύσει λιγάκι τὸ σῶμα· στὴν ἀρχὴ ἔμενε σιωπηλός, μόλις ὁμως ὁ γέροντας ἄρχισε νὰ λέγει κάτι, ὁ Ἰάκωβος μὲ ἕνα μειδίαμα τὸν παρακάλεσε νὰ τοῦ φανερώσει ἐκεῖνο ποὺ ἀγνοοῦσε. Ὅταν αὐτὸς τοῦ ἐπέτρεψε νὰ ρωτήσῃ εἶπε· Ἐἶδα στὸ δρόμο ἕνα πολὺ μεγάλο φίδι ξαπλωμένο, καὶ στὴν ἀρχὴ φοβήθηκα, ἐπειδὴ ὑπέθεσα ὅτι αὐτὸ ἦταν ζωντανό· ὅταν ὁμως τὸ εἶδα νεκρὸ πῆρα θάρρος καὶ συνέχισα τὴν πορεία. Πές μου', εἶπε, 'πάτερ, ποιὸς τὸ σκότωσε; διότι ἐσὺ ἦσουν ἀπὸ τὸ δρόμο μπροστὰ καὶ κανένας ἄλλος δὲν πέρασε ἀπὸ αὐτόν'. Καὶ ὁ γέροντας εἶπε· 'σταμάτα νὰ πολυπραγμονεῖς γιὰ πράγματα ποὺ δὲν μποροῦν νὰ φέρουν καμμιά ὠφέλεια σ' αὐτοὺς ποὺ ἀσχολοῦνται μ' αὐτά'.

Ἰάκωβος ἐπέκειτο, μαθεῖν τάληθές ἐφιέμενος. Ὁ δὲ Πρεσβύτες, κρύπτειν μὲν ἐπὶ πολὺ πειρώμενος, ἀνιᾶν δὲ τὸν ἐραστὴν ἐπὶ πλεῖστον οὐκ ἀνεχόμενος, Ἐγὼ σοι, ἔφη, ἔρῳ μὲν ὁ μαθεῖν ἐφίεσαι, παρεγγυῶ δὲ μηδένα ἕτερον, ἐμοῦ ζῶντος, ποιήσασθαι 5 τοῦ ρηθησομένου συνίστορα· κρύπτειν γὰρ τὰ τοιάδε προσήκει εἰς ἀλαζονείαν καὶ τύφον πολλάκις ἐγείροντα. Ἦν δ' ἐγὼ ἐνθένδε ἀπέλθω καὶ τῶν τοιῶνδε παθῶν ἐλεύθερος γένωμαι, λέγειν οὐ κωλύω καὶ τῆς θείας χάριτος διηγεῖσθαι τὴν δύναμιν. Εὐῖσθι τοίνυν, ἔφη ὁ μέγας Ἰουλιανός, ὡς βαδίζοντί μοι κατὰ τὴν 10 ὁδὸν ὁ θῆρ ἐκεῖνος ἐπήει καὶ τὸ στόμα ἀνεώγνυ καταφαγεῖν ἐφιέμενος. Ἐγὼ δὲ τῇ τοῦ Κυρίου προσηγορίᾳ χρησάμενος καὶ τῷ δακτύλῳ τὸ τοῦ σταυροῦ τρόπαιον ὑποδείξας, ἅπαν μὲν δέος ἀπεσεισάμην, πεσὸν δὲ εἰς τὴν γῆν παραυτίκα τὸ θηρίον ἐθεασάμην καί, τὸ κοινὸν ἀνυμνήσας Σωτῆρα, τὴν ἐπὶ τὸ πρόσω πο- 15 ρείαν ἐποίησάμην. Οὕτω τὸ διήγημα συμπεράνας, ἀναστὰς εἶχετο τῆς ἐπὶ τὸ ἄντρον ὁδοῦ.

47

Ἄλλοτε δὲ μειράκιον, ἐξ εὐγενῶν μὲν βλαστῆσαν, τρυφηλῶς δὲ τεθραμμένον, προθυμία δὲ μείζονι τῆς δυνάμεως κεκρημένον, ἰκέτευσε τὸν Πρεσβύτεν τῆς ἐπὶ τὴν ἔρημον αὐτῷ κοι- 20 νωνῆσαι πορείας, οὐ τῆς κοινῆς ταύτης τῆς ὑπὸ πάντων καθ' ἐκάστην ὁδευομένης ἡμέραν, ἀλλὰ τῆς μακροτάτης, καὶ πολλάκις μὲν ἡμέρας ἐπτά, πολλάκις δὲ καὶ δέκα κατεχούσης ἀποδημίας. Ἀστέριος δὲ ἦν οὗτος ὁ πολυθρύλητος. Τοῦ δὲ θεσπεσίου Πρεσβύτου τὸν νέον διακωλύοντος καὶ τῆς ἐρήμου τὸ ἄνυδρον 25 λέγοντος, ἐπέκειτο λιπαρῶν ὁ νέος ταύτης ἀπολαῦσαι τῆς δωρεᾶς. Ἡττηθεὶς δὲ ταῖς ἰκετεῖαις ἐνέδωκεν ὁ Πρεσβύτες. Ὁ δὲ ἠκολούθει τὰ μὲν πρῶτα προθύμως· πρώτης δὲ καὶ δευτέρας καὶ τρίτης διελθούσης ἡμέρας, ὑπὸ τῆς ἡλιακῆς ἀκτῖνος φλεγόμενος –θέρος γὰρ ἦν, ἀκμάζοντος δὲ τοῦ θέρους, σφοδροτέραν

Παρόλα αυτά ὁ θαυμάσιος Ἰάκωβος ἐπέμενε, ἐπειδὴ ἤθελε νὰ μάθει τὴν ἀλήθεια. Ὁ γέροντας ὅμως προσπαθοῦσε γιὰ πολλὴ ὥρα νὰ τὴν ἀποκρύψει, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἄντεχε γιὰ περισσότερο νὰ στενοχωρεῖ τὸν φίλο, εἶπε: "Ἐγὼ θὰ σοῦ πῶ αὐτὸ ποὺ θέλεις νὰ μάθεις, ὅμως θὰ παραγγείλω, ὅσο ἐγὼ ζῶ, νὰ μὴν κάνεις σὲ κανένα γνωστὸ αὐτὸ ποὺ θὰ σοῦ πῶ· διότι πρέπει νὰ ἀποκρύπτει κανεὶς αὐτὰ τὰ πράγματα, ἐπειδὴ πολλὲς φορές ὀδηγοῦν σὲ ἀλαζονεία καὶ ἔπαρση. "Ὅταν ὅμως φύγω ἐγὼ ἀπὸ ἐδῶ καὶ ἐλευθερωθῶ ἀπὸ αὐτὰ τὰ πάθη, δὲν σὲ ἐμποδίζω νὰ τὸ λές καὶ νὰ διηγεῖσαι τὴ δύναμη τῆς θείας χάριτος. Μάθε καλὰ λοιπόν", εἶπε ὁ μεγάλος Ἰουλιανός, "ὅτι καθὼς βάδιζα στὸ δρόμο, μοῦ ἐπετέθηκε ἐκεῖνο τὸ φίδι καὶ ἄνοιγε τὸ στόμα θέλοντας νὰ με καταφάγει. Ἐγὼ ὅμως, χρησιμοποιοῦντας τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ καὶ κάνοντας μὲ τὸ δάκτυλο τὸ σύμβολο τοῦ σταυροῦ ποὺ δίνει τὴ νίκη, ἐλευθερώθηκα ἀπὸ κάθε φόβο καὶ εἶδα ἀμέσως τὸ φίδι νὰ πέφτει καταγῆς καὶ ἀφοῦ εὐχαρίστησα τὸν Σωτήρα ὅλων συνέχισα τὴν πορεία πρὸς τὰ ἐμπρός". Ἀφοῦ ἔτσι τελείωσε τὴ διήγηση, σηκώθηκε καὶ συνέχισε τὴν πορεία πρὸς τὴ σπηλιά.

7

"Ἄλλοτε πάλι ἓνας νέος, εὐγενικῆς καταγωγῆς καὶ ἀναθρεμμένος μὲ μαλθακότητα, ποῦ ἔδειξε ζῆλο ἀνώτερο ἀπὸ τὴ δύναμή του, παρακάλεσε τὸν γέροντα νὰ τὸν συνοδεύει κατὰ τὴν πορεία στὴν ἔρημο, ὄχι σ' αὐτὴ τὴν κοινὴ ποὺ γινόταν ἀπὸ ὄλους κάθε μέρα, ἀλλὰ στὴν πολὺ μακρινή, ποὺ πολλὲς φορές διαρκοῦσε ἐπτὰ ἡμέρες, πολλὲς φορές ὅμως καὶ δέκα. Αὐτὸς ἦταν ὁ ξακουστός Ἀστέριος. Ὁ θεσπέσιος γέροντας ἔφερνε πολλὰ ἐμπόδια στὸν νέο καὶ τοῦ ἔλεγε γιὰ τὴν ἔλλειψη νεροῦ τῆς ἐρήμου, ὅμως ὁ νέος ἐπέμενε θερμοπαρακαλώντας ν' ἀπολαῦσει αὐτὴ τὴ δωρεά. Ὁ γέροντας νικήθηκε ἀπὸ τὴν ἰκεσίαν καὶ ὑποχώρησε. Αὐτὸς ἀκολουθοῦσε στὴν ἀρχὴ μὲ προθυμία· ὅταν ὅμως πέρασε ἡ πρώτη καὶ ἡ δευτέρα καὶ ἡ τρίτη μέρα, φλεγόμενος ἀπὸ τὴν ἀκτίναν τοῦ ἡλίου —διότι ἦταν καλοκαίρι

δήπουθεν ἐπιφέρει τὴν φλόγα—, δίψει διετελεί τρυχώμενος. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἀπαγγέλλειν τὸ πάθος ἡσχύνητο, τῶν ὑπὸ τοῦ διδασκάλου προρρηθέντων εἰς μνήμην ἐρχόμενος· ἠττώμενος δὲ καὶ λειποθυμία κατεχόμενος οἰκτεῖραι αὐτὸν τὸν Πρεσβύτεν ἱκέτευεν. Ὁ δέ, τῶν προρρήσεων ἀναμνήσας, ἀπιέναι πάλιν ἐκέλευεν. Τοῦ δὲ νέου μήτε τὴν ὁδὸν τὴν ἐπὶ τὸ ἄντρον φέρουσαν ἐπίστασθαι λέγοντος, μήτε, εἰ γινώσκοι, δύνασθαι ἂν βαδίσαι, τῆς ἰσχύος ὑπὸ τοῦ δίψου δαπανηθείσης, οἰκτεῖρας ὁ θεῖος ἄνθρωπος τοῦ νεανίου τὸ πάθος καὶ τῆ τοῦ σώματος ἀσθενεία
 10 συγγνώμην ἀπονείμας, κλίνας τὰ γόνατα τὸν Δεσπότην ἱκέτευε, δάκρυσι δὲ θερμοῖς τὸ ἔδαφος ἔβρεχε καὶ πόρον σωτηρίας ἐπέζητει τῷ νέῳ. Ὁ δὲ ποιῶν τὸ θέλημα τῶν φοβουμένων αὐτὸν καὶ τῆς δεήσεως αὐτῶν εἰσακούων, τὴν τῶν δακρύων λιβάδα τῆς κόνεως ἀψαμένην πηγὴν ὑδάτων ἀπέφηνε· καὶ οὕτω τοῦ
 15 νάματος ἐμφορηθέντα τὸν νέον εὐθὺς ἀπιέναι προσέταξεν.

8

Ἡ δὲ πηγὴ διέμεινε μέχρι καὶ νῦν, τῆ Μωσαϊκῆ τοῦ θεσπεσίου γέροντος προσευχῆ μαρτυροῦσα. Καθάπερ γὰρ ἐκεῖνος πάλαι ποτὲ τῆ ράβδῳ τὴν πέτραν ἐκείνην τὴν ἄγονον πλήξας κατέκλυσε ποταμιαίων ὑδάτων γοναῖς ὡς ἂν τὰς πολλὰς ἐκείνας χιλιάδας διψώσας κορέσειεν, οὕτως οὕτος ὁ θεῖος ἀνὴρ, τὴν ξηροτάτην ἐκείνην ψάμμον καταρδεύσας τοῖς δάκρυσι, πηγαίων ναμάτων εἴλκυσε ρεύματα, οὐχ ἵνα πολλῶν μυριάδων, ἀλλ' ἵνα ἐνὸς μειρακίου θεραπείῃ τὸ δίψος.

9

Ὑπὸ θείας γὰρ χάριτος τὴν ψυχὴν φωτιζόμενος, τὴν ἔσο-

καὶ ὅταν εἶναι προχωρημένο τὸ καλοκαίρι ἐπιφέρει ζέστη πολὺ μεγαλύτερη ἀπὸ ὅποτεδῆποτε ἄλλοτε-, ὑπόφερε ἀπὸ τῆ δίψα. Στὴν ἀρχὴ ντρεπόταν νὰ πεῖ τὸ πάθημά του, ἐπειδὴ θυμόταν ἐκεῖνα ποὺ τοῦ εἶχε πεῖ ὁ γέροντας· ὅταν ὅμως νικήθηκε καὶ κυριεύθηκε ἀπὸ τὴν λυποθυμία ἰκέτευε τὸν γέροντα νὰ τὸν λυπηθεῖ. Αὐτὸς τότε, ἀφοῦ τοῦ ξαναθύμισε ἐκεῖνα ποὺ τοῦ εἶχε πεῖ πρὶν, τὸν πρόσταξε νὰ γυρίσει πάλι πίσω. Ὅταν ὅμως ὁ νέος εἶπε ὅτι δὲν ξέρει καλὰ τὸ δρόμο ποὺ ὀδηγεῖ στὴ σπηλιά, ἀλλὰ κι ἂν ἀκόμη τὸν ξέρει δὲν εἶναι βέβαιος ὅτι μπορεῖ νὰ περπατήσει, γιὰτὶ ἡ δύναμή του εἶχε ἐξαντληθεῖ τελείως ἐξαιτίας τῆς δίψας, ὁ θεῖος ἄνθρωπος λυπήθηκε τὸ πάθημα τοῦ νέου καί, ἀφοῦ τοῦ συγχώρεσε τὴν ἀδυναμία τοῦ σώματος, γονάτισε καὶ ἰκέτευε τὸν Δεσπότη, καὶ βρέχοντας μὲ θερμὰ δάκρυα τὸ ἔδαφος ἐπιζητοῦσε τρόπο σωτηρίας γιὰ τὸν νέο. Τότε Αὐτὸς ποὺ ἐκπληρώνει τὸ θέλημα ἐκείνων ποὺ τὸν σέβονται καὶ εἰσακοῦει τὶς δεήσεις τους ἔκανε τὶς σταγόνες ἀπὸ τὰ δάκρυα ποὺ ἔπεσαν στὸ χῶμα πηγὴ νεροῦ· καὶ ἔτσι, ἀφοῦ ὁ νέος γέμισε τὴν κοιλιὰ του μὲ τρεχούμενο νερό, τὸν διέταξε νὰ γυρίσει ἀμέσως πίσω.

8

Καὶ ἡ πηγὴ διατηρήθηκε μέχρι καὶ σήμερα, μαρτυρώντας τῇ Μωσαϊκῇ προσευχῇ τοῦ θαυμάσιου γέροντα. Διότι ὅπως ἀκριβῶς ἐκεῖνος παλαιὰ, χτυπώντας τὴν ἄγονη ἐκείνη πέτρα μὲ τὸ ραβδί, πλημμύρισε μὲ πηγῆς ποταμίσιων ὑδάτων, ἐπειδὴ ἤθελε νὰ χορτάσει τὶς πολλὰς ἐκεῖνες χιλιάδες ποὺ διψοῦσαν, ἔτσι καὶ αὐτὸς ὁ θεῖος ἄνδρας, ἀφοῦ πότισε μὲ τὰ δάκρυα τὴν κατάξερη ἐκείνη ἄμμο, ἔκανε νὰ ξεπηδήσουν τρεχούμενα ὕδατα πηγῶν, ὄχι γιὰ νὰ ξεδιψάσει πολλὰς μυριάδες, ἀλλὰ γιὰ νὰ θεραπεύσει τὴ δίψα ἐνὸς νέου.

9

Ἐπειδὴ δηλαδὴ ἡ ψυχὴ του φωτιζόταν ἀπὸ τὴ θεία χάρη,

μένην τῷ νέῳ τελειότητα προεώρα μάλα σαφῶς. Οὗτος γὰρ
 χρόνοις πολλοῖς ὕστερον, ὑπὸ τῆς θείας χάριτος προσκληθεὶς
 ὡς ἂν καὶ ἑτέρους πολλοὺς εἰς τὴν αὐτὴν παιδοτριβήσειεν ἀρε-
 τήν, ἐν τοῖς περὶ τὴν Γίνδαρον χωρίοις (κώμη δὲ αὕτη μεγίστη
 5 τελεῖν ὑπὸ τὴν Ἀντιόχειαν τεταγμένη) τὴν ἀσκητικὴν παλαι-
 στραν ἐπήξατο. Καὶ πολλοὺς μὲν καὶ ἄλλους φιλοσοφίας πρὸς
 ἑαυτὸν εἴλκυσεν ἀθλητάς, εἴλκυσε δὲ καὶ τὸν μέγαν Ἀκάκιον,
 τὸν πάνυ λέγω, τὸν πολυθρύλητον, ὃς διέπρεψε μὲν ἐν μοναχικῇ
 πολιτείᾳ, λαμπρὰς δὲ τῆς ἀρετῆς τὰς ἀκτῖνας ἐξέπεμψεν, ἀρχιε-
 10 ρωσύνης ἀξιοθεὶς καὶ τὴν Βέροϊαν ποιμαίνειν λαχών. Ὀκτῶ δὲ
 καὶ πεντήκοντα ἔτη τῆσδε τῆς ἀγέλης τὴν κηδεμονίαν ἐγχειρι-
 σθεὶς, οὐκ εἶασε μὲν τῆς ἀσκητικῆς πολιτείας τὸ εἶδος, ἀσκητι-
 κὴν δὲ καὶ πολιτικὴν ἐκέρασεν ἀρετὴν· καὶ τῆς μὲν τὴν ἀκρί-
 βειαν, τῆς δὲ τὴν οἰκονομίαν λαβών, εἰς ἐν τὰ διεστῶτα συνήγα-
 15 γεν.

10

Ἄλλὰ ταύτης τῆς ἀρετῆς καὶ θηρευτῆς καὶ παιδοτριβῆς
 Ἀστέριος ἐκεῖνος ἐγένετο, ὃς οὕτω θερμὸς τοῦ μεγάλου Πρε-
 σβύτου διέμεινεν ἐραστής, ὡς πολλάκις μὲν καὶ δις τοῦ ἔτους,
 πολλάκις δὲ καὶ τρίς τὴν πρὸς αὐτὸν ἀποδημίαν ποιεῖσθαι. Ἀφι-
 20 κνούμενος δὲ ἰσχάδας εἰώθει τοῖς θιασώταις κομίζειν, τρισὶν ἢ
 τέτταρσι κτήνεσιν ἐπιτιθεὶς τὰ φορτία. Δύο δὲ μεδίμνους συλλέ-
 γων, ὡς διὰ παντὸς τοῦ ἔτους ἀποχρῶντας τῷ γέροντι, τοῖς οἰ-
 κείοις ὄμοις ἐπετίθει τὸ τοιοῦτον φορτίον, κτήνος ἑαυτὸν τοῦ
 διδασκάλου καὶ καλῶν καὶ ποιούμενος. Καὶ τοῦτο φέρων τὸ
 25 φορτίον ἐβάδιζεν, οὐ δέκα σταδίους ἢ εἴκοσιν, ἀλλ' ἐπτὰ ἡμε-
 ρῶν ἐξανύων πορείαν. Καί ποτε θεασάμενος ὁ Πρεσβύτης ἐπ'
 ὄμων αὐτὸν φέροντα τὸ τῶν ἰσχάδων φορτίον, δυσχεράνας ἔφη
 μὴ ποιήσασθαι ἂν ταῦτα τροφήν, οὐ γὰρ δίκαιον ἐκεῖνον μὲν το-
 σοῦτον ὑπομένειν κόπον, αὐτὸν δὲ τοῖς ἰδρῶσιν ἐντροφᾶν τοῖς
 30 ἐκείνου. Τοῦ δὲ ἀπομοσαμένου ὡς οὐκ ἀπαλλάξει τοῦ φορτίου
 τοὺς ὄμους, εἰ μὴ συνομολογήσειεν ὁ Πρεσβύτης μεταλήψεσθαι

πρόβλεπε πολὺ καθαρὰ τὴν τελειότητα στὴν ὁποία θὰ ἔφθανε ὁ νέος. Πράγματι αὐτὸς ὕστερα ἀπὸ πολλὰ χρόνια προσκλήθηκε ἀπὸ τὴ θεία χάρη μὲ σκοπὸ νὰ γυμνάσει καὶ ἄλλους πολλοὺς στὴν ἴδια ἀρετὴ. Ἐκτίσε λοιπὸν τὴν ἀσκητικὴ παλαίστρα στὰ περίχωρα τῆς Γινδάρου (αὐτὴ ἦταν μεγάλο χωριὸ πού ἦταν ὑποταγμένο στὴν Ἀντιόχεια), καὶ προσέλκυσε κοντά του καὶ ἄλλους πολλοὺς ἀθλητὲς τῆς φιλοσοφίας καὶ μάλιστα τὸν μεγάλο Ἀκάκιο, ἐννοῶ τῶν περίφημο ἐκεῖνον, τὸν φημισμένο, πού διέπρεψε στὴ μοναχικὴ πολιτεία καί, ἐξαποστελλόμενος λαμπρὸς τις ἀκτίνες τῆς ἀρετῆς, ἀξιῶθηκε τὴν ἀρχιερωσύνη καὶ ἔλαχε νὰ ποιμαίνει τὴ Βέροια. Διατηρώντας πενήνταοχτὼ χρόνια τὴν κηδεμονία τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ δὲν ἄφησε τὸν τρόπο τῆς ἀσκητικῆς ζωῆς, ἀλλὰ συνένωσε τὴν ἀσκητικὴ καὶ πολιτικὴ ἀρετὴ καὶ παίρνοντας ἀπὸ τὴ μιὰ τὴν ἀκρίβεια καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη τὴν πρακτικὴ, ἔνωσε τὰ δύο αὐτὰ χωρισμένα σὲ ἓνα.

10

Ἐγινε λοιπὸν κυνηγὸς καὶ διδάσκαλος αὐτῆς τῆς ἀρετῆς ἐκεῖνος ὁ Ἀστέριος πού ἦταν τόσο θερμὸς ἐραστὴς τοῦ μεγάλου γέροντα, ὥστε νὰ πηγαίνει σ' αὐτὸν πολλὰς φορές δύο καὶ τρεῖς φορές τὸν χρόνο. Ὅταν ἔφθανε συνήθιζε νὰ φέρνει στοὺς μαθητὲς ξερὰ σύκα, φορτώνοντάς τα σὲ τρία ἢ τέσσερα ζῶα. Ἀφοῦ διάλεγε δύο μεδίμνους, ὥστε νὰ ἀρκοῦν στὸ γέροντα γιὰ ὀλόκληρο τὸ χρόνο, φόρτωνε αὐτὸ τὸ φορτίο στοὺς ὄμους του, ὀνομάζοντας καὶ κάνοντας τὸν ἑαυτὸ του ὑποζύγιο τοῦ δασκάλου. Καὶ κουβαλώντας αὐτὸ τὸ φορτίο βάδιζε ὄχι δέκα ἢ εἴκοσι στάδια, ἀλλὰ ἔκανε δρόμο ἑπτὰ ἡμερῶν. Κάποτε ὅταν ὁ γέροντας τὸν εἶδε νὰ φέρνει στοὺς ὄμους του τὸ φορτίο τῶν σύκων, ἐπειδὴ στενοχωρήθηκε εἶπε ὅτι δὲν θὰ τὰ ἔτρωγε, διότι δὲν ἦταν δίκαιο ἐκεῖνος νὰ κοπιάζει τόσο πολὺ καὶ αὐτὸς ν' ἀπολαμβάνει τοὺς κόπους ἐκεῖνου. Ὅταν αὐτὸς δήλωσε μὲ ὄρκο ὅτι δὲν θὰ ἀπαλλάξει τοὺς ὄμους ἀπὸ τὸ φορτίο, ἂν ὁ γέροντας δὲν ὑποσχόταν ὅτι θὰ ἔτρωγε ἀπὸ τὴν τροφὴ πού ἔφερε, ὁ γέ-

τῆς κομισθείσης τροφῆς, 'ποιήσω', ἔλεγεν ὁ γέρων, 'τὸ κελευόμενον, μόνον ἀπόθου τὸν θύλακον ὅτι τάχιστα'.

11

Ἐμμεῖτο γὰρ κὰν τούτῳ τῶν ἀποστόλων τὸν πρῶτον ὃς, τοῦ Κυρίου ἀπονίψαι αὐτοῦ τοὺς πόδας ἐθελήσαντος, πρότερον 5 μὲν ἠρνήθη, ἀντισχυρισάμενος ὡς οὐ γενήσεται τοῦτο. Ἐπειδὴ δὲ ἤκουσεν ὡς τῆς δεσποτικῆς ἀπορραγήσεται κοινωνίας, εἰ μὴ τοῦτο συγχωρήσειεν, ἰκέτευε καὶ τὸ χεῖρε πρὸς τοῖς ποσὶ καὶ τὴν κεφαλὴν ἀπονίψασθαι. Οὕτω καὶ Ἰωάννης ὁ πάνυ βαπτίσαι κελευσθεὶς τὸν Σωτῆρα, πρότερον μὲν καὶ τὴν οἰκείαν ὡμολό- 10 γησε δουλείαν καὶ τὸν Δεσπότην ὑπέδειξεν· ὕστερον δὲ τὸ κελευσθὲν ἐπετέλεσεν, οὐ θρασύτητι χρώμενος, ἀλλὰ δεσπότη πειθόμενος. Οὕτω δὲ καὶ ὁ θεῖος οὗτος ἀνὴρ ἐβαρύνετο μὲν, ἑτέρου πονοῦντος, αὐτὸς ἀπολαύειν τροφῆς· ἐπειδὴ δὲ εἶδε θερ- 15 μοτάτην τοῦ θεραπευτοῦ τὴν προθυμίαν, τῆς οἰκείας αἰρέσεως τὴν ἐκείνου θεραπείαν προεἶλετο.

12

Καὶ ἴσως τις τῶν φιλοψόγων καὶ σκώπτειν τὰ καλὰ μόνον δεδιδαγμένων φαίη ἂν μὴ ἀξιομνημόνευτον εἶναι τοῦτὶ τὸ διήγημα. Ἐγὼ δὲ πρὸς ταῖς ἄλλαις τοῦ ἀνδρὸς θαυματουργίαις καὶ τοῦτο προστέθηκα, οὐ μόνον τῶν μεγάλων ἀνδρῶν τὸ περὶ 20 αὐτὸν σέβας ἐπιδείξαι βουλόμενος, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἥθους αὐτοῦ τὸ γλυκὸ καὶ μέτριον δηλῶσαι κερδαλέον ἠγούμενος. Τοσοῦτος γὰρ ὢν καὶ τοιοῦτος τὴν ἀρετὴν, οὐδὲ τῆς τυχούσης τιμῆς ἀξίον ἑαυτὸν ὑπελάμβανε καὶ ἀπωθεῖτο μὲν αὐτήν, ὡς οὐδαμῶθεν

ροντας εἶπε· ‘θὰ κάνω αὐτὸ ποὺ προστάζεις, μόνο βάλει καταγῆς ὅσο γίνεται γρηγορότερα τὸ σακκί’.

11

Μιμοῦνταν δηλαδὴ καὶ ὡς πρὸς αὐτὸ τὸν πρῶτο ἀπὸ τοὺς ἀποστόλους ὁ ὁποῖος, ὅταν ὁ Κύριος θέλησε νὰ τοῦ πλύνει τὰ πόδια στὴν ἀρχὴ βέβαια ἀρνήθηκε, ἰσχυριζόμενος ὅτι δὲν θὰ γίνει αὐτό. Ὅταν ὅμως ἄκουσε ὅτι θ’ ἀποκοπεῖ ἀπὸ τὴ δεσποτική κοινωνία ἂν δὲν τὸ δεχόταν, παρακαλοῦσε ἐκτὸς ἀπὸ τὰ πόδια νὰ τοῦ πλύνει καὶ τὰ χέρια καὶ τὸ κεφάλι¹². Ἔτσι καὶ ὁ μέγας Ἰωάννης ποὺ πῆρε ἐντολὴ νὰ βαπτίσει τὸν Σωτήρα, στὴν ἀρχὴ βέβαια ὁμολόγησε τὴν ἀναξιότητά του καὶ φανέρωσε τὸν δεσπότη, ὕστερα ὅμως ἔκανε αὐτὸ ποὺ προστάχθηκε¹³, ὄχι ἀπὸ θρασύτητα, ἀλλὰ ἀπὸ ὑπακοὴ στὸν Δεσπότη. Ἔτσι καὶ ὁ ἅγιος αὐτὸς ἄνδρας, λυπόταν βέβαια ν’ ἀπολαμβάνει αὐτὸς τὴν τροφή, ἐνῶ κουραζόταν ἄλλος· ἐπειδὴ ὅμως εἶδε τὴν πάρα πολὺ θερμὴ προθυμία τοῦ μαθητῆ προτίμησε ἀπὸ τὴν δική του γνώμη τὴν ὑπηρεσία ἐκείνου.

12

Ἴσως κάποιος ἀπὸ τοὺς φιλοκατήγορους, ποὺ ἔχουν μάθει νὰ περιπαίξουν μόνο τὰ καλά, θὰ μποροῦσε νὰ πεῖ ὅτι ἡ παραπάνω διήγηση δὲν εἶναι ἀξιομνημόνευτη. Ἐγὼ ὅμως κοντὰ στὰ ἄλλα θαύματα τοῦ ἀνδρα πρόσθεσα καὶ αὐτό, ὄχι μόνο θέλοντας νὰ δείξω τὸν σεβασμὸ τῶν ἐκλεκτῶν ἀνδρῶν πρὸς αὐτόν, ἀλλ’ ἐπειδὴ νομίζω ὅτι εἶναι κέρδος νὰ κάμω γνωστὸ τὸ γλυκὸ καὶ γεμάτο μετριοφροσύνη ἦθος του. Διότι, ἂν καὶ ἦταν τόσο μέγας καὶ τόσο σπουδαῖος στὴν ἀρετή, δὲν θεωροῦσε τὸν ἑαυτό του ἄξιο γιὰ τὴν παραμικρὴ τιμὴ, ποὺ τὴν ἀπέρριπτε βέβαια σὰν νὰ μὴ τοῦ ἄρμοζε καθόλου, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀνεχόταν

12. Βλ. Ἰω. 13,8–9.

13. Ματθ. 3,13–16.

αὐτῷ προσήκουσαν, ἠνείχετο δὲ πάλιν, ὡς τοὺς δρωῶντας εὐεργετοῦσαν.

13

Ταύτην ἀποδιδράσκων (δῆλος γὰρ ἅπασι γεγονῶς εἶλκε πρὸς αὐτὸν διὰ τῆς φήμης τοὺς τῶν ἀγαθῶν ἐραστάς), τὸ τέλος 5 ἐπὶ τὸν Σίναιον ὄρος μετ' ὀλίγων τῶν συνηθεστέρων ἐξώρμησεν, οὐ πόλεως ἐπιβαίνων, οὐ κώμης, ἀλλὰ τὴν ἄβατον ἔρημον βατὴν ἐργαζόμενος. Ἐφερον δὲ ἐπὶ τῶν ὤμων καὶ τὴν ἀναγκαίαν τροφήν (τὸν ἄρτον φημί καὶ τοὺς ἄλας) καὶ κώθωνα ἐκ ξύλου πεποιημένον καὶ σπογγιὰν σμηρίνθῳ προσδεδεμένην 10 ὅπως, εἴ ποτε βαθύτερον εὖροιεν ὕδωρ, ἀνιμήσαιντο μὲν τῇ σπογγιᾷ, ἀποθλίψαντες δὲ εἰς τὸν κώθωνα ἀποπίοιεν. Τοιγάρτοι πολλῶν ἡμερῶν ὁδὸν ἐξανύσαντες, καταλαμβάνουσι τὸ ποθούμενον ὄρος καί, τὸν οἰκεῖον προσκυνήσαντες Δεσπότην, πολλὴν ἐκεῖ διετέλεσαν χρόνον, τοῦ χωρίου τὴν ἐρημίαν καὶ τὴν τῆς 15 ψυχῆς ἡσυχίαν τρυφήν μεγίστην ἠγούμενοι. Ἐν ἐκείνῃ δὲ τῇ πέτρᾳ, ὑφ' ἧ κρυπτόμενος Μωϋσῆς τῶν προφητῶν ὁ κορυφαῖος ἠξιώθη τὸν Θεὸν ἰδεῖν, ὡς δυνατόν ἦν ἰδεῖν, ἐκκλησίαν δειμάμενος καὶ θεῖον ἀγιάσας θυσιαστήριον, ὃ καὶ εἰς δεῦρο διέμεινεν, εἰς τὴν οἰκείαν ἐπανῆκε παλαιστραν.

14

20 Μαθῶν δὲ τοῦ ὁμωνύμου μὲν, δυσσεβοῦς δὲ βασιλέως τὰς ἀπειλὰς (πανωλεθρίαν γὰρ τοῖς εὐσεβέσιν ἀπειλήσας τὴν ἐπὶ Πέρσας πορείαν ἐστείλατο, καὶ ἐκεχήνεσαν οἱ τὰ αὐτὰ φρονοῦντες τὴν ἀπευκτὴν ἐκείνην ἐπάνοδον), τῆνικαῦτα σπουδαίαν τῷ Θεῷ προσενεγκῶν προσευχὴν καὶ ταύτην μέχρι δεκάτης 25 ἐκτείνας ἡμέρας, ἤκουσε φωνῆς φθεγγομένης, ὡς ὁ μυσαρὸς καὶ δυσώδης ἀνήρηται χοῖρος. Ἄλλ' οὐδὲ τῆς προσευχῆς τὸ πέ-

πάλι, ἐπειδὴ ἀπέβαινε πρὸς εὐεργεσία ἐκείνων ποῦ τοῦ τὴν ἔδειχναν.

13

Ἀποφεύγοντας λοιπὸν αὐτὴν (διότι, ἐπειδὴ εἶχε γίνει σ' ὄλους γνωστός, προσέλκυε μὲ τὴν φήμη κοντά του τοὺς ἐραστές τῶν ἀγαθῶν), τελικὰ ξεκίνησε γιὰ τὸ ὄρος Σινὰ μὲ λίγους ἀπὸ τοὺς πιὸ οἰκείους μαθητές, περνώντας ὄχι ἀπὸ πόλεις οὔτε ἀπὸ χωριά, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἄβατη ἔρημο ποῦ αὐτὸς τὴν ἔκανε βατή. Κουβαλοῦσαν βέβαια στοὺς ὤμους καὶ τὴν ἀναγκαία τροφή (ἐννοῶ τὸ ψωμί καὶ τὰ ἄλμυρά), ἓνα κύπελο φτιαγμένο ἀπὸ ξύλο καὶ σφουγγάρι δεμένο μὲ σπάγγο, ὥστε, ἐὰν κάποτε εὔρισκαν νερὸ σὲ βάθος, νὰ τὸ ἀντλήσουν μὲ τὸ σφουγγάρι καὶ νὰ τὸ πιοῦν ἀφοῦ τὸ στίψουν μῆσα στὸ ποτήρι. Ἀφοῦ λοιπὸν διάνυσαν πορεία πολλῶν ἡμερῶν, φθάνουν στὸ ποθητὸ βουνὸ καί, ἀφοῦ προσκύνησαν τὸν Δεσπότη, ἔμειναν ἐκεῖ πολὺν καιρὸ, ἐπειδὴ θεωροῦσαν τὴν ἐρημία τοῦ τόπου καὶ τὴν ἡρεμία τῆς ψυχῆς πάρα πολὺ μεγάλη ἀπόλαυση. Καὶ ἀφοῦ σ' ἐκείνη τὴν πέτρα, κάτω ἀπὸ τὴν ὁποία κρυμμένος ὁ Μωϋσῆς, ὁ κορυφαῖος ἀπὸ τοὺς προφήτες, ἀξιώθηκε νὰ δεῖ τὸν Θεό, ὅσο ἦταν δυνατό νὰ τὸν δεῖ, ἔκτισε ἐκκλησία καὶ καθαγίασε ἅγιο θυσιαστήριον ποῦ παρέμεινε μέχρι τώρα, ξαναγύρισε στὸ ἀσκητήριό του.

14

Ὅταν ὁμως πληροφορήθηκε τίς ἀπειλὲς τοῦ βασιλιᾶ ποῦ εἶχε τὸ ἴδιο ὄνομα μ' αὐτόν, ἀλλὰ ἦταν ἀσεβῆς (διότι, ἀφοῦ ἀπείλησε μὲ ἀφανισμό τοὺς εὐσεβεῖς, ξεκίνησε γιὰ τὴν ἐκστρατεία κατὰ τῆς Περσίας καὶ οἱ ὄπαδοί του περίμεναν ἀναυδοὶ τὴν ἀπευκταία ἐκείνη ἐπιστροφή—, τότε ἀπηύθυνε θερμὴ προσευχὴ στὸ Θεὸ ποῦ κράτησε δέκα μέρες κι ἄκουσε φωνὴ νὰ λέγει, ὅτι σκοτώθηκε ὁ βδελυρὸς καὶ βρωμερὸς χοῖρος. Ἀλλὰ πρὶν τελειώσει τὴν προσευχὴν, ἀφοῦ διέκοψε τὴν εὐχὴν, μετέβαλε τὴν

ρας δεξαμένης, εὐθὺς συνεπέρανε τὴν εὐχὴν, ἀλλὰ τὴν αἴτησιν
 εἰς ὕμνωδιαν μετέβαλεν, εὐχαριστήριον ἀναπέμπων ὕμνον τῷ
 Σωτῆρι τῶν οἰκείων καὶ τῶν ἀλλοτρίων ἀνεξικάκῳ τε καὶ δυ-
 νατῷ πολεμίῳ· ἐμακροθύμησε γὰρ ἐπὶ πλεῖστον τῷ δυσσεβεῖ·
 5 ἐπειδὴ δὲ ἡ μακροθυμία εἰς μείζονα λύτταν ἐπαιδοτρίβησε τὸν
 ἀλάστορα, εἰς καιρὸν τὴν τιμωρίαν ἐπήγαγεν. Πεπληρωκῶς δὲ
 τὴν προσευχὴν καὶ πρὸς τοὺς οἰκείους ἐπιστραφεὶς δῆλος ἦν εὐ-
 θυμον τὸ πρόσωπον. Θαυμασάντων δὲ τῶν συνόντων τὸ καινὸν
 τοῦ θεάματος (σκυθρωπὸς γὰρ ἀεὶ φαινόμενος, τηνικαῦτα μει-
 10 διῶν ἐωρᾶτο) καὶ τὴν αἰτίαν πυνθανομένων, 'Τῆς εὐφροσύνης',
 ἔφη, 'ὦ ἄνδρες, καὶ θυμηδίας ὁ παρῶν καιρὸς· πέπαυται γὰρ ὁ
 ἀσεβής, κατὰ τὴν Ἡσαΐου φωνήν, καὶ ἔδωκε δίκας τῶν τολμη-
 μάτων ἀξίας, καί, κατὰ τοῦ πεπονηκότος καὶ σεσωκότος τυραν-
 νήσας Θεοῦ, ὑπὸ δεξιᾶς ὑπηκόου δέδεκται τὴν δικαίαν σφαγὴν.
 15 Διὰ τοῦτο γάννυμαι, τὰς ὑπ' ἐκείνου πολεμηθείσας ἐκκλησίας
 γαυριώσας θεώμενος καὶ βλέπων τὸν ἀλιτήριον ὑπὸ τῶν ὑπ'
 αὐτοῦ τιμωμένων δαιμόνων οὐδεμιᾶς ἐπικουρίας τετυχηκότα'.
 Ἐπὶ μὲν οὖν τῆς τοῦ δυσσεβοῦς τούτου σφαγῆς τοιαύτης ἀπέ-
 λαισε τῆς προγνώσεως.

15

20 Ἐπειδὴ δὲ καὶ Οὐάλης, ὁ μετ' ἐκεῖνον τῆς ρωμαϊκῆς ἡγε-
 μονίας τὰς ἡνίας δεξάμενος, τῶν εὐαγγελικῶν δογμάτων προέ-
 μενος τὴν ἀλήθειαν, τῆς Ἀρείου πλάνης τὴν ἀπάτην ἐδέξατο,
 τηνικαῦτα μείζων ἢ ζάλη κατὰ τῆς Ἐκκλησίας ἡγείρετο, τῶν
 μὲν κυβερνητῶν πανταχόθεν ἐλαυνομένων, καταποντιστῶν δέ
 25 τινων καὶ πολεμίων ἀντισταγομένων. Καὶ ἵνα μὴ πᾶσαν ἐκείνην
 ἐπὶ τοῦ παρόντος διηγῶμαι τὴν τραγωδίαν, τᾶλλα νῦν καταλεί-
 ψω, ἐνὸς δὲ μόνου μνησθήσομαι, ὃ τὴν ἐπανθοῦσαν τῷδε τῷ
 Πρεσβύτῃ τοῦ θεοῦ Πνεύματος χάριν ἐναργῶς ἐπιδείξει.

παράκληση σὲ δοξολογία, ἀναπέμποντας εὐχαριστήριο ὕμνο στὸ Σωτήρα τῶν πιστῶν του καὶ στὸν ἀνεξίκακο καὶ ἰσχυρὸ ἐχθρὸ τῶν ἀπίστων· διότι ἔδειξε γιὰ πάρα πολὺ καιρὸν μακροθυμία στὸν δυσσεβῆ βασιλιά· ἐπειδὴ ὅμως ἡ μακροθυμία ὀδήγησε τὸν ταλαίπωρο σὲ μεγαλύτερη λύσσα, τὸν τιμώρησε τὴν κατάλληλη στιγμή. Μόλις τελείωσε τὴν προσευχὴ καὶ ἐπέστρεψε στοὺς δικούς του φαινόταν ὅτι ἦταν χαρούμενος. Διότι τὸ πρόσωπο ἔδειχνε λαμπερὸ ἀπὸ χαρὰ. Ἐπειδὴ οἱ σύντροφοί του ἀπόρησαν γιὰ τὴν παράξενή του ὄψη (διότι, ἐνῶ πάντοτε ἦταν σκυθρωπός, τώρα φαινόταν χαμογελαστός), καὶ ζητοῦσαν νὰ μάθουν τὸν λόγο, εἶπε· Ἐπειδὴ ἡ ὥρα, ἄνδρες, εἶναι ὥρα χαρᾶς καὶ ἀγαλλίασης· διότι ἔπαυσε νὰ ζεῖ ὁ ἀσεβής, σύμφωνα μὲ τὰ λεγόμενα τοῦ Ἡσαΐα¹⁴, καὶ τιμωρήθηκε ἀντάξια γιὰ τὰ τολμήματά του, ἀφοῦ ἔγινε τύραννος ἐναντίον τοῦ πλάστη καὶ σωτήρα Θεοῦ, καὶ δέχθηκε τὴ δίκαια σφαγὴ ἀπὸ ὑπάκουο χέρι. Γι' αὐτὸ χαίρομαι βλέποντας τὶς ἐκκλησίες ποὺ πολεμήθηκαν ἀπὸ ἐκεῖνον νὰ πανηγυρίζουν καὶ τὸν ἀλιτήριο νὰ μὴν ἔχει βρεῖ καμμιά βοήθεια ἀπὸ τοὺς δαίμονες ποὺ τιμοῦσε αὐτός'. Τέτοια λοιπὸν πρόγνωση ἔλαβε γιὰ τὴ σφαγὴ αὐτοῦ τοῦ δεσσεβοῦς.

15

Ἐπειδὴ ὅμως καὶ ὁ Οὐάλης, ποὺ κυβέρνησε μετὰ ἀπὸ ἐκεῖνον τὴ Ρωμαϊκὴ αὐτοκρατορία, ἐγκατέλειψε τὴν ἀλήθεια τῶν εὐαγγελικῶν δογμάτων καὶ δέχθηκε τὴν ἀπάτη τῆς αἵρέσεως τοῦ Ἀρείου, ξέσπασε τότε μεγαλύτερη ταραχὴ ἐναντίον τῆς Ἐκκλησίας, ἀφοῦ διώχονταν ἀπὸ παντοῦ οἱ ἐπίσκοποι καὶ ἔμπαιναν στὴ θέση τους ἄνθρωποι καταποντιστὲς καὶ ἐχθροί. Καὶ γιὰ νὰ μὴν διηγοῦμαι ὅλη ἐκείνη τὴν τραγωδία, θὰ παραλείψω τώρα τὰ ἄλλα καὶ θὰ ὑπενθυμίσω μόνο ἓνα ποὺ δείχνει καθαρὰ τὴ χάρη τοῦ ἁγίου Πνεύματος ποὺ ἐκδηλώθηκε σ' αὐτὸν ἐδῶ τὸν γέροντα.

---

14. Ἡσ. 26,10.

Ἐξελήλατο μὲν ἀπὸ τῆς Ἀντιοχείων ὁ μέγας Μελέτιος, ὁ ταύτην ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τῶν ὄλων ποιμαίνειν πεπιστευμένος· ἐξε-
 λήλαντο δὲ τῶν θείων νεῶν οἱ εἰς τὸν ἱερὸν κλῆρον τελοῦντες
 ἅπαντες σὺν τῷ ὁμογνώμονι λαῷ, οἱ τὴν μίαν τῆς Τριάδος
 5 θείαν οὐσίαν πρεσβεύοντες. Καὶ νῦν μὲν τὴν ὑπώρειαν κατα-
 λαμβάνοντες, ἐκεῖ τὰς ἱεράς ἐποιοῦντο συνόδους· νῦν δὲ τοῦ πο-
 ταμοῦ τὴν ὄχθην εὐκτῆριον ἐποιοῦντο χωρίον· ἄλλοτε δὲ τὸ πο-
 λεμικὸν γυμνάσιον, τὸ πρὸ τῆς βορείου διακεείμενον πύλης. Οὐ
 γὰρ εἶων οἱ πολεμοῦντες ἐφ' ἑνὸς ἰδρῦσθαι χωρίου τοὺς εὐσε-
 10 βεῖς.

16

Ἐθρύλησαν δὲ τοῦ ψεύδους οἱ τρόφιμοι καὶ φήμην ἐν
 ἐκείνῃ τῇ πόλει κατέσπειραν ὡς τοῦ μεγάλου Ἰουλιανοῦ, τοῦδε
 τοῦ Πρεσβύτου φημί, τῶν ὑπ' αὐτῶν θρησκευομένων δογμάτων
 τὴν κοινωνίαν ἀσπαζομένου. Τοῦτο μάλιστα ἠνία τοὺς εὐσεβεῖς,
 15 μὴ τοὺς εὐηθεστέρους καὶ ἀπλοϊκωτέρους φενακίσασα ἢ φήμη
 τοῖς τῶν αἵρετικῶν περιβάλοι δικτύοις. Ἄλλ' οἱ θεσπέσιοι καὶ
 μακάριοι ἄνδρες, Φλαβιανὸς καὶ Διόδωρος, ἱερουργίας ἤξιωμέ-
 νοι καὶ τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ προστατεύοντες, καὶ Ἀφραάτης, οὗ
 τὸν βίον αὐτὸν καθ' ἑαυτὸν ὑμῖν, σὺν Θεῷ φάσαι, προσθήσω,
 20 τὸν μέγαν ἐκεῖνον Ἀκάκιον πείθουσιν, οὗ ἤδη τὴν μνήμην ἐποι-
 ησάμεθα, λαβεῖν μὲν τῆς ὁδοῦ κοινωνὸν τὸν ἑαυτοῦ μὲν διδά-
 σκαλον, τοῦδε δὲ τοῦ ἀγίου γέροντος φοιτητήν, Ἀστέριον ἐκεῖ-
 νον τὸν πάνυ, δραμεῖν δὲ πρὸς τὸ κοινὸν τῆς εὐσεβείας ἀγλαΐ-
 σμα, τῆς εὐαγγελικῆς διδασκαλίας τὸ ἔρεισμα, καὶ πείσαι κατα-
 25 λιπεῖν μὲν τὴν ἐν ἐρήμῳ διατριβήν, ἀφικέσθαι δὲ εἰς ἐπικουρίαν
 μυριάδων τοσούτων ὑπ' ἐξαπάτης ἀπολλυμένων καὶ τὴν
 Ἀρείου κατασβέσαι φλόγα τῆ τῆς ἀφίξεως δρόσω.

Ἐδραμεν ὁ θεῖος Ἀκάκιος καὶ τὸν μέγαν Ἀστέριον ὡς
 προσετάχθη λαβῶν, ἀφίκετο πρὸς τὸν μέγιστον τῆς Ἐκκλησίας
 30 φωστῆρα, καὶ ἀσπασάμενος, Ἐίπέ μοι, ἔφη, ὦ πάτερ, τίνος

Ἄπο τὴν Ἀντιόχεια διώχθηκε ὁ μέγας Μελέτιος στὸν ὁποῖο εἶχε ἐμπιστευθεῖ ὁ Θεὸς τῶν ὄλων τῆ διαποίμανσὴ τῆς. Διώχθηκαν καὶ ἀπὸ τοὺς ἱεροὺς ναοὺς ὅλοι γενικὰ οἱ κληρικοὶ καὶ ὁ λαὸς ποὺ συμφωνοῦσαν μαζί του καὶ πίστευαν στὴ μία θεία οὐσία τῆς ἁγίας Τριάδος. Καὶ ἄλλοτε ἔπιαναν τοὺς πρόποδες τοῦ βουνοῦ καὶ ἐκεῖ ἔκαμναν τὶς ἱερὲς συναθροίσεις· ἄλλοτε ἔκαναν τόπο λατρείας τὴν ὄχθη τοῦ ποταμοῦ, καὶ ἄλλοτε τὸ πολεμικὸ γυμναστήριον ποὺ βρισκόταν μπροστὰ ἀπὸ τὴν βόρεια πύλη. Διότι οἱ ἐχθροὶ δὲν ἄφηναν τοὺς εὐσεβεῖς νὰ θεμελιώσουν σ' ἓναν τόπο.

16

Οἱ ὄπαδοὶ λοιπὸν τοῦ ψεύδους διέδωσαν καὶ διέσπειραν τὴ φήμη σ' ἐκείνη τὴν πόλιν, ὅτι ὁ μέγας Ἰουλιανός, δηλαδὴ αὐτὸς ἐδῶ ὁ γέροντας, ἦταν ὄπαδὸς τῶν δογμάτων ποὺ αὐτοὶ ἀκολουθοῦσαν. Αὐτὸ λυποῦσε ὑπερβολικὰ τοὺς εὐσεβεῖς, μήπως ἡ φήμη ἐξαπατήσῃ τοὺς πρὸ ἀφελεῖς καὶ ἀπλοϊκοὺς καὶ τοὺς περιτυλίξει στὰ δίχτυα τῶν αἰρετικῶν. Ἀλλὰ οἱ θεσπέσιοι καὶ μακάριοι ἄνδρες, ὁ Φλαβιανὸς καὶ ὁ Διόδωρος, ποὺ εἶχαν ἀξιωθεῖ τὴν ἱεουργία καὶ τὴν προστασία τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ, καὶ ὁ Ἀφραάτης, τοῦ ὁποῖου τὴ ζωὴ θὰ σᾶς πῶ χωριστὰ μὲ λεπτομέρεια, μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ, πείθουν τὸν περίφημο ἐκεῖνο Ἀκάκιον, τὸν ὁποῖο ἤδη ἀναφέραμε, νὰ πάρει συνοδοιπόρο τὸν περίφημο ἐκεῖνο Ἀστέριον, δάσκαλό του καὶ μαθητὴ αὐτοῦ ἐδῶ τοῦ ἁγίου γέροντα, καὶ νὰ τρέξουν πρὸς τὸ κοινὸ κόσμημα τῆς εὐσεβείας καὶ τὸ στήριγμα τῆς εὐαγγελικῆς διδασκαλίας, καὶ νὰ τὸν πείσουν νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν ἔρημον καὶ νὰ ἔρθῃ νὰ βοηθήσῃ τὶς τόσες μυριάδες λαοῦ ποὺ χάνονταν ἀπὸ τὴν ἀπάτη καὶ νὰ σβήσῃ μὲ τὴ δροσιὰ τοῦ ἐρχομοῦ του τὴ φλόγα τοῦ Ἀρείου.

Ἐτρεξε ὁ θεῖος Ἀκάκιος καὶ παίρνοντας ὅπως διατάχθηκε μαζί του τὸν μέγαν Ἀστέριον ἔφθασε στὸν μέγιστον φωστήρα τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀφοῦ τὸν ἀσπάσθηκε εἶπε· Πές

ἔνεκα τοῦτον ἅπαντα τὸν πόνον μεθ' ἡδονῆς ὑπομένεις; Τοῦ δὲ ἀποκριναμένου ὡς, 'Καὶ σώματος καὶ ψυχῆς καὶ ζωῆς καὶ τοῦ βίου παντὸς ἢ τοῦ Θεοῦ μοι θεραπεία τιμιωτέρα, καὶ πειρῶμαι ὡς ἂν δύνωμαι καθαρὰν αὐτῷ ρύπου τὴν λειτουργίαν προσφέ-
 5 ρειν, καὶ διὰ πάντων ἀρέσκειν', "Υποδείκνυμί σοι", ἔφη ὁ Ἀκά-
 κιος, 'τρόπον, δι' οὗ πλέον ἢ νῦν αὐτὸν θεραπεύσεις, καὶ τοῦτο ἐρῶ, οὐ λογισμῷ μόνῳ χρώμενος, ἀλλὰ παρὰ τῆς αὐτοῦ διδα-
 σκαλίας μεμαθηκῶς. Ἐρόμενος γάρ ποτε τὸν Πέτρον, εἰ πλεῖον
 10 αὐτὸν τῶν ἄλλων φιλεῖ, καὶ μαθὼν ὅπερ ἠπίστατο καὶ πρὸ τῆς
 Πέτρου φωνῆς, «Σὺ γὰρ οἶδας, Κύριε, ὅτι φιλῶ σε», ὑπέδειξεν
 αὐτῷ τί δράσας πλέον αὐτὸν θεραπεύσειε· «εἰ γὰρ φιλεῖς μέ»,
 φησί, «ποιῖμαινέ μου τὰ πρόβατα καὶ βόσκει μου τὰ ἀρνία». Τοῦ-
 το καὶ σοί, ὦ πάτερ, ποιητέον ἐστί. Κινδυνεύει γὰρ ὑπὸ λύκων
 διαφθαρήναι τὰ ποιμνία, φιλεῖ δὲ αὐτὰ λίαν ὁ ὑπὸ σοῦ φιλούμε-
 15 νος· ἴδιον δὲ τῶν ἐρώντων ἐκεῖνα ποιεῖν, ἃ τοὺς ἐρωμένους ἐπι-
 τέρπει γινόμενα. Ἄλλως τε δὲ καὶ κίνδυνος οὐ σμικρὸς καὶ τῶν
 πολλῶν καὶ μεγάλων ἐκείνων ἰδρώτων ζημία, εἰ ἀνάσχοιο σιγῇ
 προέσθαι τὴν μὲν ἀλήθειαν χαλεπῶς πολεμουμένην, τοὺς δὲ
 ταύτῃ προσκειμένους ἀγρευομένους, δέλεαρ δὲ τῶν θηρευομέ-
 20 νων τὴν σὴν γινομένην προσηγορίαν· κοινωνὸν γὰρ ἔχειν σε τῆς
 σφετέρας δυσσεβείας οἱ τῆς Ἀρείου βδελυρίας προστάται νεα-
 νιεύονται'.

17

Εὐθὺς ἀκούσας ὁ Πρεσβύτες, τῇ μὲν ἡσυχίᾳ χαίρειν εἰ-
 πὼν εἰς καιρόν, τῶν δὲ πολιτικῶν θορύβων οὐκ ἀγωνιάσας τὸ
 25 ἄηθες, ἐπὶ τὴν Ἀντιόχειαν ἔτρεχεν. Δύο δὲ καὶ τρεῖς ἐξανύσας
 διὰ τῆς ἐρήμου σταθμοὺς εἰς τι χωρίον, ἐσπέρας καταλαβούσης,

μου, πάτερ, για ποιό λόγο ὑπομένεις ὄλο αὐτὸν τὸν κόπο μὲ εὐχαρίστηση; Καὶ αὐτὸς τοῦ ἀποκρίθηκε· Ἡ ὑπηρεσία μου πρὸς τὸ Θεὸ εἶναι γιὰ μένα τιμιώτερη καὶ ἀπὸ τὸ σῶμα καὶ ἀπὸ τὴν ψυχὴ καὶ ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ ἀπὸ ὄλο τὸν βίον μου καὶ προσπαθῶ ὅσο μπορῶ νὰ προσφέρω σ' Αὐτὸν τὴ λατρεία καθαρὴ ἀπὸ κάθε ἀκαθαρσία καὶ ν' ἀρέσω γιὰ πάντα σ' Αὐτόν'. Τότε ὁ Ἀκάκιος εἶπε· Ἐὰ σοῦ ὑποδείξω τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο θὰ τὸν ὑπηρετήσεις περισσότερο ἀπὸ ὅ,τι τώρα, καὶ θὰ σοῦ πῶ αὐτό, πού ὄχι μόνο τὸ σκέφθηκα, ἀλλὰ καὶ πού τὸ ἔχω μάθει ἀπὸ τὴ διδασκαλία του. Ὅταν δηλαδὴ κάποτε ρώτησε τὸν Πέτρο, ἐὰν τὸν ἀγαπᾷ περισσότερο ἀπὸ τοὺς ἄλλους, καὶ ἔμαθε αὐτὸ πού γνώριζε καλὰ καὶ πρὶν μιλήσει ὁ Πέτρος, «ἐσύ, Κύριε, γνωρίζεις ὅτι πράγματι σ' ἀγαπῶ», τοῦ ὑπέδειξε τί νὰ κάνει γιὰ νὰ τὸν ὑπηρετήσῃ περισσότερο· διότι λέγει, «ἐὰν μὲ ἀγαπᾷς, νὰ ποιμαίνεις τὰ πρόβατα καὶ νὰ βόσκεις τὰ ἀρνιά μου»¹⁵. Αὐτὸ πρέπει νὰ κάνεις καὶ σύ, πάτερ. Διότι τὰ πρόβατα κινδυνεύουν νὰ καταστραφοῦν ἀπὸ τοὺς λύκους, καὶ αὐτὰ τὰ ἀγαπᾷ πολὺ Αὐτὸς πού ἀγαπᾶται ἀπὸ σένα· γνώρισμα αὐτῶν πού ἀγαποῦν εἶναι νὰ κάνουν ὅσα γεμίζουν μὲ χαρὰ ἐκείνους πού ἀγαποῦν, ὅταν γίνονται. Ἐξ ἄλλου δὲν εἶναι μικρὸς ὁ κίνδυνος νὰ χαθοῦν οἱ πολλοὶ καὶ μεγάλοι ἐκεῖνοι κόποι ἂν ἀνεχόσουν ἀδιαμαρτύρητα νὰ παραμελεῖται ἡ ἀλήθεια μὲ τὸ νὰ πολεμεῖται ἐπικίνδυνα καὶ νὰ κυνηγοῦνται ἐκεῖνοι πού εἶναι ὀπαδοί της, καὶ τὸ δικό σου ὄνομα νὰ γίνεται δόλωμα κυνηγῶν· διότι οἱ προστάτες τῆς αἵρέσεως τοῦ Ἀρείου ἰσχυρίζονται ὅτι σὲ ἔχουν σύντροφο στὴν ἀσέβειά τους'.

17

Ἀμέσως μόλις ὁ γέροντας ἄκουσε αὐτὰ ἀποχαιρέτησε τὴν ἡσυχία καί, χωρὶς νὰ δειλιάσει ἀπὸ τὸ ἀσυνήθιστο τῶν θορύβων τῶν πόλεων, ἔτρεξε στὴν Ἀντιόχεια. Καὶ ἀφοῦ ἔκανε δύο

---

15. Ἰω. 21,15,17.

ἀφίκετο. Γύναιον δέ τι τῶν εὐπόρων τὸν ἱερὸν ἐκεῖνον ἤκειν πυ-
 θομένη χορὸν ἔδραμε αὐτῶν τρυγῆσαι τὴν εὐλογίαν· καὶ πρὸ
 τῶν ποδῶν καλινδουμένη τὴν οἰκίαν αὐτῆς γενέσθαι καταγώ-
 γιον ἠντιβόλει. Εἶξεν ὁ Πρεσβύτες, καὶ ταῦτα πλείονα ἢ τεσσα-
 5 ράκοντα ἔτη τῆς τοιαύτης θεᾶς κεχωρισμένος. Τῆς δὲ θαυμα-
 σίας ἐκείνης γυναικὸς περὶ τὴν τῶν ἱερῶν ἐκείνων ἀνδρῶν θε-
 ραπείαν διατριβούσης, ἐπτάετες παιδίον, οὗ μόνου μήτηρ οὕσα
 ἐτύγγανεν ἢ τῆς Σάρρας τὴν φιλοξενίαν ζηλώσασα, ἐσπέρας οὖ-
 σης καὶ σκότους, εἰς τὸ φρέαρ κατέπεσεν. Θορύβου δὲ περὶ τοῦ-
 10 του, ὡς εἰκός, γενομένου, αἰσθομένη ἢ μήτηρ, ἡσυχίαν μὲν ἄπα-
 σιν ἄγειν παρακελεύεται, κάλυμμα δέ τι τῷ φρέατι ἐπιθεῖσα, τῆς
 διακονίας εἶχετο. Τῆς δὲ τραπέζης τοῖς θείοις ἀνδράσι παρατε-
 θείσης, ὁ θεῖος Πρεσβύτες ἐκέλευσε τὸ τῆς γυναικὸς εἰσκληθῆ-
 ναι παιδίον καὶ τῆς εὐλογίας μεταλαχεῖν. Τῆς δὲ θαυμασίας γυ-
 15 ναικὸς ἀρρωστίᾳ κατέχεσθαι λεγούσης, ἐπέμενεν ἀχθῆναι τοῦτο
 παρεγγυῶν. Ὡς δὲ τὸ πάθος ἢ μήτηρ ἐγνώρισε, καταλείπει μὲν
 τὴν τράπεζαν ὁ Πρεσβύτες, παρὰ δὲ τὸ φρέαρ δραμῶν καὶ τὸ
 μὲν κάλυμμα περιαιρεθῆναι, φῶτα δὲ κομισθῆναι κελεύσας, ὁρᾷ
 τὸ παιδίον τῇ ἐπιφανείᾳ τῶν ὑδάτων ἐπικαθήμενον καὶ τῇ χειρὶ
 20 παιδικῶς τὰ ὕδατα παίοντα καὶ τὸν νομισθέντα ὄλεθρον παιδιάν
 τινα καὶ ἀθύρματα ἠγούμενον. Καὶ σχοίνοις τινὰ προσδήσαντες
 καὶ χαλάσαντες ἀνιμήσαντο τὸ παιδίον, ὃ καὶ παρατύκῃ προσέ-
 δραμε τοῖς τοῦ Πρεσβύτου ποσίν, αὐτὸν τεθεᾶσθαι λέγον ἐν τοῖς
 ὕδασι φέροντα καὶ ὑποβρύχιον γενέσθαι κωλύοντα. Τοιοῦτον
 25 παρὰ τοῦ μακαρίου Πρεσβύτου τῆς φιλοξενίας ἢ θαυμασία γυνή
 τὸν μισθὸν ἐκομίσατο.

18

Καὶ ἵνα τὰ ἄλλα τὰ κατὰ τὴν ὁδὸν γεγενημένα καταλίπω,
 ἤκον μὲν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν· πάντες δὲ πανταχόθεν συνέθεον,
 ἰδεῖν τε ποθοῦντες τὸν τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπον καὶ ἰατρείαν τινὰ
 30 τοῦ πάθους λαβεῖν ἕκαστος ἐφιέμενοι. Κατήχθη δὲ ἐν τοῖς ἐν τῇ

καὶ τρεῖς σταθμοὺς στὴν ἔρημο, ὅταν βράδιασε ἔφθασε σ' ἓνα χωριό. Κάποια γυναίκα ἀπὸ τὶς πλούσιες ὅταν ἔμαθε πὼς εἶχε φθάσει ἡ ἱερὴ ἐκείνη ὁμάδα ἔτρεξε νὰ πάρει τὴν εὐλογία τους, καὶ πέφτοντας στὰ πόδια, παρακαλοῦσε νὰ γίνει τὸ σπίτι τῆς κατάλυμα γι' αὐτοῦς. Ὑποχώρησε ὁ γέροντας, ἂν καὶ ἦταν χωρισμένος ἀπὸ τέτοιο θέαμα περισσότερα ἀπὸ σαράντα χρόνια. Ἐνῶ ἐκείνη ἡ θαυμάσια γυναίκα καταγινόταν μὲ τὴν περιποίηση τῶν ἁγίων ἐκείνων ἀνδρῶν, τὸ ἐπτάχρονο παιδί τῆς, μοναχοπαιδί αὐτῆς ποὺ μιμήθηκε τὴ φιλοξενία τῆς Σάρρας, καθὼς ἦταν βράδυ καὶ σκοτάδι, ἔπεσε στὸ πηγάδι. Ὅπως ἦταν φυσικὸ δημιουργήθηκε σάλος γι' αὐτό· ὅταν τὸ ἔμαθε ἡ μητέρα παρήγγειλε σὲ ὅλους νὰ ἡσυχάζουν καί, ἀφοῦ σκέπασε μὲ ἓνα κάλυμμα τὸ πηγάδι, συνέχισε τὴν περιποίηση. Ὅταν στρώθηκε τὸ τραπέζι γιὰ τοὺς ἁγίους ἄνδρες, ὁ ἅγιος γέροντας παρήγγειλε νὰ κληθεῖ μέσα τὸ παιδί τῆς γυναίκας, γιὰ νὰ πάρει εὐλογία. Καὶ παρ' ὅλο ποὺ ἡ θαυμάσια γυναίκα ἔλεγε ὅτι εἶναι ἄρρωστο, ἐπέμενε νὰ τὸ φέρουν κοντά του. Μόλις ἡ μητέρα διηγήθηκε τί εἶχε συμβεῖ, ὁ γέροντας ἐγκαταλείποντας τὸ τραπέζι ἔτρεξε στὸ πηγάδι καὶ διέταξε ν' ἀφαιρεθεῖ τὸ κάλυμμα καὶ νὰ φέρουν φῶτα· βλέπει τότε τὸ παιδί νὰ κάθεται στὴν ἐπιφάνεια τοῦ νεροῦ, νὰ χτυπᾷ μὲ τὸ χέρι παιδικὰ τὰ νερὰ καὶ νὰ θεωρεῖ ὡς ἄστεϊα καὶ παιγνιδάκια, αὐτὸ ποὺ οἱ ἄλλοι θεωροῦσαν ὄλεθρο. Ἀφοῦ ἔδεσαν μερικὰ σχοινιά καὶ τὰ ἔριξαν μέσα, τράβηξαν τὸ παιδί, τὸ ὁποῖο ἔτρεξε ἀμέσως στὰ πόδια τοῦ γέροντα καὶ τοῦ ἔλεγε ὅτι τὸν εἶδε νὰ τὸ κρατᾷ στὰ νερὰ καὶ νὰ τὸ ἐμποδίζει νὰ πνιγεῖ. Αὐτὴ τὴν ἀμοιβὴ εἰσέπραξε γιὰ τὴ φιλοξενία ἡ θαυμάσια γυναίκα ἀπὸ τὸν μακάριο γέροντα.

18

Καί, γιὰ νὰ παραλείψω τὰ ἄλλα ποὺ ἐγιναν στὸ δρόμο, ἔφθασαν στὴν Ἀντιόχεια· ὅλοι ἐκεῖ ἔτρεχαν ἀπὸ παντοῦ, ποθώντας νὰ δοῦν τὸν ἄνθρωπο τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπιθυμώντας ὁ καθένας νὰ λάβει κάποια γιαιτριά γιὰ τὸ πάθος του. Ὅμως ἐκεῖνος ξε-

ὑπωρεία σπηλαίοις· ἔνθα καὶ τὸν θεῖον ἀπόστολον, τὸν μακά-
 ριον Παῦλον, καταχθῆναί τε καὶ κρυφθῆναί φασιν. Ἄλλ' εὐθύς,
 ἵνα μάθωσιν ἅπαντες ὡς ἄνθρωπος εἶη, καταβολή τις αὐτῷ πυ-
 ρετοῦ γίνεται σφοδροτάτη. Ἀκακίου δὲ τοῦ μεγάλου τὸ μὲν
 5 πλῆθος τῶν συνειλεγμένων ὀρῶντος καὶ τὴν συμβᾶσαν δυσχε-
 ραίνοντος ἄρρωστίαν (πληγήσεσθαι γὰρ τοὺς συνεληλυθότας
 ἐνόμισεν, εἰ τὸ νόσημα μάθοιεν ἄνδρες διὰ τῆς ἐκείνου χειρὸς
 θεραπείαν εὐρέσθαι προσδοκῶντες)· Ἐλεγεν ὁ
 Πρεσβύτες· ἔει γὰρ ἀναγκαῖον τῆς ὑγιείας τὸ χρῆμα, παραυτίκα
 10 καὶ τοῦτο δώσει Θεός'. Εὐθύς τοίνυν μετὰ τούσδε τοὺς λόγους
 εἰς ἰκετείαν τραπόμενος καὶ συνήθως τὰ γόνατα καὶ τὸ μέτωπον
 τῷ ἐδάφει πελάσας, ἠντιβόλει τῆς ὑγιείας τυχεῖν, εἶπερ τις ὄνη-
 σις ἐντεῦθεν τοῖς συνεληλυθόσι γενήσεται. Οὕτω τὴν προσευ-
 χὴν συνεπέρανε, καὶ πολὺς ἰδρῶς ἐξαπιναίως γενόμενος τοῦ πυ-
 15 ρετοῦ τὴν φλόγα κατέσβεσεν.

19

Ἐκεῖθεν πολλοὺς παντοδαπῶν νοσημάτων ἐλευθέρωσας
 ἐπὶ τὸν σύλλογον ἦει τῶν εὐσεβῶν. Διῶντος δὲ αὐτοῦ τῶν βασι-
 λείων τὰς θύρας, προσαίτης τις ἀντὶ τῶν ποδῶν τοῖς γλουτοῖς
 κεχρημένος, καὶ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους συρόμενος, ἐκτείνας τὴν χεῖρα,
 20 καὶ τῇ σισύρα τοῦ Πρεσβύτου πελάσας, ἐξήλασε μὲν τῇ πίστει
 τὸ πάθος, ἀναπηδήσας δὲ τὸν πρὸ τῆς ἀρρωστίας ἐπεδείκνυτο
 δρόμον, τὰ αὐτὰ ποιῶν τῷ χωλῷ ὃν Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἀνέ-
 στησαν. Τούτου γενομένου, συρρεῖ ἅπαν τὸ τοῦ ἄστεως πλῆθος,
 καὶ τὸ πολεμικὸν γυμνάσιον πλήρες τῶν συνθεόντων ἐγένετο.
 25 Ἐν αἰσχύνῃ δὲ ἦσαν οἱ συκοφάνται καὶ τοῦ ψεύδους τεχνῖται, ἐν
 εὐθυμίᾳ δὲ πάση καὶ εὐφροσύνῃ τῆς εὐσεβείας οἱ τρόφιμοι.

πέζεψε στὶς σπηλιές πού ἦταν στοὺς πρόποδες τοῦ βουνοῦ, ὅπου λένε πὼς καὶ ὁ θεῖος ἀπόστολος, ὁ μακάριος Παῦλος, εἶχε μείνει καὶ εἶχε κρυφτεῖ. Ἄλλ' ἀμέσως, γιὰ νὰ μάθουν ὅλοι γενικὰ ὅτι ἦταν ἄνθρωπος, τὸν ἔπιασε δυνατὸς πυρετός. Ὁ Ἀκάκιος ὁ μεγάλος, βλέποντας τὸ πλῆθος πού εἶχε μαζευτεῖ, ἦταν στενοχωρημένος γιὰ τὴν ἀρρώστια πού εἶχε συμβεῖ, διότι νόμισε ὅτι θὰ κλονιζόταν αὐτοὶ πού εἶχαν συγκεντρωθεῖ, ἂν μάθαιναν τὴν ἀρρώστια οἱ ἄνθρωποι πού περίμεναν νὰ βροῦν θεραπεία ἀπὸ ἐκεῖνον. Ὁ γέροντας ὁμῶς ἔλεγε· Ἐμὴ στενοχωριέσαι, διότι ἂν εἶναι ἀπαραίτητη ἡ ὑγεία θὰ τὴ δώσει ἀμέσως ὁ Θεὸς κι αὐτήν'. Ἀμέσως λοιπὸν μετὰ ἀπὸ αὐτὰ τὰ λόγια ἄρχισε νὰ προσεύχεται· κατὰ τὴ συνήθειά του γονάτισε καὶ πλησίασε τὸ μέτωπο στὸ ἔδαφος καὶ παρακάλεσε νὰ γίνει καλά, ἐὰν βέβαια ἀπὸ αὐτὸ προερχόταν κάποια ὠφέλεια γι' αὐτοὺς πού εἶχαν συγκεντρωθεῖ ἐκεῖ. Πρὶν ἀκόμα τελειώσει τὴν προσευχή, ἄφθονος ἰδρώτας δημιουργήθηκε ξαφνικὰ καὶ ἔσβησε τὴ φλόγα τοῦ πυρετοῦ.

19

Ἀπὸ ἐκεῖ, ἀφοῦ γιάτρεψε πολλοὺς ἀπὸ διάφορες ἀρρώστιας, βάδισε πρὸς τὴ συνάθροιση τῶν εὐσεβῶν. Καθῶς περνοῦσε τὶς πύλες τῶν ἀνακτόρων, ἓνας ζητιάνος πού χρησιμοποιοῦσε τοὺς γλουτοὺς γιὰ πόδια καὶ συρῶταν πάνω στὴ γῆ, ἀφοῦ ἄπλωσε τὸ χέρι καὶ ἄγγιξε τὸ τρίχινο χιτῶνα τοῦ γέροντα, ἔδιωξε μὲ τὴν πίστη τὸ πάθος καὶ, ἀφοῦ ἀναπήδηξε, βάδιζε ὅπως πρὶν ἀπὸ τὴν ἀρρώστια· ἔκανε τὰ ἴδια ὅπως ὁ χωλὸς πού τὸν ἀνέστησαν ὁ Πέτρος καὶ ὁ Ἰωάννης¹⁶. Ὄταν ἔγινε αὐτὸ συγκεντρώθηκε ὅλο γενικὰ τὸ πλῆθος τῆς πόλεως καὶ ἀπὸ αὐτοὺς πού συγκεντρώθηκαν γέμισε τὸ πολεμικὸ γυμναστήριο. Καταντροπιάσθηκαν τότε οἱ συκοφάντες καὶ οἱ τεχνίτες τοῦ ψεύδους, ἐνῶ οἱ ὀπαδοὶ τῆς εὐσέβειας ἦταν γεμάτοι χαρὰ καὶ εὐφροσύνη.

16. Πράξ. 3,1-16.

20

Ἐκεῖθεν εἰς τὰς οἰκίας εἶλκον τὸν τῆς εὐσεβείας φωστῆρα οἱ θεραπείας δεόμενοι. Καί τις, ἀνὴρ μεγίστην ἀρχὴν ἐγκεχειρισμένος καὶ τῆς ἔω τὰ πηδάλια κατέχειν πεπιστευμένος, πέμψας ἰκέτευσεν αὐτὸν ἀφικέσθαι καὶ τῆς ἐπικειμένης ἀρρωστίας 5 ἐλευθερῶσαι. Ὁ δὲ οὐδὲν μελλήσας παρεγένετο καί, τὸν κοινὸν ἰκετεύσας Δεσπότην, ἔλυσε λόγῳ τὸ πάθος, καὶ χάριν ὁμολογεῖν τῷ Θεῷ παρηγγύα.

21

Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα διαπραξάμενος ἐπὶ τὴν ἀσκητικὴν λοιπὸν ἐδοκίμασε καλύβην ἐπανελθεῖν. Διὰ δὲ τῆς Κύρρου τὴν 10 πορείαν ποιούμενος (πόλις δὲ αὕτη δύο σταθμοὺς Ἀντιοχείας ἀπέχουσα), κατήχθη μὲν εἰς τὸν τοῦ νικηφόρου μάρτυρος Διονυσίου σηκόν. Οἱ δὲ τῆς εὐσεβείας ἐκεῖ προστατεύοντες συνελθόντες ἰκέτευον ἐπαμῦναι σφίσι προὔπτον ὄλεθρον προσδοκῶσιν. Ἄστέριον γὰρ ἔφασκον ἐν σοφιστικῇ ψευδολογίᾳ τραφέντα, εἶτα 15 ἑαυτὸν εἰς τὴν τῶν αἰρετικῶν ἐκκλησίαν εἰσφρήσαντα καὶ ἐπισκοπικῆς λειτουργίας ἀξιοθέντα, δεινῶς τῷ ψεύδει συνηγορεῖν καὶ κακοτεχνίᾳ κατὰ τῆς ἀληθείας κεχρηῆσθαι. 'Καὶ δεδοίκαμεν', ἔλεγον, 'μὴ οἷόν τινι δελεάσματι τῇ εὐγλωττίᾳ τὸ ψεῦδος συγκαλύψας, καὶ τὰς τῶν συλλογισμῶν πλοκάς οἷόν τινα δίκτυα πε- 20 τάσας, πολλοὺς τῶν ἀπλότητι συνεζηκότων ἀγρεύσῃ. Τούτου γὰρ χάριν μετάπεμptos ὑπὸ τῶν ἐναντίων γεγένηται'. Ὁ δὲ Πρεσβύτες, 'Θαρσεῖτε', ἔφη, 'καὶ μεθ' ἡμῶν τὸν Θεὸν ἰκετεύετε, νηστείαν καὶ κακουχίαν τῇ προσευχῇ προστιθέντες'. Οὕτω τούτων τὸν Θεὸν ἀντιβολούντων, πρὸ μιᾶς τὴν πανηγύρεως 25 ἡμέρας, καθ' ἣν ἔμελλε τοὺς λόγους ποιήσεσθαι ὁ τοῦ ψεύδους συνήγορος καὶ τῆς ἀληθείας πολέμιος, θεήλατον ἐδέξατο τὴν πληγὴν καί, μίαν μόνην ἀρρωστήσας ἡμέραν, ἔξω τοῦ καταλόγου τῶν ζώντων ἐγένετο, ἐκείνης ἀκούων, ὡς εἰκός, τῆς

20

Ἄπο ἐκεῖ, αὐτοὶ ποὺ εἶχαν ἀνάγκη θεραπείας, ὀδήγησαν τὸν φωστήρα τῆς εὐσέβειας στὰ σπίτια τους. Κάποιος ἄνδρας ποὺ εἶχε μεγάλο ἀξίωμα καὶ τοῦ εἶχαν ἐμπιστευθεῖ τὴ διακυβέρνηση τῆς ἀνατολῆς, τὸν προσκάλεσε νὰ ἔλθει νὰ τὸν ἐλευθερώσει ἀπὸ τὴ βασανιστικὴ ἀρρώστια. Αὐτὸς τότε χωρὶς νὰ χασομερήσει πῆγε καὶ ἀφοῦ ἰκέτευσε τὸ Δεσπότη τῶν ὄλων τὸν ἀπάλλαξε ἀπὸ τὸ πάθος μὲ τὸ λόγο καὶ τοῦ σύστησε νὰ εὐγνωμονεῖ τὸν Θεό.

21

Ἄφοῦ ἔκανε αὐτὰ καὶ τὰ παρόμοια μ' αὐτὰ κατορθώματα ἀποφάσισε τότε νὰ ἐπιστρέψει στὴν ἀσκητικὴ καλύβα. Περνώντας διαμέσου τῆς Κύρρου (αὐτὴ εἶναι πόλη ποὺ ἀπέχει δύο σταθμοὺς ἀπὸ τὴν Ἀντιόχεια), ξεπέζεψε στὸ παρεκλήσι τοῦ νικηφόρου μάρτυρα Διονυσίου. Ἄφοῦ μαζεύτηκαν ἐκεῖ οἱ προεστῶτες τῆς εὐσέβειας τὸν παρακαλοῦσαν νὰ τοὺς προστατέψει ἀπὸ τὸν ὄλεθρο ποὺ ἔβλεπαν νὰ ἐπέρχεται. Διότι ἔλεγαν ὅτι ὁ Ἀστέριος ποὺ, ἀφοῦ σπούδασε τὴν σοφιστικὴ ψευδολογία, προσῆλθε ἔπειτα στὴν ἐκκλησία τῶν αἰρετικῶν καὶ ἀξιώθηκε τὸ ἐπισκοπικὸ λειτούργημα, ὑπερασπίζεται μὲ δύναμη τὸ ψεῦδος, καὶ πολεμᾷ μὲ δόλο τὴν ἀλήθεια· 'Καὶ φοβόμαστε', ἔλεγαν, 'μήπως μὲ τὸ δόλωμα τῆς εὐγλωττίας σκεπάσει τὸ ψεῦδος καί, ἀπλώνοντας τὰ σοφίσματα τῶν συλλογισμῶν σὰν δίχτυα, συλλάβει πολλοὺς ἀπλοϊκοὺς. Διότι γι' αὐτὸ προσκλήθηκε ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς μας'. Ὁ γέροντας τότε εἶπε· 'Πάρτε θάρρος καὶ μαζὶ μὲ μᾶς παρακαλέστε τὸν Θεό, προσθέτοντας στὴν προσευχὴ νηστεία καὶ σωματικὴ ἄσκηση'. Καὶ ἐνῶ παρακαλοῦσαν ἔτσι τὸν Θεό, τὴν παραμονὴ τῆς πανηγύρεως, κατὰ τὴν ὁποία ἐπρόκειτο νὰ μιλήσει ὁ ὑπερασπιστὴς τοῦ ψεύδους καὶ ἐχθρὸς τῆς ἀλήθειας, δέχθηκε τὸ θεόσταλτο κτύπημα καί, ἀφοῦ ἀρρώστησε γιὰ μία μόνο ἡμέρα, βγῆκε ἔξω ἀπὸ τὸν κατάλογο τῶν ζωντανῶν, ἀκούοντας ὅπως ἦταν φυσικὸ τὴ φωνή· «ἄφρον,

φωνῆς· «ἄφρον, ταύτη τῇ νυκτὶ ἀπαιτοῦσι τὴν ψυχὴν σου ἀπὸ σοῦ», ἃ δὲ ἠτοίμασας κακὰ δίκτυά τε καὶ πάναγρα σοὶ ἔσται καὶ οὐχ ἑτέρω.

22

Ταῦτὰ δὲ πέπονθε καὶ τῷ Βαλαάμ, ὃς μετεπέμφθη μὲν
5 καὶ αὐτὸς κατὰ τοῦ θείου λαοῦ, ἀνόσια δὲ κατ' αὐτοῦ τῷ Βαλάκ
συμβουλεύσας, αὐτοῦ δέδωκε δίκην ὑπὸ δεξιᾶς Ἰσραηλιτικῆς
δεξάμενος τὴν σφαγὴν. Καὶ οὗτος τοίνυν, ἐπειδὴ ἐπὶ τὸν λαὸν
τοῦ Θεοῦ κατεπανουργέσατο γνώμην, διὰ τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ
τὴν ζωὴν ἀφηρέθη. Ταύτης δὲ τῆς σωτηρίας διὰ τῆς τούτου
10 προσευχῆς ἡ Κύρρος ἀπέλαυσεν. Ἐμοὶ δὲ τάδε τὰ διηγήματα ἢ
θεία κεφαλὴ ὁ μέγας Ἀκάκιος παραδέδωκεν, ἀκριβῶς ἅπαντα
τὰ κατ' αὐτὸν ἐπιστάμενος.

Ἐνθένδε τοίνυν ἀποδημήσας καὶ τοὺς θιασώτας καταλα-
βῶν καὶ χρόνον αὐτοῖς οὐκ ὀλίγον συνδιατρίψας, εἰς τὸν ἀγήρω
15 καὶ ἄλυπον βίον προθύμως λίαν μετέστη, μελετήσας μὲν ἐν
θνητῇ φύσει τὴν ἀπάθειαν, τὴν δὲ τοῦ σώματος ἀθανασίαν
προσμένων.

Ἐγὼ δὲ ἐνταῦθα τὸν περὶ τοῦδε τοῦ διηγήματος στήσας
λόγον, ἐφ' ἕτερον βαδιοῦμαι, τοὺς ἐμφερομένους τῷ διηγήματι
20 ἀγίους ἀντιβολῶν προξενῆσαί μοι τὴν ἄνωθεν διὰ πρεσβείας εὐ-
μένειαν.

αὐτὴ τὴν νύχτα σοῦ ζητοῦν τὴν ψυχὴ σου»¹⁷. αὐτὰ τὰ κακὰ ποὺ ἐτοιμάσες, δίχτυα καὶ παγίδες, θὰ εἶναι γιὰ σένα καὶ ὄχι γιὰ ἄλλους .

22

Ἐπαθε δηλαδὴ τὰ ἴδια μὲ τὸν Βαλαάμ, ποὺ στάλθηκε καὶ αὐτὸς ἐναντίον τοῦ θείου λαοῦ, ἐπειδὴ ὁμως συμβούλεψε τὸν Βαλάκ ἀνόσια πράγματα ἐναντίον αὐτοῦ, τιμωρήθηκε ἐκεῖ μὲ σφαγὴ ἀπὸ Ἰσραηλιτικὸ χέρι¹⁸. Καὶ αὐτὸς λοιπὸν, ἐπειδὴ μεταχειρίσθηκε πανούργα τὸ λαὸ τοῦ Θεοῦ, ἔχασε τὴ ζωὴ του διὰ τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ. Αὐτὴ τὴ σωτηρία ἀπέλαυσε ἡ Κύρρος μὲ τὴν προσευχὴ του. Αὐτὲς ἐδῶ τὶς διηγήσεις μοῦ τὶς ἔδωσε ἡ θεία κεφαλὴ, ὁ μεγάλος Ἀκάκιος, ποὺ γνώριζε μὲ ἀκρίβεια ὅλα γενικὰ τὰ σχετικὰ μ' αὐτόν.

Ὅταν ἔφυγε ἀπὸ ἐκεῖ ἔφθασε στοὺς μαθητὲς του καὶ ἔμεινε μαζί μ' αὐτοὺς ὄχι γιὰ λίγο χρόνο. Τέλος μὲ μεγάλη προθυμία μετέστη στὴν αἰώνια καὶ ἄλυπη ζωὴ, ἀφοῦ μελέτησε τὴν ἀπάθεια στὴ θνητὴ φύση περιμένοντας τὴν ἀθανασία τοῦ σώματος.

Ἐγὼ ὁμως ἐδῶ θὰ σταματήσω τὴ διήγηση γι' αὐτόν καὶ θὰ προχωρήσω σὲ ἄλλον, παρακαλώντας τοὺς ἁγίους ποὺ ἀναφέρθηκαν στὴ διήγηση νὰ μεσιτεύσουν μὲ τὶς πρεσβεῖες τους γιὰ τὴν εὐλογία τοῦ Θεοῦ σὲ μένα.

---

17. Λουκᾶ 12,20.

18. Βλ. Ἀριθμ. 31,8. 16.

Γ'. ΜΑΡΚΙΑΝΟΣ

1

Μαρκιανὸν δὲ τὸν πάνυ πῶς ἂν ἀξίως θαυμάσαιμεν ἢ δῆλον ὅτι Ἥλια καὶ Ἰωάννη καὶ τοῖς κατ' ἐκείνους συντάττοντες, οἱ «περιῆλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις δέρμασιν, ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι, ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος 5 οὗτος, ἐν ἐρημίαις πλανῶμενοι καὶ ὄρεσι καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς»; Οὗτος γὰρ πατρίδα πάλαι μὲν ἔσχε τὴν Κύρρον, ἧς καὶ πρόσθεν ἐμνήσθη, μετὰ δὲ ταῦτα τὴν ἔρημον· καὶ ταύτην δὲ κάκεινην καταλιπὼν νῦν ἔχει τὸν οὐρανόν. Καὶ ἡ μὲν αὐτὸν ἐγέννησεν, ἡ δὲ ἔθρεψε καὶ νικηφόρον ἀπέφηεν, ὁ δὲ ὡς 10 στεφανίτην ἐδέξατο.

2

Τῆς γὰρ τοῦ γένους καταφρονήσας περιφανείας (ἐξ εὐπατριδῶν γὰρ κατήγετο) καὶ τῆς ἐν βασιλείοις λαμπρότητος (ἐν ἐκείνοις γὰρ ἦνθει, μέγεθος σώματος παρὰ τοῦ δημιουργοῦ τῆς φύσεως καὶ κάλλος δεξάμενος καὶ ψυχὴν ἔχων ἀγχινοῖα κεκο- 15 σμημένην), εἰς Θεὸν καὶ τὰ Θεοῦ τὸ φίλτρον ἅπαν μετέθηκε· καὶ πᾶσιν ἐρρῶσθαι φράσας, καταλαμβάνει τῆς ἐρήμου τὸν ὄμφαλὸν καί, σμικρὸν οἰκίσκον δειμᾶμενος οὐδὲ τῷ σώματι σύμμετρον, καὶ ἄλλω σμικρῷ τινὶ θριγκίῳ περιβαλὼν, καθεῖρκτο διηνεκῶς, πάσης μὲν ἀνθρωπίνης συνουσίας κεχωρισμένος, τῷ 20 δὲ τῶν ὄλων Δεσπότη διαλεγόμενος καὶ τῆς γλυκειᾶς ἐκείνης ἐπαῖων φωνῆς. Τοῖς μὲν γὰρ θείοις ἐντυγχάνων λογιόις τῆς

3. ΜΑΡΚΙΑΝΟΣ

1

Τὸν περίφημο πάλι Μαρκιανὸ πῶς θὰ μπορούσαμε νὰ τὸν θαυμάσομε ἐπάξια, παρὰ βάζοντάς τον κοντὰ στὸν Ἡλία καὶ τὸν Ἰωάννη καὶ τοὺς μιμητές τους, ποὺ περιφέρονταν μὲ προβιές, μὲ γιδίσια δέρματα, γεμάτοι στερήσεις, θλίψεις καὶ ταλαιπωρίες, γιὰ τοὺς ὁποίους δὲν ἦταν ἄξιος αὐτὸς ὁ κόσμος, περιπλανῶνταν στὶς ἐρημιές καὶ στὰ βουνὰ καὶ στὶς σπηλιές καὶ στὶς τρύπες τῆς γῆς»¹; Διότι αὐτὸς πρῶτα εἶχε πατρίδα τὴν Κῦρρο, γιὰ τὴν ὁποία ἔγινε λόγος καὶ πρὶν, καὶ ἔπειτα τὴν ἔρημο καί, ἀφοῦ ἐγκατέλειψε καὶ αὐτὴν καὶ ἐκείνην, τώρα ἔχει τὸν οὐρανό. Ἡ πρώτη βέβαια τὸν γέννησε, ἐνῶ ἡ ἄλλη τὸν ἀνέθρεψε καὶ τὸν ἀνέδειξε νικητὴ καὶ ὁ οὐρανὸς τὸν δέχθηκε στεφανωμένον.

2

Πράγματι ἀφοῦ περιφρόνησε τὴν ἐπισημότητα τῆς οἰκογένειας (διότι καταγόταν ἀπὸ εὐγενεῖς) καὶ τὴ λαμπρότητα μέσα στὰ παλάτια (διότι μέσα σ' ἐκεῖνα ἀνθοῦσε, ἀφοῦ δέχθηκε ἀπὸ τὸν δημιουργὸ τῆς φύσεως παράστημα καὶ ὁμορφιὰ καὶ ψυχὴ στολισμένη μὲ ὀξύνοια), ἔδωσε ὅλη τὴν ἀγάπη του στὸν Θεὸ καὶ στὰ πράγματα τοῦ Θεοῦ. Ἀφοῦ λοιπὸν τοὺς ἐγκατέλειψε ὅλους ἔφθασε στὸν μέσον τῆς ἐρήμου, ὅπου ἔχτισε μικρὸ σπιτάκι ποὺ δὲν ἦταν συμμετρικὸ οὔτε μὲ τὸ σῶμα του, καὶ ἀφοῦ σήκωσε ὀλόγυρα ἄλλο μικρὸ τειχάκι, κλείστηκε μέσα διαπαντός, ἀποχωρίσθηκε κάθε ἀνθρώπινη συντροφιά, ἀλλὰ συνδιαλεγόταν μὲ τὸν Δεσπότη τῶν ὄλων, ἀκούοντας τὴν γλυκεῖα ἐκείνη φωνή. Διότι ὅταν μελετοῦσε τὰ θεῖα λόγια νόμιζε πῶς

---

1. Ἐβρ. 11,37-38.

θείας φωνῆς ἀπολαύειν ἠγεῖτο, προσευχόμενος δὲ καὶ τὰς ἱκε-
 τείας προσφέρων, αὐτὸς τὴν πρὸς τὸν Δεσπότην ἐποιεῖτο διάλε-
 ξιν. Καὶ τοσαύτης ἀεὶ τρυφῆς ἀπολαύων κόρον λαβεῖν οὐκ
 ἐβούλετο. Ἦκουσε γὰρ τοῦ θείου Πνεύματος διὰ τοῦ μεγάλου
 5 Δαβὶδ ὑποψάλλοντος ὡς «ὁ μελετῶν ἐν νόμῳ Κυρίου ἡμέρας
 καὶ νυκτὸς ἔσται ὡς τὸ ξύλον τὸ πεφυτευμένον παρὰ τὰς διεξό-
 δους τῶν ὑδάτων, ὃ τὸν καρπὸν αὐτοῦ δώσει ἐν καιρῷ αὐτοῦ,
 καὶ τὸ φύλλον αὐτοῦ οὐκ ἀπορρυήσεται». Τούτων τῶν καρπῶν
 ἐφιέμενος τὸν ἡδιστον τοῦτον ἠσπάζετο πόνον, καὶ τὴν μὲν προσ-
 10 ευχήν ἢ ψαλμωδίαν, τὴν δὲ ψαλμωδίαν ἢ προσευχὴν διεδέχετο,
 καὶ ἀμφοτέρα πάλιν ἢ τῶν θείων λογίων ἀνάγνωσις.

3

Σιτίον δὲ ἦν αὐτῷ μόνος ἄρτος, καὶ οὗτος σταθμῷ προσ-
 φερόμενος· τοσοῦτος δὲ ἦν ὁ σταθμὸς, ὡς μηδὲ παιδίῳ ἄρτι
 θηλῆς ἀπαλλαγέντι τὴν χρεῖαν πληροῦν. Φασὶ γὰρ τοῦ ἄρτου τὴν
 15 λίτραν τέτραχα διαιρουμένην ἡμέραις τέτταρσι διανέμεσθαι, καὶ
 ἡμέρα ἐκάστη μίαν ἀπονέμεσθαι μοῖραν. Ἐκεκρίκει γὰρ ἐσπέ-
 ρας καθ' ἐκάστην ἐσθίειν ἡμέραν, κόρον δὲ μὴ λαβεῖν μηδέποτε,
 ἀλλ' ἀεὶ μὲν πεινῆν, ἀεὶ δὲ διψῆν, προσφέρειν δὲ τῷ σώματι τὰ
 εἰς τὸ ζῆν ἀποχρῶντα. Ἔλεγε γὰρ ὡς ὁ διὰ πλειόνων ἡμερῶν
 20 σιτίων μεταλαγχάνων ἀσθενέστερον μὲν ἐν ταῖς τῆς ἀπαστίας
 ἡμέραις τὰς δεσποτικὰς λειτουργίας ἐπιτελεῖ· ἐν ἧ δὲ πάλιν
 ἡμέρα τῶν σιτίων μεταλαμβάνει, πλείονα, ὡς εἰκός, προσφερό-
 μενος τὴν γαστέρα φορτίζει· βαρυνομένη δὲ αὕτη ὀκνηροτέραν
 περὶ τὴν ἀγρυπνίαν καθίστησι τὴν ψυχὴν. Ἄμεινον τοίνυν ἔλε-
 25 γεν εἶναι καθ' ἡμέραν μὲν μεταλαμβάνειν τροφῆς, κόρον δὲ πε-
 ριμεῖναι μηδέποτε· ἀληθῆς γὰρ νηστεία ἢ διηνεκῆς ἔνδεια. Ταῦ-
 τα νομοθετῶν διετέλει ὁ θεῖος ἐκεῖνος ἀνὴρ τὸ σῶμα μέγιστον
 ἔχων καὶ τῶν ἐπ' αὐτοῦ πάντων ἀνθρώπων μέγιστός τε ὢν καὶ
 κάλλιστος μικρῷ τοῦτο σιτίῳ διέτρεφεν.

ἀπολάμβανε τὴ θεία φωνή, καὶ ὅταν πάλι προσεύχονταν καὶ ὅταν πρόσφερε ἱκεσίες, συνομιλοῦσε μὲ τὸν Δεσπότη. Ὅμως, ἂν καὶ ἀπολάμβανε πάντοτε τόσο μεγάλη ἀπόλαυση, δὲν ἤθελε νὰ νοιώσει κορεσμό. Διότι ἄκουσε τὸ θεῖο Πνεῦμα νὰ ψάλλει μὲ τὸ στόμα τοῦ μεγάλου Δαβὶδ ὅτι «αὐτὸς ποὺ μελετᾷ τὸν νόμο τοῦ Κυρίου ἡμέρα καὶ νύχτα, θὰ εἶναι σὰν τὸ δένδρο ποὺ ἔχει φυτευτεῖ στὶς ἐκβολὰς τῶν νερῶν, ποὺ θὰ δώσει τὸν καρπὸ του ἐγκαίρως καὶ τὰ φύλλα του δὲν θὰ πέσουν»². Ἐπειδὴ ἐπιθυμοῦσε αὐτοὺς τοὺς καρπούς, ἀγαποῦσε αὐτὸν τὸν εὐχάριστο κόπο· τὴν προσευχὴ διαδεχόταν ἢ ψαλμωδία καὶ τὴν ψαλμωδία ἢ προσευχή, καὶ τὰ δύο πάλι ἢ ἀνάγνωση τῶν θείων λόγων.

3

Τροφή γι' αὐτὸν ἦταν μόνο τὸ ψωμί, καὶ αὐτὸ προσφερόμενο μὲ μέτρο, καὶ ἦταν τόσο τὸ μέτρο, ὥστε δὲν πληροῦσε τὴν ἀνάγκη οὔτε παιδιοῦ ποὺ μόλις ἀπογαλατίστηκε. Λένε πῶς, ἀφοῦ διαιροῦσε τὴ λίτρα τοῦ ψωμιοῦ σὲ τέσσερα, τὴ μοιραζόταν γιὰ τέσσερις ἡμέρες, καὶ κάθε ἡμέρα ἔτρωγε ἓνα κομμάτι. Εἶχε ἀποφασίσει νὰ τρώγει κάθε ἡμέρα τὸ βράδυ καὶ ποτὲ νὰ μὴ χορταίνει, ἀλλὰ πάντοτε νὰ πεινᾷ καὶ πάντοτε νὰ διψᾷ καὶ νὰ προσφέρει στὸ σῶμα μόνο ὅσα χρειαζόταν γιὰ νὰ ζήσει. Διότι ἔλεγε, ὅτι ἐκεῖνος ποὺ τρώγει τροφή γιὰ περισσότερες μέρες εἶναι κατὰ τὶς νηστίσιμες ἡμέρες πιὸ ἀνίσχυρος νὰ ἐκτελεῖ τὰ θρησκευτικὰ καθήκοντα· καὶ τὴν ἴδια ἡμέρα πάλι ποὺ τρώγει, μὲ τὸ νὰ τρώγει περισσότερα ὅπως εἶναι φυσικὸ παραφορτώνει τὴν κοιλιά· καὶ ὅταν αὐτὴ βαραίνει, κάνει τὴν ψυχὴ ἀμελέστερη κατὰ τὴν ἀγρυπνία. Ἐλεγε λοιπὸν ὅτι εἶναι βέβαια καλύτερο νὰ τρώγει κανεὶς κάθε ἡμέρα, ἀλλὰ ποτὲ νὰ μὴν περιμένει τὸν κορεσμό· διότι ἀληθινὴ νηστεία εἶναι ἢ συνεχῆς ἀνάγκη. Αὐτὰ νομοθετοῦσε ὁ θεῖος ἐκεῖνος ἄνδρας καί, ἂν καὶ ἦταν πολὺ σωματώδης καὶ ψηλότερος καὶ ὠραιότερος ἀπὸ ὄλους τοὺς ἀνθρώπους τῆς ἐποχῆς του, σιτιζόταν μὲ λίγη τροφή.

2. Ψαλμ. 1,2-3.

4

Χρόνου δέ τινος διελθόντος δύο συνοίκους ἐδέξατο, Εὐσέβιον, ὃς τῆς ἱερᾶς ἐκείνης καλύβης κληρονόμος ἐγένετο, καὶ Ἀγαπητόν, ὃς τὴν ἀγγελικὴν ταύτην νομοθεσίαν εἰς τὴν Ἀπαμέων μετεφύτευσε· κώμη γάρ τις ἐστὶ μεγίστη καὶ πολυάνθρωπος, 5 Νικέρτη δὲ ὄνομα ταύτη· δύο τοίνυν φιλοσοφίας ἐν ταύτῃ φροντιστήρια κατεσκεύασε μέγιστα, τὸ μὲν τῆς αὐτοῦ προσηγορίας ἐπώνυμον, τὸ δὲ τοῦ θαυμαστοῦ Συμεώνου, ὃς πενήκοντα ἐτῶν ἀριθμὸν ἐν ταύτῃ τῇ φιλοσοφίᾳ διέλαμψεν. Ἐν τούτοις μέχρη καὶ τήμερον πλείους ἢ τετρακόσιοι διάγουσιν ἄνδρες, ἀρετῆς 10 ἀθληταὶ καὶ εὐσεβείας ἐρασταὶ καὶ τὸν οὐρανὸν τοῖς πόνοις ὠνούμενοι. Θεσμοθέται δὲ ταύτης τῆς πολιτείας Ἀγαπητὸς καὶ Συμεώνης, παρὰ τοῦ μεγάλου Μαρκιανοῦ τοὺς νόμους δεξάμενοι. Ἐκ δὲ τούτων μυρία ἐφυτεύθη ἕτερα ἀσκητῶν καταγώγια, τουτοισὶ τοῖς νόμοις κοσμούμενα, ἃ οὐ ρᾶδιον ἀριθμεῖν. Ἀλλὰ 15 φυτουργὸς τούτων ἀπάντων ὁ θεσπέσιος ἐκεῖνος ἀνὴρ· ὁ γὰρ τὸ σπέρμα τὸ κάλλιστον παρασχών, οὗτος καὶ τῶν φύντων ἀγαθῶν αἴτιος ἂν εἰκότως κληθεῖη.

5

Τὸ μὲν οὖν πρῶτον, ὡς ἔφην, μόνος τὴν ἐθελουσίαν ἐκείνην εἶχεν εἰρκτήν· ἔπειτα τοὺς δύο τούτους ὑποδεξάμενος, οὐ 20 συνοίκους εἶχεν· οὐδὲ γὰρ αὐτῷ μόνῳ ὁ οἰκίσκος ἀπέχρη, μικρὸς ὢν κομιδῆ, καὶ πολὺν αὐτῷ καὶ ἐστῶτι καὶ κατακειμένῳ παρέχων πόνον. Οὐτε γὰρ ἐστῶς ἀνορθοῦσθαι οἷός τε ἦν, τῆς ὀροφῆς καὶ τὴν κεφαλὴν καὶ τὸν αὐχένα καμπτούσης, οὐτε κατακλινόμενος ἐκτείνειν τοὺς πόδας ἠδύνατο, ἰσόμετρον τῷ 25 σώματι τοῦ οἴκου τὸ μῆκος οὐκ ἔχοντος. Ἐτερον οὖν αὐτοῖς ἐπιτρέψας κατασκευάσαι, ἐν ἐκείνῳ διάγειν ἐκέλευε καὶ καθ' ἑαυτοὺς τε ὑμνεῖν καὶ προσεύχεσθαι καὶ τοῖς θείοις ἐντυγχάνειν

4

Ἄφοῦ πέρασε λίγος καιρὸς δέχθηκε δύο συγκάτοικους, τὸν Εὐσέβιο, πὸ κληρονόμησε τὴν ἱερὴ ἐκείνη καλύβα, καὶ τὸν Ἀγαπητό, πὸ μεταφύτευσε τὴν ἀγγελικὴ αὐτὴ νομοθεσία στὴν χώρα τῶν Ἀπαμέων. Πράγματι ὑπάρχει κάποια πόλη πάρα πολὺ μεγάλη καὶ πολυάνθρωπη πὸ τὸ ὄνομά της εἶναι Νικέρτη· σ' αὐτὴν λοιπὸν κατασκεύασε δύο πάρα πολὺ μεγάλα ἀσκητικὰ κέντρα, πὸ τὸ ἓνα εἶχε τὸ ὄνομά του, καὶ τὸ ἄλλο τὸ ὄνομα τοῦ θαυμαστοῦ Συμεώνη, ὁ ὁποῖος ἔλαμψε πενήντα χρόνια σ' αὐτὴν τὴν ἀσκητικὴ ζωὴ. Σ' αὐτὰ μέχρι καὶ σήμερα ζοῦν περισσότεροὶ ἀπὸ τριακόσιοι ἄνδρες, πὸ εἶναι ἀθλητὲς τῆς ἀρετῆς καὶ ἐραστὲς τῆς εὐσέβειας καὶ ἐξαγοράζουσι τὸν οὐρανὸ μὲ τοὺς κόπους. Καὶ νομοθέτες αὐτῆς τῆς ζωῆς ἦταν ὁ Ἀγαπητὸς καὶ ὁ Συμεώνης, πὸ πῆραν τοὺς νόμους ἀπὸ τὸν περίφημο Μαρκιανό. Ἀπὸ αὐτὰ γεννήθηκαν μύρια ἄλλα ἀσκητικὰ καταγῶγια, τὰ ὁποῖα διοικοῦνταν μ' αὐτοὺς ἐδῶ τοὺς νόμους, καὶ δὲν εἶναι εὐκόλο νὰ τὰ ἀριθμήσομε. Φυτουργὸς ὅμως ὄλων γενικὰ αὐτῶν τῶν κέντρων ἦταν ὁ θεσπέσιος ἐκεῖνος ἄνδρας· διότι ἐκεῖνος πὸ ἔδωσε τὸ καλύτερο σπέρμα, δίκαια θὰ μπορούσε νὰ ὀνομαστεῖ αἴτιος τῶν καλῶν πὸ φυτρῶνουν.

5

Στὴν ἀρχὴ λοιπὸν, ὅπως εἶπα, εἶχε μόνος του ἐκείνη τὴν ἐθελούσια φυλακὴ· ἔπειτα, ἀφοῦ δέχθηκε αὐτοὺς τοὺς δύο, δὲν τοὺς εἶχε συγκάτοικους· διότι τὸ σπιτάκι δὲν ἔφθανε οὔτε μόνο γι' αὐτόν, ἐπειδὴ ἦταν ἐντελῶς μικρό, καὶ τὸν κοῦραζε πολὺ καὶ ὅταν στεκόταν καὶ ὅταν πλάγιαζε. Δὲν ἦταν δυνατὸ νὰ σταθεῖ ὀρθιος, διότι ἢ σκεπὴ τοῦ λύγιζε καὶ τὸ κεφάλι καὶ τὸν ἀχένα, οὔτε ὅταν πλάγιαζε μπορούσε ν' ἀπλώνει τὰ πόδια, ἐπειδὴ τὸ σπῆτι δὲν εἶχε τὸ ἴδιο μῆκος μὲ τὸ σῶμα του. Ἄφοῦ λοιπὸν τοὺς ἐπέτρεψε νὰ χτίσουν ἄλλο, τοὺς παρήγγειλε νὰ μένουν σ' ἐκεῖνο καὶ μόνοι τους νὰ ὑμνοῦν, νὰ προσεύχονται καὶ νὰ μελετοῦν

λογίοις. Ἐπειδὴ δὲ ἔδει πλείονας τῆς ὠφελείας ταύτης μεταλαχεῖν, ἕτερον πόρρωθεν οἰκοδομηθῆναι καταγώγιον παρεγγυήσας, ἐν ἐκείνῳ διάγειν τοὺς βουλομένους ἐκέλευεν. Ἦγεμόνευε δὲ αὐτῶν ὁ Εὐσέβιος τὴν τοῦ μεγάλου Μαρκιανοῦ διδασκαλίαν 5 διαπορθμεύων.

Ὁ δὲ θεῖος ἐκεῖνος Ἀγαπητὸς παιδοτριβηθεὶς ὡς ἔδει καὶ γυμνασάμενος καὶ τὴν ἀθλητικὴν ταύτην ἄριστα παιδευθεὶς ἐπανῆκεν, ὡς ἔφην, καὶ ἅ παρὰ τῆς θείας ἐκείνης ψυχῆς ἐδέξατο, κατέσπειρε σπέρματα. Οὕτω δὲ περιφανῆς ἐγένετο καὶ περί- 10 βλεπτος, ὡς καὶ τῆς ἀρχιερατικῆς προεδρίας ἀξιοθῆναι καὶ ποιμενικὴν ἐγχειρισθῆναι κηδεμονίαν, καὶ τῆς οἰκείας πατρίδος ἐμπιστευθῆναι τὴν ἐπιμέλειαν.

6

Εὐσέβιος δὲ ὁ θαυμάσιος, τῆς συναθροισθείσης προστατεύων ἀγέλης, καὶ τοῦ διδασκάλου τὴν ἐπιμέλειαν ἀνεδέδεκτο, 15 καὶ μόνος εἰς καιρὸν αὐτῷ φοιτᾶν καὶ πυνθάνεσθαι μὴ τι βούλοιο ἠξιούτο. Ἐθελήσας δὲ ποτε νύκτωρ ἰδεῖν ὅ,τι πράττοι, ἐτόλμησε τῇ φωταγωγῷ (βραχεῖα δὲ ἦν αὕτη) πελάσαι· καὶ διακύψας ὀρᾷ φῶς οὐ λυχνιαῖον, οὐδὲ χειροποίητον, ἀλλὰ θεόσδοτον καὶ τῆς ἄνωθεν χάριτος, τῆς τοῦ διδασκάλου κορυφῆς ἀπα- 20 στράπττον καὶ τῶν θείων λογίων ὑποδεικνῶν τὴν τῶν γραμμάτων συνθήκην· καὶ γὰρ βιβλίον κατέχων ἐτύγγανε καὶ τὸν ἄσυχλον θησαυρὸν ἐπεζήτηι τοῦ θεοῦ θελήματος. Τοῦτο δὲ θεασάμενος Εὐσέβιος ὁ θαυμάσιος δέους τε ἀνεπίμπλατο καὶ φρίκης μεστὸς ἐγένετο καὶ τὴν κατακεχυμένην τοῦ θεοῦ θεράποντος 25 ἐδιδάσκετο χάριν καὶ τοῦ Θεοῦ τὴν περὶ τοὺς δούλους ἐμάνθανεν εἰς εὐνοίαν.

τὰ θεῖα λόγια. Ἐπειδὴ ὁμως ἔπρεπε νὰ μετέχουν περισσότερο σ' αὐτὴ τὴν ὠφέλεια, ἀφοῦ παρήγγειλε νὰ κτισθεῖ κατοικία μακρύτερα, διέταξε ὄσους ἤθελαν νὰ μένουν σ' ἐκείνη. Καὶ ἡγούμενος αὐτῶν ἦταν ὁ Εὐσέβιος, ὁ ὁποῖος μεταβίβαζε τὴ διδασκαλία τοῦ μεγάλου Μαρκιανοῦ³.

Ὁ θεῖος λοιπὸν ἐκεῖνος Ἀγαπητός, ἀφοῦ ἀσκήθηκε ὅπως ἔπρεπε καὶ γυμνάστηκε καὶ διδάχθηκε ἄριστα αὐτὴ τὴν ἀσκητικὴ ζωὴ, γύρισε πίσω, ὅπως εἶπα, καὶ αὐτὰ ποὺ δέχθηκε ἀπὸ τὴ θεῖα ἐκείνη ψυχὴ, τὰ ἔσπειρε παντοῦ. Καὶ ἔγινε τόσο περίφημος καὶ ἀξιοθαύμαστος, ὥστε ἀξιώθηκε καὶ τὴν ἀρχιερατικὴ προεδρία καὶ τοῦ ἀνατέθηκε ἡ ποιμενικὴ κηδεμονία· τὸν ἐμπιστεύθηκαν τὴ φροντίδα τῆς διαποιμάνσεως τῆς ἰδιαίτερῆς του πατρίδας.

6

Καὶ ὁ θαυμάσιος Εὐσέβιος, ὁ ὁποῖος προστάτευε τὴν ὁμάδα ποὺ εἶχε μαζευτεῖ, ἀνέλαβε καὶ τὴ φροντίδα τοῦ δασκάλου⁴, καὶ ἔκρινε σωστὸ μόνος του νὰ πηγαίνει κατὰ καιροῦς σ' αὐτὸν καὶ νὰ τὸν ἐρωτᾷ μήπως ἤθελε κάτι. Ἐπειδὴ ὁμως θέλησε κάποτε τὴ νύχτα νὰ δεῖ τί κάνει, τόλμησε νὰ πλησιάσει τὸν φεγγίτη ποὺ ἦταν μικρός· καὶ ὅταν ἔσκυψε βλέπει φῶς ὄχι ἀπὸ λυχνάρι οὔτε τεχνητό, ἀλλὰ σταλμένο ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ ἀπὸ τὴν οὐράνια χάρη, νὰ ἀστράφτει πάνω στὸ κεφάλι τοῦ δασκάλου καὶ νὰ τοῦ δείχνει τὴν ἐννοια τῶν γραμμάτων τῶν θεῶν λόγων· πράγματι κρατοῦσε βιβλίον ποὺ προσπαθοῦσε νὰ βρεῖ τὸν ἱερὸ θησαυρὸ τοῦ θεοῦ θελήματος. Βλέποντας αὐτὸ ὁ θαυμάσιος Εὐσέβιος γέμισε ἀπὸ δέος καὶ πλημμύρισε ἀπὸ φρίκη· κατάλαβε τὴ χάρη ποὺ εἶχε χυθεῖ ἐπάνω στὸν δούλο τοῦ Θεοῦ καὶ ἔμαθε τὴν εὐνοια τοῦ Θεοῦ γιὰ τοὺς δούλους του .

3. Δηλαδή μεταβίβαζε στους ἄλλους ἀσκητὲς τὶς διδασχὲς καὶ ὁδηγίαις τοῦ Μαρκιανοῦ.

4. Φρόντιζε δηλαδή καὶ γιὰ τὸν δάσκαλό του Μαρκιανό.

7

Ἄλλοτε δὲ ἐν τῷ προαυλίῳ τοῦ μεγάλου προσευχομένου Μαρκιανοῦ, δράκων τις ἀνερπύσας εἰς τὸν πρὸς ἔω τετραμμένον τοῖχον, ἀνωθεν τοῦ τοίχου διέκυψε κεχηνῶς τε ἅμα καὶ βλοσυρὸν βλέπων καὶ τὴν ἐπιβουλήν σημαίνων. Πόρρω δὲ 5 ἐστῶς ὁ Εὐσέβιος καὶ τὸ φρικῶδες ἐκεῖνο θέαμα δείσας καὶ τὸν διδάσκαλον ἀγνοεῖν ὑποτοπῆσας, ὑποδείκνυ βοῶν καὶ φυγεῖν ἀντιβολῶν. Ὁ δὲ ἐπιτιμήσας καὶ τὴν δειλίαν ἐκβαλεῖν κελεύσας (πάθος γὰρ εἶναι καὶ ταύτην ὀλέθριον), τῷ μὲν δακτύλῳ τὸν σταυρὸν προετύπωσεν, ἐνεφύσησε δὲ τῷ στόματι καὶ τὴν πα- 10 λαιὰν παρεδήλωσεν ἔχθραν. Ὁ δὲ καθάπερ τινὶ πυρὶ τῷ τοῦ στόματος πνεύματι ἀνανθεῖς καὶ οἴονεὶ ἐμπρησθεῖς, καλάμης δίκην καταφλεχθείσης εἰς πολλὰ διελύθη.

8

Ὅρα μοι τοίνυν εἰ μὴ τὸν Δεσπότην ὡς εἰδένους οἰκέτης μεμίμηται. Καὶ γὰρ ὁ Δεσπότης, τῆς θαλάττης ἐπιμανείσης ποτὲ 15 τῷ σκάφει τῶν μαθητῶν, ἀγωνιῶντας τούτους θεασάμενος, οὐ πρότερον τῆς θαλάττης τὴν ζάλην ἐστόρεσε πρὶν ἢ τῶν μαθητῶν ἐπιτιμήσει καταπαῦσαι τὴν ἀπιστίαν. Ἐντεῦθεν ὁ θαυμάσιος οὗτος ταῦτα πεπαιδευμένος, πρῶτον τοῦ φοιτητοῦ τὴν δειλίαν ἐξέβαλεν, εἶθ' οὕτω τὸ θηρίον τιμωρία παρέδωκεν.

9

20 Τοιαύτη τοῦ μεγάλου Μαρκιανοῦ καὶ ἡ σοφία καὶ ἡ θαυματουργία καὶ ἡ πρὸς τὸν Θεὸν παρρησία· ἀλλ' ὁμοίως καὶ τοιαύ-

7

Μία ἄλλη φορά πάλι, ἐνῶ ὁ Μαρκιανὸς προσευχόταν στὸ μεγάλο προαύλιο, ἓνα φίδι ἀνασύρθηκε στὸν τοῖχο πού, ὑψώνοντας πρὸς τὰ ἀνατολικά, ἔσκυψε ἀπὸ πάνω ἀπὸ τὸν τοῖχο μὲ ἀνοιχτὸ τὸ στόμα, βλέποντας συγχρόνως βλοσφυρὰ καὶ δείχνοντας κακὲς διαθέσεις. Ὁ Εὐσέβιος πού στεκόταν μακριὰ φοβήθηκε ἀπὸ τὸ φρικτὸ ἐκεῖνο θέαμα, ἐπειδὴ νόμιζε ὅτι ὁ δάσκαλος τὸ ἀγνοοῦσε· τοῦ τὸ ἔδειχνε λοιπὸν φωνάζοντας καὶ παρακαλώντας τον νὰ φύγει. Αὐτὸς ὅμως, ἀφοῦ τὸν μάλλωσε καὶ τὸν συμβούλεψε ν' ἀποβάλλει τὴ δειλία (διότι καὶ αὐτὴ εἶναι καταστρεπτικὸ πάθος), ἔκαμε μὲ τὸ δάχτυλό του τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ, φύσηξε μὲ τὸ στόμα καὶ φανέρωσε τὴν παλαιὰ ἔχθρα. Τὸ φίδι ἀπὸ τὴν πνοή τοῦ στόματος ξεράθηκε καὶ κήκε σὰν ἀπὸ φωτιά, καὶ σὰν καλάμι πού φλέγεται διαλύθηκε σὲ πολλὰ κομμάτια.

8

Πρόσεχε λοιπὸν, σὲ παρακαλῶ, ἐὰν δὲν ἔχει μιμηθεῖ τὸν Δεσπότη σὰν πιστὸς δοῦλος. Διότι καὶ ὁ Δεσπότης, ὅταν κάποτε ἢ θάλασσα κτυποῦσε μανιωδῶς τὸ σκάφος τῶν μαθητῶν καὶ τοὺς εἶδε νὰ ἀγωνιοῦν, δὲν σταμάτησε προηγουμένως τὴ μανία τῆς θάλασσας, πρὶν μαλλώσει τοὺς μαθητές, ὥστε νὰ σταματήσουν τὴν ἀπιστία⁵. Ἔχοντας λοιπὸν διδαχθεῖ αὐτὰ ἀπὸ ἐκεῖ ὁ θαυμάσιος αὐτὸς ἄνθρωπος, πρῶτα ἔδιωξε τὴ δειλία τοῦ μαθητῆ καὶ ἔπειτα τιμώρησε τὸ θηρίο μ' αὐτὸν τὸν τρόπο.

9

Τέτοια ἦταν καὶ ἡ σοφία καὶ ἡ θαυματουργία καὶ ἡ παρηρησία τοῦ μεγάλου Μαρκιανοῦ πρὸς τὸν Θεό· ἀλλ' ὅμως, ἂν καὶ

---

5. Μάρκ. 4,35-41. Λουκᾶ 8,22-25.

της χάριτος ἤξιωμένος καὶ θαυματουργεῖν μεγάλα δυνάμενος, κρύπτειν ἐσπούδαζε τὴν ἰσχύν, τοῦ λωποδύτου τῆς ἀρετῆς τὰς μηχανὰς ὑφορώμενος· τὸ γὰρ τῆς ἀλαζονείας ὑποσπείρων πάθος, τοὺς πόνω συλλεγέοντας καρποὺς ληστεύειν ἐπιχειρεῖ. Καὶ 5 κρύπτειν δὲ τὴν δεδομένην προθυμούμενος χάριν, ἄκων ἐθαυματούργει, τῆς τῶν κατορθωμάτων αἴγλης ἀπαστραπτούσης καὶ τὴν κεκρυμμένην δύναμιν παραγυμνούσης. Καὶ δήποτε τοιόνδε συνέβη γενέσθαι.

Ἄνῆρ τις τῶν εὐπατριδῶν καὶ ἀρχὰς στρατιωτικὰς πολ-
10 λάκις ἐγχειρισθείς, ἀπὸ Βεροίας τῆς Συρίας ὀρμώμενος, τῆς θυγατρὸς ἐπὶ χρόνῳ πολλῷ κορυβαντιώσης καὶ ὑπὸ πονηροῦ δαίμονος ἐνοχλουμένης καὶ λυττώσης, καταλαμβάνει τὴν ἔρημον, συνήθης μὲν ὦν τοῦ μεγάλου Μαρκιανοῦ, συντεύξεσθαι δὲ αὐτῷ καὶ ἀντιβολήσειν διὰ τὴν προτέραν συνήθειαν προσδο-
15 κῶν. Ψευσθεὶς δὲ τῆς ἐλπίδος καὶ τῆς θεᾶς διαμαρτῶν τοῦ θεοῦ θεράποντος, ἰκετεύει τινὰ πρεσβύτην, ὃς κατ' ἐκεῖνο καιροῦ τὴν τοῦ θεοῦ ἀνδρὸς διακονίαν ἐγκεχειρίστο, μικρὸν ληκύθιον ἐλαίου πλήρες ὑποδέξασθαι τε καὶ παρ' αὐτὴν θεῖναι τοῦ οἰκιδίου τὴν θύραν. Ὁ δὲ πρεσβύτης, πολλάκις μὲν τὴν ἐγχείρη-
20 σιν ἀρνηθεὶς, πολλάκις δὲ πάλιν παρακληθεὶς, ἥττων τῆς ἰκετείας ἐγένετο. Τοῦ δὲ κτύπου αἰσθόμενος ὁ μέγας Μαρκιανὸς ἐπυρθάνετο τίς τε εἶη καὶ τί δεόμενος ἦκοι. Ὁ δὲ τὴν μὲν ἀληθῆ πρόφασιν ἔκρυπτεν, ἐσκήπτετα δὲ ἀφιχθαι ὡς μαθησόμενος μή τι κελεύοι· καὶ τοῦτο λέγων ἀπεπέμπετο. Ὑπὸ δὲ τὴν ἔω πάλιν
25 τῆς κόρης ὁ πατὴρ ἰκέτευον ἀποδοθῆναι αὐτῷ τὸ ληκύθιον· ὁ δὲ δεδιῶς μὲν, ἀπήει δ' ὁμοῦς ἡσυχῇ ἢ ἡδύνατο, καὶ τὴν χεῖρα προτείνας καὶ τὸ ληκύθιον λαβὼν ἐπειράτο λανθάνειν. Ὁ δὲ πάλιν ἐπύθετο τί βουλόμενος ἦκοι. Ὡς δὲ τὴν αὐτὴν ἔφη πρόφασιν, ἦν καὶ ἐσπέρας ἐδήλωσε, δυσχεράνας ὁ θεῖος ἀνὴρ, ἅτε δὴ παρὰ
30 τὸ εἰωθὸς γεγενημένην τοῦ πρεσβύτου τὴν ἀφιξίν, τάληθῃ ἀπαγ-

εἶχε ἀξιοθεῖ τέτοια χάρη καὶ μπορούσε νὰ κάνει μεγάλα θαύματα, φρόντιζε νὰ κρύβει τὴ δύναμη, διότι ὑποπτευόταν τὶς μηχανοραφίες τοῦ κλέφτη τῆς ἀρετῆς⁶· διότι σπέρνοντας κρυφὰ τὸ πάθος τῆς ἀλαζονείας, ἐπιχειρεῖ νὰ ἀρπάζει τοὺς καρποὺς ποὺ μαζεύτηκαν μὲ κόπο. Ὅμως, ἂν καὶ ἦταν πρόθυμος νὰ κρύβει τὴ χάρη ποὺ τοῦ εἶχε δοθεῖ, θαυματουργοῦσε χωρὶς τὴ θέλησή του, καὶ ἡ δόξα τῶν κατορθωμάτων ἄστραφτε καὶ φανέρωνε τὴ δύναμη ποὺ ἔκρυβε. Κάποτε λοιπὸν συνέβηκε νὰ γίνῃ καὶ αὐτὸ ἐδῶ.

Κάποιος ἄνδρας ἀπὸ τοὺς εὐγενεῖς ποὺ πολλὰς φορὲς τιμήθηκε μὲ στρατιωτικὰ ἀξιώματα, καταγόμενος ἀπὸ τὴ Βέροια τῆς Συρίας, εἶχε θυγατέρα ποὺ, ἐνοχλούμενη ἀπὸ πονηρὸ δαίμονα, συγκλονίζονταν καὶ λυσοῦσε. Ἐπειδὴ ἦταν φίλος τοῦ μεγάλου Μαρκιανοῦ, ἔφθασε στὴν ἔρημο, ἐλπίζοντας ὅτι λόγω τῆς παλιᾶς φιλίας θὰ τὸν συναντήσῃ καὶ θὰ τὸν παρακαλέσῃ σχετικά. Ὅταν ὅμως διαψεύσθηκε ἡ ἐλπίδα του καὶ ἀπέτυχε ὄλους διόλου νὰ δεῖ τὸν δοῦλο τοῦ Θεοῦ, ἰκέτευσε ἓνα γέροντα, ποὺ ἐκεῖνο τὸ καιρὸ εἶχε τὴ διακονία τοῦ θείου ἄνδρα, νὰ δεχθεῖ ἓνα μικρὸ λαγηνάκι γεμάτο λάδι καὶ νὰ τὸ τοποθετήσῃ κοντὰ στὴ θύρα τοῦ σπιτιοῦ. Ὁ γέροντας, ἀφοῦ ἀρνήθηκε πολλὰς φορὲς τὴν προσφορά, ἀλλὰ πολλὰς φορὲς πάλι παρακλήθηκε, νικήθηκε ἀπὸ τὴν ἰκεσία. Ὁ μέγας Μαρκιανός, ὅταν ἄκουσε τὸ χτύπο, ρώτησε ποιὸς ἦταν καὶ τί ἤλθε νὰ ζητήσῃ. Αὐτὸς βέβαια ἔκρυβε τὴν ἀληθινὴ αἰτία καὶ προφασίστηκε ὅτι ἤλθε νὰ μάθει μήπως τὸν διατάξῃ κάτι· καὶ ἀφοῦ εἶπε αὐτό, ἀποπέμφθηκε. Μετὰ τὴν ἀνατολὴ πάλι ὁ πατέρας τῆς κόρης ἰκέτευσε νὰ τοῦ δοθεῖ πίσω τὸ λαγηνάκι. Ὁ γέροντας ἂν καὶ φοβόταν, πῆγε ὅμως ὅσο μπορούσε σιγότερα καὶ ἀπλώνοντας τὸ χέρι πῆρε τὸ λαγηνάκι καὶ προσπάθησε νὰ διαφύγῃ τὴν προσοχὴ του. Καὶ πάλι αὐτὸς ρώτησε τί ἤθελε καὶ ἦρθε. Ὅταν αὐτὸς εἶπε πάλι τὴν ἴδια αἰτία ποὺ εἶπε καὶ τὸ βράδυ, ὁ θεῖος ἄνδρας στενοχωρήθηκε ἐπειδὴ ἡ ἄφιξη τοῦ γέροντα εἶχε γίνῃ ἀντίθετα

6. Κλέφτης τῆς ἀρετῆς, λωποδύτης ὅπως τὸν ἐπονομάζει ὁ συγγραφεὺς εἶναι ὁ διάβολος.

γέλλειν ἐκέλευεν. Ὁ δὲ δειμαίνων καὶ τρέμων καὶ κρύπτειν τὸν τῆς θείας χάριτος ἀνάπλεων οὐ δυνάμενος, τίς τε ἦκοι ἔλεγε καὶ τοῦ πάθους τὴν τραγωδίαν ἐδίδασκε καὶ τὸ ληκύθιον ἐπεδείκνυ. Ὁ δὲ ἠγανάκτει μὲν, ὡς εἰκὸς ἦν τὸν δεικνύναι τὴν ἀρετὴν οὐ
 5 βουλόμενον, ἀπειλήσας δὲ ὁμῶς, ὡς, εἰ αὖθις τοιαῦτα τολμή-
 σειε, καὶ τῆς συνουσίας ἐκείνης στερηθήσεται καὶ τὴν διακονίαν ἀφαιρεθήσεται (μεγίστη δὲ ἦν ἡ ζημία τοῖς τὸ κέρδος ἐπισταμέ-
 νοις), ἀπέπεμψεν ἀποδοῦναι τῷ δεδοκῶτι κελεύσας. Καὶ ὁ μὲν
 ταῦτα ἐκέλευε· τέτταρας δὲ σταθμοὺς ὁ δαίμων ἀφεστηκῶς τοῦ
 10 ἐξελαύνοντος ἐβόα τὴν δύναμιν· καὶ Μαρκιανὸς ἐν Βεροίᾳ τὰ
 δικαστῶν εἰργάζετο δημίσις τισὶ κατὰ τοῦ δαίμονος χρώμενος,
 καὶ τὸν ἀλιτήριον ἐξελαύνων, καὶ τὴν κόρην καθαρὰν τῆς ἐνεργείας ἀποφαίνων ἐκείνου. Καὶ τοῦτο μεμάθηκεν ἀκριβῶς ὁ τῆς
 κόρης πατήρ. Ἐπανιόντι γὰρ αὐτῷ καὶ ὀλίγους τοῦ ἄστεως στα-
 15 δίους ἀπέχοντι οἰκέτης τις ἀπήντησεν, εἰς ἀγρὸν ὑπὸ τῆς δεσποίνης ἀποσταλείς. Οὗτος οὖν τὸν δεσπότην θεασάμενος προσέφερε τῆς γεγενημένης θαυματουργίας τὰ εὐαγγέλια, πρὸ
 τεττάρων ἡμερῶν λέγων γεγενῆσθαι τὸ θαῦμα. Ἀριθμήσας τοῖ-
 νον τὰς ἡμέρας καὶ τὸν καιρὸν ἀκριβῶς ἐξετάσας, ἐκεῖνον εἶναι
 20 μεμάθηκεν, ἐν ᾧ τὸ ληκύθιον ἐξεκόμισεν ὁ πρεσβύτης.

10

Ἐγὼ δὲ εἰς ἔννοιαν λαμβάνω τί οὐκ ἂν ἔδρασεν ὁ μέγας οὗτος ἀνὴρ, εἰ θαυματουργεῖν ἐβούλετο. Εἰ γὰρ καὶ κρύπτειν ἐσπουδακῶς ἦν ἐδέξατο χάριν, τοσαύτην αἴγλην ἠφίει, ποίαν οὐκ ἂν τερατουργίαν ἐθελήσας εἰργάσατο; Οὕτω δὲ καὶ τὴν
 25 πνευματικὴν αὐτοῦ σοφίαν οὐχ ἅπασιν ἐδήλου, καὶ ταῦτα τὸ τελευταῖον, μετὰ τὴν τοῦ σωτηρίου πάθους καὶ τῆς δεσποτικῆς ἀναστάσεως ἑορτὴν εἰσιέναι τοὺς βουλομένους πρὸς αὐτὸν ἐπιτρέψας.

μὲ τῇ συνήθειᾳ· τὸν πρόσταξε λοιπὸν νὰ πεῖ τὴν ἀλήθεια. Αὐτὸς τότε φοβούμενος καὶ τρέμοντας καὶ μὴ μπορῶντας νὰ ξεγελάσει αὐτὸν ποὺ ἦταν γεμάτος ἀπὸ τὴ θεία χάρη, τοῦ εἶπε ποιὸς εἶχε ἔρθει, ἐξιστόρησε τὴν τραγωγία τοῦ πάθους καὶ ἔδειξε τὸ λαγηνάκι. Αὐτὸς ὁμως ἀγανάκτησε, ὅπως ἦταν φυσικό, ἐπειδὴ δὲν ἤθελε νὰ δείχνεται ἡ ἀρετὴ του· ἀφοῦ τὸν ἀπείλησε ὅτι, ἐὰν πάλι τολμοῦσε τὰ ἴδια, θὰ στερηθεῖ ἐκείνη τὴ συντροφιά καὶ θὰ τοῦ ἀφαιρεθεῖ καὶ ἡ διακονία του (καὶ ἦταν πάρα πολὺ μεγάλη ἢ ζημιὰ γι' αὐτοὺς ποὺ γνωρίζουν τὸ κέρδος) τὸν ἔδιωξε, ἀφοῦ τὸν πρόσταξε νὰ τὸ δώσει πίσω σ' ἐκεῖνον ποὺ τοῦ τὸ ἔδωσε. Καὶ αὐτὸς βέβαια πρόσταξε αὐτὰ, ἐνῶ ὁ δαίμονας, ἀφοῦ ἀπομακρύνθηκε τέσσερις σταθμούς, μαρτυροῦσε τὴ δύναμη αὐτοῦ ποὺ τὸν ἔδιωξε· ὁ Μαρκιανὸς ἄσκησε στὴ Βέροια ἔργο δικαστῶν, χρησιμοποιώντας κάποιους δημίους κατὰ τοῦ δαίμονα· ἔδιωξε τὸν ἀλητήριο καὶ ἐλευθέρωσε τὴν κόρη ἀπὸ τὴν ἐνέργειά του. Ὁ πατέρας τῆς κόρης τὸ εἶχε μάθει αὐτὸ μὲ ἀκρίβεια. Διότι ὅταν αὐτὸς γύριζε καὶ ἀπεῖχε λίγα στάδια ἀπὸ τὴν πόλη, τὸν συνάντησε ἓνας ὑπηρέτης ποὺ εἶχε σταλεῖ ἀπὸ τὴν οἰκοδέσποινα στὸν ἀγρό. Αὐτὸς λοιπὸν μόλις εἶδε τὸν κύριό του τοῦ ἀνήγγειλε τίς καλὲς εἰδήσεις ἀπὸ τὸ θαῦμα ποὺ εἶχε γίνει, λέγοντας ὅτι τὸ θαῦμα εἶχε γίνει πρὶν τέσσερις μέρες. Ὅταν λοιπὸν μέτρησε τίς ἡμέρες καὶ ἐξακρίβωσε τὴν ὥρα κατάλαβε ὅτι ἦταν ἡ στιγμή ποὺ ὁ γέροντας τοῦ ἔφερε ἔξω τὸ λαγηνάκι.

10

Ἐγὼ ὁμως σκέπτομαι, τί δὲν θὰ μπορούσε νὰ κάνει ὁ μέγας αὐτὸς ἄνδρας, ἂν ἤθελε νὰ κάνει θαύματα. Διότι, ἐὰν ἀκτινοβολοῦσε τόσο, ἐνῶ εἶχε φροντίσει νὰ κρύβει τὴ χάρη ποὺ δέχθηκε, ποιὸ θαῦμα δὲν θὰ μπορούσε νὰ κάνει ἐὰν ἤθελε; Ἔτσι καὶ τὴν πνευματικὴ σοφία δὲν τὴν φανέρωνε σὲ ὅλους γενικά, καὶ μάλιστα τὸν τελευταῖο καιρὸ, ἂν καὶ ἐπέτρεπε νὰ ἔρχονται σ' αὐτὸν ὅσοι ἤθελαν μετὰ τὴν ἐορτὴ τοῦ πάθους καὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Σωτήρα.

11

Ἀμέλει κατ' ἐκεῖνον ἅπαντες ὄραν αὐτὸν ἐσπούδαζον τὸν
 καιρόν. Καὶ δὴ ποτε ἀφίκοντο πρὸς αὐτὸν συναχθέντες τῶν ἀρ-
 χιερέων οἱ πρῶτοι, Φλαβιανὸς ὁ μέγας τὴν Ἀντιοχέων ποιμαί-
 νειν πεπιστευμένος, καὶ ὁ θεῖος Ἀκάκιος, οὗ καὶ πρόσθεν ἐμνή-
 5 σθην, Ἐυσέβιος τε ὁ τῆς Χαλκιδέων, καὶ Ἰσίδωρος ὁ τότε τὴν
 Κύρρον κυβερνᾷν πεπιστευμένος, ἀρετῇ διαπρέποντες. Συνῆν δὲ
 αὐτοῖς καὶ Θεόδοτος τῆς Ἱεραπολιτῶν κατέχων τὰς ἡνίας,
 ἀσκήσει καὶ πραότητι λάμπων. Παρῆσαν δὲ τινες τῶν ἐν τέλει
 καὶ ἀξιώμασι, τῆς πίστεως τὸ ζώπυρον ἔχοντες. Πάντων τοίνυν
 10 σιγῇ καθημένων καὶ τὴν ἱεράν ἐκεῖνου προσδεχομένων φωνήν,
 σιγῶν καὶ αὐτὸς ἐπὶ πολὺ καθῆστο, ἀργῶν μὲν τὴν γλῶτταν,
 ἐνεργῶν δὲ παρέχων τὴν ἀκοήν. Τότε τις τῶν καθημένων, συνή-
 θης ὢν αὐτῷ διὰ τὴν τῆς ψυχῆς ἐπιμέλειν καὶ ἄλλως δὲ ἀξιώ-
 ματι λάμπων, "Ἄπαντες", ἔφη, "ὦ πάτερ, καὶ οἱ θεῖοι πατέρες
 15 τῆς σῆς διψῶντες διδασκαλίας, τὰ ἡδιστά σου προσμένουσι νά-
 ματα. Μετάδος τοίνυν τοῖς παροῦσιν ἅπασι τῆς ὠφελείας, καὶ
 μὴ κωλύσης τοὺς τῆς εὐεργεσίας κρουνοὺς". Ὁ δὲ μέγα στενά-
 ζας, "Ὁ τῶν ὄλων", ἔφη, "Θεὸς καθ' ἐκάστην ἡμέραν καὶ διὰ
 τῆς κτίσεως φθέγγεται καὶ διὰ τῶν θείων Γραφῶν διαλέγεται,
 20 καὶ παραινεῖ τὰ δέοντα καὶ εἰσηγεῖται τὰ συμφέροντα, καὶ ἀπει-
 λαῖς δεδίττεται καὶ προτρέπει ταῖς ὑποσχέσεσι, καὶ ὄνησιν οὐδε-
 μίαν καρπούμεθα. Πῶς ἂν τοίνυν Μαρκιανὸς φθεγγόμενος
 ὠφελήσειε, τοσαύτην ὠφέλειαν μετὰ τῶν ἄλλων ἀποπεμπόμε-
 νος καὶ ὄνησιν ἐκεῖθεν εὐρασθαι μὴ βουλόμενος;" Ἐντεῦθεν
 25 πολλοὶ μὲν παρὰ τῶν πατέρων ἐκινήθησαν λόγοι, οὓς ἐνθεῖναι
 τῷ διηγήματι παρέλκον ἐνόμισα. Ἀναστάντες δὲ καὶ προσευζά-
 μενοι καὶ τῆς ἱερωσύνης αὐτῷ τὴν χειροτονίαν ἐπιθεῖναι θελή-
 σαντες, ἔδεισαν πάλιν τὴν ἐπιχείρησιν. Καὶ οὗτος μὲν ἐκείνῳ,
 ἐκεῖνος δὲ τούτῳ παρεκελεύετο. Πάντες δὲ ὁμοίως παραιτησά-
 30 μενοι τὴν ἐπάνοδον ἐποιήσαντο.

11

Πράγματι ἐκεῖνο τὸ διάστημα ὅλοι γενικὰ ἐπεδίωκαν νὰ τὸν δοῦν. Κάποτε λοιπὸν ἦλθαν σ' αὐτόν, ἀφοῦ συναντήθηκαν, οἱ πρῶτοι ἀπὸ τοὺς ἀρχιερεῖς ποὺ διακρίνονταν γιὰ τὴν ἀρετὴ, ὁ μέγας Φλαβιανὸς ποὺ ποίμαινε τὴν ἐκκλησία τῶν Ἀντιοχέων, καὶ ὁ θεῖος Ἀκάκιος τὸν ὁποῖο ἀνέφερα καὶ πρὶν, καὶ ὁ Εὐσέβιος ὁ ἐπίσκοπος τῶν Χαλκιδέων, καὶ ὁ Ἰσίδωρος ποὺ κυβερνοῦσε τότε τὴν Κύρρο. Μαζὶ μ' αὐτοὺς ἦταν καὶ ὁ Θεόδοτος, ὁ ποιμενάρχης τῶν Ἱεραπολιτῶν, ποὺ ἔλαμπε μὲ τὴν ἀσκητικὴ ζωὴ καὶ τὴν πραότητα. Παραβρίσκονταν ἀκόμη καὶ μερικοὶ ἄρχοντες καὶ ἀξιωματοῦχοι ποὺ εἶχαν τὴ θέρμη τῆς πίστεως. Ἐνῶ λοιπὸν ὅλοι κάθονταν σιωπηροὶ καὶ περίμεναν τὴν ἱερὴ φωνὴ ἐκείνου, αὐτὸς καθόταν γιὰ πολλὴ ὥρα σιωπώντας, ἔχοντας ἀργὴ τὴ γλῶσσα καὶ ἐνεργὴ τὴν ἀκοή. Τότε κάποιος ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ κάθονταν, ποὺ ἦταν φίλος του καὶ ἔλαμπε ἀπὸ τὴν ἐπιμέλεια τῆς ψυχῆς καὶ ἀπὸ τὸ ἀξίωμα του εἶπε: “Ὅλοι γενικὰ, πάτερ, καὶ οἱ θεῖοι πατέρες διψοῦν γιὰ τὴ διδασκαλία σου καὶ περιμένουν τὰ εὐχάριστά σου νάματα. Μετάδωσε σέ ὅλους γενικὰ τὴν ὠφέλεια καὶ μὴν ἐμποδίσῃς τοὺς κρουνοὺς τῆς εὐεργεσίας’. Αὐτὸς τότε, ἀφοῦ ἀναστέναξε βαθιά, εἶπε: “Ὁ Θεὸς τῶν ὄλων κάθε μέρα ὁμιλεῖ μὲ τὴν κτίση καὶ συζητᾷ μὲ τὶς θεῖες Γραφές, συμβουλεύει τὰ πρέποντα καὶ διδάσκει τὰ συμφέροντα, ἀποτρέπει μὲ ἀπειλὲς καὶ προτρέπει μὲ ὑποσχέσεις, καὶ δὲν ἀποκομίζομε καμμιά ὠφέλεια. Πῶς λοιπὸν ὁ Μαρκιανὸς θὰ μπορούσε νὰ ὠφελήσῃ ἂν μιλοῦσε, ἀφοῦ μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους διώχνει τὴν τόσο μεγάλη ὠφέλεια, καὶ δὲν θέλει νὰ βρεῖ ὠφέλεια ἀπὸ ἐκεῖ;’ Πολλοὶ λόγοι βέβαια εἰπώθηκαν ἀπὸ τοὺς πατέρες ἐπάνω σ' αὐτὸ τὸ θέμα, τοὺς ὁποίους θεωρῶ περιττὸ νὰ συμπεριλάβω στὴ διήγηση. Σηκώθηκαν τότε καὶ προσευχήθηκαν καί, ἐνῶ θέλησαν νὰ τὸν χειροτονήσουν, φοβήθηκαν πάλι νὰ τὸ ἐπιχειρήσουν. Ὁ καθένας τους βέβαια παρακινούσε τὸν ἄλλο, ἀλλ' ὅλοι τελικὰ παραιτήθηκαν, καὶ ἐπέστρεψαν στὸν τόπο τους.

Ἄλλὰ γὰρ βούλομαι καὶ ἄλλο τούτοις προσθεῖναι διήγημα, τῆς θείας ὑπάρχον αὐτοῦ συνέσεως γνώρισμα. Ἐβιτός τις εἰς τὴν ἑτέραν ἔρημον τὴν ἀσκητικὴν καλύβην πρῶτος ἐπήξατο· βορειοτέρα δὲ ταύτης ἐστὶ καὶ μικρὸν πρὸς ἔω κειμένη κατὰ τὸν ἀπαρκτίαν ἄνεμον τὸν τῷ ἀφηλιώτῃ πελάζοντα. Οὗτος τοῦ μεγάλου Μαρκιανοῦ καὶ χρόνῳ καὶ πόνῳ πρεσβύτερος ἦν, φιλόσοφος δὲ ἀνὴρ καὶ τῷ σκληρῷ βίῳ συντεθραμμένος. Οὗτος, πανταχόθεν περιθρυλλουμένην τὴν τοῦ ἀνδρὸς καταμαθὼν ἀρετὴν τῆς μακρᾶς ἡσυχίας κερδαλεωτέραν εἶναι τὴν τοιαύτην θεάνομοικῶς, ἔδραμε σπεύδων ἰδεῖν τὸ ποθούμενον.

Μαθὼν δὲ αὐτοῦ τὴν ἀφίξιν ὁ μέγας Μαρκιανὸς καὶ τὴν θύραν ἀνοίξας πρὸς ἑαυτὸν εἰσεδέξατο. Εὐσεβίῳ δὲ τῷ θαυμασίῳ παρηγγύησε καὶ ὄσπριον ἐψῆσαι καὶ λάχανον εἶπερ ἔχοι. Ἐπειδὴ δὲ τῆς ἀλλήλων διαλέξεως ἐνεπλήσθησαν καὶ τὴν ἀλλήλων κατέμαθον ἀρετὴν, κοινῇ τὴν τῆς ἐνάτης ἐπετέλεσαν λειτουργίαν· ἦκε δὲ ὁ Εὐσέβιος τράπεζαν φέρων καὶ ἄρτους προσφέρων. Ὁ δὲ μέγας Μαρκιανὸς τῷ θεσπεσίῳ Ἀβίτῳ, Ἐβύρο, ἔφη, ἄντων μοι προσφιλέστατε, καὶ ταύτης κοινωνήσωμεν τῆς τραπέζης. Ὁ δὲ Ὀὐκ οἶδα, ἔφη, πῶποτε πρὸ τῆς ἐσπέρας σιτίων μεταλαβῶν, πολλακίς δὲ καὶ δύο καὶ τρεῖς κατὰ ταῦτὸν ἄσιτος ἡμέρας διατελῶ. Ὁ δὲ μέγας Μαρκιανός· Ἐμοῦ γοῦν εἵνεκα, ἔφη, τήμερον ἀμειβέσθω τὸ ἔθος. Ἀσθενῶς γὰρ τὸ σῶμα διακείμενος προσμένειν τὴν ἐσπέραν οὐ δύναμαι. Ὡς δὲ καὶ ταῦτα λέγων τὸν θαυμαστὸν Ἐβιτον οὐκ ἔπειθε, στενάξαι τε λέγεται καὶ φάναι· Ἄλλ' ἐγωγε ἀθυμῶ λίαν καὶ δάκνομαι τὴν ψυχὴν, ὅτι τοσοῦτον ὑπέμεινας πόνον, ἵνα τινὰ φιλόπονον καὶ φιλόσοφον ἴδῃς, καὶ τῆς ἐλπίδος ψευθεῖς, κάπηλόν τινὰ καὶ ἄσῳτον ἀντὶ φιλοσόφου τεθέασαι. Ἀνιαθέντος δὲ πρὸς ταῦτα

12

Ἄλλὰ θέλω νὰ προσθέσω σ' αὐτὰ καὶ ἄλλη διήγηση, πού εἶναι γνώρισμα τῆς θείας του συνέσεως. Κάποιος Ἰβίτος, ἔστησε πρῶτος στὴν ἄλλη ἔρημο τὴν ἀσκητικὴ καλύβα· αὐτὴ ἡ ἔρημος εἶναι βορειότερα ἀπὸ τούτη καὶ βρίσκεται λίγο ἀνατολικότερα κατὰ τὸν βορειοανατολικὸ ἄνεμο καθὼς πλησιάζει τὸν ἀνατολικὸ ἄνεμο. Αὐτὸς ἦταν μεγαλύτερος ἀπὸ τὸν Μαρκιανὸ καὶ στὰ χρόνια καὶ στὴν ἀσκηση· ἦταν φιλόσοφος⁷ καὶ εἶχε συνηθίσει στὴ σκληρὴ ζωὴ. Ὄταν ἔμαθε γιὰ τὴν ἀρετὴ τοῦ ἀνδρὸς πού φημιζόταν ἀπὸ παντοῦ, ἐπειδὴ θεώρησε ὅτι ἦταν μεγαλύτερο κέρδος ἢ θεὰ αὐτοῦ ἀπὸ τὴν μακρινὴ ἡσυχία, ἔτρεξε μὲ προθυμία νὰ δεῖ αὐτὸ πού ποθοῦσε.

Ὄταν ὁ μέγας Μαρκιανὸς πληροφορήθηκε τὴν ἀφίξή του, ἀνοίξε τὴ θύρα καὶ τὸν δέχθηκε μέσα. Παρήγγειλε στὸν θαυμάσιο Εὐσέβιο νὰ βράσει ὄσπρια καὶ χόρτα, ἐὰν βέβαια εἶχε. Καὶ ὅταν χόρτασαν μὲ τὴν ἀναμεταξύ τους συνομιλία καὶ ἔμαθε ὁ ἓνας τὴν ἀρετὴ τοῦ ἄλλου, ἐτέλεσαν οἱ δύο μαζὶ τὴν ἀκολουθία τῆς ἐνάτης. Τότε ἦρθε καὶ ὁ Εὐσέβιος στρώνοντας τραπέζι καὶ προσφέροντας ψωμιά. Ὁ μέγας Μαρκιανὸς εἶπε στὸν θεσπέσιο Ἰβίτο· Ἔλα, προσφιλέστατε ἀπὸ ὄλους, νὰ φᾶμε μαζὶ ἀπὸ αὐτὸ τὸ κοινὸ τραπέζι'. Καὶ ἐκεῖνος εἶπε· Δὲν ξέρω νὰ ἔχω φάει ποτὲ ὡς τώρα πρὶν ἀπὸ τὸ βράδυ· πολλές φορές μένω δύο καὶ τρεῖς μέρες συνέχεια χωρὶς τροφή'. Καὶ ὁ μέγας Μαρκιανὸς εἶπε· Λοιπὸν γιὰ χάρη μου σήμερα ἂς ἀλλάξει ἡ συνήθεια. Διότι ἐγώ, ἔχοντας ἀσθενικὸ σῶμα, δὲν μπορῶ νὰ περιμένω τὸ βράδυ'. Ἐπειδὴ ὅμως οὔτε μὲ αὐτὰ τὰ λόγια δὲν ἔπειθε τὸν θαυμαστὸ Ἰβίτο, λέγεται ὅτι ἀναστέναξε καὶ εἶπε· Ἄλλ' ἐγὼ τουλάχιστο λυπᾶμαι πολὺ καὶ πικραίνομαι, πού ὑπέμεινες τόσο μέγαλο κόπο, γιὰ νὰ δεῖς ἓνα φιλόπονο καὶ φιλόσοφο, διαψεύσθηκαν ὅμως οἱ ἐλπίδες σου· ἀντὶ φιλόσοφο εἶδες ἓνα κάπηλο καὶ ἄσωτο'. Ἐπειδὴ στενοχωρήθηκε μ' αὐτὰ ὁ θεο-

7. Φιλόσοφος εἶναι ἐδῶ μὲ τὴν ἐννοια τοῦ ἀσκητῆ πού ἀσχολεῖται μόνο μὲ τὰ πνευματικὰ καὶ τὰ θεῖα.

τοῦ θειοτάτου Ἀβίτου καὶ φήσαντος ὡς κρεῶν μεταλάβοι ἂν ἡδιον μᾶλλον ἢ τούτων ἀκούοι, ὁ μέγας ἔφη Μαρκιανός· 'Καὶ ἡμεῖς, ὦ φιλότης, τὸν αὐτὸν σοι μέτιμεν βίον καὶ τὴν αὐτὴν ἀσπαζόμεθα πολιτείαν καὶ τῆς ἀναπαύλης προτιμῶμεν τοὺς πό-
5 νους καὶ τὴν νηστείαν τῆς τροφῆς προαιρούμεθα καί, νυκτὸς ἐπιγενομένης, τότε ταύτης μεταλαγχάνομεν. Ἄλλ' ἴσμεν ὅτι τῆς ἀγάπης τὸ χρῆμα τῆς νηστείας ἐστὶ τιμιώτερον. Τὸ μὲν γὰρ τῆς θείας ἔργον νομοθεσίας, τὸ δὲ τῆς ἡμῶν αὐτῶν ἐξουσίας. Προσ-
10 ἤκει δὲ τοὺς θείους νόμους τῶν ἡμετέρων πολλῶ νομίζειν τιμιωτέρους'.

Τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους διαλεχθέντες καὶ βραχείας μεταλαβόντες τροφῆς καὶ τὸν Θεὸν ὑμνήσαντες καὶ τρεῖς ἀλλήλοις συνδιατρίψαντες ἡμέρας, ἐχωρίσθησαν, πάλιν ἀλλήλους ὀρῶντες τῷ πνεύματι.

13

15 Τίς τοίνυν οὐκ ἂν θαυμάσειε τοῦδε τοῦ ἀνδρὸς τὴν σοφίαν, ὅφ' ἧς κυβερνώμενος ἡδεῖ μὲν νηστείας, ἡδεῖ δὲ φιλαδελφίας καιρὸν, ἡδεῖ δὲ καὶ τῶν τῆς ἀρετῆς μορίων τὸ διάφορον, καὶ ποῖον ποίῳ προσήκει παραχωρεῖν, καὶ τίνι κατὰ καιρὸν διδόναι τὰ νικητήρια;

14

20 Ἔχω δὲ καὶ ἄλλο διήγημα τῆς ἐν τοῖς θείοις αὐτοῦ τελειότητος γνώρισμα. Ἀφίκετο γὰρ πρὸς αὐτὸν ἀπὸ τῆς πατρίδος ἡ ἀδελφὴ σὺν τῷ υἱεῖ, ἀνδρὶ τε ὄντι καὶ τῆς Κύρρου πρωτεύοντι, τὰς ἀναγκαίας αὐτῷ χρείας πλουσίως κομίζουσα. Ὁ δὲ τὴν μὲν ἀδελφὴν ἰδεῖν οὐκ ἠνέσχετο, τὸν δὲ ἀδελφιδοῦν εἰσεδέξατο· τῆς
25 γὰρ ὠρισμένης συντυχίας ἦν ὁ καιρὸς. Ὡς δὲ ἰκέτευον ὑποδεχθῆναι τὰ κομισθέντα, 'Διὰ πόσων', ἔφη, 'μοναστηρίων διήλθετε; Τίσιν ἐκείνων ἐκ τούτων αὐτῶν μετεδώκατε;' Τοῦ δὲ εἰρηκότος, ὡς οὐδενὶ δεδωκότες εἶεν, 'Ἄπιτε', ἔφη, 'μεθ' ὧν ἐκομίσατε. Ἡμεῖς γὰρ τούτων οὐδενὸς οὔτε δεόμεθα οὔτε, εἰ δεοίμε-

σεβέστατος Ἰβίτος καὶ εἶπε ὅτι θὰ ἦταν περισσότερο εὐχάριστο νὰ φάει κρέας παρὰ ν' ἀκούει αὐτά, ὁ μέγας Μαρκιανὸς εἶπε· 'Καὶ ἐμεῖς, φίλε μου, ζοῦμε τὴν ἴδια ζωὴ μὲ σένα καὶ ἀσπαζόμαστε τὴν ἴδια ἀσκητικὴ ζωὴ καὶ προτιμοῦμε τοὺς κόπους ἀπὸ τὴν ἀνάπαυση καὶ διαλέγομε τὴ νηστεία ἀπὸ τὸ φαγητὸ καὶ τρῶμε μόνο ὅταν νυχτώσει. Ἀλλὰ γνωρίζομε ὅτι ἡ ἀγάπη εἶναι πολυτιμότερη ἀπὸ τὴ νηστεία· διότι ἡ νηστεία εἶναι ἔργο τῆς θείας νομοθεσίας καὶ ἡ ἀγάπη ἔργο τῆς δικῆς μας ἐλευθερίας. Ἀρμόζει λοιπὸν νὰ θεωροῦμε τοὺς θεϊκοὺς νόμους πολὺ ἀνώτερους ἀπὸ τοὺς δικούς μας'.

Ἀφοῦ τέτοια πράγματα συζήτησαν μεταξὺ τους καὶ ἔφαγαν λίγη τροφή, πέρασαν μαζὶ τρεῖς ἡμέρες· ἔπειτα χωρίσθηκαν, ἀλλὰ πάλι ἔβλεπαν ὁ ἓνας τὸν ἄλλον μέσω τοῦ Πνεύματος.

13

Ποιὸς λοιπὸν δὲν θὰ θαύμαζε τὴ σοφία τοῦ ἀνδρα, ἀπὸ τὴν ὁποία κυβερνώμενος γνώριζε τὸν καιρὸ τῆς νηστείας καὶ τὸν καιρὸ τῆς φιλαδελφίας, καὶ ἀκόμη γνώριζε τὴ διαφορὰ τῶν μορίων τῆς ἀρετῆς, καὶ σὲ ποιὸ ἀρμόζει νὰ παραχωρεῖ ποιό, καὶ σὲ ποιό νὰ δίνει τὴν κατάλληλη στιγμή τὰ νικητήρια;

14

Ἔχω καὶ ἄλλη διήγηση γινώρισμα τῆς τελειότητάς του στὰ θεῖα. Διότι ἦρθε ἀπὸ τὴν πατρίδα ἡ ἀδελφὴ του μαζὶ μὲ τὸν γιό της, ποὺ ἦταν ἀνδρας καὶ προύχοντας τῆς Κύρρου, ἡ ὁποία τοῦ ἔφερε πλουσιοπάροχα τὰ ἀπαραίτητα. Αὐτὸς δὲν δέχθηκε νὰ δεῖ τὴν ἀδελφὴ του, δέχθηκε ὅμως τὸν ἀνιψιό· διότι ἦταν ἡ ὥρα τῆς καθορισμένης συνάξεως. Ὄταν ὅμως τὸν ἰκέτευσαν νὰ δεχθεῖ ἐκεῖνα ποὺ τοῦ ἔφεραν ἐρωτοῦσε· 'Ἀπὸ πόσα μοναστήρια περάσατε; Σὲ ποιὰ ἀπὸ κεῖνα δώσατε μερικὰ ἀπὸ αὐτά;' Καὶ ὅταν αὐτὸς ἀπάντησε, ὅτι δὲν εἶχαν δώσει σὲ κανένα, εἶπε· 'Φύγετε μαζὶ μ' αὐτὰ ποὺ φέρατε. Διότι ἐμεῖς οὔτε χρειαζόμαστε τί-

θα, δεξοίμεθα. Φυσικῆς γὰρ συγγενείας, ἀλλ' οὐ θείας θερα-
 πείας πεφροντικότες τούτοις ἡμᾶς φιλοφρονεῖσθε. Εἰ γὰρ μὴ
 μόνην τοῦ γένους ἐτιμᾶτε τὴν ἀγχιστεῖαν, οὐχ ἡμῖν μόνοις μετε-
 δώκατε ἂν ὧν ἠνέγκατε'. Ταῦτα λέγων τὸν ἀδελφιδοῦν μετὰ
 5 τῆς ἀδελφῆς ἀπεπέμψατο, οὐδὲ βραχὺ τι τῶν παρ' αὐτῶν προσ-
 ενεχθέντων ὑποδεχθῆναι κελεύσας.

15

Οὕτως ἔξω τῆς φύσεως ἦν καὶ εἰς τὴν τῶν οὐρανῶν με-
 τεβεβήκει πολιτείαν. Ποῖον γὰρ ἂν τις τούτου σαφέστερον πα-
 ράσχοι παράδειγμα ὅτι τοῦ Θεοῦ ἄξιός ἦν κατὰ τὴν αὐτοῦ τοῦ
 10 Θεοῦ φωνήν; «ὁ μὴ καταλιμπάνων», γάρ, φησί, «πατέρα καὶ
 μητέρα καὶ ἀδελφοὺς καὶ ἀδελφὰς καὶ γυναιῖκα καὶ τέκνα οὐκ
 ἔστι μου ἄξιός». Εἰ δὲ ὁ μὴ καταλιμπάνων ἀνάξιός, ὁ καταλιμ-
 πάνων καὶ τοσαύτη χρώμενος ἀκριβεῖ τελειότητι, δῆλον ὡς
 ἀξιώτατος ἦν.

16

15 Ἐγὼ δὲ πρὸς τούτοις θαυμάζω καὶ τὴν τῶν θείων αὐτοῦ
 δογμάτων ἀκρίβειαν. Ἐβδελύττετο μὲν γὰρ τὴν Ἀρείου μανίαν
 ὑπὸ τῆς βασιλικῆς δυναστείας κατ' ἐκεῖνο τοῦ καιροῦ ἔξαπτομέ-
 νην· ἐμυσάττετο δὲ καὶ τὴν Ἀπολιναρίου φρενοβλάβειαν· διεμά-
 χετο δὲ γενναίως καὶ τοῖς τὰ Σαβελλίου φρονοῦσι καὶ τὰς τρεῖς
 20 ὑποστάσεις εἰς μίαν συνάγουσιν· ἀπεστρέφετο δὲ κομιδῇ καὶ
 τοὺς ὀνομαζομένους Εὐχίτας ἐν μοναχικῷ προσχήματι τὰ Μανι-
 χαίων νοσοῦντας.

17

Οὕτω δὲ θερμὸν εἶχε τὸν ὑπὲρ τῶν ἐκκλησιαστικῶν δο-

ποτε ἀπὸ αὐτά, οὔτε, ἐὰν χρειαζόμεσταν, θὰ τὰ δεχόμεσταν. Διότι μᾶς περιποιεῖσθε μὲ αὐτὰ λόγῳ φυσικῆς συγγένειας καὶ ὄχι ἐπειδὴ ἐνδιαφέρεσθε γιὰ τὴν ὑπηρεσία στὸν Θεό. Διότι, ἐὰν δὲν τιμούσατε μόνο τὴ συγγένεια τοῦ γένους, δὲν θὰ δίνατε μόνο σὲ μᾶς αὐτὰ πού φέρατε'. Λέγοντας αὐτὰ ἔδιωξε τὸν ἀνιψιὸ μὲ τὴν ἀδελφή του, ἀφοῦ διέταξε νὰ μὴ δεχθοῦν οὔτε τὸ παραμικρὸ ἀπὸ ὅσα τοὺς εἶχαν φέρει.

15

Τόσο πολὺ εἶχε ξεπεράσει τὴ φύση, καὶ εἶχε μεταβεῖ στὴν πολιτεία τῶν οὐρανῶν. Διότι ποιό σαφέστερο παράδειγμα θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ δώσει γι' αὐτόν, ὅτι ἦταν ἄξιος τοῦ Θεοῦ, σύμφωνα μὲ τὰ λόγια τοῦ ἴδιου τοῦ Θεοῦ· διότι λέγει· «αὐτὸς πού δὲν ἐγκαταλείπει τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα καὶ τοὺς ἀδελφούς καὶ τὶς ἀδελφές καὶ τὴ γυναῖκα καὶ τὰ παιδιά δὲν εἶναι ἄξιος μου»⁸. Ἄν λοιπὸν ἐκεῖνος πού δὲν ἐγκαταλείπει εἶναι ἀνάξιος, ἐκεῖνος πού ἐγκαταλείπει καὶ ἔχει τόση ἀκριβὴ τελειότητα, εἶναι φανερό ὅτι ἦταν ἀξιώτατος.

16

Ἐγὼ ὅμως κοντὰ σ' αὐτὰ θαυμάζω καὶ τὴν ἀκρίβειά του στὰ θεῖα δόγματα. Διότι ἀπὸ τὴν μιὰ μεριά ἀποστρεφόταν τὴν αἵρεση τοῦ Ἀρείου, ἡ ὁποία ὑποστηριζόταν ἐκείνη τὴν ἐποχὴ ἀπὸ τὴ βασιλικὴ δυναστεία· καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη συχαινόταν τὴ φρενοβλάβεια τοῦ Ἀπολιναρίου· ὅμως πολεμοῦσε γενναῖα καὶ τοὺς ὀπαδοὺς τοῦ Σαβελλίου πού συνενώνουν τὶς τρεῖς ὑποστάσεις σὲ μία· ἀποστρεφόταν ἀκόμη τελείως καὶ τοὺς ὀνομαζόμενους Εὐχῖτες, πού μέσα ἀπὸ τὸ μοναχικὸ πρόσχημα νοσοῦσαν ὅπως οἱ Μανιχαῖοι.

17

Εἶχε λοιπὸν τόσο θερμὸ ζῆλο γιὰ τὰ ἐκκλησιαστικὰ δόγ-

γμάτων ζῆλον, ὡς καὶ πρὸς ἄνδρα θαυμάσιόν τε καὶ θεῖον δικαίαν ἀνεδέξατο μάχην. Ἀβραάμης τις ἦν κατὰ τὴν ἔρημον ἐκείνην πρεσβύτης, ἀνὴρ πολιὰν μὲν ἔχων τὴν τρίχα, πολιώτερον δὲ τὸ φρόνημα, ἀρετῇ πάσῃ λάμπων καὶ ἀναβλύζων ἀεὶ τὸ τῆς κα-
 5 τανύξεως δάκρυον. Οὗτος κατ' ἀρχὰς ὑπὸ τινος ἀπλότητος ὑπαχθεὶς ὡς τὸ πρῶτον ἐπιτελεῖν ἠνείχετο Πάσχα, ἀγνοῶν μὲν, ὡς εἰκόσ, τὰ περὶ τούτου τοῖς πατράσιν ἐν Νικαίᾳ νενομοθετημένα, ἔθει δὲ ἀρχαίῳ δουλεύειν αἰρούμενος. Πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν ταύτην ἐνόσουν τὴν ἄγνοιαν. Ἄλλ' ὁ μέγας
 10 Μαρκιανὸς πολλοῖς μὲν πολλάκις χρησάμενος λόγοις ἐπειράθη τὸν πρεσβύτην Ἀβραάμην (οὕτω γὰρ αὐτὸν οἱ ἐγγώριοι προσηγόρευον) εἰς τὴν τῆς Ἐκκλησίας μεταγαγεῖν συμφωνίαν. Ἀπειθοῦντα δὲ θεασάμενος τῆς πρὸς αὐτὸν προφανῶς κοινωνίας ἀπέστη. Ἀλλὰ χρόνου διελθόντος, ὁ θεσπέσιος ἐκεῖνος ἀνὴρ
 15 ἀπορρίψας τὸν μῶμον καὶ τῆς θείας ἐορτῆς ἀγαπήσας τὴν συμφωνίαν, ἔψαλλεν ἀληθεύων· «μακάριοι οἱ ἄμωμοι ἐν ὁδῷ, οἱ πορευόμενοι ἐν νόμῳ Κυρίου». Καὶ τοῦτο δὲ τῆς τοῦ μεγάλου Μαρκιανοῦ διδασκαλίας κατόρθωμα.

18

Τούτῳ πολλοὶ μὲν πανταχοῦ σηκοὺς εὐκτηρίους ἐδείμαν-
 20 το, ἐν Κύρρῳ μὲν ὁ ἀδελφιδοῦς Ἀλύπιος, Ζηνοβιανὴ δὲ τις ἐν Χαλκίδι καὶ γένει λάμπουσα καὶ ἀρετῇ διαπρέπουσα καὶ πλούτου περιουσία κομῶσα. Καὶ ἕτεροι δὲ οὐκ ὀλίγοι αὐτὸ τοῦτο ἔδρων, τὸν νικηφόρον ἐκεῖνον ἀθλητὴν ἀρπᾶσαι φιλονεικοῦντες. Τοῦτο γνοὺς, ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος παρακαλεῖ τὸν θαυμάσιον
 25 ἐκεῖνον Εὐσέβιον, ὄρκους αὐτῷ προσενεγκῶν δείματος παντὸς γέμοντας, ἐν ἐκείνῳ τῷ χωρίῳ καταθεῖναι τὸ σῶμα καὶ μηδένα διαγνῶναι τὸν τάφον, πλὴν δύο τῶν συνηθεστέρων συνοίκων,

ματα, ὥστε πολέμησε δίκαια ἐναντίον ἐνὸς θαυμάσιου καὶ θείου ἀνδρα. Σ' ἐκείνη τὴν ἔρημο ἦταν κάποιος γέροντας Ἀβραάμης, ἀνδρας πὺ εἶχε ἄσπρα μαλλιά, ἀλλὰ καὶ ἀσπρώτερο φρόνημα, πὺ ἔλαμπε ἀπὸ κάθε ἀρετὴ καὶ ἀνάβλυζε πάντα τὸ δάκρυ τῆς κατανύξεως. Αὐτὸς στὴν ἀρχή, ἀφοῦ παρασύρθηκε ἀπὸ κάποια ἀπλότητα, ἀνεχόταν νὰ γιορτάζει τὸ Πάσχα ὅπως προηγουμένως· ἀγνοώντας, ὅπως φαίνεται, τὰ ὅσα εἶχαν νομοθετηθεῖ σχετικά μ' αὐτὸ ἀπὸ τοὺς πατέρες στὴ Νίκαια, προτιμοῦσε νὰ ἐφαρμόζει τὴν παλαιὰ συνήθεια. Καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἐκείνη τὴν ἐποχὴ ἔπασχαν ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἄγνοια. Ἀλλὰ ὁ μέγας Μαρκιανὸς πολλὰ φορὲς προσπάθησε, χρησιμοποιοῦντας πολλὰ ἐπιχειρήματα, νὰ ἐπαναφέρει τὸν γέροντα Ἀβραάμη στὴ συμφωνία τῆς Ἐκκλησίας (διότι ἔτσι τὸν ὀνόμαζαν οἱ ἐντόπιοι). Ἐπειδὴ ὅμως τὸν ἔβλεπε νὰ μὴ πειθαρχεῖ, διέκοψε φανερὰ τὴν ἐπικοινωνία μαζί του. Ἀλλὰ ἀφοῦ πέρασε καιρὸς, ὁ θεσπέσιος ἐκεῖνος ἀνδρας ἀπέρριψε τὴν ἐπίμεμπτη συνήθεια καὶ ἀσπασθηκε τὴ συμφωνία τῆς θείας ἐορτῆς· ἔτσι ἔψαλλε ὁμολογώντας· «μακάριοι οἱ ἄμωμοι στὸ δρόμο, ἐκεῖνοι πὺ βαδίζουν σύμφωνα μὲ τὸ νόμο τοῦ Κυρίου»⁹. Καὶ αὐτὸ εἶναι κατόρθωμα τῆς διδασκαλίας τοῦ μεγάλου Μαρκιανοῦ.

18

Πολλοὶ ἔχτισαν ναοὺς παντοῦ πρὸς τιμὴ του· στὴν Κῦρρο ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Ἀλύπιος, στὴ Χαλκίδα κάποια Ζηνοβιανὴ πὺ ἔλαμπε μὲ τὴν καταγωγὴ, διέπρεπε μὲ τὴν ἀρετὴ καὶ διακρινόταν γιὰ τὴν ἀφθονία τοῦ πλοῦτου. Καὶ ἄλλοι, ὄχι λίγοι, ἔκαμαν τὸ ἴδιο ἀνταγωνιζόμενοι ν' ἀρπάξουν τὸν νικηφόρο ἐκεῖνον ἀθλητῆ. Ὅταν τὸ κατάλαβε ὁ ἀνθρωπος τοῦ Θεοῦ, παρεκάλεσε τὸν θαυμάσιο ἐκεῖνο Εὐσέβιο, ἐξορκίζοντάς τον μὲ κάθε φοβέρα νὰ θάψει τὸ σῶμα σ' ἐκεῖνο τὸν τόπο καὶ κανένας νὰ μὴν γνωρίζει τὸν τάφο, ἐκτὸς ἀπὸ δύο ἀπὸ τοὺς οἰκειότερους συν-

9. Ψαλμ. 118,1.

μέχρις ἂν διέλθῃ πολὺς ἐτῶν ἀριθμὸς. Καὶ τοῦτον τὸν ὄρκον ὁ θαυμάσιος ἐκεῖνος πεπλήρωκεν ἄνθρωπος. Ἐπειδὴ γὰρ ἦκε τοῦ νικηφόρου τὸ τέλος καὶ χορὸς ἀγγέλων τὴν ἱερὰν ἐκείνην καὶ θείαν ψυχὴν εἰς τὰς ἐν οὐρανῷ μονὰς μετατέθηκεν, οὐ πρότερον 5 αὐτοῦ τὴν τελευταίην κατεμήνυσεν ἕως, μετὰ τῶν δύο τῶν γνωριμωτέρων τὸν τάφον ὀρύξας καὶ τὸ σῶμα καταθείς, τῆς γῆς τὴν ἐπιφάνειαν ἐξωμάλισε. Καὶ πενήκοντα διελθόντων ἐνιαυτῶν καὶ πλειόνων, μυρίων συνδεδραμηκότων καὶ διηρευνηκότων τὸ σῶμα, ἄδηλος ὁ τάφος μεμένηκεν. Ἐπειδὴ δὲ ἕκαστος τῶν προ- 10 ειρημένων σηκῶν, ὁ μὲν ἀποστόλων, ὁ δὲ μαρτύρων ὑπεδέξατο λείψανα, θαρρήσαντες λοιπὸν οἱ τῆς ἐκείνου σκηνηῆς καὶ διδασχῆς κληρονόμοι, πρὸ δύο τούτων ἐτῶν λάρνακα λιθίνην κατασκευάσαντες, ἐν ταύτῃ τὰ τοῦ τιμίου σώματος μετέθεσαν λείψανα, ἐνὸς τὸν τάφον ὑποδείξαντος· οὗτος γὰρ μόνος ἐκ τῶν τριῶν 15 περιῆν.

19

Ζηλωτῆς δὲ γενόμενος τῆς ἐκείνου ἀρετῆς Εὐσέβιος ὁ θαυμάσιος πλείοσι διετέλεσε πόνοις κατατρύχων τὸ σῶμα. Εἴκοσι γὰρ καὶ ἑκατὸν σιδήρου περικείμενος λίτρας, ἐπέθηκε μὲν 20 ἑαυτῷ καὶ τὰς τοῦ θειοτάτου Ἀγαπητοῦ ἄλλας πενήκοντα, προσέθηκε δὲ καὶ τὰς τοῦ μεγάλου Μαρκιανοῦ ὀγδοήκοντα. Ἔσχε δὲ καὶ εὐκτήριον καὶ οἰκητήριον λάκκον τινὰ ὑδάτων ἀπηλλαγμένον, καὶ τριῶν ἐτῶν ἀριθμὸν τοῦτον διάγων διετέλεσε τὸν τρόπον. Εἰς τούτους δὲ ἐξέβην τοὺς λόγους, δεῖξαι βουλόμενος ὅσοις καὶ ἄλλοις μεγάλων κατορθωμάτων ὁ μέγας 25 Μαρκιανὸς ἐγένετο πρόξενος.

20

Τῆς τούτου φιλοσοφίας ἀπώνατο καὶ Βασίλειος ὁ θαυμάσιος, ὁ πολλοῖς ὕστερον χρόνοις παρὰ τὴν Σελευκόβηλον (πόλις δὲ αὕτη τῆς Συρίας) τὸ μοναχικὸν δειμάμενος καταγώγιον, καὶ λάμπας μὲν ἐν πολλοῖς καὶ ἄλλοις εἶδεσιν ἀρετῆς, λάμπας δὲ

τρόφους, μέχρις ὅτου περάσουν πολλά χρόνια. Καὶ αὐτὸν τὸν ὄρκο τὸν τήρησε ὁ θαυμάσιος ἐκεῖνος ἄνθρωπος. Διότι, ὅταν ἦρθε τὸ τέλος τοῦ νικηφόρου ἀνδρα καὶ ὁ χορὸς τῶν ἀγγέλων μετέθεσε ἐκείνη τὴν ἱερὴ καὶ θεία ψυχὴ στὶς οὐράνιες μονές, δὲν ἀνακοίνωσε τὸν θάνατό του πρωτύτερα, ὡς πὺ ἀνοιξε τὸν τάφο του μαζί μὲ τοὺς δυὸ ἐμπίστους του, ἔθαψε τὸ σῶμα καὶ ἴστωσε τὴν ἐπιφάνεια τοῦ ἐδάφους. Καὶ ὁ τάφος εἶχε μείνει ἄγνωστος, ἂν καὶ πέρασαν πενήντα καὶ περισσότερα χρόνια καὶ μυριάδες εἶχαν τρέξει γιὰ νὰ ἐρευνήσουν τὸ σῶμα. Ὅταν ὁ καθένας ἀπὸ τοὺς ναοὺς πὺ προαναφέρθηκαν δέχθηκε λείψανα, ὁ ἓνας ἀποστόλων, ὁ ἄλλος μαρτύρων, οἱ κληρονόμοι τῆς σκηνῆς καὶ τῆς διδασκαλίας ἐκεῖνου ξεθάρρεψαν· κατασκευάσαν πρὶν ἀπὸ δύο χρόνια λίθινη λάρνακα καὶ μετέφεραν σ' αὐτὴν τὰ λείψανα τοῦ τιμίου σώματος, ἀφοῦ ἓνας ἀπὸ τοὺς τρεῖς, ὁ μόνος πὺ ζοῦσε ἀκόμη, ἔδειξε τὸν τάφο.

19

Ὁ θαυμάσιος Εὐσέβιος πὺ ἔγινε ζηλωτῆς τῆς ἀρετῆς ἐκεῖνου τοῦ ἀνδρα, ἔζησε ὑποβάλλοντας τὸ σῶμα του σὲ περισσότερους κόπους. Ἀφοῦ ἔβαλε γύρω του ἑκατὸ εἴκοσι λίτρες σιδήρου, τοποθέτησε ἀπὸ πάνω καὶ ἄλλες πανήντα τοῦ εὐσεβέστατου Ἀγαπητοῦ καὶ πρόσθεσε καὶ τὶς ὀγδόντα τοῦ μεγάλου Μαρκιανοῦ. Εἶχε γιὰ προσευχητᾶρι καὶ κατοικία ἓνα λάκκο ἀπαλλαγμένο ἀπὸ νερὰ καὶ ἔζησε μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο τρία χρόνια. Ἐκανα αὐτὴ τὴν παρέκβαση, ἐπειδὴ θέλω νὰ δείξω σὲ πόσους ἄλλους ὁ μέγανος Μαρκιανὸς ἔγινε πρόξενος μεγάλων κατορθωμάτων.

20

Ἀπὸ τὴν ἀσκητικὴ ζωὴ αὐτοῦ ὠφελήθηκε καὶ ὁ Βασίλειος ὁ θαυμάσιος, ὁ ὅποιος πολλὰ χρόνια ἀργότερα κοντὰ στὴ Σελευκόβηλο (αὐτὴ εἶναι πόλη τῆς Συρίας), ἔχτισε τὸ μοναχικὸ του κατάλυμα καὶ διακρίθηκε σὲ πολλὰ ἄλλα εἶδη ἀρετῆς, καὶ

διαφερόντως ἐν τῷ θεοφιλεῖ τῆς ἀγάπης κτήματι καὶ τῷ θείῳ τῆς φιλοξενίας κατορθώματι. Ὅσους δὲ καὶ οὗτος παρέστησε τῷ Θεῷ ἐργάτας, ἀποστολικῶς εἰπεῖν, ἀνεπαισχύντους, ὀρθοτομοῦντας τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, τίς ἂν ραδίως ἀριθμήσειεν;

21

5 Ἴνα γὰρ τοὺς ἄλλους ἐπὶ τοῦ παρόντος παραλίπω, εὐφημίας μὲν ὄντας ἀξίους, μῆκος δὲ ἐμποιοῦντας τῷ διηγήματι, ἐνὸς τούτων καὶ μόνου μνησθήσομαι. Ἐγένετό τις τούτου φοιτητής, Σαβῖνον δὲ αὐτὸν προσηγόρευον, ὃς πόνοις μυρίοις τὸ σῶμα καταδαπάνησεν. Οὔτε γὰρ ἄρτου, οὔτε ὄψου τινὸς μετελάμβανε.
10 Τροφή δὲ ἦν αὐτῷ ἄλευρον ὕδατι δευόμενον. Μιγνῦναι δὲ οὕτως εἰώθει πᾶσαν τοῦ μηνὸς τὴν τροφήν ὡς εὐρωτιᾶν καὶ πολλὴν ἐκπέμπειν τὴν δυσωδίαν. Ἐβούλετο δὲ αὐτῷ τῆς τοιαύτης τροφῆς τὸ εἶδος ἀμβλύνειν τοῦ σώματος τὰς ὀρέξεις καὶ τῇ δυσωδίᾳ τῆς τροφῆς μαραίνειν τὴν ἡδονήν. Οὕτω δὲ καθ' ἑαυτὸν
15 διάγων, εἴ ποτέ τις τῶν γνωρίμων ἀφίκοιτο, τῶν παρατιθεμένων ἀπάντων ἀπλοϊκῶς μετελάμβανεν.

22

Τοσαύτην δὲ χάριν θεόθεν ἐδέξατο, ὡς γυναῖκά τινα τῶν ἐπισήμων καὶ ἐπὶ γένει καὶ πλούτῳ συμνυνομένων ἀπὸ τῆς Ἀντιοχείων αὐτόσε δραμεῖν καὶ ἰκετεῦσαι ἐπαμῦναι τῇ θυγατρὶ ὑπὸ
20 δαίμονος πολεμουμένη. Ὅναρ' γὰρ, φησὶν, ἔθεασάμην τινὰ ἐνταῦθα δραμεῖν παρεγγυῶντα καὶ ταῖς εὐχαῖς τοῦ τῆς μονῆς ἡγεμονεύοντος τῇ θυγατρὶ πορίσαι τὴν σωτηρίαν'. Ἐλεγε τοίνυν ὁ τὰς ἀποκρίσεις ποιούμενος ὡς οὐκ εἶη ἔθος τὸν προστατεύοντα
25 γυναιξὶ διαλέγεσθαι. Ὡς δὲ ἐπέκειτο δακρύουσα ἢ γυνὴ καὶ ὀλοφυρομένη καὶ πικρῶς ποτνωμένη, ἐξελήλυθε μὲν ὁ τῆς μονῆς

στο θεῖο ἔργο τῆς φιλοξενίας. Ποιός θὰ μπορούσε ν' ἀριθμήσει εὐκολα πόσους ἐργάτες παρουσίασε καὶ αὐτὸς στὸ Θεό, γιὰ νὰ μιλήσω ἀποστολικά, ἀνεπαίσχυντους, κηρύττοντας ὀρθὰ τὸν λόγο τῆς ἀλήθειας¹⁰;

21

Πράγματι γιὰ νὰ παραλείψω πρὸς τὸ παρὸν τοὺς ἄλλους ποὺ εἶναι ἄξιοι γιὰ ἐγκώμια, ὅμως μακραίνουν τὴ διήγηση, θὰ ἀναφέρω ἓναν καὶ μόνο ἀπὸ αὐτούς. Εἶχε κάποιο μαθητὴ ποὺ ὀνομαζόταν Σαβίνος καὶ καταδαπάνησε τὸ σῶμα του μὲ μύριους κόπους. Δὲν ἔτρωγε οὔτε ψωμὶ οὔτε κανένα προσφάγι. Τροφή γι' αὐτὸν ἦταν ἀλεύρι ἀνακατεμένο μὲ νερό. Συνήθιζε ν' ἀνακατεύει ἔτσι ὅλη τὴν τροφή τοῦ μήνα μαζί, ὥστε νὰ μουχλιάζει καὶ νὰ ἐκπέμπει μεγάλη δυσωδία. Καὶ ἤθελε μὲ τὸ εἶδος αὐτὸ τῆς τροφῆς νὰ ἀμβλύνει τὶς ἐπιθυμίες τοῦ σώματος, καὶ μὲ τὴν δυσωδία τῆς τροφῆς νὰ μαραίνει τὴν ἡδονή. Ζώντας ἔτσι μόνος του, ἐὰν ποτὲ ἐρχόταν κάποιος ἀπὸ τοὺς φίλους νὰ τὸν δεῖ ἔτρωγε γενικῶς ἀπὸ ὅλα τὰ προσφερόμενα ἀπὸ αὐτόν.

22

Τόση πολλὴ χάρις δέχθηκε ἀπὸ τὸν Θεό, ὥστε μία γυναίκα ἀπὸ τὶς εὐγενεῖς ποὺ καυχόταν γιὰ τὴν καταγωγὴ καὶ τὸν πλοῦτο, ἔτρεξε ἀπὸ τὴν Ἀντιόχεια σ' αὐτόν καὶ τὸν παρακάλεσε νὰ βοηθήσει τὴ θυγατέρα της ποὺ πολεμοῦνταν ἀπὸ δαίμονα. Διότι, λέγει, 'εἶδα κάποιον στὸ ὄνειρο ποὺ μοῦ παράγγειλε νὰ τρέξω ἐδῶ, ὥστε νὰ βρεῖ ἡ θυγατέρα μου μὲ τὶς προσευχὲς τοῦ ἡγουμένου τῆς μονῆς τῆ σωτηρία'. Ἔλεγε λοιπὸν αὐτὸς ποὺ εἶχε τὸ διακόνημα νὰ δίνει τὶς ἀποκρίσεις¹¹, ὅτι ὁ ἡγούμενος δὲν συνήθιζε νὰ μιᾶ μὲ γυναῖκες. Ὄταν ὅμως ἐπέμενε ἡ γυναίκα μὲ δάκρυα, μὲ κλαυθμοὺς καὶ ὀδυρμοὺς, βγήκε ὁ ἡγούμενος

11. Εἶναι ὁ ἀποκριτάρης, ἐκπρόσωπος τῆς μονῆς γιὰ τὶς δημόσιες σχέσεις.

ηγούμενος. Ἐφασκε δὲ ἡ γυνὴ μὴ αὐτὸν εἶναι, ἕτερον δὲ αὐτῇ ὑποδειχθῆναι ὑπέρυθρον, ἐξανθήματά τινα κατὰ τῶν παρειῶν ἔχοντα. Ὡς δὲ ἔγνωσαν τὸν ζητούμενον (τρίτος δὲ ἦν τῆς μονῆς, ἀλλ' οὐ πρῶτος', πείσαντες αὐτὸν ἤγαγον πρὸς τὴν γυναῖκα καὶ 5 παραυτίκα ἢ μὲν ἐπέγνω τὸ πρόσωπον· ὁ δὲ πονηρὸς δαίμων βοήσας τὴν κόρην κατέλιπεν.

23

Τοιαῦτα τῶν τοῦ μεγάλου Μαρκιανοῦ φοιτητῶν οἱ φοιτηταὶ κατορθώκασιν· τοιαῦτα φυτὰ πανταχοῦ κατεφύτευσεν ὁ ἄριστος φυτουργός. Ἐγὼ δὲ πάλιν τούτῳ τέλος τῷ διηγήματι δε- 10 δωκῶς ἀντιβολῶ καὶ δέομαι διὰ τῆς τούτων ἀπάντων πρεσβείας τῆς θείας ἐπικουρίας τυχεῖν.

τῆς μονῆς. Ἡ γυναίκα ὁμῶς ἔλεγε ὅτι δὲν εἶναι αὐτός, καὶ ὅτι τῆς παρουσιάσθηκε ἓνας κόκκινος πού εἶχε μερικὰ ἐξανθήματα στὰ μάγουλα. Μόλις κατάλαβαν αὐτὸν πού ζητοῦσε (ἦταν τρίτος στὴ μονὴ ὄχι πρῶτος), ἀφοῦ τὸν ἔπεισαν τὸν ὀδηγοῦσαν στὴ γυναίκα, καὶ ἀμέσως αὐτὴ ἀναγνώρισε τὸ πρόσωπο· ὁ πονηρὸς δαίμονας τότε, ἀφοῦ φώναξε δυνατὰ, ἐγκατέλειψε τὴν κόρη.

23

Τέτοια εἶχαν κατορθώσει οἱ φοιτητές τῶν φοιτητῶν τοῦ μεγάλου Μαρκιανοῦ· τέτοια φυτὰ καταφύτεψε παντοῦ ὁ ἄριστος φυτευτής. Ἐγὼ πάλι, ἀφοῦ ἔχω δώσει τέλος σ' αὐτὴ τὴ διήγηση, παρακαλῶ καὶ δέομαι μὲ τίς πρεσβεῖες ὅλων αὐτῶν νὰ ἐπιτύχω τὴ θεία βοήθεια.

Δ'. ΕΥΣΕΒΙΟΣ

1

Ὅποιους μὲν ἢ ἄκαρπος ἔρημος καρπὸς τῷ Θεῷ προσε-
νήνοχεν, ὠρίμους καὶ πεπείρους καὶ πολυτίμους καὶ τῷ φυ-
τουργῷ προσφιλεῖς καὶ τοῖς εὖ φρονοῦσι τῶν ἀνθρώπων ἐρα-
σμίους καὶ τριποθήτους, ἐν τοῖς ἤδη συγγραφείσιν ὑπεδείξαμεν
5 διηγήμασιν. Ὡς ἂν δὲ μή τις ὑπολάβῃ τόπω περιγεγράφθαι τὴν
ἀρετὴν καὶ μόνην εἶναι τὴν ἔρημον εἰς τοιαύτης προσόδου φορὰν
ἐπιτηδεῖαν, φέρε λοιπὸν εἰς τὴν οἰκουμένην μεταβῶμεν τῷ
λόγῳ καὶ δεῖξωμεν τῇ τῆς φιλοσοφίας κτήσει ἠκιστα ταύτην ἐμ-
ποδῶν γιγνομένην.

2

10 Ὅρος ἐστὶν ὑψηλόν, πρὸς ἕω μὲν τῆς Ἀντιόχου, Βεροίας
δὲ πρὸς ἐσπέραν διακείμενον, τῶν πρακειμένων ὄρων ὑπερκεί-
μενον, κατὰ τὴν ἀκροτάτην κορυφὴν κωνοειδὲς μιμούμενον
σχῆμα, ἀπὸ τοῦ ὕψους τὴν προσηγορίαν δεξᾶμενον· Κορυφὴν
γὰρ αὐτὸ οἱ περίοικοι προσαγορεύειν εἰώθασιν. Τούτου πάλαι
15 κατ' αὐτὴν τὴν ἀκρωνυχίαν τέμενος ἦν δαιμόνων ὑπὸ τῶν γει-
τονευόντων λίαν τιμώμενον. Πρὸς μεσημβρίαν δὲ πεδίον κολ-
ποειδὲς ὑπεστόρεσται, ἀγκῶσιν ἑκατέρωθεν οὐ λίαν ὑψηλοῖς
περιειργόμενον. Διήκουσι δὲ οὗτοι μέχρι τῆς διῖππευομένης
ὁδοῦ, τὰς ἑκατέρωθεν ἀπὸ μεσημβρίας ἐπὶ τὴν ἄρκτον ἀνατε-
20 μνομένας ὑποδεχόμενοι τρίβους. Ἐν τούτῳ χωρίῳ καὶ σμικρὰ
καὶ μεγάλα κατώκισται τοῖς ἑκατέρωθεν ὄρεσι συνημμένα.
Παρ' αὐτὰ δὲ τοῦ ὑψηλοῦ ὄρους τὰ κρᾶσπεδα, κώμη τις ἐστί

4. ΕΥΣΕΒΙΟΣ

1

Τί είδους καρπούς ἔχει προσφέρει στὸν Θεὸ ἡ ἄκαρπη ἔρημος, ὄριμους καὶ γινομένους καὶ πολύτιμους καὶ προσφιλεῖς στὸν φυτουργὸ καὶ ἀγαπητοὺς καὶ πολυπόθητους σ' ἐκείνους ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους πὺ σκέπτονταν σωστά, αὐτὸ τὸ δείξαμε μὲ τὶς διηγήσεις πὺ ἤδη γράφτηκαν. Ἀλλὰ γιὰ νὰ μὴ φθάσει κανεὶς νὰ θεωρήσει ὅτι ἡ ἀρετὴ περιορίζεται ἀπὸ τὸν τόπο καὶ ὅτι μόνο ἡ ἔρημος εἶναι πρόσφορη γιὰ τέτοια ἄφθονη καρποφορία, ἐμπρὸς λοιπὸν νὰ προχωρήσομε μὲ τὴ διήγησι στὸν κατοικημένο τόπο καὶ νὰ δείξομε ὅτι αὐτὸς ἐλάχιστα ἐμποδίζει στὴν ἀπόκτησι τῆς φιλοσοφίας.

2

Ἐπάρχει ἓνα ψηλὸ βουνό, πὺ βρίσκεται ἀνατολικά τῆς Ἀντιόχειας καὶ δυτικά τῆς Βέροιας, ψηλότερο ἀπὸ τὰ γύρω βουνά, πὺ ἡ ψηλότερη κορυφή του εἶναι ὅμοια μὲ κωνοειδὲς σχῆμα καὶ ἔλαβε τὴν ὀνομασία ἀπὸ τὸ ὕψος του· διότι οἱ γείτονες τὸ ὀνομάζουν Κορυφή. Παλαιότερα στὸ ψηλότερο σημεῖο του ὑπῆρχε ναὸς τῶν δαιμόνων πὺ τιμῶνταν πολὺ ἀπὸ τοὺς γείτονες. Στὰ νότια ἀπλώνεται κολποειδὴς πεδιάδα πὺ περικλείεται καὶ στὶς δύο πλευρὲς ἀπὸ χαμηλὲς προεξοχές. Αὐτὲς φθάνουν ὡς τὸν ἀμαξιτὸ δρόμο καὶ ὑποδέχονται τὰ δρομάκια πὺ διασταυρῶνονται κι ἀπὸ τὶς δυὸ πλευρὲς ἀπὸ τὸ νότο πρὸς τὸν βορρᾶ. Σ' αὐτὴν τὴν πεδιάδα ἔχουν κατασκευασθεῖ χωριά, μικρὰ καὶ μεγάλα, πὺ φθάνουν καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη ὡς στὰ βουνά. Κοντὰ στοὺς πρόποδες τοῦ ψηλοῦ βουνοῦ ὑπάρχει μία πολὺ μεγάλη καὶ πολυάνθρωπη κωμόπολι, τὴν ὀποία μὲ τὴν ἐγ-

μεγίστη καὶ πολυάνθρωπος, τῇ δὲ ἐγχωρίῳ φωνῇ Τελεδὰν αὐ-
τὴν ὀνομάζουσιν. Ἄνω δὲ τῆς ὑπωρείας νάπη τίς ἐστὶν οὐ λίαν
προσάντης, ἀλλὰ μετρίως ἐπικλινῆς πρὸς τὸ πεδῖον ἐκεῖνο καὶ
νότον ἄνεμον ἀποβλέπουσα.

5 Ἐν ταύτῃ φιλοσοφίας φροντιστήριον Ἀμμιανός τις ἐδείμα-
το, ἀνὴρ πολλοῖς μὲν καὶ ἄλλοις ἀρετῆς εἶδεσι λάμπων, φρονή-
ματι δὲ ὅτι μάλιστα μετρίῳ τοὺς ἄλλους ἐπλεονέκτει. Τεκμή-
ριον δὲ ἀποχρῶν γὰρ εἰς διδασκαλίαν οὐ τοῖς οἰκείοις μόνον
θιασώταις, ἀλλὰ καὶ δις τοσοῦτοις, πολλάκις πρὸς τὸν μέγαν
10 Εὐσέβιον ἔδραμε, συνεργὸν λαβεῖν ἱκετεύων καὶ τῆς ὑπ' αὐτοῦ
παγείσης παλαίστρας παιδοτρίβην τε καὶ διδάσκαλον.

3

Ἀφειστήκει δὲ σταδίους πέντε καὶ εἴκοσιν ἐν οἰκῆματί τινι
σμικρῷ λίαν οὐδὲ φωταγωγὸς ἔχοντι καθειργμένος. Ἐποδήγη-
σε δὲ αὐτὸν πρὸς ταύτην τὴν ἀρετὴν Μαρριανός ὁ τούτου μὲν
15 θεῖος, τοῦ δὲ Θεοῦ πιστὸς θεράπων. Ἀρκεῖ γὰρ τοσοῦτον εἰπεῖν,
ἐπεὶ καὶ Μωϋσῆν τὸν μέγαν τῇ ἐπωνυμίᾳ ταύτῃ τετίμηκεν ὁ Δε-
σπότης. Οὗτος ὁ Μαρριανός, τοῦ θεοῦ γευσάμενος ἔρωτος, οὐκ
ἠθέλησε μόνος τοῖς ἀγαθοῖς ἐντρυφᾶν, ἀλλὰ πολλοὺς μὲν καὶ
ἄλλους συνεργαστὰς ἐποιῆσατο, ἐθήρευσε δὲ καὶ τὸν μέγαν Εὐ-
20 σέβιον καὶ τὸν τούτου ἀδελφὸν καὶ κατὰ τὸν βίον ὄντα γε ἀδελ-
φόν. Οὐκ εὐλογον γὰρ ᾤθη τούτους μὲν οὐδὲν αὐτῷ διαφέροντας
ἀγρεῦσαι πρὸς ἀρετὴν, τοὺς δὲ ἀδελφιδοῦς ἀναγρεῦτους καταλι-
πεῖν. Τούτους ἀμφοτέρους ἐν οἰκίσκῳ καθείρξας βραχεῖ τὴν
εὐαγγελικὴν πολιτείαν ἐπαίδευεν. Ἀλλὰ τῷ μὲν ἀδελφῷ νόσος
25 προσγενομένη τὸν δρόμον ἐκεῖνον διέκοψεν. Ἠκολούθησε δὲ τῇ

χώρια γλώσσα ὀνομάζουσι Τελεδάν. Πιὸ πάνω ἀπὸ τοὺς πρόποδες ὑπάρχει ἓνα δασῶδες φαράγγι ὄχι πολὺ ἀπότομο, ἀλλὰ λίγο κατηφορικὸ πὺ βλέπει πρὸς ἐκείνη τὴν πεδιάδα καὶ τὸν νότιο ἄνεμο.

Σ' αὐτὸν τὸν τόπο ἔκτισε ἀσκητήριον φιλοσοφίας κάποιος Ἀμμιανός, ἄνδρας πὺ ἔλαμπε μὲ πολλὰ ἄλλα εἶδη ἀρετῆς, ἀλλὰ πλεονεκτοῦσε στὴν ταπεινοφροσύνη ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Καὶ ἀπόδειξη εἶναι ὅτι, ἂν καὶ μποροῦσε νὰ διδάσκει ὄχι μόνο τοὺς δικούς του μαθητῆς, ἀλλὰ καὶ διπλάσιους, πολλές φορές ἔτρεξε πρὸς τὸν μέγαλον Εὐσέβιον, παρακαλῶντας νὰ ἔλθει συνεργάτης καὶ γυμναστής καὶ δάσκαλος στὴν παλαιίστρα πὺ εἶχε στερεώσει.

3

Διέμεινε σὲ ἀπόσταση εἰκοσιπέντε σταδίων, κλεισμένος σ' ἓνα πάρα πολὺ μικρὸ σπιτάκι πὺ δὲν εἶχε οὔτε παράθυρα. Τὸν καθοδήγησε σ' αὐτὴν τὴν ἀρετὴ ὁ Μαρριανός ὁ θεῖος του, πὺ ἦταν πιστὸς ὑπηρέτης τοῦ Θεοῦ. Διότι ἀρκεῖ νὰ ποῦμε μόνο τόσα, ἀφοῦ ὁ Δεσπότης εἶχε τιμήσει καὶ τὸν μέγαλον Μωϋσῆ μ' αὐτὴ τὴν προσωνυμία¹. Αὐτὸς ὁ Μαρριανός, ἀφοῦ γεύτηκε τὸν θεῖον ἔρωτα, δὲν θέλησε ν' ἀπολαμβάνει μόνος τὰ ἀγαθὰ, ἀλλ' ἔκανε καὶ πολλοὺς ἄλλους συνεργαστῆς, καὶ προσέλκυσε κοντὰ του καὶ τὸν μέγαλον Εὐσέβιον καὶ τὸν ἀδελφὸ του, ὁ ὁποῖος ἔγινε ἔτσι ἀδελφὸς καὶ σύμφωνα μὲ τὸν τρόπο ζωῆς. Διότι πίστευε ὅτι δὲν εἶναι εὐλόγον νὰ θηρεύει στὴν ἀρετὴ ἐκείνους πὺ δὲν εἶχαν καμμιά συγγένεια μ' αὐτὸν καὶ ν' ἀφήσει ἀθήρευτους τοὺς ἀνεψιούς². Αὐτοὺς τοὺς δύο³, ἀφοῦ τοὺς ἔκλεισε σ' ἓνα μικρὸ σπιτάκι, τοὺς δίδασκε τὴν εὐαγγελικὴν πολιτείαν. Συνέβηκε ὁμως ἀρρώστια στὸν ἀδελφὸ καὶ διέκοψε ἐκεῖνο τὸ δρόμον, καὶ τὴν

1. Ἔτσι ὀνομάζεται συχνά στὴν Π. Διαθήκη ὁ Μωϋσῆς. Βλ. Ἀριθμ. 12, 7-8.

2. Εἶναι φανερὸ ὅτι ὁ Μαρριανός εἶχε συστήσει ἐκεῖ μοναστήριον πρὶν ἀπὸ τὸν Εὐσέβιον. 3. Τὸν Εὐσέβιον καὶ τὸν ἀδελφὸ του δηλαδὴ.

νόσω καὶ θάνατος· ὀλίγας γὰρ μετὰ τὴν ἐκεῖθεν ἐξοδὸν διαβιώσας ἡμέρας, τοῦ βίου τὸ τέλος ἐδέξατο.

4

Διέμεινε δὲ ὁ μέγας Εὐσέβιος παρὰ πάντα τοῦ θεοῦ τὸν βίον οὔτε πρὸς τινα διαλεγόμενος οὔτε τὸ φῶς θεώμενος, ἀλλὰ 5 διηνεκῶς καθειργγμένος. Καὶ μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτὴν τοῦτον ἠσπάζετο τὸν βίον, ἕως ὃ θαυμάσιος ἐκεῖνος Ἀμμιανὸς πολλαῖς αὐτὸν καταθέλξας ἱκεσίαις ἀνέπεισεν· Ἐἵπε γὰρ μοι, πρὸς αὐτὸν ἔφη, ὦ ἄριστε, τίνι νομίζων ἀρέσκειν τὸν ἐπίπονον τοῦτον καὶ ἀύχμηρὸν μετεληλυθας βίον; Τοῦ δὲ τὸν Θεόν, ὡς εἰκὸς ἦν, 10 δῆπουθεν εἰρηκότος, τὸν τῆς ἀρετῆς νομοθέτην τε καὶ διδάσκαλον, Ὁύκοῦν, ἐπειδὴ τούτου ἐράς ὁ Ἀμμιανὸς ἔφη, ἐγὼ σοι τρόπον ἐπιδείξω, δι' οὗ καὶ τὸν ἔρωτα πλέον ἐξάψεις καὶ τὸν ἐρώμενον θεραπεύσεις. Τὸ μὲν γὰρ πᾶσαν εἰς ἑαυτὸν τινα περιστῆσαι τὴν ἐπιμέλειαν, οὐκ ἂν, ὡς οἶμαι, φιλαυτίας διαφύγοι 15 γραφήν. Ὁ γὰρ θεῖος νόμος ἀγαπᾷν τὸν πέλας ὡς ἑαυτὸν διαγορεύει. Τὸ δὲ πολλοὺς εἰς κοινωνίαν τοῦ πλούτου λαβεῖν τοῦ τῆς ἀγάπης ἐστὶ κατορθώματος ἴδιον. Ταύτην δὲ ὁ θεσπέσιος Παῦλος «νόμου πλήρωμα» προσηγόρευσε. Βοῶ δὲ καὶ πάλιν· ὄλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφήται ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ ἀνακεφαλαιοῦνται, ἐν 20 τῷ, «ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν». Καὶ ὁ Κύριος δὲ ἐν τοῖς ἱεροῖς εὐαγγελίοις τῷ Πέτρῳ, πλέον τῶν ἄλλων φιλεῖν αὐτὸν ὠμολογηκότι, ποιμαίνειν αὐτοῦ τὰ πρόβατα παρηγγύησε. Τοῖς δὲ τοῦτο μὴ πεπονηκόσιν ἐγκαλῶν διὰ τοῦ προφήτου βοῶ· «ὦ οἱ ποιμένες, μὴ ἑαυτοὺς οἱ ποιμένες βόσκουσιν; οὐχὶ τὰ πρό- 25 βατα νέμουσι;». Τούτου χάριν καὶ τὸν μέγαν Ἥλιαν τοῦτον με-

4. Ρωμ. 13,10.

5. Ματθ. 22, 39-40.

ἀρρώστια ἀκολούθησε ὁ θάνατος· διότι, ἀφοῦ ἔζησε λίγες ἡμέρες μετὰ τὴν ἔξοδό του ἀπὸ ἐκεῖ, δέχθηκε τὸ τέλος τῆς ζωῆς.

4

Ὁ μεγάλος Εὐσέβιος ἔμεινε κοντὰ στὸν θεῖο γιὰ ὅλη τὴ ζωὴ χωρὶς νὰ μιᾶ σὲ κανέναν, οὔτε νὰ βλέπει φῶς, ἀλλ' ἦταν συνεχῶς κλεισμένος. Μετὰ τὸν θάνατο ἐκείνου ἀκολουθοῦσε αὐτὴ τὴ ζωὴ ἕως ὅτου ὁ θαυμάσιος ἐκεῖνος Ἀμμιανὸς καταμαγεύοντάς τον μὲ πολλὰς ἰκεσίαις τὸν ἔπεισε. Εἶπε σ' αὐτόν· 'Πράγματι πές μου, ἄριστε ἄνθρωπε, ποιὸν νομίζεις ὅτι θὰ εὐαρεστήσεις κι ἔχεις ἀκολουθήσει αὐτὴν τὴν κοπιαστικὴ καὶ σκληρῆ ζωή;' Καὶ ὅταν αὐτός, ὅπως ἦταν φυσικό, τοῦ εἶπε, 'Τὸν Θεὸ βέβαια, τὸν νομοθέτη καὶ δάσκαλο τῆς ἀρετῆς', ὁ Ἀμμιανὸς εἶπε· 'Αφοῦ λοιπὸν ἀγαπᾶς Αὐτόν, ἐγὼ θὰ σοῦ δείξω τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο καὶ τὸν ἔρωτα θὰ ἐξάψεις περισσότερο καὶ τὸν ποθητὸ θὰ ὑπηρετήσεις. Διότι μὲ τὸ νὰ περιορίζει κανεὶς ὅλη τὴ φροντίδα γύρω ἀπὸ τὸν ἑαυτό του, νομίζω ὅτι δὲν θὰ μπορέσει νὰ διαφύγει τὴν κατηγορία τῆς φιλαυτίας. Διότι ὁ θεῖος νόμος προστάζει νὰ ἀγαπᾶ κανεὶς τὸν πλησίον σὰν τὸν ἑαυτό του. Τὸ νὰ κάνει κανεὶς πολλοὺς κοινωνοὺς τοῦ πλούτου, εἶναι γνώρισμα τοῦ κατορθώματος τῆς ἀγάπης. Καὶ αὐτὴν ὁ θεσπέσιος Παῦλος τὴν ὀνόμαζε πλήρωμα τοῦ νόμου⁴. Φωνάζει καὶ πάλι ὁ θεῖος νόμος· «ὄλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆτες συγκεντρώνονται σ' αὐτόν τὸν λόγο, στὸ ν' ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου σὰν τὸν ἑαυτό σου»⁵. Ἀλλὰ καὶ ὁ Κύριος στὰ ἱερὰ Εὐαγγέλια παρήγγειλε τὸν Πέτρο, ποὺ ὁμολόγησε ὅτι τὸν ἀγαπᾶ περισσότερο ἀπὸ τοὺς ἄλλους, νὰ ποιμαίνει τὰ πρόβατά του⁶. Κατηγορώντας ἐκείνους ποὺ δὲν τὸ ἔχουν κάνει φωνάζει μὲ τὸ στόμα τοῦ προφήτη· «ὦ ποιμένες, μήπως πρέπει οἱ ποιμένες νὰ βόσκουν τοὺς ἑαυτοὺς των; Δὲν βόσκουν τὰ πρόβατα.»⁷. Γι'

6. Βλ. Ἰω. 24,15-17.

7. Βλ. Ἰεζ. 34,2.

τιόντα τὸν βίον ἐν μέσῳ στρέφεσθαι τῶν ἀσεβῶν ἐκέλευσε. Καὶ τὸν δεύτερον Ἡλίαν, Ἰωάννην τὸν πάνυ, τὴν ἔρημον ἀσπαζόμενον, ταῖς τοῦ Ἰορδάνου παρέπεμψεν ὄχθαις, ἐκεῖ βαπτίζειν καὶ κηρύττειν παρεγγυήσας. Ἐπειδὴ τοίνυν καὶ σὺ θερμὸς ἐραστὴς εἶ τοῦ πεποικηκός καὶ σεσωκός Θεοῦ, πολλοὺς καὶ ἄλλους συγκατασκεύασον ἐραστάς. Τοῦτο γὰρ τῷ κοινῷ Δεσπότη λίαν ἐστὶ προσφιλές. Διὰ τοῦτο καὶ τὸν Ἰεζεκιήλ σκοπὸν προσηγόρευσε καὶ τοῖς ἀμαρτωλοῖς διαμαρτύρασθαι παρηγγύα· καὶ τὸν Ἰωνᾶν εἰς τὴν Νινευὴ τρέχειν ἐκέλευσε καὶ μὴ βουλόμενον δε-
10 σμώτην παρέπεμψεν'.

Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα λέγων τὸν θεῖον κατεκήλησεν ἄνδρα καί, τὴν ἐθελούσιον ἐκείνην διορύζας εἰρκτήν, ἐξῆγγέ τε καὶ ἀπῆγε καὶ τῶν θιασωτῶν παρεδίδου τὴν ἐπιμέλειαν.

5

Ἐγὼ δὲ οὐκ οἶδα πότερον πλέον θαυμάσω, τούτου τὴν
15 μετριότητα ἢ ἐκείνου τὴν εὐπείθειαν. Καὶ γὰρ οὗτος τὴν ἡγεμονίαν ἐδραπέτευε καὶ τῶν ὑπηκόων εἰς εἶναι μᾶλλον ἐβούλετο, τῆς προστασίας τὸν κίνδυνον ὑφορώμενος. Καὶ ὁ μέγας Εὐσέβιος τὴν μετὰ πλειόνων διαγωγὴν ἀπεστρέφετο μὲν, εἶξε δὲ ὁμοῦ καί, τοῖς τῆς ἀγάπης δικτύοις ἀλούς, ἐδέχετο τῆς ποιίμνης
20 τὴν ἐπιμέλειαν καὶ ἤγε τὸν χορὸν οὐ πολλῶν λόγων εἰς διδασκαλίαν δεόμενος· ἥρκει γὰρ καὶ φαινόμενος ὄξυν ἐργάσασθαι πρὸς τὸν τῆς ἀρετῆς δρόμον καὶ τὸν ἄγαν νωθέστατον. Φασὶ δὲ αὐτὸν οἱ τεθεαμένοι ἐμβριθὲς αἰεὶ τὸ πρόσωπον ἐσχηκέναι καὶ
δέος ἱκανὸν ἐνθεῖναι τοῖς θεωμένοις.

25 Τροφῆς δὲ αὐτὸς μὲν διὰ τριῶν καὶ τεττάρων ἀπέλαυεν

8. Γ' Βασ. 18.

9. Ματθ. 11,14.

αὐτὸ διέταξε καὶ τὸν μέγало Ἡλία, πὺ ἀκολουθοῦσε αὐτὴ τῆ ζωῆ, νὰ γυρίσει ἀνάμεσα στοὺς ἀσεβεῖς⁸. Καὶ τὸν δεύτερο Ἡλία⁹, τὸν μέγало Ἰωάννη πὺ ἔμεινε στὴν ἔρημο, τὸν ἔστειλε στὶς ὄχθες τοῦ Ἰορδάνη, ἀφοῦ τοῦ παρήγγειλε νὰ βαπτίζει καὶ νὰ κηρύττει ἐκεῖ. Ἐπειδὴ λοιπὸν καὶ σὺ εἶσαι θερμὸς ἐραστὴς τοῦ Δημιουργοῦ καὶ Σωτήρα Θεοῦ, συμπαρασκεύασε καὶ ἄλλους ἐραστὲς. Διότι αὐτὸ εἶναι ἰδιαίτερα ἀγαπητὸ στὸν κοινὸ Δεσπότη. Γι' αὐτὸ ὀνόμαζε καὶ τὸν Ἰεζεκιήλ φύλακα¹⁰ καὶ παρήγγειλε νὰ ἐλέγξει τοὺς ἀμαρτωλοὺς· διέταξε καὶ τὸν Ἰωνᾶ νὰ μεταβεῖ ἐσπευσμένα στὴ Νινεὺ καὶ ἐπειδὴ δὲν ἤθελε τὸν ἔστειλε δέσμιον¹¹.

Λέγοντας αὐτὰ καὶ τὰ παρόμοια καταγοήτευσε τὸν θεῖο ἄνδρα καὶ ἀφοῦ κατέστρεψε τὴν ἐθελούσια ἐκείνη φυλακὴ, τὸν ἔβγαλε ἔξω, τὸν πῆρε καὶ τοῦ ἀνέθεσε τὴ φροντίδα τῶν μαθητῶν.

5

Ἐγὼ δὲν ξέρω ποιὸ ἀπὸ τὰ δύο νὰ θαυμάζω περισσότερο, τὴ μετριοφροσύνη αὐτοῦ ἢ τὴν εὐπειθία ἐκείνου. Διότι καὶ αὐτὸς¹² ἐγκατέλειψε τὴν ἀρχηγία καὶ ἤθελε περισσότερο νὰ εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς ὑπηκόους, ἐπειδὴ ὑποπτευτόταν τὸν κίνδυνο τῆς ἀρχηγίας. Καὶ ὁ μέγαλος Εὐσέβιος ἀποστρεφόταν βέβαια νὰ ζεῖ μὲ πολλοὺς, ὅμως ὑποχώρησε ἀφοῦ πιάστηκε στὰ δίχτυα τῆς ἀγάπης καὶ δέχθηκε τὴ φροντίδα τοῦ ποιμνίου καὶ ὀδηγοῦσε τὸν χορὸ χωρὶς νὰ χρειάζεται πολλὰ λόγια γιὰ διδασκαλία· διότι ἀρκοῦσε καὶ μὲ μόνη τὴν παρουσία του νὰ κάνει δραστήριο στὸ δρόμο τῆς ἀρετῆς καὶ τὸν νωθρότερο ἄνθρωπο. Λένε ὅσοι τὸν ἔχουν δεῖ, ὅτι εἶχε πάντοτε τὴν ὄψη σοβαρὴ καὶ προκαλοῦσε ἀρκετὸ δέος σ' ἐκείνους πὺ τὸν κύτταζαν.

Καὶ αὐτὸς ἔτρωγε κάθε τρεῖς καὶ τέσσερες μέρες, στοὺς

10. Ἰεζ. 3,17.

11. Ἰωνᾶς 1.

12. Ὁ Ἀμμιανός.

ἡμερῶν, τοῖς δὲ συνοίκοις παρὰ μίαν μεταλαγχάνειν ἐκέλευε. Διηνεκῶς δὲ τῷ Θεῷ προσομιλεῖν παρηγγύα καὶ μηδένα καιρὸν ταύτης ἄμοιρον τῆς ἐργασίας εἶναι, ἀλλὰ κοινῇ μὲν τὰς ὠρισμένας λειτουργίας ἐπιτελεῖν, τὰ δὲ ἐν μέσῳ τούτων τῆς ἡμέρας μόρια καθ' ἑαυτὸν ἕκαστον ἢ ὑπὸ σκιᾷ τινὶ δένδρου ἢ παρά τινα πέτραν ἢ ἔνθα ἂν τίς τινος ἡσυχίας ἀπολαύοι, ἢ ἐστῶτα ἢ κείμενον ἐπ' ἐδάφους, ἀντιβολεῖν τὸν Δεσπότην καὶ τὴν σωτηρίαν αἰτεῖν. Οὕτω δὲ τῶν τοῦ σώματος μορίων ἕκαστον τὴν ἀρετὴν ἐξεπαίδευσεν, ὡς ἐκεῖνα δρᾶν, ἃ μόνος ὁ λογισμὸς ἐπιτρέπει.

6

10 Ἴνα δὲ τοῦτο δῆλον ἅπασιν καταστήσω, ἐνὸς τῶν κατ' αὐτὸν μνησθήσομαι διηγήματος.

Ἐπί τινος καθῆστο πέτρας αὐτός τε καὶ Ἀμμιανὸς ὁ θαυμάσιος, καὶ τῶν θείων εὐαγγελίων τὴν ἱστορίαν ὁ μὲν ἀνεγίνωσκεν, ὁ δὲ τῶν ἀσαφεστέρων παρεγύμνου τὴν ἔννοιαν. Γηπό-
 15 νων δὲ τινων ἐν τῷ ὑποκειμένῳ πεδίῳ νεουργούντων τὴν γῆν, ἐπὶ ταύτην εἰλκύσθη τὴν θεωρίαν ὁ μέγας Εὐσέβιος. Ἀμμιανοῦ δὲ τοῦ θεσπεσίου ἀνεγνωκότος τὸ εὐαγγελικὸν χωρίον, τὴν δὲ ἐρμηνείαν μαστεύοντος, ἀναλαβεῖν ἐκέλευσε τὴν ἀνάγνωσιν ὁ μέγας Εὐσέβιος. Τοῦ δὲ εἰρηκότος ὅτι 'τοῖς ἀροῦσιν ἐπιτερπό-
 20 μενος οὐκ ἐπήκουσας, ὡς εἰκός', νομοθετεῖ τοῖς ὀφθαλμοῖς μήτε τὸ πεδίον ἐκεῖνο θεωρῆσαι ποτε μήτε τῷ οὐρανίῳ κάλλει καὶ τῷ τῶν ἀστέρων ἐστιαθῆναι χορῶ, ἀλλ' ἀτραπῶ χρώμενος στενωτάτη, ἧς τὸ μέτρον σπιθαμῆς εἶναι φασιν, ἐπὶ τὸν εὐκτῆριον οἶκον φερούση, ἔξω ταύτης βαδίσει λοιπὸν οὐκ ἠνέσχετο.
 25 Πλείονα δὲ ἢ τεσσαράκοντα ἔτη φασὶ μετὰ τοῦτον αὐτὸν διαβιῶναι τὸν νόμον. Ἴνα δὲ μετὰ τῆς γνώμης καὶ ἀνάγκῃ τις αὐτὸν ἐπὶ ταῦτα καθέλκη, ζώνῃ σιδηρᾷ τὴν ὀσφὸν καταδήσας καὶ

συγκατοίκους του ὅμως παρήγγελλε νὰ τρῶνε μέρα παρά μέρα. Τοὺς παρήγγειλε νὰ συνομιλοῦν μὲ τὸν Θεὸ συνέχεια καὶ νὰ μὴν ἀφήνουν καμμιά στιγμή χωρὶς αὐτὸ τὸ ἔργο, ἀλλὰ ἀπὸ κοινοῦ νὰ κάμουν τὶς ὀρισμένες λειτουργίες καὶ στὰ ἐνδιάμεσα ἀπὸ αὐτὲς διαστήματα τῆς ἡμέρας ὁ καθένας μόνος του ἢ κάτω ἀπὸ τὴ σκιά κάποιου δένδρου ἢ κοντὰ σὲ κάποια πέτρα, ἢ ὅπου μποροῦσε κανεὶς ν' ἀπολαμβάνει λίγη ἡσυχία ἢ ὄρθιος ἢ ξαπλωμένος στὸ ἔδαφος, νὰ παρακαλεῖ τὸν Δεσπότη καὶ νὰ ζητεῖ τὴ σωτηρία. Εἶχε ἀσκήσει ἔτσι καθένα ἀπὸ τὰ μέλη τοῦ σώματος του στὴν ἀρετὴ, ὥστε νὰ κάμνουν ἐκεῖνα ποὺ μόνο ὁ λογισμὸς ἐπιτρέπει.

6

Καὶ γιὰ νὰ τὸ κάνω αὐτὸ φανερὸ σὲ ὅλους γενικὰ θὰ ἀναφέρω μία διήγηση ἀπὸ ἐκεῖνες ποὺ ἔχουν σχέση μ' αὐτόν.

Αὐτὸς καὶ ὁ θαυμάσιος Ἀμμιανὸς εἶχαν καθήσει σὲ μία πέτρα· ὁ ἓνας διάβαζε τὴν ἱστορία τῶν θείων Εὐαγγελίων καὶ ὁ ἄλλος ἐξηγοῦσε τὴν ἔννοια τῶν ἀσαφέστερων σημείων. Μερικοὶ γεωργοὶ καλλιεργοῦσαν τὴ γῆ στὴν πεδιάδα ποὺ βρισκόταν ἀπὸ κάτω καὶ ὁ Εὐσέβιος ἐλκύσθηκε ἀπὸ αὐτὸ τὸ θέαμα. Καὶ ἐνῶ ὁ θεσπέσιος Ἀμμιανὸς εἶχε διαβάσει τὸ εὐαγγελικὸ χωρίο καὶ ἀναζητοῦσε τὴν ἐρμηνεία, ὁ μέγας Εὐσέβιος τὸν διέταξε νὰ τὸ ξαναδιαβάσει. Καὶ ἐπειδὴ αὐτὸς τοῦ εἶπε ὅτι 'εἶναι φυσικὸ νὰ μὴν ἄκουσες καλά, ἀφοῦ εὐχαριστιόσουν μὲ τοὺς γεωργούς', βάζει νόμο στὰ μάτια οὔτε νὰ κυττάξει ποτὲ ἐκείνη τὴν πεδιάδα, οὔτε νὰ γευθεῖ τὸ οὐράνιο κάλλος καὶ τὸ χορὸ τῶν ἄστρον. Ἀπὸ τότε ἔπαιρνε ἓνα πολὺ στενὸ μονοπάτι, τοῦ ὁποίου τὸ πλάτος λένε ὅτι εἶναι μιᾶς πιθαμῆς, ποὺ τὸν ὀδηγοῦσε στὸν τόπο τῆς προσευχῆς καὶ δὲν ἤθελε στὸ ἐξῆς νὰ βαδίσαι ἔξω ἀπ' αὐτό. Καὶ λένε ὅτι περισσότερα ἀπὸ σαράντα χρόνια ἔζησε μ' αὐτόν τὸν νόμο. Γιὰ νὰ τὸν τραβᾷ σ' αὐτὰ καὶ κάποια ἀνάγκη μαζί μὲ τὴ θέληση ἔδεσε σφιχτὰ τὴ μέση μὲ σιδερένια ζώνη, ἔβαλε γύρω ἀπὸ τὸν τράχηλο ἓνα πάρα πολὺ βαρὺ σιδε-

βαρύτατον κλοιὸν περιθεῖς τῷ τραχήλῳ, ἄλλῳ τινὶ σιδήρῳ τὴν ζώνην συνήρμοσε τῷ τοῦ τραχήλου κλοιῷ, ἵνα τούτῳ τῷ τρόπῳ κατακαμπτόμενος εἰς γῆν κατακύπτειν διηνεκῶς ἀναγκάζεται. Τοιαύτας αὐτὸς τῆς τῶν γηπόνων ἐκείνων θεωρίας εἰς-
5 ἐπράξατο δίκας.

7

Ταῦτα δέ με πολλοὶ μὲν καὶ ἄλλοι τῶν ἐκεῖνον ἱστορηκότων καὶ τὰ κατ' αὐτὸν ἀκριβῶς ἐπισταμένων ἐδίδαξαν· διηγήσατο δὲ τοῦτ' αὐτὸ τὸ διήγημα καὶ ὁ πρεσβύτης, ὁ μέγας Ἀκάκιος, οὗ καὶ πρόσθεν ἐν τοῖς ἄλλοις διηγήμασιν ἀπεμνημονεύσα-
10 μεν. Ἔφη δὲ καὶ ἔρῃσθαι αὐτὸν ποτε συγκεκυφῶτα θεασάμενος ποῖαν καρπούμενος ὄνησιν οὔτε εἰς οὐρανὸν βλέπειν ἀνέχεται, οὔτε τὸ πεδῖον ἐκεῖνο τὸ ὑποκείμενον θεωρεῖν, οὔτε τῆς στενῆς ἐκείνης ἔξω βαδίζειν ὁδοῦ· τὸν δὲ φάναι ταῦτα τεχνάζειν πρὸς
15 μεγάλων μοι πολεμῆ, σωφροσύνην κλέπτειν πειρώμενος καὶ δικαιοσύνην καὶ τὸν θυμὸν ὀπλίζων καὶ τὴν ἐπιθυμίαν ἐξάπτων καὶ φλεγμαίνειν τῷ τύφῳ καὶ ἐξογκουῖσθαι παρασκευάζων καὶ τὰ ἄλλα ὅσα τοιαῦτα κατὰ τῆς ἐμῆς τυρεῦων ψυχῆς, εἰς τὰ μικρὰ ταῦτα μεταφέρειν πειρῶμαι τὸν πόλεμον· ἐνθα καὶ νικήσας
20 οὐ μεγάλα λωβᾶται, καὶ ἥττηθεὶς καταγελαστότερος γίνεται, ἅτε δὲ μηδὲ ἐν τοῖς μικροῖς περιγενέσθαι δυνάμενος. Ἐπειδὴ τοίνυν ἀκινδυνότερον τοῦτον οἶδα τὸν πόλεμον (οὐ μεγάλα γὰρ ὁ ἐν τούτοις βαλλόμενος ζημιούται· ποῖα γὰρ βλάβη τὸ πεδῖον ἰδεῖν ἢ εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνατεῖναι τὸ ὄμμα;), εἰς τοῦτο αὐτὸν τῆς παρα-
25 τάξεως τὸ εἶδος μεθίστημι. Τῆδε γὰρ οὔτε βαλεῖν οὔτε ἀνελεῖν δύναται· ταῦτα γὰρ οὐκ ἔστι θανατηφόρα τὰ βέλη, τῶν σιδηρῶν ἐκείνων ἀκίδων ἀπηλλαγμένα'.

Ταῦτα ἀκηκοέναι ὁ μέγας ἔφη Ἀκάκιος καὶ ἀγασθαι τῆς

ρένιο περιλαίμιο και με κάποιο άλλο σίδηρο σύνδεσε τή ζώνη με τὸ σιδερένιο περιλαίμιο τοῦ τραχήλου, γιὰ ν' ἀναγκάζεται μ' αὐτὸ τὸν τρόπο νὰ λυγίζει και νὰ σκύβει συνεχῶς στῆ γῆ. Τέτοιες τιμωρίες δέχθηκε ἐξαιτίας τῆς θεᾶς ἐκείνων τῶν γεωργῶν.

7

Αὐτὰ μοῦ τὰ γνωστοποίησαν και πολλοὶ ἄλλοι ἀπὸ ἐκείνους ποὺ συναναστράφηκαν μ' ἐκεῖνον και γνώριζαν με ἀκρίβεια τὰ σχετικὰ μ' αὐτόν· τὴν ἴδια τὴ διήγηση μοῦ διηγήθηκε και ὁ γέροντας, ὁ μεγάλος Ἀκάκιος, τὸν ὁποῖο ἀναφέραμε και πρὶν στὰ ἄλλα διηγήματα. Εἶπε ἀκόμα ὅτι τὸν ρώτησε κάποτε, ὅταν τὸν εἶδε σκυμμένο, ποιά ὠφέλεια κέρδιζε με τὸ νὰ μὴ θέλει οὔτε τὸν οὐρανὸ νὰ βλέπει οὔτε τὴν πεδιάδα ἐκείνη ποὺ ἀπλωνόταν ἀπὸ κάτω νὰ κυττάζει, οὔτε ἔξω ἀπὸ τὸ στενὸ ἐκεῖνο δρόμο νὰ βαδίζει· και τοῦ ἀπάντησε ὅτι μηχανεύτηκε αὐτὰ τὰ πράγματα γιὰ ν' ἀντιμετωπίσει τὰ τεχνάσματα τοῦ πονηροῦ δαίμονα. Διότι εἶπε, 'γιὰ νὰ μὴ με πολεμάει στὰ μεγάλα προσπαθώντας νὰ μοῦ κλέψει τὴ φρόνηση και τὴ δικαιοσύνη, ὀπλίζοντας τὸν θυμὸ και ἐξάπτοντας τὴν ἐπιθυμία και κάμοντάς τὴν νὰ φλογίζεται ἀπὸ τὴν ἀλαζονεία και νὰ φουσκώνει και νὰ μηχανορραφεῖ ὅλα τὰ παρόμοια ἐναντίον τῆς δικῆς μου ψυχῆς, γι' αὐτὸ προσπαθῶ νὰ μεταφέρω τὸν πόλεμο σ' αὐτὰ τὰ μικρά· και ἂν νικήσει σ' αὐτὰ δὲν θὰ κάνει μεγάλη ζημιά, ἂν ὅμως νικηθεῖ γίνεται περισσότερο γελοῖος, ἀφοῦ βέβαια οὔτε στὰ μικρά δὲν μπορεῖ νὰ ὑπερισχύσει. Ἐπειδὴ λοιπὸν θεωρῶ αὐτὸν τὸν πόλεμο ἀκινδυνότερο (διότι δὲν ζημιώνεται πολὺ αὐτὸς ποὺ χτυπιέται σ' αὐτὰ· ποιά εἶναι δηλαδὴ ἡ ζημιά νὰ δεῖ τὴν πεδιάδα ἢ νὰ στρέψει τὸ βλέμμα στὸν οὐρανό;) τὸν μεταφέρω σ' αὐτὸ τὸ εἶδος τοῦ ἀγῶνα. Μ' αὐτόν δὲν μπορεῖ οὔτε νὰ με χτυπήσει οὔτε νὰ με σκοτώσει· διότι αὐτὰ τὰ βέλη δὲν εἶναι θανατηφόρα, ἀφοῦ εἶναι ἀπαλλαγμένα ἀπὸ τὶς σιδερένιες ἐκείνες ἀκίδες'.

Ἄυτὰ ὁ μεγάλος Ἀκάκιος εἶπε ὅτι τὰ εἶχε ἀκούσει και

σοφίας καὶ τὴν πολεμικὴν θαυμάσαι ἀνδρείαν αὐτοῦ καὶ ἐμπειρίαν. Οὐδ' χάριν ὡς ἀξιάγαστόν τε καὶ ἀξιομνημόνευτον τοῖς τὰ τοιάδε μανθάνειν ἐφιεμένοις καὶ τότε προσέφερε τὸ διήγημα.

8

Τοῦτο τὸ κλέος αὐτοῦ πάντοσε διαθέον εἴλκυσεν ἅπαντας 5 πρὸς αὐτὸν τοὺς τῆς ἀρετῆς ἐραστάς. Ἀφίκοντο δὲ καὶ τοῦ θειοτάτου Ἰουλιανοῦ τοῦ Πρεσβύτου, οὐδ' πρόσθεν τὸ διήγημα διεξήλθομεν τῆς ἀρίστης ποιίμνης οἱ κτίλοι. Ἐπειδὴ γὰρ ὁ θεσπέσιος ἐκεῖνος ἀνὴρ τοῦ βίου τὸ τέρμα καταλαβὼν εἰς τὴν ἀμείνω μετέβη ζωὴν, Ἰάκωβος ὁ Πέρσης καὶ Ἀγρίππας, οἱ τῆς ἀγέλης 10 ἐκείνης ἡγούμενοι, πρὸς τὸν μέγαν Εὐσέβιον ἔδραμον τοῦ ἡγεμονεύειν τὸ καλῶς ἄγεσθαι ἄμεινον ἡγησάμενοι.

Τοῦ δὲ Ἰακώβου, οὐδ' καὶ ἤδη πρόσθεν ἀπεμνημόνευσα, ἐν κεφαλαίῳ τούτου διδάξας τὴν ἀρετὴν, καὶ νῦν δὲ τῆς ἄκρας αὐτοῦ φιλοσοφίας τεκμήριον ἐναργῆς ἀποδείξω. Ἐπειδὴ γὰρ ὁ 15 θεῖος Εὐσέβιος, τὴν ἐντεῦθεν ἐκδημίαν ποιούμενος, αὐτὸν τοῦ ποιμνίου παρηγγύησε προστατεύειν, καὶ παραιτούμενος τὴν κηδεμονίαν τοὺς τῆς ἐπιμελείας ἐκείνης ἐφιεμένους οὐκ ἔπειθεν, εἰς ἑτέραν ὄχητο ποιίμνην, νέμεσθαι μᾶλλον ἢ νέμειν αἰρούμενος καί, χρόνον πλεῖστον ἐπιζήσας, οὕτω τόνδε τὸν βίον κατέλυσεν.

20 Διαδέχεται τοίνυν τὴν ἡγεμονίαν ἐκείνην Ἀγρίππας, ἀνὴρ πολλοῖς μὲν καὶ ἄλλοις κομῶν ἀγαθοῖς, διαφερόντως δὲ τῇ τῆς ψυχῆς καθαρότητι δι' ἣν καὶ τοῦ θεοῦ κάλλους διηνεκῶς τὴν φαντασίαν δεχόμενος καὶ τῷ τοῦ ἔρωτος ἐκείνου πυρσῷ πυρπολούμενος δάκρυσι κατέβρεχε διηνεκέσι τὰς παρειάς.

9

25 Καὶ τούτου δὲ ἐπὶ χρόνῳ πολλῷ τὴν ἔκκριτον ἐκείνην καὶ

ἐκτίμησε τὴ σοφία καὶ θαύμασε τὴν πολεμικὴν τοῦ ἀνδρείου καὶ ἐμπειρία. Γι' αὐτὸ πρόσφερε καὶ αὐτὴν ἐδῶ τὴ διήγηση, ἐπειδὴ εἶναι καὶ ἀξιαγάπητη καὶ ἀξιομνημόνευτη γιὰ ὅσους ἐπιθυμοῦν νὰ μαθαίνουν αὐτὰ.

8

Αὐτὴ ἡ φήμη, τρέχοντας παντοῦ, τράβηξε κοντὰ τοῦ ὄλους τοὺς ἐραστές τῆς ἀρετῆς. Ἐφθασαν λοιπὸν καὶ οἱ πιὸ πρᾶοι ἀπὸ τὸ ἄριστο ποιμνιο τοῦ γέροντα Ἰουλιανοῦ, γιὰ τὸν ὁποῖον διηγηθήκαμε παραπάνω. Διότι, ὅταν ὁ θεσπέσιος ἐκεῖνος ἄνδρας ἔφθασε στὸ τέλος τῆς ζωῆς του καὶ μετέβηκε στὴν οὐράνια ζωὴ, ὁ Ἰάκωβος ὁ Πέρσης καὶ ὁ Ἀγρίππας, οἱ ἡγούμενοι ἐκείνου τοῦ ποιμνίου, ἔτρεξαν στὸν μεγάλο Εὐσέβιο, ἐπειδὴ θεώρησαν καλύτερο νὰ καθοδηγοῦνται σωστὰ παρὰ νὰ ἡγεμονεύουν.

Γιὰ τὸν Ἰάκωβο, τὸν ὁποῖο ἀνέφερα ἤδη καὶ πρὶν, περιγράφοντας συνοπτικὰ τὴν ἀρετὴν του, θὰ παρουσιάσω τώρα καθαρὴ ἀπόδειξη τῆς ἄκρας φιλοσοφίας του. Ὄταν ὁ θεῖος Εὐσέβιος, φεύγοντας ἀπὸ τὴν ἐδῶ ζωὴ, τὸν παρήγγειλε νὰ προστατεύει τὸ ποιμνιο, αὐτὸς δὲν δέχθηκε τὴ φροντίδα· ἐπειδὴ ὁμοῦ δὲν ἔπειθε οὔτε αὐτοὺς ποὺ ἐπιθυμοῦσαν νὰ τοῦ ἀναθέσουν ἐκείνη τὴ φροντίδα, τότε ἔφυγε σὲ ἄλλο ποιμνιο, προτιμώντας μᾶλλον νὰ διοικεῖται παρὰ νὰ διοικεῖ, καὶ ἀφοῦ ἔζησε πάρα πολλὰ χρόνια, τελείωσε ἔτσι αὐτὴν ἐδῶ τὴ ζωὴ.

Ἀναλαμβάνει λοιπὸν ἐκείνη τὴν ἡγεμονίαν ὁ Ἀγρίππας, ἄνδρας ποὺ ἦταν στολισμένος βέβαια καὶ μὲ πολλὰ ἄλλα ἀγαθὰ, ἰδιαίτερα ὁμοῦ μὲ τὴν καθαρότητα τῆς ψυχῆς. Ἐξαιτίας αὐτῆς τῆς καθαρότητος, δεχόμενος συνεχῶς τίς ἔννοιες τοῦ θεοῦ κάλλους καὶ φλογιζόμενος ἀπὸ τὴν φωτιὰ ἐκείνου τοῦ ἔρωτα, κατάβρεχε συνέχεια τὰ μάγουλα μὲ δάκρυα.

9

Καὶ αὐτὸς πάλι, ἀφοῦ ποίμανε γιὰ πολλὰ χρόνια τὸ διαλε-

θείαν ποιμήνην ἐννόμως ποιμάναντος, εἶτα τὸν βίον ὑπεξεληθόντος, Δαυΐδης ὁ θεῖος, οὐδὲν ἀγὼ τῆς θεᾶς ἀπέλαυσα, τὴν ἡγεμονίαν παρέλαβεν, ἀνὴρ «νεκρώσας» τῷ ὄντι, κατὰ τὸν θεῖον ἀπόστολον, «τὰ μέλη τὰ ἐπὶ τῆς γῆς». Τοσοῦτον γὰρ ἀπώνατο 5 τῆς Εὐσεβίου τοῦ μεγάλου διδασκαλίας, ὡς πέντε μὲν καὶ τετταράκοντα ἔτη ἐν ἐκείνῳ τῷ φροντιστηρίῳ διάγειν, θυμοῦ δὲ χωρὶς καὶ ὀργῆς πάντα τοῦτον διαβιῶναι τὸν χρόνον. Οὐδὲ γὰρ μετὰ τὴν ἡγεμονίαν ἐθεάσατό τις αὐτὸν πώποτε τοῦδε τοῦ πάθους ἤττω γενόμενον, καὶ ταῦτα μυρίων, ὡς εἰκὸς, ἀναγκαζόντων. Ἄνδρες γὰρ πενήκοντα καὶ ἑκατὸν ὑπὸ τῆς ἐκείνου δεξίας ἐποιμαίνοντο, οἱ μὲν ἄκροι τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν ἐν οὐρανῷ πολιτείαν μιμούμενοι, οἱ δὲ ἄρτι πτεροφυήσαντες. καὶ τὴν γῆν ὑπεράλλεσθαί τε καὶ ὑπερπέτεσθαι διδασκόμενοι. Ἄλλ' ὅμως καὶ τοσοῦτων ὄντων τῶν τὰ θεῖα παιδευομένων καὶ τι καὶ πα- 15 ραβαιόντων, ὡς εἰκὸς (οὐδὲ γὰρ τὸν ἄρτι φοιτῶντα κατορθοῦν ἅπαντα ράδιον), ἔμενεν ἀκίνητος, οἷά τις ἀσώματος, ὁ θεῖος ἐκεῖνος ἀνὴρ, οὐδεμιᾶς αὐτὸν προφάσεως εἰς θυμὸν ἐγειρούσης.

10

Τοῦτο δὲ οὐκ ἀκοῆ μόνον, ἀλλὰ καὶ πείρα παρέλαβον. Ἐπιθυμήσας γὰρ ποτε τὴν θεῖαν ἐκείνην ἀγέλην θεάσασθαι, 20 ἀφικόμην κοινωνοὺς ἔχων τῆς ἀποδημίας καὶ ἄλλους τὸν αὐτὸν μοι βίον ἀσπαζομένους. Ἄπαντα τοίνυν τῆς ἐβδομάδος τὸν κύκλον παρὰ τῷδε τῷ θεῖῳ διαγαγόντες, ἐθεώμεθα πρόσωπον οὐδεμίαν μεταβολὴν δεχόμενον, οὐδὲ νῦν μὲν διαχεόμενον, νῦν δὲ σκυρθωπότητι συναγόμενον, καὶ τὸ δῆμα δέ γε ὡσαύτως οὐκ 25 ἄλλοτε μὲν βλοσυρόν, χαροπὸν δὲ ἄλλοτε, ἀλλ' ἐπὶ τῆς αὐτῆς αἰεὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς μένοντας εὐκοσμίας· ἱκανοὶ δὲ οὗτοι τεκμηριῶσαι τῆς ψυχῆς τὴν γαλήνην. Ἄλλ' εἰκὸς τινὰς νομίσαι τοιοῦ-

χτὸ καὶ θεῖο ἐκεῖνο ποιμνιο, σύμφωνα μὲ τὸ θεῖο νόμο, καὶ ἐγκατέλειψε τὴ ζωὴ, παρέλαβε τὴν ἡγουμενία ὁ θεῖος Δαυΐδης, τοῦ ὁποίου τὴ θεὰ τὴν ἀπέλαυσα καὶ ἐγὼ. Ἦταν ἄνδρας πού, σύμφωνα μὲ τὸν θεῖο ἀπόστολο, «νέκρωσε πραγματικὰ τὰ σαρκικὰ μέλη»¹³. Διότι τόσο πολὺ ὠφελήθηκε ἀπὸ τὴ διδασκαλία τοῦ μεγάλου Εὐσεβίου, ὥστε νὰ περάσει σαρανταπέντε χρόνια σ' ἐκεῖνο τὸ ἀσκητήριο, καὶ νὰ ζήσει ὅλον αὐτὸν τὸν καιρὸ χωρὶς θυμὸ καὶ ὀργή. Πράγματι οὔτε μετὰ τὴν ἀνάληψη τῆς ἡγουμενίας τὸν εἶδε κανεὶς ποτὲ νὰ νικιέται ἀπὸ αὐτὸ τὸ πάθος, ἂν καὶ τὸν ἀνάγκαζαν μύριες ἀφορμές. Διότι ποιμαίνονταν ἀπὸ τὴ δεξιὰ ἐκείνου ἑκατὸν πενήντα ἄνδρες, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἄλλοι ἦσαν τέλειοι στὴν ἀρετὴ καὶ μιμοῦνταν τὸν οὐράνιο τρόπο ζωῆς, ἄλλοι πάλι μόλις εἶχαν βγάλει φτερὰ καὶ διδάσκονταν νὰ ὑπερπηδοῦν καὶ νὰ πετοῦν πάνω ἀπὸ τὴ γῆ. Ἀλλὰ ὅμως, ἂν καὶ ὑπῆρχαν γύρω τόσοι πού ἐκπαιδεύονταν στὰ θεῖα καὶ ἦταν σὲ μερικὰ σημεῖα παραβάτες ὅπως εἶναι φυσικὸ (διότι δὲν εἶναι εὐκολο σ' αὐτὸν πού μόλις φοιτᾷ νὰ τὰ κατορθώσει ὅλα γενικὰ), ὁ θεῖος ἐκεῖνος ἄνδρας ἔμενε ἀκλόνητος σὰν ἀσώματος, ἐπειδὴ καμμιά ἀφορμὴ δὲν τοῦ ἀναβε τὸν θυμό.

10

Καὶ αὐτὸ τὸ διδάχθηκα ὄχι μόνο ἀκούοντάς το, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν πείρα. Ὅταν κάποτε ἐπιθύμησα νὰ δῶ τὴ θεῖα ἐκείνη ὀμάδα, ἔφθασα ἔχοντας συντρόφους στὸ ταξίδι καὶ ἄλλους πού ἀγαποῦσαν τὴν ἴδια ζωὴ μὲ μένα. Περνώντας λοιπὸν ὅλες τὶς μέρες τὶς ἐβδομάδας κοντὰ σ' αὐτὸν τὸν θεῖο ἄνδρα, βλέπαμε τὸ πρόσωπο νὰ μὴν δέχεται καμμιά μεταβολή, νὰ μὴν εἶναι τὴ μιὰ φορὰ χαρούμενο καὶ τὴν ἄλλη σκυθρωπὸ, ἐπίσης καὶ τὸ βλέμμα του νὰ μὴ εἶναι ἄλλοτε βλοσυρὸ καὶ ἄλλοτε χαρωπὸ, ἀλλὰ βλέπαμε πάντοτε τὰ μάτια του νὰ μένουν στὴν ἴδια κοσμιότητα· καὶ αὐτὰ ἦταν ἀρκετὰ νὰ φανερώσουν τὴ γαλήνη τῆς ψυχῆς. Ἀλλ'

---

13. Βλ. Κολ. 3,5.

τον αὐτὸν ἐωρᾶσθαι μηδεμιᾶς παρακινούσης αἰτίας. Οὐ εἶνεκα διηγῆσασθαι τι τοιοῦτον συμβὰν ἐφ' ἡμῶν ἀναγκάζομαι.

Καθῆστο παρ' ἡμᾶς ὁ θεῖος ἐκεῖνος ἀνὴρ τοὺς περὶ φιλοσοφίας λόγους ἀνακινῶν καὶ τῆς εὐαγγελικῆς πολιτείας τὸ 5 ἄκρον ἐπιζητῶν. Τοιούτων δὲ μεταξὺ γινομένων λόγων, Ὀλύμπιός τις τὸ μὲν γένος Ρωμαῖος, τὸν δὲ τρόπον καὶ αὐτὸς ἀξιάγαστος, ἱερωσύνη τετιμημένος καὶ τῆς ἡγεμονίας ἐκείνης τὰ δευτέρα διέπων, ἦκε παρ' ἡμᾶς τοῦ θεοῦ Δαυΐδου καταβοῶν καὶ λώβην κοινὴν τὴν ἐπιείκειαν ὀνομάζων ἐκείνην καὶ λυμαίνεσθαι 10 πᾶσιν τὴν πρῶτητα λέγων καὶ ἄνοιαν, ἀλλ' οὐκ ἐπιείκειαν τὴν ἄκραν ἐκείνην φιλοσοφίαν καλῶν. Ὁ δὲ καθάπερ ἀδαμαντίνην ἔχων ψυχὴν ἐδέχετο μὲν τοὺς λόγους, οὐκ ἐκεντεῖτο δὲ ὑπὸ τῶν κεντεῖν πεφυκότων, οὐδὲ μετέβαλλε τὸ πρόσωπον, οὐδὲ τὴν προκειμένην ἠφίει διάλεξιν, ἀλλά, μετὰ πρᾶείας φωνῆς καὶ λό- 15 γων τὴν ψυχικὴν μηνυόντων αἰθρίαν, τὸν πρεσβύτερον ἐκεῖνον ἀπέπεμπε, παρακαλῶν αὐτὸν ἐπιμεληθῆναι ὧν βούλεται· "Ἐγὼ δέ", ἔφη, "τοῖσδε τοῖς πρὸς ἡμᾶς ἀφιγμένοις, ὡς ὀρᾶς, διαλέγομαι, ἀναγκαίαν εἶναι νομίζων ταύτην τὴν θεραπείαν".

11

Πῶς ἂν τις ἄμεινον ἐπιδείξειε τῆς ψυχῆς τὴν πρῶτητα; 20 Τὸ γὰρ τὴν προστασίαν ἐκείνην πεπιστευμένον τοιαύτην ὑπὸ τοῦ τὰ δευτερεῖα ἔχοντος δέξασθαι παροινίαν, μάλιστα δὲ ξένων παρόντων καὶ τῆς λοιδορίας ἀκροωμένων, καὶ μηδεμίαν ἐκ τοῦ θυμοῦ ζάλην ὑπομεῖναι καὶ ταραχὴν, ποίαν ἀνδρείας καὶ καρτερίας ὑπερβολὴν καταλείπει; Ὁ μὲν οὖν θεῖος ἀπόστολος ἀνθρω- 25 πείας φύσεως τὴν ἀσθένειαν ἐπεσκεμμένος τῇ φύσει μετρεῖ τὴν νομοθεσίαν· «ὀργίζεσθε» γάρ, φησί, «καὶ μὴ ἁμαρτάνετε· ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ τῷ παροργισμῷ ὑμῶν». Τὰ μὲν γὰρ τοῦ

εἶναι φυσικὸν νὰ νομίζει κανεὶς πὼς αὐτὸς φαινόταν τέτοιος, ἐπειδὴ δὲν τὸν τάρασσε καμμιά αἰτία. Γι' αὐτὸ ἀναγκάζομαι νὰ διηγηθῶ κάτι τέτοιο πὺ συνέβηκε σὲ μᾶς.

Ὁ θεῖος ἐκεῖνος ἄνδρας καθόταν κοντά μας, συζητώντας γιὰ τὴν ἄσκησι καὶ ζητώντας τὸ τέλειο τῆς εὐαγγελικῆς πολιτείας. Καὶ ἐνῶ γίνονταν αὐτὲς οἱ συζητήσεις, ἦρθε κοντά μας κάποιος Ὀλύμπιος, πὺ ἦταν Ρωμαῖος στὴν καταγωγὴ καὶ ἀξιόσεβαστος γιὰ τὸ σχῆμα, εἶχε τιμηθεῖ μὲ τὸ ἀξίωμα τῆς ἱερωσύνης, κι ἦταν ἀναπληρωτὴς ἐκείνης τῆς ἡγουμενίας. Αὐτὸς λοιπὸν κατηγοροῦσε τὸν θεῖο Δαυῖδη καὶ ὀνόμαζε ἐκείνη τὴν ἐπιείκεια κοινὴ καταστροφή· ἔλεγε ὅτι ἡ πραότητα θὰ τοὺς καταστρέψει ὅλους καὶ χαρακτήριζε τὴν ἄκρα ἐκείνη φιλοσοφία ἀνοησία καὶ ὄχι ἐπιείκεια. Ἐκεῖνος ὅμως σὰν νὰ εἶχε ἀδαμάντινη ψυχὴ δεχόταν βέβαια τὰ λόγια, ἀλλὰ δὲν πειραζόταν ἀπὸ ὅσα εἶναι καμωμένα νὰ πειράζουν, οὔτε ἄλλαζε τὴ μορφή, οὔτε ἄφηνε τὴν προηγούμενη συζήτηση, ἀλλὰ μὲ πραεῖα φωνὴ καὶ λόγια πὺ ἔδειχναν τὴν ψυχικὴ γαλήνη, ἀπέστελνε ἐκεῖνον τὸν γέροντα, παρακαλώντας νὰ τὸν φροντίζουν σὲ ὅ,τι θέλει, καὶ εἶπε· “Ἐγὼ, ὅπως βλέπεις, συζητῶ μ' ἐκείνους πὺ ἔχουν ἔρθει κοντά μας, ἐπειδὴ θεωρῶ ὅτι εἶναι ἀναγκαῖα αὐτὴ ἡ ὑπηρεσία”.

11

Πὼς θὰ μπορούσε νὰ δείξει κανεὶς καλύτερα τὴν πραότητα τῆς ψυχῆς; Διότι τὸ νὰ δέχεται αὐτὸς, πὺ τοῦ ἔχει ἀνατεθεῖ ἐκείνη ἡ φροντίδα, τέτοια θρασύτητα ἀπὸ τὸν κατώτερό του καὶ μάλιστα ἐνῶ εἶναι παρόντες ξένοι καὶ ἀκοῦνε τὶς ὕβρεις, χωρὶς νὰ ὑπομένει καμμιά ζάλη καὶ ταραχὴ ἀπὸ τὸ θυμὸ, ἀπὸ ποῖο ὑπερβολικὸ μέτρο ἀρετῆς καὶ καρτερίας ὑπολείπεται; Ὁ θεῖος ἀπόστολος βέβαια, ἔχοντας ὑπόψη τοῦ τὴν ἀδυναμία τῆς ἀνθρώπινης φύσεως, νομοθετεῖ ἀνάλογα μὲ τὴ φύση. Διότι λέγει, «νὰ ὀργίζεσθε, καὶ νὰ μὴν ἁμαρτάνετε· ὁ ἥλιος νὰ μὴν δύει, ἐνῶ θὰ εἴσαστε ἀκόμη ὀργισμένοι»¹⁴. Διότι γνωρίζοντας καλὰ ὅτι

14. Α'. Ἐφεσ. 4,26.

θυμοῦ κινήματα τῆς φύσεως εἰδῶς ἀλλ' οὐ τῆς γνωμῆς, ἐπίπονα λίαν, τάχα δὲ καὶ ἀδύνατα νομοθετεῖν οὐκ ἀνέχεται· τῇ κινήσει δὲ τῆς φύσεως καὶ τῇ ζάλῃ τοῦ θυμοῦ μέτρον τὴν ἡμέραν ὀρίζει, ἄγχειν κελεύων τῷ λογισμῷ καὶ τῷ χαλινῷ πιέζειν καὶ 5 περαιτέρω τῶν ὄρων προβαίνειν μὴ συγχωρῶν. Ὁ δὲ θεῖος οὗτος ἀνὴρ ὑπὲρ τοὺς κειμένους ἠγωνίζετο νόμους καὶ ὑπὲρ τὰ σκάμματα ἤλλετο, οὐ μέχρι τῆς ἐσπέρας κινεῖσθαι τῷ θυμῷ παραχωρῶν, ἀλλὰ μηδ' ὄλως ἐπιτρέπων κινεῖσθαι. Τοιαῦτα καὶ οὗτος τῆς Εὐσεβίου τοῦ μεγάλου συνουσίας ἀπώνατο.

12

10 Πολλοὺς δὲ καὶ ἄλλους ἐραστὰς τῆς φιλοσοφίας ταύτης καὶ ζηλωτὰς ἐν ἐκείνῃ τῇ καλύβῃ γεγεννημένους τεθέαμαι, τοὺς μὲν ἐν ἀκμῇ τοῦ σώματος, τοὺς δὲ καὶ ἐν γῆρα βαθεῖ· πλείονα γὰρ ἢ ἐνενηκοντα ἔτη διαβιώσαντες ἄνθρωποι τὸν ἐπίπονον βίον καταλιπεῖν οὐκ ἠθέλησαν, ἀλλὰ τοῖς τῆς νεότητος ἰδρῶσι 15 διέπρεπον, παννύχιοι μὲν καὶ πανημέριοι τὸν Θεὸν ἀντιβολουῦντες καὶ τὰς εὐαγεῖς ἐκείνας λειτουργίας ποιούμενοι, διὰ δύο δὲ ἡμερῶν τῶν εὐτελῶν ἐκείνων σιτίων μεταλαγχάνοντες.

Καὶ ἵνα τοὺς ἄλλους καταλίπω οὐ σιγῆς ὄντας ἀξίους, εὐφημίας δὲ καὶ ἐπαίνων παντοίων, ἀλλ' ἵνα μὴ πέρα τοῦ μέτρου 20 μακρὸν ἐργάσωμαι τὸ διήγημα, ἐγένετό τις ἐν ἐκείνῳ τῷ θείῳ χωρίῳ (Ἀββᾶν δὲ αὐτὸν ὀνομάζουσιν), ὃς ἐκ μὲν τῆς Ἰσραηλίτιδος ἐβλάστησε ρίζης, οὐκ ἀπωκίσθη δὲ τῆς Ἀβραμιαίας κατὰ τὸν πρόγονον οἰκίας, ἀλλὰ τῆς πατρῴας κληρονομίας τῷ Ἰσαὰκ ἐκοινώνησε, μᾶλλον δὲ αὐτὴν ἤρπασε τῶν οὐρανῶν τὴν βασι- 25 λείαν. Οὗτος εὐθὺς μὲν τῆς ἀσκητικῆς ταύτης ἤψατο πολιτείας, παρά τινι τηνικάδε τὴν ἔρημον οἰκοῦντι, γυμναστῇ τῶν τοιούτων ἀρίστῳ (Μαρωσαῖς δὲ ἦν ὄνομα τούτῳ). Μετὰ δὲ ταῦτα καὶ

τὰ ξεσπάσματα τοῦ θυμοῦ εἶναι ἐξαρτημένα ἀπὸ τὴ φύση καὶ ὄχι ἀπὸ τὸ λογικόν, δὲν διακινδυνεύει νὰ νομοθετήσῃ διατάξεις ἐπίπονες καὶ ἴσως ἀδύνατες· ὀρίζει τὴν ἡμέρα σὰν ὄριο γιὰ τὴν ταραχὴ τῆς φύσεως καὶ τὴ ζάλῃ τοῦ θυμοῦ, διατάζει τὸν λογισμὸ νὰ τὸν σφίγγει καὶ νὰ τὸν πιέζει μὲ χαλινάρι καὶ νὰ μὴ ἀφήνει νὰ ξεπερνᾷ πέρα ἀπὸ τὰ ὄρια. Καὶ ὁ θεῖος αὐτὸς ἄνδρας ἀγωνιζόταν πάνω ἀπὸ τοὺς ὀρισμένους νόμους καὶ πηδοῦσε ἐπάνω ἀπὸ τὰ σκάμματα· καὶ δὲν ἄφηνε τὸ θυμὸ νὰ κρατήσῃ ὡς τὸ βράδυ, ἀλλὰ δὲν τὸν ἐπέτρεπε νὰ κινηθεῖ καθόλου. Κατὰ τέτοιον τρόπο ὠφελήθηκε καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὴ συναστροφὴ του μὲ τὸν μέγαλο Εὐσέβιο.

12

Ἔχω δεῖ καὶ πολλοὺς ἄλλους ποὺ ἔγιναν σ' ἐκείνη τὴν καλύβα ἐραστὲς καὶ ζηλωτὲς αὐτῆς τῆς φιλοσοφίας, ἄλλους στὴν ἀκμὴ τοῦ σώματος καὶ ἄλλους σὲ βαθιὰ γεράματα· διότι ἄνθρωποι ποὺ ἔζησαν περισσότερο ἀπὸ ἐνενήντα χρόνια δὲν θέλησαν νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν ἐπίπονη ζωὴ, ἀλλὰ διέπρεπαν μὲ τὸν ἰδρώτα ἀνάμεσα στοὺς νέους, παρακαλώντας τὸν Θεὸ ὅλη τὴν ἡμέρα καὶ ὅλη τὴ νύχτα, κάνοντας τὶς ἱερὲς ἐκεῖνες λειτουργίες, καὶ τρώγοντας ἀπὸ τὶς εὐτελεῖς ἐκεῖνες τροφὲς κάθε δύο μέρες.

Καὶ γιὰ νὰ παραλείψω τοὺς ἄλλους, ὄχι ἐπειδὴ εἶναι ἄξιοι σιωπῆς, ἀντίθετα εἶναι ἄξιοι κάθε εἶδους ἐγκωμίων καὶ ἐπαίνων, ἀλλὰ γιὰ νὰ μὴ μακρύνω τὴ διήγησιν πέρα ἀπὸ τὸ κανονικόν, περιορίζομαι σ' αὐτό. Ἐφθασε κάποιος σ' ἐκεῖνον τὸ θεῖο τόπο (Ἀββᾶ τὸν ὀνομάζουν), ποὺ καταγόταν ἀπὸ τὴν Ἰσμαηλιτικὴ γενεά, δὲν διώχθηκε ὅμως ἀπὸ τὴν Ἀβραμιαία οἰκία, ὅπως ὁ πρόγονός του, ἀλλὰ πῆρε καὶ αὐτὸς μαζί μὲ τὸν Ἰσαὰκ μέρος ἀπὸ τὴν πατρικὴ κληρονομία, ἢ καλύτερα ἄρπαξε τὴν ἴδια τὴ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Αὐτὸς ἀμέσως ἀκολούθησε αὐτὴν τὴν ἀσκητικὴν ζωὴ, ἦρθε κοντὰ σὲ κάποιον ποὺ κατοικοῦσε σ' αὐτὴν ἐδῶ τὴν ἔρημο, πρῶτον δάσκαλο ἀνάμεσα σ' αὐτούς, ποὺ

ἐκεῖνος τὸ ἐτέρων ἡγεμονεύειν καταλιπὼν εἰς ταύτην σὺν τῷ Ἀββᾶ τὴν ἀγέλην ἀφίκετο καὶ χρόνον μὲν οὐ σμικρὸν ἐπεβίω, λαμπρῶς δὲ ἀγωνισάμενος καὶ ἀοίδιμος γενόμενος ὑπεξῆλθε τὸν βίον.

5 Ὁ δὲ ὀκτῶ μὲν ἤδη καὶ τριάκοντα ἐκεῖ διετέλεσεν ἔτη· ὡς ἔναγχος δὲ τοῦ πονεῖν ἀρξάμενος, οὕτως ἐφίεται τοῦ πονεῖν. Μέχρι γὰρ καὶ τήμερον ὑποδήμασι μὲν τοὺς πόδας οὐκ ἐκάλυψε πώποτε· τῇ σκιᾷ δὲ προσεδρεύων ἐν τῷ κρυμῷ, τὸν ἥλιον ἐν τῷ φλογμῷ καταδέχεται, καὶ ὡς ζεφύριον αὔραν τὴν ἐκεῖθεν
10 δέχεται φλόγα. Ἄπαντα δὲ τοῦτον τὸν χρόνον ὕδατος μεταλαχεῖν οὐκ ἠνέσχετο, οὐκ ἐκεῖνα ἐσθίων, ἃ τοῖς τὸ μὴ πίνειν ἐπιτηδεύουσι προσφέρεσθαι σὺνηθες (ὑγροτέρων γὰρ οὗτοι σιτίων ἀπολαύειν εἰώθασιν), ἀλλὰ τῶν αὐτῶν τοῖς ἄλλοις ἀπολαύων σιτίων, ἐσθίων δὲ βραχέα, καὶ ὅσα βραχεῖαν ἐντίθησι δύναμιν,
15 περιττὴν ἡγεῖται τὴν τοῦ ὕδατος χρεῖαν. Σιδήρῳ δὲ βαρεῖ τὴν ὀσφὸν ἐζωσμένος κάθηται μὲν ὀλιγάκις, τῆς δὲ νυκτὸς καὶ τῆς ἡμέρας τὸ πλεον ἢ ἐστηκῶς ἢ ἐπὶ τῶν γονάτων κείμενος τὴν τῆς εὐχῆς τῷ Δεσπότη λειτουργίαν προσφέρει, τῆς δὲ κατακλίσεως παντελῶς τὴν χρεῖαν ἠρνήθη· οὐδεὶς γὰρ αὐτὸν κατακλι-
20 θέντα μέχρι καὶ τήμερον ἐθεᾶσατο πώποτε, ἀλλὰ καὶ τοῦ χοροῦ κορυφαῖος ἀποφανθεὶς καὶ προστατεύειν λαχὼν τοῦτον ἅπαντα φέρει προθύμως τὸν πόνον, ἀρχέτυπον ἑαυτὸν φιλοσοφίας τοῖς ὑπηκόοις ἅπασι προτιθεῖς.

13

Τοιούτους νικηφόρους ἀγωνιστᾶς ὁ θεῖος Εὐσέβιος ὁ
25 τῶνδε τῶν ἀγώνων παιδοτρίβης καὶ γυμναστῆς παρέστησε τῷ Θεῷ· καὶ ἄλλους δὲ πλείστους ἀποφήνας τοιούτους ἐτέραις παλαιστραῖς διδασκᾶλους παρέπεμψεν, οἱ τὸ ὄρος ἅπαν ἐκεῖνο τὸ ἱερὸν τῶν θείων τούτων καὶ εὐωδῶν λειμώνων ἐπλήρωσαν.
Πρὸς ἕω γὰρ τῆς ἐξ ἀρχῆς παγείσης ἀσκητικῆς καλύβης καὶ
30 πρὸς ἐσπέραν καὶ μεσημβρίαν ἐστὶν ἰδεῖν ταύτης τῆς φιλοσοφίας

τὸ ὄνομά του ἦταν Μαρωσᾶς. Μετὰ ἀπὸ αὐτὰ καὶ ἐκεῖνος, ἀφοῦ ἄφησε τὴν ἡγεμονία τῶν ἄλλων, ἦλθε σ' αὐτὴν τὴν ομάδα μαζί με τὸν Ἀββᾶ καὶ ἔζησε ὄχι καὶ λίγο καιρὸ καί, ἀφοῦ ἀγωνίστηκε λαμπρὰ καὶ ἔγινε περίφημος, πέθανε.

Καὶ αὐτὸς ἔμενε ἤδη ἐκεῖ τριανταοκτῶ χρόνια· ὅπως ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἀρχισε νὰ κοπιᾶζει, μετὰ τὸν ἴδιο τρόπο θέλει νὰ κοπιᾶζει. Μέχρι καὶ σήμερα ποτὲ δὲν ἔβαλε στὰ πόδια του παπούτσια· μετὰ τὴν παγωνιά καθόταν στὴ σκιά, ἀντιμετώπιζε μετὰ εὐχαρίστηση τὸν ἥλιο μέσα στὸν καύσωνα καὶ δεχόταν τὴ φλόγα ἀπὸ ἐκεῖ σὰν δυτικὴ αὔρα. Καὶ ὅλον γενικὰ αὐτὸν τὸν καιρὸ δὲν θέλει νὰ πιεῖ νερό, δὲν τρώγει ἐκεῖνα ποὺ συνήθως δίνουν σ' αὐτοὺς ποὺ ἀσκοῦνται στὸ νὰ μὴ πίνουν νερό (διότι αὐτοὶ συνηθίζουν νὰ τρώγουν ὑγρότερα φαγητά), ἀλλὰ τρώγει τίς ἴδιες τροφές μετὰ τοὺς ἄλλους. Ἐνῶ τρώγει λίγα καὶ ὅσα δίνουν μικρὴ δύναμη, θεωρεῖ τὴν ἀνάγκη τοῦ νεροῦ περιττή. Δένεται στὴ μέση μετὰ βαρὺ σίδερο, σπάνια κάθεται, τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς νύχτας καὶ τῆς ἡμέρας ἢ στέκεται ὀρθίος ἢ κοίτεται στὰ γόνατα προσφέροντας τὴ λειτουργία τῆς προσευχῆς στὸ Δεσπότη. Ἀρνήθηκε τελείως τὴν ἀνάγκη τοῦ πλαγιασματος· πράγματι κανεὶς ποτὲ μέχρι καὶ σήμερα δὲν τὸν εἶδε πλαγιασμένο, ἀλλὰ, ἀφοῦ ἀναδείχθηκε κορυφαῖος τοῦ χοροῦ ποὺ τοῦ ἔλαχε νὰ τὸν προστατεύει, δέχθηκε πρόθυμα ὅλον γενικὰ τὸν πόνο, ἀνέδειξε τὸν ἑαυτό του πρότυπο ἀσκητικῆς ζωῆς γιὰ ὅλους γενικὰ τοὺς ὑπηκόους του.

13

Τέτοιους νικηφόρους ἀγωνιστὲς παρουσίασε στὸ Θεὸ ὁ θεῖος Εὐσέβιος, ὁ ἐκπαιδευτὴς καὶ γυμναστὴς τούτων τῶν ἀγῶνων. Ἐξ ἄλλου καὶ πολλοὺς ἄλλους τέτοιους ἐκπαιδευτὲς ἀνέδειξε, τοὺς ὁποίους ἔστειλε διδασκάλους σ' ἄλλες παλαιῆστρος· αὐτοὶ γέμισαν ὅλο ἐκεῖνο τὸ ἱερὸ βουνὸ μετὰ τέτοια θεῖα καὶ εὐωδιαστὰ λειβάδια. Διότι ἀνατολικά τῆς ἀσκητικῆς καλύβας ποὺ εἶχε ἀρχικὰ στηθεῖ καὶ δυτικὰ τῆς καὶ νότια εἶναι δυνατὸ νὰ δεῖ

τὰ ἔκγονα οἷόν τινας ἀστέρας περιὲς σεληνήν χορεύοντας καὶ τοὺς μὲν τῇ Ἑλλάδι, ἄλλους δὲ τῇ ἐγχωρίῳ φωνῇ τὸν ποιητὴν ἀνυμνοῦντας. Ἀλλὰ γὰρ ἀδυνάτοις ἐπιχειρῶ τὰ ὑπὸ τῆς θείας ἐκείνης κατορθωθέντα ψυχῆς ἅπαντα διεξελθεῖν ἐφιέμενος· τοιγαροῦν τῷδε τῷ διηγήματι τὸ πέρας ἐπιθετέον, ἐφ' ἕτερον δὲ τρεπτέον, καὶ τὴν ἐκεῖθεν πάλιν ὠφέλειαν προσθετέον, τῆς εὐλογίας τῆς τῶν μεγάλων ἀνδρῶν μεταλαχεῖν ἵκετεύσαντα.

κάνεις τὰ γεννήματα αὐτῆς τῆς φιλοσοφίας νὰ χορεύουν σὰν ἀστέρια γύρω ἀπὸ τὴ σελήνη καὶ νὰ δοξολογοῦν τὸν δημιουργό, ἄλλοι στὴν ἑλληνικὴ καὶ ἄλλοι στὴν ἐγχώρια γλώσσα. Ἀλλὰ βέβαια ἐπιχειρῶ ἀδύνατα πράγματα προσπαθῶντας νὰ ἐκθέσω ὅλα αὐτὰ ποὺ κατόρθωσε ἐκείνη ἡ θεία ψυχὴ. Γι' αὐτὸ λοιπὸν πρέπει νὰ θέσω τέλος σ' αὐτὴν ἐδῶ τῇ διήγησιν καὶ νὰ τραπῶ σὲ ἄλλη καὶ νὰ προσθέσω πάλι τὴν ὠφέλεια ἀπὸ ἐκεῖ, ἀφοῦ ἱκετεύσω νὰ ἔχω τὴν εὐλογία αὐτῶν τῶν μεγάλων ἀνδρῶν.

Ε'. ΠΟΥΠΛΙΟΣ

1

Κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἐγένετό τις Πούπλιος καὶ τὸ εἶδος ἀξιοθέατος καὶ τὴν ψυχὴν τῷ εἶδει συμβαίνουσαν ἔχων, μᾶλλον δὲ πολλῶ τοῦ σώματος θαυμαστοτέραν ἐπιδεικνύς. Οὗτος ἐκ βουλευτικῆς μὲν συμμορίας ὀρμώμενος, πόλιν δὲ ἔχων παρ' ἣν 5 Ξέρξης ἐκεῖνος ὁ πολυθρύλητος, ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα στρατεύων καὶ τὸν ποταμὸν Ἐυφράτην διαβῆναι σπεύδων τῇ στρατιᾷ, πλῆθος νεῶν συναγείρας καὶ ταύτας ἀλλήλαις συζεύξας καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ τὸν ποταμὸν γεφυρώσας, Ζεῦγμα τὸ χωρίον ὠνόμασε καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ πράγματος ἔδωκεν ἐπωνυμίαν τῇ πό- 10 λει· ἐντεῦθεν ὀρμώμενος καὶ ἀπὸ τοῦ τοιούτου γένους βεβλαστηκῶς ὑψηλὸν τι χωρίον καταλαμβάνει, τοῦ ἄστεως οὐ πλεῖον ἢ τριάκοντα σταδίους ἀφεστηκός. Ἐν τούτῳ βραχὺν τινα οἰκίσκον δειμάμενος, ἀπέδοτο μὲν ἅπαντα ὅσα πατρόθεν ἐδέξατο, οἰκίαν φημί καὶ κτήματα καὶ βοσκήματα καὶ ἐσθήματα, σκεύη 15 τε ἀργυρᾶ καὶ χαλκᾶ καὶ εἴ τι ἕτερον μετὰ τούτων ἐτύγγανεν.

2

Διανείμας δὲ ταῦτα κατὰ τὸν θεῖον νόμον οἷς ἔδει καὶ πάσης ἑαυτὸν φροντίδος γηϊνῆς ἐλευθερώσας, μίαν ἀντὶ πάντων ἐκείνων ἐδέξατο φροντίδα, τὴν τοῦ καλέσαντος θεραπείαν καὶ ταύτην ἀνελίττων ἐν τῇ ψυχῇ διατέλει νύκτωρ τε καὶ μεθ' ἡμέ- 20 ραν σκοπούμενος καὶ διερευνώμενος ὅπως ταύτην αὐξήσειε. Τούτου εἵνεκα ὁ πόνος αὐτῷ διηνεκῶς ἠῤῥετο καὶ ἐπίτασιν καθ' ἐκάστην ἡμέραν ἐδέχετο, καὶ γλυκὺς ἦν καὶ ἡδονῆς ἀνά-

5. ΠΟΥΠΛΙΟΣ

1

Τὴν ἴδια ἐποχὴ ζοῦσε κάποιος Πούπλιος, ποὺ ἦταν ὠραῖος στὴ μορφὴ καὶ εἶχε τὴν ψυχὴ σύμφωνη μὲ τὴ μορφὴ του ἢ μᾶλλον περισσότερο ἀξιοθαύμαστη ἀπὸ τὸ σῶμα. Ὁ Πούπλιος, καταγόμενος ἀπὸ βουλευτικὴ οἰκογένεια, εἶχε πατρίδα τὴν πόλιν Ζεῦγμα, ποὺ τὴν ὀνόμασε ἔτσι ἐκεῖνος ὁ ξακουστός Ξέρξης· ὅταν ἐξεστράτευε ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος καὶ βιάζοταν νὰ περάσει μὲ τὸ στράτευμα τὸν ποταμὸ Εὐφράτη συγκέντρωσε πλῆθος πλοίων καὶ ἀφοῦ τὰ ἐζευξε μεταξύ τους καὶ γεφύρωσε μ' αὐτὸν τὸν τρόπο τὸ ποτάμι, ὀνόμασε τὸν τόπο Ζεῦγμα, δίνοντας ἀπὸ τὸ κατόρθωμα τὴν ὀνομασίαν εἰς τὴν πόλιν. Ἀπὸ ἐκεῖ λοιπὸν ὀρμώμενος καὶ ἀπὸ τέτοιο γένος προερχόμενος καταλαμβάνει ἓνα ψηλὸ μέρος ποὺ ἀπεῖχε ἀπὸ τὴν πόλιν ὄχι περισσότερο ἀπὸ τριάντα στάδια¹. Ἀφοῦ ἔχτισε σ' αὐτὸ τὸ μέρος ἓνα μικρὸ σπιτάκι, πούλησε ὅλα γενικὰ, ὅσα κληρονόμησε ἀπὸ τὸν πατέρα, δηλαδὴ τὸ σπίτι καὶ τὰ κτήματα, τὰ βοσκοτόπια καὶ τὰ ἐνδύματα, τὰ σκεύη, τὰ ἀσημένια καὶ τὰ χάλκινα καὶ ὅ,τι ἄλλο ὑπῆρχε μαζί μ' αὐτά.

2

Ἀφοῦ τὰ μοίρασε ὅλα αὐτὰ σύμφωνα μὲ τὸν θεῖο νόμο σὲ ὄσους εἶχαν ἀνάγκη καὶ ἐλευθέρωσε τὸν ἑαυτὸ του ἀπὸ κάθε γῆϊνη φροντίδα, δέχθηκε μία φροντίδα ἀντι ὄλων ἐκείνων, τὴν ὑπηρεσίαν σ' αὐτὸν ποὺ τὸν κάλεσε· αὐτὴν ξετυλίγοντας τὴν ψυχὴ του ἐξέταζε καὶ ἐρευνοῦσε συνέχεια νύχτα καὶ μέρα, πῶς θὰ τὴν αὐξήσει. Γι' αὐτὸ ὁ κόπος του συνεχῶς αὐξανόταν καὶ κάθε μέρα δεχόταν ἔνταση· ἦταν γλυκὸς καὶ γεμάτος ἀπὸ ἡδο-

1. Τριάντα στάδια εἶναι περίπου 5.500 μέτρα.

πλεως καὶ πόρρω τὸν κόρον ἐλαύνων. Οὐ γάρ τις αὐτὸν ἐθεάσατο πώποτε βραχὺ γούν μορίον ἡμέρας ἀναπαύλης μεταλαχόντα, ἀλλὰ τὴν μὲν ψαλμωδίαν εὐχή, τὴν δὲ εὐχὴν ψαλμωδία, ἀμφοτέρα δὲ τῶν θείων λογίων ἀνάγνωσις διεδέχετο· εἶτα ἢ τῶν 5 ἀφικνουμένων ἐπιμέλεια ξένων, ἔπειτα ἄλλο τι τῶν ἀναγκαίων ἔργων ἐγίνετο.

3

Ἐν τούτοις τὸν βίον ὀδεύων καὶ ἀρχέτυπον ἀρετῆς τοῖς ζηλοῦν βουλομένοις προκείμενος, οἷά τις ὄρνις εὐκέλαδος πολλοὺς τῶν ὁμοφύλων εἰς τὰ σωτήρια ταῦτα συνήγειρε θήρατρα. 10 Ἀλλὰ κατ' ἀρχὰς μὲν οὐδένα σύννοικον ἔχειν ἠνέσχετο· βραχεῖς δὲ οἰκίσκους ἀγχιθύρους οἰκοδομῶν, αὐτὸν καθ' αὐτὸν ἕκαστον τῶν συνιόντων διάγειν ἐκέλευε συχνῶς ἐπισκοπῶν καὶ τοὺς οἰκίσκους διερευνώμενος μὴ τι πέρα τῆς χρείας ἀποκείμενον ἔχοιεν. Φασὶ δὲ αὐτὸν καὶ ζυγὰ ἐπιφερόμενον τὸν τῶν ἄρτων 15 σταθμὸν πολυπραγμονεῖν ἀκριβῶς καὶ εἴ ποτε εὗροι τοῦ ὠρισμένου πλείονα, δυσχεραίνειν καὶ γαστριμάργους τοὺς τοῦτο ποιοῦντας ἀποκαλεῖν. Ἐκέλευε γὰρ μῆτε ἐσθίοντας μῆτε πίνοντας ἀναμένειν τὸν κόρον, ἀλλὰ τοσοῦτων ἀπολαύειν ὅποσα τῷ σώματι παρέχειν ἀπόχρη τὴν ζωὴν. Εἰ δὲ ποτε καὶ τῶν πιτύ- 20 ρων ἀποκεκριμένον τὸ ἄλευρον ἐθεάσατο ὡς συβαριτικῆς τροφῆς ἀπολαύουσι τοῖς τοῦτο δεδρακόσιν ἐλοιδορεῖτο· καὶ νύκτωρ δὲ ἐξαπιναίως παρὰ τὴν ἐκάστου θύραν ἀφικνούμενος, εἰ μὲν τινα εὗρεν ἐγρηγορότα καὶ τὸν Θεὸν ὑμνοῦντα, σιγῇ πάλιν ἀπεχώρει· εἰ δὲ τινα ὕπνω κατεχόμενον ἦσθετο, τῇ χειρὶ μὲν τὴν 25 θύραν ἐπάτασσε, τῇ γλώττῃ δὲ τὸν κατακείμενον ἔβαλλεν ὡς πλείονα ἢ ἔδει τῷ σώματι τὴν θεραπείαν προσφέροντα.

νή και ἔδιωχνε μακριὰ τὸν κορεσμό. Πράγματι κανεῖς δὲν τὸν εἶδε ποτὲ μέχρι τώρα νὰ ξεκουραστεῖ ἔστω καὶ μικρὸ διάστημα τῆς ἡμέρας, ἀλλὰ τὴν ψαλμωδία διαδεχόταν ἢ προσευχὴ καὶ τὴν προσευχὴ ἢ ψαλμωδία καὶ τὰ δύο πάλι τὰ διαδεχόταν ἢ ἀνάγνωση τῶν θείων λόγων· ἔπειτα ἀκολουθοῦσε ἢ φροντίδα τῶν ξένων ποὺ ἔρχονταν καὶ μετὰ γινόταν κάτι ἄλλο ἀπὸ τὰ ἀναγκαῖα ἔργα.

3

Περνώντας μ' αὐτὸν τὸν τρόπο τῆ ζωῆ του, ἔγινε πρότυπο ἀρετῆς γιὰ ὅσους θέλουν νὰ γίνουν μιμητές· ἔτσι σὰν ἓνα γλυκόλαλο πουλὶ μάζεψε πολλοὺς ἀπὸ τοὺς ὁμογενεῖς του² στὰ σωτήρια αὐτὰ δίχτυα. Ἀλλὰ στὴν ἀρχὴ δὲν ἀνεχόταν νὰ ἔχει κανένα συγκάτοικο· χτίζοντας μικρὰ γειτονικὰ σπιτάκια, παρήγγελλε νὰ ζεῖ ὁ καθένας ἀπὸ τοὺς ἐρχόμενους μόνος του καὶ ἐπιθεωροῦσε συχνὰ καὶ ἐρευνοῦσε τὰ σπιτάκια μήπως εἶχαν τίποτε παραπάνω ἀπὸ τὰ ἀναγκαῖα. Λένε ὅτι ἔφερνε ζυγαριὰ γιὰ νὰ ζυγίσει μὲ ἀκρίβεια τὸ βάρος τῶν ψωμιῶν καὶ ἂν ποτὲ τὸ εὔρισκε περισσότερο ἀπὸ τὸ ὀρισμένο λυπόταν καὶ ἀποκαλοῦσε λαίμαργους ἐκείνους ποὺ τὸ ἔκαναν. Πράγματι παρήγγελλε νὰ μὴν περιμένουν τὸν κορεσμὸ οὔτε ὅταν ἔτρωγαν οὔτε ὅταν ἔπιναν, ἀλλὰ ν' ἀπολαμβάνουν τόσα μόνο, ὅσα χρειάζονταν στὸ σῶμα γιὰ νὰ εἶναι ζωντανό. Καὶ ἔαν ποτὲ ἔβλεπε τὸ ἀλεύρι ξεδιαλεγμένο ἀπὸ τὰ πίτουρα μάλωνε ἐκείνους ποὺ τὸ εἶχαν κάνει, ἐπειδὴ ἀπολάμβαναν συβαριτικῆ³ τροφῆ· καὶ τῆ νύχτα ἀκόμα πήγαινε ξαφνικὰ ἔξω ἀπὸ τὴ θύρα τοῦ καθενὸς καὶ ἔαν εὔρισκε κάποιον ν' ἀγρυπνεῖ καὶ νὰ ὑμνεῖ τὸν Θεό, ξανάφευγε σιωπηλά· ἔαν ὅμως ἔπιανε κάποιον νὰ κοιμᾶται, χτυποῦσε δυνατὰ μὲ τὸ χέρι τὴ θύρα καὶ ἐπιτιμοῦσε τὸν κοιμώμενο, ἐπειδὴ πρόσφερε στὸ σῶμα περισσότερη φροντίδα ἀπ' ὅση ἔπρεπε.

2. Ἐννοεῖ τοὺς Ἕλληνες σὲ διάκριση ἀπὸ τοὺς ἐντόπιους Σημίτες.

3. Οἱ κάτοικοι τῆς ἑλληνικῆς πόλεως Συβάρεως, στὴ νότια Ἰταλία, ἦταν φημισμένοι γιὰ τὸν πολυτελεῆ καὶ τρυφηλὸ βίο τους.

4

Τοῦτον αὐτοῦ τὸν πόνον τῶν ὁμογνωμόνων τινὲς θεασά-
 μενοι ἐν πᾶσιν οἰκοδομηῆσαι καταγώγιόν εἰσηγήσαντο. Ἀκριβέ-
 στερον γὰρ ἔφασαν τοὺς νῦν διεσπαρμένους βιώσεσθαι καὶ αὐ-
 τὸν τῆς πλείονος φροντίδος ἀπαλλαγῆσεσθαι. Ἐδέξατο τὴν πα-
 5 ραίνεσιν ὁ σοφώτατος καὶ συναγεΐρας ἅπαντας καὶ τοὺς μικροὺς
 ἐκείνους καταλύσας οἰκίσκους, ἓνα δὲ τοῖς συνειλεγμένοις δει-
 μάμενος κοινῇ τε πολιτεύεσθαι καὶ παραθήγειν ἀλλήλους ἐκέ-
 λευσε καὶ τοῦτον μὲν τὴν ἐκείνου μιμεῖσθαι πραότητα, ἐκείνον
 δὲ τῷ τούτου ζήλω κεραννύναι τὸ πρῶον καὶ ἄλλον ἀγρυπνίας
 10 μεταδιδόντα τοῦ τῆς νηστείας μεταλαμβάνειν μαθήματος. Ὅδτω
 γὰρ παρ' ἀλλήλων', ἔφη, 'τὸ ἐνδέον λαμβάνοντες, τὴν τελεωτά-
 την κατορθώσομεν ἀρετὴν. Καθάπερ γὰρ ἐν ταῖς πολιτικαῖς
 ἀγοραῖς ὁ μὲν ἄρτων ἐστὶ πρατὴρ, ὁ δὲ λαχάνων, ὁ δὲ ἱματίων
 ἔμπορος, ἄλλος δὲ ὑποδημάτων δημιουργός, παρ' ἀλλήλων δὲ
 15 τὴν χρεῖαν ἐραυιζόμενοι θυμηρέστερον βιοτεύουσιν, ὁ μὲν γὰρ
 ἱμάτιον διδοὺς ἀντιλαμβάνει ὑπόδημα, ὁ δὲ λάχανον ὠνούμενος
 ἀποδίδεται ἄρτον, οὕτως ἡμᾶς ἀλλήλοις ἀντιδιδόναι προσήκει
 τῆς ἀρετῆς τὰ πολυτίμητα μόρια'.

5

Ὅδτω τῶν ὁμογλώττων γυμναζομένων τε καὶ ἀγωνιζομέ-
 20 νων καὶ τῇ Ἑλλάδι φωνῇ τὸν Θεὸν ἀνυμνούντων, ἔλαβεν ἔρωσ
 ταυτησί τῆς πολιτείας καὶ τοὺς τῇ ἐγχωρίῳ κεκρημένους φωνῇ
 καὶ συνδραμόντες τινὲς ἰκέτευον καὶ τῆς ἀγέλης γενέσθαι καὶ
 τῆς ἱερᾶς αὐτοῦ διδασκαλίας μεταλαχεῖν. Ἐδέξατο δὲ τὴν αἴτη-
 σιν, τῆς δεσποτικῆς μεμνημένος νομοθεσίας, ἦν τοῖς ἱεροῖς

4

Ὅταν μερικοὶ ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ συμφωνοῦσαν μαζί του εἶδαν αὐτὸν τὸν κόπο του πρότειναν νὰ χτίσουν ἓνα κατάλυμα κοινὸ γιὰ ὄλους. Διότι εἶπαν ὅτι καὶ αὐτοὶ ποὺ εἶναι τώρα διασκορπισμένοι θὰ ζήσουν μὲ μεγαλύτερη ἀκρίβεια καὶ αὐτὸς θ' ἀπαλλαγεῖ ἀπὸ τὴν ἐπιπλέον φροντίδα. Ὁ σοφώτατος δέχθηκε τὴν πρόταση· τοὺς μάζεψε ὄλους, γκρέμισε τὰ μικρὰ ἐκεῖνα σπιτάκια, ἔχτισε ἓνα γιὰ ὄλους μαζί, τοὺς παρήγγειλε νὰ ἔχουν κοινὸ τρόπο ζωῆς καὶ νὰ παρακινεῖ ὁ ἓνας τὸν ἄλλο, αὐτὸς νὰ μιμεῖται τὴν πραότητα ἐκείνου καὶ ἐκεῖνος ν' ἀναμιγνύει τὴν πραότητα μὲ τὸ ζῆλο του καὶ ὁ ἄλλος πάλι, διδάσκοντας τὴν ἀγρυπνία, νὰ παίρνει μάθημα νηστείας. 'Διότι ἔτσι', εἶπε, 'παίροντας ὁ ἓνας ἀπὸ τὸν ἄλλο ἐκεῖνο ποὺ τοῦ λείπει, θὰ πετύχομε τὴν τελειότατη ἀρετή. Διότι, ὅπως ἀκριβῶς στὶς κοσμικὲς ἀγορές, ὁ ἓνας εἶναι πωλητὴς ψωμιῶν, ὁ ἄλλος λαχάνων, ὁ ἄλλος ἔμπορος ἐνδυμάτων, ὁ ἄλλος κατασκευαστὴς ὑποδημάτων, καὶ ζοῦν πιὸ εὐχάριστα συνεισφέροντας ὁ ἓνας στὴν ἀνάγκη τοῦ ἄλλου, διότι αὐτὸς ποὺ δίνει ροῦχο παίρνει ἀντὶ γι' αὐτὸ ὑπόδημα, ὁ ἄλλος ποὺ ἀγοράζει λάχανο δίνει ψωμί, ἔτσι καὶ σὲ μᾶς ἀρμόζει νὰ δίνουμε ὁ ἓνας στὸν ἄλλον τὰ πολυτίμητα μῶρια τῆς ἀρετῆς.

5

Ἔτσι λοιπὸν γυμνάζονταν καὶ ἀγωνίζονταν οἱ ὁμόγλωσσοι καὶ ὑμνοῦσαν τὸν Θεὸ στὴν ἐλληνικὴ γλῶσσα· ἀλλὰ κυρίευσε ὁ ἔρωτας αὐτῆς τῆς ἀσκητικῆς ζωῆς καὶ ἐκείνους ποὺ μιλοῦσαν τὴν ἐγγώρια γλῶσσα⁴ καὶ ἔτρεξαν μερικοὶ ἀπὸ αὐτοὺς καὶ τὸν παρακάλεσαν νὰ γίνουν μέλη τῆς ὁμάδας καὶ νὰ παρακολουθοῦν τὴν ἱερὴ διδασκαλία του. Δέχθηκε τὴν αἴτησή τους, ἐνθουμούμενος τῇ νομοθεσίᾳ τοῦ Δεσπότη ποὺ πρόσφερε στοὺς

4. Τῇ συριακῇ. Οἱ κάτοικοι τῶν πόλεων τῆς Συρίας μιλοῦσαν ἐλληνικά, τῶν χωριῶν συριακά.

προσενήνοχεν ἀποστόλοις· «πορευθέντες», λέγων, «μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη». Καὶ παρ' ἐκεῖνο τὸ καταγώγιον ἕτερον οἰκοδομήσας ἐκεῖ τούτους διάγειν ἐκέλευσε, νεῶν τινα θεῖον κατασκευάσας εἰς ὃν καὶ τούτους κάκείνους συνιέναι προσέταξεν ἀρχομένης τε καὶ ληγούσης ἡμέρας, ἵνα καὶ τὴν ἑσπερινὴν καὶ τὴν ἑωθινὴν ὑμνωδίαν κοινῇ προσφέρωσι τῷ Θεῷ, διχῆ μὲν διηρημένοι καὶ τῇ οἰκείᾳ ἕκαστοι κεχρημένοι φωνῇ, ἐκ διαδοχῆς δὲ τὴν ψῆδὴν ἀναπέμποντες.

6

Διέμεινε δὲ μέχρι καὶ τήμερον τόδε τῆς πολιτείας τὸ εἶδος·
 10 καὶ οὐδὲ ὁ χρόνος ὁ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ἀμείβειν φιλονεικῶν, οὐχ οἱ τὴν ἐκείνου κηδεμονίαν διαδεξάμενοι ἀνατρέψαι τι τῶν ὑπ' ἐκείνου τεθέντων ἀνεπείσθησαν ὄρων, καὶ ταῦτα οὐ δύο καὶ τριῶν, ἀλλὰ καὶ πλειόνων ταύτην τὴν ἡγεμονίαν λαχόντων. Εὐθύς μὲν γὰρ ἐκείνου τὸν ἀγῶνα πεπληρωκότος καὶ τόνδε τὸν
 15 βίον ὑπεξεληθόντος καὶ εἰς τὴν ἄλυπον ἐκείνην μεταβάντος ζωῆν, Θεότεκνος μὲν τῆς Ἑλλάδος φωνῆς, Ἀφθόνιος δὲ τῆς σύρας τὴν ἡγεμονίαν διεδέξαντο, ἀμφοτέρω στήλαι τινες ἔμψυχοι καὶ εἰκόνες τῆς ἀρετῆς τῆς ἐκείνου γενόμενοι. Οὐδεμίαν γὰρ οὔτε τοῖς συνοῦσιν οὔτε τοῖς ἔξωθεν ἀφικνουμένοις αἴσθησιν
 20 λαβεῖν τῆς ἐκείνου τελευτῆς συνεχώρησαν σφᾶς αὐτοὺς ἐκμαγεῖα τῆς ἐκείνου πολιτείας δεικνύοντες. Ἄλλ' ὁ μὲν θεῖος Θεότεκνος οὐ πολὺν ἐπιβιώσας χρόνον Θεοδότῳ τὴν ἡγεμονίαν παρέδωκεν. Ὁ δὲ Ἀφθόνιος ἐπὶ πλεῖστον διέμεινε τῆς ἀγέλης ἐπιμελούμενος καὶ κατὰ τοὺς κειμένους νόμους ἰθύνων.

ιερούς αποστόλους λέγοντας, «πηγαίνετε να διδάξετε όλα τα έθνη»⁵. Και αφού έχτισε κοντά σ' εκείνο τὸ κατάλυμα άλλο, τοὺς παρήγγειλε νὰ ζοῦν ἐκεῖ· κατασκεύασε καὶ ἓνα ἱερό ναό, στὸν ὁποῖον πρόσταξε νὰ συγκεντρώνονται καὶ αὐτοὶ καὶ ἐκεῖνοι⁶ ὅταν ἀρχίζει καὶ ὅταν τελειώνει ἡ μέρα γιὰ νὰ προσφέρουν ἀπὸ κοινοῦ στὸν Θεό τὴν ἑσπερινή καὶ πρωϊνὴ προσευχή, χωρισμένοι σὲ δύο ὁμάδες, χρησιμοποιώντας ὁ καθένας τὴ γλώσσα του καὶ ψάλλοντας διαδοχικὰ τὴν ᾠδὴ.

6

Αὐτὴ ἡ μορφή τῆς ἀσκητικῆς ζωῆς διτηρήθηκε μέχρι καὶ σήμερα· καὶ οὔτε ὁ χρόνος ποὺ ἀγωνίζεται ν' ἀλλάξει αὐτοῦ τοῦ εἴδους τὰ πράγματα οὔτε αὐτοὶ ποὺ διαδέχθηκαν τὴν κηδεμονία ἐκείνου δὲν πείσθηκαν ν' ἀνατρέψουν κανένα ἀπὸ τοὺς ὅρους ποὺ θεμελιώθηκαν ἀπὸ ἐκεῖνον, παρ' ὅλο ποὺ τὴν ἡγεμονία αὐτὴ πῆραν ὄχι μόνο δύο καὶ τρεῖς, ἀλλὰ περισσότεροι. Διότι ἀμέσως, ὅταν ἐκεῖνος συμπλήρωσε τὸν ἀγῶνα καὶ ἔφυγε ἀπὸ αὐτὴν ἐδῶ τὴ ζωὴ⁷ καὶ πῆγε στὴν ἄλυπη ἐκείνη ζωὴ, τὸν διαδέχθηκε στὴν ἀρχηγία ὁ Θεότεκνος τῆς ἑλληνικῆς διαλέκτου καὶ ὁ Ἀφθόνιος τῆς συριακῆς, ἀφοῦ ἔγιναν καὶ οἱ δύο ἔμψυχες στήλες καὶ εἰκόνες τῆς ἀρετῆς ἐκείνου. Πράγματι δὲν ἀφησαν νὰ αἰσθανθοῦν καθόλου τὸν θάνατο ἐκείνου οὔτε τοὺς συγκάτοικους οὔτε τοὺς ἐρχόμενους ἀπ' ἔξω, ἀφοῦ ἔκαναν τοὺς ἑαυτοὺς τους ὁμοιώματα τοῦ τρόπου ζωῆς ἐκείνου. Ἀλλὰ ὁ θεῖος Θεότεκνος, ἀφοῦ ἔζησε λίγον καιρό, παρέδωσε τὴ διοίκηση στὸν Θεόδοτο. Ὁ Ἀφθόνιος ὅμως ἔμεινε περισσότερο καιρό, φροντίζοντας καὶ διευθύνοντας τὴν ὁμάδα του σύμφωνα μὲ τοὺς νόμους ποὺ εἶχαν ὀρισθεῖ.

6. Καὶ οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Σύροι.

7. Ὁ Πούπλιος πέθανε γύρω στὸ ἔτος 365. Ἀπὸ τότε οἱ ἡγούμενοι ἦταν δύο, ἓνας γιὰ τὸ ἑλληνικὸ κι ἓνας γιὰ τὸ συριακὸ τμήμα.

7

Ὁ δὲ Θεόδοτος οὗτος, ἀπὸ τῆς Ἀρμενίας ὀρμώμενος, τὴν ἀσκητικὴν ἐκείνην συμμορίαν θεασάμενος, τὰ μὲν πρῶτα μετὰ τῶν ὑπηκόων ἐτέτακτο, τῷ μεγάλῳ Θεοτέκνῳ κυβερνῶντι πειθόμενος. Ἐπειδὴ δέ, ὡς ἔφην, ὁ μὲν ἐξεδήμησεν, αὐτὸς δὲ τὴν 5 προστασίαν παρέλαβε, τοσοῦτοις ἐκόμησεν ἀγαθοῖς ὡς ἀποκρύψαι μικροῦ δεῖν τοὺς προτέρους τῇ φήμῃ· οὕτω γὰρ αὐτὸν ὁ θεῖος κατειργάσατο πόθος καὶ τοσοῦτοις αὐτὸν καὶ τοιοῦτοις κατέτρωσε βέλεσιν, ὡς νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν τῆς κατανύξεως προχέειν τὰ δάκρυα. Τοσαύτης δὲ πνευματικῆς χάριτος ἀνά- 10 πλεως ἦν, ὡς προσευχομένου σιγᾶν μὲν ἅπαντας τοὺς παρόντας, ἐπαῖειν δὲ μόνον τῶν ἱερῶν ἐκείνων ρημάτων, προσευχὴν σπουδαίαν τὴν ἀκρόασιν ἡγουμένους. Τίς γὰρ οὕτως ἀδαμάντινος ἦν, ὡς ἐκείνων οὕτω γνησίως προσφερομένων τῶν λόγων μὴ καταθελθῆναι τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σκληρὸν ταύτης καὶ ἀπει- 15 θὲς καταμαλάξαι καὶ πρὸς τὴν θεῖαν θεραπείαν μεταγαγεῖν;

Οὕτω καθ' ἐκάστην ἡμέραν τὸν πλοῦτον ἀδξων καὶ τοὺς ἀσύλους θησαυροὺς πλήρεις τῶν τοιούτων ἀγαθῶν ἀποφαίνων, πέντε καὶ εἴκοσι ἔτη ποιμάνας τὸν ποιμνιον, προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ, κατὰ τὴν θεῖαν Γραφήν, τραφεὶς ἐν γήρῳ 20 καλῷ, Θεοτέκνῳ δὲ ἀδελφιδῷ μὲν ὄντι τὸ γένος, ἀδελφῷ δὲ τὸν τρόπον τὰς ἡνίας παραδούς.

8

Καὶ ὁ θεῖος δὲ ἐκεῖνος Ἀφθόνιος πλείονα ἢ τετταράκοντα ἔτη τοῦ χοροῦ προστατεύσας, τῆς ἀρχιερωσύνης τὴν προεδρίαν ἐδέξατο, οὔτε τὴν ἀσκητικὴν ἐναλλάξας σισύραν οὔτε τὸν ἐξ αἰ-

7

Αὐτός ὁ Θεόδοτος πὺ ἦρθε ἀπὸ τὴν Ἀρμενία, ὅταν εἶδε τὴν ἀσκητικὴ ἐκεῖνη ὁμάδα, στὴν ἀρχὴ τάχθηκε μὲ τοὺς ὑπηκόους, ὑπακούοντας στὸν μεγάλο Θεότεκνο πὺ κυβερνοῦσε. Καὶ ὅταν, ὅπως εἶπα, ἐκεῖνος πέθανε καὶ ἀνέλαβε αὐτὸς τὴ διοίκηση, στολίσθηκε μὲ τόσα ἀγαθὰ, ὥστε λίγο ἔλειψε νὰ ἐπισκιάσει μὲ τὴ φήμη του τοὺς προηγούμενους· διότι τόσο πολὺ τὸν κατακυρίεψε ὁ θεῖος πόθος καὶ μὲ τόσα καὶ τέτοια βέλη τὸν καταπλήγωσε, ὥστε νύχτα καὶ μέρα νὰ χύνει τὰ δάκρυα τῆς κατανύξεως. Καὶ ἦταν γεμάτος μὲ τόση πνευματικὴ χάρη, ὥστε ὅταν προσευχόταν ὅλοι γενικὰ οἱ παρόντες νὰ σιωποῦν καὶ νὰ ἀκοῦν μὲ προσοχὴ μόνο τὰ ἱερά ἐκεῖνα λόγια, ἐπειδὴ θεωροῦσαν τὴν ἀκρόαση σπουδαία προσευχή. Ποιὸς δηλαδὴ ἦταν τόσο ἀδαμάντινος, ὥστε νὰ μὴν καταγοητευθεῖ ἡ ψυχὴ του ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ λόγια πὺ προσφέρονταν τόσο γνήσια καὶ νὰ μὴν μαλακώσει τὸ σκληρὸ καὶ ἀνυπάκουο μέρος της καὶ νὰ τὸ προσφέρει στὴ θεία ὑπηρεσία;

Ἔτσι αὐξάνοντας καθημερινὰ τὸν πλοῦτο καὶ φανερώνοντας τοὺς ἄσουλους θησαυροὺς γεμάτους ἀπὸ τέτοια ἀγαθὰ, ἀφοῦ ποίμανε τὸ ποίμνιό του εἴκοσι χρόνια, πῆγε κοντὰ στοὺς πατέρες του, σύμφωνα μὲ τὴν ἀγία Γραφή, ἀφοῦ ἔφθασε σὲ βαθιὰ γηραιά⁸ καὶ ἀφοῦ παρέδωσε τὰ ἡνία στὸν Θεότεκνο, πὺ ἦταν ἀνεψιὸς κατὰ συγγένεια καὶ ἀδελφός του στὸν τρόπο ζωῆς⁹.

8

Καὶ ὁ θεῖος ἐκεῖνος Ἀφθόνιος, ἀφοῦ διηύθυνε τὴν ὁμάδα περισσότερο ἀπὸ σαράντα χρόνια, δέχθηκε τὸ ἀξίωμα τῆς ἀρχιερωσύνης¹⁰ χωρὶς ν' ἀλλάξει οὔτε τὴν ἀσκητικὴ κάπα, οὔτε

9. Ἡ σειρά τῶν ἡγουμένων στὸ ἐλληνικὸ μοναστήρι μετὰ τὸν Πούπλιο εἶναι: Θεότεκνος Α', Θεόδοτος ἀπὸ τὴν Ἀρμενία, Θεότεκνος Β'.

10. Ἀρχιερεὺς ἐγινε ὁ Ἀφθόνιος τὸ 405.

γείων τριχῶν κατεσκευασμένον χιτῶνα. Καὶ σιτίων δὲ ἀπέλαυ-
 εν οἴων πρὸ τῆς προεδρίας ἀπέλαυε. Καὶ ταύτην δὲ τὴν κηδεμο-
 νίαν ἀναδεξάμενος οὐδὲν ἤττον τῆς ἀγέλης ἐκείνης ἐπεμελεῖτο,
 ἐκεῖ τὰς πλείους διατριβῶν ἡμέρας, καὶ νῦν μὲν τῶν ζυγομα-
 5 χούντων τὰς ἔριδας διαλύων, νῦν δὲ ὑφ' ὄτουοῦν ἀδικουμένων
 ποιούμενος πρόνοϊαν, ἄλλοτε δὲ τοῖς θιασώταις τὴν θεϊαν προσ-
 φέρων παραίνεσιν. Καὶ τούτων ἕκαστον ἔδρα, τὰ τῶν ὁμοσκή-
 νων μεταξὺ περιρράπτων ράκια ἢ τὸν φακὸν ἐκκαθαίρων ἢ τὸν
 σῖτον ἐκπλύνων ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων μεταχειρίζων. Οὕτω
 10 καὶ τὴν προεδρίαν κοσμήσας καὶ τὴν ἀρετὴν ἐπαυξήσας, μετὰ
 τῶν ταύτης φορτίων τὸν θεῖον λιμένα κατέλαβεν.

9

Καὶ τί δεῖ λέγειν περὶ Θεοτέκνου καὶ τοῦ μετ' ἐκείνον
 Γρηγορίου, τοῦ μὲν ἐν νεότητι πᾶν εἶδος φιλοσοφίας συνειληχό-
 τος καὶ μετὰ τῆς προγονικῆς εὐκλείας ἀποδεδημηκότος, τοῦ δὲ
 15 ἔτι καὶ τήμερον ἐν γῆρα βαθεῖ ὡς ἐν ἀκμάζοντι πονοῦντος τῷ
 σώματι; Διέμεινε γὰρ παντελῶς τῆς ἀμπέλου τὸν καρπὸν παραι-
 τούμενος καὶ οὐδὲ ὄξους ἢ σταφίδων μεταλαμβάνων, οὐ γάλα-
 κτος οὐκ ἄρτι ληφθέντος, οὐ πεπηγότος. Οὕτω γὰρ βιοῦν ὁ μέ-
 γας ἐνομοθέτησε Πούπλιος. Ἐλαίου δὲ κατὰ τὸν τῆς Πεντηκο-
 20 στῆς καιρὸν τὴν χρεῖαν μεταλαμβάνοντες πάλιν παραιτοῦνται
 αὐτοῦ τὴν μετάληψιν.

10

Τοιαῦτα καὶ περὶ τοῦ μεγάλου Πουπλίου μεμάθηκα, τὰ
 μὲν ἀκοῆ δεξάμενος, τὰ δὲ τοὺς ἐκείνου φοιτητὰς θεασάμενος
 καὶ ἐν τοῖς φοιτηταῖς διαγνοὺς τὸν διδάσκαλον, καὶ διὰ τῶν
 25 ἀθλητῶν τὸν παιδοτρίβην καταμαθῶν. Ἄδικον τοίνυν νομίσας
 καὶ βάσκανον τοσαύτην ὠφέλειαν παραδοῦναι σιγῇ τοῖς ἀγνοοῦ-

τὸν χιτῶνα ποὺ ἦταν κατασκευασμένος ἀπὸ γίδινες τρίχες. Καὶ ἔτρωγε τροφὲς ἐκεῖνες ποὺ ἔτρωγε καὶ πρὶν ἀπὸ τὸ ἀξίωμα. Ὅταν ἀνέλαβε αὐτὴ τὴ φροντίδα φρόντιζε ὄχι λιγότερο ἐκείνη τὴν ὁμάδα· ἐκεῖ περνοῦσε τὶς περισσότερες μέρες καὶ ἄλλοτε συμβίβαζε τὶς διαφορὰς ἐκείνων ποὺ φιλονεικοῦσαν, ἄλλοτε φρόντιζε γιὰ ἐκείνους ποὺ ἀδικοῦνταν ἀπὸ κάποιον, καὶ ἄλλοτε πρόσφερε τὴ θεία συμβουλή στοὺς μαθητὲς. Καὶ ἐνῶ ἔκανε τὸ καθένα ἀπὸ αὐτὰ στὸ μεταξὺ μάλωνε τὰ ράσα τῶν ὁμοσκήνων ἢ καθάριζε τὴ φακὴ, ἢ ἔπλενε τὸ σιτάρι ἢ ἔκανε κάτι ἄλλο σὰν αὐτὰ. Μ' αὐτὸν τὸν τρόπο στολίζοντας τὸ ἀξίωμα καὶ αὐξάνοντας τὴν ἀρετὴ ἔφθασε στὸ θεῖο λιμάνι μαζί μὲ τὸ φορτίο της.

9

Τί πρέπει νὰ πῶ γιὰ τὸν Θεότεκνο καὶ τὸν διάδοχό του Γρηγόριο; Ὁ πρῶτος εἶχε συγκεντρώσει ὅταν ἦταν νέος κάθε εἶδος φιλοσοφίας καὶ πέθανε μὲ τὴν ἴδια δόξα τῶν προγόνων του, ἐνῶ ὁ δεύτερος ἀκόμα καὶ σήμερα¹¹, σὲ βαθειὰ γηρατειά, ταλαιπωρεῖ τὸ σῶμα σὰν νὰ εἶναι νέος. Ἐξακολουθεῖ ν' ἀποφεύγει ἐντελῶς τὸν καρπὸ τῆς ἀμπέλου καὶ δὲν τρώγει οὔτε ξύδι, οὔτε σταφίδες, οὔτε νωπὸ γάλα, οὔτε πηγμένο. Διότι ἔτσι εἶχε ὀρίσει ὁ Πούπλιος νὰ ζοῦν. Ὅσο γιὰ τὸ λάδι, ἀπολαμβάνοντάς το κατὰ τὴν περίοδο τῆς Πεντηκοστῆς, ν' ἀποφεύγουν πάλι τὴν ἀπόλαυσή του.

10

Τέτοια ἔχω μάθει γιὰ τὸν μέγαλο Πούπλιο· ἄλλα τὰ ἔμαθα ἀκούοντας καὶ ἄλλα συναντώντας τοὺς μαθητὲς ἐκείνου, καὶ ἀναγνώρισα στοὺς μαθητὲς τὸν δάσκαλο καὶ μέσω τῶν ἀθλητῶν εἶδα τὸν γυμναστή. Ἐπειδὴ λοιπὸν θεώρησα ἄδικο καὶ ἀχάριστο νὰ παραδώσω στὴ σιωπὴ τόση ὠφέλεια, πρόσθεσα τὴ

11. Τὸ σήμερα σημαίνει τὴν ὥρα ποὺ ἔγραψε ὁ Θεοδώρητος, δηλαδή τὸ

σι προτέθηκα τὸ διήγημα καὶ αὐτοῖς τὴν ἐντεῦθεν ὠφέλειαν
πραγματευόμενος καὶ ἑμαυτῶ τὸ ἀπὸ τῆς μνήμης περιποιούμε-
νος κέρδος. Ἦκουσα γὰρ τοῦ Δεσπότητος λέγοντος· «πᾶς ὅστις
ἀν ὁμολογήσῃ ἐν ἑμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω
ἐκὰς ἐν αὐτῶ ἔμπροσθεν τοῦ Πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς».
Καὶ οἶδα σαφῶς ὡς τοῖς ἀνθρώποις τὴν τούτων μνήμην προσε-
νεγκᾶν τῆς ἐπὶ τοῦ Θεοῦ τῶν ὄλων παρ' αὐτῶν ἀπολαύσομαι
μνήμης.

διήγηση για ὄσους τὴν ἀγνοοῦν, ὥστε καὶ αὐτοὺς νὰ ὠφελήσω καὶ στὸν ἑαυτό μου νὰ δώσω κέρδος μὲ τὴν ἀνάμνηση. Διότι ἄκουσα τὸν Δεσπότη νὰ λέγει· «ὅποιος θὰ μὲ ὁμολογήσει μπροστὰ στοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἐγὼ θὰ τὸν ὁμολογήσω μπροστὰ στὸν Πατέρα μου ποὺ βρίσκεται στοὺς οὐρανοὺς»¹². Καὶ γνωρίζω καλὰ πῶς μὲ τὸ νὰ προσφέρω στοὺς ἀνθρώπους τὴν ἀνάμνηση αὐτῶν θ' ἀπολαύσω ἀπὸ αὐτοὺς τὴν ἀνάμνηση μπροστὰ στὸ Θεό.

---

12. Ματθ. 10,32.

ΣΤ'. ΣΥΜΕΩΝΗΣ Ο ΠΑΛΑΙΟΣ

1

Συμεώνην δὲ τὸν πρεσβύτερον εἶ τις ἐκὼν παραλίποι καὶ λήθη τῆς ἐκείνου φιλοσοφίας παραδοίῃ τὴν μνήμην, ἀδικίας ἂν εἰκότως καὶ βασκανίας οὐ φύγοι γραφήν, ὡς μήτε ἐπαινεῖν ἐθέλων τὰ ἀξιέπαινα, μήτε τοῖς ὠφελεῖσθαι βουλομένοις εἰς μίμησιν τὰ ἀξιέραστα προτιθείς. Ἐγὼ δὲ οὐ φόβῳ τῆς κατηγορίας, ἀλλὰ πόθῳ τῆς εὐφημίας τῆς τοῦδε πολιτείας ποιήσομαι τὴν διήγησιν.

Οὗτος γὰρ πλεῖστον ὅτι μάλιστα διετέλεσε χρόνον τὸν ἐρημικὸν ἀσπαζόμενος βίον καὶ ἐν τινι βραχεῖ δαισιώμενος 10 ἄντρῳ· παραψυχῆς μὲν ἀνθρωπίνης οὐδεμιᾶς ἀπέλαυε (μόνος γὰρ βιοτεύειν προείλετο), τῷ δὲ Θεῷ τῶν ὄλων ἐνδελεχῶς προσδιελέγετο. Τὰς ἐδωδίμους δὲ τῶν βοτανῶν ἐποιεῖτο τροφήν.

2

Οὗτος ὁ πόνος αὐτῷ καὶ τὴν ἄνωθεν πλουσίαν ἐδωρήσα- 15 το χάριν, ὡς καὶ τοῖς ἀλκιμωτάτοις καὶ θραυστάτοις ἐπιτάττειν θηρίοις. Καὶ τοῦτο δῆλον οὐ τοῖς εὐσεβέσι μόνοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀπίστοις Ἰουδαίοις ἐγένετο. Χρείας μὲν γὰρ τινος ἕνεκα ἀπεδήμουν εἰς τι τῶν φρουρίων, τῶν ἔξω τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης διακειμένων· ὑετοῦ δὲ λάβρου γενομένου καὶ λαίλαπος προσβα- 20 λούσης διαμαρτάνουσι μὲν τῆς ὁδοῦ, τὰ πρόσω βλέπειν οὐ δύναμενοι. Ἀλῶνται δὲ κατὰ τὴν ἔρημον, οὔτε κώμην, οὔτε ἄντρον, οὔτε ὁδίτην εὐρίσκοντες· ἐν ἠπειρῳ δὲ μέση τοῖς ναυτιλομένοις παραπλησίως κλυδωνιζόμενοι, καταλαμβάνουσιν οἷόν τινα λιμένα τοῦ θεοῦ Συμεώνου τὸ σπήλαιον καὶ θεωροῦσιν

6. ΣΥΜΕΩΝΗΣ Ο ΠΑΛΑΙΟΣ

1

Ἐὰν κανεῖς σκόπιμα παρέλπειε τὸν γέροντα Συμεώνη καὶ παρέδιδε στὴ λησμονιὰ τὴν ἀνάμνηση τῆς φιλοσοφίας ἐκείνου, εὐλόγα δὲν θὰ ἀπέφευγε τὴν κατηγορία τῆς ἀδικίας καὶ τῆς ἀχαριστίας, ἐπειδὴ δὲν θέλει νὰ ἐπαινεῖ τὰ ἀξιέπαινα οὔτε νὰ ἐπιδεικνύει τὰ ἀξιέραστα πρὸς μίμηση σ' αὐτοὺς ποὺ θέλουν νὰ ὠφεληθοῦν. Ἐγὼ ὅμως θὰ προβῶ στὴ διήγηση ὄχι ἀπὸ φόβο μὴν κατηγορηθῶ, ἀλλὰ ἀπὸ πόθο νὰ ἐγκωμιάσω τὸν τρόπο ζωῆς αὐτοῦ τοῦ ἁγίου.

Γιὰ πάρα πολὺν καιρὸ αὐτὸς συνέχιζε ν' ἀκολουθεῖ τὴν ἐρημικὴ ζωὴ καὶ ζοῦσε σὲ μία μικρὴ σπηλιά· δὲν ἀπολάμβανε καμμιά ἀνθρώπινη ἀναψυχὴ (διότι προτίμησε νὰ ζεῖ μόνος), ἀλλὰ βρισκόταν σὲ συνεχὴ συνομιλία μὲ τὸν Θεὸ τῶν ὄλων. Τροφὴ εἶχε τὰ φαγώσιμα χόρτα.

2

Αὐτὸς ὁ κόπος τοῦ χάρισε τὴν ἀπὸ ἄνω πλούσια χάρη, ὥστε νὰ διατάσσει καὶ τὰ δυνατότερα καὶ ἀγριότερα θηρία. Καὶ αὐτὸ ἔγινε γνωστὸ ὄχι μόνον στοὺς εὐσεβεῖς, ἀλλὰ καὶ στοὺς ἄπιστους Ἰουδαίους. Κάποτε δηλαδὴ γιὰ κάποια ἀνάγκη μερικοὶ Ἰουδαῖοι πῆγαν σ' ἓνα ἀπὸ τὰ φρούρια ποὺ βρισκόνταν ἔξω ἀπὸ τὰ σύνορα τῆς κατοικημένης μας περιοχῆς· ἐπειδὴ ὅμως ξέσπασε ραγδαία βροχὴ καὶ ἔπεσε θύελλα, ἔχασαν τὸν δρόμο καὶ δὲν μπορούσαν νὰ δοῦν μπροστά. Περιπλανιόνταν στὴν ἔρημο, χωρὶς νὰ βρῖσκουν οὔτε χωριὸ οὔτε σπηλιὰ οὔτε διαβάτη· παραδερνόμενοι στὴ μέση τῆς στεριᾶς ὅμοια μὲ τοὺς θαλασσινοὺς, φθάνουν σὰν σὲ λιμάνι στὴ σπηλιὰ τοῦ θείου Συμε-

ἄνθρωπον ἀύχμῶντα καὶ ρυπῶντα καὶ βραχὺ τι ράκος σισύρας ἐπὶ τῶν ὤμων φέροντα.

Ὁ δὲ εἶδέ τε ὁμοῦ καὶ ἠσπάσατο (καὶ γὰρ εὐπροσήγορος ἦν) καὶ τῆς ἀφίξεως ἤρετο τὴν αἰτίαν. Ὡς δὲ τὸ συμβὰν διηγήσαντο καὶ τὴν ἐπὶ τὸ φρούριον ἄγουσαν ὁδὸν μαθεῖν καθικέτευσαν, 'Μείνατε', ἔφη, 'καὶ παραυτίκα ὑμῖν ἀγωγὸς δῶσω τὴν ποθουμένην ὁδὸν ἀποδείξοντας'. Οἱ μὲν οὖν ἐπέιθοντό τε καὶ διανεπαύοντο. Καθημένων δὲ αὐτῶν ἀφίκοντο δύο λέοντες οὐ βλοσυρὸν βλέποντες, ἀλλ' οἷόν τινα δεσπότην σαίνοντες καὶ τὴν 10 δουλείαν ὑποσημαίνοντες. Τούτοις ἐκέλευσε διανεύων ξεναγήσαι τοὺς ἄνδρας καὶ εἰς ἐκείνην ἀπαγαγεῖν τὴν ὁδόν, ἣν καταλιπόντες τὸν πλάνον ὑπέμειναν.

3

Ἄλλὰ μηδεὶς μυθῶδες εἶναι τὸ διήγημα νομιζέτω τοὺς κοινούς τῆς ἀληθείας ἐχθροὺς μαρτυροῦντας ἔχων τῇ ἀληθείᾳ. 15 Αὐτοὶ γὰρ οἱ τῆς εὐεργεσίας τετυχηκότες τοῦτο ἄδοντες διετέλεσαν. Καὶ τοῦτό μοι οὗτος ὁ μέγας Ἰάκωβος διηγήσατο, παρεῖναι φήσας αὐτοῖς τῷ θεσπεσίῳ Μάρωνι διηγουμένοις τὸ θαῦμα. Ὁ τοίνυν Ἰουδαίσις τῇ τῶν Χριστιανῶν μαρτυροῦσι θαυματουργίᾳ διαπιστῶν, πῶς οὐκ ἂν εἰκότως ἀπιστότερος Ἰουδαίων 20 κληθείη, εἴπερ οἱ μὲν καὶ δυσμενεῖς ὄντες, ἠττῶνται ὁμῶς καὶ ταῖς τῆς ἀληθείας ἀκτῖσι παραχωροῦσιν, οἱ δὲ εὖνοι νομιζόμενοι καὶ τῆς πίστεως κοινωνοὶ οὐδὲ τοῖς ἐχθροῖς τῇ δυνάμει τῆς χάριτος μαρτυροῦσι πιστεύουσιν;

4

Ἐκ τῶν τοιούτων δὲ θαυμάτων ὁ θεῖος ἐκεῖνος ἄνθρωπος

ώνη και βλέπουν ἄνθρωπο ἀναμαλλιασμένο και ρυπαρό, πού εἶχε στοὺς ὤμους του ἓνα μικρὸ ράσο ἀπὸ γίδινες τρίχες.

Αὐτὸς τοὺς εἶδε, τοὺς χαιρέτησε (πράγματι ἦταν καταδεκτικὸς) και ρώτησε τὴν αἰτία τῆς ἀφίξεως. Μόλις τοῦ διηγήθηκαν τὸ συμβάν και τὸν θερμοπαρακάλεσαν νὰ τοὺς δείξει τὸν δρόμο πού ὀδηγεῖ στὸ φρούριο εἶπε: 'περιμένετε και ἐγὼ θὰ σᾶς δώσω ἀμέσως ὀδηγοὺς πού θὰ σᾶς δείξουν τὸν δρόμο πού θέλετε'. Αὐτοὶ τότε ὑπάκουσαν και ἀναπαύονταν. Ἀλλὰ ἐνῶ κάθονταν, ἦρθαν δύο λιοντάρια πού δὲν εἶχαν βλοσυρὸ βλέμμα, ἀλλὰ κινούσαν τὴν οὐρᾶ σᾶν νὰ ἦταν μπροστὰ στὸν κύριό τους και ἔδειχναν μὲ τρόπο τὴν ὑποταγή τους. Τὰ διέταξε μὲ νεύματα νὰ ξεναγήσουν τοὺς ἄνδρες και νὰ τοὺς πᾶνε σ' ἐκεῖνο τὸ δρόμο πού ἀφήνοντάς τον ἀκολούθησαν τὸν λαθεμένο¹.

3

Ἀλλὰ κανένας νὰ μὴ νομίζει ὅτι ἡ διήγηση εἶναι παραμύθι, διότι ἔχω τοὺς κοινούς ἐχθροὺς τῆς ἀλήθειας πού μαρτυροῦν τὴν ἀλήθεια. Διότι τὸ διακήρυξαν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι πού εὐεργετήθηκαν. Καὶ αὐτὸ μοῦ τὸ διηγήθηκε ὁ μέγας Ἰάκωβος, ὁ ὁποῖος εἶπε ὅτι ἦταν παρῶν ὅταν αὐτοὶ διηγοῦνταν τὸ θαῦμα στὸν θεσπέσιο Μάρωνα. Αὐτὸς λοιπὸν πού δὲν πιστεύει στοὺς Ἰουδαίους πού μαρτυροῦν τὸ θαῦμα τῶν Χριστιανῶν πῶς δὲν θὰ ὀνομαζόταν σωστὰ ἀπιστότερος τῶν Ἰουδαίων, ἐφόσον βέβαια ἐκεῖνοι, ἂν και εἶναι ἐχθροί, νικῶνται και ὑποχωροῦν στὶς ἀκτίνες τῆς ἀλήθειας, ἐνῶ αὐτοὶ πού θεωροῦνται ὀπαδοὶ και κοινωνοὶ τῆς πίστεως δὲν πιστεύουν οὔτε τοὺς ἐχθροὺς πού μαρτυροῦν τὴ δύναμη τῆς χάριτος;

4

Ἀπὸ τέτοια θαύματα εἶχε γίνει περίφημος ἐκεῖνος ὁ θεῖος

---

1. Ἡ οἰκειότητα τῶν ἐρημιτῶν μὲ ἄγρια θηρία εἶναι συνηθισμένο φαινόμενο.

ἐπίσημος γεγονῶς καὶ πολλοὺς τῶν γειτονευόντων βαρβάρων ἐπισπασόμενος (οἰκοῦσι δὲ τὴν ἔρημον ἐκείνην οἱ τὸν Ἰσμαῆλ σεμνυνόμενοι πρόγονον), ἡσυχίας ἐρῶν, καταλιπεῖν ἠναγκάσθη τὸ σπήλαιον καὶ πολλὴν ἀνύσας ὁδὸν ὄρος καταλαμβάνει τὸ κα-
5 λούμενον Ἀμανόν, καὶ τοῦτο πολλῆς πάλαι γέμον πολυθέου μα-
νίας τοῖς πολλοῖς καὶ παντοδαποῖς ἐγεώργησε θαύμασι καὶ τὴν
νῦν ἐν αὐτῷ πολιτευομένην εὐσέβειαν κατεφύτευσεν.

5

Ἄλλὰ πάντα μὲν διηγείσθαι λίαν ἐπίπονον, ἐμοὶ δὲ τυχὸν
καὶ ἀδύνατον. Ἐνὸς τοίνυν μνησθεὶς καὶ οἷόν τινα χαρακτῆρα
10 τῆς ἀποστολικῆς αὐτοῦ καὶ προφητικῆς θαυματουργίας προθεῖς,
καταλείπω τοῖς ἐντυγχάνουσιν ἐννοεῖν ἐντεῦθεν ἧς ἔλαβε χάρι-
τος τὴν ἰσχύν.

Θέρος ἦν καὶ ἀμητὸς καὶ τὰ δράγματα εἰς τὰς ἄλλως μετε-
κομίζετο. Ἄνῆρ δέ τις τοῖς ἰδίοις οὐκ ἀρκούμενος πόνοις, ἀλλὰ
15 τῶν ἀλλοτρίων ἐφιέμενος, ὑφείλετο μὲν τῶν τοῦ πέλας δραγμα-
των, ἀῤξειν δὲ τὸν οἰκεῖον διὰ τούτων ἐπειρᾶτο θημῶνα. Ἄλλ'
εὐθὺς τὴν κατὰ τῆς κλοπῆς τὸ θεῖον ἐξεφέρετο ψῆφον καὶ
πρηστήρ ἐπεφέρετο καὶ ἡ ἄλλως ἐνεπίμπρατο καὶ ὁ δείλαιος
ἐκεῖνος τὸν τοῦ Θεοῦ κατελάμβανεν ἄνθρωπον οὐ πόρρω τῆς
20 κώμης ἐσκηνωμένον, καὶ τὴν μὲν συμφορὰν διηγείτο, κρύπτειν
δὲ τὴν κλοπὴν ἐπειρᾶτο. Ὡς δὲ τάληθῆ λέγειν κελευσθεὶς ὠμο-
λόγησε τὴν κλοπὴν (τὸ γὰρ πάθος καὶ ἑαυτοῦ κατηγορεῖν κατη-
νάγκασε), προσέταξεν ὁ θεῖος ἐκεῖνος ἀνὴρ τῇ λύσει τῆς ἀδικίας
λῦσαι τὴν τιμωρίαν· Ἐξοῦ γάρ, ἔφη, τὰ δράγματα ἐκεῖνα ἐκτιν-
25 νύντος, τὸ θεήλατον ἐκεῖνο σβεσθήσεται πῦρ'. Ἦν τοίνυν ἰδεῖν
τὸν μὲν θέοντα καὶ τῷ ἀδικηθέντι τοὺς κλαπέντας ἀστάχνας

2. Ἰσμαηλίτες. Βλ. καὶ παραπάνω στὸν Εὐσέβιο, Δ' 12.

3. Τὸ Ἀμανόν ὄρος ἐκτείνεται μεταξὺ Κιλικίας καὶ Συρίας· κλείνει ἀπὸ

ἄνθρωπος καὶ προσέλκυσε πολλοὺς ἀπὸ τοὺς βαρβάρους ποὺ ἦταν γείτονες (σ' ἐκείνη τὴν ἔρημο κατοικοῦν αὐτοὶ ποὺ ὑπερφανεύονται ὅτι ἔχουν πρόγονο τὸν Ἰσμαήλ)². Ἐπειδὴ ὁμως ἀγαποῦσε τὴν ἡσυχία, ἀναγκάσθηκε νὰ ἐγκαταλείψει τὴ σπηλιὰ καὶ ἀφοῦ διήνυσε πολὺ δρόμο φθάνει στὸ βουνὸ ποὺ λέγεται Ἄμανόν³, καὶ σ' αὐτό, ποὺ παλαιότερα ἦταν γεμάτο ἀπὸ τὴν εἰδωλολατρία, πραγματοποίησε πολλὰ καὶ διάφορα θαύματα καὶ διέδωσε τὴν εὐσέβεια ποὺ καὶ σήμερα ἐπικρατεῖ ἐκεῖ.

5

Ἄλλ' εἶναι πολὺ κουραστικὸ νὰ τὰ διηγηθεῖ κανεὶς ὅλα, σ' ἐμένα μάλιστα ἴσως εἶναι ἀδύνατο. Θὰ ἀναφέρω λοιπὸν μόνο ἓνα καί, παρουσιάζοντάς το σὰν γνώρισμα τῆς ἀποστολικῆς καὶ προφητικῆς θαυματουργίας του, ἀφήνω τοὺς ἀναγνώστες νὰ καταλάβουν μὲ αὐτὸ ἀπὸ ποιά χάρη ἔλαβε τὴ δύναμη.

Ἦταν καλοκαίρι καὶ θερισμὸς καὶ τὰ δεμάτια μετακομίζονταν στ' ἀλώνια. Κάποιος ἄνδρας ποὺ δὲν ἄρκοῦνταν στοὺς δικούς του κόπους, ἀλλ' ἐπιθυμοῦσε καὶ τοὺς κόπους τῶν ἄλλων, ἀφαίρεσε τὰ δεμάτια τοῦ γείτονα καὶ προσπαθοῦσε μ' αὐτὰ ν' αὐξήσει τὴ δική του θημωνιά. Ἀμέσως ὁμως δέχθηκε τὴ θεία τιμωρία γιὰ τὴν κλοπὴ· ἔπεσε κεραυνὸς καὶ κάηκε τὸ ἀλώνι καὶ ἐκεῖνος ὁ ἄθλιος πῆγε στὸν ἄνθρωπο τοῦ Θεοῦ, ποὺ εἶχε κατασκηνώσει ὄχι μακριὰ ἀπὸ τὸ χωριό, καὶ διηγήθηκε τὴ συμφορὰ, προσπαθώντας ὁμως νὰ κρύψει τὴν κλοπὴ. Ὅταν ὁμως διατάχθηκε νὰ πεῖ τὴν ἀλήθεια παραδέχθηκε τὴν κλοπὴ (διότι τὸ πάθος τὸν ἀνάγκασε νὰ κατηγορεῖ τὸν ἑαυτό του)· τότε ὁ θεῖος ἐκεῖνος ἄνδρας τὸν πρόσταξε ν' ἀπαλλαγεῖ ἀπὸ τὴν τιμωρία μὲ τὴν ἀποκατάσταση τῆς ἀδικίας· διότι εἶπε· ἔὰν ἐσὺ δώσεις πίσω ἐκεῖνα τὰ δεμάτια, θὰ σβήσει ἡ θεόσταλτη ἐκείνη φωτιά'. Μποροῦσε λοιπὸν νὰ δεῖ κανεὶς τότε αὐτὸν τὸν ἄνθρωπο νὰ τρέχει καὶ νὰ προσφέρει στὸν ἀδικημένο τὰ κλεμμένα

τὰ βόρεια καὶ τὰ βορειοανατολικά τὴν πεδιάδα τῆς Ἀντιόχειας. Σήμερα ὀνομάζεται Γιασίρ Νταγλαρί.

προσφέροντα, τὴν δὲ πυρὰν ἄνευ ὕδατος σβεννυμένην τῇ τοῦ
θεοῦ πρεσβύτου προσευχῇ καὶ πρεσβείᾳ.

6

Τοῦτο οὐ μόνον τοὺς περιοίκους ἐνέπλησε δείματος, ἀλλὰ
καὶ τὴν πόλιν ἅπασαν (τὴν Ἀντιόχου λέγω· ὑπὸ ταύτην γὰρ τὸ
5 χωρίον ἐτέλει) θέειν ἐκεῖ κατηνάγκασε, καὶ τὸν μὲν ἐπαγγέλλειν
δαιμονικῆς λύττης ἀπαλλαγὴν, τὸν δὲ πυρετοῦ παῦλαν, τὸν δὲ
ἄλλου τινὸς τῶν ἐνοχλούντων ἰατρείαν. Ὁ δὲ ἀφθόνως τῆς ἐνοι-
κούσης χάριτος ἐχορήγει τὰνάματα.

7

Ἄλλὰ πάλιν τῆς ἡσυχίας ἐρῶν τὸ Σίναιον ὄρος καταλα-
10 βεῖν ἐπεθύμησεν. Μαθόντες δὲ πολλοὶ τῶν ἀρίστων καὶ τὴν αὐ-
τὴν μετιόντες φιλοσοφίαν, συνέδραμον κοινωνῆσαι αὐτῷ τῆς
ἀποδημίας ποθοῦντες. Πολλῶν τοίνυν ἡμερῶν ὁδὸν ἐξανύσαν-
τες, ἐπειδὴ κατὰ τὴν σοδομίτιν ἐγένοντο ἔρημον, ὀρῶσι πόρρω-
θεν ἀπὸ βάθους χεῖρας ἀνδρὸς εἰς ὕψος ἐκτεινομένας, καὶ τὸ μὲν
15 πρῶτον δαίμονος ἐξαπάτην ὑπέλαβον· προσευζάμενοι δὲ σπου-
δαιότερον καὶ ταῦτὸ θεασάμενοι ὠρμησαν ἐπ' ἐκεῖνο τὸ χωρίον
καὶ βραχὺ μὲν ὄρυγμα θεωροῦσιν ὅποια ποιεῖν πεφύκασιν αἱ
ἀλώπεκες καταδύσεις ἑαυταῖς μηχανώμεναι· οὐδένα δὲ εἶδον
ἐκεῖ προφαινόμενον· τοῦ κτύπου γὰρ τῶν ποδῶν αἰσθόμενος ὁ
20 τὰς χεῖρας ἐκτεταμένας ἔχων, εἴσω τῆς καταδύσεως κατεκρύ-
βη.

8

Διακύψας δὲ ὁ πρεσβύτης ἐλιπάρει μάλα πολλὰ ὀφθῆναι
αὐτὸν εἰ ἀνθρωπείαν ἔχει τὴν φύσιν καὶ μὴ δαίμων τις ἀπατεῶν
εἶη τοιαῦτα σχηματιζόμενος· Ἐπεὶ γὰρ ἡμεῖς, ἔφη, τὸν ἀσκητι-
25 κὸν μετιόντες βίον καὶ τῆς ἡσυχίας ἐρῶντες, ἀλώμεθα κατὰ

στάχνα, και τὴ φωτιά νὰ σβήνει χωρὶς νερὸ μὲ τὴν προσευχὴ και τὴ μεσολάβηση τοῦ θεοῦ γέροντα.

6

Αὐτὸ ὄχι μόνο γέμισε τοὺς γείτονες ἀπὸ φόβο, ἀλλὰ και ὄλη τὴν πόλη (ἐννοῶ τὴν Ἀντιόχεια· διότι τὸ χωριὸ ὑπαγόταν σ' αὐτήν), τὴν ὁποία ἀνάγκασε νὰ τρέχουν ἐκεῖ και νὰ ζητοῦν ἄλλος ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τὴ δαιμονικὴ λύσσα, ἄλλος τὸ σταμάτημα τοῦ πυρετοῦ, και ἄλλος τὴ γιαιτρεία ἀπὸ κάτι ἄλλο πού τὸν ἐνοχλοῦσε. Και αὐτὸς χορηγοῦσε ἄφθονα τὰνάματα τῆς χάριτος πού κατοικοῦσε μέσα του.

7

Ἀλλὰ πάλι ἐπειδὴ ἀγαποῦσε τὴν ἡσυχία ἐπιθύμησε νὰ μεταβεῖ στὸ ὄρος Σινᾶ. Ὅταν τὸ ἔμαθαν πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἄριστους, πού ἀκολουθοῦσαν τὸν ἴδιο τρόπο ζωῆς, ἔτρεξαν ἐκεῖ, ἐπειδὴ ποθοῦσαν ν' ἀποδημήσουν μαζί μ' αὐτόν. Ἀφοῦ λοιπὸν διήνυσαν δρόμο πολλῶν ἡμερῶν, ὅταν ἔφθασαν στὴν ἔρημο τῶν Σοδόμων βλέπουν ἀπὸ μακριὰ νὰ ὑψώνονται ἀπὸ τὴ γῆ ἀνδρικὰ χέρια· στὴν ἀρχὴ τὸ θεώρησαν ἀπάτη τοῦ δαίμονα, ὅταν ὁμως προσευχήθηκαν ἐντονότερα και συνέχισαν νὰ βλέπουν τὸ ἴδιο πράγμα, ἔτρεξαν σ' ἐκεῖνον τὸν τόπο και εἶδαν μία μικρὴ τρύπα, σὰν ἐκεῖνες πού συνηθίζουν νὰ κάνουν οἱ ἀλεποῦδες γιὰ κρυψώνα τους· ἀλλὰ δὲν εἶδαν κανέναν νὰ φαίνεται ἐκεῖ· διότι ἀκούγοντας τὸν κτύπο τῶν ποδιῶν αὐτὸς πού εἶχε ὑψωμένα τὰ χέρια κρύφθηκε μέσα στὴν κρυψώνα.

8

Ὁ γέροντας τότε ἔσκυψε και παρακάλεσε θερμὰ νὰ φανερωθεῖ αὐτός, ἂν εἶχε ἀνθρώπινη μορφὴ και δὲν ἦταν δαίμονας πού ἔπαιρνε τέτοιο σχῆμα, λέγοντας· 'Και ἐμεῖς, ἀκολουθώντας τὴν ἀσκητικὴ ζωὴ και ἀγαπώντας τὴν ἡσυχία, περιπλανιόμαστε

τήνδε τὴν ἔρημον, ἐν τῷ Σινᾷ ὄρει τὸν τῶν ἀπάντων ἐπιθυμοῦν-
 τες προσκυνῆσαι Θεόν, ἐν ᾧ ἔδωκε τῆς νομοθεσίας τὰς πλάκας,
 οὐχ ὅτι τὸ θεῖον τόπῳ περιγεγράφθαι νομίζομεν (ἀκούομεν γὰρ
 αὐτοῦ λέγοντος ὅτι· «τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν ἐγὼ πληρῶ, λέγει
 5 ὁ Κύριος» καὶ ὅτι «κατέχει τὸν γῦρον τῆς γῆς καὶ τοὺς ἐνοι-
 κοῦντας ἐν αὐτῇ ὡσεὶ ἀκρίδας»), ἀλλ' ἐπειδὴ τοῖς θερμῶς ἐρῶ-
 σιν οὐ μόνον οἱ ἐρώμενοι τριπόθητοι, ἀλλὰ καὶ οἱ τόποι ἐρά-
 σμιοι, οἱ τὴν τούτων παρουσίαν καὶ ὁμιλίαν δεξάμενοι'.

9

Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα λέγοντος τοῦ πρεσβύτου, ἀναδείκνυ-
 10 σιν ἑαυτὸν ἐκ τῆς καταδύσεως ὁ κεκρυμμένος ἄνθρωπος· καὶ
 ἦν ἄγριος μὲν ἰδεῖν, ἀύχμηρὰν δὲ ἔχων τὴν κόμην, τὸ δὲ πρόσω-
 πον ἐρρικνωμένον, κατεσκελετευμένα δὲ πάντα τὰ μέλη τοῦ
 σώματος, ῥᾶκιά τινα πιναρὰ περιβεβλημένος φοινικίνοις βλα-
 στοῖς συνερραμμένα. Ἀσπασάμενος δὲ καὶ τῆς εἰρήνης τὸ πρόσ-
 15 ρημα δεδωκῶς ἐπυνθάνετο τίνες τε εἶεν καὶ πόθεν ἦκοιεν καὶ
 ὅποι ἀπίοιεν. Ὁ δὲ καὶ πρὸς τὴν ἐρώτησιν ἀπεκρίνατο καὶ ἀντε-
 πύθετο πόθεν τε καὶ ἐληλυθῶς εἶη καὶ τί δήποτε ταύτην ἔλοιτο
 τὴν ζωὴν. Ὁ δέ· 'Ταύτην ἔσχον κάγῳ τὴν προθυμίαν', ἔφη, 'ἦν
 καὶ ὑμεῖς ἔχοντες ἅπιτε· κοινωνὸν δὲ τῆς ὁδοῦ ταύτης ἐπεποιή-
 20 μιν συνήθη τινὰ καὶ ὁμογνώμονα καὶ τὸν αὐτὸν μοι κεκτημένον
 σκοπόν· ὄρκῳ δὲ ἀλλήλους ἐπεπέικειμεν μηδὲ τῷ θανάτῳ
 χωρίσαι τὴν συνουσίαν. Τοιγάρτοι κατὰ τὴν ἀποδημίαν ἐκεῖνον
 μὲν τῆδε συνέβη δέξασθαι τοῦ βίου τὸ τέλος. Ἐγὼ δὲ τῷ ὄρκῳ
 πεπεδημένος ὠρυζά τε ὡς ἐδυνάμην καὶ ταφῆ τὸ σῶμα παρέ-
 25 δωκα· παρὰ τοῦτο δὲ τὸ σῆμα τάφον ἕτερον ἑμαυτῷ κατορύξας,
 τῆδε περιμένω τοῦ βίου τὸ τέλος καὶ τῷ Δεσπότη τὴν συνήθη

σ' αὐτὴν τὴν ἔρημο, ἐπιθυμώντας νὰ προσκυνήσουμε τὸν Θεὸ τῶν ὄλων στὸ ὄρος Σινᾶ, ὅπου, ἀφοῦ ἔκανε τὴν ἐμφάνισή του στὸν δοῦλο του Μωϋσῆ, τοῦ ἔδωσε τὶς πλάκες τῆς νομοθεσίας. Δὲν τὸ κάνομε αὐτὸ ἐπειδὴ νομίζομε ὅτι ὁ Θεὸς περιορίζεται σὲ τόπο (διότι τὸν ἀκοῦμε νὰ λέγει, «ἐγὼ γεμίζω τὸν οὐρανὸ καὶ τὴ γῆ, λέγει ὁ Κύριος»⁴, καὶ «ἐξουσιάζω τὸν κύκλο τῆς γῆς καὶ αὐτοὺς ποὺ κατοικοῦν σ' αὐτὴν σὰν ἀκρίδες»⁵), ἀλλ' ἐπειδὴ γι' αὐτοὺς ποὺ ἀγαποῦν δὲν εἶναι μόνο οἱ ἀγαπώμενοι πολυπόθητοι, ἀλλ' εἶναι ἀξιαγάπητοι καὶ οἱ τόποι ποὺ δέχθηκαν τὴν παρουσία καὶ τὴν ὁμιλία τους.

9

Ἐνῶ ἔλεγε αὐτὰ καὶ τὰ παρόμοια ὁ γέροντας, φανερώνεται ἀπὸ τὴν κρυψώνα ὁ κρυμμένος ἄνθρωπος· ἦταν ἄγριος στὴν ὄψη, εἶχε ἀχτένιστα τὰ μαλλιά, ρυτιδιασμένο τὸ πρόσωπο, κατασκελετωμένα ὅλα τὰ μέλη τοῦ σώματος, καὶ φοροῦσε λερωμένα κουρέλια, ραμμένα τὸ ἓνα μὲ τὸ ἄλλο μὲ κλωστὲς ἀπὸ φοίνικες. Ἀφοῦ τοὺς ἀσπᾶσθηκε καὶ τοὺς ἔδωσε τὸ χαιρετισμὸ τῆς εἰρήνης, ζητοῦσε νὰ μάθει ποιοί ἦσαν, ἀπὸ ποῦ ἔρχονταν καὶ ποῦ πῆγαιναν. Αὐτὸς ἀπάντησε στὴν ἐρώτηση καὶ μὲ τὴ σειρά του ζήτησε νὰ μάθει καὶ ἀπὸ ποῦ εἶχε ἔρθει καὶ γιατί διάλεξε αὐτὴ τὴ ζωὴ. Ἐκεῖνος εἶπε· Ἐγὼ εἶχα αὐτὴν τὴν προθυμία τὴν ὁποία ἔχοντας καὶ σεῖς ξεκινήσατε νὰ τὴν ἐκπληρώσετε· εἶχα σύντροφο σ' αὐτὸν τὸν δρόμο ἓνα φίλο καὶ ὁμογνώμονα ποὺ εἶχε τὸν ἴδιο σκοπὸ μὲ μένα, καὶ δώσαμε ὄρκο μεταξύ μας νὰ μὴν χωρίσει ἢ συντροφιά μας οὔτε μὲ τὸν θάνατο. Κατὰ τὸ ταξίδι λοιπὸν συνέβηκε ἐκεῖνος νὰ δεχθεῖ τὸ τέλος τῆς ζωῆς του ἐδῶ. Ἐγὼ τότε δεμένος μὲ τὸν ὄρκο ἔσκαψα λάκκο καὶ ὅπως μποροῦσα ἔθαψα τὸ σῶμα του, καὶ σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο, ἀφοῦ ἀνοιξα γιὰ τὸν ἑαυτό μου ἄλλο τάφο, περιμένω ἐδῶ τὸ τέλος τῆς ζωῆς καὶ προσφέρω στὸν Δεσπότη τὴ συνηθισμένη λει-

4. Ἱερ. 23,24.

5. Ἦσ. 40,22.

λειτουργίαν προσφέρω. Τροφήν δὲ ἔχω τοὺς φοίνικας, οὗς ἀδελφός τίς μοι κομίζειν ὑπὸ τοῦ κηδεμόνος ἐτάχθη'.

10

Τούτων οὕτω λεγομένων, λέων πόρρωθεν ἀνεφάνη· ἀγωνία δὲ τῶν σὺν τῷ πρεσβύτῃ περιπεσόντων, αἰσθόμενος ὁ ἐπὶ 5 τῆς καταδύσεως καθήμενος, ἀναστὰς τῷ λέοντι διένευσεν εἰς τὸ ἕτερον μεταβῆναι μέρος. Ὁ δὲ παραυτίκα ἐπέισθη τε καὶ ἤκε, φέρων τῶν φοινίκων τὸν βότρυν· εἶτα πάλιν ἀπῆλθεν ἐπιτραπείς καὶ πόρρωθεν τῶν ἀνδρῶν κατακλιθεὶς ἐκαθεύδησε. Διανείμας τοίνυν τοὺς φοίνικας ἅπασι, προσευχῆς τε αὐτοῖς καὶ 10 ψαλμωδίας κοινωνήσας καὶ μετὰ τὸ τέλος τῆς λειτουργίας ἔωθεν ἀσπασάμενος ἀπέπεμψε τὸ καινὸν θέαμα τεθηπότας.

11

Εἰ δέ τις ἀπιστεῖ τοῖς εἰρημένοις, τῆς Ἡλιοῦ τοῦ πάνυ πολιτείας καὶ τῆς τῶν κοράκων διακονίας ἀναμνησθήτω, οἱ πρῶτον μὲν ἄρτον, δείλης δὲ κρέας αὐτῷ κομίζοντες διετέλεσαν. Ράδιον 15 δὲ τῷ ποιητῇ τῶν ὄλων παντοδαποὺς πόρους εἰς τὴν τῶν οἰκείων θεραπείαν εὐρίσκειν· οὕτω τὸν Ἰωνᾶν ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρία νυχθήμερα διεφύλαξε καὶ τοὺς λέοντας ἐν τῷ λάκκῳ τεθηπέναι τὸν Δανιὴλ παρεσκεύασε καὶ τὸ ἄψυχον πῦρ λογικῶς ἐνεργεῖν, καὶ τοὺς μὲν ἔνδον φωτίζειν, τοὺς δὲ ἔξω κα- 20 τακαίειν πεποίηκεν. Ἀλλὰ γὰρ περιττὸν ποιῶ περὶ τῆς θείας δυνάμεως ἀποδείξεις προσφέρων.

12

Ἐπειδὴ τοίνυν τὸ ποθούμενον κατέλαβον ὄρος, φασὶν

τουργία. Ὡς τροφή ἔχω τοὺς φοίνικες ποὺ μοῦ φέρνει ἕνας ἀδελφὸς ποὺ διετάχθηκε ἀπὸ τὸν κηδεμόνα μου’.

10

Ἐνῶ συζητοῦσαν φάνηκε ἀπὸ μακριὰ ἕνα λιοντάρι· αὐτὸς ποὺ καθόταν στὴν κρυψώνα, ἐπειδὴ κατάλαβε τὴν ἀγωνία αὐτῶν ποὺ ἦταν γύρω ἀπὸ τὸν γέροντα, σηκώθηκε καὶ ἔκανε νόημα στὸ λιοντάρι νὰ περάσει στὴν ἄλλη μεριά. Αὐτὸ ἀμέσως ὑπάκουσε καὶ ἦρθε φέροντας τὸ τσαμπὶ μὲ τοὺς φοίνικες· ἔπειτα πάλι, ἀφοῦ γύρισε, ἔφυγε, ξάπλωσε μακριὰ ἀπὸ τοὺς ἄνδρες καὶ κοιμήθηκε. Ἀφοῦ λοιπὸν μοίρασε σὲ ὄλους γενικὰ τοὺς φοίνικες, προσευχήθηκε καὶ ἔψαλε μαζὶ μ’ αὐτούς· καὶ ἀφοῦ τοὺς χαιρέτησε μετὰ τὸ τέλος τῆς πρωϊνῆς λειτουργίας, τοὺς κατευόδωσε, κατάπληκτους ἀπὸ τὸ παράδοξο θέαμα.

11

Ἐὰν κάποιος δὲν πιστεύει αὐτὰ ποὺ εἰπώθηκαν, ἃς θυμηθεῖ τὸν τρόπο ζωῆς τοῦ προφήτη Ἡλία καὶ τὴ διακονία τῶν κοράκων ποὺ τοῦ ἔφεραν συνεχῶς ψωμὶ τὸ πρωὶ καὶ κρέας τὸ βράδυ⁶. Εἶναι εὐκόλο στὸν Δημιουργὸ τῶν ὄλων νὰ βρῖσκει κάθε εἶδους τρόπους γιὰ τὴ φροντίδα τῶν πιστῶν του· ἔτσι προφύλαξε τὸν Ἰωνᾶ τρία μερόνυχτα μέσα στὴν κοιλία τοῦ κήτους⁷, ἔτσι ἔκανε τὰ λιοντάρια νὰ κοιτάζουν τὸν Δανιὴλ μὲ θαυμασμὸ μέσα στὸ λάκκο⁸ καὶ ἔκανε τὴν ἄψυχη φωτιὰ νὰ ἐνεργεῖ λογικά, νὰ φωτίζει τοὺς μέσα καὶ νὰ κατακαίει τοὺς ἔξω⁹. Ἀλλὰ πράγματι ματαιοπονῶ φέροντας ἀποδείξεις γιὰ τὴ θεία δύναμη.

12

Λένε ὅτι, ὅταν ὁ θαυμάσιος ἐκεῖνος γέροντας ἔφθασε στὸ

6. Βλ. Γ’ Βασ. 17,6.

8. Βλ. Δαν. κεφ. 6.

7. Βλ. Ἰωνᾶς κεφ. 2.

9. Βλ. Δαν. κεφ. 3.

ἐκεῖνον τὸν θαυμάσιον γέροντα ἐν ἐκείνῳ τῷ χωρίῳ ἐν ᾧ τὸν Θεὸν Μωϋσῆς ἰδεῖν ἤξιώθη, εἶδε δὲ ὡς δυνατὸν ἦν φύσει θνητῇ, κλῖναι τὰ γόνατα καὶ μὴ πρότερον ἀναστῆναι, ἕως θείας ἐπήκουσε φωνῆς, τὴν δεσποτικὴν αὐτῷ μηνυούσης εὐμένειαν.
 5 Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἅπαντα τῆς ἑβδομάδος τὸν κύκλον οὕτω συγκε-
 κυφῶς διετέλεσε, τροφῆς οὐδὲ βραχείας μεταλαχόν, ἐκέλευσεν
 ἢ γενομένη φωνὴ καὶ τὰ προτεθέντα αὐτῷ λαβεῖν καὶ προθύ-
 μως καταφαγεῖν· ἐκτείνας δὲ τὴν χεῖρα καὶ τρία μῆλα εὐρών καὶ
 τούτων ἐμφορηθεὶς ὡς ὁ δεδωκὼς παρηγγύησεν, ἰσχύος τε γέ-
 10 γονεν ἀπάσης ἀνάπλεως καὶ μετὰ θυμηδίας τοὺς συνόντας, ὡς
 εἰκὸς ἦν, ἠσπάσατο. Γεγηθῶς τοίνυν καὶ γαννύμενος ἐπανήει,
 ἄτε δὴ καὶ θείας ἐπακούσας φωνῆς καὶ θεοσδότου πάλιν ἀπο-
 λαύσας τροφῆς.

13

Ἐπανελθὼν δὲ δύο φιλοσοφίας ὠκοδόμησε φροντιστήρια,
 15 Ἐν μὲν εἰς τὴν ραχίαν τοῦ ὄρους περὶ οὗ προειρήκαμεν, θάτερον
 δὲ κάτω παρ' αὐτὰ τῆς ὑπωρείας τὰ κράσπεδα. Ἐν ἑκατέρῳ δὲ
 ἀθλητὰς ἀρετῆς συναθροίσας καὶ τούτων κᾶκείνων γυμναστῆς
 καὶ παιδοτρίβης ἐγένετο, καὶ τοῦ ἀντιπάλου καὶ πολεμίου διδά-
 σκων τὰς προσβολὰς καὶ τοῦ ἀγωνοθέτου τὴν εὐνοίαν ὑπι-
 20 σχνούμενος καὶ θαρρεῖν παρακαλῶν καὶ φρονήματος ἐμφορῶν
 καὶ πρὸς μὲν τοὺς ὁμοφυεῖς μετριάζειν κελεύων, πρὸς δὲ τὸν
 πολέμιον μεγαλοφροσύνη κεχρῆσθαι παρεγγυῶν.

14

Τοιαῦτα διδάσκων, οὕτω βιοτεύων, τηλικαῦτα θαυμα-
 τουργῶν καὶ τὰς παντοδαπὰς μαρμαρυγὰς ἀφιεῖς, τῆς ἐπιπόνου
 25 ζωῆς τὸ τέλος ἐδέξατο καὶ εἰς τὸν ἀγήρω καὶ ἄλυπον ἀπεδήμη-

ποθητὸ βουνό, σ' ἐκεῖνο τὸν τόπο ὅπου ὁ Μωϋσῆς ἀξιώθηκε νὰ δεῖ τὸν Θεό, καὶ τὸν εἶδε ὅσο ἦταν δυνατὸ στὴ θνητὴ φύση νὰ τὸν δεῖ, γονάτισε καὶ δὲν σηκώθηκε μέχρι πὺ ἀκουσε τὴ θεία φωνὴ πὺ τοῦ δῆλωνε τὴ δεσποτικὴ του εὐμένεια¹⁰. Καὶ ἐπειδὴ σ' ὄλο τὸ διάστημα τῆς ἐβδομάδας ἔμεινε ἔτσι γονατιστὸς καὶ δὲν ἔφαγε οὔτε λίγη τροφή, τὸν διέταξε ἡ φωνὴ πὺ ἀκούστηκε νὰ πάρει αὐτὰ πὺ τοῦ ἔφεραν καὶ νὰ τὰ φάει μὲ προθυμία· καὶ ἀφοῦ ἄπλωσε τὸ χέρι του καὶ βρῆκε τρία μῆλα, τὰ ἔφαγε ὅπως τοῦ παρήγγειλε ἐκεῖνος πὺ τοῦ τὰ ἔδωσε, γέμισε μὲ δύναμη καὶ χαιρέτησε μὲ εὐχαρίστηση, ὅπως ἦταν φυσικό, τοὺς συντρόφους. Ἀφοῦ χάρηκε λοιπὸν καὶ εὐφράνθηκε, ἐπειδὴ καὶ τὴ θεία φωνὴ ἀκουσε καὶ τὴ θεόσταλτη πάλι τροφή ἀπόλαυσε, ἀναχώρησε.

13

Ὅταν γύρισε ἔχτισε δύο ἀσκητήρια, ἓνα στὴ ράχη τοῦ βουνοῦ, γιὰ τὸ ὁποῖο μιλήσαμε πρωτύτερα, καὶ τὸ ἄλλο κάτω στοὺς πρόποδες τοῦ βουνοῦ. Ἀφοῦ συγκέντρωσε στὸ καθένα ἀπὸ αὐτὰ ἀθλητὲς τῆς ἀρετῆς, ἔγινε γυμναστὴς καὶ δάσκαλος καὶ αὐτῶν καὶ ἐκείνων, διδάσκοντας τὶς ἐπιθέσεις τοῦ ἀντιπάλου καὶ ἐχθροῦ, ὑποσχόμενος τὴν εὐνοια τοῦ ἀγωνοθέτη, προτρέποντάς τους νὰ ἔχουν θάρρος, καὶ φέροντας μέσα του τὸ εὐγενὲς αἴσθημα. Τοὺς παράγγελνε νὰ εἶναι μετριόφρονες στοὺς συνασκητὲς τους, καὶ μεγαλόψυχοι πρὸς τὸν ἐχθρό.

14

Διδάσκοντας τέτοια, ζῶντας μ' αὐτὸν τὸν τρόπο, πραγματοποιώντας τέτοια θαύματα καὶ ἐκπέμποντας τὶς παντὸς εἶδους ἀκτινοβολίες, δέχθηκε τὸ τέλος τῆς ἐπίπονης ζωῆς καὶ ἔφυγε

---

10. Δὲν ὑφίστατο τότε ἡ μονὴ τῆς ἀγίας Ἀναστασίας, πὺ ἰδρύθηκε τὸν 6ο αἰῶνα ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα Ἰουστινιανό.

σε βίον, ἄσβεστον κλέος καταλιπὼν καὶ μνήμην εἰς αἰὲ διαμέ-
νουσαν.

Τῆς τούτου δὲ εὐλογίας ἀπέλαυσε μὲν περιόντος ἢ μακα-
ρία καὶ τρισμακαρία μου μήτηρ, καὶ πολλὰ τῶν τούτου μοι διη-
5 γημάτων πολλάκις προσήνεγκεν. Ἐγὼ δὲ νῦν τῆς δυνατῆς αὐ-
τοῦ τυχεῖν πρεσβείας ἀντιβολῶ καὶ οἶδα ὡς τεύξομαι· δῶσει
γὰρ πάντως τὴν αἴτησιν, τὴν τοῦ Δεσπότου φιλανθρωπίαν μι-
μούμενος.

στήν αιώνια καὶ ἄλυπη ζωὴ, ἀφήνοντας δόξα ἄσβεστη καὶ ἀνάμνηση ποὺ θὰ παραμείνει γιὰ πάντα.

Τὴν εὐλογία αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου ὅταν ζοῦσε ἀπέλαυσε ἡ μακαρισμένη καὶ τρισμακαρισμένη μητέρα μου, ποὺ πολλές φορές μοῦ διηγήθηκε πολλὰ γι' αὐτόν. Ἐγὼ τώρα παρακαλῶ νὰ ἔχω τὴ δυναμικὴ μεσιτεία του καὶ ξέρω καλὰ ὅτι θὰ τὸ πετύχω· διότι ὅπωςδήποτε θ' ἀνταποκριθεῖ στήν αἴτησή μου, μιμούμενος τὴ φιλανθρωπία τοῦ Δεσπότη.

Ζ'. ΠΑΛΛΑΔΙΟΣ

1

Παλλάδιος δὲ ὁ πολυθρύλητος ὁμόχρονος τούτου γεγένηται καὶ ὁμότροπος καὶ συνήθης καὶ γνώριμος. Παρ' ἀλλήλους γάρ, ὡς φασι, φοιτῶντες τῆς παρ' ἀλλήλων ὠφελείας ἀπήλαυον, παραθήγοντες ἀλλήλους καὶ εἰς ζῆλον τὸν θεῖον ἐγείροντες. 5 Ἐν οἰκίσκῳ δέ τι καθεῖρκετο, κώμη μεγίστη καὶ πολυανθρώπῳ πελάζοντι. Ἴμμη δὲ ὄνομα ταύτη. Περὶ μὲν οὖν τῆς τοῦ ἀνδρὸς καρτερίας, ἀπαστίας τε καὶ ἀγρυπνίας καὶ τῆς διηνεκοῦς προσευχῆς περιττὸν ἡγοῦμαι διηγεῖσθαι· τὸν γὰρ αὐτὸν εἶλκεν ἐν τούτοις ἐκείνῳ τῷ θεῷ Συμεῶνι ζυγόν.

2

10 Τὸ δὲ θαῦμα τὸ μέχρι καὶ τήμερον φδόμενον τὸ ὑπὸ τῆς ἐκείνου καὶ φωνῆς γενόμενον καὶ χειρὸς προῦργου νενόμικα διηγήσασθαι. Πανήγυρις εἰς τὴν προειρημένην συναγείρεται κώμην τοὺς πάντοθεν ἐμπόρους ἐφελκομένη καὶ πλῆθος ἀριθμοῦ κρεῖττον ὑποδεχομένη. Ἐν ταύτῃ τις ἔμπορος, ἅπερ ἦκε φέ- 15 ρων ἀπεμπολήσας καὶ τὸ χρυσίον συναθροίσας, νύκτωρ ἀπαίρειν ἐβούλετο. Ἄνδροφόνος δέ τις τὸ συλλεγὲν ἐκεῖνο θεασάμενος χρυσίον, οἴστρου τινὸς καὶ μανίας ἐμφορηθεὶς τὸν μὲν ὕπνον τῶν βλεφάρων ἀπήλασε, τοῦ δὲ ἀνδρὸς ἐκείνου τὴν ἀποδημίαν ἐφύλαττεν. Μετὰ δὲ ἀλεκτρυόνων ὠδὰς ὁ μὲν ἀπῆρε θαρρῶν, ὁ 20 δὲ προλαβὼν καὶ τόπον τινὰ εἰς ἐνέδραν ἐπιτήδειον καταλαβὼν ἐξαπιναίως τε προσβαλὼν ἐπήνεγκε τὴν πληγὴν καὶ τὴν μαιφονίαν ἐτόλμησεν. Προτίθησι δὲ καὶ ἕτερον τῷδε τῷ μύσει δυσ-

7. ΠΑΛΛΑΔΙΟΣ

1

Καὶ ὁ πολυθρύλητος Παλλάδιος ἦταν σύγχρονός του, ὁμότροπος, γνώριμος καὶ φίλος. Διότι, ὅπως λένε, συναντιόνταν καὶ ὠφελοῦσε ὁ ἓνας τὸν ἄλλον μὲ τὸ νὰ παρακινεῖ ὁ ἓνας τὸν ἄλλον καὶ νὰ τὸν διαγείρει στὸν θεῖο ζῆλο. Εἶχαν κλεισθεῖ σ' ἓνα σπιτάκι ποῦ ἦταν κοντὰ σὲ μία πάρα πολὺ μεγάλη καὶ πολυάνθρωπη κωμόπολη, τὸ ὄνομα τῆς ὁποίας ἦταν Ἴμμη. Νομίζω ὅτι εἶναι περιττὸ νὰ διηγηθῶ γιὰ τὴν καρτερία τοῦ ἀνδρα, τὴ νηστεία, τὴν ἀγρυπνία καὶ τὴ συνεχὴ προσευχὴ· διότι αὐτὸς ἔκανε τὴν ἴδια ἄσκηση σ' αὐτὰ μ' ἐκεῖνον τὸν θεῖο Συμεώνη.

2

Θεώρησα ὁμως χρήσιμο νὰ διηγηθῶ τὸ θαῦμα ποῦ ἔγινε ἀπὸ τὸ χέρι καὶ ἀπὸ τὴ φωνὴ του καὶ ποῦ διαφημίζεται μέχρι σήμερα. Γινόταν πανηγύρι στὴν κωμόπολη ποῦ προαναφέρθηκε καὶ εἶχαν συγκεντρωθεῖ ἀπὸ παντοῦ οἱ ἐμπόροι σὲ μεγάλα πλήθη. Σ' αὐτὸ τὸ πανηγύρι κάποιος ἔμπορος, ποῦ ξεπούλησε ὅσα εἶχε φέρει καὶ μάζεψε τὰ χρήματα, ἤθελε νὰ φύγει τὴ νύχτα. Ἐνας ἐγκληματίας ὅταν εἶδε τὰ συγκεντρωμένα ἐκεῖνα χρήματα κυριεύτηκε ἀπὸ πάθος καὶ μανία, ἔδιωξε τὸν ὕπνο ἀπὸ τὰ βλέφαρά του καὶ περίμενε τὸ ταξείδι ἐκείνου τοῦ ἀνδρα. Μὲ τὸ λάλημα τῶν πετεινῶν ἐκεῖνος ξεκίνησε μὲ θάρρος· ὁ ἄλλος τότε, ἀφοῦ τὸν προσπέρασε καὶ πῆγε σὲ ἓνα μέρος κατάλληλο γιὰ ἐνέδρα, ἐπιτέθηκε ξαφνικᾶ, τὸν χτύπησε καὶ τόλμησε τὸ ἔγκλημα τοῦ φόνου. Σ' αὐτὸ τὸ μισητὸ ἀσέβημα μάλιστα πρόσ-

σέβημα· τὸ γὰρ χρυσίον λαβὼν τὸ νεκρὸν ἐκεῖνο σῶμα παρὰ τὴν τοῦ μεγάλου Παλλαδίου προσέρριψε θύραν.

3

Ὡς δὲ ἡμέρα ἐγένετο καὶ ἡ φήμη διέδραμε καὶ ἡ πανήγυρις ἅπασα τὸ γεγενημένον ἐθρύλει, συνέθεον ἅπαντες καὶ τὴν 5 θύραν διαρρήξαντες εὐθύνας εἰσέπραττον τῆς σφαγῆς τὸν θεῖον Παλλάδιον· εἷς δὲ τῶν τοῦτο δρώντων ἦν ὁ τὴν σφαγὴν αὐτουργήσας. Περιστοιχιζόμενος τοίνυν ὑπὸ τοσαύτης πληθύος ὁ θεσπέσιος ἄνθρωπος εἰς τὸν οὐρανὸν ἰδὼν καὶ τῇ διανοίᾳ τὸν οὐρανὸν ὑπερβὰς ἰκέτευε τὸν Δεσπότην τῆς συκοφαντίας διελέγξαι 10 τὸ ψεῦδος καὶ δῆλην ἀποφῆναι τὴν κεκρυμμένην ἀλήθειαν. Οὕτως εὐξάμενος καὶ τῆς τοῦ κειμένου λαβόμενος δεξιᾶς, 'Εἶπέ', ἔφη, 'ὦ νεανία, τίς σοι ταύτην ἐπήνεγκε τὴν πληγὴν; Δεῖξον τὸν τοῦ μύσουσ ἀθένητην καὶ τὸν ἀθῶον ἀπόφηνον τῆς πονηρᾶς ταύτης συκοφαντίας ἐλεύθερον'. Ἦκολούθει δὲ τῷ μὲν λόγῳ ὁ 15 λόγος, τῇ δεξιᾷ δὲ ὁ ἄνθρωπος καὶ καθήμενος περισκόπει μὲν τοὺς παρόντας, ὑποδείκνυ δὲ τῷ δακτύλῳ τὸν ἀνδροφόνον. Βοῆ δὲ πάντων ἐγένετο καὶ τὸ θαῦμα ἐκπληττομένων καὶ τὴν γεγενημένην συκοφαντίαν ὄδυρομένων. Ἀποδύσαντες δὲ τὸν μαιφόνον ἐκεῖνον καὶ τὴν μάχαιραν εὔρον ἔτι πεφοινιγμένην τῷ αἵματι, καὶ τὸ χρυσίον ἐκεῖνο τὸ τῆς σφαγῆς γεγενημένον πρόξενον. Ὁ δὲ θεῖος Παλλάδιος καὶ πάλαι ὦν ἀξιάγαστος, ἀξιαγαστότερος εἰκότως ἐντεῦθεν ἐγένετο· ἰκανὸν γὰρ ἦν τὸ θαῦμα δεῖξαι τὴν παρὰ τῷ Θεῷ τοῦ ἀνδρὸς παρρησίαν.

4

Καὶ Ἀβραάμης δὲ ὁ θαυμάσιος τῆς αὐτῆς ἦν συμμορίας, 25 δς τὸν μὲν καλούμενον Παράτομον τόπον ὤκησε, πάντοσε δὲ τῆς ἀρετῆς τὰς μαρμαρυγὰς ἐξέπεμψε. Μαρτυρεῖ δὲ τῇ λαμπρότητι τῆς ζωῆς τὰ μετὰ τὴν τελευταίαν ἐνεργούμενα θαύματα. Ἀνα-

θεσε και ἄλλο· διότι, ἀφοῦ πῆρε τὰ χρήματα, ἔρριξε τὸ νεκρὸ ἐκεῖνο σῶμα κοντὰ στὴν πόρτα τοῦ μεγάλου Παλλάδιου.

3

Ὅταν ξημέρωσε, διαδόθηκε ἡ φήμη καὶ ὄλο τὸ πανηγύρι συζητοῦσε αὐτὸ ποῦ εἶχε γίνει· ἔτρεξαν τότε ὄλοι ἐκεῖ, ἔσπασαν τὴν πόρτα κι ἔρριξαν τὶς εὐθύνες τῆς σφαγῆς στὸν θεῖο Παλλάδιο· ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς ἦταν κι αὐτὸς ποῦ ἔκανε τὴ σφαγή. Ἐνῶ λοιπὸν περιστοιχιζόταν ἀπὸ τόσο πλῆθος ὁ θεοσεβῆς ἄνθρωπος κοίταξε στὸν οὐρανό, καὶ ἀφοῦ τὸν διέτρεξε μὲ τὸν νοῦ του, παρακάλεσε τὸν Δεσπότη ν' ἀναιρέσει τὸ ψέμα τῆς συκοφαντίας καὶ νὰ φανερώσει τὴν κρυμμένη ἀλήθεια. Ἀφοῦ προσευχήθηκε ἔτσι, πῆρε τὸ δεξιὸ χέρι τοῦ νεκροῦ καὶ εἶπε· 'Πές, νέε, ποιὸς σοῦ ἐπέφερε αὐτὸ τὸ χτύπημα; Φανέρωσε τὸν αὐτόχειρα τοῦ βδελύγματος καὶ ἐλευθέρωσε τὸν ἀθῶο ἀπ' αὐτὴ τὴν πονηρὴ κατηγορία'. Τότε ὁ λόγος ἀκολούθησε τὸν λόγο καὶ ἡ πράξη τὴν πράξη· ἀφοῦ κάθησε ὁ ἄνθρωπος, μὲ τὸ χέρι του ἐξέταζε τοὺς παρόντες καὶ ἔδειξε μὲ τὸ δάκτυλο τὸν φονιά. Τότε ἔγινε θόρυβος ἀπὸ ὄλους, ποῦ θαύμαζαν τὸ θαῦμα καὶ ὀδύρονταν γιὰ τὴ συκοφαντία ποῦ εἶχε γίνει. Ἀφοῦ ἔγδυσαν ἐκεῖνον τὸν μαιφόνο βρῆκαν καὶ τὸ μαχαίρι ποῦ ἦταν ἀκόμα γεμάτο ἀπὸ αἷμα καὶ τὰ χρήματα ποῦ εἶχαν γίνει αἰτία τῆς σφαγῆς. Ἐνῶ ὁ θεῖος Παλλάδιος, ποῦ καὶ ἀπὸ πρὶν ἦταν ἀξιοθαύμαστος, ἔγινε φυσικὰ ἀπὸ αὐτὸ πιὸ ἀξιοθαύμαστος· διότι τὸ θαῦμα ἦταν ἀρκετὸ νὰ δείξει τὴν παρρησία τοῦ ἀνδρα μπροστὰ στὸ Θεό.

4

Στὴν ἴδια συντροφιά ἀνῆκε καὶ ὁ θαυμάσιος Ἀβραάμιος ὁ ὁποῖος κατοίκησε στὸν τόπο ποῦ ὀνομάζεται Παράτομον, καὶ ἔστειλε παντοῦ τὶς ἀκτινοβολίες τῆς ἀρετῆς. Τὰ θαύματα ποῦ γίνονται μετὰ τὸ θάνατο μαρτυροῦν τὴ λαμπρότητα τῆς ζωῆς

*βλύζει γὰρ ἡ ἐκείνου θήκη μέχρι καὶ τήμερον παντοδαπὰς θερα-
πείας καὶ μάρτυρες οἱ ταύτας ἐκεῖθεν ἀφθόνως διὰ τῆς πίστεως
ἀρνούμενοι. Ἐμοὶ δὲ εἶη καὶ τῆς τούτων ἐπικουρίας μεταλαχεῖν,
τῇ τούτων μνήμῃ τὴν γλῶτταν καθαγιάσαντι.*

του. Διότι αναβλύζει ὁ τάφος του μέχρι καὶ σήμερα πάντως εἰδούς θεραπείες καὶ μάρτυρες εἶναι αὐτοὶ ποὺ τὶς ἀντλοῦν ἀπὸ ἐκεῖ μὲ τὴν πίστη. Εὐχομαὶ νὰ πετύχω τὴ βοήθειά τους καὶ ἐγώ, ποὺ καθαγίασα τὴ γλώσσα μου μὲ τὴν ἀνάμνησή τους.

Η΄. ΑΦΡΑΑΤΗΣ

1

Ἵτι μία πάντων ἀνθρώπων ἡ φύσις καὶ ράδιόν ἐστι τοῖς βουλομένοις φιλοσοφεῖν εἴτε Ἑλληνες εἴτε βάρβαροι εἶεν, πολλοχόθεν μὲν καὶ ἄλλοθεν ἐστι καταμαθεῖν εὐπετές, ἀπόχρη δὲ καὶ μόνος Ἀφραάτης τοῦτο δηλῶσαι σαφῶς.

5 Οὗτος γὰρ ἐν Πέρσαις τοῖς παρανομωτάτοις καὶ τεχθεῖς καὶ τραφεῖς καὶ ἐκ τοιούτων γονέων βλαστήσας καὶ τὰ ἐκείνων νόμιμα παιδευθεῖς εἰς τοσαύτην ἤλασεν ἀρετήν, ὡς ἀποκρύψαι καὶ τοὺς ἐξ εὐσεβῶν φύντας καὶ τροφήν εὐσεβῆ δεξαμένους παιδόθεν. Πρῶτον μὲν γὰρ τοῦ γένους καταφρονήσας (ἐπίσημον 10 δὲ τοῦτο ἦν καὶ λαμπρόν), εἰς τὴν τοῦ Δεσπότου προσκύνησιν ἔδραμε τοὺς προπάτορας μιμησάμενος μάγους· εἶτα τῶν ὁμοφύλων τὴν ἀσέβειαν βδελυζάμενος τὴν ἀλλοδαπὴν τῆς οἰκείας προεἶλετο καὶ τὴν Ἑδεσσαν καταλαβὼν (πόλις δὲ αὕτη μεγίστη καὶ πολυάνθρωπος καὶ τῇ εὐσεβείᾳ διαφερόντως λαμπρυνόμε- 15 νη), ἔξω τῶν περιβόλων οἰκίδιον εὐρῶν καὶ ἑαυτὸν καθείρξας τῆς οἰκείας ἐπεμελεῖτο ψυχῆς, οἷά τις ἄριστος γεωργὸς προρρίζους τῶν παθῶν τὰς ἀκάνθας ἐκτέμνων καὶ τὸ θεῖον λήϊον ἐκκαθαίρων καὶ τοὺς τῶν εὐαγγελικῶν σπερμάτων καρποὺς ὠρίμους τῷ Δεσπότῃ προσφέρων.

2

20 Ἐκεῖθεν δὲ καταλαμβάνει τὴν Ἀντιόχειαν ὑπὸ τῆς αἰρετικῆς ζάλης χαλεπῶς κυκωμένην καὶ πρὸ τοῦ ἄστεως ἐν τινι κα-

8. ΑΦΡΑΑΤΗΣ

1

Ἡ φύση ὄλων τῶν ἀνθρώπων εἶναι μία καὶ εἶναι εὐκολο
νὰ γίνουν φιλόσοφοι ὅσοι θέλουν, εἴτε Ἑλληνας εἶναι εἴτε βάρ-
βαροι. Αὐτὸ μπορούμε νὰ τὸ μάθομε καὶ ἀπὸ πολλές ἄλλες πε-
ριπτώσεις, ἀρκεῖ ὅμως καὶ μόνον ὁ Ἀφραάτης νὰ τὸ δηλώσει
καθαρὰ.

Διότι αὐτὸς, ἐνῶ γεννήθηκε καὶ ἀνατράφηκε στὴ χώρα
τῶν παρανομότατων Περσῶν, ἐνῶ βλάστησε ἀπὸ τέτοιους γο-
νεῖς καὶ ἀνατράφηκε τὰ νόμιμα ἐκείνων, ἔφθασε σὲ τὸση ἀρε-
τή, ὥστε νὰ ἐπισκιάσει καὶ ἐκείνους ποὺ γεννήθηκαν ἀπὸ εὐσε-
βεῖς καὶ ἀνατράφηκαν ἀπὸ παιδικὴ ἡλικία μὲ εὐσέβεια. Διότι
στὴν ἀρχή, ἀφοῦ περιφρόνησε τὸ γένος του (αὐτὸ ἦταν ἐπίσημο
καὶ λαμπρὸ), ἔτρεξε νὰ προσκυνήσει τὸν Δεσπότη, μιμούμενος
τοὺς προπάτορές του μάγους. Ἐπειτα ἀποστράφηκε τὴν ἀσε-
βεια τῶν συμπατριωτῶν του καί, προτιμώντας ξένη χώρα ἀπὸ
τὴ δική του, ἔφθασε στὴν Ἑδεσσα (αὐτὴ ἦταν πάρα πολὺ μεγά-
λη καὶ πολυάνθρωπη πόλη ποὺ φημιζόταν ιδιαίτερα γιὰ τὴν εὐ-
σέβεια)· ἐκεῖ βρῆκε ἔξω ἀπὸ τὰ τεῖχη ἓνα μικρὸ σπιτάκι καί,
ἀφοῦ κλείσθηκε μέσα σ' αὐτό, φρόντιζε τὴν ψυχὴ του σὰν ἄρι-
στος γεωργὸς ποὺ ξερριζώνει τὰ ἀγκάθια τῶν παθῶν, καθαρίζει
τὸ θεῖο χωράφι καὶ προσφέρει στὸν Δεσπότη τοὺς ὄρμους
καρποῦς τῶν εὐαγγελικῶν σπερμάτων.

2

Ἀπὸ ἐκεῖ φθάνει στὴν Ἀντιόχεια, ποὺ ἦταν ἐπικίνδυνα
περικυκλωμένη ἀπὸ τὴν αἰρετικὴ ζάλη καὶ πῆγε σ' ἓνα φροντι-

ταχθεῖς φροντιστηρίῳ φιλοσοφίας καὶ τῆς Ἑλλάδος φωνῆς μα-
 θῶν ὀλίγα ἄττα ρημάτια εἶλκε μὲν ὅτι πλείστους εἰς τὴν τῶν
 θείων λογίων ἀκρόασιν· τῇ δὲ μιζοβαρβάρῳ κεχρημένος
 γλώττη τὰς τῆς διανοίας ὠδῖνας προέφερεν, ἐκ τῆς τοῦ θεοῦ
 5 Πνεύματος χάριτος τὰ τοιαῦτα δεχόμενος νάματα. Τίς γὰρ τῶν
 ἐπ' εὐγλωττία βρενθυομένων καὶ τὰς ὄφρυς συναγόντων καὶ
 σοβαρῶς φθειγγομένων καὶ ἐπὶ ταῖς τῶν συλλογισμῶν πάγαις
 νεανιευομένων τῆς ἀπαιδεύτου καὶ βαρβάρου φωνῆς ἐκείνης
 περιεγένετο πῶποτε; Λογισμοῖς μὲν γὰρ λογισμούς, θείοις δὲ
 10 λόγοις τοὺς τῶν φιλοσόφων κατηγωνίζετο λόγους, μετὰ τοῦ με-
 γάλου Παύλου βοῶν· «εἰ καὶ ἰδιώτης τῷ λόγῳ, ἀλλ' οὐ τῇ
 γνώσει». Καὶ τοῦτον ἀεὶ διετέλει τὸν τρόπον κατὰ τὴν ἀποστο-
 λικὴν φωνήν· «λογισμοὺς καθαιρῶν καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμε-
 νον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ, καὶ αἰχμαλωτίζων πᾶν νόημα
 15 εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ». Καὶ ἦν ἰδεῖν συνθέοντας καὶ
 τοὺς ἐν τέλει καὶ ἀξιώματι καὶ τοὺς ἐν τινι στρατείᾳ τεταγμέ-
 νους καὶ τοὺς ἀποχειροβιώτους καὶ ἀπαξαπλῶς ἰδιώτας τε καὶ
 στρατιώτας, πεπαιδευμένους καὶ λόγων ἀμυῆτους, πενία συ-
 ζῶντας καὶ πλούτῳ κομῶντας, καὶ τοὺς μὲν σιγῇ δεχομένους τὰ
 20 προσφερομένα, τοὺς δὲ καὶ ἐρομένους καὶ πυνθανομένους καὶ
 ἀφορμὰς τῷ λόγῳ παρέχοντας.

3

Τοσοῦτον δὲ ἀναδεδεγμένος πόνος σύνοικον λαβεῖν οὐκ
 ἠνέσχετο πῶποτε, ἀλλὰ τὴν αὐτουργίαν τῆς παρ' ἐτέρων αὐτῷ
 προσφερομένης θεραπείας προείλετο· καὶ παρὰ τὴν ἀδλειον θύ-
 25 ραν τὰς συνουσίας ποιούμενος, αὐτὸς ἀνεῶγνυ τοῖς εἰσιούσι καὶ
 ἀπιόντας προῦπεμπεν. Ἐδέξατο δὲ παρά τινος οὐδὲν πῶποτε,

στήριο φιλοσοφίας λίγο έξω από την πόλη, όπου έμαθε μερικά ελληνικά λόγια. Έκει προσείλκυσε πάρα πολλούς στην άκρόαση των θείων λόγων και χρησιμοποιώντας τη μεσοβάρβαρη γλώσσα πρόσφερε τους πνευματικούς καρπούς, δεχόμενος αυτά τα νάματα από τη χάρη του αγίου Πνεύματος. Διότι ποιός από εκείνους που καμαρώνουν για την ευφράδεια και ζαρώνουν τα φρύδια, που μιλούν με σοβαρότητα και καυχιώνται για τους γεμάτους δολιότητα συλλογισμούς υπερίσχυσαν ποτέ μέχρι τώρα της αγύμναστης και βάρβαρης εκείνης φωνής; Διότι κατατρόπωσε τα σοφίσματα με τους συλλογισμούς και τα λόγια των φιλοσόφων με τους θείους λόγους, φωνάζοντας μαζί με τον απόστολο Παύλο: «αν και άμαθής στα λόγια, αλλά όχι στη γνώση»¹. Και ζούσε πάντα με αυτό τον τρόπο ζωής σύμφωνα με τα αποστολικά λόγια, «καθαρίζοντας τους συλλογισμούς και κάθε έπαρση που ύψώνεται έναντίον της γνώσεως του Θεού και αιχμαλωτίζοντας κάθε στοχασμό στην ύπακοή του Χριστού»². Και μπορούσε να βλέπει κανείς τους κυβερνήτες και τους αξιωματούχους, τους αξιωματικούς και τους εργάτες και γενικά ιδιώτες και στρατιώτες, μορφωμένους και άμόρφωτους, φτωχούς και πλούσιους, να τρέχουν κοντά του· άλλοι ν' άκούνε σιωπώντας και άλλοι να έρωτούν και να θέλουν να μάθουν και να δίνουν άφορμή για συζήτηση.

3

Και ενώ είχε αναλάβει τόσο κόπο, δεν άνεχθηκε ποτέ να πάρει συγκάτοικο, αλλά προτίμησε την αυτοπρόσωπη εργασία από τη φροντίδα που του προσφέρονταν από τους άλλους: κάνοντας τις συγκεντρώσεις κοντά στην αύλοπορτα, άνοιγε ο ίδιος σ' αυτούς που έρχονταν μέσα και κατευόδωνε εκείνους που έφευγαν. Ποτέ δεν δέχθηκε τίποτα από κανένα, ούτε ψωμί,

---

1. Β' Κορ. 11,6.

2. Β' Κορ. 10,4-5.

οὐκ ἄρτον, οὐκ ὄψον, οὐχ ἱμάτιον, ἀλλ' εἷς αὐτῷ μόνος τῶν γνωρίμων ἐχορήγει τὸν ἄρτον. Εἰς δὲ γῆρας ἐλάσας βαθὺ καὶ λαχάνου μετὰ ἡλίου δυσμὰ μετελάμβανεν.

4

Φασὶ δὲ Ἀνθέμιον, ὃς καὶ ὑπαρχος ἐς ὕστερον ἐγεγόνει
 5 καὶ ὑπατος, ἠνίκα πρεσβευτῆς χειροτονηθεὶς τὴν εἰς Πέρσας ἀποδημίαν ἐστείλατο, χιτῶνα αὐτῷ κομίσει παρὰ Πέρσαις ὑφασμένον καὶ εἰπεῖν ὅτι· ὦ πάτερ, εἰδὼς ἐκάστῳ τῶν ἀνθρώπων τὴν οἰκείαν πατρίδα γλυκεῖαν καὶ τοὺς ἐκεῖ φυομένους ἡδίστους καρπούς, ἐκ τῆς πατρίδος σοι τοῦτον κεκόμικα τὸν χιτῶνα, καὶ
 10 ἵκετεύω σε μὲν τοῦτον λαβεῖν, ἐμὲ δὲ τὴν σὴν εὐλογίαν ἀντιλαβεῖν'. Ὁ δὲ πρῶτον μὲν τοῦτον ἐν τῷ βάθρῳ θεῖναι προσέταξεν· εἶτα λόγων ἐτέρων μεταξὺ γενομένων, ἀθυμεῖν ἔλεγε διχῆ μεριζομένου τοῦ λογισμοῦ. Ἐκείνου δὲ τὴν αἰτίαν πυθομένου, 'ἕνα', ἔφη, 'σύνοικον ἔχειν εἰλόμην ἀεὶ καὶ νόμον ἐμαυτῷ τέθηκα τῶν
 15 δύο πάμπαν ἀρνηθῆναι τὸ συνοικέσιον· ἐκκαίδεκα τοίνυν ἔτη μοί τινος συνοικήσαντος καὶ θυμήρους ὄντος ἀφίκετό τις φυλέτης ἐμοὶ συνοικεῖν ἐθέλων καὶ τούτου τυχεῖν ἀξιῶν· τοῦτό μοι μερίζει τὸν νοῦν· δύο μὲν γὰρ ἔχειν κατὰ ταῦτόν οὐκ ἀνέξομαι. Τὸν γὰρ φυλέτην ὡς φυλέτην ἀσπάζομαι· τὸν δὲ πρότερον ὡς
 20 καταθύμιόν μοι γεγεννημένον ἐκβαλεῖν καὶ ἀνιαρὸν ἠγοῦμαι καὶ ἄδικον'. Ὁ δὲ· 'εἰκότως', ἔφη, 'ὦ πάτερ, οὐδὲ γὰρ ὄσιον τὸν μὲν ἐπὶ πλεῖστον τεθεραπευκότα χρόνον ὡς οὐκ ἐπιτήδειον ἀποπέμψασθαι, τὸν δὲ οὐδέπω πειραν τῶν οἰκείων δεδωκότα τρόπων διὰ μόνην εἰσδέξασθαι τὴν πατρίδα'. Πρὸς ταῦτα ὁ θεῖος
 25 Ἀφραάτης· 'οὐκοῦν', ἔφη, 'ὦ θαυμάσιε, τὸν χιτῶνα τοῦτον οὐ λήψομαι· δύο μὲν γὰρ ἔχειν οὐκ ἀνέξομαι. Ἠδίων δὲ κατὰ τὴν ἐμὴν καὶ κρείττων κατὰ τὴν σὴν ψῆφον ὁ τοσοῦτόν μοι διακο-

οὔτε προσφάγιο, οὔτε ἔνδυμα, ἀλλὰ ἓνας μόνο ἀπὸ τοὺς φίλους τοῦ ἔδινε τὸ ψωμί. Ὅταν ἔφθασε σὲ βαθειὰ γεράματα ἔτρωγε ἐπίσης καὶ χόρτα μετὰ τὴ δύση τοῦ ἡλίου.

4

Λένε ὅτι ὁ Ἀνθέμιος, ποὺ ἦταν ὑπαρχος καὶ ἀργότερα ἔγινε ὑπατος, ὅταν πῆγε στὴν Περσία ὡς πρεσβευτής, τοῦ ἔφερε χιτῶνα ὑφασμένο ἀπὸ τοὺς Πέρσες καὶ τοῦ εἶπε· ‘Πάτερ, ἐπειδὴ ξέρω ὅτι γιὰ καθένα ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ἡ ἰδιαίτερὴ του πατρίδα εἶναι γλυκειὰ καὶ οἱ καρποὶ ποὺ φυτρῶνουν ἐκεῖ εἶναι πιὸ γλυκεῖς, σοῦ ἔφερα ἀπὸ τὴν πατρίδα σου αὐτὸν τὸν χιτῶνα, καὶ σὲ παρακαλῶ νὰ τὸν πάρεις καὶ νὰ μοῦ δώσεις τὴν εὐλογία σου’. Καὶ αὐτὸς πρῶτα τὸν πρῶσταξε νὰ τὸν βάλει πᾶνω στὸ κάθισμα· ἔπειτα ἀνάμεσα σὲ ἄλλες συζητήσεις ποὺ γίνονταν τοῦ ἔλεγε ὅτι στενοχωριέται ὅταν ἡ σκέψη του μοιράζεται στὰ δύο. Καὶ ὅταν ἐκεῖνος θέλησε νὰ μάθει τὴν αἰτία εἶπε· ‘Προτιμοῦσα πάντα νὰ ἔχω ἓνα συγκατοικο καὶ ἔχω βάλει κανόνα στὸν ἑαυτὸ μου ν’ ἀρνηθῶ ὀλότελα τὴ συμβίωση μὲ δύο· ἀφοῦ λοιπὸν ἔντεκα χρόνια συγκατοίκησα μ’ ἓναν ποὺ ἦταν καλοδιάθετος, ἦρθε κάποιος ὁμόφυλος ποὺ ἤθελε νὰ συγκατοικήσει μ’ ἐμένα καὶ ποὺ εἶχε τὴν ἀξίωση νὰ τὸ πετύχει. Αὐτὸ μοιράζει στὰ δύο τὸ μυαλό μου· διότι δὲν θ’ ἀνεχθῶ νὰ ἔχω συγχρόνως δύο. Διότι τὸν ὁμόφυλο τὸν ἀγαπῶ σὰν ὁμόφυλό μου· τὸν προηγούμενο ὅμως ποὺ μοῦ ἔγινε πολυαγάπητος, τὸ θεωρῶ λυπηρὸ καὶ ἄδικο νὰ τὸν βγάλω’. Καὶ ἐκεῖνος εἶπε· ‘Καὶ βέβαια, πάτερ, διότι δὲν εἶναι σωστὸ αὐτὸν ποὺ σὲ ἔχει φροντίσει γιὰ πάρα πολὺ καιρὸ νὰ τὸν διώξεις σὰν ἀκατάλληλο καὶ ἐκεῖνον ποὺ δὲν ἔχει δοκιμασθεῖ γιὰ τὴ συμπεριφορὰ του νὰ τὸν δεχθεῖς μόνο ἐξαιτίας τῆς πατρίδας’. Σ’ αὐτὰ τὰ λόγια ὁ θεῖος Ἀφραάτης ἀπάντησε· ‘Λοιπὸν, θαυμάσιε, αὐτὸν τὸν χιτῶνα δὲν θὰ τὸν πάρω· διότι δὲν θ’ ἀνεχθῶ νὰ ἔχω δύο. Καὶ εἶναι πιὸ εὐχάριστος, σύμφωνα μὲ τὴ δική μου κρίση, καὶ καλύτερος, σύμφωνα μὲ τὴ δική σου γνώμη, ἐκεῖνος ποὺ μ’ ἐξυπηρέτησε τόσο πολὺ

νήσας χρόνον». Οὕτω κατασοφισάμενος τὸν Ἀνθέμιον καὶ θαῦμα τῆς ἀγχινοίας παρεσχηκῶς ἔπεισε μηδένα λοιπὸν αὐτῷ περὶ τοῦ χιτῶνος ἐκείνου λόγον προσενεγκεῖν.

Ἐγὼ δὲ ταῦτα διεξῆλθον, δύο κατὰ ταῦτὸν ἐπιδειξάσαι βου-
5 λόμενος, καὶ ὅτι παρ' ἐνὸς ἐδέχετο μόνου τὴν ἀποχρῶσαν τῷ σῶματι θεραπείαν, καὶ ὅτι τοσαύτης ἦν σοφίας ἀνάπλεως, ὡς παρασκευάσαι τὸν ἰκετεύοντα δέξασθαι ψηφίσασθαι τὸ μὴ δέ-
ξασθαι.

5

Ἄλλὰ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα καταλιπὼν τὰ μείζονα διηγῆ-
10 σομαι.

Ἰουλιανοῦ τοῦ θεομισοῦς δίκας τῆς ἀσεβείας ἐν τῇ βαρ-
βάρῳ δεδωκότος, ὀλίγης μὲν γαλήνης ἀπέλαυσαν τῆς εὐσεβείας
οἱ τρόφιμοι, Ἰοβιανοῦ τῆς Ρωμαίων ἡγεμονίας δεξαμένου τοῦς
οἶακας. Ἐπειδὴ δὲ καὶ οὗτος βραχὺν κομιδῇ βασιλεύσας χρόνον
15 τοῦ βίου τὸ πέρας ἐδέξατο, Οὐάλης δὲ τῆς ἔω τὴν ἡγεμονίαν
διεδέξατο, καταιγιῖδες πάλιν καὶ θύελλαι τὸ καθ' ἡμᾶς ἀνερρίπι-
ζον πέλαγος καὶ κλύδων ἐγήγερτο χαλεπὸς καὶ τρικυμῖαι πάντο-
θεν τῷ σκάφει προσέβαλλον· χαλεπώτερον δὲ τὸν χειμῶνα ἢ
τῶν κυβερνητῶν ἐρημία ἐποίει· τούτους γὰρ ὁ κατὰ μόνης τῆς
20 εὐσεβείας θρασὺς βασιλεὺς τὴν ὑπερορίαν οἶκεῖν κατηνάγκασεν.
Καὶ τοσαύτη παρανομία χρησάμενος κόρον τῆς δυσσεβείας οὐκ
ἔλαβεν, ἀλλὰ πάντα τῶν εὐσεβῶν ἐσκεδάννυ τὸν σύλλογον, θη-
ρὸς δίκην ἀγρίου τὸ ποίμνιον διασπᾶσαι φιλονεικῶν. Τούτου εἴ-
νεκα οὐ μόνον αὐτοῦς ἀπάσης ἐκκλησίας ἐξήλασεν, ἀλλὰ καὶ ἐκ
25 τῆς ὑπωρείας καὶ ἐκ τῆς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ καὶ ἐκ τοῦ πολεμι-
κοῦ γυμνασίου. Ταῦτα γὰρ ἅπαντα ἀμείβοντες διετέλεσαν τὰ
χωρία, τῆς ὀπλιτικῆς χειρὸς γενόμενοι πάρεργον. Καὶ Σκύθαι
μὲν καὶ οἱ ἄλλοι βάρβαροι τὴν Θράκην ἅπασαν ἀπὸ τοῦ Ἰστρου

καιρό'. Ἀφοῦ ἀποστόμωσε ἔτσι τὸν Ἀνθέμιο καὶ τοῦ ἔδειξε δεῖγμα τῆς ὀξύνοιάς του, τὸν ἔπεισε νὰ μὴ πεῖ στὸ ἐξῆς κανένα λόγο γιὰ ἐκεῖνον τὸν χιτώνα.

Ἐγὼ τὰ εἶπα αὐτά, ἐπειδὴ ἤθελα ν' ἀποδείξω ταυτοχρόνως δύο πράγματα· ὅτι δηλαδὴ τὴν ἀναγκαία γιὰ τὸ σῶμα φροντίδα τὴ δεχόταν ἀπὸ ἓνα μόνο πρόσωπο, καὶ ὅτι ἦταν πλημμυρισμένος ἀπὸ τόση σοφία, ὥστε νὰ κάνει ἐκεῖνον ποῦ τὸν παρακαλοῦσε νὰ δεχθεῖ τὸν χιτώνα, νὰ συμφωνήσει μὲ τὴ γνώμη του νὰ μὴ τὸν δεχθεῖ.

5

Ἄλλὰ ἀφοῦ ἀφήσω αὐτὰ καὶ τὰ τέτοια θὰ διηγηθῶ τὰ μεγαλύτερα.

Ὅταν ὁ θεόμισος Ἰουλιανὸς τιμωρήθηκε γιὰ τὴν ἀσέβειά του στὴ βαρβαρικὴ χώρα, οἱ πιστοὶ τῆς εὐσέβειας ἀπόλαυσαν λίγη γαλήνη, ἀφοῦ διαδέχθηκε ὁ Ἰοβιανὸς τὴ διακυβέρνηση τῆς Ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας. Ὅταν ὅμως καὶ αὐτὸς μετὰ ὀλιγοχρόνια βασιλεία δέχθηκε τὸ τέλος τῆς ζωῆς καὶ τὸν διδαδέχθηκε ὁ Οὐάλης στὴν κυβέρνηση τῆς Ἀνατολῆς, πάλι καταιγίδες καὶ θύελλες ἔδερναν τὸ πέλαγός μας· σηκώθηκε τότε φοβερὴ θαλασσοταραχὴ καὶ οἱ τρικυμίες χτυποῦσαν ἀπὸ παντοῦ τὸ σκάφος. Τὴ συμφορὰ μάλιστα ἔκανε χειρότερη ἡ ἀπουσία τῶν ποιμένων μας· διότι ὁ θρασὺς βασιλιάς, ποῦ ἦταν ἐχθρὸς τῆς εὐσέβειας, τοὺς ἀνάγκασε νὰ μένουν στὴν ἐξορία. Καὶ ἂν καὶ ἔδειξε τόση παρανομία, δὲν χόρτασε ἀπὸ τὴν ἀσέβεια· ἀλλὰ πάντα διέλυε τὴ συγκέντρωση τῶν εὐσεβῶν, σὰν ἄγριο θηρίο ποῦ φιλονεικεῖ νὰ διασπάσει τὸ ποῖμνιο. Γι' αὐτὸ δὲν τοὺς ἔδιωξε μόνο ἀπὸ κάθε ἐκκλησία, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοὺς πρόποδες τοῦ βουνοῦ καὶ ἀπὸ τὴν ὄχθη τοῦ ποταμοῦ καὶ ἀπὸ τὸ πολεμικὸ γυμναστήριο³. Διότι ἐγκατέλειπαν ὄλους αὐτοὺς τοὺς τόπους καὶ δὲν ἀντιστέκονταν μὲ ὄπλα. Ἐνῶ οἱ Σκύθες καὶ οἱ ἄλλοι βάρβαροι

3. Ὁ ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας Μελέτιος ἔμεινε στὴν ἐξορία ὡς ποῦ πέθανε ὁ Οὐάλης τὸ 378.

μέχρι τῆς Προποντίδος ἀδεῶς ἐληΐζοντο, ὁ δὲ τούτων μὲν οὐδὲ τὴν ἀκοὴν ἐστῶσι τοῖς ὠσί, τὸ δὴ λεγόμενον, ἠδύνατο δέχεσθαι, κατὰ δὲ τῶν ὁμοφύλων καὶ ὑπηκόων καὶ εὐσεβεῖα λαμπρυνόμενων τοῖς ὄπλοις ἐκέχρητο.

6

5 Ὁ δὲ θεῖος λεῶς τὴν τῶν κακῶν ἐκείνων ἀωρίαν ὀλοφύρομενος τὴν δαυϊτικὴν ἐκείνην ἔψαλλεν ᾠδὴν· «ἐπὶ τῶν ποταμῶν Βαβυλῶνος, ἐκεῖ ἐκαθίσαμεν καὶ ἐκλαύσαμεν ἐν τῷ μνησθῆναι ἡμᾶς τῆς Σιών». Τὰ δὲ λοιπὰ τῆς ᾠδῆς οὐκέτι αὐτοῖς ἀρμόδια ἦν· οὐ γὰρ εἶασεν Ἀφραάτης καὶ Φλαβιανὸς καὶ
10 Διόδωρος ἐπὶ ταῖς ἰτέαις κρεμασθῆναι τῆς διδασκαλίας τὰ ὄργανα, οὐδὲ εἰπεῖν ἠνέσχοντο, «πῶς ἔσωμεν τὴν ᾠδὴν Κυρίου ἐπὶ γῆς ἀλλοτρίας;». Ἀλλὰ καὶ ἐν ὄρεσι καὶ ἐν παδίοις καὶ ἐν ἄστει καὶ ἐν προαστείοις καὶ ἐν οἰκίαις καὶ ἐν ἀγοραῖς ἤδον διηνεκῶς τὴν ᾠδὴν Κυρίου. Ἐμαθον γὰρ παρὰ τοῦ Δαβὶδ ὅτι «τοῦ Κυ-
15 ρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς, ἡ οἰκουμένη, καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ». Ἦκουσαν δὲ πάλιν τοῦ αὐτοῦ προφήτου λέγοντος· «εὐλογεῖτε τὸν Κύριον, πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ, ἐν παντὶ τόπῳ τῆς δεσποτείας αὐτοῦ». Ἦκουσαν δὲ καὶ τοῦ θεσπεσίου Παύλου παρεγγυῶντος «προσεύχεσθαι τοὺς ἄνδρας ἐν παντὶ
20 τόπῳ, ἐπαίροντας ὀσίους χεῖρας χωρὶς ὀργῆς καὶ διαλογισμῶν». Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Δεσπότης πρὸς τὴν Σαμαρεῖτιν διαλεγόμενος, σαφέστερον τοῦτο προεῖρηκεν· «ἀμὴν» γάρ, ἔφη, «λέγω σοι, γύναι, ὅτι ἔρχεται ὥρα, καὶ νῦν ἐστίν, ὅτε οὔτε ἐν τῷ τόπῳ οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις, ἀλλ' ἐν παντὶ τόπῳ προσκυνήσουσι τῷ
25 Πατρί». Ταῦτα πεπαιδευμένοι, καὶ ἐν οἰκίᾳ καὶ ἐν ἀγορᾷ, καὶ ἀποστολικῶς εἰπεῖν, «δημοσίᾳ καὶ κατ' οἴκους», διαμαρτυρόμε-

4. Ψαλμ. 136,1.

5. Αὐτοὶ οἱ δύο τελευταῖοι, Φλαβιανὸς καὶ Διόδωρος, ἦσαν πρεσβύτεροι, προϊστάμενοι ὅλης τῆς Ἐκκλησίας Ἀντιοχείας. Ἀργότερα ὁ Φλαβιανὸς ἔγινε πατριάρχης Ἀντιοχείας καὶ ὁ Διόδωρος ἐπίσκοπος Ταρσοῦ.

λεηλατοῦσαν ἄφοβα ὅλη τὴ Θράκη ἀπὸ τὸν Ἰστρο μέχρι τὴν Προποντίδα, αὐτὸς δὲν μπορούσε οὔτε ν' ἀκούσει γι' αὐτά, σύμφωνα μὲ τὰ λεγόμενα, ὅμως χρησιμοποιοῦσε ὄπλα ἐναντίον τῶν ὁμοφύλων καὶ τῶν ὑπηκόων ποὺ φημιζόταν γιὰ τὴν εὐσέβεια.

6

Θρηνώτας τότε ὁ θεῖος λαὸς γιὰ τὸ ἄκαιρο ἐκείνων τῶν συμφορῶν, ἔψαλλε τὴ Δαυϊτικὴ ἐκείνη ὠδή· «στοὺς ποταμοὺς τῆς Βαβυλώνας, ἐκεῖ καθίσαμε καὶ κλάψαμε ἐνθυμούμενοι τὴ Σιών»⁴. Τὰ ὑπόλοιπα ὅμως τοῦ ψαλμοῦ δὲν ἐφαρμόζονταν σ' αὐτούς· διότι ὁ Ἀφραάτης καὶ ὁ Φλαβιανὸς καὶ ὁ Διόδωρος⁵ δὲν ἄφησαν νὰ κρεμασθοῦν στὶς ἰτιές τὰ ὄργανα τῆς διδασκαλίας, οὔτε ἀνέχονταν νὰ ποῦν, «πῶς θὰ ψάλομε τὸν ψαλμὸ τοῦ Κυρίου σὲ ξένη χώρα;»⁶. Ἀλλὰ καὶ στὰ βουνὰ καὶ στὶς πεδιάδες καὶ στὴν πόλη καὶ στὰ περίχωρα καὶ στὰ σπίτια καὶ στὶς ἀγορὲς ἔψαλλαν συνεχῶς τὸν ψαλμὸ τοῦ Κυρίου. Διότι ἔμαθαν ἀπὸ τὸν Δαβὶδ ὅτι «ἡ γῆ εἶναι τοῦ Κυρίου καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς, ἡ οἰκουμένη, καὶ ὅλοι ὅσοι κατοικοῦν σ' αὐτή»⁷. Καὶ ἄκουσαν πάλι τὸν ἴδιο προφήτη νὰ λέγει· «εὐλογεῖτε τὸν Κύριο ὅλα τὰ ἔργα του σὲ κάθε μέρος τῆς κυριαρχίας του»⁸. Καὶ ἄκουσαν καὶ τὸ θεσπέσιο Παῦλο νὰ παραγγέλλει· «οἱ ἄνθρωποι νὰ προσεύχονται σὲ κάθε τόπο, ὑψώνοντας ὅσια χέρια χωρὶς ὀργὴ καὶ διαλογισμούς»⁹. Καὶ ὁ ἴδιος ὁ Δεσπότης συζητώντας μὲ τὴ Σαμαρείτιδα τὸ εἶχε πεῖ σαφέστερα· διότι εἶπε· «ἀλήθεια σοῦ λέγω, γυναίκα, ὅτι πλησιάζει ἡ ὥρα ὅπου οὔτε σ' αὐτὸν τὸν τόπο οὔτε στὰ Ἱεροσόλυμα, ἀλλὰ σὲ κάθε τόπο θὰ προσκυνοῦν τὸν Πατέρα»¹⁰. Μαθαίνοντας αὐτὰ καὶ στὸ σπίτι καὶ στὴν ἀγορά, καὶ γιὰ νὰ μιλήσω ἀποστολικά, «δημόσια καὶ ἰδιωτικά»¹¹ πάντοτε ὁμο-

6. Ψαλμ. 136,4.

7. Ψαλμ. 33,1.

8. Ψαλμ. 102, 22.

9. Α' Τιμ. 2,8.

10. Ἰω. 4,21-23.

11. Πράξ. 20,20.

νοι διετέλουν καὶ οἷόν τινες ἄριστοι στρατηγοὶ τοὺς μὲν οἰκείους ὀπλίζοντες, τοὺς δὲ ἐναντίους κατακεντοῦντες.

7

Τὸ μὲν οὖν τὸν μέγαν Φλαβιανὸν καὶ τὸν θεῖον Διόδωρον ὑποποιμαίνοντας τηνικάδε καὶ τῆς δευτέρας καθέδρας ἤξιωμένους ταῦτα δρᾶν ἃ προείρηκα, θαυμαστὸν μὲν καὶ εὐφημίας ἄξιον· ἀλλ' ὁμως ταῦτα ἔπραττον στρατηγοὶ προβεβλημένοι καὶ τοῖς στρατηγικοῖς ὑποκείμενοι νόμοις. Ὁ δὲ σοφώτατος Ἀφραάτης ἐθελοντῆς ἐπὶ τούτους κατεπήδησε τοὺς ἀγῶνας. Ἡσυχία γὰρ συντεθραμμένος καὶ καθ' ἑαυτὸν ζῆν προηρημένος 10 καὶ ἔξω βελῶν, τὸ δὴ λεγόμενον, καθήμενος, τοῦ πολέμου τὸ σφοδρὸν θεασάμενος τὴν οἰκείαν ἀσφάλειαν οὐκ ἠγάπησεν, ἀλλ' εἰς καιρὸν τῇ ἡσυχίᾳ ἐρρῶσθαι φράσας πρόμαχος τῆς τῶν εὐσεβῶν ἐγένετο φάλαγγος, βάλλων μὲν καὶ βίῳ καὶ λόγῳ καὶ θαύμασι, βαλλόμενος δὲ οὐδέποτε.

8

15 Καὶ δῆποτε θεασάμενος αὐτὸν ὁ πάντα ἀνόητος βασιλεὺς εἰς τὸ πολεμικὸν ἐξιόντα γυμνάσιον (ἐκεῖ γὰρ τότε συνέβη τοὺς τῆς Τριάδος συναθροίζεσθαι θιασώτας· ὑπέδειξε δὲ τις αὐτὸν παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ βαδίζοντα ἐκ τῶν βασιλείων τῷ βασιλεῖ διακύπτοντι), ἤρετο ποῖ τὴν ὁρμὴν ἔχων ἐπεῖγοιτο. Τοῦ 20 δὲ εἰρηκότος ὡς τὰς ὑπὲρ τῆς οἰκουμένης καὶ τῆς βασιλείας ἄπεισι προσευχὰς ποιησόμενος, πάλιν ὁ βασιλεὺς ἀπεκρίνατο· 'Καὶ τί δῆποτε τὸν μονήρη βίον ἐπαγγελλόμενος, ἀδεῶς κατὰ τὴν ἀγορὰν βαδίζεις τὴν ἡσυχίαν καταλιπών;' Ὁ δὲ (καὶ γὰρ εἰώθει τὸν Δεσπότην μιμούμενος παραβολικῶς συλλογίζεσθαι), 25 'Εἰπέ μοι', ἔφη, 'ὦ βασιλεῦ, εἰ παρθένος ἐτύγχανον ἐν θαλάμῳ τινὶ κρυπτομένη, ἐθεασάμην δὲ τινα πῦρ ἐμβάλλοντα τῇ τοῦ πα-

λογοῦσαν καὶ σὰν ἄριστοι στρατηγοὶ ὄπλιζαν τοὺς ὄπαδούς τους καὶ πρόσβαλλαν τοὺς ἐχθρούς.

7

Εἶναι βέβαια ἄξιο θαυμασμοῦ καὶ ἐπαίνου τὸ ὅτι ἔκαναν αὐτὰ ποὺ προεῖπα ὁ μέγας Φλαβιανὸς καὶ ὁ θεῖος Διόδωρος ποὺ τότε ἦταν κάτω ἀπὸ τὸν ποιμενάρχη καὶ εἶχαν τὸ δεῦτερο ἀξίωμα μετὰ ἀπ' αὐτόν· ἀλλ' ὅμως αὐτὰ τὰ ἔκαναν στρατηγοὶ διαλεχτοί, ποὺ ὑποτάσσονταν στοὺς στρατηγικοὺς νόμους. Ἀντίθετα ὁ σοφότατος Ἀφραάτης κατέβηκε ἐθελοντῆς σ' αὐτοὺς τοὺς ἀγῶνες. Διότι, ἂν καὶ εἶχε ἀνατραφεῖ μὲ τὴν ἡσυχία καὶ εἶχε προτιμήσει νὰ ζεῖ μόνος του καὶ ζοῦσε, κατὰ τὰ λεγόμενα, ἐκτὸς βολῆς, ὅταν εἶδε τὴ σφοδρότητα τοῦ πολέμου, δὲν ἀγάπησε τὴν ἀσφαλεία του, ἀλλ' ἐγκατέλειψε προσωρινὰ τὴν ἡσυχία, ἔγινε πρόμαχος τῆς φάλαγγας τῶν εὐσεβῶν, χτυπώντας καὶ μὲ τὴ ζωὴ του καὶ μὲ τὰ λόγια καὶ τὰ θαύματα, χωρὶς ποτὲ νὰ χτυπηθεῖ.

8

Ὅταν κάποτε τὸν εἶδε ὁ πάντα ἀνόητος βασιλιάς νὰ παίρνει μέρος στὸ πολεμικὸ γυμναστήριο (διότι τότε ἔτυχε νὰ μαζευτοῦν ἐκεῖ οἱ ὄπαδοὶ τῆς Τριάδος· καὶ ἐνῶ βιάδιζε στὴν ὄχθη τοῦ ποταμοῦ τὸν ἔδειξε κάποιος στὸν βασιλιά ποῦ ἔσκυβε ἀπὸ τὰ ἀνάκτορα¹²), τὸν ρώτησε ποῦ πῆγαινε τόσο βιαστικά. Καὶ ὅταν τοῦ ἀπάντησε, ὅτι πηγαίνει νὰ προσευχηθεῖ γιὰ τὴν οἰκουμένη καὶ γιὰ τὴ βασιλεία, ὁ βασιλιάς πάλι τοῦ εἶπε: 'Καὶ γιατί τέλος πάντων, ἀφοῦ διάλεξες τὴ μοναχικὴ ζωὴ, βαδίζεις ἀφοβὰ στὴν ἀγορὰ, ἀφήνοντας τὴν ἡσυχία;' Αὐτὸς τότε (ποῦ συνήθιζε, μιμούμενος τὸν Δεσπότη, νὰ μιλάει παραβολικὰ) εἶπε: 'Πές μου, βασιλιά, ἂν ἦμουν παρθένος κόρη κρυμμένη σὲ ἓνα δωμάτιο καὶ

12. Τὸ ἐπεισόδιο αὐτὸ περιγράφει ὁ Θεοδώρητος καὶ στὴν Ἐκκλ. Ἰστ. 4,26.

τὸς οἰκίᾳ, τί ἂν μοι συνεβούλευσας δρᾶσαι, ἔξαπτομένην θεω-
 μένη τὴν φλόγα καὶ τὴν οἰκίαν ἐμπιπραμένην ὀρώσῃ; Ἐνδον
 καθῆσθαι καὶ πυρπολουμένην τὴν οἰκίαν παρορᾶν; Ἄλλ' οὕτως
 ἂν ἐγενόμην καὶ ἐγὼ τῆς πυρκαϊᾶς παρανάλωμα. Εἰ δὲ λέγεις
 5 ὅτι δραμεῖν ἔδει καὶ ὕδωρ φέρειν καὶ διαθέειν ἄνω καὶ κάτω
 καὶ τὴν φλόγα σβεννύναι, μὴ μέμφου μοι, βασιλεῦ, τοῦτο αὐτὸ
 ποιοῦντι. Ὁ γὰρ ἂν συνεβούλευσας θαλαμευομένη παρθένω,
 τοῦτο δρᾶν ἀναγκάζομαι τὸν μονήρη βίον ἐπαγγελλόμενος. Εἰ δὲ
 μέμφῃ μοι τὴν ἡσυχίαν καταλιπόντι, ἐπιμέμφου σαυτῷ ταύτην
 10 εἰς τὸν θεῖον οἶκον ἐμβαλόντι τὴν φλόγα καὶ μὴ ἐμοὶ σβεννύναι
 βιαζομένω. Ὅτι μὲν γὰρ δήπουθεν ἐπαμύνειν προσήκει οἴκῳ
 πατρῷ ἐμπιπραμένῳ καὶ αὐτὸς ὠμολόγησας· ὅτι δὲ τῶν ἐπὶ
 γῆς πατέρων γνησιώτερος ὁ Θεὸς παντί που δῆλον καὶ τῷ παν-
 τελῶς ἀμυήτῳ τῶν θείων. Οὐδὲν τοίνυν ἀπὸ σκοποῦ, οὐδὲ τῆς
 15 ἐξ ἀρχῆς προαιρέσεως ἐναντίον πράττομεν, ὧ βασιλεῦ, τοὺς τῆς
 εὐσεβείας τροφίμους συναθροίζοντές τε καὶ νέμοντες καὶ τὴν
 θεῖαν αὐτοῖς προσφέροντες πόαν'. Τούτων εἰρημένων, ὁ μὲν βα-
 σιλεὺς ἐπεψήφισε τῇ σιγῇ, τῷ τῆς ἀπολογίας δικαίῳ συλλογι-
 σθεῖς.

9

20 Εἷς δὲ τις τῶν οὔτε εἰς ἄνδρας, οὔτε εἰς γυναῖκας τελούν-
 των, ἀλλ' ἀφηρημένων τὸ τῷ χρόνῳ γενέσθαι πατέρες, καὶ τού-
 του εἵνεκα εὐνοεῖν βασιλεῖ νομιζομένων καὶ τὴν προσηγορίαν
 ἐντεῦθεν καρπούμενων, οὗτος ἄνωθεν τῷ θείῳ ἀνθρώπῳ λοι-
 δορησάμενος καὶ θάνατον προσηπείλησεν, ἀλλ' οὐκ εἰς μακρὰν
 25 ἔτισε τῆς θρασύτητος δίκην. Τοῦ γὰρ βασιλέως βαλανείῳ τὸ
 σῶμα θεραπεῦσαι θελήσαντος, προεισηλθε μὲν ὁ δαίλαιος ὡς

ἔβλεπα κάποιον νὰ βάζει φωτιά στὸ σπίτι τοῦ πατέρα μου, τί θὰ μὲ συμβούλευες νὰ κάνω, βλέποντας τὴ φωτιά νὰ θεριεύει καὶ τὸ σπίτι νὰ καίγεται, νὰ κάθομαι μέσα καὶ νὰ παραβλέπω τὸ σπίτι ποὺ καίγεται; Ἄλλ' ἔτσι θὰ γινόμεουν καὶ ἐγὼ πυρανάλωμα τῆς πυρκαϊᾶς. Ἄν ὅμως λὲς ὅτι πρέπει νὰ τρέξω, νὰ φέρω νερὸ καὶ νὰ τρέχω πάνω κάτω γιὰ νὰ σβήσω τὴ φωτιά, μὴ μὲ κατηγορεῖς, βασιλιά, ποὺ κάνω αὐτὸ ἀκριβῶς. Διότι ἐκεῖνο ποὺ θὰ συμβούλευες στὴν κόρη ποὺ εἶναι μέσα στὸ δωμάτιο νὰ κάνει, αὐτὸ ἀναγκάζομαι νὰ κάνω, ἂν καὶ διάλεξα τὴ μοναχικὴ ζωὴ. Καὶ ἂν μὲ κατηγορεῖς ἐπειδὴ ἄφησα τὴν ἡσυχία, νὰ κατηγορεῖς τὸν ἑαυτὸ σου ποὺ ἔβαλε τὴ φωτιά στὸν θεῖο οἶκο, καὶ ὄχι ἐμένα ποὺ βιάζομαι νὰ τὴ σβήσω. Διότι καὶ σὺ ὁ ἴδιος ὁμολόγησες ὅτι πρέπει ἀναμφισβήτητα νὰ ὑπερασπιστεῖ κανεὶς τὸ πατρικὸ σπίτι ποὺ καίγεται. Εἶναι φανερὸ στὸν καθένα καὶ στὸν ἐντελῶς ἀμύητο τῶν θείων, ὅτι ἀπὸ τοὺς γῆϊνους πατέρες γνησιότερος εἶναι ὁ Θεός. Λοιπὸν δὲν κάνομε τίποτε ἄσκοπο οὔτε ἀντίθετο μὲ τὴν ἀρχικὴ πρόθεση, βασιλιά μου, μὲ τὸ νὰ συναθροίζομε καὶ νὰ ποιμαίνομε τοὺς πιστοὺς τῆς εὐσέβειας καὶ νὰ τοὺς προσφέρομε τὴ θεία τροφή'. Ἀφοῦ εἰπῶθησαν αὐτά, ὁ βασιλιάς μὲ περίσκεψη παραδέχθηκε σιωπηλὰ τὸ δίκαιο τῆς ἀπολογίας τοῦ Ἀφραάτη.

9

Κάποιος ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ δὲν ἀνήκουν οὔτε στοὺς ἄνδρες οὔτε στὶς γυναῖκες, ἀλλὰ τοὺς ἔχει ἀφαιρεθεῖ γιὰ ὅλον τὸ χρόνο ἢ ἰκανότητα νὰ γίνουν πατέρες, καὶ γι' αὐτὸ θεωροῦνται ὅτι εὐνοοῦν τὸ βασιλιά καὶ ἀπὸ αὐτὸ παίρνουν καὶ τὴν ὀνομασία¹³, αὐτὸς λοιπὸν ἔβρισε ἀπὸ ψηλὰ τὸν θεῖο ἄνθρωπο καὶ τὸν ἀπέιλησε ἀκόμη καὶ μὲ θάνατο, ἀλλὰ σὲ λίγο τιμωρήθηκε γιὰ τὴ θρασύτητά του. Διότι ὅταν ὁ βασιλιάς θέλησε νὰ περιποιηθεῖ τὸ σῶμα του μὲ λουτρό, πῆγε ὁ θρασὺς νὰ δεῖ ἂν ὁ λουτήρας

13. Ἐννοεῖ τοὺς εὐνοῦχους, ποὺ ἔχουν εὐνοια πρὸς τοὺς ἄρχοντες. Ὁ ἐδῶ μνημονευόμενος εὐνοῦχος θὰ ἦταν κάποιος ἀξιωματοῦχος.

τὴν πύελον ὀψόμενος εἰ εὖ κεκραμένη εἶη. Πηρωθεὶς δὲ τὰς φρένας τῇ τὸ ἄκρατον δεχομένη θερμὸν ὕδωρ ἐπεπήδησεν ἀσαμίνθῳ καὶ οὐδενὸς ἐπαρήγοντος (μόνος γὰρ ὡς ὀψόμενος εἰ εὐ-
 5 τρεπῆς εἶη εἰσεληλύθει) διέμεινεν ἐψούμενος καὶ διαλυόμενος.
 Χρόνου δὲ μεταξὺ τριβομένου, εἰσπέμπει ἄλλον ὁ βασιλεὺς
 ἐκεῖνον καλέσοντα· οὐδὲνα δὲ οὗτος ἐν οὐδενὶ τῶν οἴκων εὐ-
 ρῶν, ἀπαγγέλλει τῷ βασιλεῖ. Ἐκ τούτου πλείους εἰσέθεον τὰς
 πυέλους ἀπάσας διερευνώμενοι καὶ τὸ τελευταῖον εἰς ἐκείνην
 ἀφικόμενοι ὀρῶσιν αὐτὸν ἐρριμμένον καὶ τῆς ζωῆς ἐστερημέ-
 10 νον. Θορύβου δὲ γενομένου καὶ πάντων ὀδυρομένων, οἱ μὲν τὸν
 θερμὸν ἐκεῖνο ἐξήντησαν ὕδωρ, οἱ δὲ τὸ τρισάθλιον ἀνεκόμι-
 σαν σῶμα.

10

Ἐντεῦθεν δέος ἐπιπίπτει τῷ βασιλεῖ καὶ πᾶσι τοῖς κατὰ
 τῆς εὐσεβείας ὀπλιζόμενοις. Φήμη δὲ διὰ πάσης ἠχεῖτο τῆς πό-
 15 λεως, οἷας ἐκεῖνος ὁ ταλαίπωρος τῆς κατὰ Ἀφραάτου παροινίας
 ἔτισε δίκας καὶ πάντες τὸν Ἀφραάτου διετέλουν ὑμνοῦντες
 Θεόν. Τοῦτο, τῶν ἐναντίων ἐπικειμένω, ἐξοστρακισθῆναι τὸν
 τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπον διεκώλυσεν. Ἐκδειματωθεὶς γὰρ ὁ βασι-
 λεὺς τοῦς μὲν ταῦτα παραινοῦντας ἀπεστρέφετο, ἐν αἰδοῖ δὲ τὸν
 20 ἄνδρα εἶχεν.

11

Ἔμαθε δὲ αὐτοῦ τὴν ἀρετὴν καὶ ἐτέρωθεν.

Ἴππος τις τῶν εὖ πεφυκότων καὶ φέρειν εὖ μάλα δεδι-
 25 δαγμένος ἐπέραστος ἦν λίαν τῷ βασιλεῖ. Τούτῳ πάθος τι συμ-
 βὰν ἀνιαρῶς διετίθει τὸν βασιλέα. Ἐπείχετο δὲ αὐτοῦ τῶν
 ὑγρῶν περιττωμάτων ἢ ἔκκρισις. Πρὸς ταύτην ἐκαλοῦντο τὴν
 θεραπείαν οἱ ταύτην ἠσκημένοι τὴν τέχνην. Ἡττώμενης δὲ καὶ
 ταύτης, ἠνιάτο μὲν ὁ βασιλεὺς, ὠλοφύρετο δὲ ὁ τῶν ἵππων πε-
 πιστευμένος τὴν ἐπιμέλειαν. Εὐσεβῆς δὲ ὢν καὶ κατὰ τὴν πίστιν

εἶχε κανονικὴ θερμοκρασία. Ἐπειδὴ ὅμως καταλήφθηκε ἀπὸ μανία, πήδησε στὴ λεκάνη μὲ τὸ καυτό νερὸ καὶ καθὼς δὲν ὑπῆρχε κανένας νὰ τὸν βοηθήσει (διότι εἶχε μπεῖ μόνος γιὰ νὰ δεῖ ἂν ἦταν ἔτοιμο) ἔμεινε μέσα ζεματισμένος καὶ διαλυμένος. Ἐπειδὴ ἐν τῷ μεταξὺ περνοῦσε ἡ ὥρα, ὁ βασιλιάς στέλνει κάποιον ἄλλο νὰ τὸν φωνάξει· αὐτὸς τότε, μὴ βρίσκοντάς τον σὲ κανένα μέρος τῶν ἀνακτόρων, τὸ ἀνέφερε στὸ βασιλιά. Πολλοὶ τότε τρέχοντας καὶ ἐρευνώντας καλὰ σὲ ὅλα τὰ λουτρά, τέλος ἔφθασαν καὶ σ' ἐκεῖνο ὅπου τὸν εἶδαν πεσμένο μέσα καὶ νεκρό. Μέσα σὲ μεγάλο θόρυβο καὶ θρῆνο ἄλλοι ἀντλησαν τὸ καυτό ἐκεῖνο νερὸ καὶ ἄλλοι ἔβγαλαν ἔξω τὸ τρισάθλιο σῶμα.

10

Τότε κυρίεψε φόβος τὸν βασιλιά καὶ ὅλους ἐκείνους ποὺ πολεμοῦσαν τὴν εὐσέβεια. Ἡ φήμη τῆς τιμωρίας ποὺ δέχθηκε ἐκεῖνος ὁ ἐλεεινὸς γιὰ τὴν προσβολὴ ἐναντίον τοῦ Ἀφραάτη κυκλοφόρησε σὲ ὅλη τὴν πόλη καὶ ὅλοι ὑμνοῦσαν συνεχῶς τὸν Θεὸ τοῦ Ἀφραάτη. Αὐτὸ ἐμπόδισε τοὺς ἐχθροὺς ποὺ ἦταν ἔτοιμοι νὰ ἐξορίσουν τὸν ἄνθρωπο τοῦ Θεοῦ. Διότι ὁ βασιλιάς ἀπὸ φόβο ἀποστράφηκε ἐκείνους ποὺ τὸν προέτρεπαν νὰ κάνει αὐτὸ καὶ ἔδειξε σεβασμὸ στὸν ἄνδρα.

11

Ἄλλὰ γνώρισε τὴν ἀρετὴ του καὶ ἀπὸ ἄλλοῦ.

Ἐνα ἄλογο καλῆς φυλῆς καὶ γυμνασμένο πολὺ καλὰ, ἦταν πολὺ ἀγαπητὸ στὸν βασιλιά. Μία ἀρρώστια ὅμως ποὺ τοῦ συνέβηκε στενοχωροῦσε τὸν βασιλιά. Δὲν γινόταν ἡ ἔκκριση τῶν ὑγρῶν περιττωμάτων του. Προσκλήθηκαν γι' αὐτὴ τὴν θεραπεία ἐκεῖνοι ποὺ εἶχαν ἐκπαιδευτεῖ σ' αὐτὴν τὴν τέχνη. Καὶ ἐπειδὴ καὶ αὐτὴ ἀπέτυχε, στενοχωριόταν ὁ βασιλιάς καὶ θρηνοῦσε ὁ σταβλάρχης. Ὁ τελευταῖος ὅμως ἐπειδὴ ἦταν εὐσεβὴς καὶ δυνατὸς στὴν πίστη, φθάνει μέσα στὸ καταμεσήμερο μαζί

έρρωμένος, μεσούσης ἡμέρας, καταλαμβάνει σὺν τῷ ἵππῳ τοῦ
 μεγάλου Ἀφραάτου τὸ καταγώγιον καὶ τὸ πάθος εἰπὼν καὶ τὴν
 πίστιν δηλώσας, ἰκέτευε προσευχῇ λῦσαι τὴν νόσον. Ὁ δὲ οὐδὲν
 μελλήσας, ἀλλὰ παραυτίκα τὸν Θεὸν ἰκετεύσας, ὕδωρ ἐκέλευ-
 5 σεν ἐκ τοῦ φρέατος ἀνιμήσασθαι, καὶ τούτῳ τοῦ σωτηρίου
 σταυροῦ τὸ σύμβολον ἐπιθεῖς προσφέρειν τῷ ἵππῳ προσέταξεν.
 Ὁ δὲ παρὰ τὸ εἰώθος ἔπιεν. Εἶτα ἔλαιον τῇ ἐπικλήσει τῆς θείας
 πληρώσας εὐλογίας, ἐπιχρίει τὴν τοῦ ἵππου γαστέρα καὶ τῇ ἀφ᾽ ἧ
 τῆς χειρὸς εὐθὺς ἐλύθη τὸ πάθος καὶ παραχρῆμα ἡ ἔκκρισις
 10 κατὰ φύσιν ἐγένετο. Γεγηθῶς τοίνυν ὁ ἄνθρωπος τὸν ἵππον λα-
 βῶν ἐπὶ τὸν ἵππῳνα ἔτρεχεν.

12

Δείλης δὲ ὀψίας (κατὰ τοῦτον γὰρ ὁ βασιλεὺς τὸν καιρὸν
 εἰῶθει παρὰ τὸν ἵππῳνα φοιτᾶν), ἤκέ τε καὶ ἤρετο ὅπως ἔχοι ὁ
 ἵππος. Τοῦ δὲ τὴν ὑγιάν σημάνατος καὶ τὸν ἵππον ἐξαγαγόν-
 15 τος, ἐρρωμένον τε καὶ γαυριῶντα καὶ χρεμετίζοντα καὶ τὸν αὐ-
 χένα σοβαρῶς ἀνατείνοντα, τῆς ὑγιείας τὴν αἰτίαν ἐπυνθάνετο.
 Ὡς δὲ πολλάκις εἰπεῖν ἀναβαλλόμενος (ἐδεδίει γὰρ ὑποδεῖζαι
 τὸν ἰατρὸν, δυσμενῆ τὸν ἐρόμενον ἐπιστάμενος), ὁψέ ποτε τάλη-
 θες εἰπεῖν ἐβιάσθη καὶ τῆς θεραπείας τὸν τρόπον ἐδίδαξεν. Ἐκ-
 20 πλήττεται μὲν ὁ βασιλεὺς καὶ ἀξιάγαστον εἶναι τὸν ἄνδρα καθο-
 μολογεῖ· οὐ μὴν τῆς προτέρας ἀπηλλάγη μανίας, ἀλλ' ἐπέμενε
 κατὰ τοῦ Μονογενοῦς λυττῶν, ἕως ὅτου βαρβαρικοῦ πυρὸς ἐγένε-
 νετο παρανάλωμα, οὐδὲ ταφῆς ἴσα τοῖς οἰκέταις ἢ προσαίταις
 ἀξιωθεῖς.

13

25 Ὁ δὲ θεῖος Ἀφραάτης καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ζάλῃ τὴν οἰκείαν

14 Ὁ Οὐάλης πέθανε κατὰ τὴν καταστροφικὴν γιὰ τοὺς Βυζαντινοὺς μάχη
 τῆς Ἀδριανουπόλεως στίς 9 Αὐγούστου 378. Κατὰ μία εἰδηση κήκε μέσα σὲ

μέ τὸ ἄλογο στὸ κατάλυμα τοῦ μεγάλου Ἀφραάτη· καὶ ἀφοῦ τοῦ εἶπε γιὰ τὴν ἀρρώστια καὶ δήλωσε τὴν πίστη, τὸν παρακάλεσε νὰ γιαιτρέψει τὴν ἀρρώστια μὲ τὴν προσευχῆ. Αὐτὸς δὲν παραμέλησε καθόλου, ἀλλ' ἀμέσως ἰκέτευσε τὸν Θεό, διέταξε νὰ βγάλουν νερὸ ἀπὸ τὸ πηγάδι, καί, ἀφοῦ τοπθέτησε σ' αὐτὸ τὸ σύμβολο τοῦ σωτήριου σταυροῦ, διέταξε νὰ τὸ δώσουν στὸ ἄλογο. Καὶ αὐτό, παρὰ τὴ συνήθεια, ἤπιε. Ἐπειτα, ἀφοῦ εὐλόγησε τὸ λάδι μὲ τὴν ἐπίκληση τῆς θείας βοήθειας, ἄλειψε τὴν κοιλιὰ τοῦ ἀλόγου καὶ μὲ τὴν ἀφή τοῦ χεριοῦ εὐθὺς γιαιτρεύτηκε ἡ ἀρρώστια καὶ ἀμέσως ἡ ἔκκριση ἔγινε φυσιολογικά. Χαρούμενος τότε ὁ ἄνθρωπος πῆρε τὸ ἄλογο καὶ ἔτρεξε στὸ σταῦλο.

12

Ἄργα τὸ ἀπόγευμα (διότι αὐτὴ τὴν ὥρα συνήθιζε ὁ βασιλιάς νὰ πηγαίνει στὸ σταῦλο), πῆγε καὶ ρώτησε τί κάνει τὸ ἄλογο. Ὅταν ἐκεῖνος τοῦ ἀνήγγειλε τὴν ὑγεία καὶ ἔβγαλε ἔξω τὸ ἄλογο γερὸ καὶ καμαρωτό, νὰ χλιμιντρίζει καὶ νὰ σηκώνει ὑπερήφανα τὸν αὐχένα, ζήτησε νὰ μάθει πῶς θεραπεύθηκε. Καὶ αὐτός, ἀφοῦ ἀνέβαλε πολλές φορές νὰ τὸ πεῖ (διότι φοβόταν νὰ ὑποδείξει τὸν γιαιτρό, ἐπειδὴ γνώριζε ὅτι ὁ ἀναφερόμενος εἶναι σὲ δυσμένεια), στὸ τέλος ὁμως πείσθηκε νὰ πεῖ τὴν ἀλήθεια καὶ ἐξήγησε τὸν τρόπο τῆς θεραπείας. Ἐκπληκτος ὁ βασιλιάς ὁμολόγησε φανερὰ ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἀξιοσέβαστος· ὁμως δὲν ἀπαλλάχθηκε ἀπὸ τὴν προηγούμενη μανία, ἀλλ' ἐξακολουθοῦσε νὰ δείχνει τὴ λύσσα του κατὰ τοῦ Μονογενοῦς, ὡς πού ἔγινε πυρανάλωμα τῆς βαρβαρικῆς φωτιᾶς καὶ δὲν ἀξιώθηκε οὔτε ταφῆς ἀνάλογης μὲ τοὺς ὑπηρέτες ἢ τοὺς ζητιάνους¹⁴.

13

Ὁ θεῖος Ἀφραάτης ἔδειξε καὶ σ' ἐκείνη τὴν ταραχὴ τὴν

μιὰ καλύβα στὴν ὁποία ἔβαλαν φωτιὰ οἱ Γότθοι.

ἔδειξεν ἀρετὴν καὶ γαλήνης γενομένης τὰ ἴσα δρῶν διετελέσε· καὶ ἄλλα δὲ μυρία εἰργάσατο θαύματα, ὧν ἐνὸς ἢ δύο μνησθήσομαι.

Γυνὴ τις τῶν εὐπατριδῶν, ἀκολάστῳ ἀνδρὶ συνέλκουσα 5 τὸν τοῦ γάμου ζυγόν, ἀφίκετο πρὸς τὸν μακάριον ἐκεῖνον ἄνθρωπον τὴν οἰκείαν κωκύουσα συμφορὰν. Ἔφασκε γὰρ τὸν ἄνδρα παλλακίδι προσκείμενον γοητικῇ τινι μαγγανείᾳ καταγεγοητεῦσθαι καὶ ἀπεχθάνεσθαι πρὸς αὐτὴν γάμου νόμῳ συνεζευγμένην. Ἔλεγε δὲ ταῦτα ἡ γυνὴ πρὸ τῆς αὐλείου θύρας ἐστῶσα· 10 οὕτω γὰρ εἰώθει τὴν πρὸς τὸ θῆλυ ποιεῖσθαι διάλεξιν· εἴσω γὰρ τῆς θύρας οὐδεμίαν εἰσεδέξατο πώποτε. Τότε τοίνυν οἰκτεῖρας τὴν γυναῖκα ποτνωμένην, εὐχῇ τῆς γοητείας ἀμαυροῖ τὴν ἐνέργειαν καὶ ἐλαίου ληκύθιον ὑπ' αὐτῆς προσενεχθὲν τῇ θείᾳ ἐπικλήσει καθαγιάσας, χρίσασθαι τούτῳ προσέταξεν. Ταύτας ἡ 15 γυνὴ πληρώσασα τὰς ὑποθήκας, μετέθηκεν εἰς ἑαυτὴν τὸν τοῦ ὁμοζύγου ἔρωτα καὶ πέπεικε προαιρεῖσθαι τῆς παρανόμου κοίτης τὴν ἔννομον.

14

Φασὶ δὲ ποτε καὶ ἀκρίδος ἐξαπιναίως προσβαλούσης τῇ γῆ καὶ πυρὶ παραπλησίως ἅπαντα προσδαπανώσης καὶ λήϊα καὶ 20 φυτὰ καὶ ἔλη καὶ ἄλση καὶ λειμῶνας, ἧκέ τις παρ' αὐτὸν εὐσεβῆς ἀνὴρ ἀντιβολῶν ἐπαμῦναι, ἓνα μὲν ἀγρὸν ἔχοντι, ἐκ τούτου δὲ καὶ ἑαυτὸν καὶ γυναῖκα καὶ παῖδας καὶ οἰκείους τρέφοντι καὶ πρὸς τούτοις τὴν βασιλικὴν εἰσφορὰν εἰσπραττομένῳ. Πάλιν τοίνυν ὁ τὴν δεσποτικὴν φιλανθρωπίαν μιμούμενος χόα ὕδατος 25 αὐτῷ προσενεχθῆναι προσέταξεν. Ὡς δὲ τὸν χόα προσήνεγκεν ὁ τὴν εὐχὴν ἐπαγγέλλων, ἐπετίθει μὲν τούτῳ τὴν χεῖρα, ἰκέτευε δὲ τὸν Θεὸν δυνάμεως θείας ἐμφορῆσαι τὸ νᾶμα. Εἶτα τὴν εὐχὴν συμπεράνας παρηγγύησε τοῖς τοῦ χωρίου ὄροις ἐπιρρᾶναι τὸ ὕδωρ· πεποίηκε δὲ ὁ τοῦτο κομισάμενος ἢ προσετάχθη καὶ ἀντι

γνωστή ἀρετή, καὶ ὅταν ἔγινε εἰρήνη ἐξακολουθοῦσε νὰ κάνει τὰ ἴδια. Ἔκανε καὶ μύρια ἄλλα θαύματα ἀπὸ τὰ ὅποια θὰ ἀναφέρω ἓνα ἢ δύο.

Κάποια γυναίκα ἀπὸ τὶς εὐγενεῖς, παντρεμένη μὲ ἓναν ἄσωτο ἄνδρα, πῆγε σ' ἐκεῖνον τὸν μακάριο ἄνθρωπο θρηνῶντας γιὰ τὴ συμφορὰ της. Διότι ἔλεγε ὅτι ὁ ἄνδρας της συνδέθηκε μὲ μιὰ παλλακίδα πού τὸν κατηγοήτευσε μὲ κάποια γοητευτικὴ μαγεία καὶ ὅτι ἀπεχθάνεται αὐτὴν πού ἦταν νόμιμα γυναίκα του. Τὰ ἔλεγε αὐτὰ ἡ γυναίκα ἐνῶ στεκόταν στὴν αὐλόπορτα· διότι ἔτσι συνήθιζε αὐτὸς νὰ συνομιλεῖ μὲ γυναίκα· πράγματι καμμιά δὲν δέχθηκε ποτὲ μέσα. Τότε λοιπὸν, ἐπειδὴ λυπήθηκε τὴ γυναίκα πού ἔκλαιγε, ἀφάνισε μὲ προσευχὴ τὴν ἐνέργεια τῆς μαγείας καὶ ἀφοῦ καθαγίασε μὲ τὴ θεία ἐπὶκλήση ἓνα λαγηνάκι λάδι, πού αὐτὴ εἶχε φέρει, τὴν πρόσταξε νὰ τὸν ἀλείφει μ' αὐτό. Ἡ γυναίκα, ἀφοῦ ἐκτέλεσε αὐτὲς τὶς συμβουλές, μετέθεσε στὸν ἑαυτὸ της τὸν ἔρωτα τοῦ συζύγου της καὶ τὸν ἔπεισε νὰ προτιμήσει ἀπὸ τὸ παράνομο κρεβάτι τὸ νόμιμο.

14

Λένε ἐπίσης ὅτι κάποτε πού ἐπετέθηκαν ξαφνικὰ ἀκρίδες στὴ γῆ καὶ κατέστρεψαν ὅλα γενικὰ σὰν τὴν φωτιά, γεννήματα καὶ φυτὰ, ἔλη καὶ δάση καὶ λιβάδια, ἦρθε σ' αὐτὸν ἓνας εὐσεβῆς ἄνδρας καὶ τὸν παρακαλοῦσε νὰ τὸν βοηθήσει ἐπειδὴ εἶχε ἓνα χωράφι, καὶ ἀπ' αὐτὸ ἔτρεφε καὶ τὸν ἑαυτὸ του καὶ τὴ γυναίκα καὶ τὰ παιδιὰ καὶ τοὺς συγγενεῖς καὶ μαζὶ μ' αὐτὰ πλήρωνε καὶ τὸν βασιλικὸ φόρο. Μιμούμενος λοιπὸν πάλι τὴ δεσποτικὴ φιλανθρωπία διέταξε νὰ τοῦ πάει ἓνα δοχεῖο νερό. Μόλις αὐτὸς πού παρακαλοῦσε ἔφερε τὸ δοχεῖο, ἔβαλε τὸ χέρι του πάνω σ' αὐτό, καὶ παρακάλεσε τὸν Θεὸ νὰ γεμίσει τὸ νερὸ μὲ θεία δύναμη. Ἐπειτα, ὅταν τελείωσε τὴν προσευχὴ παρήγγειλε νὰ ρίξει τὸ νερὸ στὰ σύνορα τοῦ χωραφιοῦ. Ἐκεῖνος τότε τὸ πῆρε καὶ ἔκανε ὅπως διατάχθηκε καὶ αὐτὸ ἔγινε ἀκαταμάχητος καὶ ἀπαραβίατος φράχτης σ' ἐκεῖνα τὰ χωράφια· διότι οἱ

ἔρκους ἀμάχου τε καὶ ἀσύλου ταῖς ἀρούραις ἐκείναις ἐγένετο· μέχρι γὰρ τῶν ὄρων ἐκείνων ἔρπουσαί τε καὶ περιπετόμεναι στρατοπέδων δίκην αἱ δειμαίνουσαι καὶ ὥσπερ τινὶ χαλινῶ ἀγχοόμεναι καὶ ἐπὶ τὸ πρόσω χωρεῖν κωλυόμεναι.

15

5 Καὶ τί δεῖ πάντα καταλέγειν τὰ ὑπὸ τῆς μακαρίας ἐκείνης εἰργασμένα ψυχῆς; Ἰκανὰ γὰρ καὶ ταῦτα τῆς ἐνοικησάσης αὐτῶ χάριτος ἐπιδειῖξαι τὴν αἴγλην. Τούτου κάγω θεατῆς ἐγενόμην καὶ τῆς ἀγίας ἐκείνης δεξιᾶς τὴν εὐλογίαν ἐτύγχησα, μειράκιον μὲν ὦν ἔτι, τῇ δὲ μητρὶ κοινωνήσας τῆς πρὸς τὸν ἄνδρα πορείας.
 10 Καὶ αὐτῇ μὲν κατὰ τὸ εἰωθὸς ὑπανοίξας τὴν θύραν διαλέξεώς τε καὶ εὐλογίας ἠξίωσεν· ἐμὲ δὲ εἰσδεξάμενος ἔνδον τοῦ τῆς προσευχῆς μοι μετέδωκε πλούτου. Ταύτης καὶ νῦν ἀπολαύσαιμι, ζῆν αὐτὸν πιστεύων καὶ τοῖς ἀγγέλοις συγχορεύειν καὶ πλείονι ἢ πάλαι πρὸς τὸν Θεὸν παρρησία κεχρῆσθαι. Τότε μὲν γὰρ
 15 αὕτη τῶ θνητῶ τοῦ σώματος ἐμετρεῖτο, ἵνα μὴ πρόφασις ἀπονοίας ἢ πλείων γένηται παρρησία· νῦν δέ, τῶν παθῶν ἀποθέμενος τὸ φορτίον, ὡς νικηφόρος ἀθλητῆς πρὸς τὸν ἀγωνοθέτην παρρησιάζεται, οὐ χάριν καὶ τῆς παρ' αὐτοῦ πρεσβείας ἰκετεύω τυχεῖν.

ἀκρίδες σέρνονταν καὶ πετοῦσαν μέχρι ἐκεῖ σὰν σὲ σύνορα στρατοπέδων καὶ πάλι γύριζαν πίσω, ἐπειδὴ φοβόνταν τὴν εὐλογία πού εἶχε τοποθετηθεῖ, καὶ σὰν νὰ σφίγονταν μὲ κάπιο χαλινάρι ἐμποδίζονταν νὰ προχωροῦν μπροστά.

15

Τί χρειάζεται ὁμως νὰ λέγω ὅλα ἐκεῖνα πού ἔχουν πραγματοποιηθεῖ ἀπὸ τὴ μακάρια ἐκείνη ψυχὴ; Διότι εἶναι ἀρκετὰ καὶ αὐτὰ νὰ δείξουν τὴ λάμψη τῆς θείας χάριτος πού κατοικοῦσε μέσα σ' αὐτόν. Αὐτὸν τὸν εἶδα καὶ ἐγὼ καὶ πῆρα τὴν εὐλογία ἀπὸ τὴν ἅγια ἐκείνη δεξιά, ὅταν ἀκόμη ἦμουν μικρὸ παιδάκι καὶ πῆγα μαζί μὲ τὴ μητέρα μου στὸν ἄνδρα. Αὐτὸς τότε, ἀφοῦ μισάνοιξε τὴν πόρτα, κατὰ τὴ συνήθεια, τῆς ἀξίωσε νὰ τῆς μιλήσει καὶ νὰ τὴν εὐλογήσει· καὶ ἐμένα, ἀφοῦ μὲ δέχθηκε μέσα, μοῦ μετέδωσε τὸν πλοῦτο τῆς προσευχῆς. Μακάρι καὶ τῶρα νὰ τὴν ἀπολαύσω, διότι πιστεύω ὅτι ζεῖ καὶ βρίσκεται στὸν ἴδιο χορὸ μαζί μὲ τοὺς ἀγγέλους καὶ ὅτι ἔχει περισσότερη ἀπ' ὅσο παλαιότερα παρρησία πρὸς τὸν Θεό. Διότι τότε αὐτὴ ἦταν ἀνάλογη μὲ τὸ θνητὸ τοῦ σώματός του, γιὰ νὰ μὴ γίνεται ἡ μεγαλύτερη παρρησία πρόφαση παραφροσύνης· τώρα ὁμως πού ἀπέθεσε τὸ φορτίο τῶν παθῶν σὰν νικηφόρος ἀθλητῆς ἔχει παρρησία μπροστὰ στὸν Ἀγωνοθέτη. Γι' αὐτὸ παρακαλῶ νὰ ἔχω τὴν πρεσβεία του.

Θ'. ΠΕΤΡΟΣ

1

Γαλάτας ἀκούομεν μὲν τοὺς ἐν τῇ Εὐρώπῃ τοὺς ἐσπε-
ρίους, ἴσμεν δὲ τοὺς ἐν τῇ Ἀσίᾳ τοὺς ἐκείνων ἐγγόνους, οἱ παρὰ
τὸν Εὐξείνιον κατωκίσθησαν Πόντον. Ἐκ τούτων ὁ μακάριος
καὶ τρὶς τοῦτο καὶ πολλάκις ἐβλάστησε Πέτρος. Ἐπτα δέ, ὡς
5 φασιν, ἐξ ὠδίνων ἔτη παρὰ τοῖς γονεῦσι τραφεὶς τὸν λοιπὸν
ἅπαντα βίον ἐν τοῖς τῆς φιλοσοφίας διετελέσεν ἄθλοις· τελευτῆ-
σαι δὲ λέγεται ἔτη βιώσας ἐννέα καὶ ἐνενήκοντα. Τὸν τοίνυν δύο
καὶ ἐνενήκοντα ἀγωνισάμενον ἔτη καὶ διὰ πάσης ἡμέρας τε καὶ
νυκτὸς νικηφόρον ὀδεύσαντα, τίς ἂν ἀξίως θαυμάσειεν; Ποία δ'
10 ἂν ἀρκέσειεν εἰς διήγησιν γλῶττα τῶν ἐν παιδίῳ καὶ ἀντιπαιδί
καὶ μεираκίῳ καὶ ἀνδρὶ τελείῳ καὶ μεσοπολίῳ καὶ πρεσβύτῃ
καὶ γέροντι πονηθέντων κατορθωμάτων; Τίς ἂν ἐκείνου τὸν
ἰδρῶτα μετρήσειεν; Τίς δ' ἂν τὰς ἐν τοσοῦτῳ χρόνῳ γενομένας
ἀριθμήσειε πάλας; Ποῖος δ' ἂν ἐφίκοιτο λόγος ἢ τῶν ὑπ' αὐτοῦ
15 καταβληθέντων σπερμάτων ἢ τῶν συλλεγέντων δραγμάτων;
Τίς οὕτως ὑψηλὸς τὴν διάνοιαν ὡς κατιδεῖν ἀκριβῶς τὴν ἐκ τῆς
καλῆς ἐμπορίας συναθροισθεῖσαν περιουσίαν; Οἶδα τῶν ἐκείνου
κατορθωμάτων τὸ πέλαγος καὶ διὰ τοῦτο πελάζειν τῇ τῆς διη-
γήσεως ἱστορίᾳ δειμαίνω, ἵνα μὴ ὁ λόγος ὑποβρύχιος γένηται·
20 οὐ εἶνεκεν παρὰ τὴν ἡἰόνα βαδιοῦμαι καὶ τὰ παρὰ τὴν ἡπειρον
πρὸ τοῦ πελάγους θαυμάσομαί τε καὶ διηγῆσομαι· τὸν δὲ βυθὸν
καταλείψω τῷ κατὰ τὴν θεῖαν Γραφὴν τὰ βαθέα ἐρευνῶντι καὶ
τὰ ἀπόκρυφα γινώσκοντι.

9. ΠΕΤΡΟΣ

1

Ἄκοῦμε γιὰ τοὺς δυτικούς Γαλάτες, αὐτοὺς ποὺ ζοῦν στὴν Εὐρώπη, γνωρίζομε ὅμως καὶ ἐκείνους ποὺ ζοῦν στὴν Ἀσία, τοὺς ἀπογόνους ἐκείνων ποὺ ἐγκαταστάθηκαν στὸν Εὐξείνιο Πόντο. Ἀπ' αὐτοὺς γεννήθηκε ὁ μακάριος καὶ πολλές φορές τρισμακάριος Πέτρος. Ἀφοῦ ἔμεινε ἑπτὰ χρόνια, ὅπως λένε, ἀπὸ τὴ γέννησή του κοντὰ στοὺς γονεῖς, ὅλη γενικὰ τὴν ὑπόλοιπη ζωὴ του τὴν πέρασε στοὺς ἄθλους τῆς ἀσκητικῆς ζωῆς· λέγεται ὅτι πέθανε, ἀφοῦ ἔζησε ἐνενηνταεννιά χρόνια. Ποιὸς λοιπὸν δὲν θὰ ἐγκωμιάσει ἄξια ἐκείνον ποὺ ἀγωνίσθηκε ἐνενηνταδύο χρόνια καὶ πορεύθηκε ὅλη τὴν ἡμέρα καὶ τὴ νύχτα νικητῆς; Καὶ ποιά γλῶσσα θὰ ἀρκοῦσε γιὰ τὴ διήγηση τῶν κατορθωμάτων ποὺ ἔγιναν, ὅταν ἦταν παιδί καὶ ἔφηβος, νέος καὶ ὄριμος ἄνδρας, μεσήλικας καὶ γέροντας; Ποιὸς θὰ μπορούσε νὰ μετρήσει τὸν ἰδρώτα του; Ποιὸς θὰ μπορούσε ν' ἀπαριθμήσει τίς πάλλες ποὺ ἔγιναν σὲ τόσο μεγάλο χρονικὸ διάστημα; Ποιὸς λόγος θὰ ἔφθανε γιὰ τοὺς σπόρους ποὺ σπάρθηκαν ἀπ' αὐτὸν ἢ γιὰ τοὺς καρποὺς ποὺ μαζεύτηκαν; Ποιὸς εἶναι τόσο δυνατὸς στὸ νοῦ, ὥστε νὰ μετρήσει μὲ ἀκρίβεια τὴν περιουσία ποὺ μαζεύτηκε ἀπὸ τὴν καλὴ διαχείριση; Γνωρίζω τὸ πέλαγος τῶν κατορθωμάτων ἐκείνου καὶ γι' αὐτὸ φοβᾶμαι νὰ πλησιάσω τὴν ἱστορία τῆς διηγήσεως, γιὰ νὰ μὴν καταποντιστεῖ ὁ λόγος· γι' αὐτὸ θὰ βαδίσω στὴν ἀκρογιαλιά καὶ θὰ θαυμάσω καὶ θὰ διηγηθῶ ὅσα εἶναι κοντὰ στὴν ξηρὰ πρὶν ἀπὸ τὸ πέλαγος· ἐνῶ τὸν βυθὸ θὰ τὸν ἀφήσω γιὰ ἐκείνον ποὺ, σύμφωνα μὲ τὴν ἀγία Γραφή, ἐρευνᾷ τὰ βάθη¹ καὶ γνωρίζει τὰ κρυμμένα.

---

1. Βλ. Α' Κορ. 2,10.

2

Οὗτος τοίνυν ἐν Γαλατία τὸν πρῶτον ἤθλησε χρόνον·
 ἐκεῖθεν ἱστορίας εἵνεκεν τὴν Παλαιστίνην κατέλαβεν, ἵνα, τοὺς
 τὰ σωτηρία παθήματα δεξαμένους θεασάμενος τόπους, ἐν αὐ-
 τοῖς τὸν σεσωκότα προσκυνήσῃ Θεόν, οὐχ ὡς τόπῳ περιγραφό-
 5 μενον (ἠπίστατο γὰρ αὐτοῦ τὸ τῆς φύσεως ἀπερίγραφον), ἀλλ'
 ἵνα καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐστιάσῃ τῇ θεωρίᾳ τῶν ποθουμένων
 καὶ μὴ μόνον τὸ τῆς ψυχῆς ὀπτικόν, δίχα τῆς ὄψεως, τῆς πνευ-
 ματικῆς διὰ τῆς πίστεως ἀπολαύῃ τρυφῆς. Πεφύκασι γάρ πως
 οἱ φιλοστόργως περὶ τινὰ διακείμενοι οὐκ ἀπὸ τῆς θεᾶς αὐτοῦ
 10 μόνης θυμηδίαν καρποῦσθαι, ἀλλὰ καὶ τὴν οἰκίαν καὶ ἐσθήματα
 καὶ ὑποδήματα μετὰ πάσης θεωρεῖν εὐφροσύνης· τοῦτον ἔχουσα
 τὸν ἔρωτα περὶ τὸν νυμφίον ἢ ἐν τοῖς ἄσμασι τῶν ἁσμάτων φε-
 ρομένη νύμφη βοᾷ λέγουσα· «ὡς μῆλον ἐν τοῖς ξύλοις τοῦ δρυ-
 μοῦ, οὕτως ὁ ἀδελφιδός μου ἀνὰ μέσον τῶν υἰῶν· ἐν τῇ σκιᾷ
 15 αὐτοῦ ἐπεθύμησα καὶ ἐκάθισα καὶ καρπὸς αὐτοῦ γλυκὺς ἐν λά-
 ρυγγί μου». Οὐδὲν οὖν ἀπεικὸς οὐδὲ ὁ θεῖος οὗτος πεποίηκεν
 ἄνθρωπος τὸν αὐτὸν μὲν περὶ τὸν Νυμφίον δεξάμενος ἔρωτα,
 τοῖς δὲ τῆς νύμφης χρησάμενος ῥήμασι· «τετρωμένος ἀγάπης
 ἐγώ». Ποθήσας δέ, καθάπερ τινὰ τοῦ νυμφίου θεωρῆσαι σκιάν
 20 τοὺς ἅπασιν ἀνθρώποις τὰς σωτηρίους πηγὰς ἀναβλύσαντας,
 ἀπῆει ὀψόμενος τόπους.

3

Ἀπολαύσας τοιγαροῦν ὧν ἐπόθησε, κατήχθη μὲν εἰς τὴν
 Ἀντιόχειαν· θεασάμενος δὲ τῆς πόλεως τὸ φιλόθεον τῆς πατρί-
 δος τὴν ξένην προείλετο, πολίτας ἡγούμενος οὐ τοὺς ὁμοφύλους
 25 καὶ συγγενεῖς, ἀλλὰ τοὺς ὁμογνώμονας καὶ τῆς πίστεως κοινω-
 νοὺς καὶ τὸν αὐτὸν ἐφέλκοντας τῆς εὐσεβείας ζυγόν. Ταύτην δὲ

2

Αὐτὸς λοιπὸν τὸν πρῶτο καιρὸ ἀγωνίσθηκε στὴ Γαλατία· ἀπὸ ἐκεῖ ἦρθε στὴν Παλαιστίνη γιὰ ἐνημέρωση, γιὰ νὰ δεῖ τοὺς τόπους πού δέχθηκαν τὰ σωτήρια πάθη καὶ νὰ προσκυνήσει σ' αὐτοὺς τὸν Σωτήρα Θεό, ὅχι ἐπειδὴ ὁ Θεὸς περιορίζεται σὲ τόπο (διότι γνώριζε καλὰ τὸ ἀπεριόριστο τῆς φύσεώς του), ἀλλὰ γιὰ νὰ χορτάσει καὶ τὰ μάτια του μὲ τὴ θέα ἐκείνων πού ποθοῦσαν καὶ γιὰ νὰ μὴ ἀπολαμβάνουν μόνο τὰ μάτια τῆς ψυχῆς, χωρὶς τὴν ὄραση, τὴν πνευματικὴ εὐχαρίστηση μὲ τὴν πίστη. Διότι συνηθίζουν κατὰ κάποιον τρόπο ἐκεῖνοι πού ἀγαποῦν κάποιον μὲ στοργὴ νὰ μὴ εὐχαριστιοῦνται μόνο μὲ τὴ θέα αὐτοῦ τοῦ ἴδιου, ἀλλὰ καὶ νὰ βλέπουν μὲ πολλὴ χαρὰ καὶ τὸ σπίτι καὶ τὰ ἐνδύματα καὶ τὰ ὑποδήματα αὐτοῦ. Ἐχοντας αὐτὸν τὸν ἔρωτα γιὰ τὸν νυμφίον ἢ νύμφην στὸ Ἑσσμα Ἀσμάτων φωνάζει λέγοντας· «σὰν μῆλο στὰ κλαδιὰ τοῦ δάσους, ἔτσι εἶναι ὁ ἀγαπημένος μου ἀνάμεσα στοὺς υἱούς· στὴν σκιά του πόθησα καὶ κάθισα καὶ ὁ καρπὸς του εἶναι γλυκὸς στὸ λάρυγγά μου»². Οὐτε αὐτὸς ὁ θεῖος ἄνθρωπος ἔχει κάνει τίποτα τὸ ἀνάρμοστο, ἐπειδὴ δέχθηκε τὸν ἔρωτα γιὰ τὸν νυμφίον καὶ χρησιμοποίησε τὰ λόγια τῆς νύμφης· «ἐγὼ εἶμαι πληγωμένος ἀπὸ τὴν ἀγάπη»³. Ἐπειδὴ λοιπὸν πόθησε νὰ δεῖ κάποια σκιά τοῦ νυμφίου ἦρθε νὰ δεῖ τοὺς τόπους ἀπ' ὅπου ἀνέβλυσαν οἱ σωτήριες γιὰ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους πηγές.

3

Ἄφοῦ λοιπὸν ἀπόλαυσε ἐκεῖνα πού πόθησε, ἦρθε στὴν Ἀντιόχεια· βλέποντας τὴν ἀγάπη τῆς πόλεως πρὸς τὸν Θεὸ προτίμησε ἀπὸ τὴν πατρίδα τὴν ξένη, θεωρώντας πολίτες ὅχι τοὺς ὁμοφύλους καὶ συγγενεῖς, ἀλλὰ τοὺς ὁμογνώμονες καὶ κοινωνοὺς τῆς πίστεως, αὐτοὺς πού ἔσυραν τὸν ἴδιο ζυγὸ τῆς εὐσέ-

2. Ἑσσμ. Ἀσμ. 2,3.

3. Ἑσσμ. Ἀσμ. 5,8.

τὴν διατριβὴν ἀγαπήσας οὐ σκηνὴν ἐξέτεινεν, οὐ καλύβην ἐπή-
 ξατο, οὐκ οἰκίσκον ἀνήγειρεν, ἀλλ' ἐν ἀλλοτρίῳ τάφῳ τὸν πάν-
 τα διετέλεσε χρόνον. Ὑπερῶον δὲ εἶχεν οὗτος καὶ δρύφακτόν
 τινα προβεβλημένον, ᾧ κλιμαῆς συνηρμοσμένη τοὺς ἀναβῆναι
 5 βουλομένους ἐδέχετο. Ἐν τούτῳ καθειργμένος ὅτι πλεῖστον διε-
 τέλεσε χρόνον ὕδατι μὲν ψυχρῷ χρώμενος, ἄρτον δὲ μόνον σι-
 τούμενος καὶ τοῦτον οὐ καθ' ἐκάστην ἡμέραν, ἀλλὰ μίαν μὲν
 ἄσιτος διαμένων, τῇ δὲ ὑστεραία τούτων αὐτῶν μεταλαγχάνων.

4

Ἐπεὶ δὲ τις ἀφίκετο κορυβαντιῶν καὶ μεμηνῶς καὶ τῆς
 10 τοῦ πονηροῦ δαίμονος ἐνεργείας ἀνάπλεως, ἐκάθηρε μὲν αὐτὸν
 προσευζάμενος καὶ τῆς διαβολικῆς ἐκείνης ἠλευθέρωσε βακ-
 χείας. Ἀπιέναι δὲ μὴ βουλόμενον, ἀλλὰ τῆς θεραπείας ἐκείνης
 ἀντιδοῦναι τὴν διακονίαν καθικετεύσαντα σύνοικον ἐποιήσατο.
 Οἶδα καὶ τοῦτον ἐγὼ καὶ τοῦ θαύματος μέμνημαι καὶ τὸν τῆς
 15 θεραπείας ἐθεασάμην μισθὸν καὶ τῆς περὶ ἐμοῦ γενομένης αὐ-
 τοῖς ἀκήκοα διαλέξεως. Ὁ μὲν γὰρ Δανιῆλος ἔλεγε (τοῦτο γὰρ
 ἦν αὐτῷ ὄνομα), ὡς τῆς καλῆς αὐτῷ ταύτης διακονίας κοινω-
 νήσω κάγώ· ὁ δὲ θεσπέσιος ἐκεῖνος ἀνὴρ οὐ συνωμολόγει τοῦ-
 το γενέσθαι, τὸ περὶ ἐμὲ τῶν γεγεννηκότων λογιζόμενος φίλ-
 20 τρον. Πολλάκις δὲ με τοῖς γόνασιν ἐπικαθίσας σταφυλῇ μὲ καὶ
 ἄρτῳ διέθρεψε· πεῖραν γὰρ αὐτοῦ τῆς πνευματικῆς χάριτος ἢ
 μήτηρ δεξαμένη, ἅπαξ με τῆς ἑβδομάδος ἐκάστης τρυγᾶν ἐκεί-
 νην τὴν εὐλογίαν ἐκέλευε.

5

Γέγονε δὲ αὐτῇ γνώριμος ἐξ αἰτίας τοιαῦσδε. Πάθος αὐτῇ
 25 θατέρῳ τῶν ὀφθαλμῶν ἐπισκῆψαν κρεῖττον ἐφάνη τῆς ἰατρικῆς
 ἐπιστήμης· οὐδὲν γὰρ ἦν ἢ τοῖς παλαιοῖς συγγεγραμμένον ἢ τοῖς
 ὕστερον γενομένοις ἐξηυρημένον, ὃ μὴ προσηνέχθη τῇ νόσῳ.
 Ἐπειδὴ δὲ ἠλεγξεν ἅπαντα καὶ ἔδειξεν οὐδεμίαν ὄνησιν ἔχοντα,

βειας. Καὶ ἀφοῦ ἀγάπησε αὐτὴ τὴ ζωὴ, δὲν ἔστησε σκηνὴ οὔτε ἔφτιαξε καλύβα οὔτε ἔκτισε μικρὸ σπιτάκι, ἀλλ' ὄλο τὸν καιρὸ ζοῦσε σ' ἓνα ξένο τάφο. Αὐτὸς ὁ τάφος εἶχε ἓνα ὑπερῶο πού εἶχε μπροστὰ ἓνα χώρισμα στὸ ὁποῖο ἦταν στερεωμένη σκάλα πού δεχόταν ὄσους ἤθελαν ν' ἀνεβοῦν. Ἐκεῖ ἔζησε κρυμμένος πάρα πολὺν καιρὸ, πίνοντας κρῦο νερό, τρώγοντας μόνο ψωμί, καὶ αὐτὸ ὄχι κάθε μέρα, ἀλλὰ μιὰ μέρα ἔμενε νηστικός καὶ τὴν ἐπομένη ἔτρωγε τὰ ἴδια.

4

Ὅταν ἔφθασε κάποιος μανιακὸς καὶ ἀσυγκράτητος καὶ γεμάτος ἀπὸ τὴν ἐνέργεια τοῦ πονηροῦ δαίμονα, ἀφοῦ προσευχῆθηκε τὸν καθάρισε καὶ τὸν ἐλευθέρωσε ἀπὸ ἐκείνη τὴ διαβολικὴ τρέλλα. Ἐπειδὴ αὐτὸς δὲν ἤθελε νὰ φύγει, ἀλλὰ θερμοπαρακαλοῦσε ν' ἀνταποδώσει ἐκείνη τὴ θεραπεία μὲ τὴ διακονία, τὸν ἔκανε συγκάτοικο. Ἐγὼ καὶ αὐτὸν γνωρίζω καὶ θυμᾶμαι τὸ θαῦμα καὶ εἶδα καὶ τὴν ἀμοιβὴ τῆς θεραπείας καὶ ἄκουσα τὴ συζήτηση πού γινόταν γιὰ μένα. Διότι ὁ Δανιῆλος (πράγματι αὐτὸ ἦταν τὸ ὄνομά του) ἔλεγε πὼς καὶ ἐγὼ θὰ λάβω μέρος μαζί μ' αὐτὸν σ' αὐτὴν τὴν καλὴ διακονία· καὶ ὁ θαυμάσιος ἐκεῖνος ἄνθρωπος δὲν συμφωνοῦσε νὰ γίνεῖ αὐτό, ἐπειδὴ σκεφτόταν τὴν ἀγάπη τῶν γονέων μου γιὰ μένα. Πολλὲς φορές, ἀφοῦ μὲ κάθιζε στὰ γόνατα μὲ ἔτρεφε μὲ σταφύλι καὶ ψωμί· πράγματι ἡ μητέρα μου, ἀφοῦ ἔλαβε πείρα τῆς πνευματικῆς του χάριτος, μὲ συμβούλευε μίᾳ φορὰ τὴν ἐβδομάδα νὰ παίρνω ἐκείνη τὴν εὐλογία.

5

Εἶχε γίνεῖ γνωστός της ἀπ' αὐτὴν ἐδῶ τὴν αἰτία. Τὸ ἓνα της μάτι προσβλήθηκε ἀπὸ ἀρρώστια καὶ αὐτὸς φάνηκε καλύτερο ἀπὸ τὴν ἰατρικὴ ἐπιστήμη· διότι δὲν ὑπῆρχε τίποτε πού νὰ μὴ προσφέρθηκε στὴν ἀρρώστια ἀπὸ αὐτὰ πού εἶχαν γραφεῖ ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς ἢ εἶχαν βρεθεῖ ἀπὸ τοὺς μεταγενέστερους.

ἤκέ τις τῶν συνήθων τὸν θεῖον ἄνδρα μηνύουσα καὶ τὸ γεγεννη-
 μένον ὑπ' αὐτοῦ διδάσκουσα θαῦμα· τὴν γὰρ ὁμόζυγα ἔλεγε τοῦ
 τηνικάδε τῆς ἔω κατέχοντος τὰ πηδάλια (Περγάμιος δὲ ἦν οὗ-
 τος) τῷ παθήματι τῷδε περιπεσοῦσαν ἰάσασθαι αὐτὸν εὐχῇ καὶ
 5 σφραγίδι χρησάμενον.

6

Ἦκουσεν ἡ μήτηρ καὶ παραυτίκα πρὸς τὸν θεῖον ἔδραμεν
 ἄνθρωπον. Περικείμενα δὲ εἶχεν ἔρματα καὶ περιδέραια καὶ τὰ
 ἄλλα χρυσία καὶ τὴν ποικίλῃν ἐσθῆτα τὴν ἐκ σηρικῶν ὑφασμέ-
 νην νημάτων· οὐδέπω γὰρ τῆς ἀρετῆς τῆς τελειοτέρας ἐγένευτο.
 10 Ἦνθει δὲ καὶ τῷ χρόνῳ καὶ τοῦ τῆς νεότητος ἠνείχετο κόσμου.
 Ἡ θεσπεσία τοίνυν κεφαλὴ ταῦτα θεασαμένη, τῆς φιλοκοσμίας
 πρότερον τὴν ἀρρωστίαν ἰάσατο τοιοῖσδε λόγοις χρησάμενος.
 'Εἶπέ μοι', ἔφη, 'ὦ τεκνίον' (τῇ γὰρ αὐτοῦ χρήσομαι φωνῇ καὶ
 οὐκ ἀμείψω τῆς ἀγίας ἐκείνης γλώττης τὸ πρόσρημα), 'εἴ τις
 15 ζωγράφος, εὖ μάλα τὴν τέχνην ἠσκημένος, εἰκόνα τινὰ γρά-
 ψειεν, ὡς ὁ νόμος ὑπαγορεύει τῆς τέχνης, καὶ ταύτην προθεῖη
 τοῖς βουλομένοις ὄραν, ἀφικόμενος δὲ τις ἕτερος ἐκείνην μὲν τὴν
 τέχνην οὐκ ἀκριβῶς ἐπιστάμενος, σχεδιάζων δὲ πρὸς τὸ δοκοῦν
 ἂ ἂν γράψαι θελήσειεν, εἶτα μεμψάμενος τῇ τεχνικῇ ἐκείνῃ
 20 ζωγραφίᾳ προσθεῖη μὲν ταῖς ὄφρυσι καὶ ταῖς βλεφαρίσι μακρο-
 τέρας γραμμὰς, λευκότερον δὲ τὸ πρόσωπον ἀποφήνειε καὶ ταῖς
 παρειαῖς τοῦ ἐρυθροῦ χρώματος ἐπεμβάλοι, οὗ σοι δοκεῖ τὸν
 πρότερον εἰκότως ἀγανακτῆσαι ζωγράφον, ὡς τῆς τέχνης αὐτῷ
 λίαν ὑβρισμένης καὶ προσθῆκας ὧν οὐκ ἔδειτο ὑπ' ἀμαθοῦς χει-
 25 ρὸς δεξαμένης; Οὐκοῦν', ἔφη, 'καὶ τὸν τῶν ἀπάντων δημιουργ-
 γὸν καὶ τῆς ἡμετέρας φύσεως πλάστην τε καὶ ζωγράφον ἀγανα-

Καὶ ὅταν τὰ δοκίμασε ὅλα καὶ ἀποδείχθηκε ὅτι δὲν εἶχε καμμία ὠφέλεια, ἦρθε μία ἀπὸ τὶς φίλες τῆς ποὺ τῆς μίλησε γιὰ τὸν θεῖο ἄνδρα καὶ διηγήθηκε γιὰ τὸ θαῦμα ποὺ ἔχει γίνεαι ἀπὸ αὐτόν· ἔλεγε πράγματι ὅτι τῆ γυναῖκα τοῦ τότε κυβερνήτη τῆς Ἀνατολῆς (αὐτὸς ἦταν ἀπὸ τὴν Πέργαμο)⁴, ποὺ ἔπαθε τὴν ἴδια ἀκριβῶς ἀρρώστια, τῆ γιάτρεψε, ἀφοῦ χρησιμοποίησε τὴν προσευχὴ καὶ τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ.

6

Ἦκουσε ἡ μητέρα καὶ ἀμέσως ἔτρεξε στὸν θεῖο ἄνθρωπο. Φοροῦσε βραχιόλια καὶ περιδέραια καὶ τὰ ἄλλα χρυσαφικὰ καθῶς καὶ πολύχρωμο φόρεμα ὑφασμένο ἀπὸ μεταξωτὰ νήματα· διότι ποτὲ μέχρι τότε δὲν εἶχε γνωρίσει τὴν τελειότερη ἀρετῆ. Βρισκόταν στὸ ἄνθος τῆς ἡλικίας τῆς καὶ ἀνεχόταν τὰ νεανικὰ στολίδια. Ἡ θαυμάσια λοιπὸν κεφαλὴ ὅταν τὰ εἶδε, στὴν ἀρχὴ θεράπευσε τὴν ἀρρώστια τῆς ἐπιδείξεως λέγοντας αὐτὰ ἐδῶ τὰ λόγια· Ἐγὼ μὲν, τέκνο μου, (διότι θὰ χρησιμοποίησω τὰ λόγια τοῦ καὶ δὲν θὰ ἀλλάξω αὐτὰ ποὺ εἶπε ἡ ἁγία ἐκεῖνη γλῶσσα)· ἄς ὑποθέσομε ὅτι ἓνας ζωγράφος ἐξασκημένος πάρα πολὺ καλὰ στὴν τέχνη ζωγράφιζε μία εἰκόνα, ὅπως ὑπαγορεύει ὁ νόμος τῆς τέχνης, καὶ τὴν τοποθετοῦσε κάπου γιὰ νὰ τὴ βλέπουν ὅσοι θέλουν· ἄς ὑποθέσομε ἐπίσης ὅτι ἓνας ἄλλος, ποὺ δὲν γνῶριζε μὲ ἀκρίβεια ἐκεῖνη τὴν τέχνη καὶ σχεδίαζε ὅπως τοῦ ἄρεσε ἐκεῖνα ποὺ ἠθελε νὰ ζωγραφίσει, ἀφοῦ κατηγοροῦσε τὴν καλλιτεχνικὴ ἐκεῖνη ζωγραφιά, πρόσθετε στὴ συνέχεια στὰ φρύδια καὶ στὰ βλέφαρα μακρύτερες γραμμὲς καὶ ἔκανε τὸ πρόσωπο πιὸ λευκό, προσθέτοντας στὰ μάγουλα καὶ ἄλλο κόκκινο χρῶμα. Δὲν νομίζεις ὅτι εὐλόγα θ' ἀγανακτοῦσε ὁ πρῶτος ζωγράφος, ἐπειδὴ ἡ τέχνη τοῦ προσβλήθηκε πολὺ καὶ δέχθηκε προσθῆκες ποὺ δὲν χρειάζονταν ἀπὸ ἀδέξιο χέρι; Λοιπὸν, εἶπε, νὰ πιστεῦτε ὅτι καὶ ὁ Δημιουργὸς τῶν ὅλων καὶ πλάστης τῆς φύσεώς μας

4. Πρόκειται ἴσως γιὰ τὸν Φλάβιο Πομπήϊο Περγάμιο ποὺ μαρτυρεῖται ὡς διοικητῆς τῆς Ἀνατολῆς (Συρίας) κατὰ τὰ ἔτη 375-378.

κτεῖν εἰκότως πιστεύετε ὅτι τῆς ἀρρήτου σοφίας ἐκείνης ἀμαθίαν κατηγορεῖτε. Οὐ γὰρ ἂν τὸ ἐρυθρὸν καὶ λευκὸν καὶ μέλαν ἐπεχέατε χρῶμα, εἰ μὴ ἐνδεῖν ὑμῖν ταύτης ἐνομίζετε τῆς προσθήκης· δεῖσθαι δὲ τούτων ὑπολαμβάνουσαι τὸ σῶμα, ἀσθένειαν καταψηφίζεσθε τοῦ ποιητοῦ. Προσῆκει δὲ εἰδέναί ὅτι σύμμετρον ἔχει τῇ βουλήσει τὴν δύναμιν. «Πάντα» γάρ, ἧ φησὶν ὁ Δαβὶδ, «ὅσα ἠθέλησεν ὁ Κύριος ἐποίησεν»· τὸ δὲ συνοῖσον ἅπανσι προμηθούμενος, ὅσα λωβᾶται οὐ δίδωσι. Μὴ τοίνυν διαφθείρετε τοῦ Θεοῦ τὴν εἰκόνα μηδὲ πειρᾶσθε προστιθέναί ἅπερ σοφῶς οὐ δέδωκε, μηδὲ τὸ νόθον τοῦτο ἐπινοεῖτε κάλλος, ὃ καὶ ταῖς σωφρονούσαις λυμαίνεται τοῖς ὀρῶσιν ἐπιβουλεῦον'.

7

Ἦκουσε τούτων ἡ πάντα ἀρίστη γυνὴ καὶ παραυτίκα εἴσω τῆς τοῦ Πέτρου σαγήνης ἐγένετο (τῷ γὰρ ὁμωνύμῳ πλησίως καὶ οὗτος ἠλίευε) καὶ τῶν ποδῶν ἀπτομένη καὶ ποτινωμένη τῷ ὀφθαλμῷ δοθῆναι τὴν θεραπείαν ἰκέτευεν. Ὁ δὲ ἄνθρωπος μὲν ἔλεγεν εἶναι καὶ τὴν αὐτὴν ἔχειν φύσιν αὐτῇ, πολλὸν δὲ ἀμαρτημάτων φορυτὸν ἐπιφέρεισθαι καὶ τούτου γε εἵνεκα τῆς πρὸς τὸν Θεὸν παρρησίας ἀπεστερηῆσθαι. Ὡς δὲ ἔκλαιεν ἡ μήτηρ καὶ ἠντιβόλει καὶ ἔφασκε μὴ καταλείψειν, εἰ μὴ τύχοι τῆς 15 ἰατρείας, τὸν Θεὸν ἔφη τούτων εἶναι θεραπευτὴν, χορηγεῖν δὲ αἰεὶ τοῖς πιστεύουσι τὰς αἰτήσεις· «δώσει τοίνυν», εἶπε, «καὶ νῦν, οὐκ ἐμοὶ τὴν χάριν δωρούμενος, ἀλλὰ τὴν σὴν πίστιν θεώμενος. Εἰ τοίνυν ταύτην ἔχεις ἀκραιφνῆ καὶ εἰλικρινῆ καὶ πάσης ἀμφιβολίας ἀπηλλαγμένην, ἐρρῶσθαι καὶ ἰατροῖς φράσασα καὶ φαρμάκοις, τοῦτο δέξαι τὸ θεόσδοτον φάρμακον'. Ταῦτα εἰπὼν ἐπέθηκε τὴν χεῖρα τῷ ὀφθαλμῷ καὶ τοῦ σωτηρίου σταυροῦ τὸ σημεῖον τυπώσας τὴν νόσον ἀπήλασεν. 25

καὶ ζωγράφος εὐλόγα ἀγανακτεῖ, ἐπειδὴ ἐσεῖς κατηγορεῖτε ὡς ἀμάθεια τὴν ἀνέκφραστη ἐκείνη σοφία. Ἀλλιωὺς δὲν θὰ βάζετε ἀπὸ πάνω τὸ κόκκινο, τὸ ἄσπρο καὶ τὸ μαῦρο χρῶμα, ἂν δὲν νομίζατε ὅτι εἶναι ἀναγκαῖα αὐτὴ ἡ προσθήκη. Νομίζοντας λοιπὸν ὅτι τὸ σῶμα χρειάζεται αὐτά, ἀποδίδετε ἀδυναμία στὸν Δημιουργό. Ὅμως πρέπει νὰ ξέρετε ὅτι αὐτὸς ἔχει τὴ δύναμη ἀνάλογη μὲ τὴ θέληση. Διότι, ὅπως λέγει ὁ Δαβίδ, «ὅλα, ὅσα θέλησε ὁ Κύριος, τὰ ἔκαμε»⁵ παρέχοντας σὲ ὅλους αὐτὸ πού συμφέρει, δὲν δίνει ὅσα βλάπτουν. Μὴ καταστρέφετε λοιπὸν τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ καὶ μὴ προσπαθεῖτε νὰ προσθέσετε αὐτά πού μὲ σοφία δὲν ἔχει δώσει, μὴ σχεδιάζετε τὴν ψεύτικη αὐτὴ ὁμορφιὰ πού διαφθείρει καὶ τὶς φρόνιμες, διότι κάνει νὰ σκέπτονται ἄσχημα γι' αὐτὲς ἐκεῖνοι πού τὶς βλέπουν'.

7

Ἄκουσε αὐτὰ ἡ σὲ ὅλα ἄριστη γυναῖκα καὶ ἀμέσως ἔπεσε στὰ δίχτυα τοῦ Πέτρου (διότι καὶ αὐτὸς ψάρευε ὅμοια μὲ τὸν ὁμώνυμό του⁶) καί, ἀφοῦ γονάτισε καὶ θρῆνησε, ἰκέτευσε νὰ τῆς θεραπεύσει τὸ μάτι. Αὐτὸς ἔλεγε ὅτι εἶναι ἄνθρωπος καὶ ὅτι ἔχει τὴν ἴδια φύση μ' αὐτὴν, ὅτι σηκώνει μεγάλο φορτίο ἀμαρτημάτων καὶ γι' αὐτὸ ἔχει στερηθεῖ τὴν παρρησία μπροστὰ στὸ Θεό. Ἐπειδὴ ὅμως ἔκλαιγε ἡ μητέρα καὶ παρακαλοῦσε καὶ ἔλεγε ὅτι δὲν θὰ ἔφευγε ἂν δὲ γιατρευόταν, τῆς εἶπε ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι θεραπευτὴς καὶ ἐκπληρώνει ὅλα τὰ αἰτήματα ἐκείνων πού πιστεύουν. 'Θὰ σοῦ τὴν δώσει λοιπὸν', εἶπε, 'καὶ τώρα, ὄχι ἐπειδὴ θὰ κάνει χάρη σὲ μένα, ἀλλ' ἐπειδὴ βλέπει τὴν πίστη σου. Ἄν λοιπὸν ἔχεις αὐτὴν τὴν πίστη καθαρὴ καὶ εἰλικρινὴ καὶ ἀπαλλαγμένη ἀπὸ κάθε ἀμφιβολία, θὰ γίνεις καλὰ καί, ἀφήνοντας τοὺς γιατροὺς καὶ τὰ φάρμακα, δέξου αὐτὸ τὸ θεόσταλτο φάρμακο'. Ἀφοῦ εἶπε αὐτά, ἔβαλε τὸ χέρι στὸ μάτι καί, ἀφοῦ ἔκανε τὸ σημεῖο τοῦ σωτηρίου σταυροῦ, ἔδιωξε τὴν ἀρρώστια.

5. Ψαλμ. 113,11.

6. Ἐννοεῖ τὸν ἀπόστολο Πέτρο πού ἦταν ψαράς.

8

Ἐκεῖθεν εἰς τὴν οἰκίαν ἐπανελθοῦσα καὶ τὸ φάρμακον ἀπονιψαμένη καὶ τὸν ἐπείσακτον ἅπαντα ἀπορρίψασα κόσμον κατὰ τοὺς ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ τεθέντας νόμους ἐπολιτεύετο, οὔτε ποικίλην ἐσθῆτα περιβαλλομένη οὔτε χρυσίοις ὠραῖζομένη, καὶ 5 ταῦτα νέαν ἄγουσα κομιδῇ τὴν ἡλικίαν· τρίτον γὰρ καὶ εἰκοστὸν ἐκ γενετῆς ἦγεν ἔτος, μήτηρ οὐδέπω γενομένη· ἐπτὰ γὰρ ἄλλα ἐπιβιώσασα ἔτη, οὕτω τὰς ἐμὰς ὠδῖνας ἐδέξατο, ἃς καὶ πρώτας καὶ μόνας ἐδέξατο. Τοσοῦτον τῆς τοῦ μεγάλου Πέτρου διδασκαλίας ἀπώνατο καὶ διπλῆν ἐδέξατο θεραπείαν καὶ τῷ σώματι τὴν 10 ἰατρειάν μαστεύουσα καὶ τὴν τῆς ψυχῆς προσεκτῆσατο εὐεξίαν. Τοιαῦτα ἐκεῖνος καὶ λέγων ἐνήργει καὶ προσευχόμενος ἴσχυεν.

9

Ἄλλοτε δὲ οἰκέτην ὄψοποιὸν ὑπὸ τινος πονηροῦ δαίμονος ἐνοχλούμενον ἀπαγαγοῦσα, τῆς παρ' αὐτοῦ τυχεῖν ἐπικουρίας ἰκέτευεν. Προσευζάμενος δὲ ὁ θεῖος ἀνὴρ ἐκέλευσε τῷ δαίμονι 15 τῆς κατὰ τοῦ θεοῦ ποιήματος ἐξουσίας τὴν αἰτίαν εἰπεῖν. Ὁ δέ, καθάπερ τις ἀνδροφόνος ἢ τοιχωρῦχος πρὸ δικαστικοῦ βήματος ἐστῶς καὶ λέγειν ἃ δέδρακε προσταττόμενος, οὕτως ἅπαντα διεξῆει παρὰ τὸ εἰωθὸς ὑπὸ δέους ἀληθεύειν ἀναγκαζόμενος· καὶ ἔφασκεν ἐν Ἡλιουπόλει τὸν μὲν τοῦ οἰκέτου ἀρρωστῦσαι 20 δεσπότην, τὴν δὲ γε δέσποιναν τῷ ὁμόζυγι ἅτε δὴ ἀρρωστοῦντι παρακαθῆσθαι· τὰς δὲ παιδίσκας τῆς δεσποίνης τῆς οἰκίας ἐν ἧ κατέμενον, τῶν ἐν Ἀντιοχείᾳ φιλοσοφούντων μοναχῶν διηγῆσθαι τὸν βίον καὶ ὄσσην κατὰ δαιμόνων ἔχουσι τὴν ἰσχύ· εἶτα ταύτας μὲν οἷα δὴ κόρας παιδιᾶ χαιρούσας ὑποκρίνεσθαι τὰς 25 δαιμονώσας καὶ μεμηνυίας, αὐτὸν δὲ ἐκεῖνον τὸν οἰκέτην σισύραν περιβαλλόμενον μοναχικῶς ἐξορκίζειν ἐκεῖνας. 'Τούτων', φησὶν, 'ἐπιτελουμένων, παρὰ τὴν θύραν ἐστῶς καὶ τοὺς ἀλαζο-

8

Ὅταν γύρισε ἀπὸ ἐκεῖ ἡ μητέρα στὸ σπίτι, ἀφοῦ ξέπλυνε τὰ φτιασίδια καὶ πέταξε ὅλα τὰ ξένα κοσμήματα, ζοῦσε στὸ ἐξῆς σύμφωνα μὲ τοὺς νόμους ποὺ ὀρίσθηκαν ἀπ' αὐτὸν τὸν γιατρό· δὲν φοροῦσε πολύχρωμα φορέματα οὔτε στολιζόταν μὲ χρυσά, ἂν καὶ ἦταν πολὺ νέα στὴν ἡλικία, διότι διάνυε τὸν εἰκοστὸ τρίτο χρόνο ἀπὸ τὴ γέννησή της καὶ δὲν εἶχε γίνει μέχρι τότε μητέρα. Ἀφοῦ ὅμως ἔζησε ἄλλα ἑπτὰ χρόνια, δέχθηκε τοὺς πόνους τῆς δικῆς μου γεννήσεως, τοὺς ὁποίους πρῶτους καὶ μόνους δέχθηκε. Τόσο πολὺ λοιπὸν ὠφελήθηκε ἀπὸ τὴ διδασκαλία τοῦ μεγάλου Πέτρου· καὶ δέχθηκε διπλὴ θεραπεία· ζητώντας τὴ θεραπεία τοῦ σώματος, ἀπέκτησε μαζί μ' αὐτὴν καὶ τὴν υἰεὶα τῆς ψυχῆς. Τέτοια ἔκαμε ἐκεῖνος καὶ μὲ τὰ λόγια καὶ πετύχαινε μὲ τὶς προσευχῆς.

9

Ἄλλοτε πάλι τοῦ πῆγε ἓνα δοῦλο ἄρτοποιό, ποὺ ἐνοχλοῦνταν ἀπὸ πονηρὸ δαίμονα, καὶ τὸν παρακάλεσε νὰ τὸν γιατρέψει. Ἀφοῦ προσευχήθηκε ὁ θεῖος ἄνθρωπος, διέταξε τὸν δαίμονα νὰ πεῖ τὴν αἰτία τῆς ἐξουσίας κατὰ τοῦ θεοῦ δημιουργήματος. Καὶ αὐτὸς σὰν δολοφόνος ἢ διαρρήκτης, ποὺ στέκεται μπροστὰ στὸ δικαστικὸ βῆμα καὶ παίρνοντας διαταγὴ λέγει ὅ,τι ἔχει κἀνει, τὰ ἀνάφερε ὅλα γενικά, ἀναγκαζόμενος ἀπὸ τὸ φόβο παρὰ τὴ συνήθειά του νὰ πεῖ τὴν ἀλήθεια. Εἶπε λοιπὸν ὅτι στὴν Ἡλιούπολη ἄρρώστησε ὁ κύριος τοῦ ὑπηρέτη καὶ ἡ κυρία του καθόταν κοντὰ στὸν ἄνδρα τῆς ἐπειδὴ ὑπέφερε. Οἱ ὑπηρέτριες τῆς κυρίας τοῦ σπιτιοῦ ὅπου ἔμενα διηγοῦνταν τὴ ζωὴ τῶν μοναχῶν ποὺ ἀσκήτευαν στὴν Ἀντιόχεια καὶ πόση δύναμη ἔχουν κατὰ τῶν δαιμόνων· ἔπειτα αὐτὲς σὰν κοριτσάκια ποὺ διασκεδάζουν μὲ παιγνίδια ὑποκρίνονταν τὶς δαιμονισμένες καὶ μανιασμένες, ἐνῶ ἐκεῖνος ὁ ὑπηρέτης φορῶντας τὴν κάπα σὰν μοναχὸς τὶς ἐξόρκιζε· ἐνῶ γίνονταν αὐτὰ, λέγει, ἐγὼ στεκόμουν στὴ θύρα καὶ ἐπειδὴ δὲν ὑπέφερα τὰ ἀλαζονικὰ γιὰ τοὺς μονα-

νικουὸς περὶ τῶν μοναχῶν λόγους οὐκ ἐνεγκῶν, τῇ πείρᾳ μαθεῖν ἠβουλήθη ἣν ἔχειν ἐκείνους ἐνεανιεύσαντο δύναμιν. Τούτου εἵνεκα τὰς παιδίσκας καταλιπὼν εἰς τοῦτον ἑμαυτὸν εἰσέφρησα, μαθεῖν ἐθελήσας ὅπως ὑπὸ τῶν μοναχῶν ἐξελαύνωμαι. Καὶ 5 νῦν', ἔφη, 'μεμάθηκα καὶ πείρας ἑτέρας οὐ δέομαι' παραυτίκα δέ σου κελεύοντος ἔξειμι'. Ταῦτα λέγων ἐδραπέτευε καὶ τῆς ἐλευθερίας ὁ οἰκέτης ἀπέλαυεν.

10

Καὶ ἕτερον δὲ ἄγροικον τῆς μητρὸς μὲν ἢ μητῆρ, ἐμὴ δὲ τιτθῇ, δαιμονῶντα προσαγαγοῦσα ἐπαμῦναι παρεκάλει τὸν τῆς 10 κακίας ἀντίπαλον. Ὁ δὲ πάλιν ἐπυθάνετο πόθεν τε εἶη καὶ παρὰ τίνος λάβοι τὴν κατὰ τοῦ θείου ποιήματος ἐξουσίαν. Ὡς δὲ σιγῶν ἐκεῖνος εἰστήκει τὴν ἀπόκρισιν μὴ ποιούμενος, τὰ γόνατα κλίνας προσήυχετο καὶ τὸν Θεὸν ἠντιβόλει δεῖξαι τῷ ἀλιτηρίῳ τῶν οἰκείων θεραπόντων τὴν δύναμιν. Καὶ πάλιν ἀνίστα- 15 το καὶ πάλιν ἐκεῖνος ἀντιτείνων ἐσίγα καὶ ταῦτα μέχρις ἐνάτης ὥρας ἐγένετο. Ἐπειδὴ δὲ θερμότεραν καὶ σπουδαιότεραν τῷ Δεσπότῃ προσενήνοχε τὴν προσευχὴν, ἀναστὰς ἔλεγε πρὸς τὸν ἀλιτήριον· 'Ὁὐ σοὶ Πέτρος ἐπιτάττει, ἀλλ' ὁ Πέτρου Θεός. Ἀπόκριναι τοίνυν ὑπὸ τῆς ἐκείνου δυνάμεως καταναγκαζόμενος'. 20 Ἡδέσθη, καίπερ ἀναίσχυντος ὢν, ὁ ἀλάστωρ τοῦ ἀγίου τὴν ἐπιείκειαν καὶ φωνῇ μεγίστη χρησάμενος ἐβόα ὡς 'τῷ ὄρει μὲν τῷ Ἀμάνῳ σχολάζω, τοῦτον δὲ κατὰ τὴν ὁδὸν θεασάμενος ὕδωρ ἀπὸ τίνος πηγῆς ἀρρόμενόν τε καὶ πίνοντα, οἰκητήριον οἰκεῖον πεποίηκα'. 'Ἄλλ' ἔξιθι', ἔλεγεν ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος, 25 'τοῦ σταυρωθέντος ὑπὲρ τῆς οἰκουμένης τοῦτό σοι παρεγγυῶντος'. Ἦκουεν ἐκεῖνος καὶ ἔφευγε καὶ τῆς λύττης ἐλεύθερος ἀπέδιδότο τῇ τιτθῇ ὁ γεωργός.

11

Καὶ ἕτερα δὲ μυρία τῆς μακαρίας ἐκείνης ψυχῆς τοιαῦτα

χοὺς λόγια, θέλησα νὰ μάθω μὲ τὴν πείρα τὴν δύναμη ποὺ τόλμησαν νὰ ποῦν ὅτι ἔχουν ἐκεῖνοι. Γι' αὐτό, ἀφοῦ ἄφησα τὰ νέα κορίτσια, μπῆκα σ' αὐτὸν ἐδῶ, ἐπειδὴ θέλησα νὰ μάθω, πῶς θὰ διωχθῶ ἔξω ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς. Καὶ τώρα, εἶπε, ἔχω μάθει καὶ δὲν χρειάζομαι ἄλλη πείρα· καὶ ἀμέσως, ἀφοῦ διατάξεις, θὰ βγῶ ἔξω'. Λέγοντας αὐτὰ ἔφυγε καὶ ὁ ὑπηρέτης ἀπέκτησε τὴν ἐλευθερία του.

10

Ἡ μητέρα τῆς μητέρας μου, ποὺ ἦταν δική μου παραμάννα, τοῦ ἔφερε ἓναν ἄλλον χωρικὸ δαιμονισμένον καὶ παρακάλεσε τὸν ἀντίπαλο τῆς κακίας νὰ τὸν βοηθήσει. Αὐτὸς πάλι ζητοῦσε νὰ μάθει ἀπὸ ποῦ ἦταν καὶ ἀπὸ ποιὸν πῆρε τὴν ἐξουσία ἐναντίον τοῦ θείου δημιουργήματος. Καὶ ἐπειδὴ ἐκεῖνος στεκόταν σιωπηλὸς χωρὶς νὰ δίνει ἀπάντηση, ὁ Πέτρος γονάτισε σὲ προσευχὴ καὶ παρακαλοῦσε τὸν Θεὸ νὰ δείξει στὸν ἀλιτήριο τὴ δύναμη τῶν δικῶν του πιστῶν. Σηκωνόταν πάλι καὶ πάλι ἐκεῖνος ἀντιστεκόμενος σιωποῦσε καὶ αὐτὰ γίνονταν μέχρι τὴν ἐνάτη ὥρα. Ἀφοῦ τότε πρόσφερε θερμότερη καὶ ἐντονότερη προσευχὴ στὸν Δεσπότη, σηκώθηκε καὶ ἔλεγε στὸν ἀλιτήριο· 'Δὲν σὲ διατάζει ὁ Πέτρος, ἀλλὰ ὁ Θεὸς τοῦ Πέτρου. Ἀπάντησε λοιπὸν καταναγκαζόμενος ἀπὸ τὴ δύναμη ἐκείνου'. Ντράπηκε, ἂν καὶ ἦταν ἀδιάντροπος, ὁ ἀλιτήριος τὴν ἐπιείκεια τοῦ ἀγίου καὶ μὲ μεγάλη φωνὴ ἐβόησε· 'γυρίζω στὸ βουνὸ Ἀμανό, καὶ ὅταν εἶδα αὐτὸν τὸν ἄνθρωπο στὸ δρόμο νὰ βγάζει καὶ νὰ πίνει νερὸ ἀπὸ κάποια πηγὴ τὸν ἔκανα κατοικία μου'. 'Ἀλλὰ βγὲς ἔξω', εἶπε ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, 'διότι στὸ προστάζει Αὐτὸς ποὺ σταυρώθηκε γιὰ ὅλη τὴν ἀνθρωπότητα'. Ἐκεῖνος ἀκούοντας ἔφυγε καὶ ὁ γεωργὸς ἐλεύθερος ἀπὸ τὴ λύσσα ἀποδόθηκε στὴν παραμάννα μου.

11

Ἄν καὶ ἔχω μύριες ἄλλες τέτοιες διηγήσεις γιὰ τὴ μακά-

ἔχων διηγήματα, παραλείψω τὰ πλεῖστα τῶν πολλῶν δεδιῶς τὴν ἀσθένειαν· εἰς σφᾶς γὰρ ἀφορῶντες ταῖς τῶν θείων ἀνδρῶν ἀπιστοῦσι θαυματουργίαις. Ἐν δὲ ἡ δύο διηγησάμενος ἐφ' ἕτερον ἀγωνιστὴν μεταβήσομαι.

12

5 Ἦν τις ἀκόλαστος στρατηγὸς ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις. Κόρη τοίνυν τις ἀπειρόγαμος ὦραν ἔχουσα γάμου ὑπὸ τὴν τούτου δεσποτείαν τελοῦσα, τὴν μητέρα καταλιποῦσα καὶ τοὺς οἰκείους εἰς γυναικωνῖτιν κατέφυγε συμμορίαν ἔχουσαν ἀθλητῶν· ἀγωνίζονται γὰρ καὶ γυναῖκες τοῖς ἀνδράσι παραπλησίως καὶ εἰς τὸ
10 τῆς ἀρετῆς καταβαίνουσι στάδιον. Ταύτης μαθὼν ὁ στρατηγὸς τὴν φυγὴν ἐμαστίγου τὴν μητέρα καὶ ἐκρεμάννυ· καὶ οὐ πρότερον ἀφῆκε δεσμῶν, ἕως τὸ τῶν εὐσεβῶν γυναικῶν ὑπέδειξε καταγώγιον. Τῇ λύττη τοίνυν τῇ οἰκείᾳ χρησάμενος, ἤρπασεν ἐκεῖθεν τὴν κόρην καὶ εἰς τὴν οἰκίαν ἐπανήγαγε, καὶ ἤλπισεν ὁ
15 δείλαιος τὴν οἰκίαν κορέσειν ἀκολασίαν. Ἄλλ' ὁ τὸν Φαραὼ ἐτασμοῖς μεγάλοις καὶ πονηροῖς ἐτάσας περὶ Σάρρας τῆς γυναικὸς Ἀβραὰμ καὶ ἀνέπαφον φυλάξας τὴν σώφρονα, καὶ τοὺς Σοδομίτας πατάξας ἀορασίᾳ ἐμπαροινεῖν ὡς ξένοις τοῖς ἀσωμάτοις ἐπιχειρήσαντας, οὗτος καὶ τούτου τὸ ὀπτικὸν ἀορασίᾳ βα-
20 λῶν ἐκ μέσου τῶν δικτύων τὸ θήραμα διαφυγεῖν παρεσκευάσε· καὶ εἰς τὸν θάλαμον αὐτὸς μὲν εἰσῆει, ἐκείνη δὲ ἔνδον φυλαττομένη παραντίκα ἐξῆει καὶ φροῦδος ἦν καὶ τὸ τριπόθητον αὐτῇ κατελάμβανε καταγώγιον. Οὕτω μαθὼν ὁ ἀνόητος ὡς τῆς τὸν θεῖον μνηστῆρα προελομένης οὐ περιέσται, ἡσυχίαν ἄγειν ἠναγ-
25 κάζετο, οὐκέτι τὴν ἀλοῦσαν καὶ θείᾳ δυνάμει διαφυγοῦσαν ἐπιζητῶν.

ρια εκείνη ψυχή, θὰ παραλείψω τὶς περισσότερες ἀπὸ αὐτὲς, ἐπειδὴ φοβᾶμαι τὴν ἀδυναμία τῶν πολλῶν ἀναγνωστῶν· διότι, βλέποντας τοὺς ἑαυτοὺς των, δὲν πιστεύουν στὶς θαυματουργίες τῶν θείων ἀνδρῶν. Ἔτσι λοιπὸν, ἀφοῦ διηγηθῶ ἓνα ἢ δύο, θὰ μεταβῶ σὲ ἄλλον ἀγωνιστή.

12

Στὰ προηγούμενα χρόνια ὑπῆρχε ἓνας ἀκόλαστος στρατηγός. Μία ἀνύπανδρη λοιπὸν κόρη, πού σὲ ὥρα γάμου βρισκόταν κάτω ἀπὸ τὴν ὑπηρεσία του, ἀφοῦ ἄφησε τὴ μητέρα καὶ τοὺς συγγενεῖς της, κατέφυγε σὲ γυναικεῖο μοναστήρι, πού εἶχε ὁμάδα ἀθλητῶν· διότι καὶ οἱ γυναῖκες ἀγωνίζονται παρόμοια μὲ τοὺς ἄνδρες καὶ κατεβαίνουν στὸ στάδιο τῆς ἀρετῆς. Ὄταν ὁ στρατηγός ἔμαθε γιὰ τὴ φυγὴ της μαστίγωσε καὶ κρέμασε τὴ μητέρα της καὶ δὲν τὴν ἐλευθέρωσε ἀπὸ τὰ δεσμὰ προτοῦ τοῦ δείξει τὸ κατάλυμα τῶν εὐσεβῶν γυναικῶν. Χρησιμοποιώντας λοιπὸν τὴ μανία του, ἄρπαξε ἀπὸ κεῖ τὴν κόρη καὶ τὴν ξανάφερε στὸ σπίτι· ἔλπιζε ὁ δυστυχῆς ὅτι θὰ χορτάσει τὴν ἀκολασία του. Ἄλλ' ἐκεῖνος πού ἔστειλε μεγάλες πληγὲς στὸν Φαραώ, ἐπειδὴ σκέφθηκε πονηρὰ γιὰ τὴ Σάρρα, τὴ γυναῖκα τοῦ Ἀβραάμ, καὶ φύλαξε ἀνέπαφη τὴ φρόνιμη γυναῖκα⁷, καὶ τοὺς Σοδομίτες χτύπησε μὲ τύφλωση, ἐπειδὴ ἐπιχείρησαν νὰ φερθοῦν στοὺς ἀγγέλους σὰν ξένους⁸, αὐτὸς τύφλωσε καὶ αὐτὸν καὶ ἔκανε τὸ θήραμα νὰ φύγει ἀπὸ τὰ δίχτυα· ἔτσι μπῆκε βέβαια αὐτὸς στὸ δωμάτιο, ὅμως ἐκείνη πού ἦταν κλεισμένη μέσα βγῆκε ἀμέσως καὶ ἔγινε ἄφαντη καὶ ἔφθασε στὸ πολυπόθητό της καταφύγιο. Ἀφοῦ μ' αὐτὸν τὸν τρόπο ἔμαθε ὁ ἀνόητος ὅτι δὲν μποροῦσε νὰ νικήσει τὸν θεῖο μνηστήρα πού ἐκείνη εἶχε προτιμήσει, ἀναγκάσθηκε νὰ ἡσυχάζει καὶ δὲν ζητοῦσε πιά ἐκείνην πού εἶχε συλληφθεῖ καὶ τοῦ εἶχε ξεφύγει μὲ τὴ θεία δύναμη.

7. Βλ. Γεν. 12,17.

8. Βλ. Γεν. 19,11.

13

Αὕτη χρόνου διελθόντος παθήματι περιέπεσε χαλεπῶ (καρκίνος δὲ τὸ πάθος ἦν), τῷ δὲ μαστῷ ἐξογκουμένῳ καὶ ἡ ὀδύνη συνηύζετο. Ἄλλὰ τὸν μέγαν ἐκάλει Πέτρον ἐν τῇ τῆς ὀδύνης ἀκμῇ καὶ ἔφασκεν εὐθὺς τῆς ἱερᾶς ἐκείνης φωνῆς εἰς τὰ 5 ὦτα βαλλομένης, πᾶσαν ἐκείνην τὴν ὀδύνην κοιμίζεσθαι καὶ μηδὲ βραχεῖαν ἐκεῖθεν αἰσθησιν ἀνιαρὰν ὑποδέχεσθαι. Τούτου χάριν αὐτὸν καὶ συχνότερον μεταπεμπομένη ψυχαγωγίας ἀπέλαυσεν· ἅπαντα γὰρ ἔλεγε τὸν τῆς ἐκείνου παρουσίας καιρὸν παντελῶς τὰς ἀλγηδόνας ἀφίστασθαι. Ἄλλ' ἐκείνην μὲν οὕτως 10 ἀγωνισαμένην μετὰ τῶν ἐπινικίων ἐπαίνων ἐκ τοῦδε τοῦ βίου πρόεπεμψεν.

14

Πάλιν δὲ τὴν μητέρα τὴν ἐμὴν μετὰ τὰς ἐμὰς ὠδῖνας παρ' αὐτὰς γενομένην τοῦ θανάτου τὰς πύλας, ὑπὸ τῆς τιτθῆς λιπαρηθεὶς ἀφικόμενος ἐξήρπασε τῶν τοῦ θανάτου χειρῶν. Ἐκεῖτο 15 γὰρ, ὡς φασιν, ἀπειρηκότων μὲν τῶν ἰατρῶν, τῶν δὲ οἰκείων ὀλοφυρομένων καὶ προσδεχομένων τὸ τέλος, μεμυκότας ἔχουσα τοὺς ὀφθαλμούς, λάβρῳ πυρετῷ κατεχομένη, οὐδένα τῶν συνήθων ἐπιγινώσκουσα. Ὡς δὲ ἦκεν ὁ τῆς ἀποστολικῆς καὶ προσηγορίας ἠξιωμένος καὶ χάριτος καὶ εἰρήνης σοι, τεκνίον' ἐφθέγγα- 20 το (τοῦτο γὰρ ἦν αὐτῷ πρόσρημα), παραυτίκα λέγεται καὶ τὰ βλέφαρα ἀναπτύξαι καὶ ἀτενὲς εἰς αὐτὸν ἰδεῖν καὶ τῆς εὐλογίας τὸν καρπὸν ἐπαγγεῖλαι. Ὡς δὲ ἀνωλόλυξε τῶν γυναικῶν ὁ χορὸς (ἀθυμία γὰρ καὶ εὐθυμία κατὰ ταῦτὸν ἐκεράσθησαν) καὶ τὴν βοὴν ἐκείνην εἰργάσαντο, παρεγγυᾷ ὁ θεῖος ἄνθρωπος κοινωνῆ- 25 σαι αὐτῷ τῆς προσευχῆς ἀπάσας· οὕτω γὰρ ἔλεγε καὶ τὴν Ταβίθαν τῆς σωτηρίας τετυχηκένας, τῶν μὲν χηρῶν ὀδυρομένων,

13

“Όσο γι’ αὐτήν⁹, ἔπειτα ἀπὸ καιρὸ τῆ βρῆκε μία σοβαρὴ ἀρρώστια (ἢ ἀρρώστια ἦταν καρκίνος)· ὁ μαστός της ἐξογκωνόταν καὶ ὁ πόνος μεγάλωνε. Ἀλλὰ προσκάλεσε τὸν μεγάλο Πέτρο στὸν καιρὸ τῆς ὀξύτητας τοῦ πόνου καὶ ἔλεγε ὅτι, μόλις ἔφθανε στὰ αὐτιά της ἡ ἱερὴ ἐκείνη φωνή, ὄλος ἐκεῖνος ὁ πόνος κοιμιζόταν καὶ δὲν τῆς ἔμενε ἀπὸ κεῖ οὔτε μικρὴ ἐνοχλητικὴ αἴσθησις. Γι’ αὐτὸ τὸν προσκαλοῦσε συχνότερα καὶ ἀπολάμβανε ψυχαγωγία· διότι ἔλεγε ὅτι ὅλη τὴν ὥρα τῆς παρουσίας του ἀπομακρύνονταν ἐντελῶς οἱ πόνοι. Καὶ ἀφοῦ ἐκείνη ἀγωνίσθηκε μ’ αὐτὸ τὸν τρόπο, τὴν προέπεμψε ἀπὸ αὐτὴ τῆ ζωὴ μὲ νικητῆριους ἐπαίνους.

14

Τῆ μητέρα μου πάλι, πού μετὰ τῆ γέννησή μου ἔφθασε στὸ χεῖλος τοῦ θανάτου, ἦρθε ἔπειτα ἀπὸ παρακλήσις τῆς παραμάνας μου καὶ τὴν ἄρπαξε ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ θανάτου. Ὅπως λένε, ἦταν πλαγιασμένη, ἐνῶ οἱ γιατροὶ ἦταν ἀπελπισμένοι καὶ οἱ συγγενεῖς θρηνοῦσαν καὶ περίμεναν τὸ τέλος· εἶχε κατάκλειστα τὰ μάτια, καιγόταν ἀπὸ ὑψηλὸ πυρετὸ καὶ δὲν ἀναγνώριζε κανέναν ἀπὸ τοὺς δικούς της. Ὅταν ἦρθε ἐκεῖνος πού εἶχε ἀξιωθεῖ τὴν ἀποστολικὴ ὀνομασία καὶ χάρις καὶ εἶπε ‘εἰρήνη σὲ σένα, τέκνο μου’ (διότι αὐτὸς ἦταν ὁ χαιρετισμὸς του), ἀμέσως λέγεται ὅτι ἄνοιξε τὰ βλέφαρα, τὸν κοίταξε ἐπίμονα καὶ ζήτησε τὸν καρπὸ τῆς εὐλογίας του. Καὶ καθὼς ὁ χορὸς τῶν γυναικῶν ἔκλαψε μὲ ἀναφιλητὰ (διότι ἡ χαρὰ καὶ ἡ λύπη ἀνακατεύτηκαν μαζί) καὶ ἔκαναν θόρυβο, τὶς παραγγέλλει ὁ θεῖος ἄνθρωπος νὰ προσευχηθοῦν ὅλες μαζί του, διότι μὲ τὸν ἴδιο τρόπο ἔλεγε ὅτι εἶχε σωθεῖ καὶ ἡ Ταβιθά· ἐνῶ ὀδύρονταν ὁ χῆρες, ὁ μεγάλος Πέτρος πρόσφερε τὰ δάκρυα ἐκείνων στὸ Θεό¹⁰. Προσευχήθη-

9. Πρόκειται γιὰ τὴ μάμμη τοῦ Πέτρου.

10. Πράξ. 9,36–41.

τοῦ δὲ μεγάλου Πέτρου τὰ ἐκείνων δάκρυα προσφέροντος τῷ Θεῷ. Ἰκέτευον ὡς ἐκέλευσε καὶ ἐλάμβανον ὡς προεῖρηκε· τέλος γὰρ τῆς εὐχῆς δεξαμένης, τέλος καὶ ἡ νόσος ἐδέχετο καὶ ἰδρῶς ἐξαίφνης πάντοθεν ἔρρει καὶ τὸ πῦρ ἐκεῖνο ἐσβέννυτο καὶ
5 τὰ τῆς ὑγιείας ἀνεφαίνετο σημεῖα.

15

Τοιαῦτα καὶ ἐν τοῖς ἡμετέροις χρόνοις διὰ τῶν εὐχῶν τῶν
θεραπόντων αὐτοῦ ὁ Δεσπότης θαυματουργεῖ. Τούτου καὶ ὁ
χρῶς διὰ τῶν ἱματίων τῷ θειοτάτῳ Παύλῳ παραπλησίως
ἐνήργει. Καὶ τοῦτο οὐχ ὑπερβολῇ τινι χρώμενος τέθηκα ζώνην
10 διχῆ τεμῶν (πλατεῖα δὲ ἦν καὶ μακρὰ ἀπὸ λίνου παχέος πεπλε-
γμένη), τῷ μὲν ἡμίσει ταύτης τὴν οἰκείαν ὀσφῦν, τῷ ἑτέρῳ δὲ
διέζωσε τὴν ἐμήν. Ταύτην πολλάκις μὲν ἐμοὶ νοσοῦντι ἐπιθεῖσα
ἡ μήτηρ, πολλάκις δὲ τῷ πατρὶ τὴν νόσον ἀπήλασε· καὶ αὐτὴ δὲ
τούτῳ τῷ φαρμάκῳ πρὸς ὑγίειαν ἐκέχρητο. Πολλοὶ δὲ καὶ τῶν
15 γνωρίμων τοῦτο μεμαθηκότες συνεχῶς εἰς ἐπικουρίαν τῶν νο-
σοῦντων τὴν ζώνην ἐλάμβανον· καὶ πανταχοῦ τῆς ἐκείνου χάρι-
τος ἐδίδασκε τὴν ἐνέργειαν. Οὕτω τις αὐτὴν λαβὼν τοὺς δεδω-
κότας ἐστέρησεν, ἀγνώμων περὶ τοὺς εὐεργέτας γενόμενος.
Τοῦτον τὸν τρόπον ἐκείνης τῆς δωρεᾶς ἐγυμνώθημεν.

16

20 Οὕτω λάμπας καὶ τὴν Ἀντιόχου ταῖς ἀκτῖσι φωτίσας,
ἔξω τῶν ἀγώνων ἐγένετο, τὸν ἀποκείμενον τοῖς νικηφόροις
στέφανον ἀναμένων. Ἐγὼ δέ, ἧς περιόντος ἀπέλαυον εὐλογίας,
ταύτης καὶ νῦν ἀπολαῦσαι καθικετεύσας, πέρας ἐπιθήσω καὶ
τῷδε τῷ διηγήματι.

καν ὅπως τὶς διέταξε καὶ ἔλαβαν τὸ αἶτημα ὅπως τὶς προεῖπε· διότι, ὅταν τελείωσε ἡ προσευχή, τελείωσε καὶ ἡ ἀρρώστια καὶ ἄρχισε νὰ τρέχει ξαφνικὰ ἀπὸ παντοῦ ιδρώτας, ποὺ ἔσβησε ἐκείνη τὴ φωτιά, καὶ ἄρχισαν νὰ φαίνονται τὰ σημάδια τῆς υἰγείας.

15

Τέτοια θαύματα κάνει καὶ στὰ χρόνια μας ὁ Δεσπότης μὲ τὶς προσευχὲς τῶν πιστῶν του. Καὶ ἡ ἐπιφάνεια τῶν ἐνδυμάτων του πετύχαινε ὁμοια μὲ τὸν θεῖο Παῦλο¹¹. Αὐτὸ δὲν τὸ λέγω ὡς κάποια ὑπερβολή, ἀλλ' ἔχοντας συνομολογητὴ τὴν ἀλήθεια. Ἄφοῦ πράγματι ἔκοψε στὰ δύο τὴ ζώνη του (ἦταν πλατεῖα καὶ μακριά, πλεγμένη ἀπὸ χοντρὸ λινάρι), μὲ τὴ μισὴ ἔζωσε τὴ δική του μέση καὶ μὲ τὴν ἄλλη τὴ δική μου. Πολλὲς φορές, ὅταν ἦμουν ἀρρωστος ἢ μητέρα μου τὴν ἔβαλε ἐπάνω καὶ πολλές φορές ἔδιωξε τὴν ἀρρώστια ἀπὸ τὸν πατέρα μου· καὶ αὐτὴ χρησιμοποιοῦσε αὐτὸ τὸ φάρμακο γιὰ τὴν υἰγεία. Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς γνωστοὺς ὅμως ποὺ τὸ εἶχαν μάθει ἔπαιρναν συνεχῶς τὴ ζώνη γιὰ βοήθειά τῶν ἀρρώστων, ἢ ὁποῖα παντοῦ δίδασκε τὴν ἐνέργεια τῆς χάριτος ἐκείνου. Ἔτσι τὴν πῆρε κάποιος καὶ τὴ στέρησε ἀπὸ ἐκείνους ποὺ τοὺς εἶχε δοθεῖ, γενόμενος ἀχάριστος στοὺς εὐεργέτες. Ἔτσι χάσαμε ἐκείνη τὴ δωρεά.

16

Ἄφοῦ ἔλαμψε μ' αὐτὸ τὸν τρόπο καὶ φώτισε μὲ τὶς ἀκτίνες τὴν Ἀντιόχεια, βγῆκε ἀπὸ τοὺς ἀγῶνες, περιμένοντας τὸ στεφάνι ποὺ ἐπιφυλάσσεται γιὰ τοὺς νικητές. Καὶ ἐγώ, ἀφοῦ θερμοπαρακαλέσω ν' ἀπολαύσω καὶ τώρα αὐτὴν τὴν εὐλογία, ποὺ ἀπολάμβανα ὅταν ζοῦσε, θὰ βάλω τέλος καὶ σ' αὐτὴν ἐδῶ τὴ διήγηση.

---

11. Πράξ. 19,11-12.

Γ'. ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ

1

Ρῶσός ἐστι Κίλισσα πόλις, ἐν δεξιᾷ εἰσπλέοντι εἰς τὸν Κιλίκιον κόλπον. Ταύτης πρὸς ἕως καὶ μεσημβρίαν ὄρος ἐστὶν ὑψηλόν, ἀμφιλαφές καὶ κατάσκιον· τρέφει δὲ καὶ θήρας ἐν ταῖς λόχμαις ἀγρίους. Ἐν τούτῳ νάπην εὐρών τινα πρὸς θάλατταν 5 ἀποκλίνουσαν, ὁ μέγας καὶ πολυθρύλητος Θεοδόσιος βραχύν τινα οἰκίσκον οἰκοδομήσαζ· μόνος τὴν εὐαγγελικὴν ἠσπάζετο πολιτείαν· ἀνὴρ ἐκ τῆς Ἀντιόχου μὲν ὀρμώμενος, ἐπίσημος δὲ ὢν ἀπὸ τῆς τοῦ γένους λαμπρότητος, ἀλλ' ὁμως, καὶ οἰκίαν καὶ συγγένειαν καὶ τὰ ἄλλα πάντα καταλιπὼν, τὸν πολυτίμητον, 10 εὐαγγελικῶς εἶπεῖν, ἐπρίατο μαργαρίτην.

2

Περὶ μὲν οὖν ἀπαστίας καὶ χαμευνίας καὶ τῆς ἐκ τριχῶν ἀμπεχόνης, περιττόν ἐστι λέγειν τοῖς τοῦς ἐκείνου θιασώτας καὶ φοιτητὰς θεωμένοις καὶ ταύτην ἐν αὐτοῖς ὀρῶσι τὴν πολιτείαν· 15 διαφερόντως δὲ ὁμως ταῦτα ἐκεῖνος μετήει, ἅτε δὴ παράδειγμα ἑαυτὸν προτιθεὶς τοῖς ἀγομένοις. Προσετίθει δὲ τούτοις τὸ ἐκ σιδήρου φορτίον αὐχένι καὶ ὀσφύϊ καὶ ἀμφοῖν τοῖν χεροῖν· καὶ κόμην δὲ ἔφερεν αὐχμηρὰν καὶ μέχρις αὐτῶν διήκουσαν τῶν ποδῶν καὶ περαιτέρω προβαίνουσαν καὶ τούτου χάριν τῇ ἰζυῖ προσδεδεμένην.

20 Προσευχῇ δὲ καὶ ὑμνωδίᾳ διηνεκῶς χρώμενος, ἐπιθυμίαν καὶ θυμὸν καὶ τῦφον καὶ τἄλλα τὰ ἄγρια τῆς ψυχῆς κατεκοίμιζε θηρία. Πόνοις δὲ πόνοις ἐπαύζων, αἰεὶ καὶ τὴν ἀπὸ τῶν χειρῶν ἐργασίαν μετήει, νῦν μὲν τὰς καλουμένας σπυρίδας ὑφαίνων καὶ ριπίδας, νῦν δὲ σμικρὰς ἀρούρας ἐν τῇ νάπῃ κατασκευάζων καὶ

10. ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ

1

Ἡ Ρωσὸς εἶναι πόλη τῆς Κιλικίας, δέξια ὅπως πλέει κανεὶς στὸν Κιλικίον κόλπον. Ἀνατολικά καὶ νότια τῆς ὑπάρχει ψηλὸ βουνὸ κατάφυτο καὶ κατάσκιο καὶ μέσα στοὺς πυκνοὺς θάμνους τρέφει ἄγρια θηρία. Σ' αὐτὸ βρῆκε ὁ μέγας καὶ πολυθρύλητος Θεοδόσιος μία κοιλάδα ποὺ ἔκλινε πρὸς τὴ θάλασσα καί, ἀφοῦ ἔχτισε ἕνα μικρὸ σπιτάκι, ἀκολουθοῦσε μόνος του τὴν εὐαγγελικὴ ζωὴ. Καταγόταν ἀπὸ τὴν Ἀντιόχεια καὶ ἦταν ἐπίσημος ἀπὸ τὴν λαμπρότητα τῆς καταγωγῆς του, ἀλλ' ὅμως, ἀφήνοντας σπίτι καὶ συγγενεῖς καὶ ὅλα τὰ ἄλλα, ἀγόρασε, γιὰ νὰ μιλήσω εὐαγγελικά, τὸ πολύτιμο μαργαριτάρι¹.

2

Γιὰ τὴ νηστεία λοιπόν, τὴ χαυμενία καὶ τὸ τρίχινο ἔνδυμα εἶναι περιττὸ νὰ τὰ λέμε αὐτὰ σ' ἐκείνους ποὺ βλέπουν τοὺς ὁπαδοὺς καὶ μαθητὲς ἐκείνου καὶ θεωροῦν σ' αὐτοὺς αὐτὸν τὸν τρόπο ζωῆς. Ὅμως ἐκεῖνος τὰ τηροῦσε μὲ ἀκρίβεια, διότι πρόβαλλε τὸν ἑαυτό του ὡς παράδειγμα σὲ ὅσους πήγαιναν κοντά του. Καὶ σ' αὐτὰ πρόσθετε τὸ σιδηρὸ φορτίο στὸν αὐχένα καὶ στὴ μέση καὶ στὰ δύο χέρια· εἶχε ἐπίσης πολλὰ μαλλιά ποὺ ἔφθαναν ὡς τὰ πόδια του καὶ προχωροῦσαν παρακάτω καὶ γι' αὐτὸ τὰ ἔδενε στὰ λαγόνια.

Χρησιμοποιώντας συνεχῶς προσευχὴ καὶ ψαλμωδία ἀποκοίμιζε τὴν ἐπιθυμία καὶ τὸ θυμὸ, τὴν ὑπερηφάνεια καὶ τὰ ἄλλα ἄγρια θηρία τῆς ψυχῆς. Ἀλλὰ καὶ αὐξάνοντας μὲ κόπους ἀκόμα περισσότερο τοὺς κόπους ἐργαζόταν χειρωνακτικά, ἄλλοτε ὑφαίνοντας τὰ λεγόμενα πανέρια καὶ τὶς ψάθες καὶ ἄλλοτε σκά-

1. Ματθ. 13,46.

σπέρματα καταβάλλων καὶ τὴν ἀποχρῶσαν ἐκεῖθεν συλλέγων τροφήν.

3

Ἐπειδὴ δέ, τοῦ χρόνου προϊόντος, πάντοσε αὐτοῦ τὸ κλέος διέτρεχε, συνέθεον πολλοὶ πολλαχόθεν, κοινωνῆσαι αὐτῷ 5 καὶ οἰκίσεως καὶ πόνων καὶ πολιτείας ἐπιθυμοῦντες· καὶ τούτους ὑποδεχόμενος ἐπὶ τοῦτον ἐποδήγει τὸν βίον. Καὶ ἦν ἰδεῖν τοὺς μὲν ἰστία, τοὺς δὲ δέρρεις τριχίνας ὑφαίνοντας, τοὺς δὲ τὰς ριπίδας ἢ τὰς σπυρίδας διαπλέκοντας, ἄλλους δὲ τὴν γηπονίαν ἀναδεδεγμένους. Καὶ ἐπειδὴ παραθαλασσίδιον ἦν τὸ χωρίον καὶ 10 πορθμεῖον ὕστερον κατασκευάσας, τούτῳ εἰς τὴν τῶν ἀγωγίμων ἐκέχρητο χρεῖαν, καὶ ἐκκομίζων τῶν συνοίκων τὰ ἔργα καὶ εἰσκομίζων τὰ δέοντα.

Τῆς ἀποστολικῆς γὰρ μεμνημένος φωνῆς τῆς λεγούσης, «νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι εἰς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τινα 15 ὑμῶν», καί, «αἱ χεῖρες αὐταὶ ἐμοὶ καὶ τοῖς σὺν ἐμοὶ ἐπήρκεσαν», αὐτὸς τε εἰργάζετο καὶ τοῖς ὁμοσκήνοισι παρήνει τοῖς κατὰ ψυχὴν πόνοις καὶ τοὺς σωματικοὺς συνεισφέρειν ἰδρῶτας· καὶ γὰρ ἄτοπον τοὺς μὲν ἐν βίῳ στρεφομένους καὶ παιδία καὶ γυναῖκας ταλαιπωρουμένους καὶ πονοῦντας ἀποτρέφειν, καὶ πρὸς 20 τούτοις καὶ φόρους εἰσφέρειν καὶ δασμοὺς ἀπαιτεῖσθαι καὶ τῷ Θεῷ προσφέρειν τὰς ἀπαρχὰς καὶ τῶν προσαιτῶν εἰς δύναμιν θεραπεύειν τὴν ἔνδειαν, ἡμᾶς δὲ τὴν ἀναγκαίαν ἐκ τῶν πόνων μὴ πορίζεσθαι χρεῖαν (καὶ ταῦτα εὐτελεῖ μὲν τροφῇ καὶ βραχεῖα, εὐτελεῖ δὲ ἐσθῆτι χρωμένους), ἀλλὰ καθῆσθαι εἴσω τὰς χεῖρας 25 ἔχοντας καὶ τὰ τῶν ἀλλοτρίων χειρῶν καρπομένους'. Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα λέγων, ἐπὶ τὴν ἐργασίαν προέτρεπε, τὰς μὲν πανταχοῦ νενομισμένας θείας λειτουργίας ἐπιτελῶν εἰς καιρόν, τὸν δὲ μεταξὺ χρόνον ἀπονέμων τῇ ἐργασίᾳ.

βοντας μέσα στην κοιλάδα μικρά χωράφια, τὰ ἔσπερνε κι ἔπαιρνε ἀπὸ ἐκεῖ τὴν ἀπαραίτητη τροφή.

3.

Ἐπειδὴ ὁμως ἡ φήμη ἔτρεχε παντοῦ καθὼς περνοῦσε ὁ καιρός, ἔρχονταν πολλοὶ ἀπὸ πολλὰ μέρη, ἐπιθυμώντας νὰ συμμετέχουν μ' αὐτὸν καὶ στὴν κατοικία καὶ στοὺς κόπους καὶ στὴ ζωή, τοὺς ὁποίους ὑποδεχόταν καὶ τοὺς καθοδηγοῦσε σ' αὐτὴ τὴ ζωή. Ἔτσι ἦταν δυνατὸ νὰ βλέπεις ἄλλους νὰ ὑφαίνουν πανιὰ καὶ τρίχινους χιτῶνες, ἄλλους νὰ πλέκουν ψάθες ἢ πανέρια καὶ ἄλλους ν' ἀσχολοῦνται μὲ τὴ γεωργία. Ἐπειδὴ τὸ χωριὸ ἦταν παραθαλάσσιο, ἀφοῦ κατασκεύασε ἀργότερα πορθμεῖο, τὸ χρησιμοποιοῦσε γιὰ τὴν ἀνάγκη τῶν φορτίων, νὰ μεταφέρει τὰ ἔργα τῶν συντρῶφων καὶ νὰ εἰσκομίζει ἀναγκαῖα γι' αὐτούς.

Διότι θυμούμενος τὴν ἀποστολικὴ φωνὴ πού λέγει, «ἐργάζομαι νύχτα καὶ μέρα γιὰ νὰ μὴ ἐπιβαρύνω κανένα ἀπὸ σᾶς»², καί, «τὰ χέρια αὐτὰ ὑπηρετήσαν ἐμένα καὶ αὐτοὺς πού ἦταν μαζί μου»³, καὶ ὁ ἴδιος ἐργαζόταν καὶ τοὺς συντρόφους συμβούλευε κοντὰ στοὺς ψυχικοὺς κόπους νὰ συνεισφέρουν καὶ τοὺς σωματικοὺς ἰδρῶτες· Ἐπειδὴ εἶναι ἄτοπο ἐκεῖνοι πού ἔκαμαν οἰκογένεια καὶ ταλαιπωροῦνται μὲ παιδιά καὶ γυναῖκες νὰ κοπιᾶζουν γιὰ νὰ τὰ ἀνατρέφουν καὶ μαζί μ' αὐτὰ νὰ πληρώνουν φόρους καὶ δασμοὺς καὶ τὰ πρῶτα γεννήματα νὰ τὰ προσφέρουν στὸ Θεὸ καὶ ν' ἀνακουφίζουν δυναμικὰ τὴ φτώχεια ἐκείνων πού ζητοῦν βοήθεια, καὶ ἐμεῖς νὰ μὴ προμηθευόμαστε ἀπὸ τοὺς κόπους μας ἐκεῖνα πού μᾶς χρειάζονται (ἂν καὶ βέβαια χρησιμοποιοῦμε λίγη καὶ φτωχικὴ τροφή καὶ εὐτελὴ ἐνδυμασία), ἀλλὰ νὰ καθόμαστε μὲ σταυρωμένα τὰ χέρια καὶ νὰ ὠφελούμαστε ἀπὸ τὰ ξένα χέρια'. Αὐτὰ καὶ τὰ παρόμοια λέγοντας προέτρεπε στὴν ἐργασία, κάνοντας στὴ ὄρα τους τὶς καθορισμένες παντοῦ θεῖες λειτουργίες καὶ κατανέμοντας τὸν ἐνδιάμεσο χρόνο στὴν ἐργασία.

2. Β'. Θεσ. 3,8.

3. Πράξ. 20,34.

4

Οὐχ ἤκιστα δὲ τῆς τῶν ξένων θεραπείας ἐπεμελεῖτο, ἀνδράσι πραότητί τε καὶ φρονήματος μετριότητι κεκοσμημένοις καὶ τὴν περὶ τὸν πέλας κεκτημένοις ἀγάπην ταύτης ἐγχειρίσας τὴν πρόνοιαν. Ἐπεσκόπει δὲ αὐτὸς ἅπαντα διερευνώμενος εἰ 5 κατὰ τοὺς κειμένους ἕκαστον ἐπιτελοῖτο νόμους. Οὕτω δὲ πολυθρύλητος ἐντεῦθεν ἐγένετο, ὥς τοὺς ναυτιλομένους καὶ πλείονας ἢ χιλίους ἀφεστῶτας σταδίους, τὸν Θεοδοσίου καλεῖν ἐν τοῖς κινδύνοις Θεὸν καὶ τῇ Θεοδοσίου προσηγορίᾳ κατακοιμίζειν τῆς θαλάττης τὴν ζάλην.

5

10 Τοῦτον ἠδέσθησαν καὶ πολέμιοι θρασεῖς καὶ ἀνήμεροι οἱ τῆς ἔω τὸ πλεῖστον ληϊσάμενοί τε καὶ ἐξανδραποδισάμενοι. Τίς γὰρ τῶν τὴν καθ' ἡμᾶς οἰκουμένην οἰκούντων ἀνήκοος τῶν κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν συμβεβηκότων κακῶν ὑπὸ τῶν πάλαι μὲν Σολύμων, νῦν δὲ Ἰσαύρων ὀνομαζομένων; Ἀλλ' ὅμως μὴ 15 πόλεως, μὴ κώμης ἐκεῖνοι φεισάμενοι, ἀλλὰ πάσας ὄσας ἐλεῖν ἠδυνήθησαν ληϊσάμενοι καὶ πυρὶ παραδόντες, ἐκείνην τὴν φιλοσοφίαν ἠδέσθησαν καὶ ἄρτους μόνους αἰτήσαντες καὶ εὐχὰς ἐπαγγείλαντες, ἀλώβητον τὸ ἀσκητικὸν ἐκεῖνο κατέλιπον καταγώγιον, καὶ τοῦτο οὐχ ἄπαξ, ἀλλὰ καὶ δις πεποιήκασιν.

6

20 Δείσαντες δ' ὅμως τῶν ἐκκλησιῶν οἱ προέδροι μὴ χρημάτων ἔρωτα τοῖς βαρβάροις ἐκείνοις ἐμβαλὼν ὁ διάβολος δοριάλωτον γενέσθαι παρασκευάσας τὸν μέγαν ἐκεῖνον φωστῆρα (καὶ γὰρ ἦν εἰκὸς λύτρα πάμπολλα πανταχόθεν ὑπὲρ αὐτοῦ παρὰ πάντων τῶν τὰ θεῖα τιμώντων πεμφθήσεσθαι αὐτοῖς), παρακα- 25 λέσαντες πείθουσι τὴν Ἀντιόχου καταλαβεῖν. Ἦδη γὰρ δύο τῶν

4

Δέν φρόντιζε ὁμως λιγότερο γιά τήν περιποίηση τῶν ξένων· ἀνέθεσε αὐτὸ τὸ διακόνημα σὲ ἄνδρες ποὺ ἦταν στολισμένοι μὲ πραότητα καὶ μετριοφροσύνη καὶ εἶχαν ἀγάπη γιά τὸν πλησίον. Ὁ ἴδιος τὰ ἐπιθεωροῦσε ὅλα, ἐξετάζοντας ἐὰν τὸ καθένα γινόταν σύμφωνα μὲ τοὺς ὀρισμένους κανόνες. Καὶ ἔτσι ἔγινε ἐξαιτίας αὐτοῦ τόσο πολυθρύλητος, ὥστε οἱ θαλασσινοί, καὶ αὐτοὶ ἀκόμη ποὺ βρίσκονταν σὲ ἀπόσταση μεγαλύτερη ἀπὸ χίλια στάδια, νὰ καλοῦν στοὺς κινδύνους τὸν Θεὸ τοῦ Θεοδοσίου καὶ μὲ τὸ ὄνομά του νὰ σταματοῦν τὴ θαλασσοταραχή.

5

Αὐτὸν τὸν ἄνθρωπο τὸν σεβάσθησαν ἄγριοι καὶ ἀνήμεροι ἐχθροί, οἱ ὁποῖοι λεηλάτησαν καὶ αἰχμαλώτισαν τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς Ἀνατολῆς. Διότι ποιὸς ἀπὸ τοὺς κατοίκους τῆς περιοχῆς μας δέν ἄκουσε γιά τὶς συμφορὲς ποὺ εἶχαν συμβεῖ ἐκείνη τὴν ἐποχὴ ἀπὸ ἐκείνους ποὺ παλαιότερα ὀνομάζονταν Σόλυμοι καὶ τώρα Ἰσαυροί; Ἀλλ' ὁμως ἐκεῖνοι, ἂν καὶ δέν λυπήθηκαν οὔτε πόλη οὔτε χωριό, ἀλλ' ὅλα ὅσα μπόρεσαν τὰ κυρίεψαν, τὰ λεηλάτησαν καὶ τὰ ἔκαψαν, σεβάσθησαν αὐτὸν τὸν τρόπο ζωῆς καὶ ἄφησαν ἀπείραχτο ἐκεῖνο τὸ ἀσκητικὸ καταφύγιο, ἀφοῦ ζήτησαν μόνο ψωμιὰ καὶ προσευχήθηκαν· καὶ αὐτὸ δέν τὸ ἔκαναν μία μόνο φορὰ, ἀλλὰ δύο.

6

Ἐπειδὴ ὁμως φοβήθηκαν οἱ προκαθήμενοι τῶν ἐκκλησιῶν, μήπως ὁ διάβολος βάλει σ' ἐκείνους τοὺς βαρβάρους τὸν ἔρωτα τῶν χρημάτων καὶ καταστήσει αἰχμάλωτο τὸν μεγάλο ἐκεῖνο φωστήρα (διότι ἦταν φυσικὸ νὰ σταλοῦν σ' αὐτοὺς πάρα πολλὰ λῦτρα γι' αὐτὸν ἀπ' ὅλους ἐκείνους ποὺ σὲ ὅλα τὰ μέρη τιμοῦν τὰ θεῖα), τὸν ἔπεισαν μὲ παρακλήσεις νὰ πάει στὴν Ἀντιόχεια. Διότι οἱ βάρβαροι εἶχαν ἤδη πάρει αἰχμαλώτους δύο

ἐκκλησιῶν προέδρους αἰχμαλώτους εἰλήφασι καὶ θεραπείας μὲν ἀπάσης ἠξίωσαν· τετρακισχιλίους δὲ καὶ μυρίους ὑπὲρ ἀμφοτέρων δεξάμενοι χρυσοῦς, οὕτως ἐπέτρεψαν ἐπανελθεῖν ὅποι βούλοιντο. Ἐπειδὴ δὲ εἰς τὴν Ἀντιόχου ἀφίκετο, ᾤκησε μὲν κατα-
5 γώγιον τῷ ποταμῷ παρακειμένον, πάντα δὲ πρὸς ἑαυτὸν εἰλκυσε τοὺς τὰ τοιαῦτα τρυγᾶν ἐπισταμένους.

7

Ὑπὸ δὲ τῆς τοῦ λόγου ρύμης ἐλκόμενος, παρῆκα διηγῆσασθαι θαῦμα ὑπὸ τοῦ θεσπεσίου τούτου γενόμενον, ὃ τάχα τοῖς πολλοῖς καὶ ἄπιστον εἶναι δόξει, διαμένει μέντοι μέχρι καὶ νῦν
10 μαρτυροῦν τῷ λόγῳ καὶ δεικνῶν οἷας ἔτυχεν ὁ θαυμάσιος οὗτος ἀνὴρ παρὰ τῷ Θεῷ χάριτός τε καὶ παρρησίας.

Κρημνώδης τις πέτρα ὑπέρκειται τοῦ φροντιστηρίου οὗπερ αὐτὸς ἐδείματο· ἀνικμος δὲ καὶ ξηρὰ παντελῶς ὑπῆρχε τὸ πρότερον. Ἐν ταύτῃ ὑδραγωγίον ἐποίησεν ἀπὸ τῆς κορυφῆς ἐπὶ
15 τὸ μοναστήριον φερόμενον, ὥσπερ ὑπὸ χεῖρα ἔχων τῶν ὑδάτων τὴν φοράν. Πεποιθήσεως δὲ γέμων εἰς Θεὸν καὶ θαρρῶν, ὡς εἰκός, εὐμενῆ τὸν Δεσπότην κεκτημένος καὶ πίστιν ἔχων ἀδίστακτον, νυκτὸς διεγερθεὶς ἀνεισιν ἐπὶ τὴν ἄκραν τοῦ ὑδραγωγοῦ πρὶν τοὺς θιασώτας ἐπὶ τὰς συνήθεις εὐχὰς διαναστῆναι καὶ
20 διὰ προσευχῆς τὸν Θεὸν ἱκετεύσας, θαρρῶν τῷ ποιῶντι τὸ θέλημα τῶν φοβουμένων αὐτόν, τῇ ράβδῳ, ἐν ἧ σκηριπτόμενος ἐτύχανεν, ἔτυψε τὴν πέτραν· ἡ δὲ ραγεῖσα ὕδωρ ποταμηδὸν ἀνέβλυσε· καὶ εἴσω τοῦ μοναστηρίου διὰ τοῦ ὑδραγωγοῦ γενόμενον καὶ εἰς πᾶσαν χρεΐαν πλουσίως χορηγοῦν, εἰς τὴν παρα-
25 κειμένην θάλατταν ἐκκρίνεται καὶ δείκνυται μέχρι δεῦρο τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου ἡ μωσαικὴ χάρις ἐνεργοῦσα.

Ἀπόχρη δὲ καὶ τοῦτο μόνον δεῖξαι τοῦ ἀνδρὸς τὴν πρὸς τὸν Θεὸν παρρησίαν.

προκαθημένους τῶν ἐκκλησιῶν, πού τοὺς περιποιήθηκαν βέβαια μὲ κάθε τρόπο, ἀλλὰ πῆραν δεκατέσσερες χιλιάδες χρυσὰ νομίσματα γιὰ τοὺς δύο, καὶ ἔτσι τοὺς ἄφησαν νὰ πᾶνε ὅπου ἤθελαν. Ὅταν λοιπὸν ἔφθασε στὴν Ἀντιόχεια ἔμεινε σὲ ἓνα κατάλυμα πού βρισκόταν κοντὰ τὸ ποτάμι, καὶ τράβηξε κοντὰ του ὄλους ὅσοι γνώριζαν νὰ τρυγοῦν αὐτοὺς τοὺς καρπούς.

7

Ἄλλὰ, παρασυρόμενος ἀπὸ τὴν ὁρμὴ τοῦ λόγου, παρέλειψα νὰ διηγηθῶ ἓνα θαῦμα πού ἔγινε ἀπὸ αὐτὸν τὸν θεσπέσιο ἄνθρωπο, τὸ ὁποῖο ἴσως φανεῖ στοὺς πολλοὺς ἀπίστευτο, ἀλλ' ὅμως παραμένει μέχρι καὶ τώρα νὰ μαρτυρεῖ τὸν λόγο καὶ δείχνει ποιά χάρη καὶ παρρησία πέτυχε ὁ θαυμάσιος αὐτὸς ἄνδρας ἀπὸ τὸν Θεό.

Πάνω ἀπὸ τὸ ἀσκητήριον, πού αὐτὸς ἔχτισε, βρίσκεται ἓνας ἀπότομος βράχος· προηγουμένως ἦταν ἐντελῶς στεγνὸς καὶ ξηρὸς. Ἐκεῖ ἔκανε ὑδραγωγεῖο, πού ἔφθανε ἀπὸ τὴν κορυφὴ ὡς τὸ μοναστήρι, σὰν νὰ εἶχε τὸ ρεῦμα τῶν ὑδάτων στὸ χέρι του. Γεμάτος πεποίθηση καὶ ἐμπιστοσύνη στὸ Θεό, ὅπως ἦταν φυσικό, ἔχοντας εὐμενὴ τὸν Δεσπότη καὶ γεμάτος μὲ ἀκράδαντη πίστη, σηκώθηκε μία νύχτα, ἀνέβηκε στὴν ἄκρη τοῦ ὑδραγωγείου, πρὶν σηκωθοῦν οἱ μαθητὲς γιὰ τὶς συνηθισμένες προσευχάς, καὶ ἀφοῦ ἰκέτευσε τὸν Θεὸ μὲ προσευχή, ἔχοντας ἐμπιστοσύνη σ' Ἐκεῖνον πού ἐκπληρώνει τὸ θέλημα αὐτῶν πού τὸν σέβονται, χτύπησε τὸν βράχο μὲ τὴν ράβδο στὴν ὁποία στηριζόταν ὁ ἴδιος· τότε ὁ βράχος ράγισε καὶ ἀνέβλυσε νερὸ σὰν ποτάμι. Φθάνοντας αὐτὸ μέσα στὸ μοναστήρι μέσω τοῦ ὑδραγωγοῦ καὶ ἐπαρκώντας μὲ ἀφθονία γιὰ κάθε ἀνάγκη, χύνεται στὴ θάλασσα πού εἶναι ἐκεῖ κοντὰ καὶ δείχνεται μέχρι σήμερα νὰ ἐνεργεῖ⁴ ἡ μωσαϊκὴ χάρη τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου.

Αὐτὸ καὶ μόνον φθάνει νὰ δείξει τὴν παρρησία τοῦ ἀνθρώπου μπροστὰ στὸ Θεό.

4. Βλ. Ἐξ. 17,5-6.

8

Ὀλίγον δὲ ἐπιβιώσας χρόνον πρὸς τὴν ἀγγελικὴν μετέστη χορείαν. Διὰ δὲ μέσου τοῦ ἄστεως τὸ σῶμα τὸ ἱερὸν ἐφέρετο, οἷόν τισὶ στεφάνοις χρυσοῖς τῷ σιδήρῳ ἐκείνῳ ὠραιζόμενον, πάντων ἡγουμένων καὶ τῶν τὰς μεγάλας ἀρχὰς πεπιστευμένων. Ἔρις δὲ ἦν περὶ τὴν κλίνην καὶ διαμάχη φέρειν ταύτην ἀπάντων ἐπειγομένων καὶ τῆς ἐντεῦθεν εὐλογίας ἐφιεμένων. Οὕτω φερόμενος εἰς τὸν τῶν ἀγίων μαρτύρων σηκὸν κατατίθεται, Ἰουλιανοῦ τοῦ νικηφόρου τῆς εὐσεβείας ἀγωνιστοῦ ὁμόσκη-
 10 τὸν θεσπέσιον ἐκεῖνον καὶ μακάριον Ἀφραάτην.

9

Τὴν δὲ τῆς ἀγέλης ἡγεμονίαν Ἑλλάδιος ὁ θαυμάσιος διεδέξατο, ὃς ἐξήκοντα μὲν ἐν ἐκείνοις τοῖς τόποις διετέλεσεν ἔτη, εἶτα τὴν Κιλικῶν θεόθεν ἐδέξατο προεδρίαν, οὔτε τὴν προτέραν φιλοσοφίαν καταλιπὼν καὶ τοῖς πόνοις ἐκείνοις τοὺς τῆς ἀρχιε-
 15 ρωσύνης ἰδρωῶτας ὀσημέραι προστιθείς.

Τούτου καὶ Ρώμυλος ὁ μακάριος ἀκροατῆς γεγονὼς ἀγέλης μεγίστης ἡγεμὼν ἀπεφάνθη. Καὶ διέμεινέ γε ὁ ἐκείνου χορὸς εἰς δεῦρο τῆς αὐτῆς πολιτείας ἐχόμενος. Παράκειται δὲ τῷ φροντιστηρίῳ κώμη Μαρατῶ συριστὶ καλουμένη.

20 Ἐγὼ δὲ τοῦδε τοῦ διηγήματος τοῦτο ποιησάμενος πέρας, ἰκετεύω καὶ τῆς ἐντεῦθεν τυχεῖν εὐλογίας.

8

Ἄφοῦ ἔζησε λίγο ἀκόμα καιρὸ μεταφέρθηκε στὸν ἀγγελικὸ χορὸ. Τὸ ἱερὸ σῶμα μεταφέρθηκε διαμέσου τῆς πόλεως, στολισμένο μ' ἐκεῖνα τὰ σίδηρα, σὰν χρυσὰ στεφάνια, ἐνῶ προηγοῦνταν ὄλοι, ἀκόμη καὶ οἱ μεγάλοι ἀξιωματοῦχοι. Γινόταν φιλονεικία καὶ διαμάχη γύρω ἀπὸ τὸ φέρετρο, ἐπειδὴ ἤθελαν ὄλοι γενικὰ νὰ τὸ σηκώσουν καὶ ἐπιθυμοῦσαν τὴν εὐλογία ἀπ' αὐτό. Ἄφοῦ τὸν μετέφεραν μ' αὐτὸν τὸν τρόπο τὸν ἀπόθεσαν στὸ ναὸ τῶν Ἁγίων Μαρτύρων, γενόμενος ὁμόσκηνος καὶ ὁμωρόφιος τοῦ Ἰουλιανοῦ⁵, τοῦ νικηφόρου ἀγωνιστῆ τῆς εὐσέβειας. Καὶ τὸν δέχθηκε ἡ λάρνακα ποὺ δέχθηκε καὶ ἐκεῖνον τὸν θαυμασίο καὶ μακάριο Ἀφραάτη.

9

Τότε στὴν ἡγουμενία τῆς ομάδας τὸν διαδέχθηκε ὁ θαυμασίος Ἑλλάδιος, ὁ ὁποῖος ἔζησε σ' ἐκεῖνα τὰ μέρη ἐξήντα χρόνια. Ὅταν ἔπειτα δέχθηκε ἀπὸ τὸν Θεὸ τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀρχιερέα τῶν Κιλικίων, δὲν ἐγκατέλειψε τὸν προηγούμενο τρόπο ζωῆς, ἀλλὰ πρόσθεσε σ' ἐκείνους τοὺς κόπους τοὺς ἰδρῶτες τῆς ἀρχιερωσύνης.

Ἀκροατῆς αὐτοῦ εἶχε γίνεи καὶ ὁ μακάριος Ρωμύλος, ποὺ ἀναδείχθηκε ἡγούμενος μεγάλης ομάδας. Ἡ ομάδα του βέβαια ἔμεινε ἐκεῖ συνεχίζοντας τὴν ἴδια ἀσκητικὴ ζωὴ. Κοντὰ στὸ ἀσκητήριο βρίσκεται πόλη ποὺ στὰ συριακὰ ὀνομάζεται Μαρατώ.

Καὶ ἐγώ, ἀφοῦ τελείωσα αὐτὴν ἐδῶ τὴ διήγηση, παρακαλῶ νὰ ἔχω καὶ γι' αὐτὴν τὴν εὐλογία.

---

5. Ἦταν κι αὐτὸς ὁ μάρτυρας ἀπὸ τὴν Κιλικία.

ΙΑ'. ΡΩΜΑΝΟΣ

1

Ὁ μὲν οὖν μέγας Θεοδόσιος, ἀπὸ τῆς Ἀντιοχέων ὀρμώ-
μενος καὶ ἐν τοῖς ρωσικοῖς ἀγωνισάμενος ὄρεσιν, εἰς τὴν Ἀντιό-
χου πόλιν ἐπανελθὼν, οὕτω τοῦ βίου τὸ τέλος ἐδέξατο. Ρωμα-
νὸς δὲ ὁ θεῖος, ἐν τῇ Ρώσῳ καὶ τεχθεὶς καὶ τὰ πρῶτα τραφεὶς,
5 ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς τῆς ἀρετῆς ὑπεδέξατο ἄθλους, ἔξω μὲν τῶν
τοῦ ἄστεως περιβόλων παρὰ τὴν ὑπώρειαν ἐσκηνωμένος, ἐν
ἀλλοτρίῳ δὲ οἰκιδίῳ καὶ τούτῳ σμικρῷ πάντα τὸν χρόνον δια-
βιώσας. Διετέλεσε δὲ μέχρι γήρωσ μῆτε πυρὶ χρησάμενος, μῆτε
λυχνιαῖον δεξάμενος φῶς. Τροφή γὰρ ἦν αὐτῷ ἄρτος καὶ ἄλες,
10 πόμα δὲ τὸ κρηναῖον νᾶμα, κόμη δὲ τῷ μεγάλῳ Θεοδοσίῳ πα-
ραπλησία καὶ ἐσθῆς δὲ καὶ σίδηρος ὡσαύτως.

2

Ἐπλεονέκτει δὲ οὗτος ἡθους ἀπλότητι καὶ πραότητι τρό-
πων καὶ φρονήματος μετριότητι. Καὶ τούτων εἵνεκα τῆς θείας
χάριτος ἠφίει τὴν αἴγλην. «Ἐπὶ τίνα» γάρ, φησὶν, «ἐπιβλέψω,
15 ἀλλ' ἢ ἐπὶ τὸν πρῶτον καὶ ἡσύχιον καὶ τρέμοντά μου τοὺς λό-
γους;». Καὶ τοῖς ἰδίοις δὲ πάλιν ἔλεγε μαθηταῖς· «μάθετε ἀπ'
ἐμοῦ, ὅτι πρῶτός εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ, καὶ εὐρήσετε ἀνά-
παυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν»· καὶ πάλιν· «μακάριοι οἱ πραεῖς, ὅτι
αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν». Καὶ Μωϋσέως δὲ τοῦ νομοθέ-
20 του τοῦτο ἦν τὸ τῶν κατορθωμάτων ἐπίσημον· «ἦν» γάρ, φησί,

1. Φυσικᾶ ἐδῶ δὲν ἐννοεῖται ὁ αὐτοκράτορας Θεοδόσιος ὁ μέγας, ἀλλὰ ὁ ἀσκητὴς γιὰ τὸν ὁποῖο ἐγινε λόγος ἀμέσως παραπάνω (ἀρ. 10).

11. ΡΩΜΑΝΟΣ

1

Ὁ μέγας λοιπὸν Θεοδοσίος¹, ἀφοῦ ξεκίνησε ἀπὸ τὴν Ἀντιόχεια, ἀγωνίσθηκε στὰ βουνά τῆς Ρωσοῦ καὶ ἔπειτα ξαναγύρισε πάλι στὴν Ἀντιόχεια ὅπου δέχθηκε αὐτὸ τὸ τέλος τῆς ζωῆς. Ὁ θεῖος Ρωμανός, ἐνῶ γεννήθηκε καὶ ἀνατράφηκε τὰ πρῶτα χρόνια στὴν Ρωσό, ἀγωνίσθηκε γιὰ τὴν ἀρετὴ στὴν Ἀντιόχεια, κατασκηνωμένος ἔξω ἀπὸ τὰ τεῖχη τῆς πόλεως, στοὺς πρόποδες τοῦ βουνοῦ· ἔζησε ὅλα τὰ χρόνια σ' ἓνα ξένο σπιτάκι κι αὐτὸ μικρό. Ἔζησε μέχρι τὰ γηρατειὰ χωρὶς οὔτε φωτιά νὰ χρησιμοποιήσει οὔτε τὸ φῶς τοῦ λυχναριοῦ νὰ δεχθεῖ. Διότι τροφή γι' αὐτὸν ἦταν τὸ ψωμί καὶ τὸ ἀλάτι, καὶ ποτὸ τὸ πηγαῖο νερό, ἐνῶ τὰ μαλλιά του ἦταν ὅμοια μὲ τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου καθὼς ἐπίσης καὶ τὰ ἐνδύματα καὶ τὸ σίδηρο.

2

Ἐπεριεργάσθη τὴν ἀπλότητα καὶ τὴν πραότητα τῆς συμπεριφορᾶς καὶ τὴν μετριοφροσύνη. Γι' αὐτὸ ἐξέπεμπε τὴν αἴγλη τῆς θείας χάριτος. Διότι λέγει· «σὲ ποιόν θὰ ρίξω τὸ βλέμμα μου, ἂν ὄχι στὸν πρᾶο, τὸν ἡσυχὸ καὶ σ' αὐτὸν ποὺ φοβᾶται τὰ λόγια μου»². Καὶ πάλι ἔλεγε στοὺς μαθητὲς του· «μάθετε ἀπὸ ἐμένα ὅτι εἶμαι πρᾶος καὶ ταπεινὸς στὴν καρδιά καὶ θὰ βρεῖτε ἀνάπαυση στὶς ψυχές σας»³. Καὶ πάλι· «μακάριοι εἶναι οἱ πρᾶοι, διότι αὐτοὶ θὰ κληρονομήσουν τὴ γῆ»⁴. Καὶ αὐτὸ ἦταν τὸ διακριτικὸ γνῶρισμα τῶν κατορθωμάτων τοῦ νομοθέτη

---

2. Ἦσ. 66,2.

3. Ματθ. 11,29.

4. Ματθ. 5,5.

«Μωϋσῆς πραότητος παρὰ πάντας ἀνθρώπους τοὺς ὄντας ἐπὶ τῆς γῆς». Τοῦτο καὶ τῷ προφήτῃ Δαβὶδ τὸ πανάγιον ἐμαρτύρησε Πνεῦμα· «μνήσθητι» γάρ, φησὶν, «Κύριε, τοῦ Δαβὶδ καὶ πάσης τῆς πραότητος αὐτοῦ». Καὶ περὶ τοῦ πατριάρχου Ἰακώβ μεμαθήκαμεν ὅτι ἄπλαστος ἦν, οἰκῶν οἰκίαν.

3

Ταύτας δίκην μελίττης ἐκ τῶν θείων ἐκείνων λειμῶνων τὰς ἀρετὰς συναθροίσας τὸ τῆς ἀληθοῦς φιλοσοφίας κατεσκεύασε μέλι. Ἄλλ' οὐ μόνος τῶν πόνων ἀπέλαυσε· προεχεῖτο δὲ αὐτοῦ καὶ εἰς τοὺς ἔξω τὰ ἡδίστα νάματα. Καὶ τοῖς πρὸς αὐτὸν ἀφικνουμένοις τῇ πραεῖα καὶ γλυκεῖα κεκρημένος φωνῇ, πολλὰς μὲν περὶ φιλαδελφίας, πολλὰς δὲ περὶ ὁμοιοῖας τε καὶ εἰρήνης προσέφερε παραινέσεις· πολλοὺς δὲ τῶν θείων καὶ μόνον ὀρώμενος ἀπέφηνεν ἐραστάς. Τίς γὰρ οὐκ ἂν ὑπερηγάσθη πρεσβύτην θεώμενος τὸ σῶμα τετροχωμένον καὶ κόμης πολλῆς ἀνεχόμενον καὶ σίδηρον ὅτι πλεῖστον φέρειν αἰρούμενον καὶ τῷ ἐκ τριχῶν ἐσθήματι κεκρημένον καὶ τροφῆς ἀπολαύοντα κωλύσαι μόνον ἀποχρώσης τὸν ἐκ λιμοῦ θάνατον;

4

Πρὸς δὲ τῷ μεγέθει καὶ τῷ πλήθει τῶν πόνων καὶ ἡ ἐπανθοῦσα χάρις θαυμάζειν αὐτὸν ἅπαντας καὶ γεραίρειν ἀνέπειθε. Πολλῶν μὲν γὰρ πολλάκις χαλεπὰς ἀπήλασε νόσους, πολλαῖς δὲ γυναιξὶ στερίφαις ἐχαρίσατο παῖδας· καὶ τοσαύτην παρὰ τοῦ θείου Πνεύματος δεξάμενος δύναμιν, πτωχὸν ἑαυτὸν καὶ προσαίτην ὠνόμαζεν.

Μωϋσῆ· διότι λέγει, «ὁ Μωϋσῆς ἦταν ὁ πιὸ πρᾶος ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους πὸν βρίσκονται στὴ γῆ»⁵. Αὐτὴ τὴ μαρτυρία ἔδωσε καὶ τὸ πανάγιο Πνεῦμα γιὰ τὸν προφήτη Δαβίδ· διότι, λέγει· «θυμήσου, Κύριε, τὸν Δαβίδ καὶ ὅλη τὴν πραότητά του»⁶. Καὶ γιὰ τὸν πατριάρχη Ἰακώβ ἔχομε μάθει ὅτι ἦταν ἀπροσποίητος ἄνθρωπος πὸν δὲν ἀπομακρυνόταν ἀπὸ τὸ σπίτι⁷.

3

Ἄφου συγκέντρωσε αὐτὲς τὶς ἀρετὲς σὰν τὴ μέλισσα ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ θεῖα λειβάδια, κατασκεύασε τὸ μέλι τῆς ἀληθινῆς φιλοσοφίας. Δὲν ἀπόλαυσε ὅμως μόνος τοὺς κόπους· ἔχυνε καὶ στοὺς ἔξω τὰ γλυκύτατα νάματά του. Καὶ σ' ἐκείνους πὸν πήγαιναν σ' αὐτόν, χρησιμοποιώντας τὴ γλυκειὰ καὶ πραεὶα φωνὴ του, ἔδινε πολλὰς συμβουλὰς γιὰ τὴ φιλαδελφία, γιὰ τὴν ὁμόνοια καὶ τὴν εἰρήνη· πολλοὺς μάλιστα μόνον πὸν τὸν ἔβλεπαν τοὺς καθιστοῦσε ἔραστὲς τῶν θεῶν. Διότι ποιὸς δὲν θὰ θαύμαζε βλέποντας ἕνα γέροντα μὲ καταβεβλημένο σῶμα, νὰ ἀνέχεται τὰ μακριὰ μαλλιά, νὰ φέρει μὲ τὴ θέλησή του βαρὺ σίδηρο, νὰ φορᾷ τρίχινα ἐνδύματα καὶ ν' ἀπολαμβάνει τόση τροφή, ὅση ἦταν ἀρκετὴ νὰ ἐμποδίσει τὸν θάνατο ἀπὸ τὴν πείνα;

4

Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ μέγεθος καὶ τὸ πλῆθος τῶν κόπων ἔπειθε ὅλους γινικὰ νὰ τὸν θαυμάζουν καὶ νὰ τὸν διακηρύσσουν καὶ ἡ χάρις πὸν ἀνθοῦσε πάνω του. Πολλὰς φορὲς ἀπάλλαξε πολλοὺς ἀπὸ βαρεῖες ἀρρώστιες καὶ χάρισε παιδιὰ σὲ πολλὰς στεῖρες γυναῖκες· καὶ ἐνῶ δέχθηκε τόσο μεγάλη δύναμη ἀπὸ τὰ ἅγια Πνεῦμα, ὀνόμαζε τὸν ἑαυτοῦ φτωχὸ καὶ ζητιάνο.

6. Ψαλμ. 131,1.

7. Βλ. Γεν. 25,27.

5

Πάντας τοίνυν τοὺς παρ' αὐτῷ φοιτῶντας καὶ φαινόμενος καὶ φθειγόμενος ὠφελείας πληρῶν τὸν ἅπαντα διετέλεσε βίον. Ἐντεῦθεν δὲ ἐκδημήσας καὶ εἰς τὴν ἀγγελικὴν χορείαν μετατεθείς, κατέλιπε μνήμην οὐ συνταφεῖσαν τῷ σώματι, ἀλλ' ἀνθοῦσαν καὶ τεθηλυῖαν καὶ ἄσβεστον εἰς αἰὲ διαμένουσαν καὶ εἰς ὄνησιν τοῖς βουλομένοις ἀρκοῦσαν.

Καὶ τὴν ἐντεῦθεν τοίνυν ἐρανισάμενος εὐλογίαν καὶ τὰ κατὰ τοὺς ἄλλους ἀθλητὰς ὡς οἶόν τε διηγῆσομαι.

5

Ἐὼς τὴν ζωὴν αὐτοῦ τὴν πέρασε παρουσιαζόμενος καὶ μιῶντας καὶ γεμίζοντας ὠφέλεια ὅλους ἐκείνους ποὺ μαθήτευαν κοντὰ αὐτοῦ. Καὶ ὅταν ἔφυγε ἀπὸ ἐδῶ καὶ πῆγε στὸν χορὸ τῶν ἀγγέλων, ἄφησε ἀνάμνηση ποὺ δὲν θάφτηκε μαζί με τὸ σῶμα, ἀλλὰ διατηρεῖται πάντα ἀνθηρὴ, ἀκμαία καὶ ἄσβεστη καὶ ἀρκετὴ νὰ ὠφελήσῃ ὅσους θέλουν.

Καὶ ἐγώ, ἀφοῦ λάβω καὶ ἀπὸ ἐδῶ τὴν εὐλογία, θὰ διηγηθῶ ὅσο μπορῶ καὶ τὰ σχετικὰ μεῖς ἄλλους ἀγνωστες.

IB'. ΖΗΝΩΝ

1

Ζήνωνα τὸν θαυμάσιον οὐ πολλοὶ μὲν γινώσκουσιν, οἱ δὲ γινώσκοντες θαυμάζειν ἀξίως οὐ δύνανται. Οὗτος γὰρ πλοῦτον διὰ μάλιστα πλεῖστον ἐν τῇ πατρίδι καταλιπὼν (αὕτη δὲ ἦν ὁ Πόντος), ἀπέλαυσε μὲν, ὡς ἔλεγε, τῶν Βασιλείου τοῦ μεγάλου 5 ναμάτων γειτονεύοντος καὶ τὴν Καππαδοκῶν ἄρδοντος χώραν, τῆς δὲ ἀρδείας ἀξίους ἀπέδωκε τοὺς καρπούς.

2

Εὐθύς μὲν γὰρ Οὐάλεντος τοῦ βασιλέως ἀναιρεθέντος, τὴν στρατιωτικὴν ἀπέθετο ζώνην· ἐγκατείλεκτο δὲ τοῖς τὰ βασιλέως ὀξέως διακομίζουσι γράμματα. Ἀπὸ δὲ τῶν βασιλείων 10 εἰς τινὰ τάφον ὀρμήσας (πολλοὺς δὲ ἔχει τὸ τῇ Ἀντιοχείᾳ παρακείμενον ὄρος), μόνος διῆγε, τὴν ψυχὴν ἐκκαθαίρων καὶ τὸ ταύτης ὀπτικὸν ἀεὶ ἀπορρύπτων καὶ τὴν θεῖαν φανταζόμενος θεωρίαν καὶ «τὰς τοῦ Θεοῦ ἀναβάσεις ἐν τῇ καρδίᾳ τιθέμενος» καὶ «πτέρυγας λαβεῖν ὡσεὶ περιστερᾶς» ἐφιέμενος καὶ εἰς τὴν θεῖαν 15 κατάπαυσιν ἀναπτῆναι ποθῶν. Τούτου χάριν, οὐ κλίνην ἔσχεν, οὐ λύχνον, οὐκ ἐσχάραν, οὐ χύθραν, οὐ ληκύθιον, οὐ κιβώτιον, οὐ βιβλίον, οὐκ ἄλλο οὐδέν· ἀλλὰ ράκια μὲν ἠμπείχετο παλαιὰ καὶ ὑποδήματα δὲ ὡσαύτως δεσμῶν δεόμενα· διήρητο γὰρ τῶν καττωμάτων τὰ δέρματα.

3

20 Παρ' ἐνὸς δὲ μόνου τῶν γνωρίμων τὴν ἀναγκαίαν τροφήν ἐκομίζετο· αὕτη δὲ ἦν εἷς ἄρτος δύο χορηγούμενος ἡμέραις· τὸ

12. ΖΗΝΩΝ

1

Πολλοὶ δὲν γνωρίζουν τὸν θαυμάσιο Ζήνωνα καὶ ὄσοι τὸν γνωρίζουν δὲν μποροῦν νὰ τὸν θαυμάζουν ἐπάξια. Διότι αὐτός, ἀφοῦ ἄφησε μεγάλα πλούτη στὴν πατρίδα του (αὐτὴ ἦταν ὁ Πόντος), ἀπέλαυσε, ὅπως ἔλεγε, τὰ νάματα τοῦ μεγάλου Βασιλείου πὺ γειτόνευε καὶ πότιζε τὴ χώρα τῶν Καππαδοκῶν, καὶ ἀπέδωσε ἄξιους τοῦ ποτίσματος καρπούς.

2

Ἄμεσως μετὰ τὸ θάνατο τοῦ βασιλιᾶ Οὐάλη παραιτήθηκε ἀπὸ τὸ στρατιωτικὸ ἀξίωμα· ἀνῆκε στοὺς ταχυδρόμους τοῦ βασιλιᾶ. Ἀπὸ τὰ ἀνάκτορα ἔτρεξε σ' ἓναν τάφο (ἔχει πολλοὺς τὸ βουνὸ πὺ βρίσκεται κοντὰ στὴν Ἀντιόχεια), ὅπου ζοῦσε μόνος του καθαρίζοντας τὴν ψυχὴ καὶ ξεπλένοντας πάντα τὸ ὀπτικὸ μέρος της· φανταζόταν τὴ θεία θεωρία καὶ «στερέωνε στὴν καρδιὰ τίς ἀναβάσεις τοῦ Θεοῦ»¹, ἐπιθυμοῦσε «νὰ ἔχει φτεροῦγες σὰν τὸ περιστέρυ» καὶ ποθοῦσε νὰ πετάξει στὴ θεία ἡσυχία². Γι' αὐτὸ δὲν εἶχε κρεββάτι, οὔτε λιχνάρι, οὔτε σχάρα, οὔτε τσουκάλι, οὔτε σταμνί, οὔτε κιβώτιο, οὔτε βιβλίο, οὔτε τίποτε ἄλλο, ἀλλὰ φοροῦσε παλιὰ κουρέλια καὶ παπούτσια πὺ χρειάζονταν σχοινιά· διότι τὰ σολοδέρματα εἶχαν χωρισθεῖ στὰ δύο.

3

Τὴν ἀπαραίτητη τροφὴ τὴν ἔπαιρνε ἀπὸ ἓναν μόνο γνώριμὸ του· καὶ αὐτὴ ἦταν ἓνα ψωμί πὺ δινόταν γιὰ δύο μέρες· τὸ

---

1. Ψαλμ. 83,6.

2. Βλ. Ψαλμ. 54,7.

δὲ ὕδρ πόρρωθεν ἀρυόμενος αὐτὸς ἔφερε. Καὶ ποτέ τις, αὐτὸν ἀχθοφοροῦντα θεασάμενος, ἰκέτευσε κουφῖσαι τοῦ πόνου. Ὁ δὲ τὰ μὲν πρῶτα ἀντέτεινε, διδάσκων λέγων, ὡς οὐκ ἀνέξεται μεταλαβεῖν ὕδατος ὑπ' ἄλλου κοιμισθέντος. Ὡς δὲ οὐκ ἔπεισεν, 5 ἔδωκε τὰ σταμνία· δύο γὰρ ἀμφοῖν τοῖν χειροῖν ἐπέφερετο. Ὡς δὲ εἴσω τῆς αὐλείου θύρας ἐγένετο, ἐκχέας τὸ ὕδωρ καὶ διαρράνας, πάλιν ἔδραμεν ἐπὶ τὸν κρουνὸν ἔργῳ βεβαιώσας τοὺς λόγους.

4

Καγὼ δέ, ὅτε πρῶτον αὐτὸν ἱστορήσαι ποθήσας εἰς τὸ ὄρος 10 ἀνῆλθον, ἐθεασάμην τοῖν χειροῖν τὰ σταμνία κατέχοντα. Εἶτα ἠρόμην ὅπου εἶη τὸ τοῦ θαυμασίου Ζήνωνος καταγώγιον· ὁ δὲ ἠκιστα ἔλεγεν εἰδέναι μονάζοντα ταύτῃ τῇ προσηγορίᾳ καλούμενον. Ἐγὼ δὲ εἰπόμην, αὐτὸν εἶναι τοπάσας, τεκμήριον ποιούμενος τῶν λόγων τὸ μέτριον. Ὡς δὲ εἴσω τῆς θύρας ἐγενόμην, 15 στιβάδα εἶδον ἀπὸ χόρτου συγκειμένην καὶ ἕτερόν τινα φορυτὸν ἐπὶ τῶν λίθων κατεστρωμένον, ὡς μηδεμίαν ἐκεῖθεν οἱ ἐπ' ἐκείνων καθήμενοι ἀποφέροιντο βλάβην. Ὡς δὲ πολλοὺς περὶ φιλοσοφίας ἐκινήσαμεν λόγους (ἐγὼ μὲν γὰρ ἐπυνθανόμην, αὐτὸς δὲ ἡμῖν ἀνέπτυσσε τὰ ζητούμενα) καὶ ἔδει λοιπὸν ἐπανιέναι 20 οἴκαδε, ἰκέτενον αὐτὸν δοῦναι τὰ τῆς εὐλογίας ἐφόδια. Ὁ δὲ ἀντέτεινεν ἡμᾶς πληροῦν τὴν εὐχὴν ἔννομον εἶναι καὶ ἑαυτὸν μὲν ἰδιώτην καλῶν, στρατιώτας δὲ ἡμᾶς ὀνομάζων· καὶ γὰρ εὐτύχανον τηνικάδε τὰς ἱεράς βίβλους τῷ θεῷ ὑπαναγινώσκων λαῷ. Ἡμῶν δὲ τὴν νεότητα προβαλλομένων καὶ τῆς ἡλικίας τὸ 25 ἄωρον (ἄρτι γὰρ ἰούλου βραχεῖάν τινα προβολὴν ἐδεδέγμεθα) καὶ διομνυμένων ὡς οὐχ ἤξομεν αὐθις εἰ τοῦτο δρᾶσαι νῦν βιασθείημεν, μόλις ὀψέ ποτε ταῖς πολλαῖς ἰκετεῖαις ἐπικαμφθεῖς,

νερό τὸ ἔφερνε ἀπὸ μακριά, ἀντλώντας το ὁ ἴδιος. Κάποτε ὅταν τὸν εἶδε κάποιος φορτωμένον προσφέρθηκε νὰ τὸν ἀνακουφίσει ἀπὸ τὸν κόπο. Αὐτὸς στὴν ἀρχὴ ἀρνήθηκε, λέγοντας ὅτι δὲν θὰ ἀνεχθεῖ νὰ πιεῖ νερὸ ποὺ μεταφέρθηκε ἀπὸ ἄλλον· ἐπειδὴ ὅμως δὲν τὸν ἔπεισε, τοῦ ἔδωσε τὰ σταμνιά· διότι κρατοῦσε δύο στὰ δυό του τὰ χέρια. Ὅταν μπῆκε μέσα ἀπὸ τὴν αὐλόπορτα, ἀφοῦ ἔχυσε τὸ νερὸ καὶ πότισε, ἔτρεξε πάλι στὴ βρύση ἐπιβεβαιώνοντας τὰ λόγια μὲ τὴν πράξη.

4

Καὶ ἐγώ, ὅταν γιὰ πρώτη φορὰ πόθησα νὰ τὸν γνωρίσω, ἀνέβηκα στὸ βουνό, τὸν εἶδα νὰ κρατᾶ στὰ δυό του χέρια τὰ σταμνιά. Ἐπειτα ρώτησα ποῦ εἶναι τὸ κατάλυμα τοῦ θαυμάσιου Ζήνωνα· ἐκεῖνος εἶπε ὅτι δὲν ἤξερε καθόλου κανένα μοναχὸ ὀνομαζόμενο μ' αὐτὸ τὸ ὄνομα. Ἐγὼ ἀκολουθοῦσα, ἀφοῦ συμπέρανα ὅτι εἶναι ὁ ἴδιος ἔχοντας ἀπόδειξη τῆ μετριοφροσύνη τῶν λόγων του. Ὅταν μπῆκα μέσα ἀπὸ τὴ θύρα, εἶδα στρώμα ποὺ ἀποτελοῦνταν ἀπὸ χόρτο καὶ μερικὰ ροκανίδια ποὺ ἦταν στρωμένα ἐπάνω στὶς πέτρες, ὥστε νὰ μὴν ἐνοχλοῦνται καθόλου ἀπὸ αὐτὲς ὅσοι κάθονταν πάνω τους. Ἀφοῦ συζητήσαμε πολλὰ γιὰ τὴν ἀσκητικὴ ζωὴ (διότι ἐγὼ ζητοῦσα νὰ μάθω καὶ αὐτὸς μᾶς ἀνέπτυσε ἐκεῖνα ποὺ ἐρωτοῦσα) καὶ ἔπρεπε νὰ γυρίσω στὸ σπίτι, τὸν ἰκέτευσα νὰ μᾶς δώσει τὰ ἐφόδια τῆς εὐλογίας. Αὐτὸς ἀρνήθηκε λέγοντας, ὅτι ἡ προσευχὴ εἶναι ἐκείνη ποὺ μᾶς γεμίζει μὲ αὐτὴν, ἀφοῦ ἀποκαλοῦσε τὸν ἑαυτό του ἀπλὸ ἄνθρωπο καὶ ἐμᾶς μᾶς ὀνόμαζε στρατιῶτες· διότι τύχαινε τότε νὰ διαβάζω τὴν ἀγία Γραφή στὸν θεοσεβῆ λαό³. Ὅταν ἐμεῖς προβάλαμε τὴ νεότητα καὶ τὸ ἀνῶριμο τῆς ἡλικίας (διότι μόλις εἶχαμε δεχθεῖ τὴν ἐμφάνιση λίγου χνουδιοῦ στὸ πρόσωπο) καὶ ὀρκιζόμεσταν ὅτι δὲν θὰ ἐρχόμεσταν πάλι, ἐὰν ἀναγκασθοῦμε τώρα νὰ τὸ κάνουμε, ἐπιτέλους κάποτε κάμφθηκε ἀπὸ

3. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι τότε ὁ Θεοδώρητος ἦταν ἀναγνώστης.

προσήνεγκε μὲν τῷ Θεῷ τὴν πρεσβείαν· μακρὰν δὲ ὑπὲρ τῆς πρεσβείας ἀπολογίαὶν ἐξέτεινεν, ἀγάπης εἴνεκα καὶ εὐπειθείας καὶ τοῦτο πεποιηκέναι λέγων· καὶ γὰρ ἠκούομεν εὐχομένου πελάζοντες.

5

5 Τὸ δὲ ἐν τοσοῦτῳ φιλοσοφίας ὕψει τοσαύτην ἔχειν φρονήματος· μετριότητα πρεσβύτην ἄνδρα (τεσσαράκοντα γὰρ ἐν ἀσκήσει διηनुκῶς ἐτύγγχανεν ἔτη), τίς ἂν ἀξίως θαυμάσειεν; Ποίαν δὲ ἂν τις τῷ μεγέθει πρόσφορον εὐφημίαν ποιήσαιο; Τοσοῦτον δὲ ἀρετῆς κεκτημένος πλοῦτον, ὡς πενία τῇ ἐσχάτῃ 10 συζῶν, εἰς τὴν θείαν ἐκκλησίαν μετὰ τῶν πολλῶν κατὰ Κυριακὴν ἡμέραν ἐφοῖτα καὶ τῶν θείων ἐπαίων λογίων καὶ τοῖς διδασκάλοις ὑποτιθεὶς τὰ ὦτα καὶ τῆς μυστικῆς μεταλαμβάνων τραπέζης· εἴτ' εἰς τὸ καινὸν ἐκεῖνο καταγῶγιον ἐπανήει, οὐ κλειδίον ἔχων, οὐ κλειῖθρον, οὐ φύλακα καταλιμπάνων (ἄβατον γὰρ ἦν 15 τοῖς κακούργοις καὶ παντελῶς ἄσυλον), μόνον ἔχων ἐκεῖνον τὸν φορυτόν. Βίβλον δὲ μίαν παρὰ τῶν συνήθων λαμβάνων, ἀνεγίνωσκεν ἅπασαν καὶ ταύτην ἀποδιδούς πρότερον, οὕτως ἐτέραν ἐλάμβανεν.

6

Ἄλλ' ὁμως κλειῖθρα οὐκ ἔχων οὐδὲ μοχλοῖς χρώμενος 20 ὑπὸ τῆς ἀνωθεν χάριτος ἐφρουρεῖτο. Καὶ τοῦτο σαφῶς δι' αὐτῆς τῆς πείρας ἐμάθομεν. Ὅτε γὰρ τῶν Ἰσαύρων ὁ λόγος νύκτωρ κατέλαβε τὴν ἀκρόπολιν, εἶτα μετὰ τὴν ἕω μέχρις αὐτῆς τῆς ὑπωρείας κατέδραμον, πολλοὺς μὲν ἄνδρας, πολλὰς δὲ γυναῖκας τὸν ἀσκητικὸν μετιούσας βίον ἀπηνῶς κατηκόντισαν. Τότε τοί- 25 νυν ὁ θεῖος οὗτος ἀνὴρ τῶν ἄλλων θεώμενος τὰς σφαγὰς εὐχῆ

4. Σὲ κάθε μοναχικὴ κοινότητα ὑπῆρχε ἕνας κεντρικὸς ναός, ὅπου σύ-

τις πολλές ίκεσίες και προσευχήθηκε στο Θεό· έκανε όμως έκτενή άπολογία για την προσευχή, λέγοντας ότι αυτό το έχει κάνει από αγάπη και ύπακοή· διότι πλησιάζοντας τον ακούγαμε που προσεύχονταν.

5

Ποιός όμως θα μπορούσε να θαυμάσει επάξια τον γέροντα άνθρωπο που, αν και είχε φθάσει σε τόσο μεγάλο ύψος άσκητικής ζωής, είχε τόση μετριοφροσύνη (διότι τύχαινε να έχει σαράντα χρόνια στην άσκηση); Και ποιό έγκώμιο θα μπορούσε να κάνει κανείς κατάλληλο προς το μέγεθός του; Έχοντας αποκτήσει τόσον πλούτο άρετής, ώστε να συζεί με τη χειρότερη φτώχεια, σύχναζε κάθε Κυριακή⁴ μαζί με τους πολλούς στην αγία Έκκλησία, όπου άκουε με προσοχή τα θεϊα λόγια και άνοιγε τα αυτιά του στους δασκάλους και λάμβανε μέρος στο μυστικό τραπέζι· έπειτα ξαναγύριζε στο νέο εκείνο κατάλυμα· δεν είχε κλειδι ούτε κλειδαριά, ούτε άφηνε φύλακα (διότι ήταν άβατο για τους κακούργους και έντελώς άπαραβίαστο), αφού είχε μόνο εκείνα τα ροκανίδια. Παίρνοντας ένα βιβλίο από τους φίλους του το διάβαζε όλο, και έπειτα έπαιρνε άλλο, αφού πρώτα επέστρεφε εκείνο.

6

Άλλ' όμως, αν και δεν είχε κλειδιά το κατάλυμα ούτε χρησιμοποιούσε σύρτες, φρουρούνταν από τη θεία χάρη. Και αυτό το μάθαμε καλά από αυτήν την έμπειρία. "Όταν η συμμορία των Ίσαύρων κυρίεψε νύχτα το φρούριο, έπειτα μετά την άνατολή κατέβηκαν ως τους πρόποδες, σκότωσαν άπάνθρωπα πολλούς άνδρες και πολλές γυναϊκες που άκολουθοΰσαν την άσκητική ζωή. Τότε λοιπόν αυτός ο θεϊος άνδρας, βλέποντας

χναζαν όλοι οι έρημίτες την Κυριακή το πρωί. Γι' αυτό ο ναός ονομάζονταν Κυριακό.

τὰς ἐκείνων κατημαύρωσεν ὄψεις καὶ διὰ τῆς θύρας ἰόντες οὐκ ἔθεώρουν τὴν εἴσοδον. Ὡς δὲ ἔφασκε, μάρτυρα καλῶν τὴν ἀλήθειαν, καὶ τρία μειράκια ἐναργῶς ἐθεάσατο, ἅπαν ἐκείνων ἐξελαύνοντα τὸ στίφος, σαφῶς τοῦ Θεοῦ τὴν οἰκείαν χάριν ὑποδεικνύντος. Ὅποιον μὲν οὖν ἔζη βίον ὁ θεῖος οὗτος ἀνὴρ καὶ οἷας θεόθεν ἀπέλαυσε χάριτος, ἀπόχρη καὶ ταῦτα διδάξει.

7

Ἄλλὰ γὰρ ἀναγκαῖον κάκεῖνο τούτοις προσθεῖναι. Λίαν αὐτὸν ἠνία καὶ ἔδακνε τὸ διαμεῖναι τὴν περιουσίαν καὶ μὴ κατὰ τὸ εὐαγγελικὸν διαπραθῆναι τε καὶ διανεμηθῆναι νόμον. Αἴτιον 10 δὲ τούτου ἦν τῆς τῶν ἀδελφῶν ἡλικίας τὸ ἄωρον. Ἐπειδὴ γὰρ κοινὰ ἦν τὰ τε χρήματα καὶ τὰ κτήματα, αὐτὸς μὲν καταλαβεῖν τῆς διανομῆς ἔνεκεν τὴν ἐνεγκοῦσαν οὐκ ἠθέλησεν, ἑτέρω δὲ τῆς οὐσίας ἀποδόσθαι τὸ μέρος ἐδεδίει μὴ πλεονεξία οἱ ὠνούμενοι κατὰ τῶν ἀδελφιδῶν χρησάμενοι, βλασφημίαις αὐτὸν περι- 15 βάλωσι, τούτους ἐν ἑαυτῷ στρέφων τοὺς λογισμοὺς πολλὴν τὴν ἀπόδοσιν ἀνεβάλετο χρόνον, ὕστερον δὲ τινι τῶν γνωρίμων μυρίων ἀποδόμενος ἅπαντα, τὰ μὲν πλεῖστα διένειμε· μεταξὺ δὲ ἀρρωστία συμβᾶσα περὶ τῶν λειπομένων βουλεύσασθαι κατηνάγκασεν. Μεταπεμψάμενος τοίνυν τὸν τῆς πόλεως πρόεδρον 20 (ἦν δὲ ὁ μέγας Ἀλέξανδρος, τὸ τῆς εὐσεβείας ἀγλαΐσμα, τῆς ἀρετῆς τὸ ἀρχέτυπον, ἢ ἀκριβῆς τῆς φιλοσοφίας εἰκὼν)· 'δεῦρο', ἔφη, 'ὧ θεία μοι κεφαλή, γενοῦ καὶ τῶνδε τῶν χρημάτων ἄριστος οἰκονόμος, κατὰ τὸν θεῖον αὐτὰ διανέμων σκοπὸν ὡς ἐκείνω τῷ κριτῇ τὰς εὐθύνas ὑφέξων· τῶν μὲν γὰρ ἄλλων αὐ- 25 τουργὸς ἐγενόμην ἐγὼ καὶ διέδωκα ἧ ἐνόμιζον ἄριστα· καὶ τὰ λειπόμενα δὲ παραπλησίως οἰκονομεῖν ἐβουλόμην· ἐπειδὴ δὲ ἐκ

5. Βλ. Ματθ. 19,21.

τις σφαγές τῶν ἄλλων, θάμπωσε τὰ μάτια ἐκείνων καί, ἐνῶ ἔφθασαν στή θύρα, δέν ἔβλεπαν τήν εἴσοδο. Ὅπως ἔλεγε ἐπικαλούμενος μάρτυρα τήν ἀλήθεια, εἶδε ὀλοφάνερα τρεῖς νέους νά διώχνουν μακριά ὄλο τὸ στίφος ἐκείνων τῶν συμμοριτῶν, φανερόντας καθαρά τή χάρη τοῦ Θεοῦ. Ποιά ζωὴ λοιπὸν ζοῦσε αὐτὸς ὁ θεῖος ἄνθρωπος καὶ ποιά χάρη ἀπέλαυσε ἀπὸ τὸν Θεὸ εἶναι περιττὸ νὰ τὸ πῶ.

7

Εἶναι ὁμως ἀναγκαῖο πράγματι νὰ προσθέσω καὶ ἐκεῖνο σ' αὐτὰ. Πάρα πολὺ τὸν στενοχωροῦσε καὶ τὸν πλήγωνε τὸ νὰ παραμένει ἡ περιουσία του καὶ νὰ μὴν ἔχει πουληθεῖ καὶ μοιρασθεῖ σύμφωνα μὲ τὸν εὐαγγελικὸ νόμο⁵. Αἰτία αὐτοῦ τοῦ πράγματος ἦταν τὸ ἀνώριμο τῆς ἡλικίας τῶν ἀδελφῶν. Πράγματι, ἐπειδὴ καὶ τὰ χρήματα καὶ τὰ κτήματα ἦταν κοινὰ, δέν θέλησε νὰ φθάσει στή γενέτειρά του γιὰ τὴν κατανομὴ τῆς περιουσίας, φοβόταν ὁμως καὶ νὰ δώσει σὲ ἄλλον τὸ μερίδιό του ἀπὸ τὴν περιουσία, μήπως οἱ ἀγοραστὲς ἀπὸ πλεονεξία ἐναντίον τῶν ἀνεπιῶν τὸν γεμίσουν μὲ βλασφημίες. Αὐτὲς τὶς σκέψεις γυρίζοντας στὸν νοῦ του ἀνέβαλε πολὺ καιρὸ τὴν πώληση· ὁμως ἀργότερα τὰ πούλησε ὅλα σὲ ἓνα γνωστό του γιὰ δέκα χιλιάδες νομίσματα· τότε μοίρασε τὰ περισσότερα, ἐνῶ ἡ ἀρρώστια πού τοῦ ἔτυχε στὸ μεταξὺ τὸν ἀνάγκασε νὰ σκεφθεῖ γιὰ τὰ ὑπόλοιπα. Προσκάλεσε τότε τὸν πρόεδρο τῆς πόλεως (καὶ αὐτὸς ἦταν ὁ μεγάλος Ἀλέξανδρος⁶, τὸ κόσμημα τῆς εὐσεβείας, τὸ πρότυπο τῆς ἀρετῆς, ἡ ἀκριβὴς εἰκόνα τῆς ἀσκητικῆς ζωῆς) καὶ τοῦ εἶπε· “Ἐλα ἐδῶ, θεία κεφαλή, γίνε ἄριστος διαχειριστῆς καὶ αὐτῶν τῶν χρημάτων, μοιράζοντάς τα σύμφωνα μὲ τὸ θεῖο σκοπό, διότι θὰ ἔχεις εὐθύνες μπροστὰ σ' Ἐκεῖνον τὸν Κριτῆ· τὰ ἄλλα τὰ διαχειρίστηκα ἐγὼ καὶ τὰ μοίρασα ὅπως ἐγὼ νόμιζα καλύτερα· καὶ ἤθελα νὰ διαχειριστῶ μὲ τὸν ἴδιο τρόπο καὶ τὰ

6. Πρόκειται γιὰ τὸν ἀρχιεπίσκοπο Ἀντιοχείας Ἀλέξανδρο πού κατεῖχε τὴν ἔδρα αὐτὴ ἀπὸ τὸ 411 ἕως τὸ 421.

τοῦδε τοῦ βίου μεταβῆναι κελεύομαι, σὲ τούτων οἰκονόμον καθίστημι, ἀρχιερέα τε ὄντα καὶ τῆς ἀρχιερωσύνης ἀξίως πολιτευόμενον. Τὰ μὲν οὖν χρήματα ὡς θείῳ ταμῖα παραδέδωκεν, αὐτὸς δὲ οὐ πολὺν ἐπιβιώσας χρόνον, οἷά τις ὀλυμπιονίκης ἀπὸ 5 τῶν σκαμμάτων ἀπῆρεν, οὐ παρὰ ἀνθρώπων μόνον, ἀλλὰ καὶ παρὰ ἀγγέλων τὴν εὐφημίαν δεξάμενος.

Ἐγὼ δὲ καὶ τοῦτον πρὸς τὸν Δεσπότην ὑπὲρ ἐμοῦ πρεσβεύειν ἀντιβολήσας, εἰς ἑτέραν διηγήσιν τρέψομαι.

ὑπόλοιπα· ἐπειδὴ ὁμῶς προστάζομαι νὰ φύγω ἀπὸ αὐτὴ τὴ ζωὴ, σὲ κάνω διαχειριστὴ, διότι εἶσαι καὶ ἀρχιερέας καὶ ζεῖς ἀντάξια τῆς ἀρχιερωσύνης'. Τὰ χρήματα λοιπὸν τὰ παρέδωσε σὰν σὲ θεῖο ταμία, ἐνῶ αὐτός, ἀφοῦ ἔζησε λίγο καιρό, σὰν Ὀλυμπιονίκης πέρασε ἀπὸ τὰ ἐμπόδια, καὶ δέχθηκε ἐγκώμιο ὄχι μόνο ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοὺς ἀγγέλους.

Καὶ ἐγώ, ἀφοῦ τὸν παρακαλέσω κι αὐτὸν νὰ πρεσβεῦει γιὰ μένα στὸν Δεσπότη, θ' ἀρχίσω ἄλλη διήγηση.

ΙΓ'. ΜΑΚΕΔΟΝΙΟΣ

1

Μακεδόνιον δὲ τὸν ἐπίκλην Κριθοφάγον (ἢ γὰρ τοιάδε τροφή ταύτην αὐτῷ τὴν ἐπωνυμίαν ἐπέθηκεν) ἴσασι μὲν ἅπαντες, Φοίνικές τε καὶ Σύροι καὶ Κίλικες, ἴσασι δὲ καὶ οἱ τούτων ὁμοροί τε καὶ γείτονες, οἱ μὲν αὐτόπται τῶν τοῦ ἀνδρὸς θαυμά-
5 των γενομένοι, οἱ δὲ τῆς φήμης ἀδούσης ταῦτα καὶ θρυλούσης ἀκούσαντες· οὐ μὴν ἅπαντες ἴσασιν ἅπαντα, ἀλλ' οἱ μὲν τοῦτο, οἱ δὲ ἐκεῖνο μεμαθηκότες, ὃ γινώσκουσιν εἰκότως μόνον θαυμάζουσιν. Ἐγὼ δὲ τὰ κατὰ τὴν θεῖαν ἐμοὶ κεφαλὴν τῶν ἄλλων ἀκριβέστερον ἐπιστάμενος (πολλὰ γάρ με παρ' αὐτὸν ἰέναι καὶ
10 θαμίζειν προέτρεπε), διηγῆσομαι ὡς ἂν ἕκαστα δύνωμαι. Ταύτην δὲ αὐτῷ τὴν τάξιν τετήρηκα καὶ μετὰ πολλοὺς αὐτοῦ τὸ διήγημα τέθηκα, οὐκ ἐπειδὴ δεύτερος τῶν ἄλλων τὴν ἀρετὴν (τοῖς γὰρ ἄκροις καὶ πρώτοις ἐφάμιλλος ἦν), ἀλλ' ὅτι χρόνον βεβιωκῶς ὅτι μάλιστα πλεῖστον, μετ' ἐκείνους ὧν ἐμνήσθην τοῦ βίου
15 τὸ πέρασ ἐδέξατο.

2

Οὗτος τοίνυν παλαιστραν ἔσχε καὶ στάδιον τὰς τῶν ὁρῶν κορυφάς, οὐκ ἐφ' ἑνὸς ἰδρυμένος χωρίου, ἀλλὰ νῦν μὲν τούτῳ ἐνδιαιτώμενος, νῦν δὲ εἰς ἐκεῖνο μεταβαίνων. Ἐποίει δὲ τοῦτο οὐ τὰ χωρία δυσχεραίνων, ἀλλὰ τῶν ὡς αὐτὸν συνιόντων καὶ
20 πάντοθεν συνθεόντων ἀποδιδράσκων τὰ πλήθη. Πέντε δὲ καὶ τετταράκοντα ἔτη τοῦτον διάγων διετέλεσε τὸν τρόπον, οὐ σκηνηῇ χρώμενος, οὐ καλύβη, ἀλλ' ἐν ὀρύγματι βαθεῖ τὴν στάσιν

13. ΜΑΚΕΔΟΝΙΟΣ

1

“Ολοι γνωρίζουν τὸν Μακεδόνιο, καὶ οἱ Φοίνικες καὶ οἱ Σύροι καὶ οἱ Κίλικες, τὸν ἐπονομαζόμενον Κριθοφάγο (διότι ἡ τροφή αὐτῆ τοῦ ἔδωσε αὐτὸ τὸ ὄνομα). Τὸν γνωρίζουν ἐπίσης καὶ οἱ γειτονικοὶ μ’ αὐτοὺς λαοί, οἱ πρῶτοι ἐπειδὴ εἶδαν μὲ τὰ μάτια τους τὰ θαύματα τοῦ ἀνδρα, καὶ οἱ ἄλλοι ἐπειδὴ ἄκουσαν τῆ φήμῃ νὰ τὰ ψάλλει καὶ νὰ τὰ διηγεῖται παντοῦ. “Ομως δὲν τὰ γνωρίζουν ὅλοι ὅλα γενικᾶ, διότι ἄλλοι εἶχαν μάθει αὐτὸ καὶ ἄλλοι ἐκεῖνο. Ἔτσι θαυμάζουν ὅπως εἶναι φυσικὸ ὁ καθένας μόνον ὅ,τι γνωρίζει. Ἐγὼ ὅμως, ἐπειδὴ γνωρίζω μὲ μεγαλύτερη ἀκρίβεια τὰ σχετικὰ μὲ τὴν ἱερὴ κεφαλή μου (διότι μὲ προέτρεπε πάρα πολὺ νὰ πηγαίνω κοντὰ του καὶ νὰ συχνάζω ἐκεῖ), θὰ διηγηθῶ τὸ καθένα ὅσο μπορῶ καλύτερα. Τοῦ κράτησα αὐτὴ τὴ σειρά καὶ ἔβαλα τὴ διήγησή του μετὰ ἀπὸ πολλοὺς, ὄχι ἐπειδὴ εἶναι δεύτερος ἀπὸ τοὺς ἄλλους στὴν ἀρετὴ (διότι ἦταν ἴσος μὲ τοὺς διαπρεπεῖς καὶ τοὺς πρῶτους), ἀλλ’ ἐπειδὴ μετὰ ἀπὸ πολὺ μακρὴ βίον πέθανε μετὰ ἀπὸ ἐκείνους, τῶν ὁποίων τὴ ζωὴ περιέγραψα πιὸ μπροστά.

2

Αὐτὸς λοιπὸν εἶχε παλαίστρα καὶ στάδιο τὶς κορυφές τῶν βουνῶν, καὶ δὲν ἔμενε σ’ ἓναν τόπον, ἀλλὰ τὴ μιὰ φορὰ σ’ αὐτὸν καὶ τὴν ἄλλη σ’ ἐκεῖνον. Τὸ ἔκανε βέβαια αὐτὸ ὄχι ἐπειδὴ τὸν στενοχωροῦσαν οἱ τόποι, ἀλλὰ γιὰ ν’ ἀποφεύγει τὸ πλῆθος ποὺ ἔτρεχε ἀπὸ παντοῦ καὶ μαζευόταν γύρω του. Σαραπέντε χρόνια πέρασε ζώντας μ’ αὐτὸν τὸν τρόπο, χωρὶς σκηνή, οὔτε καλύβα, ἀλλὰ μέσα σ’ ἓνα βαθὺ λάκκο, καὶ γι’ αὐτὸ μερικοὶ τὸν ὀνόμα-

ποιούμενος, ὅθεν καὶ Γουββᾶν αὐτόν τινες ἐπωνόμαζον, ἀπὸ δὲ τῆς σύρας εἰς τὴν Ἑλλάδα φωνὴν τοῦτο μεταφερόμενον λάκκον σημαίνει τὸ ὄνομα. Μετὰ δὲ τοῦτον τὸν χρόνον πρεσβύτης γενόμενος, εἶξε τοῖς ἰκετεύουσι καὶ καλύβην ἐπήξατο. Ὑστερον δὲ 5 τῶν γνωρίμων ἀντιβολούντων καὶ οἰκιδίοις οὐκ οἰκείοις ἀλλ' ἀλλοτρίοις ἐχρήσατο. Πέντε δὲ καὶ εἴκοσι διατετέλεκεν ἔτη τῇ καλύβῃ καὶ τοῖς οἰκιδίοις ἐνδαιιτώμενος, ὡς συνάγεσθαι λοιπὸν ἐβδομήκοντα ἔτη τῶν ἀγῶνων τὸν χρόνον.

3

Τροφῇ δὲ ἐκέχρητο οὐκ ἄρτω οὐδ' ὄσπριοις, ἀλλὰ κριθαῖς 10 πτισσομέναις καὶ μόνῳ ὕδατι δευομέναις· καὶ ταύτην αὐτῷ τὴν τροφήν ἢ ἐμὴ γενομένη συνήθης ἐπὶ πλεῖστον ἐχορήγησε χρόνον. Καὶ ποτε πρὸς αὐτὴν ἀρρωστοῦσαν ἀφικόμενος καὶ μαθὼν ὡς οὐ πείθεται τροφῆς καταλλήλου τῇ νόσῳ μεταλαβεῖν (τὸν ἀσκητικὸν γὰρ λοιπὸν καὶ αὐτὴ ἠσπάζετο βίον), εἶξαι παρήνει 15 τοῖς ἰατροῖς καὶ φάρμακον νομίσει τὴν τοιαύτην τροφήν· οὐδὲ γὰρ τρυφῆς χάριν, ἀλλὰ χρείας προσφέρεται. 'Καὶ γὰρ ἐγώ', ἔφη, 'τετταράκοντα ἔτη ταῖς κριθαῖς, ὡς οἴσθα, μόναις χρησάμενος, ἀσθενείας μοι τῇ προτεραίᾳ προσγενομένης τινός, τὸν σύνοικον ἐκέλευσα ἄρτον βραχὺν αἰτῆσαί τέ μοι καὶ κομίσει. 20 Ἐννοια γὰρ τίς μοι γέγονεν ὡς, εἰ τεθναίην, εὐθύνας ὑφέξω τοῦ θανάτου παρὰ τῷ δικαίῳ κριτῇ, ὡς τοὺς ἀγῶνας φυγῶν καὶ τῆς δουλείας δραπετεύσας τοὺς πόνους· δυνατοῦ γὰρ ὄντος τροφῇ βραχεῖα κωλυθῆναι τὸν θάνατον καὶ τῷδε τῷ βίῳ προσμεῖναι πονοῦντα καὶ τάλαιπωρούμενον καὶ τὸν ἐντεῦθεν συναγείροντα 25 πλοῦτον, τὴν ἐκ λιμοῦ τελευτὴν τῆς ἐν φιλοσοφίᾳ ζωῆς αἰρετώτεραν ὑπέλαβον. Δείματος τοίνυν ἐντεῦθεν ἐμφορηθεὶς καὶ τοῦ λογισμοῦ τὰς ἀκίδας ἀμβλῦναι θελήσας, αἰτῆσαί τε τὸν ἄρτον ἐκέλευσα καὶ κομισθέντος μετέλαβον· καὶ σοι παρεγγυῶ μηκέτι μοι τὰς κριθάς, ἀλλὰ τὸν ἄρτον παρέχειν'. Ἐκ τῆς ἀψευδοῦς 30 τοίνυν ἐκείνης ἀκηκόαμεν γλώττης ὡς τεσσαράκοντα ἔτη τροφήν τὰς κριθὰς ἐποίησατο. Τὸ μὲν οὖν ἀσκητικὸν τοῦ ἀνδρός καὶ φιλόπονον ἱκανὰ καὶ ταῦτα τεκμηριῶσαι.

ζαν Γουβὰ, λέξη πού μεταφερόμενη ἀπὸ τὴ συριακὴ στὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα σημαίνει τὸν λάκκο. Ἀργότερα ὅταν γέρασε ὑποχώρησε σ' ἐκείνους πού τὸν παρακαλοῦσαν καὶ ἔστησε καλύβα. Ὑστερα ὁμως, μετὰ ἀπὸ παρακλήσεις φίλων, χρησιμοποίησε σπιτάκια ὄχι δικά του ἀλλὰ ξένα. Πέρασε εἰκοσιπέντε χρόνια στὴν καλύβα καὶ στὰ σπιτάκια, πράγμα πού σημαίνει λοιπὸν ὅτι ἔζησε ἑβδομήντα χρόνια στοὺς ἀγῶνες.

3

Δὲν ἔτρωγε ψωμί οὔτε ὄσπρια, ἀλλὰ κοπανισμένα κριθάρια καὶ μουσκεμένα μόνο μὲ νερό· καὶ αὐτὴ τὴν τροφή τοῦ τὴν προμήθευε γιὰ πάρα πολὺ καιρὸ ἢ μητέρα μου, πού ἔγινε φίλη του. Κάποτε, πού ἡ μητέρα μου ἀρρώστησε, ἦρθε σ' αὐτὴν ὅταν ἔμαθε ὅτι δὲν δέχεται νὰ πάρει τροφή κατάλληλη γιὰ τὴν ἀρρώστια της (διότι ἀκολουθοῦσε πιά καὶ αὐτὴ τὴν ἀσκητικὴ ζωὴ), τὴν συμβούλευε νὰ ὑπακούει στοὺς γιατροὺς καὶ νὰ θεωρήσει αὐτὴ τὴν τροφή φάρμακο· διότι δὲν δίνεται γιὰ ἀπόλαυση, ἀλλὰ γιὰ ἀνάγκη. “Εγώ”, εἶπε, ‘πού, ὅπως ξέρεις, γιὰ σαράντα χρόνια ἔτρωγα μόνο κριθάρι, ὅταν τὴν προηγούμενη ἡμέρα ἀρρώστησα, παρακάλεσα τὸν συγκάτοικό μου νὰ ζητήσῃ λίγο ψωμί καὶ νὰ μοῦ τὸ φέρει. Διότι μοῦ δημιουργήθηκε ἡ σκέψη πῶς, ἐὰν πέθαινα, θὰ εἶχα ἴσως εὐθύνες γιὰ τὸν θάνατο ἀπέναντι στὸν Δίκαιο Κριτὴ¹, σὰν νὰ ἀπέφυγα τοὺς ἀγῶνες καὶ ξέφυγα ἀπὸ τοὺς κόπους τῆς ἀσκήσεως. Διότι, ἐνῶ ἦταν δυνατὸ μὲ λίγη τροφή νὰ ἐμποδιστεῖ ὁ θάνατος καὶ νὰ παραμείνω σ' αὐτὴν ἐδῶ τὴ ζωὴ, κοπιάζοντας καὶ ὑποφέροντας καὶ τρυγῶντας τὸν ἐδῶ πλοῦτο, προτίμησα τὸν θάνατο ἀπὸ πείνα ἀντὶ τῆς ἀσκητικῆς ζωῆς. Ἐπειδὴ λοιπὸν φοβήθηκα καὶ ἤθελα νὰ ἐξασθενήσω τὶς ἀκίδες τοῦ λογισμοῦ, παρήγγειλα νὰ ζητήσουν ψωμί καὶ ὅταν τὸ ἔφεραν, τὸ ἔφαγα. Καὶ σὲ σένα παραγγέλλω νὰ μὴ μοῦ φέρεις ἄλλο πιά κριθάρι ἀλλὰ ψωμί’. Ἀπὸ ἐκείνη λοιπὸν τὴν φιλαλήθη γλῶσσα ἀκούσαμε ὅτι σαράντα χρόνια ἔτρωγε μόνο κριθάρι. Ἀρκετὰ λοιπὸν εἶναι αὐτὰ γιὰ ν' ἀποδείξουν τὸ ἀσκητικὸ καὶ φιλόπονο φρόνημα τοῦ ἀνδρα.

4

Τὴν δὲ ἀκεραιότητα καὶ ἀπλότητα τῶν ἠθῶν δι' ἄλλων δηλώσομεν.

Ἐπειδὴ γὰρ ὁ μέγας Φλαβιανὸς τὴν μεγάλην τοῦ Θεοῦ ποιμνὴν ποιμαίνειν ἐτάχθη, τὴν δὲ τοῦ ἀνδρὸς ἔμαθεν ἀρετὴν 5 (ἦδετο γὰρ καὶ ἐν τοῖς ἀπάντων ἐφέρετο στόμασιν), ἄγει μὲν αὐτὸν ἐκ τῆς τοῦ ὄρους κορυφῆς ὡς γραφῆς κατ' αὐτοῦ γενομένης. Τῆς δὲ μυστικῆς προκειμένης ἱεουργίας προσάγει τῷ θυσιαστηρίῳ καὶ τοῖς ἱερεῦσιν ἐγκαταλέγει. Ὡς δὲ τέλος ἔλαβεν ἡ λειτουργία καὶ τις αὐτῷ τοῦτο μεμήνηκε (πάμπαν γὰρ ἠγνόει τὸ 10 γεγονός), τὰ μὲν πρῶτα ἐλοιδορεῖτο καὶ λόγοις ἐβαλλεν ἅπαντας· ὕστερον δὲ τὴν βακτηρίαν λαβὼν (εἰώθει γὰρ σκηριπτόμενος διὰ τὸ γῆρας βαδίζειν), ἐδίωκεν αὐτὸν τε τὸν ἀρχιερέα καὶ τοὺς ἄλλους ὅσοι παρῆσαν· ὑπελάμβανε γὰρ τὴν χειροτονίαν τῆς τοῦ ὄρους αὐτὸν κορυφῆς καὶ τῆς ποθουμένης διαίτης ἀποστε- 15 ρήσειν. Ἀλλὰ τότε μὲν αὐτὸν μόλις τινὲς τῶν συνήθων ἀγανακτοῦντα κατέπαυσαν· ἐπειδὴ δὲ ὁ τῆς ἐβδομάδος συνεπεράνθη κύκλος καὶ ἦκε πάλιν τῆς δεσποτικῆς ἐορτῆς ἡ ἡμέρα, αὕθις αὐτὸν ὁ μέγας Φλαβιανὸς μετεπέμπετο τῆς πανηγύρεως κοινωνῆσαι σφίσι παρακαλῶν. Ὁ δὲ πρὸς τοὺς ἀφικομένους, 'οὐκ ἀπό- 20 χρη ὑμῖν', ἔφη, 'τὰ ἤδη γεγενημένα, ἀλλὰ πάλιν με βούλεσθε προβαλέσθαι πρεσβύτερον;' Τῶν δὲ λεγόντων ὡς οὐ δυνατόν ἐνὶ δις τὴν αὐτὴν ἐπιτεθῆναι χειροτονίαν, οὐκ εἶξεν οὐδὲ ἀφίκετο, ἕως αὐτὸν ὁ χρόνος καὶ οἱ συνήθεις τοῦτο πολλάκις ἐδίδαξαν.

5

Οἶδα μὲν οὖν ὡς οὐ πολλοῖς τοῦτο ἀξιάγαστον εἶναι τὸ δι- 25 ἠγημα δόξει· τέθηκα δὲ αὐτὸ ἀξιομνημόνευτον εἶναι νομίζων,

4

Τὴν ἀκεραιότητα ὅμως καὶ τὴν ἀπλότητα τῶν ἠθῶν του θὰ τὴ φανερωῶσω μὲ ἄλλα παραδείγματα.

“Ὅταν ὁ μέγας Φλαβιανὸς διατάχθηκε νὰ ποιμαίνει τὸ μέγαλο ποίμνιο τοῦ Θεοῦ καὶ πληροφορήθηκε τὴν ἀρετὴ τοῦ ἀνδρα (διότι λεγόταν καὶ φερόταν στὰ στόματα ὄλων γενικά), τὸν κατέβασε ἀπὸ τὴν κορυφὴ τοῦ βουνοῦ, μὲ τὴν αἰτιολογία ὅτι ὑπῆρχε κάποια καταγγελία ἐναντίον του. Καί, ἐνῶ τελού- νταν ἡ καθορισμένη μυστικὴ ἱεουργία, τὸν ὀδηγεῖ μπροστὰ στὸ θυσιαστήριο καὶ τὸν συγκαταλέγει ἀνάμεσα στοὺς ἱερεῖς. “Ὅταν τελείωσε ἡ λειτουργία καὶ κάποιος τοῦ ἐξήγησε τί συνέ- βηκε (διότι ἀγνοοῦσε ὅπως δι’ ὄλου τὸ γενόμενο) στὴν ἀρχὴ κατηγοροῦσε καὶ καταφερόταν μὲ τὰ λόγια ἐναντίον ὄλων. “Ὑστερα ὅμως, ἀφοῦ πῆρε τὴ ράβδο (διότι συνήθιζε νὰ βαδίζει ἐξαίτιας τῶν γηρατειῶν στηριζόμενος στὴ ράβδο) καταδίωκε τὸν ἀρχιερέα καὶ τοὺς ἄλλους ὅσοι βρίσκονταν ἐκεῖ· διότι νόμι- ζε ὅτι ἡ χειροτονία θὰ τοῦ στεροῦσε τὴν κορυφὴ τοῦ βουνοῦ καὶ τὴν ποθητὴ ἄσκηση. Ἄλλα τότε μερικοὶ ἀπὸ τοὺς γνωρί- μους του τὸν καθησύχασαν μὲ δυσκολία. “Ὅταν συμπληρώθηκε ὁ κύκλος τῆς ἐβδομάδας καὶ ἦρθε πάλι ἡ ἡμέρα τῆς Κυριακῆς, ἔστειλε καὶ πάλι ὁ μέγας Φλαβιανὸς νὰ τὸν καλέσει, παρακα- λώντας τον νὰ λάβει μέρος μαζί τους στὴν πανήγυρη. Ἐκεῖνος ὅμως εἶπε σ’ ἐκείνους πὺ πῆγαν· ‘Δὲ σὰς εἶναι ἀρκετὰ αὐτὰ πὺ ἤδη ἔχουν γίνει, ἀλλὰ πάλι θέλετε νὰ μὲ προβάλετε σὰν πρεσβύτερο;’ Καὶ ὅταν ἐκεῖνοι ἀπάντησαν ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ γίνει σὲ κάποιον δύο φορές ἡ ἴδια χειροτονία, δὲν δέχθηκε οὔτε ἦρθε, ὡς πὺ ὁ χρόνος καὶ οἱ φίλοι του, πὺ τοῦ τὸ ζήτησαν πολλὰς φορές, τὸν ἔπεισαν.

5

Ξέρω ὅτι αὐτὴ ἡ διήγηση θὰ φανεῖ σὲ πολλοὺς ἀδιάφορη· ὅμως τὴν ἔβαλα, ἐπειδὴ σκέφθηκα πὺς εἶναι ἀξιομνημόνευτη

ὡς ἰκανὸν τεκμηριῶσαι καὶ διανοίας ἀπλότητα καὶ ψυχῆς καθαρότητα. Τοῖς δὲ τοιούτοις ὁ Δεσπότης τὴν τῶν οὐρανῶν ὑπέσχετο βασιλείαν· «ἀμήν» γάρ, ἔφη, «λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ στραφέντες γένησθε ὡς τὰ παιδιά ταῦτα, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν».

Ἐπειδὴ τοίνυν ἐν κεφαλαίῳ καὶ τὸν τῆς ψυχῆς ἐδείξαμεν χαρακτῆρα, φέρε καὶ τὴν ἀπὸ τῆς ἀρετῆς αὐτοῦ δείξωμεν παρησίαν.

6

Στρατηγὸς τις κυνηγεσίῳ χαίρων θηρευῶν εἰς τὸ ὄρος 10 ἀνῆλθεν· εἶποντο δὲ αὐτῷ καὶ κύνες καὶ στρατιῶται καὶ ὅσα εἰς θήραν ἐστὶν ἐπιτήδεια. Ὡς δὲ πόρρωθεν εἶδε τὸν ἄνδρα καὶ παρὰ τῶν συνόντων ἔμαθεν ὅστις εἶη, εὐθὺς ἀπὸ τοῦ ἵππου καταπηδήσας, προσῆλθέ τε καὶ προσεῖπε καὶ ἤρετο, τί ποιῶν ἐνταῦθα διάγοι. Ὁ δὲ ἀντήρετο· Ἔσθ' ἂν τί ποιήσω ἐνταῦθα ἀνελή- 15 λυθας;· Εἰρηκότος δὲ τοῦ στρατηγοῦ ὅτι θηρεῦσαι, Ἐγὼ, ἔφη, ἔσθ' ἂν ἐμὸν θηρεύω Θεὸν καὶ λαβεῖν ἐφίεμαι καὶ θεωρῆσαι ποθῶ καὶ τῆς καλῆς ταύτης οὐκ ἀφέξομαι θῆρας· Τούτων ἀκούσας ὁ στρατηγὸς καὶ θαυμάσας, ὡς εἰκός, ἀπελήλυθεν.

7

Ἄλλοτε δὲ τῆς πόλεως ὑπὸ τινος πονηροῦ δαίμονος βακ- 20 χευθείσης καὶ τῇ μανίᾳ κατὰ τῶν βασιλικῶν χρησαμένης στηλῶν, ἀφίκοντο μὲν οἱ ἄριστοι τῶν στρατηγῶν πανωλεθρίας ψῆφον κατὰ τῆς πόλεως φέροντες· καταβάς δὲ οὗτος ἀπὸ τοῦ ὄρους ἄμφω κατέσχε κατὰ τὴν ἀγορᾶν παριόντας τοὺς στρατηγούς. Οἱ δὲ τίς εἶη μεμαθηκότες κατεπήδησάν τε ἀπὸ τῶν ἵπ- 25 πων καὶ χειρῶν ἤπτοντο καὶ γονάτων καὶ σωτηρίαν ἐπήγγελ-

καὶ ἰκανὴ ν' ἀποδείξει καὶ τὴν ἀπλότητα τῆς διάνοιας καὶ τὴν καθαρότητα τῆς ψυχῆς του. Σὲ τέτοιους ὑποσχέθηκε ὁ Δεσπότης τῆ βασιλεία τῶν οὐρανῶν· διότι εἶπε· «ἀλήθεια σᾶς λέγω, ἐὰν δὲν ἀλλάξετε καὶ δὲν γίνετε ὅπως αὐτὰ τὰ παιδιά, δὲν θὰ εἰσέλθετε στὴ βασιλεία τῶν οὐρανῶν»². Ἀφοῦ λοιπὸν περιληπτικὰ δείξαμε τὸν χαρακτήρα τῆς ψυχῆς, ἃς δείξομε τὴν παρρησία του ἀπὸ τὴν ἀρετὴ του.

6

Κάποιος στρατηγός, ποὺ τοῦ ἄρεσε τὸ κυνήγι, ἀνέβηκε στὸ ὄρος γιὰ νὰ κυνηγήσει. Τὸν ἀκολουθοῦσαν σκυλιὰ καὶ στρατιῶτες καὶ τὰ ἀπαραίτητα γιὰ τὸ κυνήγι. Ὄταν ὁμοῦ εἶδε ἀπὸ μακριὰ τὸν ἄνδρα καὶ πληροφορήθηκε ἀπὸ τοὺς συντρόφους του ποιὸς ἦταν, ἀμέσως κατέβηκε ἀπὸ τὸ ἄλογο, πλησίασε, τοῦ μίλησε καὶ τὸν ρώτησε τί κάνει ζώντας ἐκεῖ. Ἐκεῖνος ἀπάντησε· 'ἐσὺ τί ἀνέβηκες νὰ κάνεις ἐδῶ;' Καὶ ὅταν ὁ στρατηγὸς εἶπε ὅτι ἦρθε γιὰ νὰ κυνηγήσει· 'καὶ ἐγώ', εἶπε, 'κυνηγῶ τὸν Θεό μου καὶ ἔχω μεγάλη ἐπιθυμία νὰ τὸν πιάσω καὶ ποθῶ νὰ τὸν δῶ καὶ δὲν θὰ παραιτηθῶ ἀπὸ αὐτὸ τὸ καλὸ κυνήγι'. Ἀκούοντας αὐτὰ ὁ στρατηγὸς θαύμασε, ὅπως ἦταν φυσικό, κι ἔφυγε.

7

Ἄλλοτε πάλι, ὅταν κάποιος πονηρὸς δαίμονας ξετρέλλα-νε τὴν πόλη καὶ ἔστρεψε τὴ μανία τους ἐναντίον τῶν βασιλικῶν ἀγαλμάτων³, ἔφθασαν σ' αὐτὴν οἱ ἄριστοι στρατηγοί, ἀποφασισμένοι νὰ τὴν καταστρέψουν. Τότε λοιπὸν αὐτός, ἀφοῦ κατέβηκε ἀπὸ τὸ βουνό, σταμάτησε τοὺς δύο στρατηγοὺς ποὺ ἦταν κοντὰ στὴν ἀγορά. Καὶ ὅταν ἐκεῖνοι ἔμαθαν ποιὸς ἦταν, πήδησαν κάτω ἀπὸ τὰ ἄλογα καὶ ἔπιασαν τὰ χέρια καὶ τὰ γόνατα καὶ τοῦ

3. Εἶναι ἡ στάση τῶν Ἀντιοχέων κατὰ τὴν ὁποία κατέστρεψαν τοὺς ἀνδριάντες.

λον. Ὁ δὲ φάναι τῷ βασιλεῖ παρηγγύα ὅτι ἄνθρωπος εἶη καὶ τὴν αὐτὴν ἔχοι φύσιν τοῖς ὑβρικόσι· καὶ τῇ φύσει μετρεῖν τὴν ὀργὴν δέον, ἀμέτρῳ κέχρηται τῷ θυμῷ καὶ τῶν εἰκόνων εἵνεκα τῶν οἰκείων τὰς θείας εἰκόνας σφαγῇ παραδίδωσι καὶ ἀντὶ χαλκῶν 5 στηλῶν σώματα παραπέμπει θανάτῳ· 'Καὶ ἡμῖν μὲν', ἔφη, 'τὰς χαλκᾶς ἀναπλάσαι τε καὶ ἀναμορφῶσαι ῥάδιόν τε καὶ εὐπετές· σοὶ δὲ καὶ βασιλεῖ ὄντι ἀδύνατον τὰ κατασφαγέντα σώματα ἐπαναγαγεῖν εἰς ζωὴν. Καὶ τί λέγω σώματα; Οὐδὲ γὰρ τρίχα μίαν σοι δυνατὸν διαπλάσαι'. Ταῦτα τῇ σύρᾳ κεχρημένος ἔλεγε 10 γλώττῃ· ὁ δὲ τοῦ ἑρμηνέως εἰς τὴν Ἑλλάδα φωνὴν μεταφέροντος, ἐπήκουόν τε καὶ ἔφριττον καὶ διαπορθμεύειν αὐτὰ ἐπηγγέλλοντο τῷ βασιλεῖ.

8

Ἐγὼ δὲ νομίζω πάντας ἂν ὁμολογήσαι τῆς τοῦ θείου Πνεύματος εἶναι ταῦτα τὰ ῥήματα χάριτος. Πῶς γὰρ ἂν ἄλλως 15 ταῦτα ἐφθέγγετο ἀνὴρ παιδείας μὲν ἀπάσης ἀμύητος, ἐν ἀγροικία δὲ τεθραμμένος, ταῖς δὲ τῶν ὀρῶν ἐνδιαιτώμενος κορυφαῖς, ἀπλότητα δὲ πᾶσαν ἐν τῇ ψυχῇ περιφέρων καὶ οὐδὲ τοῖς θείοις λογίοις ἐσχολακῶς;

Τοιγαροῦν καὶ τὴν πνευματικὴν αὐτοῦ σοφίαν δηλώσας 20 καὶ τὴν δικαίῳ πρέπουσαν παρρησίαν («δίκαιος γὰρ ὡς λέων πέποιθεν»), ἐπὶ τὰ θαύματα μεταβήσομαι.

9

Γυνὴ τις τῶν εὐπατρίδων τινὸς ἀδηφαγίας περιέπεσε πάθει καὶ οἱ μὲν δαίμονος τὸ πάθος ἐκάλουν ἐνέργειαν, οἱ δὲ σώματος ἀρρωστίαν ἐνόμιζον· εἴτε δὲ τοῦτο, εἴτε ἐκεῖνο ἦν, 25 τοιόνδε ἦν· τριάκοντα αὐτὴν ἔλεγον τῆς ἡμέρας ὄρνεις ἐσθίου-

ἀπηύθυναν χαιρετισμό. Αὐτὸς τότε παρήγγειλε νὰ ποῦν στὸν βασιλιά ὅτι εἶναι ἄνθρωπος καὶ ἔχει τὴν ἴδια φύση μ' ἐκείνους ποῦ τὸν πρόσβαλαν· καὶ πρέπει νὰ μετράει τὴν ὀργὴ ἀνάλογα μὲ τὴ φύση, νὰ μὴ θυμώνει ἄμετρα καὶ ἐξαιτίας τῶν ἀγαλμάτων του νὰ παραδίδει στὴ σφαγὴ τὶς θεῖες εἰκόνες· γιὰ χάλκινα ἀγάλματα νὰ μὴ στείλει στὸν θάνατο σώματα· 'ἐμεῖς βέβαια', εἶπε, 'εἶναι πολὺ εὐκολο καὶ κατορθωτὸ νὰ ξανακάνομε καὶ νὰ ξαναστήσομε τὰ χάλκινα ἀγάλματα· γιὰ σένα ὅμως, ἂν καὶ εἶσαι βασιλιάς, εἶναι ἀδύνατο νὰ ξαναφέρεις στὴ ζωὴ τὰ σφαγμένα σώματα. Καὶ γιατί λέγω τὰ σώματα; Διότι δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ πλάσσεις οὔτε μία τρίχα'. Αὐτὰ τὰ ἔλεγε χρησιμοποιώντας τὴ συριακὴ γλῶσσα· καὶ αὐτοί, ἀκούοντας τὸν διερμηνέα νὰ τὰ μεταφέρει στὴν ἑλληνικὴ, ἀνατρίχιαζαν ἀπὸ φρίκη καὶ ὑπόσχονταν νὰ τὰ διαβιβάσουν στὸ βασιλιά.

8

Ἐγὼ νομίζω ὅτι ὅλοι θὰ παραδεχθοῦν ὅτι αὐτὰ εἶναι λόγια τῆς χάριτος τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Διότι πῶς ἀλλιῶς θὰ μπορούσε νὰ τὰ πεῖ ἓνας ἄνδρας ποῦ ἦταν ἀμύητος σὲ κάθε εἶδος παιδείας, εἶχε ἀνατραφεῖ στὴν ἀγροικία, ζοῦσε στὶς κορυφές τῶν βουνῶν, ἔφερε στὴν ψυχὴ ὅλη τὴν ἀπλότητα καὶ δὲν εἶχε ἀσχοληθεῖ οὔτε μὲ τὰ θεῖα λόγια;

Ἄφοῦ λοιπὸν φανέρωσα τὴν πνευματικὴ του σοφία καὶ τὴν παρρησία ποῦ ἄρμόζει σὲ δίκαιο («διότι ὁ δίκαιος ἔχει πεποίθηση σὰν τὸ λιοντάρη»)⁴) θὰ μεταβῶ στὰ θαύματα.

9

Ἡ γυναίκα ἐνὸς εὐγενῆ περιέπεσε στὸ πάθος τῆς πολυφαγίας· ἄλλοι ὀνόμασαν τὸ πάθος ἐνέργεια τοῦ δαίμονα, καὶ ἄλλοι τὸ θεωροῦσαν ἀρρώστια τοῦ σώματος· εἶτε αὐτὸ ἦταν εἶτε ἐκεῖνο, τὸ πράγμα εἶχε ὡς ἐξῆς· ἔλεγαν ὅτι αὐτὴ ἔτρωγε τριάντα ὄρ-

4. Παρμ. 28,1.

σαν μὴ σβεννύναι κόρω τὴν ἔφεσιν, ἀλλ' ἔτι ἐτέρων ὀρέγεσθαι. Οὕτω τοίνυν εἰς αὐτὴν τῆς οὐσίας δαπανωμένης, οἰκτείραντες οἱ προσήκοντες τὸν θεῖον ἐκεῖνον ἰκετεύουσιν ἄνθρωπον. Ὁ δὲ ἀφίκετο καὶ προσηύξατο καὶ ὕδατι τὴν δεξιὰν ἐπιθείς καὶ τὴν
5 σωτήριον ἐντυπώσας σφραγιδα καὶ πιεῖν κελεύσας τὸ πάθος ἰάσατο. Καὶ οὕτω σφόδρα ἠμβλυνε τὴν τῆς ὀρέξεως ἀμετρίαν, ὡς εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον βραχὺ τι μόριον ὄρνιθος καθ' ἐκάστην ἡμέραν τὴν τῆς τροφῆς αὐτῇ χρεῖαν πληροῦν. Τοῦτο μὲν οὖν τὸ πάθος τοιαύτην θεραπείαν ἐδέξατο.

10

10 Κόρης δέ τινος ἔτι θαλαμειομένης καὶ πονηροῦ δαίμονος ἔξαπιναίως δεξαμένης ἐνέργειαν, ἔδραμεν ὁ πατὴρ πρὸς τὸν θεῖον ἄνθρωπον, ἀντιβολῶν καὶ ποτνιώμενος καὶ τυχεῖν ἰάσεως παρακαλῶν τὸ θυγάτριον. Ὁ δὲ προσευζάμενος ἐκέλευσεν ἀπαλλαγῆναι τῆς κόρης παραυτίκα τὸν δαίμονα. Ὁ δὲ ἔφασκε
15 μὴ ἐκὼν ὑπεισδύναι, ἀλλὰ μαγγανείᾳ βιασθῆναι γοητευτικῇ· ἔλεγε δὲ καὶ τὴν τοῦ βιασαμένου προσηγορίαν καὶ ἔρωτα εἶναι τὴν τῆς γοητείας αἰτίαν.

11

Ἄλλὰ τούτων ἀκούσας οὐκ ἤνεγκεν ὁ πατὴρ τὴν τοῦ θυμοῦ προσβολὴν οὐδὲ τὴν τῆς παιδὸς ἀνέμεινε θεραπείαν, ἀλλὰ
20 τὸν τῶν μειζόνων ἀρχόντων καταλαβὼν ἄρχοντα τῶν πλειόνων ἔθνων προστατεύοντα, γράφεται τὸν ἄνθρωπον καὶ διηγεῖται τὸ δρᾶμα. Ὁ δὲ ἀγώγιμος γεγονῶς ἠρνεῖτο καὶ συκοφαντίαν ὠνόμαζε τὴν γραφήν. Ὁ δὲ μάρτυρα ἐκάλει οὐχ ἕτερον, ἀλλὰ τὸν τῇ γοητεῖᾳ διακονήσαντα δαίμονα καὶ τὸν δικαστὴν ἰκέτευε παρὰ

νιθες τὴν ἡμέρα καὶ δὲν χόρταινε, ἀλλὰ ἐπιθυμοῦσε καὶ ἄλλες ἀκόμη. Ἔτσι λοιπόν, ἐπειδὴ ξοδευόταν ἡ περιουσία σ' αὐτήν, οἱ δικοὶ τῆς γεμάτοι λύπη πηγαίνουν καὶ ἰκετεύουν τὸν θεῖο ἐκεῖνο ἄνθρωπο. Αὐτὸς τότε πῆγε ἐκεῖ καὶ προσευχήθηκε, καί, ἀφοῦ ἔβαλε τὸ δεξιὸ χέρι στὸ νερὸ καὶ χάραξε τὴν σωτήρια σφραγίδα, τὴ διέταξε νὰ πιεῖ. Ἔτσι γιатρεύτηκε τὸ πάθος καὶ τόσο πολὺ ἐξασθένησε τὴν ἀμετρία τῆς ὄρεξης, ὥστε στὸν μετέπειτα χρόνο καθημερινὰ ἱκανοποιοῦσε τὴν ἀνάγκη τῆς τροφῆς μὲ ἓνα μικρὸ μόριο ὄρνιθας. Τέτοια θεραπεία δέχθηκε αὐτὸ τὸ πάθος.

10

Κάποια πάλι κόρη, ποὺ ἦταν ἀκόμη ἄβγαλτη, δέχθηκε ξαφνικὰ τὴν ἐνέργεια τοῦ πονηροῦ δαίμονα· ὁ πατέρα τῆς ἔτρεξε πρὸς τὸν θεῖο ἄνθρωπο, τὸν συνάντησε καὶ ὀδυρόμενος τὸν παρακάλεσε νὰ γιатρέψει τὴ θυγατέρα του. Αὐτὸς τότε, ἀφοῦ προσευχήθηκε, πρόσταξε τὸν δαίμονα νὰ ἐλευθερώσει ἀμέσως τὴν κόρη. Ὁ δαίμονας ὅμως ἰσχυρίστηκε ὅτι δὲν μπῆκε μέσα μὲ τὴ θέλησή του, ἀλλ' ἐξαναγκάστηκε μὲ μαγικὰ τεχνάσματα· καὶ ἔλεγε καὶ τὸ ὄνομα ἐκείνου ποὺ τὸν ἐξανάγκασε καὶ ὅτι αἰτία τῆς μαγείας ἦταν ὁ ἔρωτας.

11

Ὅταν ὁ πατέρας ἄκουσε αὐτὰ τὰ πράγματα δὲν συγκράτησε τὸ θυμὸ ἀπὸ τὴν προσβολή, οὔτε περίμενε τὴ θεραπεία τοῦ παιδιοῦ, ἀλλὰ πῆγε στὸν ἀνώτερο ἀπὸ τοὺς ἄρχοντες ποὺ κυβερνοῦσε τὰ περισσότερα ἔθνη⁵, μῆνυσε τὸν ἄνθρωπο καὶ διηγήθηκε τὸ δράμα. Ὁ κατηγορούμενος ὅμως ἀρνιόταν καὶ χαρακτηριστὴ ἔλεγε συκοφαντὰ τὴν καταγγελία. Ὁ πατέρας δὲν κάλεσε ἄλλον μάρτυρα, παρὰ τὸν δαίμονα ποὺ χρησιμοποιήθηκε σὰν

---

5. Προφανῶς θὰ πρόκειται γιὰ τὸν κόμητα τῆς Ἀνατολῆς, ποὺ ἔδρευε στὴν Ἀντιόχεια.

τὸν θεῖον ἐκεῖνον ἄνθρωπον δραμεῖν καὶ τὴν τοῦ δαίμονος δέξασθαι μαρτυρίαν. Τοῦ δὲ λέγοντος οὐκ ἔννομον εἶναι οὐδὲ μὴν ὄσιον ἐν ἀσκητικῷ χωρίῳ γενέσθαι τὴν βάσανον, ἄξιον εἰς τὸ δικαστήριον ὃ τῆς κόρης πατὴρ τὸν θεῖον ὑπέσχετο Μακεδόνιον· καὶ δραμῶν ἐπεισέ τε καὶ ἤγαγεν. Ἐξω δὲ τοῦ ἀρχείου καθίσας ὁ δικαστὴς οὐ δικαστὴς ἐγένετο, ἀλλὰ θεατὴς· τὰ δικαστῶν γὰρ ὁ μέγας Μακεδόνιος ἔδρα, τῇ ἐνοικουσίῃ δυνάμει χρώμενος καὶ τῷ δαίμονι παρακελευόμενος τὸ μὲν σύνηθες ψεῦδος ἔαν, σὺν ἀληθείᾳ δὲ πᾶσαν τοῦ πράγματος διηγεῖσθαι 10 τὴν τραγωδίαν. Ὁ δὲ ὑπὸ τῆς μεγίστης ἀνάγκης ὠθούμενος καὶ τὸν ἄνδρα ὑπεδείκνυ τὸν ταῖς γοητευτικαῖς ὠδαῖς βιασάμενον καὶ τὴν παιδίσκην δι' ἧς ὁ κυκεὼν ἐκεῖνος προσηνέχθη τῇ κόρῃ. Ὡς δὲ καὶ ἕτερα λέγειν ἠπείγετο ἂ ὑπ' ἄλλων τινῶν βιασθεῖς ἐδεδράκει, τοῦ μὲν ἐμπρήσας τὴν οἰκίαν, τοῦ δὲ τὰ κτήματα 15 διαφθείρας, τὸν δὲ ἄλλο τι λυμηνάμενος, σιγὴν ἄγειν ἐκέλευσεν ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος καὶ παραυτίκα πόρρω που καὶ τῆς κόρης καὶ τοῦ ἄστεως γενέσθαι. Ὁ δὲ ὡς δεσποτικῶς πειθόμενος νόμῳ τὸ κελευσθὲν ἐποίει καὶ εὐθὺς ἐδραπέτευσεν.

12

Οὕτω δὲ ταύτην ὁ θεῖος ἄνθρωπος τῆς μανίας ἐκείνης 20 ἐλευθερώσας καὶ τὸν δαίμονα ἐκεῖνον ἐξήρπασε τῆς Γραφῆς καὶ τοῦ δικαστοῦ τὴν θανατηφόρον ἐκώλυσε ψῆφον, οὐχ ὄσιον εἶναι φήσας τοῖς δι' αὐτοῦ γενομένοις ἐλέγχοις ἐπιτεθῆναι σφαγὴν, ἀλλὰ μᾶλλον τὴν διὰ μετανοίας αὐτῷ σωτηρίαν χορηγηθῆναι.

25 Ἀπόχρη μὲν οὖν καὶ ταῦτα τὴν τῆς παρασχεθείσης αὐτῷ θείας δυνάμεως δεῖξαι περιουσίαν· ἐγὼ δὲ ὁμοῦ καὶ ἕτερα διηγῆσομαι.

ὕπηρετης στή μαγεία καὶ ἰκέτευε τὸν δικαστὴ νὰ τρέξει σ' ἐκεῖνον τὸν θεῖο ἄνθρωπο καὶ νὰ δεχθεῖ τὴν μαρτυρία τοῦ δαίμονα. Καὶ ἐπειδὴ ἐκεῖνος ἔλεγε ὅτι δὲν εἶναι νόμιμο οὔτε σωστὸ νὰ γίνει ἡ ἐξέταση σὲ ἀσκητικὸ χῶρο, ὁ πατέρας τῆς κόρης ὑποσχέθηκε νὰ φέρει στὸ δικαστήριον τὸν θεῖο Μακεδόνιο· ἔτρεξε, τὸν ἔπεισε καὶ τὸν ἔφερε. Ὁ δικαστὴς κάθισε ἔξω ἀπὸ τὴν ἔδρα· δὲν ἦταν πιά δικαστὴς ἀλλὰ θεατῆς, διότι ὁ μέγας Μακεδόνιος ἔπραττε τὰ καθήκοντα τῶν δικαστῶν, χρησιμοποιοῦντας τὴ δύναμη ποὺ ὑπῆρχε μέσα του καὶ προστάζοντας τὸν δαίμονα ν' ἀφήσει τὰ συνηθισμένα ψέματα καὶ νὰ διηγηθεῖ μὲ εἰλικρίνεια τὴν τραγωδία τῆς ὑποθέσεως. Καὶ ἐκεῖνος πιεζόμενος ἀπὸ μέγιστη δύναμη φανέρωσε τὸν ἄνδρα ποὺ τὸν ἀνάγκασε μὲ γοητευτικὲς ὠδὲς καὶ τὴν ὑπέρτρια μέσω τῆς ὁποίας προσφέρθηκε στὴν κόρη ἐκεῖνο τὸ ποτό. Καθὼς ὁ δαίμονας βιάζονταν νὰ πεῖ καὶ ἄλλα ποὺ εἶχε κάμει, ἐξαναγκαζόμενος ἀπὸ ἄλλους, καὶ ἔλεγε ὅτι κάποιου ἔκαψε τὸ σπίτι, ἄλλου κατέστρεψε τὰ κτήματα, ἄλλον τὸν ἔβλαψε σὲ κάτι ἄλλο, ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ τὸν διέταξε νὰ ἡσυχάσει καὶ ἀμέσως νὰ πάει κάπου μακριὰ καὶ ἀπὸ τὴν κόρη καὶ ἀπὸ τὴν πόλη. Αὐτὸς τότε, σὰ νὰ ὑπάκουσε σὲ δεσποτικὸ νόμο, ἔκαμε αὐτὸ ποὺ διατάχθηκε καὶ ἀμέσως ἔφυγε.

12

Ἔτσι ὁ θεῖος ἄνθρωπος καὶ αὐτὴν ἐλευθέρωσε ἀπὸ ἐκείνη τὴ μανία καὶ ἐκεῖνον τὸν ἄθλιο ἀπάλλαξε ἀπὸ τὴν καταγγελία, καὶ τὴν θανατηφόρα ἀπόφαση τοῦ δικαστῆ ἐμπόδισε, ἰσχυριζόμενος ὅτι δὲν εἶναι σωστὸ μὲ ἐξετάσεις ποὺ ἔγιναν ἀπὸ αὐτὸν νὰ γίνει σφαγή, ἀλλ' εἶναι καλύτερο νὰ δοθεῖ χάρη σ' αὐτὸν γιὰ τὴ μετάνοια του.

Ἄρκοῦν βέβαια καὶ αὐτὰ γιὰ νὰ δείξουν τὸν πλοῦτο ποὺ τοῦ εἶχε δοθεῖ ἀπὸ τὴ θεία δύναμη· ἐγὼ ὁμως θὰ διηγηθῶ καὶ

13

Τῶν εὐπατριδῶν τις γυνὴ καὶ λίαν εὐπορωτάτων
 (ἼΑστριον δὲ αὐτὴν προσηγόρευον) ἔξω μὲν τῶν φρενῶν ἐγεγό-
 νει· ἐπεγίνωσκε δὲ τῶν οἰκείων οὐδένα, σιτίων δὲ ἢ ποτῶν με-
 ταλαβεῖν οὐκ ἠνείχετο. Παραπαίουσα δὲ ἐπὶ πλεῖστον διετέλεσε
 5 χρόνον· καὶ τοῦτο οἱ μὲν ἄλλοι δαίμονος ἐκάλουν ἐνέργειαν, οἱ
 δὲ ἰατροὶ τοῦ ἐγκεφάλου προσηγόρευον νόσημα. Πάσης τοίνυν
 δαπανηθείσης τῆς τέχνης καὶ μηδεμιᾶς ἐκεῖθεν ἐπικουρίας
 προσγενομένης, ὁ ταύτης ἀνὴρ (Ὀβοδιανὸς δὲ οὗτος ἦν, ἀνὴρ
 τῶν ἐν τέλει καὶ ἀξιωτάτων) παρὰ τὴν θεῖαν ἐκείνην δραμῶν
 10 κεφαλὴν καὶ τῆς ὁμοζύγου διηγεῖτο τὸ πάθος καὶ τυχεῖν τῆς θε-
 ραπείας ἰκέτευεν. Εἶξε δὲ ὁ θεσπέσιος ἄνθρωπος καὶ τὴν οἰκίαν
 κατέλαβε καὶ σπουδαίαν τῷ Θεῷ τὴν ἰκεσίαν προσήνεγκε· τὴν
 δὲ προσευχὴν συμπεράνας καὶ ὕδωρ κομισθῆναι κελεύσας καὶ
 τὴν σωτήριον ἐντυπώσας σφραγίδα, πιεῖν αὐτῇ παρηγγύησε·
 15 τῶν δὲ ἰατρῶν ἀπαγορευόντων ὡς τῇ ψυχροποσίᾳ αὐξήσιν δε-
 χομένου τοῦ πάθους, πᾶσαν ἐκείνων τὴν συμμορίαν ὁ ἀνὴρ
 ἀπώσάμενος, τῇ γυναικὶ τὸ πόμα προσέφερεν· ἡ δὲ ἔπινε τε ἅμα
 καὶ εἰς ἑαυτὴν ἐπανήει καὶ φρενήρης ἐγίνετο· καὶ πάμπαν ἀπαλ-
 λαττομένη τοῦ πάθους τὸν θεῖον ἐπεγίνωσκεν ἄνδρα καὶ τὴν δε-
 20 ξιὰν λαβεῖν ἰκέτευε καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐπετίθει καὶ τῷ στόματι
 προσέφερε· καὶ εἰς τὸν ἔπειτα διέμεινε χρόνον φρεσὶν ἐρρωμέ-
 ναις χρωμένη.

14

Καὶ ἠνίκα δὲ τὴν ὄρειον πολιτείαν ἠσπάζετο, ποιμὴν τις
 μαστεύων ἀλώμενα πρόβατα εἰς ἐκεῖνο τὸ χωρίον ἀφίκετο,
 25 ἔνθα ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος ἦν. Νῦξ δὲ ἦν βαθεῖα καὶ νιφετὸς
 κατῆει πολὺς καὶ εἶδεν, ὡς ἔφησε, πυρὰν περὶ αὐτὸν ἀπτομένην
 καὶ δύο τινὰς λευχειμονοῦντας ὕλην τῷ πυρὶ χορηγοῦντας. Τὴν
 γὰρ προθυμίαν εἰσφέρων τῆς θείας ἐπικουρίας ἀπέλαυεν.

13

Κάποια γυναίκα ἀριστοκράτισσα καὶ πολὺ πλούσια (τὴν ὀνόμαζαν Ἰαστριον) ἔχασε τὰ μυαλὰ καὶ δὲν ἀναγνώριζε κανέναν ἀπὸ τοὺς δικούς της οὔτε ἤθελε νὰ φάει ἢ νὰ πιεῖ. Συνέχισε νὰ παραπαίει γιὰ πάρα πολὺν καιρὸ, καὶ αὐτὸ ἄλλοι τὸ ὀνόμαζαν ἐνέργεια τοῦ διαβόλου, ἐνῶ οἱ γιατροὶ τὸ ἔλεγαν ἀρρώστια τοῦ ἐγκεφάλου. Ὄταν λοιπὸν ἐξαντλήθηκε ὅλη ἡ ἐπιστήμη καὶ δὲν φαινόταν ἀπὸ ἐκεῖ καμμιά βοήθεια, ὁ ἄνδρας της (αὐτὸς ἦταν Ὀβοδιανός, ἄνδρας ἀπὸ τοὺς ἐπισήμους καὶ ἀξιωτάτους) ἔτρεξε στὴ θεία ἐκείνη κεφαλὴ, διηγήθηκε τὸ πάθημα τῆς συζύγου του καὶ τὸν ἰκέτευε νὰ τὴ θεραπεύσει. Ὁ θεσπέσιος ἄνθρωπος δέχθηκε, πῆγε στὸ σπίτι καὶ πρόσφερε στὸ Θεὸ θερμὴ ἰκεσία· ὅταν τελείωσε τὴν προσευχὴ, πρόσταξε νὰ φέρουν νερό, χάραξε σ' αὐτὸ τὴ σωτήρια σφραγίδα καὶ παρήγγειλε νὰ πιεῖ ἡ γυναίκα· οἱ γιατροὶ τὸ ἀπαγόρευαν, ἐπειδὴ μὲ τὴν πόση κρύου νεροῦ τὸ πάθος θὰ μεγάλωνε· ἀλλ' ὁ ἄνδρας, ἀφοῦ ἀπόθησε ὅλον ἐκεῖνον τὸν ὄμιλο, πρόσφερε στὴ γυναίκα τὸ ποτό. Αὐτὴ καθὼς ἔπινε, ἄρχισε ἀμέσως νὰ συνέρχεται καὶ νὰ γίνεται λογικὴ· καὶ ὅταν ἀπαλλάχθηκε ἀπὸ ὅλο τὸ πάθος ἀναγνώρισε τὸν θεῖο ἄνδρα καὶ τὸν ἰκέτευε νὰ πιάσει τὸ δεξί του χέρι, τὸ ἔβαλε στὰ μάτια της καὶ τὸ πρόσφερε στὰ χεῖλη της. Ἐζήσησε στὸν μετὰπειτα χρόνον, ἔχοντας τὰ λογικὰ της ὑγιή.

14

Ὄταν ὁ Μακεδόνιος ζοῦσε στὸ βουνό, κάποιος βοσκός, ἐρευνώντας γιὰ τὰ χαμένα πρόβατα, ἔφθασε σ' ἐκεῖνον τὸν τόπον ὅπου ἦταν ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ. Ἦταν βαθειὰ νύχτα κι ἔπεφτε πολὺ χιόνι καὶ ὅπως εἶπε, εἶδε φωτιὰ νὰ καίει γύρω ἀπὸ αὐτὸν καὶ δύο ἄλλους λευκοφορεμένους νὰ ρίχνουν ξύλα στὴ φωτιά⁶. Πράγματι προσφέροντας τὴν προθυμία, ἀπόλαυσε τὴ θεία βοήθεια.

6. Ὁ Μακεδόνιος στὴν ἐρημία ἀπολάμβανε τὴ συντροφιά τῶν ἀγγέλων.

15

Καὶ προφητικοῦ δὲ μετειλήφει χαρίσματος. Καί ποτε πρὸς αὐτὸν ἀφικόμενος στρατηγὸς εὐσεβείᾳ λαμπρυνόμενος (τίς δὲ ἀγνοεῖ Λουπικίνου τὴν ἀρετὴν;) φροντίζειν ἔλεγε περὶ τινῶν ἀπὸ τῆς βασιλευούσης πόλεως διὰ τῆς θαλάττης αὐτῷ τὰ ἐπιτήδεια 5 κομιζόντων. Πεντήκοντα γὰρ ἔφασκε διεληλυθέναι ἡμέρας ἐξ οὗ τοῦ λιμένος ἀνήχθησαν, οὐδεμίαν δὲ περὶ αὐτῶν ὑποδέξασθαι φήμην. Ὁ δὲ μηδὲν μελλήσας, 'Τὸ ἓν', ἔφη, 'σκάφος, ὃ φίλος, ἀπόλωλε· τὸ ἕτερον δὲ τῇ ὑστεραίᾳ τὸν Σελευκείας καταλήψεται λιμένα'. Καὶ τοῦτο ἤκουσε μὲν τῆς θείας ἐπιφθεγζαμέ- 10 νης γλώττης, ἔμαθε δὲ τῇ πείρᾳ τὴν τῶν λόγων ἀλήθειαν.

16

Ἴνα δὲ τὰ ἄλλα καταλίπω, τὸ καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς διηγῆσομαι. Τρία καὶ δέκα ἔτη συνοικήσασα τῷ ἐμῷ Πατρὶ ἢ μήτηρ παιδῶν οὐκ ἐγένετο μήτηρ· στεριφὴ γὰρ ἦν, φέρειν καρπὸν ὑπὸ τῆς φύσεως εἰργομένη· καὶ τοῦτο τὴν μὲν οὐ λίαν ἠνία (τὰ γὰρ 15 θεῖα πεπαιδευμένη τοῦτο συμφέρειν ἐπίστευεν), ἐλύπει δὲ τὸν πατέρα λίαν ἢ ἀπαιδία καὶ πάντοσε περινοστῶν ἰκέτευε τοὺς θεῖους θεράποντας αἰτῆσαί οἱ παρὰ τοῦ Θεοῦ παῖδας. Οἱ μὲν οὖν ἄλλοι καὶ προσεύχεσθαι ὑπισχνοῦντο καὶ στέργειν αὐτῷ τὸ θεῖον βούλημα παρηγγύων· ὁ δὲ θεῖος οὗτος ἄνθρωπος διαρρη- 20 δην αἰτήσειν ἐπηγγείλετο υἷὸν ἓνα παρὰ τοῦ τῶν ὄλων δημιουργοῦ καὶ λήψεσθαι τὴν αἴτησιν ὑπισχνεῖτο. Τριῶν τοίνυν διεληθόντων ἐνιαυτῶν καὶ τῆς ἐπαγγελίας τὸ τέλος οὐ δεξαμένης, πάλιν ἔτρεχεν ὁ πατὴρ τὴν ὑπόσχεσιν ἀπαιτῶν· ὁ δὲ πεμφθῆναι αὐτῷ προσέταττε τὴν ὁμόζυγα· ἀφικομένης δὲ τῆς μητρός, ἔλε-

15

Εἶχε ὁμως καὶ χάρισμα προφητικό. Κάποτε πῆγε σ' αὐτὸν ἕνας στρατηγὸς ποὺ διακρινόταν γιὰ τὴν εὐσέβεια (ποιὸς ἀγνοεῖ τὴν ἀρετὴ τοῦ Λουπικίνου;) καὶ τοῦ εἶπε ὅτι ἀνησυχεῖ γιὰ μερικὸς ποὺ ἀπὸ τὴν πρωτεύουσα⁷ μετέφεραν σ' αὐτὸν τὰ ἐφόδια μέσω θαλάσσης. Διότι ἔλεγε ὅτι εἶχαν περάσει πενήντα μέρες ἀπὸ τότε ποὺ ἔφυγαν ἀπὸ τὸ λιμάνι καὶ δὲν ἄκουσαν καμμία εἶδηση γι' αὐτοὺς. Αὐτὸς χωρὶς καθόλου νὰ χασομερήσει εἶπε· 'τὸ ἕνα σκάφος, φίλε, χάθηκε· τὸ ἄλλο αὔριο θὰ πιάσει τὸ λιμάνι τῆς Σελεύκειας'. Πράγματι αὐτὸ ποὺ ἄκουσε νὰ τὸ λέγει ἡ θεία γλῶσσα, ἔμαθε τὴν ἐπαλήθευσή του ἀπὸ τὰ ἴδια τὰ πράγματα.

16

Ἄλλὰ ἀφοῦ παραλείψω τὰ ἄλλα, θὰ διηγηθῶ κάτι γιὰ μᾶς τοὺς ἴδιους. Ἡ μητέρα μου, ἐνῶ συζοῦσε δεκατρία χρόνια μετὸν πατέρα μου, δὲν ἔγινε μητέρα παιδιῶν· διότι ἦταν στείρα καὶ ἐμποδιζόταν ἀπὸ τὴ φύση νὰ καρποφορήσει. Αὐτὸ ὁμως δὲν τὴν στενοχωροῦσε πολὺ (διότι, ἐπειδὴ ἦταν ἐκπαιδευμένη στὰ θεῖα, πίστευε πῶς αὐτὸ εἶναι πρὸς τὸ συμφέρον της), ἡ ἔλλειψη ὁμως παιδιῶν λυποῦσε πολὺ τὸν πατέρα ποὺ πηγαίνοντας παντοῦ ἰκέτευε τοὺς λειτουργοὺς τοῦ Θεοῦ νὰ ζητήσουν γι' αὐτὸν ἀπὸ τὸν Θεὸ παιδιά. Ἄλλοι λοιπὸν ὑπόσχονταν νὰ προσεύχονται, ἀλλὰ καὶ τὸν συμβούλευαν νὰ δέχεται μὲ εὐχαρίστηση τὴ θέληση τοῦ Θεοῦ· αὐτὸς ὁμως ὁ θεῖος ἄνθρωπος ὑποσχέθηκε καθαρὰ ὅτι θὰ ζητήσει ἕνα γιὸ ἀπὸ τὸν δημιουργὸ τῶν ὅλων καὶ βεβαίωσε ὅτι θὰ γίνει δεκτὴ ἡ παράκληση. Ἀφοῦ πέρασαν λοιπὸν τρία χρόνια καὶ ἡ ὑπόσχεση δὲν ἐκπληρώθηκε, ἔτρεξε πάλι ὁ πατέρας ἀπαιτώντας τὴν ὑπόσχεση· ἐκεῖνος τότε τὸν πρόσταξε νὰ τοῦ στείλει τὴ σύζυγό του· ὅταν πῆγε ἡ μητέρα,

7. Βασιλεύουσα πόλις εἶναι ἡ αὐτοκρατορικὴ πρωτεύουσα, ἡ Κωνσταντινούπολις.

γεν ὁ θεῖος ἐκεῖνος ἀνὴρ ὡς καὶ αἰτήσῃ καὶ λήψεται τὸ παιδίον καὶ ὡς προσήκει τοῦτο τῷ δεδωκότι ἀντιδοθῆναι. Τῆς δὲ μητρὸς σωτηρίαν ψυχῆς μόνην ἀντιβολούσης λαβεῖν καὶ τὴν τῆς γεέννης ἀπαλλαγὴν· Ἐπὶ τούτῳ, ἔφη, 'καὶ τὸν υἱὸν ὁ μεγάλω-
5 δωρος δώσει· τοῖς γὰρ εἰλικρινῶς αἰτοῦσι διπλᾶς τὰς αἰτήσεις χαρίζεται'. Ἐπανῆκεν ἐκεῖθεν ἡ μήτηρ τὴν τῆς ἐπαγγελίας εὐλο-
γίαν κομίζουσα· καὶ τῷ τετάρτῳ τῆς ὑποσχέσεως ἐνιαυτῷ κύει καὶ τὴν γαστέρα φορτίζεται· καὶ πρὸς τὸν θεῖον ἄνθρωπον πα-
ραγίνεαι τῶν τῆς εὐλογίας σπερμάτων ὑποδεικνῦσα τὰ δράγμα-
10 τα.

17

Τῷ δὲ πέμπτῳ μηνὶ τῆς κνήσεως, ἀμβλώσεως ἐπεγένετο κίνδυνος. Ἡ δὲ πάλιν πρὸς τὸν νέον αὐτῆς Ἐλισσαῖον ἀπέστειλε (δραμεῖν γὰρ αὐτὴν τὸ πάθος ἐκώλυε) καὶ ὡς οὐκ ἐβούλετο παι-
δων γενέσθαι μήτηρ ἀνέμνησε καὶ τὰς αὐτοῦ ὑποσχέσεις εἰς μέ-
15 σον παρήγαγεν. Ὁ δὲ πόρρωθεν τὸν ἀφικόμενον θεασάμενος ἐπέγνω τε καὶ τὴν αἰτίαν ἐγνώρισε· νύκτωρ γὰρ αὐτῷ καὶ τὸ πάθος καὶ τὴν σωτηρίαν ὁ Δεσπότης ἐδεδηλώκει· λαβὼν τοίνυν τὴν βακτηρίαν, ἀφίκετο σκηριπτόμενος καὶ τῆς οἰκίας εἴσω γε-
νόμενος καὶ τῆς εἰρήνης, ὡς εἰῶθει, τὸ πρόσρημα δεδωκώς·
20 'θάρσει', ἔφη, 'καὶ μὴ δείσης· οὐ γὰρ ἀφαιρήσεται τὸ δῶρον ὁ δεδωκώς, εἰ μὴ σὺ τὰς γεγενημένας παραβαίης συνθήκας. Ὑπέ-
σχου δὲ ἀντιδώσειν τὸ δοθησόμενον καὶ εἰς τὴν θεῖαν αὐτὸ θε-
ραπείαν καθοσιώσειν'. Ὁὕτως, ἔφη ἡ μήτηρ, 'καὶ ἐγὼ τεκεῖν βούλομαί τε καὶ εὐχομαι· τῆς γὰρ ἀλλοίας τοῦ παιδίου τροφῆς
25 αἰρετώτερον ἡγοῦμαι τὸν ἀτέλεστον τόκον'. 'Πίε τοίνυν', ἔφη ὁ θεῖος ἄνθρωπος, 'τόδε τὸ ὕδωρ καὶ τῆς θείας ἐπικουρίας αἰ-
σθήση'. Ἐπιε τοιγαροῦν ὡς προσέταξε καὶ ὁ τῆς ἀμβλώσεως

εἶπε ὁ θεῖος ἐκεῖνος ἄνδρας ὅτι καὶ θὰ προσευχόταν καὶ θ' ἀποκτοῦσε τὸ παιδί καὶ ὅπως ἦταν πρέπον θὰ τὸ ἀφιέρωνε σ' Ἐκεῖνον πού τὸ ἔχει δώσει. Καθὼς ἡ μητέρα παρακαλοῦσε νὰ λάβει μόνο τὴ σωτηρία τῆς ψυχῆς καὶ τὴν ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τὴν κόλαση, αὐτὸς εἶπε: 'ἐκτὸς ἀπὸ αὐτὸ ὁ μεγαλόδωρος Θεὸς θὰ σοῦ δώσει καὶ τὸν γιό· διότι σ' ἐκείνους πού τοῦ ζητοῦν εἰλικρινά, χαρίζει διπλὲς τίς αἰτήσεις'. Ἡ μητέρα γύρισε ἀπὸ κεῖ φέροντας τὴν εὐλογία τῆς ὑποσχέσεως. Στὸν τέταρτο χρόνο, μετὰ τὴν ἀρχικὴ ὑπόσχεση, κυοφόρησε καὶ φορτώθηκε στὴν κοιλιὰ. Τότε πῆγε στὸν θεῖο ἄνθρωπο, γιὰ νὰ δείξει τὰ γεννήματα τῆς εὐλογίας τῶν σπερμάτων.

17

Κατὰ τὸν πέμπτο μῆνα τῆς κύσεως παρουσιάσθηκε κίνδυνος ἀμβλώσεως. Αὐτὴ ἔστειλε πάλι ἀγγελιοφόρο στὸν νέο Ἐλισσαῖο⁸ (διότι τὴν ἐμπόδισε τὸ πάθος νὰ τρέξει ἡ ἴδια), γιὰ νὰ τοῦ ὑπενθυμίσει ὅτι δὲν ἤθελε νὰ γίνει μητέρα παιδιῶν καὶ νὰ ἀναφέρει τίς ὑποσχέσεις του. Αὐτὸς βλέποντας ἀπὸ μακριὰ αὐτὸν πού ἐρχόταν τὸν ἀναγνώρισε καὶ κατάλαβε τὴν αἰτία· διότι τὴ νύχτα ὁ Δεσπότης τοῦ φανέρωσε καὶ τὸ πάθημα καὶ τὴ σωτηρία· πῆρε λοιπὸν τὸ ραβδί του καὶ στηριζόμενος σ' αὐτὸ ἔφθασε στὸ σπίτι, μπῆκε μέσα καὶ ἀφοῦ, κατὰ τὴ συνήθεια, ἔδωσε τὸν χαιρετισμὸ τῆς εἰρήνης, εἶπε: "Ἐχε θάρρος καὶ μὴ δειλιάζεις· διότι δὲν θὰ σοῦ ἀφαιρέσει τὸ δῶρο Ἐκεῖνος πού σοῦ τὸ ἔδωσε, ἂν ἐσὺ δὲν παραβεῖς τίς συμφωνίες πού ἔχουν γίνει. Ὑποσχέσου νὰ δώσεις πίσω αὐτὸ πού θὰ σοῦ δοθεῖ καὶ νὰ τὸ ἀφιερώσεις στὴ θεία ὑπηρεσία'. Εἶπε τότε ἡ μητέρα μου· 'Καὶ ἐγὼ θέλω νὰ γεννήσω ἔτσι καὶ τὸ εὐχομαι· διότι θεωρῶ προτιμότερο τὸν ἀτέλεστο τοκετὸ ἀπὸ τὴ διαφορετικὴ ἀνατροφή τοῦ παιδιοῦ'. 'Πιὲς τώρα', εἶπε ὁ θεῖος ἄνθρωπος, 'αὐτὸ ἐδῶ τὸ νερὸ καὶ θὰ αἰσθανθεῖς τὴ θεία βοήθεια'. Ἦπιε λοιπὸν ὅπως

8. Βλ. Δ'. Βασ. 4,11-17. Λουκᾶ 4,27.

ἔδραπέτευσε κίνδυνος. Τοιαῦτα τοῦ ἡμετέρου Ἐλισσαίου τὰ θαύματα.

18

Τῆς τούτου πολλάκις ἐγὼ εὐλογίας καὶ διδασκαλίας ἀπέλαυσα· παραινῶν γάρ μοι πολλάκις ἔλεγε· Ἐμετὰ πολλῶν, ὧ 5 παιδίον, γεγέννησαι πόνων· πολλὰς διετέλεσα νύκτας τοῦτο μόνον τὸν Θεὸν ἰκετεύων, ὥστε σου τοὺς γονέας τοῦτο γενέσθαι, ὃ μετὰ τὴν σῆν γέννησιν ὠνομάσθησαν. Ἀξίως τοίνυν πολιτεύου τῶν πόνων. Πρὸ ὠδίνων ἀνετέθης ταῖς ὑποσχέσεσι· τὰ δὲ τοῦ Θεοῦ ἀναθήματα σεβάσμια πᾶσιν ἐστι καὶ ἄψαυστα τοῖς πολ- 10 λοῖς. Προσῆκει τοίνυν καὶ σὲ τὰ μὲν φαῦλα τῆς ψυχῆς κινήματα μὴ προσδέχεσθαι, ἐκεῖνα δὲ μόνα καὶ δρᾶν καὶ λέγειν καὶ ἐνθυμεῖσθαι ἃ τὸν τῆς ἀρετῆς νομοθέτην θεραπεύει Θεόν'. Τοιαῦτα μοι παραινῶν ἀεὶ ὁ θεῖος διετέλεσεν ἄνθρωπος· ἐγὼ δὲ καὶ τῶν λόγων μέμνημαι καὶ τὴν θείαν δεδίδαγμαί δωρεάν. Ἔργοις δὲ 15 μὴ δεικνὺς τὴν παραίνεσιν, ἰκετεύω τῆς θείας ροπῆς διὰ τῆς ἐκείνου τυχεῖν προσευχῆς καὶ τὸ λειπόμενον τῆς ζωῆς κατὰ τὰς ὑποθήκας τὰς ἐκείνου βιῶναι.

19

Ὅποῖος μὲν οὖν ἐκεῖνος ἦν καὶ οἷοις χρησάμενος πόνοις τὴν θείαν ἐπεσπάσατο χάριν ἱκανὰ καὶ ταῦτα διδάξαι. Ἐδέξατο 20 δὲ ὁμοῦ καὶ κατὰ τόνδε τὸν βίον ἢ τελευτῇ τῶν πόνων ἀξίαν τιμὴν· ἅπαντες γὰρ καὶ πολῖται καὶ ξένοι καὶ οἱ τὰς μεγάλας ἀρχὰς οἰκονομεῖν πεπιστευμένοι τὴν ἱερὰν ἐκείνην ἐπὶ τῶν ὧμων φέροντες κλίνην εἰς τὸν τῶν νικηφόρων μαρτύρων σηκὸν ἀπέκόμεσαν καὶ μετὰ τῶν θείων ἐκείνων ἀνδρῶν Ἀφραάτου καὶ

τὴ διέταξε καὶ πέρασε ὁ κίνδυνος τῆς ἀμβλώσεως. Τέτοια ἦταν τὰ θαύματα τοῦ δικοῦ μας Ἐλισσαίου.

18

Ἐγὼ ὁ ἴδιος πολλές φορές ἀπόλαυσα τὶς εὐλογίες καὶ τὶς διδασκαλίες του· διότι πολλές φορές συμβουλευόντάς με μοῦ ἔλεγε: Ἐμε πολλοὺς κόπους, τέκνο μου, ἔχεις γεννηθεῖ. Πολλές νύχτες πέρασα ἰκετεύοντας τὸν Θεὸ μόνο αὐτό, νὰ γίνεῖ αὐτὸ ποὺ ὑποσχέθηκαν οἱ γονεῖς σου νὰ γίνεῖ μετὰ τὴ γέννησή σου⁹. Ζῆσε λοιπὸν ἀντάξια τῶν κόπων. Πρὶν ἀπὸ τὶς ὠδίνες ἀφιερῶθηκες μὲ τὶς ὑποσχέσεις· τὰ ἀφιερῶματα στὸ Θεὸ εἶναι σεβαστὰ σὲ ὄλους καὶ ἀνέγγικτα ἀπὸ τοὺς πολλοὺς¹⁰. Ἀρμόζει λοιπὸν καὶ σὲ σένα νὰ μὴ δέχεσαι τὰ φαῦλα κινήματα τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ νὰ κάνεις καὶ νὰ λέγεις καὶ νὰ θυμᾶσαι μόνο ἐκεῖνα ποὺ ὑπηρετοῦν τὸν Θεό, τὸν νομοθέτη τῆς ἀρετῆς'. Τέτοια μὲ συμβούλευε πάντοτε ὁ θεῖος ἄνθρωπος· ἐγὼ καὶ τὰ λόγια θυμᾶμαι καὶ τὴ θεία δωρεὰ ἔχω μάθει. Ἐπειδὴ ὁμως τὰ ἔργα μου δὲν ἀνταποκρίνονται στὴ συμβουλή, ἰκετεύω μὲ τὴν προσευχὴ ἐκεῖνου ν' ἀποκτήσω τὴ θεία βοήθεια καὶ τὸ ὑπόλοιπο μέρος τῆς ζωῆς μου νὰ τὸ ζήσω σύμφωνα μὲ τὶς συμβουλὲς ἐκεῖνου.

19

Εἶναι βέβαια αὐτὰ ἀρκετὰ νὰ διδάξουν ποιὸς ἦταν ἐκεῖνος καὶ μὲ ποιούσ κόπους ἀπέσπασε τὴ θεία χάρη. Δέχθηκε ὁμοίως ὁ θάνατός του καὶ σ' αὐτὸν τὸν βίον τιμὴ ἀντάξια τῶν κόπων του· διότι ὄλοι γενικά, οἱ συμπολίτες, οἱ ξένοι καὶ ἐκεῖνοι ποὺ κατέχουν μεγάλα ἀξιώματα, φέροντας στοὺς ὤμους τὸ ἱερὸ ἐκεῖνο φέρετρο, τὸ πῆγαν στὸ ναὸ τῶν νικηφόρων μαρτύρων καὶ τοποθέτησαν τὸ ἅγιο ἐκεῖνο καὶ θεοφιλὲς σῶμα κοντὰ στοὺς θεοὺς

10. Ὁ συγγραφεὺς τῆς Φιλοθέου Ἱστορίας πῆρε τὸ ὄνομά του Θεοδώρητος, διότι δόθηκε στοὺς γονεῖς του ἀπὸ τὸν Θεό. Γι' αὐτὸ καὶ οἱ γονεῖς τὸν ἀφιέρωσαν.

Θεοδοσίου τὸ ἅγιον ἐκεῖνο καὶ θεοφιλὲς κατέθηκαν σῶμα. Τὸ δὲ κλέος διέμεινεν ἄσβεστον καὶ οὐδεὶς τοῦτο χρόνος ἀφανίσαι δυνήσεται.

Ἡμεῖς δέ, τέλος ἐπιθέντες τῷ διηγήματι, τὴν ἀπὸ τὴν διηγήσεως εὐωδίαν ἐκαρπώσαμεθα.

ἐκείνους ἄνδρες, Ἀφραάτη καὶ Θεοδόσιο. Ἄλλὰ ἡ δόξα ἔμεινε ἄσβεστη καὶ κανένας χρόνος δὲν θὰ μπορέσει νὰ τὴν ἐξαφανίσει.

Καὶ ἐμεῖς τελειώνοντας τὸ διήγημα κερδίσαμε τὴν εὐωδία ἀπὸ τὴ διήγηση.

ΙΔ'. ΜΑΗΣΥΜΑΣ

1

Οἶδα μὲν ὡς καὶ ἄλλοι πολλοὶ παρὰ τὴν Ἀντιόχου πόλιν
διέλαμψαν εὐσεβείας φωστῆρες, Σεβῆρός τε ὁ μέγας καὶ ὁ Αἰ-
γύπτιος Πέτρος καὶ Εὐτύχιος καὶ Κύριλλος, Μωϋσῆς τε καὶ
Μάλχος καὶ ἕτεροι πλεῖστοι τὴν αὐτὴν πορείαν ὁδεύσαντες·
5 ἄλλ', εἰ τὴν ἀπάντων πολιτείαν συγγράψαι πειραθείημεν, ἅπας
ἡμῖν οὐκ ἂν ἀρκέσειεν ὁ χρόνος· ἄλλως τε δὲ καὶ προσκορῆς
τοῖς πολλοῖς ἢ τῶν πλειόνων ἀνάγνωσις. Ἐκ τῶν συγγραφέν-
των τοίνυν καὶ τὸν τῶν παραλειφθέντων τεκμαιρόμενοι βίον εὐ-
φημεῖωσαν ἅπαντες καὶ ζηλούτωσαν καὶ τὴν ὠφέλειαν καρ-
10 πούσθωσαν· ἐγὼ δὲ ἐπὶ τῆς Κύρρου τοὺς λειμῶνας διαβήσομαι
καὶ τῶν ἐν τούτοις εὐωδῶν τε καὶ εὐειδῶν ἀνθέων ὡς ἐνι μάλι-
στα παραδηλώσω τὴν ὥραν.

2

Ἐγένετό τις Μαησυμᾶς ἐν τοῖς πρὸ ἡμῶν χρόνοις, Σύρος
μὲν τὴν φωνήν, ἐν ἀγροικίᾳ δὲ τεθραμμένος, πᾶν δὲ εἶδος ἀρε-
15 τῆς ἐπιδεδειγμένος. Διαλάμψας δὲ ἐν τῷ καθ' ἑαυτὸν βίῳ
κώμης τινὸς ἐνεχειρίσθη τὴν ἐπιμέλειαν· ἱερουργῶν δὲ καὶ τὰ
θεῖα πρόβατα νέμων ἐκεῖνα ἔλεγέ τε καὶ ἔπραττεν, ἅπερ ὁ θεῖος
διηγόρευσε νόμος. Φασὶ δὲ αὐτὸν μήτε τὸν χιτῶνα μήτε τὴν σι-
σύραν ἐπὶ πλεῖστον ἀμεῖψαι, ἀλλὰ τοῖς ἐν αὐτοῖς γιγνομένοις
20 ρήγμασιν ἕτερα ράκια συρράπτοντα τοῦτον αὐτὸν τὸν τρόπον
θεραπεύειν τὸ γῆρας. Τῆς δὲ τῶν ξένων καὶ πενήτων θεραπείας
οὕτως ἐπεμελεῖτο προθύμως, ὥς τοῖς παριοῦσιν ἅπασιν ἀναπε-
ταννύναι τὰς θύρας. Δύο δὲ πίθους ἐσχηκέναι λέγεται, τὸν μὲν

14. ΜΑΗΣΥΜΑΣ

1

Γνωρίζω πῶς καὶ πολλοὶ ἄλλοι φωστῆρες τῆς εὐσέβειας ἔλαμψαν κοντὰ στὴν πόλιν τῆς Ἀντιόχειας· ὁ μέγας Σεβῆρος καὶ ὁ Αἰγύπτιος Πέτρος, ὁ Εὐτύχιος καὶ ὁ Κύριλλος, ὁ Μωϋσῆς καὶ ὁ Μάλχος, καὶ πάρα πολλοὶ ἄλλοι ἀκολούθησαν τὸν ἴδιον δρόμον· ἀλλὰ ἐὰν ἐπιχειρούσαμε νὰ γράψομε γιὰ τὴ ζωὴ ὅλων γενικὰ δὲν θὰ μᾶς ἔφτανε ὀλόκληρη ἡ ζωὴ μας· ἄλλωστε ἡ ἀνάγνωσις περισσοτέρων θὰ ἦταν γιὰ τοὺς πολλοὺς ἄνοστη. Συμπεραίνοντας λοιπὸν ἀπὸ ἐκείνους ποὺ συγγράφηκαν καὶ τὴ ζωὴ ἐκείνων ποὺ παραλείφθηκαν, ὅλοι γενικὰ ἄς τοὺς ἐγκωμιάσουν, ἄς τοὺς μιμηθοῦν καὶ ἄς καρπωθοῦν τὴν ὠφέλεια. Ἐγὼ τώρα θὰ περάσω στὰ λιβάδια τῆς Κύρρου καὶ θὰ παρουσιάσω ὅσο τὸ δυνατόν καλύτερα τὴν ὁμορφιὰ τῶν εὐωδιαστῶν ἀνθέων ποὺ βρίσκονται μέσα σ' αὐτά.

2

Στὰ παλαιότερα χρόνια ἔζησε κάποιος Μαησυμᾶς Σύριος, ποὺ εἶχε μεγαλώσει σὲ ἀγροικία καὶ εἶχε δεῖξει κάθε εἶδος ἀρετῆς. Ἐπειδὴ ἔλαμψε μὲ τὴ ζωὴ του, τοῦ ἀνατέθηκε ἡ φροντίδα μιᾶς κωμόπολης· ἐκτελώντας λοιπὸν τὰ ἱερά του καθήκοντα καὶ ποιμαίνοντας τὰ θεῖα πρόβατα ἔλεγε καὶ ἔπραττε ἐκεῖνα ποὺ ὀριζε ὁ θεῖος νόμος. Λέγουν ὅτι αὐτὸς δὲν ἄλλαξε οὔτε τὸν χιτῶνα οὔτε τὸν μανδύα γιὰ πάρα πολὺ χρόνον, ἀλλ' ἔρραβε πάνω στὶς τρύπες ποὺ ἀνοίγονταν ἄλλα κουρέλια καὶ μ' αὐτὸν τὸν τρόπο περιποιοῦνταν τὰ γηρατειά του. Τόσο πρόθυμα φρόντιζε γιὰ τὴν περιποίησιν τῶν ξένων καὶ τῶν πτωχῶν, ὥστε ἀνοίγε διάπλατα τὶς θύρες σ' ὅλους ὅσοι τὸν ἐπισκέπτονταν. Λένε ὅτι

σίτου, τὸν δὲ ἐλαίου· ἐκ τούτων ἐχορήγει μὲν ἅπασι τοῖς δεομέ-
νοις αἰεὶ, πλήρεις δὲ εἶχεν αἰεὶ τῆς τῆ Σαραφθία χήρα δοθείσης
εὐλογίας καὶ ἐπὶ τούτους ἐνεχθείσης τοὺς πίθους. «Ὁ γὰρ αὐτὸς
Κύριος πάντων, πλουτῶν εἰς πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους αὐ-
5 τόν»· καὶ ὡσπερ τὴν ὑδρίαν ἐκείνης καὶ τὸν καμψάκην ἀναβλύ-
ζειν ἐκέλευσε τῶν τῆς φιλοξενίας σπερμάτων παρέχων τὰ
δράγματα, οὕτω καὶ τῷδε τῷ θαυμασίῳ δέδωκε τῆ προθυμία
τὴν χορηγίαν ἰσόμετρον.

3

Πολλὴν δὲ καὶ εἰς θαυματουργίαν παρὰ τοῦ Θεοῦ τῶν
10 ὄλων ἐδέξατο χάριν· καὶ ἐνὸς μὲν ἢ δύο θαυμάτων μνησθήσο-
μαι, τὰ δὲ λοιπὰ παρήσω καὶ ἐπὶ τοὺς ἄλλους ἐλθεῖν ἐπειγόμε-
νος.

Γυνὴ τις καὶ γένει καὶ πίστει κοσμουμένη τὸν υἱὸν ἀρρω-
στίᾳ περιπεσόντα (κομιδῇ δὲ ἦν νέος) πολλοῖς προῦθηκεν ἰα-
15 τροῖς. Ἦττηθείσης δὲ τῆς τέχνης καὶ τῶν ἰατρῶν ἀπειρηκότων
καὶ τεθνήξεσθαι τὸ παιδίον διαρρήδην εἰπόντων, οὐκ ἀπέρριψεν
ἢ γυνὴ τὰς χρηστοτέρας ἐλπίδας, ἀλλὰ, τὴν Σωμανῖτιν ἐκείνην
ζηλώσασα, ἐπιτίθησι ταῖς ἡμιόνοις τὴν καμάραν· ταύτη δὲ ἐαυ-
τὴν καὶ τὸ παιδίον ἐνθεῖσα τὸν θεῖον ἐκεῖνον κατέλαβεν ἄνθρω-
20 πον καὶ ὀλοφυρομένη καὶ τῆς φύσεως ὑποδεικνύσα τὸ πάθος
ἐπαμῦναι ἰκέτευεν. Ὁ δὲ λαβὼν τὸ παιδίον ταῖν χεροῖν καὶ τῆ
τοῦ θυσιαστηρίου κρηπίδι πελάσας ἔκειτο πρηνῆς τὸν τῶν ψυ-
χῶν καὶ σωμάτων ἀντιβολῶν ἰατρόν· καὶ λαβὼν τὴν αἴτησιν,
ἀπέδωκεν ἐρρωμένον τῆ μητρὶ τὸν υἱόν. Ἐγὼ δὲ τοῦτο παρ' αὐ-
25 τῆς ἀκήκοα τῆς τὸ θαῦμα θεασαμένης καὶ τοῦ παιδοῦ δεξαμένης
τὴν σωτηρίαν.

4

Φασὶ δὲ καὶ τὸν τῆς κώμης ἐκείνης δεσπότην ἀφικόμενόν

1. Ρωμ. 10,12.

2. Βλ. Γ'. Βασ. 17,9-16.

εἶχε δύο πιθάρια, τὸ ἓνα μὲ σιτάρι καὶ τὸ ἄλλο μὲ λάδι· ἀπὸ αὐτὰ ἔδινε πάντοτε σὲ ὄλους ὅσοι εἶχαν ἀνάγκη, ἄλλα τὰ εἶχε πάντοτε γεμάτα, ἐπειδὴ ἡ εὐλογία ποῦ δόθηκε στὴ χήρα τῆς Σαρεφθὰ εἶχε μεταφερθεῖ καὶ σ' αὐτὰ τὰ πιθάρια. Διότι «ὁ Κύριος ὄλων εἶναι πλούσιος γιὰ ὄσους τὸν ἐπικαλοῦνται»¹· καὶ ὅπως ἀκριβῶς διέταξε ν' ἀναβλύζουν ἡ στάμνα ἐκείνης καὶ τὸ δοχεῖο τοῦ λαδιοῦ, ἀνταποδίδοντας τοὺς καρπούς τῶν σπερμάτων γιὰ τὴ φιλοξενία², μὲ τὸν ἴδιο τρόπο ἔδωσε καὶ σ' αὐτὸν ἐδῶ τὸν θαυμάσιο τὴ χορηγία ἴση μὲ τὴν προθυμία.

3

Δέχθηκε ἀκόμη ἀπὸ τὸν Θεὸ τῶν ὄλων μεγάλη χάρη νὰ θαυματουργεῖ· θ' ἀναφέρω ἓνα ἢ δύο θαύματα καὶ θὰ παραλείψω τὰ ὑπόλοιπα, ἐπειδὴ βιάζομαι νὰ προχωρήσω καὶ σὲ ἄλλους.

Κάποια γυναίκα, ποῦ ἦταν στολισμένη μὲ τὴν ἐπίσημη καταγωγή καὶ τὴν πίστη, πῆγε τὸν γιό της ποῦ ἀρρώστησε (ἦταν πολὺ νέος) σὲ πολλοὺς γιατροὺς. Καὶ ὅταν ἡ ἐπιστήμη νικῆθηκε καὶ οἱ γιατροὶ ἀπελπίσθηκαν καὶ εἶπαν μὲ σαφήνεια ὅτι τὸ παιδί θὰ πεθάνει, ἡ γυναίκα δὲν ἔχασε τίς τελευταῖες της ἐλπίδες, ἀλλὰ μιμήθηκε ἐκείνη τὴ Σωμανίτιδα³· ἔβαλε τὸ σαμάρι στὰ μουλάρια, ἀνέβηκαν ἡ ἴδια καὶ τὸ παιδί ἐπάνω κι ἔφθασε σ' ἐκεῖνον τὸν θεοσεβῆ ἄνθρωπο καί, δείχνοντας τὸ πάθος τῆς φύσεως, μὲ θρήνους τὸν παρακαλοῦσε νὰ βοηθήσει. Αὐτὸς πῆρε τὸ παιδί στὰ χέρια του, πλησίασε στὸ βάθρο τοῦ θυσιαστηρίου, γονάτισε παρακαλώντας τὸν γιατρὸ τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων· καὶ ἀφοῦ πῆρε αὐτὸ ποῦ παρακαλοῦσε, ἔδωσε πίσω στὴ μητέρα γερὸ τὸν γιό της. Ἐγὼ ἄκουσα αὐτὸ τὸ θαῦμα ἀπὸ αὐτὴν ποῦ τὸ εἶδε καὶ δέχθηκε τὴ σωτηρία τοῦ παιδιοῦ της.

4

Λέγουν ὅτι κάποτε ἔφθασε σ' αὐτὸν ὁ κυβερνήτης ἐκείνης

3. Βλ. Δ' Βασ. 4,20.

ποτε (Λητοῖος δὲ οὗτος ἦν, τῆς μὲν Ἀντιοχέων βουλῆς τὰ πρωτεῖα ἔχων, δυσσεβείας δὲ κατεχόμενος ζόφῳ) σφοδρότερον ἢ ἔδει τοὺς γηπόνους εἰσπράττεσθαι τοὺς καρπούς, τὸν δὲ θεῖον ἐκεῖνον ἄνθρωπον περὶ φιλανθρωπίας εἰσηγεῖσθαι τε καὶ πα-
 5 ραινεῖν καὶ τοὺς περὶ ἐλέου καὶ οἴκτου διεξιέναι λόγους, τὸν δὲ μεῖναι μὲν ἀμείλικτον, τῇ πείρᾳ δὲ γνῶναι τῆς ἀπειθείας τὴν βλάβην· ἐπειδὴ γὰρ ἀπαίρειν ἔδει καὶ τὸ ζεύγος ἦν εὐτρεπὲς καὶ καθίσας ἐκέλευε τῷ ἠνιόχῳ παροτρῦναι τὰς ἡμιόνους, αἱ μὲν εἴλκον παντὶ σθένει βιαζόμεναι καὶ ἔλκειν τὸν ρυμὸν ἐπειγόμε-
 10 ναι, οἱ δὲ τροχοὶ σιδήρῳ καὶ μολύβδῳ προσδεδεμένοις ἐῶκεσαν. Ἐπειδὴ δὲ καὶ τῶν ἀγροίκων τὸ πλῆθος μοχλοῖς τοὺς τροχοὺς ἀνακίνουν οὐδὲν πλέον ἐπέραινε, τῶν εὐνουστέρων τις τῷ Λητοῖῳ παρεδρεύων τὴν αἰτίαν σημαίνει, τὸν ἱερέα τὸν πρεσβύτην ἐπαρᾶσθαι λέγων καὶ ὡς προσήκει τοῦτον εὐμενῆ καταστῆ-
 15 σαι· τοιγάρτοι πηδήσας ἀπὸ τοῦ ζεύγους ἰκέτευε ὃν διέπτυσσε καὶ τῶν ποδῶν προκαλινδούμενος καὶ τὰ πιναρὰ ρᾶκια περιπτυσσόμενος, χαλάσαι τὴν ὄργην ἠντιβόλει. Ὁ δὲ τὴν ἰκετείαν δεξάμενος καὶ ταύτην τῷ Δεσπότῃ προσενεγκῶν ἔλυσε τῶν τροχῶν τοὺς ἀοράτους δεσμοὺς καὶ φέρεσθαι συνήθως τὸ ὄχημα παρε-
 20 σκεύασεν.

5

Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα τοιαῦτα περὶ τῆς θείας ἐκείνης κεφαλῆς διηγοῦνται. Ἔστι δὲ καὶ ἐκ τούτων καταμαθεῖν ὡς ἠκιστα λωβᾶται τοῖς φιλοσοφεῖν προαιρουμένοις ἢ ἐν ἄστεσι καὶ κῶμαις διατριβή· ἔδειξε γὰρ οὗτός τε καὶ οἱ κατ' αὐτὸν τῆς τοῦ
 25 Θεοῦ φροντισταὶ θεραπείας ὡς δυνατὸν καὶ ἐν μέσῳ πολλῶν στρεφομένων αὐτῆς ἐφικέσθαι τῆς τῶν ἀρετῶν κορυφῆς, ἧς ἐγὼ τῆς γοῦν ὑπωρείας μικρὸν ἄνω γενοίμην ταῖς τούτων προσευχαῖς βοηθούμενος.

τῆς κωμόπολης (ἦταν ὁ Λητοῖος, πού ἦταν πρόεδρος τῆς βουλῆς τῶν Ἀντιοχέων, ὅμως κατεχόταν ἀπὸ τὸ σκοτάδι τῆς ἀσέβειας), καὶ πίεζε περισσότερο ἀπὸ ὅσο ἔπρεπε τοὺς γεωργοὺς γιὰ νὰ εἰσπράττει περισσότερους φόρους. Ὅταν ὁ θεοσεβὴς ἐκεῖνος ἄνθρωπος τοῦ μιλοῦσε γιὰ φιλανθρωπία, τὸν νουθετοῦσε καὶ τὸν συνιστοῦσε ἔλεος καὶ οἶκτο, αὐτὸς ἔμενε ἀμείλικτος, ἀλλὰ ἔμαθε μὲ τὴν πείρα τῆ ζημιὰ ἀπὸ τὴν ἀνυπακοή· ὅταν δηλαδὴ ἐπρόκειτο ν' ἀναχωρήσει καὶ τὸ ζευγάρι ἦταν γρήγορο, ἀφοῦ κάθισε, διέταξε τὸν ἀμαξιλάτη νὰ παρακινήσει τοὺς ἡμιόνους· αὐτοὶ τραβοῦσαν τὸ ἀμάξι μὲ ὅλη τὴ δύναμη, ἐκβιαζόμενοι καὶ προσπαθοῦσαν νὰ σύρουν τὸν ἄξονα, ἀλλὰ οἱ τροχοὶ ἔμοιαζαν νὰ εἶναι δεμένοι μὲ σίδηρο καὶ μόλιβδο. Ἐπειδὴ καὶ ὅταν πλῆθος ἀγροτῶν προσπάθησε νὰ κινήσει μὲ μοχλοὺς τοὺς τροχοὺς δὲν κατόρθωσαν τίποτα περισσότερο, κάποιος ἀπὸ τοὺς εὐνοούμενους τοῦ Λητοῖου πού καθόταν δίπλα του ἐξήγησε τὴν αἰτία, λέγοντας ὅτι ὁ γέροντας ἱερέας εἶχε δώσει κατάρρα καὶ ὅτι ἔπρεπε νὰ τὸν ἐξευμενίσουν· ἀφοῦ λοιπὸν πήδησε ἀπὸ τὴν ἄμαξα, παρακάλεσε αὐτὸν πού περιφρόνησε, κυλιόμενος στὰ πόδια του καὶ ἀγκαλιάζοντας τὰ λερωμένα κουρέλια του καὶ τὸν ἰκέτευε ν' ἀποσύρει τὴν ὀργή. Ἐκεῖνος δέχθηκε τὴν ἰκεσία καὶ τὴν πρόσφερε στὸν Δεσπότη, ἔλυσε τοὺς ἀόρατους δεσμοὺς τῶν τροχῶν καὶ ἔκανε τὴν ἄμαξα νὰ κινεῖται κανονικά.

5

Πολλὰ ἄλλα τέτοια διηγοῦνται γιὰ τὸν θεοσεβὴ ἐκεῖνον ἄνθρωπο· εἶναι δυνατὸ νὰ καταλάβει κανεὶς ἀπὸ αὐτά, ὅτι ἡ διαμονὴ στὶς πόλεις καὶ στὶς κωμοπόλεις ἐλάχιστα βλάπτει ἐκείνους πού προτιμοῦν τὴν ἀσκητικὴ ζωὴ· διότι αὐτὸς καὶ οἱ ὅμοιοι μ' αὐτὸν πού φροντίζουν γιὰ τὴ λατρεία τοῦ Θεοῦ, ἀπέδειξαν ὅτι εἶναι δυνατὸ κανεὶς καὶ ζώντας ἀνάμεσα σὲ πολλοὺς νὰ φτάσει σ' αὐτὴν τὴν ἴδια τὴν κορυφὴ τῶν ἀρετῶν, στὴν ὁποία ἐγὼ εἶθε νὰ ἔφθανα τουλάχιστον λίγο πρὸ πάνω ἀπὸ τοὺς πρόποδες, βοηθούμενος ἀπὸ τὶς προσευχὲς τους.

ΙΕ'. ΑΚΕΨΙΜΑΣ

1

Ἄκεψιμᾶς κατὰ τὸν αὐτὸν γέγονε χρόνον, οὗ κλέος εὐρὺ κατὰ πᾶσαν τὴν ἔω. Οὗτος ἐν οἰκίσκῳ καθείρξας ἑαυτὸν, ἐξήκοντα διετέλεσεν ἔτη μήτε ὀρώμενος μήτε φθειγγόμενος, ἀλλ' εἰς ἑαυτὸν νεύων καὶ τὸν Θεὸν φανταζόμενος ἐκεῖθεν ψυχαγωγίαν 5 ἐδέχετο κατὰ τὴν προφητείαν τὴν λέγουσαν· «κατατρέφῃσιν τοῦ Κυρίου καὶ δώῃ σοι τὰ αἰτήματα τῆς καρδίας σου». Διὰ τινος δὲ βραχέος ὀρύγματος τὴν χεῖρα προτείνων τὴν κοιμιζομένην τροφήν εἰσεδέχετο· τὸ δὲ ὄρυγμα οὐ διαμπερὲς ἦν κατ' εὐθὺ διωρυγμένον, ἵνα μὴ προκέηται τοῖς ὀρᾶν βουλομένοις, ἀλλ' ἐγκάρσιον ἦν, ἐλικοειδῶς κατεσκευασμένον. Τροφή δὲ αὐτῷ ἐκομίζετο φακὸς διάβροχος ὕδατι.

2

Ἄπαξ δὲ τῆς ἐβδομάδος νύκτωρ ἐξιὼν τὸ ἀρκοῦν ὕδωρ ἀπὸ τῆς πελαζούσης ἀνιμάτο πηγῆς. Καί ποτέ τις πόρρωθεν προβατεὺς θρέμματα νέμων, σκότους ὄντος, κινούμενον θεασάμενος καὶ λύκον ὑποτοπήσας (συγκεκυφῶς γὰρ ἐβάδιζε σιδήρῳ 15 πολλῶν βαρυνόμενος), τὴν σφενδόνην ὡς λίθον ἀκοντίσων ἐκίνησε· τῆς δὲ χειρὸς ἐπὶ πλεῖστον ἀκινήτου μενούσης καὶ ἀφιέναι τὸν λίθον οὐ δυναμένης, ἕως ὃ θεῖος ἐκεῖνος ἀνὴρ τὸ ὕδωρ ἀρυσάμενος ἐπανῆκεν, αἴσθησιν τῆς ἀγνοίας ἐδέξατο καὶ μετὰ τὴν 20 ἔω καταλαμβάνει τὸ τῆς ἀρετῆς φροντιστήριον καὶ διηγεῖται τὸ γεγονός καὶ συγγνώμην αἰτεῖ καὶ λαμβάνει τῆς πλημμελείας τὴν

15. ΑΚΕΨΙΜΑΣ

1

Τὸν ἴδιο καιρὸ ἐζήσε καὶ ὁ Ἀκεψιμᾶς, τοῦ ὁποίου ἡ δόξα ἀπλώθηκε σὲ ὅλη τὴν Ἀνατολή. Αὐτός, ἀφοῦ κλείσθηκε σὲ μικρὸ σπιτάκι, ἐζήσε ἐξήντα χρόνια χωρὶς νὰ τὸν βλέπει κανεὶς καὶ χωρὶς νὰ μιᾶ· κλεινόταν στὸν ἑαυτό του καὶ σκεπτόταν τὸν Θεό, ἀπὸ ὅπου δεχόταν ψυχαγωγία σύμφωνα μὲ τὴν προφητεία ποῦ λέγει· «ἀπόλαυσε τὸν Κύριο καὶ θὰ σοῦ δώσει τὰ αἰτήματα τῆς καρδιᾶς σου»¹. Ἀπὸ ἓνα μικρὸ ἄνοιγμα ἄπλωνε τὸ χέρι καὶ ἔπαιρνε τὴν τροφή ποῦ τοῦ ἔφερναν· τὸ ἄνοιγμα δὲν ἦταν κατασκευασμένο κατ' εὐθείαν ἀπὸ τὴ μιὰ πλευρὰ ὡς τὴν ἄλλη, γιὰ νὰ μὴν βλέπουν μέσα ἐκεῖνοι ποῦ θὰ ἠθελαν, ἀλλ' ἦταν ἐγκάρσιο, κατασκευασμένο ἐλικοειδῶς. Ἐνῶ ἡ τροφή ποῦ τοῦ ἔφερναν ἦταν φακὴ μουσκεμένη μὲ νερό.

2

Μία φορὰ τὴν ἐβδομάδα ἔβγαινε νύχτα ἔξω καὶ ἔπαιρνε τὸ νερὸ ποῦ τοῦ ἀρκοῦσε ἀπὸ μιὰ κοντινὴ πηγὴ. Κάποτε ἀπὸ μακριὰ ἓνας βοσκός, ποῦ ἔβοσκε πρόβατα, καθὼς τὸν εἶδε στὸ σκοτάδι νὰ κινεῖται, τὸν πέρασε γιὰ λύκο (διότι βιάδιζε σκυμμένος ἐπειδὴ βαρυνόταν ἀπὸ τὸ μεγάλο σίδερο) τέντωσε τὴ σφενδόνα γιὰ νὰ τοῦ ρίξει πέτρα· τὸ χέρι του ὅμως ἔμεινε ἀκίνητο γιὰ πάρα πολλὴ ὥρα καὶ δὲν μπορούσε νὰ ἐξακοντίσει τὴν πέτρα, ὡς ποῦ ὁ θεοσεβὴς ἐκεῖνος ἄνθρωπος πῆρε τὸ νερὸ καὶ γύρισε πίσω. Ὁ βοσκὸς αἰσθάνθηκε τότε τὸ λάθος του καὶ μετὰ τὴν ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου πῆγε στὸ ἀσκητήριον τῆς ἀρετῆς καὶ διηγήθηκε τὸ γεγονός· ζήτησε συγγνώμη καὶ πῆρε ἄφεση γιὰ τὸ

---

1. Ψαλμ. 36,4.

ἄφεςιν, οὐ φωνῆς φθεγξαμένης ἀκούσας, ἀλλὰ διὰ τῶν τῆς χειρὸς κινήματων καταμαθὼν τὴν εὐμένειαν.

3

Ἄλλος δέ τις κακοῦθι πολυπραγμοσύνη χρησάμενος καὶ γινῶναι ποθήσας τί δρῶν ἅπαντα τὸν χρόνον διατελεῖ εἰς τὴν τῷ 5 θριγκίῳ παραπεφυτευμένην πλάτανον ἀναβῆναι τετόλμηκεν. Ἄλλὰ παραυτίκα τῆς τόλμης ἐδρέψατο τοὺς καρπούς· τὸ γὰρ ἥμισυ τοῦ σώματος ἀπ' ἄκρας κορυφῆς μέχρι τῶν ποδῶν ἀνανθεῖς ἰκέτης ἐγένετο τῆς ἀμαρτάδος κατηγορῶν. Ὁ δὲ τῇ τομῇ τῆς πλατάνου τὴν ὑγιείαν ἔσσεσθαι προεμήνυσε· ἵνα γὰρ μὴ καὶ 10 ἕτερος, τὰ ἴσα δράσας ὑπομείνῃ τὰ ἴσα, τμηθῆναι παραυτίκα τὸ δένδρον ἐκέλευσε· εἶπετο δὲ τῇ τοῦ δένδρου τομῇ καὶ τῆς τιμωρίας ἢ λύσις. Τοσαύτη μὲν οὗτος ὁ θεσπέσιος ἐχρήσατο τῇ καρτερίᾳ, τοσαύτην δὲ παρὰ τοῦ ἀγωνοθέτου ἐδέξατο τὴν χάριν.

4

Ἦνίκα δὲ τὴν ἐντεῦθεν ἀποδημίαν ἐστέλλετο, προεσήμα- 15 νεν ὥς μετὰ πενήκοντα ἡμέρας δέξεται τοῦ βίου τὸ τέλος· ὑπέδεξάτο δὲ ἅπαντας τοὺς ἰδεῖν ἐθελήσαντας. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ τῆς ἐκκλησίας ἐφίκετο πρόεδρος, ἠπειγεν αὐτὸν ὑποδέξασθαι τοῦ πρεσβυτέρου τὴν ζεύγλην· Ὅϊδα', λέγων, ὦ πάτερ, καὶ τῆς σῆς φιλοσοφίας τὸ ὕψος καὶ τὴν τῆς ἐμῆς πενίας ὑπερβολὴν, ἀλλὰ 20 τῆς ἀρχιερωσύνης τὴν οἰκονομίαν πεπιστευμένος, ταύτη τὰς χειροτονίας, ἀλλ' οὐκ ἐκείνη προβάλλομαι. Δέξαι τοίνυν, ἔφη, τῆς ἱερωσύνης τὸ δῶρον, τῆς μὲν ἐμῆς δεξιᾶς ὑπουργούσης, τῆς δὲ τοῦ παναγίου Πνεύματος τοῦτο χάριτος χορηγούσης'. Πρὸς ταῦτα φάναι λέγεται ὅτι 'μετ' ὀλίγας ἐντεῦθεν ἐκδημήσων ἡμέρας, 25 ἦκιστα περὶ τούτων ζυγομαχήσω· εἰ μὲν γὰρ ἔμελλον ἐπὶ πλεῖστον βιώσεσθαι, πάμπαν ἔφυγον ἂν τὸ βαρὺ τοῦτο καὶ φοβερὸν τῆς ἱερωσύνης φορτίον, τῆς παρακαταθήκης ὀρρωδῶν τὰς εὐ-

παράπτωμα χωρίς ν' ἀκούσει φωνή νὰ μιλάει, ἀλλὰ κατάλαβε τὴν καλὴ διάθεση ἀπὸ τὴν κίνηση τῶν χεριῶν.

3

Κάποιος ἄλλος ἀπὸ κακοήθη πολυπραγμοσύνη, θέλοντας νὰ μάθει τί κάνει ὁ γέροντας ὄλο τὸν καιρό, τόλμησε ν' ἀνέβει στὸν πλάτανο ποὺ ἦταν φυτεμένος κοντὰ στὸ φράχτη. Ἄλλ' ἀμέσως πῆρε τοὺς καρποὺς τῆς τόλμης του· διότι τὸ μισὸ σῶμα του ἀπὸ τὴν κορυφὴ μέχρι τὰ πόδια παράλυσε· καὶ τότε ἔγινε ἰκέτης ὁμολογώντας τὴν ἁμαρτία του. Ὁ γέροντας προφήτεψε πὼς μὲ τὸ κόψιμο τοῦ πλατανιοῦ θὰ γίνει καλά. Πράγματι γιὰ νὰ μὴ πάθει τὰ ἴδια καὶ ἄλλος ποῦ θὰ ἔκανε τὸ ἴδιο πρόσταξε νὰ κόψουν ἀμέσως τὸ δένδρο· τὸ κόψιμο τοῦ δένδρου ἀκολούθησε ἡ λύση τῆς τιμωρίας. Τόση μεγάλη καρτερία ἔδειξε ὁ θεοσεβῆς αὐτὸς ἄνθρωπος, γι' αὐτὸ καὶ τόση μεγάλη χάρις δέχθηκε ἀπὸ τὸν Ἀγωνοθέτη.

4

Ὅταν ἐπρόκειτο νὰ φύγει ἀπὸ αὐτὸν τὸν κόσμον προφήτεψε ὅτι θὰ δεχθεῖ τὸ τέλος τῆς ζωῆς μετὰ ἀπὸ πενήντα μέρες, καὶ ὑποδέχθηκε ὄλους ὅσοι ἤθελαν νὰ τὸν δοῦν. Ἐφθασε τότε καὶ ὁ ἀρχιερέας τῆς ἐκκλησίας καὶ τὸν πίεζε νὰ δεχθεῖ τὸν ζυγὸ τοῦ πρεσβυτέρου, λέγοντας· Ἐγνωρίζω, πάτερ, καὶ τὸ ὕψος τῆς ἀρετῆς σου καὶ τὴν ὑπερβολὴ τῆς φτώχειας μου, ἀλλὰ μοῦ ἔχουν ἐμπιστευθεῖ τὸ ἀξίωμα τῆς ἀρχιερωσύνης, καὶ γι' αὐτὸ κάνω τίς χειροτονίες, ὄχι ἐξαιτίας τῆς ἀρετῆς. Δέξου λοιπόν', εἶπε, 'τὸ δῶρο τῆς ἱερωσύνης ποὺ σοῦ παρέχει τὸ δεξιὸ μου χέρι καὶ σοῦ τὸ χορηγεῖ ἡ χάρις τοῦ παναγίου Πνεύματος'. Σ' αὐτὰ λέγεται ὅτι ἀπάντησε τὰ ἐξῆς· Ἐπειδὴ μετὰ ἀπὸ λίγες ἡμέρες θὰ φύγω ἀπὸ ἐδῶ, ἐλάχιστα θὰ λογομαχήσω γι' αὐτὰ μαζί σου· διότι, ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ ζήσω πάρα πολὺ ἀκόμα, θ' ἀπέφευγα ἐντελῶς τὸ βαρὺ αὐτὸ καὶ φοβερὸ φορτίο τῆς ἱερωσύνης, τρέ-

θύνας. Ἐπειδὴ δὲ οὐκ εἰς μακρὰν ἀπελεύσομαι καταλείψων τὰ τῆδε, εὐπειθῶς τὸ κελευόμενον δέξομαι. Αὐτίκα τοίνυν, οὐδενὸς ἄγοντος, ὁ μὲν τὰ γόνατα κάμπτων τὴν χάριν ἀνέμενε, ὁ δὲ τὴν χεῖρα ἐπιτιθεὶς ὑπούργει τῷ Πνεύματι.

5

5 Τῇ δὲ ἱερωσύνῃ ὀλίγας ἐπιβιώσας ἡμέρας, βίου βίον ἠλλάξατο καὶ τὸν ἀγῆρω καὶ ἄλυπον ἀντὶ τοῦ πολυφρόντιδος ἔλαβεν. Ἀρπάζειν δὲ πάντων βουλομένων τὸ σῶμα καὶ εἰς τὴν οἰκείαν ἐκάστου κώμην ἀποκομίζειν προαιρουμένων, μηνύσας τις τοῦ ἀγίου τοὺς ὄρκους τὴν ἔριν διέλυσεν· ὄρκῳσαι γὰρ αὐτὸν 10 ἔφησεν ἐν ἐκείνῳ τῷ χωρίῳ παραδοῦναι τοῦτο ταφῆ.

6

Οὕτω καὶ τῆς μετὰ θάνατον εὐτελείας ἐπεμελοῦντο τῶν οὐρανῶν οἱ πολῖται· καὶ οὔτε περιόντες μέγα φρονεῖν ἠνέσχοντο πώποτε, καὶ τελευτήσαντες τὸ παρὰ ἀνθρώπων οὐκ ἐπεσπασαντο γέρας, ἀλλὰ τὸ φίλτρον ἅπαν εἰς τὸν Νυμφίον μετέθεσαν, 15 κατὰ τὰς σώφρονας γυναῖκας, αἱ παρὰ μόνων τῶν ὁμοζύγων καὶ φιλεῖσθαι καὶ ἐπαινεῖσθαι σπουδάζουσι, τῆς παρὰ τῶν ἄλλων εὐφημίας καταφρονοῦσαι. Τούτου χάριν αὐτοὺς ὁ Νυμφίος καὶ μὴ βουλομένους ἀοιδίμους ἀπέφηνε καὶ τῆς παρὰ ἀνθρώποις εὐκλείας ἐκ περιουσίας μετέδωκεν. Ὅταν γάρ τις τὰ θεῖα 20 μετιῶν αἰτῆ τὰ οὐράνια, προστίθῃσι μετ' ἐκείνων καὶ ἕτερα πάμπολλα, πολλαπλασίας τὰς αἰτῆσεις δωρούμενος· τοῦτο καὶ νομοθετῶν ἔλεγεν. «Αἰτεῖτε τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ καὶ τὰ λοιπὰ πάντα προστεθήσεται ὑμῖν». Καὶ πάλιν· «ὁ καταλιμπάνων πατέρα καὶ μητέρα καὶ ἀδελφοὺς καὶ

μοντας τις εϋθύνες τῆς παρακαταθήκης. Ἐπειδὴ ὁμως σὲ λίγο θὰ φύγω, ἐγκαταλείποντας τὰ ἐδῶ, θὰ δεχθῶ ὑπάκουα αὐτὸ ποὺ προστάξεις'. Ἀμέσως λοιπὸν αὐτὸς χωρὶς νὰ τὸν ὀδηγεῖ κανεὶς, γονατίζοντας περίμενε τὴ χάρη, ἐνῶ ὁ ἄλλος βάζοντας τὸ χέρι του πάνω σ' αὐτὸν γινόταν ὑπηρέτης τοῦ ἁγίου Πνεύματος.

5

Ἄφοῦ ἔζησε λίγες ἡμέρες μὲ τὴν ἱερωσύνη, ἄλλαξε τὸν ἕνα βίο μὲ τὸν ἄλλο καὶ ἔλαβε τὸν αἰώνιο, τὸν χωρὶς λύπες, ἀντὶ αὐτοῦ ποὺ εἶναι γεμάτος φροντίδες. Ἐπειδὴ ὅλοι ἤθελαν ν' ἀρπάξουν τὸ σῶμα του καὶ ὁ καθένας ἐπιθυμοῦσε νὰ τὸ πάει στὸ δικό του χωριό, κάποιος τοὺς ἀνακοίνωσε τοὺς ὄρκους τοῦ ἁγίου καὶ ἔτσι σταμάτησε τὴ φιλονεικία· διότι εἶπε ὅτι ὁ ἴδιος τὸν εἶχε ὀρκίσει νὰ παραδώσει τὸ σῶμα του γιὰ ταφὴ σ' ἐκεῖνο τὸν τόπο.

6

Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο φρόντιζαν οἱ πολῖτες τῶν οὐρανῶν καὶ γιὰ τὴν μετὰ τὸ θάνατο ἀπλότητα· οὔτε ὅταν ζοῦσαν ἀνέχονταν ποτὲ τὴ μεγαλοφροσύνη οὔτε ὅταν πέθαναν ἐπιδίωξαν βραβεῖο ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους· ὅλη τὴν ἀγάπη τους τὴν μετέθεσαν στὸν Νυμφίο σὰν τις σώφρονες γυναῖκες ποὺ φροντίζουν νὰ τις ἀγαποῦν καὶ νὰ τις ἐπαινοῦν μόνο ὁ σύζυγοί τους καὶ περιφρονοῦν τοὺς ἐπαίνους τῶν ἄλλων. Γι' αὐτὸ ὁ Νυμφίος τοὺς ἔκαμε περίλαμπρους χωρὶς νὰ τὸ θέλουν καὶ τοὺς ἔδωσε πλούσια τὴ δόξα ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους. Διότι, ὅταν κάποιος ἀκολουθεῖ τὰ θεῖα καὶ ἐπιζητεῖ τὰ ἐπουράνια, ὁ Νυμφίος προσθέτει σ' ἐκεῖνα καὶ πολλὰ ἄλλα, χαρίζοντας πολλαπλάσιες τις αἰτήσεις. Αὐτὸ ἔλεγε καὶ ὅταν ἔδινε τὴν ἐντολή· «νὰ ἐπιζητεῖτε τὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ καὶ τὴ δικαιοσύνη του, καὶ ὅλα τὰ ὑπόλοιπα θὰ δοθοῦν σὲ σᾶς ὡς ἐπιπρόσθετα»². Καὶ πάλι· «αὐτὸς ποὺ ἐγκα-

2. Βλ. Ματθ. 6,33. Λουκᾶ 12,31.

γυναῖκα καὶ τέκνα εἶνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ Εὐαγγελίου καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ ἑκατονταπλασίονα λήψεται καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει». Ταῦτα καὶ εἶρηκεν καὶ πεποίηκεν.

5 Ἡμᾶς δὲ εἶη καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ παιδευομένους καὶ ταῖς τούτων προσευχαῖς ἐπερειδομένους κατὰ σκοπὸν διῶξαι ἐπὶ τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν.

ταλείπει τὸν πατέρα καὶ τὴ μητέρα καὶ τὰ ἀδέρφια καὶ τὴ γυναίκα καὶ τὰ παιδιά γιὰ μένα καὶ τὸ Εὐαγγέλιο, θὰ λάβει καὶ σ' αὐτὴ τὴ ζωὴ ἔκαντοταπλάσια καὶ στὸ μέλλον θὰ κληρονομήσει τὴν αἰώνια ζωή»³. Αὐτὰ καὶ τὰ εἶπε καὶ τὰ ἔκαμε.

Εὐχομαι καὶ ἐμεῖς ποὺ διδασκόμαστε μὲ λόγια καὶ ἔργα καὶ στηριζόμαστε μὲ τὶς προσευχὲς αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων νὰ βάλομε σκοπὸ νὰ ἐπιδιώξομε τὸ βραβεῖο τῆς ἄνω κλήσεως μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου μας.

---

3. Βλ. Ματθ. 19,29.

ΙΣΤ'. ΜΑΡΩΝ

1

Μάρωνος μετὰ τοῦτον μνησθήσομαι· καὶ γὰρ οὗτος τὸν θεῖον τῶν ἀγίων χορὸν κατεκόσμησε· τὸν ὕπαιθρον γὰρ ἀσπασάμενος βίον, κορυφὴν τινα κατέλαβεν ὑπὸ τῶν πάλια δυσσεβῶν τιμωμένην· καὶ τὸ ἐν ταύτῃ τῶν δαιμόνων τέμενος τῷ
5 Θεῷ καθοσιώσας, ἐν αὐτῷ διέτριψε, σκηνήν τινα βραχεῖαν πηξάμενος μὲν, ὀλιγάκις δὲ ταύτῃ χρησάμενος. Πόνοις δὲ οὐ τοῖς εἰωθόσιν ἐχρήτο μόνοις, ἀλλὰ καὶ ἐτέρους ἐπενόει, τῆς φιλοσοφίας συναθροίζων τὸν πλοῦτον.

2

Ὁ δὲ ἀγωνοθέτης τοῖς πόνοις τὴν χάριν ἐμέτρησεν· οὕτω
10 γὰρ αὐτῷ πλουσίως ὁ μεγαλόδωρος τὸ τῶν ἰαμάτων ἐδωρήσατο χάρισμα, ὡς πανταχοῦ μὲν τούτου τὸ κλέος διαδραμεῖν, πάντας δὲ πάντοθεν ἐφελκύσασθαι καὶ τῇ πείρᾳ διδάξαι τῆς φήμης τὸ ἀληθές· ἦν γὰρ ἰδεῖν καὶ πυρετοὺς σβεννυμένους τῇ δρόσῳ τῆς εὐλογίας καὶ φρίκην παυομένην καὶ δαίμονας δραπετεύον-
15 τας καὶ τὰ παντοδαπὰ καὶ ποικίλα παθήματα ἐνὶ φαρμάκῳ θεραπευόμενα. Ἰατρῶν μὲν γὰρ παῖδες ἐκάστῳ παθήματι τὸ κατάλληλον προσφέρουσι φάρμακον, ἢ δὲ τῶν ἀγίων προσευχὴ κοινόν ἐστι παθῶν ἀπάντων ἀλεξιφάρμακον.

3

Οὐ μόνον δὲ τὰς σωματικὰς ἀρρωστίας ἴατο, ἀλλὰ καὶ
20 ταῖς ψυχαῖς τὴν πρόσφορον θεραπείαν προσέφερε, τούτου μὲν

16. ΜΑΡΩΝ

1

Μετὰ ἀπὸ αὐτὸν θὰ ἀναφέρω τὸν Μάρωνα· διότι καὶ αὐτὸς κόσμησε τὸν θεῖο χορὸ τῶν ἀγίων. Πράγματι ἀγάπησε τὴ μοναχικὴ ζωὴ καὶ πῆγε σὲ μία κορυφὴ ποὺ τὴν τιμοῦσαν παλαιὰ οἱ ἀσεβεῖς· καὶ ἀφοῦ καθαγίασε στὸν Θεὸ τὸ ναὸ τῶν δαιμόνων ποὺ ἦταν ἐκεῖ, ἔστησε μία μικρὴ σκηνὴ ποὺ τὴν χρησιμοποίησε λίγες φορὲς κι ἔμεινε ἐκεῖ. Ὑποβαλόταν σὲ κόπους ὄχι μόνο στοὺς συνηθισμένους, ἀλλ' ἐπινοοῦσε καὶ ἄλλους, συνάγοντας τὸν πλοῦτο τῆς ἀσκητικῆς ζωῆς.

2

Γι' αὐτὸ ὁ Ἀγωνοθέτης τοῦ ἔδωσε τὴ χάρη ἀνάλογη με τοὺς κόπους· διότι ὁ Μεγαλόδωρος τοῦ χάρισε τόσο πλουσιπάροχα τὸ χάρισμα τῶν ἰαμάτων, ὥστε παντοῦ νὰ ξαπλωθεῖ ἡ φήμη του, καὶ νὰ προσελκύει ὄλους ἀπὸ παντοῦ γιὰ νὰ τοὺς διδάξει μὲ τὴν πείρα τὴν ἀλήθεια τῆς φήμης. Μποροῦσε νὰ δεῖ κανεὶς καὶ τοὺς πυρετοὺς νὰ σβήνουν μὲ τὴ δροσιὰ τῆς εὐλογίας καὶ τὴ φρίκη νὰ σταματᾷ καὶ τοὺς δαίμονες νὰ φεύγουν μακριὰ καὶ ὄλες οἱ παντὸς εἴδους ἀρρώστιες νὰ γιατρεύονται μὲ ἓνα φάρμακο. Διότι οἱ γιατροὶ δίνουν τὸ κατάλληλο φάρμακο γιὰ κάθε ἀρρώστια, ἐνῶ ἡ προσευχὴ τῶν ἀγίων εἶναι κοινὸ φάρμακο γιὰ ὄλες γενικὰ τὶς ἀρρώστιες.

3

Δὲν γιάτρευε μόνο τὶς σωματικὲς ἀρρώστιες, ἀλλὰ πρόσφερε καὶ στὶς ψυχὲς τὴν κατάλληλη θεραπεία· στὸν ἓνα γιά-

τὴν πλεονεξίαν, ἐκείνου δὲ τὸν θυμὸν ἰατρούων, καὶ τούτῳ μὲν τὴν περὶ σωφροσύνης διδασκαλίαν προσφέρων, ἐκείνῳ δὲ προστιθεὶς τὰ τῆς δικαιοσύνης παιδεύματα, καὶ τοῦ μὲν τὴν ἀκολασίαν κολάζων, τοῦ δὲ τὸ νωθρὸν διεγείρων.

Ταύτῃ χρώμενος τῇ γεωργίᾳ πολλὰ φυτὰ φιλοσοφίας ἀπέ-
5 φηνε καὶ τὸν νῦν ἐν τῇ Κύρρου χώρα τεθηλότα παράδεισον αὐ-
τὸς τῷ Θεῷ κατεφύτευσε. Τῆς τούτου φυτουργίας ἔργον ὁ μέγας
Ἰάκωβος, εἰς ὃν εἰκότος ἂν τις ἐλκύσειε τὴν προφητικὴν ἐκείνην
φωνήν· «δίκαιος ὡς φοῖνιξ ἀνθήσει· ὡσεὶ κέδρος ἢ ἐν τῷ Λι-
βάνῳ πληθυνθήσεται»· καὶ οἱ ἄλλοι δὲ ἅπαντες ὧν ἰδίᾳ σὺν
10 Θεῷ φάναι μνησθήσομαι.

4

Οὕτω δὲ τῆς θείας γεωργίας ἐπιμελούμενος καὶ ψυχὰς
ὁμοῦ θεραπεύων καὶ σώματα, ἀρρωστίαν ὑπομείνας βραχεῖαν,
ἵνα καὶ τῆς φύσεως τὴν ἀσθένειαν καὶ τῆς προαιρέσεως κατα-
μάθωμεν τὴν ἀνδρείαν, αὐτὸς μὲν ὑπεξῆλθε τὸν βίον, πόλεμος
15 δὲ περὶ τοῦ σώματος τοῖς γειτονεύουσι συνέστη σφοδρός. Κώμη
δέ τις τῶν ὁμόρων πολυάνθρωπος πανδημεὶ παραγενομένη
τοῦς μὲν ἄλλους ἐσκέδασε, τὸν δὲ τριπόθητον ἐκείνον ἤρπασε
θησαυρὸν καὶ σηκὸν οἰκοδομησάμενοι μέγιστον τὴν ἐκεῖθεν μέ-
χρι καὶ τήμερον ὠφέλειαν καρποῦνται δημοτελεῖ πανηγύρει τὸν
20 νικηφόρον ἐκείνον γεραίροντες.

Ἡμεῖς δὲ καὶ ἀπόντες τὴν εὐλογίαν καρπούμεθα· ἀρκεῖ
γὰρ ἡμῖν ἀντὶ τῆς θήκης ἡ μνήμη.

τρευε τήν πλεονεξία καί στὸν ἄλλο τὸ θυμό· στὸν ἕνα πρόσφε-
νε τὴ διδασκαλία γιὰ σωφροσύνη καί στὸν ἄλλο πρόσθετε τὰ
μαθήματα τῆς δικαιοσύνης· στὸν ἕνα τιμωροῦσε τὴν ἀσωτεία
καί στὸν ἄλλο διέγειρε τὴ νωθρότητα.

Μ' αὐτὸν τὸν τρόπο τῆς καλλιέργειας ἀνέδειξε πολλὰ
βλαστάρια τῆς ἀσκητικῆς ζωῆς καί αὐτὸς εἶναι ποὺ φύτεψε γιὰ
τὸν Θεὸ τὸν κατάφορτο μὲ λουλούδια παράδεισο, ποὺ εἶναι
τώρα στὴ χώρα τῆς Κύρρου. Καρπὸς τῆς δικῆς του καλλιέρ-
γειας εἶναι ὁ μέγας Ἰάκωβος, στὸν ὁποῖο εὐλογοῦθα μπορού-
σε κανεῖς νὰ ἐφαρμόσει τὴν προφητικὴ ἐκείνη φωνή· «ὁ δί-
καιος θ' ἀνθήσει σὰν φοίνικας· καί θ' αὐξηθεῖ σὰν τὸν κέδρο
ποὺ ὑπάρχει στὸν Λίβανο»¹· καί ὅλοι οἱ ἄλλοι τοὺς ὁποίους μὲ
τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ θ' ἀναφέρω χωριστά.

4

Ἔτσι φροντίζοντας γιὰ τὴ θεία καλλιέργεια καί θεραπεύ-
οντας ψυχές μαζί μὲ σώματα, ὑπέφερε ἀπὸ σύντομη ἀρρώστια,
γιὰ νὰ καταλάβομε τὴν ἀδυναμία τῆς ἀνθρώπινης φύσεως καί
τὴ δύναμη τῆς προαιρέσεως· κι αὐτὸς βέβαια πέθανε, ἀλλὰ ἀνά-
μεσα στοὺς γείτονες ἔγινε μεγάλη φιλονεικία γιὰ τὸ σῶμα του.
Μία κωμόπολη πολυάνθρωπη ἀπὸ τὶς γειτονικὲς ἔφθασε μὲ
ὅλους τοὺς κατοίκους της, διασκόρπισε τοὺς ἄλλους καί ἄρπαξε
τὸν πολυπόθητο ἐκεῖνο θησαυρό· ἔχτισαν ναὸ πολὺ μέγало,
ἀπὸ ὅπου ἀπολαμβάνουν τὴν ὠφέλεια μέχρι καί σήμερα, τιμώ-
ντας ἐκεῖνον τὸν νικητὴ μὲ πάνδημο πανηγύρι.

Ἐμεῖς, ἂν καί δὲν εἴμαστε ἐκεῖ, λαμβάνομε τὴν εὐλογία·
διότι εἶναι ἀρκετὴ σὲ μᾶς ἡ μνήμη ἀντὶ τοῦ τάφου του.

---

1. Ψαλμ. 19,13.

ΙΖ'. ΑΒΡΑΑΜΗΣ

1

Οὐδὲ Ἀβραάμου τοῦ θαυμαστοῦ τὴν μνήμην παραλιπεῖν εὐαγὲς προφάσει χρωμένους, ὅτι μετὰ τὸν μονήρη βίον τὴν ἀρχιερατικὴν ἐφαίδρυνε προεδρίαν· πολλῶ γὰρ δήπουθεν τούτου γε εἵνεκα ἀξιομνημονευτότερος εἰκότως ἂν εἶη ὅτι, τὴν πολι-
5 τείαν βιασθεὶς ἐναλλάξαι, τὸν βίον οὐκ ἤμειψεν, ἀλλὰ μετὰ τῆς ἀσκητικῆς μετέβη κακοπαθείας καὶ κατὰ ταῦτὸν μοναχικοῖς τε πόνοις καὶ ἀρχιερατικαῖς περιστοιχιζόμενος φροντίσι τοῦ βίου τὸν δρόμον ἐξήνυσεν.

2

Καὶ οὗτος δὲ τῆς Κύρρου χώρας καρπός· ἐνταῦθα γὰρ καὶ
10 τεχθεὶς καὶ τραφεὶς τῆς ἀσκητικῆς ἀρετῆς τὸν πλοῦτον συνέλεξε. Τοσαύτη γὰρ αὐτὸν φασιν οἱ συγγεγονότες ἀγρυπνία καὶ στάσει καὶ νηστεία καταδαμάσαι τὸ σῶμα ὡς ἀκίνητον ἐπὶ πλεῖστον διαμεῖναι χρόνον, ἠκιστα βαδίζειν δυνάμενον. Θεία δὲ προμηθεία τῆς ἀσθενείας ἐκείνης ἀπαλλαγείς, κινδύνους εἰσε-
15 νεγκεῖν εὐσεβεῖς ἀντὶ τῆς θείας χάριτος ἐβουλήθη καὶ καταλαμβάνει τὸν Λίβανον, κῶμην τινὰ μεγίστην κατέχεσθαι τῷ τῆς ἀσεβείας ζόφῳ μεμαθηκώς· καὶ προσωπεῖῳ ἐμπορικῶ τὸ μοναχικὸν πρόσωπον κατακρύψας καὶ θυλάκους μετὰ τῶν συνόντων ἐπιφερόμενος, ὡς δῆθεν ὠνησάμενος κάρυα (τοῦτον γὰρ ἡ
20 κώμη διαφερόντως ἔφερε τὸν καρπὸν) καὶ οἰκίαν μισθωσάμενος καὶ ὀλίγα χρήματα τοῖς κεκτημένοις προδεδωκώς, τρεῖς μὲν καὶ τέτταρας ἡμέρας ἡσυχίαν ἤγεν· εἶτα κατὰ μικρὸν τῆς θείας

17. ΑΒΡΑΑΜΗΣ

1

Δέν θὰ ἦταν ἔντιμο νὰ παραλείψομε τὴν ἀνάμνηση τοῦ θαυμάσιου Ἀβραάμη μὲ τὴν πρόφαση ὅτι αὐτὸς μετὰ τὴ μοναχικὴ ζωὴ στόλισε τὸ ἀρχιερατικὸ ἀξίωμα· διότι ἀσφαλῶς γι' αὐτὸ θὰ ἦταν εὐλόγα πολὺ περισσότερο ἀξιομνημόνευτος, ἐπειδὴ, ἐνῶ ἀναγκάσθηκε ν' ἀλλάξει λειτούργημα, δὲν ἄλλαξε τρόπο ζωῆς, ἀλλὰ πῆρε μαζί του τὴν ἀσκητικὴ ταλαιπωρία καὶ διήνυσε τὸ δρόμο τῆς ζωῆς του περιστοιχιζόμενος συγχρόνως ἀπὸ τοὺς μοναχικοὺς κόπους καὶ τὶς ἀρχιερατικὰς φροντίδες.

2

Καὶ αὐτὸς εἶναι βλαστάρι τῆς χώρας τῆς Κύρρου· διότι ἐκεῖ γεννήθηκε καὶ ἀνατράφηκε καὶ σύναξε τὸν πλοῦτο τῆς ἀσκητικῆς ἀρετῆς. Διότι ἐκεῖνοι ποὺ ἔμεναν μαζί του λένε ὅτι εἶχε δαμάσει τὸ σῶμα μὲ τόση ἀγρυπνία, ὀρθοστασία καὶ νηστεία, ὥστε νὰ μένει ἀκίνητο γιὰ πάρα πολὺν καιρὸ, ἔχοντας ἐλάχιστη δύναμη νὰ βαδίσει. Ὅταν ὁμως μὲ τὴ βοήθεια τῆς θείας πρόνοιας ἀπαλλάχθηκε ἀπὸ ἐκείνη τὴν ἀσθένεια, θέλησε ν' ἀρχίσει ἀνώτερους πνευματικοὺς ἀγῶνες γιὰ τὴ θεία χάρη ποὺ δέχθηκε καὶ φθάνει στὸν Λίβανο, ὅπου, ὅπως ἔμαθε, μιὰ πολὺ μεγάλη κωμόπολη κατεχόταν ἀπὸ τὸ σκοτάδι τῆς ἀσέβειας· ἔκρυσσε προσεχτικὰ τὸ πρόσωπο τοῦ μοναχοῦ μὲ πρόσωπο ἐμπόρου καὶ φορτωμένος μὲ σάκκους μαζί μὲ τοὺς συντρόφους του, σὰν νὰ ἐπρόκειτο δῆθεν ν' ἀγοράσει καρύδια (διότι ἡ κωμόπολη ἔβγαζε ἄφθονα αὐτὸν τὸν καρπό), νοίκιασε σπίτι δίνοντας μικρὴ προκαταβολὴ στοὺς ἰδιοκτῆτες, καὶ διέμεινε ἡσυχὰ γιὰ τρεῖς-τέσσερες ἡμέρες. Ἐπειτα λίγο λίγο ἄρχισε τὴν τέ-

ἤψατο λειτουργίας μετρία φωνῇ κεχρημένος. Ἐπειδὴ δὲ τῆς ψαλμωδίας ἐπήσθοντο ὁ μὲν κῆρυξ ἐβόα καὶ συνεκάλει πάντας· συνελέγοντο δὲ καὶ ἄνδρες καὶ παῖδες καὶ γυναῖκες, καὶ τὰς θύρας ἔξωθεν ἀνοικοδομῆσαντες, ἄνωθεν ἀπὸ τῆς ὀροφῆς πολλὸν 5 χοῦν συμφοροῦντες κατέβαλλον. Ὡς δὲ ἐώρων ἀποπνιγομένους καὶ χωννυμένους, οὐδὲν δὲ οὔτε δρᾶν οὔτε λέγειν ἐθέλοντας, εὐχὴν δὲ μόνην τῷ Θεῷ προσκομίζοντας, τῶν γεραιτέρων ὑποθεμένων, τῆς μανίας ἐπαύσαντο· εἶτα τὰς θύρας ἀνοίξαντες καὶ ἀπὸ τοῦ χώματος ἀνασπάσαντες ἀπιέναι παραυτίκα ἐκέλευον.

3

10 Ἄλλὰ κατ' αὐτὸν τὸν καιρὸν πράκτορες ἀφίκοντο τὰς εἰσφορᾶς ἐκτίνειν καταναγκάζοντες· καὶ τοὺς μὲν ἐδέσμων, τοὺς δὲ ἠκίζοντο. Ἄλλ' ὁ θεῖος ἐκεῖνος ἀνὴρ οὐδενὸς ἐκείνων τῶν εἰς αὐτοὺς γεγενημένων ἀναμνησθεῖς, τὸν Δεσπότην μιμούμενος, ὃς τῷ σταυρῷ προσηλωμένος τῶν τοῦτο δεδρακότων ἐκήδετο, 15 τοὺς πράκτορας ἐκείνους ἰκέτευεν ἡμέρως ποιεῖσθαι τὴν εἰσπραξιν. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἐγγυητὰς ἐπεζήτησαν, ἐθελοντὶ τὴν πρόσκλησιν ὑπεδέξατο καὶ χρυσίνους ἑκατὸν μετ' ὀλίγας δώσειν ἡμέρας ὑπέσχετο. Ὑπεραγασθέντες δὲ οἱ τὰ δεινὰ ἐκεῖνα ἐργασάμενοι τῆς φιλανθρωπίας τὸν ἄνδρα, αἰτοῦσι μὲν τῶν τε- 20 τολημένων συγγνώμην, προστάτην δὲ αὐτῶν γενέσθαι παρακαλοῦσιν· οὐδὲ γὰρ εἶχεν ἡ κώμη δεσπότην· αὐτοὶ δὲ ἦσαν καὶ γεωργοὶ καὶ δεσπῶται. Τοὺς μὲν οὖν ἑκατὸν χρυσίνους ἀφικόμενος εἰς τὴν πόλιν (Ἔμισα δὲ ἦν αὕτη) καὶ γνωρίμους τινὰς εὐρῶν ποιεῖται τὸ δάνεισμα· εἶτα τὴν κώμην καταλαβὼν κατὰ τὴν 25 κυρίαν πληροῖ τὴν ὑπόσχεσιν.

4

Ταύτην αὐτοῦ τὴν σπουδὴν θεασάμενοι, σπουδαιοτέραν

λεση τῆς θείας λειτουργίας με χαμηλὴ φωνή. Ὅταν ἄκουσαν τὴν ψαλμωδία ὁ κήρυκας φώναξε καὶ προσκάλεσε ὅλους τοὺς κατοίκους· τότε μαζεύτηκαν ἄνδρες, παιδιά καὶ γυναῖκες, καί, ἀφοῦ ἔχτισαν ἀπ' ἔξω τὶς πόρτες, ἔρριχναν πάνω ἀπὸ τὴν ὀροφή πολὺ χῶμα. Ὅταν ὁμως εἶδαν ὅτι, ἐνῶ πνίγονταν καὶ καταχωνιάζονταν οὔτε ἔκαμναν τίποτε οὔτε διαμαρτύρονταν, ἀλλὰ μόνον προσεύχονταν στὸ Θεό, σταμάτησαν τὴ μανία τους με τὴ συμβουλῆ τῶν μεγαλυτέρων· ἔπειτα, ἀφοῦ ἄνοιξαν τὶς πόρτες καὶ τοὺς ἀνέσυραν ἀπὸ τὰ χῶματα, τοὺς διέταζαν νὰ φύγουν ἀμέσως.

3

Τὴν ἴδια ὥρα ὁμως ἔφθασαν εἰσπράκτορες ποὺ τοὺς πίεζαν νὰ πληρώσουν τοὺς φόρους· ἄλλους τοὺς φυλάκιζαν καὶ ἄλλους τοὺς μαστίγωναν. Ἀλλὰ ὁ θεοσεβὴς ἐκεῖνος ἄνδρας, λησμονώντας ὅσα τοὺς εἶχαν κάνει, μιμούμενος τὸν Δεσπότη, ποὺ καρφωμένος ἐπάνω στὸ σταυρὸ φρόντιζε γιὰ τοὺς σταυρωτὲς του, παρακαλοῦσε τοὺς εἰσπράκτορες νὰ κάμουν τὴν εἰσπραξὴ τους χωρὶς βία. Καὶ ὅταν ἐκεῖνοι ζήτησαν ἐγγυητές, δέχθηκε με τὴ θέλησή του τὴν πρόσκληση καὶ ὑποσχέθηκε νὰ τοὺς δώσει σὲ λίγες ἡμέρες ἑκατὸ χρυσὰ νομίσματα. Κατάπληκτοι ἀπὸ τὴ φιλανθρωπία αὐτοῖ ποὺ τοῦ εἶχαν κάνει ἐκεῖνα τὰ κακά, τοῦ ζήτησαν συγνώμη γιὰ ὅσα εἶχαν τολμήσει ἐναντίον του καὶ τὸν παρακάλεσαν νὰ γίνεῖ προστάτης τους· διότι ἡ κωμόπολη δὲν εἶχε κυβερνήτη, ἀλλὰ οἱ ἴδιοι ἦταν καὶ γεωργοὶ καὶ κυβερνητὲς. Ἀφοῦ πῆγε στὴν πόλη, ποὺ λεγόταν Ἐμισα, καὶ βρῆκε μερικοὺς γνωστοὺς, δανείσθηκε τὰ ἑκατὸ νομίσματα· ἔπειτα γύρισε στὴν κωμόπολη καὶ ξεπλήρωσε στὴν προθεσμία τῆς τὴν ὑπόσχεση.

4

Ὅταν εἶδαν αὐτὸ τὸ ἐνδιαφέρον του τὸν παρακαλοῦσαν

αὐτῷ προσφέρουσι τὴν παράκλησιν. Τοῦ δὲ τοῦτο δρᾶν ὑπο-
 σχομένου εἰ ἐκκλησίαν οἰκοδομεῖν ἐπαγγέλλοιντο, εὐθὺς ἐπιχει-
 ρεῖν ἰκέτευον καὶ περιῆγον τὸν μακάριον ἄνδρα τοὺς ἐπιτηδειο-
 5 τέρους τόπους ὑποδεικνύντες· καὶ ὁ μὲν τοῦτον, ὁ δὲ ἐκεῖνον
 ἐπήνει· προελόμενος δὲ τὸν ἀμείνω καὶ τὰ θεμέλια καταπήξας,
 ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ τὸν ὄροφον ἐπιτέθηκεν καὶ τῆς οἰκοδομίας δε-
 ξαμένης τὸ πέρας, ἱερέα δεῖξασθαι παρηγγύα. Ἐπεὶ δὲ ἔλεγον
 ὡς ἕτερον οὐκ ἂν ἔλοιντο, αὐτὸν δὲ καὶ πατέρα καὶ ποιμένα λα-
 βεῖν ἰκέτευον, δέχεται δὴ τῆς ἱερωσύνης τὴν χάριν. Καὶ τρία
 10 συγγενόμενος αὐτοῖς ἔτη καὶ πρὸς τὰ θεῖα ποδηγήσας καλῶς,
 ἕτερον τῶν συνόντων ἀντ' αὐτοῦ προβληθῆναι παρασκευάσας,
 πάλιν τὸ μοναχικὸν κατέλαβε καταγώγιον.

5

Καὶ ἵνα μὴ πάντα τὰ ἐκεῖνου διηγούμενος μακρὸν ἐργά-
 σωμαι τὸ διήγημα, ἐν τούτοις διαλάμψας τὴν Καρρῶν ὑποδέχε-
 15 ται προεδρίαν· πόλις δὲ αὕτη τῆς δυσσεβείας περικειμένη τὴν
 μέθην καὶ τῇ τῶν δαιμόνων ἑαυτὴν ἐκδεδωκυῖα βακχεία. Ἀλλὰ
 τῆς τούτου γεωργίας ἀξιωθεῖσα καὶ τῆς τούτου διδασκαλίας δε-
 ξαμένη τὸ πῦρ, τῶν μὲν προτέρων ἀκανθῶν ἐλευθέρα διέμεινε,
 κομᾶ δὲ νῦν τοῖς ληίοις τοῦ Πνεύματος, ἀσταχύων ὠρίμων τῷ
 20 Θεῷ προσφέρουσα δράγματα.

Ἄλλ' οὐκ ἀπόνως ὁ θεῖος ἀνὴρ τὴν γεωργίαν ταύτην εἰρ-
 γάσατο· πόνοις δὲ μυρίοις χρησάμενος καὶ τῶν τὰ σώματα θε-
 ραπεύειν πεπιστευμένων τὴν τέχνην μιμούμενος, τὰ μὲν καταιο-
 νήσει γλυκαίνων, τὰ δὲ τοῖς αὐστηροῖς ἐπιστύφων φαρμάκοις,
 25 ἔστι δὲ ὄπου καὶ τέμνων καὶ καίων τὴν υἰγίειαν ταύτην εἰργάσα-
 το. Τῇ δὲ διδασκαλίᾳ καὶ τῇ ἄλλῃ ἐπιμελείᾳ καὶ αἱ τοῦ βίου
 λαμπηδόνες συνηγόρουν· ἐκεῖναις γὰρ φωτιζόμενοι καὶ τῶν λε-
 γομένων ὑπήκουον καὶ ἄσμενοι τὰ δρώμενα κατεδέχοντο.

περισσότερο. Αὐτὸς ὑποσχέθηκε ὅτι θὰ τὸ κάνει ἂν τοῦ ὑποσχεθοῦν νὰ χτίσουν ἐκκλησία. Τότε αὐτοὶ τὸν παρακάλεσαν ν' ἀρχίσουν ἀμέσως καὶ περιέφεραν τὸν μακάριο ἄνδρα δείχνοντάς του τοὺς κατάλληλους τόπους. Ἐνῶ ἄλλος ἐπαινοῦσε αὐτὸν καὶ ἄλλος ἐκεῖνον, αὐτός, ἀφοῦ διάλεξε τὸν καλύτερο, ἔστησε τὰ θεμέλια, σὲ λίγο καιρὸ ἔβαλε τὴν ὀροφὴ καὶ τελείωσε τὸ χτίσμα. Τότε τοὺς συνέστησε νὰ ὑποδείξουν ἱερέα. Καὶ ἐπειδὴ ἔλεγαν ὅτι δὲν θὰ ἤθελαν νὰ διαλέξουν ἄλλον, ἀλλὰ ἰκέτευαν νὰ λάβουν αὐτὸν γιὰ πατέρα καὶ ποιμένα, δέχεται τὴν χάρη τῆς ἱερωσύνης. Ἀφοῦ ἔμεινε κοντὰ τους τρία χρόνια καὶ τοὺς καθοδήγησε σωστὰ στὰ θεῖα, προετοίμασε ἄλλον ἀπὸ τοὺς συντρόφους του νὰ τὸν διαδεχθεῖ, καὶ αὐτὸς γύρισε πάλι στὸ μοναχικὸ κατάλυμα.

5

Καὶ γιὰ νὰ μὴ μακρύνω τὴ διήγησι διηγούμενος ὅλα τὰ σχετικά μ' ἐκεῖνον, ἐπειδὴ ἔλαμψε ἀνάμεσά τους, δέχεται τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀρχιερέα στὴν πόλη τῶν Καρρῶν· ἡ πόλη αὐτὴ ἦταν βυθισμένη στὴ μέθη τῆς ἀσέβειας καὶ εἶχε παραδοθεῖ στὴ μανία τῶν δαιμόνων. Ἀλλὰ ἀφοῦ ἀξιώθηκε τὴν καλλιέργειά του καὶ δέχθηκε τὴ φωτιὰ τῆς διδασκαλίας του, ἐλευθερώθηκε ἀπὸ τὰ προηγούμενα ἀγκάθια, καὶ τώρα στολίζει τὰ πνευματικὰ χωράφια, προσφέροντας στὸ Θεὸ καρποὺς ἀπὸ ὄριμα στάχυα.

Ἀλλὰ ὁ θεοσεβὴς ἄνθρωπος δὲν πραγματοποίησε χωρὶς κόπο αὐτὴν τὴν καλλιέργεια. Πέτυχε αὐτὴ τὴν ὑγεία, ὑποβαλλόμενος σὲ μύριους κόπους καὶ μιμούμενος τὴν τέχνη ἐκεῖνων ποὺ τοὺς ἔχει ἀνατεθεῖ νὰ θεραπεύουν σώματα· ἄλλα τὰ γλύκαινε μὲ δροσιστικὰ λόγια, ἄλλα μὲ δραστικὰ φάρμακα, καὶ καμμιά φορὰ κόβοντας μέλη καὶ καυτηριάζοντάς τα χάρισε σ' αὐτὰ τὴν ὑγεία. Παράλληλα οἱ ἀκτινοβολία τῆς ζωῆς του βοηθοῦσαν τὴ διδασκαλία του καὶ τὴν ἄλλη φροντίδα του· διότι οἱ ἄνθρωποι φωτιζόμενοι ἀπὸ ἐκεῖνες ὑπάκουαν στὰ λόγια του καὶ δέχονταν εὐχάριστα τὶς πράξεις του.

6

Πάντα γὰρ τῆς προεδρίας τὸν χρόνον περιττὸς μὲν ἦν ὁ ἄρτος, περιττὸν δὲ τὸ ὕδωρ, ἄχρηστος δὲ ἡ κλίνη, περιττὴ δὲ ἡ τοῦ πυρὸς χρεία· τεσσαράκοντα μὲν γὰρ νύκτωρ τὰς ἀντιφθεγγομένας ὑμνωδίας ἐπλήρου τῶν διὰ μέσου γιγνομένων προσευχῶν διπλασιάζων τὸ μέτρον· τὸ δὲ λειπόμενον τῆς νυκτὸς ἐπὶ θρόνου καθῆστο βραχὺ τι διαναπαύεσθαι παραχωρῶν τοῖς βλεφάροις. Ὅτι μὲν οὖν «οὐκ ἐπ' ἄρτω μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος», ἔφη Μωϋσῆς ὁ νομοθέτης, ἀπεμνημόνευσε δὲ ταύτης τῆς φωνῆς ὁ Δεσπότης τοῦ διαβόλου τὴν πρόκλησιν παραιτούμενος· 10 ὅτι δὲ καὶ ἄνευ ὕδατος διαβιῶναι τῶν δυνατῶν, οὐδαμοῦ τῆς θείας Γραφῆς ἐπαιδεύθημεν. Καὶ γὰρ ὁ τοσοῦτος Ἡλίας πρῶτον μὲν ἀπὸ τοῦ χειμάρρου τὴν χρείαν ταύτην ἐπλήρου, ἔπειτα δὲ καὶ πρὸς τὴν Σαραφθίαν χήραν παραγενόμενος, ὕδωρ αὐτῷ πρῶτον κομισθῆναι προσέταξεν, εἶθ' οὕτω τὸν ἄρτον ἐπήγγει- 15 λεν. Ἄλλ' ὁ θαυμάσιος οὗτος ἀνὴρ οὔτε ἄρτου κατὰ τὸν τῆς ἀρχιερωσύνης μετέλαβε χρόνον οὔτε ὄσπριων οὔτε λαχάνων ὀμιλησάντων πυρί, οὐχ ὕδατος, ὃ τῶν τεττάρων στοιχείων πρῶτον παρὰ τοῖς τὰ τοιαῦτα δεινοῖς εἶναι δόξασιν ἐνομίσθη διὰ τὴν χρείαν· ἀλλὰ θριδακίνας καὶ σέρεις καὶ σέλινά καὶ ὄσα τοιαῦτα 20 καὶ τροφήν ἐποιεῖτο καὶ πόμα, ἄρτοποιῶν καὶ ὄψοποιῶν περιττὰς ἀποφαίνων τὰς τέχνας. Ἐν δὲ τῇ ὥρᾳ τῆς ὀπώρας, ἐκείνη τὴν χρείαν ἐπλήρου· καὶ τούτων δὲ μετὰ τὴν ἐσπερινὴν μετελάγχανε λειτουργίαν.

7

Τοιούτοις δὲ πόνοις κατατήκων τὸ σῶμα ἄπληστον τοῖς

1. Δευτ. 8,3.

2. Βλ. Ματθ. 3,4.

3. Ἀπὸ τὸν χειμάρρο Χορράθ Γ'. Βασ. 17,3-5.

6

Πράγματι σ' ὄλο τὸ χρόνο τῆς ἀρχιερωσύνης του ἦταν γι' αὐτὸν περιττὸ τὸ ψωμί, περιττὸ τὸ νερό, ἄχρηστο τὸ κρεβάτι, καὶ περιττὴ ἡ ἀνάγκη τῆς φωτιᾶς. Διότι τὴ νύχτα συμπλήρωνε σαράντα ἀντιφωνικοὺς ὕμνους, διπλασιάζοντας τὸ μέτρο τῶν προσευχῶν ποὺ γίνονταν ἐνδιάμεσα· τὴν ὑπόλοιπη νύχτα καθόταν σ' ἓνα σκαμνί, ἐπιτρέποντας στὰ βλέφαρά του νὰ ξεκουραστοῦν γιὰ λίγο. Ὅτι βέβαια «ὁ ἄνθρωπος δὲν θὰ ζήσει μόνο μὲ ψωμί»¹ τὸ εἶπε ὁ νομοθέτης Μωϋσῆς καὶ τὸ ἐπανελάβε ὁ Δεσπότης μὲ τὰ ἴδια λόγια, ἀπορρίπτοντας τὸν πειρασμὸ τοῦ διαβόλου². ὅτι ὅμως εἶναι δυνατὸ νὰ ζήσει κανεὶς χωρὶς νερὸ ἀπὸ κανένα σημεῖο τῆς ἀγίας Γραφῆς δὲν τὸ διδαχθήκαμε. Πράγματι καὶ ὁ τόσο μεγάλος προφήτης Ἡλίας πρῶτα ἱκανοποιοῦσε αὐτὴ τὴν ἀνάγκη ἀπὸ τὸν χεῖμαρρο³, καὶ ἔπειτα ὅταν πῆγε στὴ Σαραφθία χήρα διέταξε πρῶτα νὰ τοῦ φέρουν νερὸ καὶ ἔπειτα παρήγγειλε καὶ ψωμί^{3α}. Ἀλλ' ὁ θαυμάσιος αὐτὸς ἄνθρωπος στὸ διάστημα τῆς ἀρχιερωσύνης του δὲν ἔφαγε οὔτε ψωμί οὔτε ὄσπρια οὔτε βρασμένα χόρτα οὔτε ἤπιε νερό, πράγμα ποὺ θεωρήθηκε πρῶτο ἀνάμεσα στὰ τέσσερα κοσμικὰ στοιχεῖα γιὰ τὴ χρησιμότητά του ἀπὸ τοὺς εἰδικοὺς σ' αὐτὰ σοφοῦς^{3β}. Ἀλλὰ γιὰ τροφή καὶ ποτὸ εἶχε μαρούλια, ραδίκια καὶ σέλινα καὶ ὅλα τὰ παρόμοια, θεωρώντας περιττὲς τὶς τέχνες τῶν ἀρτοποιῶν καὶ τῶν μαγείρων. Τὴν ἐποχὴ τοῦ φθινοπώρου ἱκανοποιοῦσε ἐκείνη τὴν ἀνάγκη μὲ καρπούς· καὶ αὐτοὺς τοὺς ἔτρωγε μετὰ τὴν ἀκολουθία τοῦ ἔσπερινοῦ.

7

Ἐνῶ ὅμως ἔλειωνε τὸ σῶμα του μὲ τέτοιους κόπους, φρό-

3α. Βλ. Γ' Βασ. 17,10-11.

3β. Τὰ τέσσερα στοιχεῖα τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς κοσμολογίας εἶναι γῆ, ὕδωρ, ἀήρ, πῦρ.

ἄλλοις προσέφερον ἐπιμέλειαν· τοῖς γὰρ ἀφικνουμένοις ξένοις καὶ στιβὰς ἦν εὐτρεπῆς καὶ ἄρτοι λαμπροί τε καὶ ἔκκριτοι προσέφεροντο καὶ οἶνος ἀνθοσμίας καὶ ἰχθύες καὶ λάχανα καὶ τὰ ἄλλα ὅσα τούτοις συνέζευκται. Παρεκάθητο δὲ καὶ αὐτὸς με-
5 σημβρίας τοῖς ἐστιωμένοις, μοῖρας ἐκάστω τινὰς τῶν παρακειμένων προσφέρων καὶ τὰς κύλικας πᾶσι διδοὺς καὶ πίνειν παρεγγυῶν καὶ τὸν ὁμώνυμον ἐκεῖνον μιμούμενος, τὸν πατριάρχην φημί, ὃς τοῖς ξένοις διηκῶναι μὲν, οὐ συνειστειᾶτο δέ.

8

Ἐν δὲ ταῖς τῶν ζυγομαχούντων δίκαις διημερεύων, τοὺς
10 μὲν καταλλάττεσθαι ἀλλήλοις ἀνέπειθε, τοὺς δὲ κατηνάγκαζε ταῖς ἡμέραις διδασκαλίαις μὴ πειθομένους. Οὐδεὶς δὲ τῶν ἀδίκων θρασύτητι τὸ δίκαιον ἀπῆλθε νενικηκῶς· τῷ γὰρ ἀδικουμένῳ τὴν τοῦ δικαίου μοῖραν ἀεὶ προστιθεὶς ἄμαχον ἐδείκνυ καὶ τοῦ ἀδικεῖν ἐθέλοντος κρείττονα. Καὶ ἰατρῷ ἐώκει τῶν χυμῶν
15 ἀεὶ τὸ πλεονάζων κωλύοντι καὶ τὴν ἰσομετρίαν μηχανωμένῳ ταῖς ὕλαις.

9

Τούτου καὶ τὴν θεὰν ἐπόθησε βασιλεὺς (ὑπόπτερος γὰρ ἢ φήμη πάντα ραδίως καὶ τὰ καλὰ καὶ τὰ χεῖρω μηνύουσα) καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἐκάλει καὶ ἀφικνούμενον ἠσπάζετο καὶ τὴν ἀγροικικὴν ἐκείνην σισύραν τῆς οἰκείας ἀλουργίδος τιμιωτέραν ἠγεῖτο. Καὶ ὁ τῶν βασιλίδων χορὸς καὶ χειρῶν ἤπτετο καὶ γονάτων· καὶ ἰκέτευον ἄνδρα οὐδὲ ἐπαίειν τῆς Ἑλλάδος ἐπιστάμενον γλώττης.

4. Βλ. Γεν. 18,1-8.

5. Ἡ ἀναφορὰ χοροῦ βασιλιάδων, ομάδες βασιλιῶν, δείχνει ὅτι βασιλιάς

ντιζε ἀπεριόριστα γιὰ τοὺς ἄλλους· πράγματι γιὰ τοὺς ξένους πὺ ἔρχονταν ὑπῆρχε καλὸ στρῶμα, καὶ τοὺς προσφέρονταν ψωμιὰ ὠραῖα καὶ ἐκλεκτά, κρασί μοσχάτο, ψάρια καὶ χόρτα καὶ ὅσα ἄλλα συνηθίζονται μαζί μὲ αὐτά. Τὸ μεσημέρι καθόταν καὶ ὁ ἴδιος μαζί μ' ἐκείνους στὸ τραπέζι προσφέροντας στὸν καθέ- να μερίδες ἀπὸ ὅσα ὑπῆρχαν σ' αὐτό, δίνοντας σὲ ὄλους τὰ πο- τήρια καὶ παραγγέλλοντάς τους νὰ πίνουν, μυμούμενος ἐκεῖνον πὺ εἶχε τὸ ἴδιο ὄνομα μ' αὐτόν, ἐννοῶ τὸν πατριάρχη, ὁ ὁποῖος διακονοῦσε τοὺς ξένους, ἀλλὰ δὲν ἔτρωγε μαζί τους⁴.

8

Δικάζοντας κάθε μέρα ἐκείνους πὺ φιλονεικοῦσαν, ἄλ- λους ἔπειθε νὰ συμφιλιώνονται μεταξύ τους, ἐνῶ ἐκείνους πὺ δὲν ὑπάκουαν τοὺς ἐξανάγκαζε νὰ τὸ κάνουν μὲ ἡρεμα λόγια. Κανένας ἀπὸ τοὺς ἀδικούς δὲν ἔφυγε ἔχοντας νικήσει τῆ δι- καιοσύνη μὲ τῆ θρασύτητα· διότι, δίνοντας πάντοτε στὸν ἀδι- κούμενο τὸ δίκαιό του, τὸν ἔκανε φιλήσυχο καὶ ἀνώτερο ἀπὸ ἐκεῖνον πὺ ἤθελε νὰ τὸν ἀδικήσει. Καὶ ἔμοιαζε μὲ ἄριστο γι- ατρὸ πὺ ἐμποδίζει πάντα τὰ περιττὰ ὑγρὰ καὶ κανονίζει τὴν ἰσορροπία τῶν ὑλικῶν τοῦ σώματος.

9

Ἐπειδὴ ἐπιθύμησε καὶ ὁ βασιλιάς νὰ τὸν δεῖ (διότι ἡ φήμη ἔχει φτερὰ καὶ διαδίδει ὅλα τὰ πράγματα εὐκόλα, καὶ τὰ καλά, καὶ τὰ κακά), τὸν κάλεσε κοντά του· καὶ ὅταν πῆγε, τὸν χαιρέτισε καὶ θεώρησε ἐκείνη τῆ χωριάτικη κάπα του πολυτι- μότερη ἀπὸ τῆ βασιλική του πορφύρα. Οἱ βασίλισσες⁵ ἔγγιζαν τὰ χέρια καὶ τὰ γόνατά του καὶ ἰκέτευε ἕναν ἄνδρα, ὁ ὁποῖος δὲν μποροῦσε νὰ καταλάβει τὴν ἐλληνικὴ γλῶσσα.

⁴ ἦταν ὁ Θεοδόσιος Β' (407-451). Βασίλισσες εἶναι οἱ ἀδελφές του Πουλχερία, Ἄρκαδία, καὶ Μαρίνα. Ἐν ἡ διήγησι ἀναφέρεται σὲ χρόνον μετὰ τὸ 421, τότε συμπεριλαμβάνεται καὶ ἡ αὐτοκράτειρα Εὐδοκία.

10

Οὕτω καὶ βασιλεῦσι καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις αἰδοῦς ἄξιόν
 ἐστὶ χρῆμα φιλοσοφία· καὶ τελευτήσαντες δὲ οἱ ταύτης ἐρασταὶ
 καὶ φροντισταὶ μείζονος εὐκλείας τυγχάνουσιν. Καὶ τοῦτο πολ-
 λαχόθεν μὲν ἐστὶ καταμαθεῖν, οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ ἐκ τῶν κατὰ
 5 τόνδε τὸν θεσπέσιον ἄνθρωπον. Ἐπειδὴ γὰρ ἐτελεύτησε καὶ
 τοῦτο ἔμαθεν ὁ βασιλεύς, ἐβουλήθη μὲν ἐν τινι τῶν ἱερῶν αὐτὸν
 καταθεῖναι σηκῶν· μαθὼν δὲ ὡς ὄσιον εἶη τοῖς ποιμνίοις ἀπο-
 δοθῆναι τοῦ ποιμένου τὸ σῶμα, καὶ αὐτὸς προὔπεμπεν ἡγούμε-
 νος καὶ ὁ τῶν βασιλίδων χορὸς ἐφεπόμενος καὶ ἄρχοντες ἅπαν-
 10 τες καὶ ἀρχόμενοι, στρατιῶται καὶ ἰδιῶται. Μετὰ ταύτης αὐτὸν
 τῆς σπουδῆς καὶ ἡ Ἀντιόχου ὑπεδέξατο πόλις καὶ αἱ μετὰ ταύ-
 την ἕως εἰς τὸν μέγαν ἐκεῖνον ἀφίκετο ποταμόν· παρὰ δὲ τοῦ
 Εὐφράτου τὴν ὄχθην συνέθεον μὲν ἀστοί, συνέθεον δὲ ξένοι καὶ
 χωριτικοὶ πάντες καὶ οἱ ὄμοροι δὲ τῆς εὐλογίας ἀπολαύειν ἠπεί-
 15 γοντο. Ραβδοφόροι δὲ πολλοὶ τῇ κλίνῃ παρείποντο τοὺς γυμνοῦν
 τὸ σῶμα τῆς ἐσθῆτος πειρωμένους καὶ ράκια λαμβάνειν ἐκεῖθεν
 ἐφιέμενους ὡς παίσοντες δεδιττόμενοι. Καὶ ἦν ἀκούειν τῶν μὲν
 ψαλλόντων, τῶν δὲ θρηνηδούντων· ἡ μὲν γὰρ ὄδυρομένη προ-
 στάτην ἐκάλει, ἡ δὲ τροφέα, ἡ δὲ ποιμένα τε καὶ διδάσκαλον·
 20 καὶ ὁ μὲν δακρῦων πατέρα ὠνόμαζεν, ὁ δὲ ἐπίκουρον καὶ κηδε-
 μόνα. Μετὰ τοιούτων εὐφημιῶν τε καὶ θρήνων τῷ τάφῳ τὸ
 ἅγιον ἐκεῖνο καὶ ἱερὸν παρέδωκαν σῶμα.

11

Ἐγὼ δὲ θαυμάσας ὅτι τὴν πολιτείαν ἀμείψας τὸν βίον οὐ
 συμμετέβαλεν, οὐδὲ ἀνειμένην ἐν τῇ προεδρίᾳ ἠγάπησε δίαιταν,
 25 ἀλλὰ τοὺς ἀσκητικοὺς ἐπηύξησε πόνους, ἐν τῇ τῶν μοναχῶν
 αὐτὸν ἱστορίᾳ κατέλεξα καὶ τῆς ἀγαπηθείσης ὑπ' αὐτοῦ συμμο-
 ρίας οὐκ ἐχώρισα καὶ τῆς ἐντεῦθεν ἐφιέμενος εὐλογίας.

10

Τόσο ἀξιοσέβαστο πράγμα εἶναι ἡ ἐνάρετη ζωὴ καὶ στοὺς βασιλεῖς καὶ σ' ὄλους τοὺς ἀνθρώπους· καὶ ὅταν πεθάνουν οἱ ἐραστὲς καὶ φροντιστὲς αὐτῆς πετυχαίνουν ἀκόμη μεγαλύτερη δόξα. Αὐτὸ μποροῦμε νὰ τὸ μάθομε ἀπὸ πολλὰ παραδείγματα, ὄχι ὅμως λιγότερο ἀπ' ὅσα συνέβηκαν σ' αὐτὸν ἐδῶ τὸν θαυμάσιο ἄνθρωπο. Ὅταν πέθανε καὶ τὸ ἔμαθε ὁ βασιλιάς, θέλησε νὰ τοποθετήσῃ τὴ σορὸ τοῦ σὲ ἕναν ἀπὸ τοὺς ἱεροὺς ναοὺς. Ὅταν ὅμως κατάλαβε ὅτι ἦταν δίκαιο τὸ σῶμα τοῦ ποιμενάρχῃ ν' ἀποδίδεται στὸ ποίμνιό του, τὸ προέπεμψε αὐτὸς προηγούμενος καὶ ἔπειτα ἀπὸ αὐτὸν οἱ βασίλισσες, ὅλοι οἱ ἄρχοντες καὶ οἱ πολῖτες, οἱ στρατιῶτες καὶ οἱ λαϊκοί. Μὲ τὸν ἴδιο ζῆλο τὸν ὑποδέχθηκαν ἡ πόλις τῆς Ἀντιόχειας καὶ οἱ πόλεις μετὰ ἀπὸ αὐτὴν ὡς πρὸς ἔφθασε στὸν μεγάλο ποταμό· κοντὰ στὴν ὄχθη τοῦ ποταμοῦ Εὐφράτη ἔτρεχαν μαζὶ ἐντόπιοι καὶ ξένοι καὶ χωρικοί, ἐνῶ καὶ οἱ γείτονες βιάζονταν νὰ ἀπολαύσουν τὴν εὐλογία τοῦ. Πολλοὶ ραβδοῦχοι ἀκολουθοῦσαν κοντὰ στὴ σορὸ τοῦ, ἀπειλῶντας πῶς θὰ χτυπήσουν ἐκείνους πρὸς προσπαθοῦσαν νὰ ξεγυμνώσουν τὸ σῶμα τοῦ ἀπὸ τὸ ἔνδυμα θέλοντας νὰ πάρουν ἀπὸ αὐτὸ κομματάκια. Μποροῦσες νὰ ἀκοῦς ἄλλους νὰ ψάλλουν καὶ ἄλλους νὰ θρηνοῦν· διότι ἡ μία κλαίγοντας τὸν ἔλεγε προστάτη, ἡ ἄλλη τροφόν, ἡ ἄλλη ποιμένα μαζὶ καὶ δάσκαλο· ὁ ἕνας τὸν ἀποκαλοῦσε μὲ δάκρυα πατέρα, ὁ ἄλλος βοηθὸ καὶ κηδεμόνα. Μὲ τέτοια ἐγκώμια καὶ θρήνους παρέδωσαν στὸν τάφο τὸ ἅγιο ἐκεῖνο καὶ ἱερὸ σῶμα.

11

Ὅσο γιὰ μένα, ἀπὸ θαυμασμὸ πού, ἐνῶ ἄλλαξε τὴν πολιτεία, δὲν ἄλλαξε τὸν τρόπο ζωῆς, καὶ οὔτε κατὰ τὴν ἀρχιερωσύνη τοῦ ἀγάπησε τὸν εὐκόλο τρόπο ζωῆς, ἀλλ' αὐξήσε τοὺς ἀσκητικοὺς κόπους, τὸν ταξινόμησα στὴν ἱστορία τῶν μοναχῶν καὶ δὲν τὸν ξεχώρισα ἀπὸ τὴν ἀγαπημένη του ὁμάδα μὲ τὴν ἐπιθυμία νὰ ἔχω τὴν εὐλογία τοῦ.

ΙΗ'. ΕΥΣΕΒΙΟΣ

1

Τοῖς προειρημένοις ἀγίοις προσθήσω καὶ τὸν μέγαν Εὐσέβιον, ὃς οὐ πρὸ πολλοῦ μὲν ἐτελεύτησε χρόνου, πάμπολλα δὲ ἔτη βεβιωκῶς ἰσόμετρον μὲν τῷ χρόνῳ τὸν πόνον ὑπέμεινεν, ἰσόμετρον δὲ τῷ πόνῳ συνέλεξεν ἀρετὴν, πολλαπλάσιον δὲ τὸ 5 ἐντεῦθεν ἀπηνέγκατο κέρδος. Ὁ γὰρ ἀγωνοθέτης τῇ φιλοτιμίᾳ τῶν ἀντιδόσεων ὑπερβαίνει τοὺς ἄθλους.

Οὗτος τοίνυν ἄλλοις τὰ πρῶτα τὴν οἰκείαν καταπιστεύσας ἐπιμέλειαν ἤγετο ἢ ἂν ἐκεῖνο ἤγον· ἄνδρες γὰρ ἦσαν καὶ αὐτοὶ θεῖοι καὶ τῆς ἀρετῆς ἀθληταὶ τε καὶ γυμνασταί. Χρόνον δὲ τού- 10 τοις συνδιατρίψας καὶ εὖ καὶ καλῶς τῆς φιλοσοφίας τὴν ἐπιστήμην παραλαβὼν, τὸν μονήρη βίον ἠσπάσατο· καὶ τινα ραχίαν ὄρους καταλαβὼν (ἐπίκειται δὲ αὐτῇ κώμη μεγίστη, Ἀσιχᾶν δὲ αὐτὴν ὀνομάζουσι), θριγκίῳ μόνῳ χρησάμενος καὶ τοὺς λίθους οὐδὲ πηλῷ συναρμόσας, ὑπαίθριος ταλαιπωρῶν τὸν λοιπὸν διε- 15 τέλεσε βίον, ἐσθῆτι μὲν δερματίνῃ καλυπτόμενος, ἐρεβίνθοις δὲ καὶ κνάμοις ὕδατι δενομένοις τρεφόμενος. Καὶ ἰσχάδων δὲ ἔστιν ὅτε μετελάμβανεν, ὑπερείδειν τοῦ σώματος τὴν ἀσθένειαν οὕτω πως πειρώμενος. Καὶ εἰς γῆρας δὲ ἐλάσας βαθύ, ὡς καὶ τῶν ὀδόντων τοὺς πλείστους ἀποβαλεῖν, οὔτε τὴν τροφὴν οὔτε τὴν 20 οἴκησιν ἡμειψεν· ἀλλὰ καὶ ἐν χειμῶνι πηγνύμενος καὶ ἐν θέρει φλεγόμενος ἔφερε καρτερῶς τὰς ἐναντίας τοῦ ἀέρος ποιότητας, ἐρρικνωμένον μὲν ἔχων τὸ πρόσωπον, τεταριχευμένα δὲ ἅπαντα τὰ μέλη τοῦ σώματος. Οὕτω δὲ τοῖς πολλοῖς πόνοις τὸ σῶμα κατεδαπάνησεν, ὡς μηδὲ τὴν ζώνην ἐπὶ τῆς ἰζύος μένειν, ἀλλ'

1. Τὸ χωριὸν αὐτὸ Ἀσιχᾶ πρέπει νὰ βρισκόταν στὸ βόρειο μέρος τῆς

18. ΕΥΣΕΒΙΟΣ

1

Στους προαναφερθέντες αγίους θά προσθέσω και τον μεγάλο Ευσέβιο, ο οποίος πέθανε όχι πριν από πολὺν καιρό. Ἐχοντας ζήσει πάρα πολλά χρόνια ὑπέμεινε κόπο ἀνάλογο με τὸν χρόνο, συνέλεξε ἀρετὴ ἀνάλογη με τὸν κόπο, και ἀποκόμισε πολλαπλάσιο κέρδος ἀπ' αὐτό. Διότι ὁ Ἀγωνοθέτης ὑπερβαίνει τοὺς ἄθλους μας με τὴν ὑπερβολὴ τῶν ἀνταμοιβῶν του.

Αὐτὸς λοιπὸν στὴν ἀρχή, ἀφοῦ ἐμπιστεύθηκε τὴ φροντίδα του στοὺς ἄλλους, πηγαινε ὅπου πηγαιναν ἐκεῖνοι· διότι ἦταν και οἱ ἴδιοι θεοσεβεῖς ἄνθρωποι, ἀθλητὲς και γυμναστὲς στὴν ἀρετὴ. Ἀφοῦ ἔζησε μαζί μ' αὐτοὺς κάμποσον καιρὸ και ἔλαβε καλά και σωστὰ τὴ γνώση τῆς ἀσκητικῆς ζωῆς, ἀσπάσθηκε τὴ μοναχικὴ ζωὴ· πῆγε τότε στὴ ράχη ἑνὸς βουνοῦ (πάνω ἀπὸ αὐτὴ βρίσκεται ἓνα πολὺ μεγάλο χωριό, πὸ τὸ ὀνομάζουν Ἀσιχᾶν¹), ἔχτισε ἐκεῖ μόνο ἓναν φράχτη με πέτρες πὸ δὲν τις σύνδεσε με πηλὸ και πέρασε σ' αὐτὸν τὴν ὑπόλοιπη ζωὴ του ταλαιπωρούμενος στὴν ὑπαιθρο, φορώντας δερμάτινο ἔνδυμα και τρεφόμενος με ρεβύθια και κουκιὰ μουσκεμένα στὸ νερό. Μερικὲς φορὲς ἔτρωγε και ξερὰ σύκα, προσπαθώντας μ' αὐτὸν τὸν τρόπο νὰ ξεπεράσει τὴν ἀδυναμία τοῦ σώματος. Ἀκόμη και ὅταν ἔφθασε σὲ βαθειὰ γηρατειά, ὥστε νὰ τοῦ πέσουν τὰ περισσότερα δόντια, δὲν ἄλλαξε οὔτε τὴν τροφὴ οὔτε τὴν κατοικία· ἀλλὰ, ἐνῶ ξεπάγιαζε τὸν χειμῶνα και φλεγόταν τὸ καλοκαίρι, ὑπέμενε καρτερικὰ ὅλα τὰ ἀντίθετα ρεύματα τοῦ ἀέρα, με καταρυτιδωμένο τὸ πρόσωπο και ἀποσκελετωμένα ὅλα τὰ μέλη τοῦ σώματος. Τόσο πολὺ ἐξάντλησε τὸ σῶμα με τοὺς πολλοὺς κόπους, ὥστε οὔτε ἡ ζώνη δὲν κρατιόταν στὴ μέση, ἀλλὰ γλιστροῦσε πρὸς τὰ κάτω· διότι δὲν ὑπῆρχε τίποτε νὰ τὴν ἐμποδί-

ἐπὶ τὰ κάτω χωρεῖν· οὐ γὰρ ἦν ὃ τι κωλύσειε· κατηνάλωντο γὰρ καὶ γλουτοὶ καὶ ἰσχία καὶ παρεῖχον τῇ ζώνῃ ραδίαν τὴν ἐπὶ τὰ κάτω φοράν· τοιγάρτοι τῷ χιτῶνι τὴν ζώνην προσέρραψεν, οὕτω τῇ στάσιν αὐτῆς σοφισάμενος.

2

5 Κομιδῇ δὲ αὐτὸν ἀπέκναιεν ἢ πρὸς τοὺς πολλοὺς ὁμιλία· τὴν θεῖαν γὰρ διηνεκῶς φανταζόμενος θεωρίαν ἔλκειν ἐκεῖθεν οὐκ ἐβούλετο τὴν διάνοιαν. Ἄλλ' ὁμως καὶ θερμὸν ἔχων οὕτω τὸν ἔρωτα, ὀλίγοις τῶν γνωρίμων ἀποφράττειν τὴν θύραν καὶ εἴσω διαβαίνειν ἐπέτρεπε. Καὶ τὴν ἀπὸ τῶν θεῶν λογίων τρο-
10 φὴν προσφέρων, πάλιν ἀπιόντας ἐκέλευε τῇ θύρᾳ τὸν πηλὸν ἐπιθεῖναι. Καὶ τὴν πρὸς τοὺς ὀλίγους συντυχίαν φυγεῖν ἄμεινον ἠγησάμενος, ἀπετείχισε τὴν εἴσοδον παντελῶς, τῇ θύρᾳ ἐκείνῃ λίθον μέγιστον προσαρμόσας. Διὰ τινος δὲ ὀρύγματος ὀλίγοις τῶν συνήθων διελέγετο μὲν, οὐχ ἑώρατο δὲ (οὕτω γὰρ ἔμεμη-
15 χάνητο), ἐκεῖθεν δὲ εἰσεδέχετο καὶ τὴν ὀλίγην ἐκείνην τροφήν. Πάλιν δὲ τὴν πρὸς ἅπαντας ἀπαγορεύσας διάλεξιν, ἐμὲ μόνον τῆς γλυκείας ἐκείνης καὶ τῷ Θεῷ φίλης ἡξίου φωνῆς· καὶ ἀπιέναι βουλόμενον ἐπὶ πλεῖστον κατεῖχε περὶ τῶν οὐρανίων πραγμάτων διαλεγόμενος.

3

20 Πολλῶν δὲ ὡς αὐτὸν ἀφικνουμένων καὶ τῆς εὐλογίας ἀπαιτούντων τὸ δῶρον, σφόδρα τούτων δυσχεράνας τὸν θόρυβον οὕτε τὸ γῆρας εἰς νοῦν λαβῶν οὕτε τὴν ἐπικειμένην ἀσθένειαν λογισάμενος, ὑπερβαίνει τὸ θριγκίον οὐκ εὐεπίβατον ὄν οὐδὲ τοῖς μάλα σφριγῶσιν, καὶ τὴν πελάζουσαν παρὰ τὴν τοῦ
25 τοῖχου γωνίαν χρησάμενος, μετὰ τῶν συνήθων ἠγωνίζετο πόνων.

σει· πράγματι εἶχαν ἐξαφανισθεῖ οἱ γλουτοὶ καὶ οἱ γοφοὶ καὶ ἄφηναν εὐκόλα τῇ ζώνῃ νὰ κυλάει πρὸς τὰ κάτω· ἔτσι λοιπὸν ἔρραψε τῇ ζώνῃ πάνω ἀπὸ τὸν χιτῶνα, σκεπτόμενος πῶς θὰ σταθεῖ μ' αὐτὸν τὸν τρόπο.

2

Ἡ συνομιλία μὲ πολλοὺς τὸν κούραζε πάρα πολὺ· διότι φανταζόμενος συνέχεια τῇ θεᾷ τοῦ Θεοῦ δὲν ἤθελε ν' ἀποσπᾶ τῇ διάνοιά του ἀπὸ ἐκεῖ. Καὶ ὁμως, ἂν καὶ εἶχε τόσο θερμὸ ἔρωτα, ἐπέτρεπε σὲ λίγους γνωστοὺς του ν' ἀνοίγουν τῇ θύρα καὶ νὰ μπαίνουν μέσα. Καὶ ἀφοῦ τοὺς πρόσφερε τὴν τροφὴ τῶν θείων λόγων, ὅταν ἔφευγαν τοὺς πρόσταζε νὰ βάλουν πάλι πάνω στὴ θύρα τὸν πηλὸ. Ἐπειδὴ ὁμως θεώρησε καλύτερο ν' ἀποφεύγει τὴ συναναστροφὴ καὶ μὲ τοὺς λίγους, ἀπέκλεισε τελείως τὴν εἴσοδο, βάζοντας στὴ θύρα μιὰ πάρα πολὺ μεγάλη πέτρα. Ἀπὸ ἓνα μικρὸ ἄνοιγμα συνομιλοῦσε μὲ λίγους μόνο φίλους του χωρὶς νὰ φαίνεται (διότι ἔτσι μηχανεύθηκε), καὶ ἀπὸ αὐτὸ δεχόταν καὶ ἐκεῖνη τῇ λίγῃ τροφῇ. Ἀπαγορεύοντας πάλι σὲ ὄλους τῇ συνομιλία, ἀξίωσε μόνο ἐμένα τῆς γλυκειᾶς ἐκείνης καὶ προσφιλοῦς στὸν Θεὸ φωνῆς· καὶ ὅταν ἤθελα νὰ φύγω μὲ κρατοῦσε ἀκόμα περισσότερο μιλώντας μου γιὰ τὰ οὐράνια πράγματα.

3

Ἐπειδὴ ἔρχονταν σ' αὐτὸν πολλοὶ καὶ ζητοῦσαν τὸ δῶρο τῆς εὐλογίας του, τὸν κούρασε πολὺ ὁ θόρυβός τους καὶ χωρὶς νὰ ὑπολογίσει τὰ γηρατειὰ οὔτε νὰ λογαριάσει τὴν ἀδυναμία του, πέρασε τὸν φράχτη, πού δὲν ἦταν εὐκόλο νὰ περασθεῖ οὔτε ἀπὸ σφριγηλοὺς ἄνδρες, καὶ πῆγε στὴ γειτονικὴ ὁμάδα τῶν ἀσκητῶν. Ἐκεῖ χρησιμοποίησε πάλι ἓνα μικρὸ φράχτη κοντὰ στὴ γωνία τοῦ τοίχου καὶ ἀγωνιζόταν μὲ τοὺς συνηθισμένους κόπους.

Ὁ ταύτης δὲ προστατεύων τῆς ποιμένης, ἀνὴρ πάσης με-
 στὸς ἀρετῆς, ἰσχάσιν αὐτὸν ἔφη πέντε καὶ δέκα χρησάμενον τὰς
 ἑπτὰ τῆς ἀγίας νηστείας διελθεῖν ἐβδομάδας· καὶ τοῦτον ἠγωνί-
 σατο τὸν ἀγῶνα πλείονα μὲν ἢ ἐνενήκοντα ἔτη βεβιωκῶς,
 5 ἀσθενεῖα δὲ δυσδιηγήτῳ τετραχωμένος. Ἀλλὰ τῆς ἀσθενείας ἦν
 κρείττων ἢ προθυμία καὶ ὁ θεῖος πόθος εὐμαρῆ πάντα ἐδείκνυ
 καὶ ράδια. Τούτοις καὶ οὗτος τοῖς ἰδρῶσι περιρρεόμενος, κατέ-
 λαβε τοῦ δρόμου τὴν νύσσαν καὶ τὸν ἀγωναθέτην ὀρῶν καὶ τοὺς
 στεφάνους ποθῶν.

10 Ἐγὼ δὲ τῆς πρεσβείας ἐκείνης τυχεῖν ἀξιῶ, ἧς ἔτι περιόν-
 τος ἀπέλαυον· ζῆν γὰρ αὐτὸν πιστεύω καὶ καθαρωτέραν ἔχειν
 πρὸς τὸν Θεὸν παρρησίαν.

4

Ὁ προϊστάμενος αὐτοῦ τοῦ ποιμνίου, γεμάτος ἀπὸ κάθε ἀρετῆ, εἶπε ὅτι πέρασε τὶς ἐφτὰ βδομάδες τῆς ἀγίας νηστείας μὲ δεκαπέντε σύκα. Καὶ ἀγωνίσθηκε αὐτὸν τὸν ἀγῶνα στὰ περισσότερα ἀπὸ ἐνενήντα χρόνια ποὺ ἔζησε, ταλαιπωρούμενος ἀπὸ δυσδιήγητη ἀρρώστια. Ἀλλὰ ἡ προθυμία ἦταν ἀνώτερη ἀπὸ τὴν ἀρρώστια καὶ ὁ πόθος γιὰ τὸν Θεὸ τὰ ἔκανε ὅλα εὐκόλα καὶ κατορθωτά. Περιλουζόμενος καὶ αὐτὸς μὲ τοὺς ἴδιους ἰδρῶτες ἔφθασε στὸ τέρμα τοῦ δρόμου βλέποντας τὸν Ἀγωνοθέτη καὶ ποθώντας τὰ στεφάνια.

Ἐγὼ ἀξιῶνω νὰ ἔχω τὴν πρεσβεία του ἐκείνη ποὺ ἀπόλαυσα καὶ ὅταν ἀκόμα ζοῦσε· διότι πιστεύω ὅτι ζεῖ καὶ ἔχει μεγαλύτερη παρρησία μπροστὰ στὸ Θεό.

ΙΘ'. ΣΑΛΑΜΑΝΗΣ

1

Ἄδικεῖν νομίσας τὴν ἀρετὴν εἰ καὶ Σαλαμάνου τοῦ θαυμασίου τὸν βίον τοῖς ἐσομένοις μὴ γνωρίσαιμι, ἀλλ' ὑπὸ τῆς λήθης χωνυμένην περιῖδοιμι, ἐν κεφαλαίῳ ποιήσομαι τὴν διήγησιν.

Κώμη τίς ἐστὶ τοῦ Εὐφράτου ποταμοῦ πρὸς ἐσπέραν αὐτῇ 5 ἐπικειμένη τῇ ὄχθῃ, Καπερσανᾶ καλουμένη. Ἐκ ταύτης οὗτος ὀρμώμενος καὶ τὸν ἡσύχιον ἀσπαζόμενος βίον, ἐν τῇ ἀντιπέραν κώμῃ σμικρὸν οἰκίσκον εὐρών, καθεῖρξεν ἑαυτὸν οὔτε θύραν οὔτε θυρίδα καταλιπὼν· ἅπαξ δὲ τοῦ ἔτους παρὰ τὴν γῆν ὀρύττων παντὸς τοῦ ἔτους ὑπεδέχετο τὴν τροφήν, οὐδενί ποτε ἀν- 10 θρώπων διαλεγόμενος· καὶ τοῦτον τὸν τρόπον οὐκ ὀλίγον, ἀλλ' ὅτι μάλιστα πλεῖστον διετέλεσε χρόνον.

2

Καὶ ὁ τῆς πόλεως δὲ ἀρχιερεὺς ἧς ἦν ἡ κώμη, τὴν τοῦ ἀνδρὸς μαθὼν ἀρετὴν, ἀφίκετο τῆς ἱερωσύνης αὐτῷ δοῦναι τὸ δῶρον βουλόμενος· καὶ διορύζας τοῦ οἰκίσκου τι μέρος εἰσελή- 15 λυθε καὶ τὴν χεῖρα ἐπέθηκε καὶ τὴν εὐχὴν ἐπετέλεσε καὶ πολλὰ μὲν πρὸς αὐτὸν ἔφη καὶ τὴν ἐπιγενομένην ἐμήνυσε χάριν. Οὐδεμιᾶς δὲ φωνῆς ἀκούσας ἀπελήλυθεν ἀνοικοδομηθῆναι κελεύσας τὸ ὄρυγμα.

3

Ἄλλοτε δὲ πάλιν οἱ τῆς κώμης ἐκείνης ἀφ' ἧς ὄρμητο,

19. ΣΑΛΑΜΑΝΗΣ

1

Ἐπειδὴ νόμισα πῶς θ' ἀδικοῦσα τὴν ἀρετὴν, ἂν δὲν φανερώνα τὴ ζωὴ καὶ τοῦ θαυμάσιου Σαλαμάνη σὲ ὅσους ἐπιθυμοῦν νὰ τὴ γνωρίσουν, ἀλλὰ τὴν παρέβλεπα καταχωνιασμένη στὴ λησμονιά, θὰ διηγηθῶ αὐτὴν μὲ λίγα λόγια.

Ἐπάρχει ἓνα χωριὸ κτισμένο στὴν δυτικὴ ὄχθη τοῦ ποταμοῦ Εὐφράτη, ποὺ ὀνομάζεται Καπερσανᾶ. Ἀπὸ ἐκεῖ λοιπὸν καταγόμενος αὐτὸς ἀσπάσθηκε τὴν ἡσύχη ζωὴ καὶ βρίσκοντας στὸ ἀπέναντι χωριὸ ἓνα σπιτάκι κλείστηκε μέσα σ' αὐτό, χωρὶς ν' ἀφήσει οὔτε θύρα οὔτε παράθυρο· μιὰ φορὰ τὸν χρόνον σκάβοντας κοντὰ στὸ ἔδαφος ἔπαιρνε μέσα τὴν τροφὴ ὄλου τοῦ χρόνου χωρὶς νὰ μιᾶ ποτὲ μὲ κανέναν ἄνθρωπο· καὶ μ' αὐτὸν τὸν τρόπο ἔζησε ὄχι λίγον καιρό, ἀλλὰ πάρα πολὺ μεγάλο χρόνο.

2

Ὁ ἀρχιερέας τῆς πόλεως στὴν ὁποία ἀνῆκε τὸ χωριὸ, ἀφοῦ ἔμαθε γιὰ τὴν ἀρετὴ τοῦ ἀνθρώπου, πῆγε κοντὰ του, θέλοντας νὰ τοῦ δώσει τὸ δῶρο τῆς ἱερωσύνης, καὶ ἀφοῦ ἄνοιξε ἓνα μέρος ἀπὸ τὸ σπιτάκι μπῆκε μέσα, ἔβαλε τὸ χέρι του πάνω στὸ κεφάλι ἐκείνου, ἔκανε τὴν εὐχὴ καὶ εἶπε πολλὰ ἄλλα σ' αὐτὸν καὶ τοῦ ἀνήγγειλε τὴ χάρι πού ἐπῆλθε σ' αὐτόν. Χωρὶς ν' ἀκούσει καμμιά φωνὴ ἔφυγε, ἀφοῦ πρόσταξε νὰ ξαναχτισθεῖ τὸ ἄνοιγμα.

3

Ἄλλοτε πάλι οἱ κάτοικοι ἐκείνου τοῦ χωριοῦ, ἀπὸ τὸ

νύκτωρ τοῦ ποταμοῦ τὸν πόρον διαπεράσαντες καὶ τὸ οἶκημα διορύξαντες, λαβόντες αὐτὸν οὔτε ἀντιτείνοντα οὔτε κελεύοντα εἰς τὴν οἰκείαν κώμην φοράδην ἐκόμισαν καὶ τοιοῦτον ἔωθεν οἰκίσκον δειμάμενοι παρατίκα καθεῖρξαν. Ὁ δὲ ὁμοίως ἡσυχίαν ἤγειν, οὐδὲν πρὸς οὐδένα διαλεγόμενος. Μετ' ὀλίγας δὲ πάλιν ἡμέρας οἱ τῆς ἀντιπέραν κώμης, νύκτωρ πάλιν ἐπελθόντες καὶ τὸ οἶκημα διορύξαντες, πρὸς ἑαυτοὺς ἀπῆγον, οὐκ ἀντιλέγοντα οὐδὲ μένειν βιαζόμενον οὐδ' αὖ πάλιν προθύμως ἀπαίροντα. Οὕτω νεκρὸν ἑαυτὸν παντελῶς τῷ βίῳ κατέστησε καὶ τὴν 10 ἀποστολικὴν ἐκείνην φωνὴν ἀληθεύων ἐφθέγγετο· «Χριστῷ συνεσταύρωμαι, ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῆ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός· ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ δόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ».

Τοιοῦτος καὶ οὗτος ἐγένετο. Ἀρκεῖ γὰρ καὶ ταῦτα δεῖξαι 15 τὴν πᾶσαν τοῦ βίου προαίρεσιν. Ἐγὼ δὲ καὶ τὴν ἐντεῦθεν καρπωσάμενος εὐλογίαν, ἐπὶ τὴν τῶν ἄλλων διήγησιν μεταβήσομαι.

ὁποῖο καταγόταν, πέρασαν νύχτα τὸν ποταμὸ καὶ γκρέμισαν τὸ σπιτάκι· τὸν πῆραν χωρὶς οὔτε νὰ φέρει ἀντίσταση οὔτε νὰ δεχθεῖ καὶ τὸν ἔφεραν σηκωτὸ στὸ χωριὸ τους· ἀφοῦ ἔχτισαν ἐκεῖ τὸ πρῶτὸ ἓνα ὁμοιο σπιτάκι, ἀμέσως τὸν ἔκλεισαν μέσα. Ἐκεῖνος ἔμενε τὸ ἴδιο ἤσυχα χωρὶς νὰ λέγει τίποτε σὲ κανένα. Μετὰ ἀπὸ λίγες πάλι ἡμέρες οἱ ἄνθρωποι τοῦ ἀπέναντι χωριοῦ ἦρθαν πάλι τῆ νύχτα καὶ γκρέμισαν τὸ σπιτάκι, τὸν πῆραν μαζί τους χωρὶς νὰ φέρει ἀντίρρηση οὔτε νὰ ἀντιστέκεται γιὰ νὰ μείνει οὔτε πάλι νὰ φεύγει μὲ προθυμία. Τόσο πολὺ νέκρωσε τελείως τὸν ἑαυτό του μὲ τῆ ζωὴ του καὶ ἔλεγε ἐπαληθεύοντας τὰ ἀποστολικά ἐκεῖνα λόγια· «ἔχω σταυρωθεῖ μαζί μὲ τὸν Χριστό, καὶ δὲν ζῶ πλέον ἐγώ, ἀλλ' ὁ Χριστὸς ζεῖ μέσα σὲ μένα· αὐτὸ ποὺ ζῶ τώρα ἐγὼ στὸ σῶμα, εἶναι ζωὴ μὲ τὴν πίστη στὸν Υἱὸ τοῦ Θεοῦ, ποὺ μὲ ἀγάπησε καὶ ἔδωσε τὸν ἑαυτό του στὸ θάνατο γιὰ μένα»¹.

Τέτοιος ἔγινε καὶ ὁ ἴδιος. Εἶναι λοιπὸν ἀρκετὰ καὶ αὐτὰ νὰ δείξουν ὅλη τὴν προαίρεση τῆς ζωῆς. Ἐγὼ ὅμως, ἀφοῦ καρπωθῶ καὶ ἀπὸ ἐδῶ τὴν εὐλογία, θὰ μεταφέρω τὴ διήγηση καὶ σὲ ἄλλους.

---

1. Βλ. Γαλ. 2,19-21.

Κ'. ΜΑΡΙΣ

1

Ὁμήρου κώμη τίς ἐστὶ παρ' ἡμῖν καλουμένη. Παρὰ ταύτην οἰκίδιον οἰκοδομήσας βραχὺ Μάρις ὁ θεσπέσιος ἑπτὰ καὶ τριάκοντα ἐν αὐτῷ καθειργμένος διετέλεσεν ἔτη. Πολλὴν δὲ ἐκ τοῦ παρακειμένου ὄρους ὑπεδέχετο τὴν νοτίδα· ἐν ὥρᾳ δὲ χειμῶνος καὶ λιβάδας τινᾶς ὑδάτων ἀνέβλυζεν. Ὅση δὲ τοῖς σώμασιν ἐντεῦθεν ἐπιγίνεται βλάβη ἴσασι καὶ ἀστοὶ καὶ χωριτικοί· καὶ γὰρ τοῖς ἀγροίοις δῆλα τὰ παθήματα τὰ ἐντεῦθεν φερόμενα. Ἄλλ' ὁμως οὐδὲ ταῦτα ἔπεισε τὴν ἱερὰν ἐκείνην κεφαλὴν τὸν οἰκίσκον ἀμεῖψαι, ἀλλὰ διέμεινε καρτερῶν ἕως τὸν δρόμον
10 ἐξήνυσεν.

2

Καὶ τὸν πρότερον δὲ βίον μετὰ τῶν τῆς ἀρετῆς διώδευσε πόνων, ὅθεν καὶ τῷ σώματι τὴν ἀγνεΐαν καὶ τῇ ψυχῇ διετήρησε. Καὶ τοῦτό μοι σαφῶς αὐτὸς κατεμήνυσεν, ἄφθορον αὐτῷ διαμεῖναι τὸ σῶμα διδάξας καὶ οἶον ἀπὸ τῆς μητρῶας ἐξεληλύθει
15 μήτρας, καὶ ταῦτα πολλὰς μὲν μαρτύρων πανηγύρεις ἐπιτελέσας ἠνίκα νέος ἐτύγγανεν, εὐφωνία δὲ καταθέλξας τοὺς δῆμους· ψάλλων γὰρ ἐπὶ πλεῖστον διετέλεσε χρόνον, ὥρᾳ τε σώματος λάμπων. Ἄλλ' ὁμως οὔτε τοῦ σώματος τὸ κάλλος οὔτε τῆς φωνῆς ἢ λαμπρότης, οὐχ ἢ τῶν πολλῶν ἐπιμιξία τὸ τῆς ψυχῆς
20 ἐλυμήνατο κάλλος, ἀλλὰ τοῖς καθειργμένοις παραπλησίως βιοτεύων τῆς οἰκείας ἐπεμελεῖτο ψυχῆς· ἠύξησε δὲ τὴν ἀρετὴν τοῖς τῆς καθείρξεως πόνοις.

20. ΜΑΡΙΣ

1

Στὴν περιοχή μας ὑπάρχει ἓνα χωριὸ πού ὀνομάζεται Ὀμήρου. Κοντὰ σ' αὐτὸ ὁ θαυμάσιος Μάρις ἔχτισε ἓνα μικρὸ σπιτάκι καὶ ἔζησε κλεισμένος σ' αὐτὸ τριανταεφτὰ χρόνια. Ἀπὸ τὸ κοντινὸ βουνὸ τὸ σπιτάκι δεχόταν πολλοὶ ὑγρασία, ἐνῶ τὸν χειμῶνα ἀνέβλυζε καὶ μερικὲς σταγόνες νερό. Πόση ζημιὰ προκαλεῖται ἀπὸ αὐτὸ στὰ ἀνθρώπινα σώματα τὸ γνωρίζουν καὶ οἱ ἄστοι καὶ οἱ χωρικοί· διότι εἶναι φανερὰ τὰ παθήματα πού προκαλοῦνται στοὺς ἀγρότες ἀπὸ αὐτό. Κι ὅμως οὔτε αὐτὰ δὲν ἔπεισαν τὴν ἱερὴ ἐκείνη κεφαλὴ ν' ἀλλάξει σπιτάκι, ἀλλὰ παρέμεινε ἐκεῖ μὲ καρτερία ὡς πού τελείωσε τὴ ζωὴ του.

2

Ἀλλὰ καὶ τὴν προηγούμενη ζωὴ τὴν πέρασε μὲ τοὺς κόπους τῆς ἀρετῆς καὶ ἔτσι διατήρησε τὴν ἀγνότητα καὶ στὸ σῶμα καὶ στὴν ψυχὴ. Καὶ αὐτὸ μου τὸ εἶπε ξεκάθαρα ὁ ἴδιος, πληροφορώντας με ὅτι τὸ σῶμα του παρέμεινε ἄφθορο ὅπως εἶχε βγεῖ ἀπὸ τὴ μήτρα τῆς μητέρας του, καὶ ὅλα αὐτὰ ἂν καὶ ἔκανε πολλές πανηγύρεις μαρτύρων ὅταν ἦταν νέος καὶ καταφόητευε τὰ πλήθη μὲ τὴ γλυκύτητα τῆς φωνῆς του· πράγματι γιὰ πάρα πολὺ καιρὸ ἔψελνε ὅταν τὸ σῶμα του ἔλαμπε ἀποὸ ὀμορφιά. Ἀλλ' ὅμως οὔτε ἡ ὀμορφιά τοῦ σώματος οὔτε ἡ λαμπρότητα τῆς φωνῆς οὔτε ἡ συναναστροφή μὲ πολλοὺς ἔβλαψε τὴν ὀμορφιά τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ, ζώντας σὰν τοὺς ἐγκλειστους, φρόντιζε τὴν ψυχὴ του. Ἀργότερα αὐξήσε τὴν ἀρετὴ μὲ τοὺς κόπους τῆς ἐγκλείσεως.

3

Τούτου πολλάκις τῆς συνουσίας ἀπέλαυσα· ἀποφράττειν γάρ μοι τὴν θύραν ἐκέλευε, καὶ εἰσιόντα δὲ περιεπτύσσετο καὶ μακροῦς περὶ φιλοσοφίας ἐξέτεινε λόγους. Ἀπλότητι δὲ καὶ οὐ-
 5 πενίαν δὲ ὑπὲρ τὴν ἄκραν εὐπορίαν ἠγάπησεν. Ἐνενήκοντα δὲ ἔτη βεβιωκῶς τοῖς ἐξ αἰγείων τριχῶν κατεσκευασμένοις ἱμα-
 τίοις ἐχρῆτο. Ἄρτος δὲ καὶ ἄλες ὀλίγοι τῆς τροφῆς αὐτῷ τὴν
 χρείαν ἐπλήρουν.

4

Ποθήσας δὲ διὰ χρόνου μακροῦ τὴν πνευματικὴν καὶ μυ-
 10 στικὴν θυσίαν προσφερομένην ἰδεῖν, ἤτησεν ἐκεῖ γενέσθαι τὴν
 τοῦ θεοῦ δώρου προσκομιδὴν. Ἐγὼ δὲ ἀσμένως ὑπήκουσα καὶ
 τὰ ἱερὰ σκεύη κομισθῆναι παρεγγυήσας (οὐ πόρρωθεν γὰρ ἦν τὸ
 χωρίον) καὶ ταῖς τῶν διακόνων χερσὶν ἀντὶ θυσιαστηρίου
 15 ἠνεγκα. Ὁ δὲ πάσης ἡδονῆς ἐνεφορεῖτο πνευματικῆς καὶ αὐτὸν
 ὁρᾶν τὸν οὐρανὸν ὑπελάμβανε καὶ ἔφασκεν οὐδεπώποτε εὐφρο-
 σύνης ἀπολελαυκέσαι τοσαύτης.

Ἐγὼ δὲ θερμῶς λίαν ὑπ' αὐτοῦ φιληθεὶς ἀδικήσειν
 ᾤηθην, εἰ μὴ καὶ τελευτήσαντα εὐφημήσαιμι, ἀδικήσειν δὲ καὶ
 20 τοὺς ἄλλους, εἰ μὴ τὴν ἀρίστην ταύτην φιλοσοφίαν προθείην εἰς
 μίμησιν.

Καὶ νῦν τοίνυν, τῆς παρ' αὐτοῦ τυχεῖν ἐπικουρίας ἀντιβο-
 λήσας, πέρας ἐπιθήσω τῷ διηγήματι.

3

Πολλές φορές απόλαυσα ἐγὼ τὴ συντροφιά του· διότι μοῦ πρόσταζε ν' ἀνοίγω τὴ θύρα καὶ ὅταν ἔμπαινα μέσα μὲ ἀγκάλιαζε καὶ μοῦ μιλοῦσε πολὺ γιὰ τὴν ἀσκητικὴ ζωὴ. Διακρινόταν καὶ αὐτὸς γιὰ τὴν ἀπλότητα καὶ συχαινόταν ἐντελῶς τὶς παντὸς εἶδους συνήθειες, ἐνῶ ἀγάπησε τὴ φτώχεια περισσότερο ἀπὸ τὸν πολὺ πλοῦτο. Ἐξήση ἐνενήντα χρόνια καὶ πάντα φοροῦσε ἐνδύματα κατασκευασμένα ἀπὸ τρίχες αἰγῶν. Λίγο ψωμί καὶ ἀλάτι ἱκακοποιοῦσαν τὴν ἀνάγκη τῆς τροφῆς του.

4

Ἐπειδὴ ἔπειτα ἀπὸ πολὺν χρόνον πόθησε νὰ δεῖ νὰ προσφέρεται ἡ πνευματικὴ καὶ μυστικὴ θυσία, ζήτησε νὰ γίνῃ ἐκεῖ ἡ προσκομιδὴ τοῦ θεοῦ δώρου. Ἐγὼ εὐχάριστα ὑπάκουσα καὶ παρακάλεσα νὰ φέρουν τὰ ἱερά σκεύη (διότι δὲν ἦταν μακριὰ ὁ τόπος) καὶ χρησιμοποιοῦντας τὰ χέρια τῶν διακόνων γιὰ θυσιαστήριο πρόσφερα τὴ μυστικὴ καὶ θεία καὶ σωτήρια θυσία. Αὐτὸς, γεμάτος μὲ κάθε πνευματικὴ ἡδονή, νόμιζε ὅτι βλέπει τὸν ἴδιο τὸν οὐρανὸ καὶ ἔλεγε, ὅτι ποτὲ ἄλλοτε δὲν εἶχε ἀπολαύσει τέτοια εὐφροσύνη.

Ἐγὼ, ποὺ τόσο πολὺ μὲ ἀγαποῦσε, νόμισα ὅτι θὰ τὸν ἀδικοῦσα ἐὰν δὲν τὸν ἐγκωμιάζα καὶ πεθαμένο, καὶ ὅτι θὰ ἀδικοῦσα καὶ τοὺς ἄλλους ἐὰν δὲν πρόβαλλα γιὰ μίμηση τὴν ἄριστη αὐτὴ ἀσκητικὴ ζωὴ.

Καὶ τώρα λοιπόν, ἀφοῦ παρακαλέσω νὰ ἔχω τὴ βοήθειά του, θὰ τελειώσω τὴ διήγηση.

ΚΑ'. ΙΑΚΩΒΟΣ

1

Ἐπειδὴ τῶν ἀναρρηθέντων τῆς ἀρετῆς ἀθλητῶν τοὺς ἀγῶνας διεξήλθομεν, ἐν κεφαλαίῳ διηγησάμενοι καὶ τοὺς ἐν τῇ μελέτῃ πόνους καὶ τοὺς ἐν τοῖς ἀγῶσιν ἰδρῶτας καὶ τὰς λαμπροτάτας καὶ περιφανεστάτας νίκας, φέρε καὶ τῶν ἔτι περιόντων καὶ μεγαλοπρεπῶς ἀγωνιζομένων καὶ φιλονεικούντων νικῆσαι τοῖς ἰδρῶσι τοὺς προλαβόντας τὴν πολιτείαν συγγράψωμεν καὶ τοῖς ἔσομένοις καταλείψομεν ὄνησιφόρον μνήμην. Ὡσπερ γὰρ τῶν πάλαι ποτὲ διαπρεψάντων ἀγίων ἢ πολιτεία τοῖς ἔπειτα μεγίστην ὠφέλειαν ἐκόμισεν, οὕτως ἀρχέτυπα τοῖς 10 μεθ' ἡμᾶς τὰ τούτων γενήσεται διηγήματα.

2

Ἀρχὴν δὲ τούτων ποιήσομαι τὸν μέγαν Ἰάκωβον· οὗτος γὰρ τῶν ἄλλων καὶ τῷ χρόνῳ καὶ τῷ πόνῳ πρωτεύει καὶ τοῦτον οἱ ζηλώσαντες τὰ θαυμαστὰ καὶ παράδοξα δρῶσιν.

Συνέβη δὲ οὐκ οἶδ' ὅπως καὶ τῶν ἀπελθόντων καὶ τῶν 15 ἔτι περιόντων τοῦτο πρωτεῦσαι τὸ ὄνομα. Καὶ γὰρ τὴν ἐκείνων πολιτείαν διηγησάμενος ἀρχὴν τὸν θεῖον ἐκεῖνον ἐποίησάμην Ἰάκωβον, ὃς τὴν περσικὴν ἐκείνην στρατιὰν ἐσκέδασε προσευχῇ καί, τῶν τοῦ ἄστεως περιβόλων καταπεσόντων, οὔτε τὴν πόλιν ἀλῶναι συνεχώρησε καὶ τοὺς πολεμίους φυγεῖν κατηνάγκασεν, 20 ἐμπίδας αὐτοῖς ἐπιστρατεύσας καὶ κώνωπας. Ὁ ἐκείνου τοίνυν ὁμώνυμος καὶ ὁμότροπος τῆς τῶν ἔτι περιόντων ἀγωνι-

21. ΙΑΚΩΒΟΣ

1

Ἄφοῦ ἀναφέραμε τοὺς ἀγῶνες τῶν ἀνακηρυχθέντων ἀθλητῶν τῆς ἀρετῆς, διηγούμενοι μὲ λίγα λόγια τοὺς κόπους στὴν ἀσκησι καὶ τοὺς ἰδρῶτες στοὺς ἀγῶνες καὶ τὶς λαμπρότατες καὶ περιφανέστατες νίκες, ἃς γράψομε τώρα τῇ ζωῇ ἐκείνων ποὺ ζοῦν ἀκόμα καὶ ἀγωνίζονται λαμπρὰ καὶ φιλονεικοῦν νὰ νικήσουν τοὺς ἰδρῶτες ἐκείνων ποὺ ἐζήσαν πρωτύτερα καὶ νὰ ἀφήσομε στὶς ἐρχόμενες γενιᾶς τὴν ὠφέλιμη ἀνάμνησή τους. Διότι, ὅπως ἀκριβῶς ἡ ζωὴ ἐκείνων τῶν ἀγίων ποὺ διακρίθηκαν παλαιότερα ὠφέλησε πᾶρα πολὺ τοὺς μεταγένεστερους, ἔτσι οἱ διηγήσεις γι' αὐτοὺς ἐδῶ θὰ γίνουν πρότυπα στοὺς μετὰ ἀπὸ μᾶς.

2

Θ' ἀρχίσω λοιπὸν τὴν περιγραφὴ γι' αὐτοὺς μὲ τὸν μεγάλο Ἰάκωβο· διότι αὐτὸς καὶ στὸν χρόνον καὶ στὸν κόπον ἐρχεται πρῶτος καὶ οἱ ζηλωτῆς αὐτοῦ ἐνεργοῦν τὰ θαυμαστὰ καὶ παράδοξα ἔργα.

Δὲν ξέρω βέβαια πῶς συνέβηκε νὰ μπεῖ πρῶτο αὐτὸ τὸ ὄνομα στὶς διηγήσεις καὶ αὐτῶν ποὺ ἐφυγαν καὶ αὐτῶν ποὺ ἀκόμα ζοῦν. Διότι καὶ ὅταν διηγήθηκα γιὰ τὴ ζωὴ ἐκείνων ἀρχισα μὲ τὸν θεῖον ἐκεῖνον Ἰάκωβο, ποὺ μὲ τὴν προσευχὴ διασκόρπισε τὸν Περσικὸ ἐκεῖνο στρατὸ καί, ἐνῶ γκρεμίσθηκαν τὰ τεῖχη τῆς πόλεως, οὔτε τὴν πόλιν ἄφησε νὰ κυριευθεῖ, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἀνάγκασε νὰ φύγουν, ἀφοῦ ἔστειλε ἐναντίον τους σκνίπες καὶ κουνούπια. Ὁ ὁμώνυμος λοιπὸν καὶ ὁμότροπος μ' ἐκεῖνον ἃς εἶναι πρῶτος στὴ ὁμάδα τῶν ἀγωνιστῶν ποὺ

στῶν πρωτευέτω συμμορίας, οὐκ ἐπειδὴ τῆς προσηγορίας ἐστὶ κοινωνός, ἀλλ' ὅτι καὶ τὴν ἐκείνου ἐζήλωκεν ἀρετὴν καὶ παράδειγμα φιλοσοφίας αὐτὸς τοῖς ἄλλοις ἐγένετο.

3

Μάρωνι γὰρ ἐκείνῳ τῷ πάνυ συγγενόμενος καὶ τῆς θείας αὐτοῦ διδασκαλίας μεταλαχὼν τοῖς μείζοσι πόνοις ἀπέκρυσσε τὸν διδάσκαλον. Ὁ μὲν γὰρ καὶ περίβολον εἶχε τῆς παλαιᾶς πλάνης τὸ τέμενος καὶ σκηνην ἐκ δέρρεων τριχίνων ἐπήξατο καὶ ταύτῃ χρώμενος τὰς τοῦ ὑετοῦ καὶ νιφετοῦ διέφυγε προσβολάς· οὗτος δὲ πᾶσι τούτοις ἐρρωῶσθαι φράσας, καὶ σκηνηῆ καὶ 10 καλύβη καὶ περιβόλω, ὄροφον ἔχει τὸν οὐρανόν, πάσας τοῦ ἀέρος τὰς ἐναντίας δεχόμενος προσβολάς, καὶ νῦν μὲν ὑετῷ λάβρῳ κατακλυζόμενος, νῦν δὲ κρυμῷ καὶ νιφετῷ πηγνύμενος, ἄλλοτε δὲ ταῖς ἀκτῖσι φλεγόμενός τε καὶ ἐμπιπράμενος καὶ πρὸς ἅπαντα καρτερῶν. Καὶ ὡς ἐν ἀλλοτρίῳ ἀγωνιζόμενος σώματι 15 καὶ φιλονεικῶν τῇ προθυμίᾳ νικῆσαι τὴν τοῦ σώματος φύσιν (θνητὸν γὰρ τοῦτο καὶ παθητὸν περικείμενος ὡς ἐν ἀπαθειῇ πολιτεύεται) καὶ τὴν ἀσώματον ζωὴν ἐν σώματι μελετῶν μετὰ τοῦ θεσπεσίου Παύλου βοᾷ· «ἐν σαρκὶ περιπατοῦντες, οὐ κατὰ σάρκα στρατευόμεθα· τὰ γὰρ ὄπλα ἡμῶν οὐ σαρκικά, ἀλλὰ δυνατὰ 20 τῷ Θεῷ πρὸς καθαίρεσιν ὀχυρωμάτων· λογισμοὺς καθαιροῦντες καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ καὶ αἰχμαλωτίζοντες πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ».

4

Ἄλλὰ τούτους τοὺς ὑπὲρ φύσιν ἀγῶνας ἐν μείοσιν ἐμελέτησε πόνοις. Ἐν οἰκίσκῳ γὰρ τινι βραχεῖ πρότερον ἑαυτὸν κα-

ἀκόμα ζοῦν, ὄχι ἐπειδὴ ἔχει τὸ ἴδιο ὄνομα, ἀλλ' ἐπειδὴ μιμήθη-
κε καὶ τὴν ἀρετὴ ἐκείνου καὶ ἔγινε ὁ ἴδιος παράδειγμα ἀσκητι-
κῆς ζωῆς γιὰ τοὺς ἄλλους.

3

Πράγματι συναναστράφηκε μὲ τὸν μεγάλο ἐκεῖνο Μάρω-
να καὶ δέχθηκε τὴ θεία του διδασκαλία, ὅμως μὲ τοὺς μεγαλύ-
τερους κόπους του ἐπισκίασε τὸν δάσκαλό του. Διότι ὁ Μάρων
εἶχε φράχτη τὸ ναὸ τῆς παλαιᾶς πλάνης καὶ ἔστησε σκηνὴ ἀπὸ
τρίχυνα δέρματα καὶ μένοντας σ' αὐτὴν ἀπέφυγε τὶς βολές τῆς
βροχῆς καὶ τοῦ χιονιοῦ· ἐνῶ αὐτός, ἀφοῦ τὰ ἀρνήθηκε ὅλα
αὐτὰ, καὶ τὴ σκηνὴ καὶ τὴν καλύβα καὶ τὸν φράχτη, ἔχει σκεπὴ
τὸν οὐρανὸ, δέχεται ὅλες τὶς ἐναντίες προσβολές τοῦ ἀέρα, κι
ἔτσι ἄλλοτε καταποντίζεται ἀπὸ τὴ ραβδαία βροχὴ, ἄλλοτε ξε-
παγιάζει ἀπὸ τὴν παγωνιά καὶ τὸ χιόνι, καὶ ἄλλοτε πάλι φλέγε-
ται καὶ καίγεται ἀπὸ τὶς ἀκτίνες· ὅμως τὰ ὑπομένει ὅλα καρτερι-
κᾶ. Καὶ σὰν νὰ ἀγωνίζεται μὲ ξένο σῶμα καὶ νὰ προσπαθεῖ μὲ
τὴν προθυμία νὰ νικήσει τὴ φύση τοῦ σώματος (διότι, ἂν καὶ τὸ
ἔχει θνητὸ καὶ παθητὸ, ζεῖ σὰν νὰ εἶναι ἀπαθές) καὶ μελετώντας
τὴν ἀσώματη ζωὴ μέσα στὸ σῶμα φωνάζει μαζὶ μὲ τὸν θαυμά-
σιο Παῦλο· «ἂν καὶ ζοῦμε μὲ σάρκα, δὲν πολεμοῦμε ὅπως μὲ
σάρκα· διότι τὰ ὄπλα μας δὲν εἶναι σαρκικά, ἀλλὰ μὲ τὴ βοή-
θεια τοῦ Θεοῦ εἶναι δυνατὰ γιὰ τὴν καθαίρεση ὀχυρωμάτων·
ἔτσι ἀφανίζομε τοὺς λογισμοὺς καὶ κάθε ὑπερήφανη ἔξαρση
ἐναντίον τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ καὶ αἰχμαλωτίζομε κάθε στο-
χασμὸ στὴν ὑπακοὴ τοῦ Χριστοῦ»¹.

4

Ἄλλὰ ἐπιδόθηκε σ' αὐτοὺς τοὺς ὑπερφυσικοὺς ἀγῶνες μὲ
μικρότερους κόπους. Διότι, ἀφοῦ πρῶτα κλείσθηκε σ' ἓνα μι-

---

1. Β' Κορ. 10,3.

θείρξας καὶ τῶν ἐξωθεν θορύβων τὴν ψυχὴν ἐλευθερώσας καὶ τῇ τοῦ Θεοῦ μνήμῃ προσηλώσας τὸν νοῦν, οὕτω τὴν τῆς ἐντελοῦς ἀρετῆς ἐποιεῖτο μελέτην. Γυμνασάμενος δὲ ἄριστα καὶ τῶν ἀγαθῶν πόνων ἐθάδα τὴν ψυχὴν ἀποφήνας, τῶν μειζόνων κα-
 5 τετόλμησεν ἄθλων· καὶ τοῦτο τὸ ὄρος καταλαβὼν, ὃ τοῦδε τοῦ ἄστεως τριάκοντα σταδίους ἀφέστηκεν, ἐπίσημον ἀπέφηνε καὶ σεβάσμιον, ἄσημον ὃν πάλαι καὶ ἄκαρπον παντελῶς. Τοσαύτην δὲ νῦν εὐλογίαν δεδέχθαι πεπίστευται, ὡς τὴν ἐπικειμένην δαπανᾶσθαι γῆν, τῶν πάντοθεν ἀφικνουμένων εἰς ὠφέλειαν ταύ-
 10 τὴν κομιζομένων.

5

Ἐν τούτῳ δαισιώμενος ὑπὸ τῶν παραγινομένων ἀπάντων θεωρεῖται, οὐκ ἄντρον ἔχων, ὡς ἔφην, οὐ σκηνήν, οὐ καλύβην, οὐ θριγκίον, οὐχ αἵμασιὰν περιφράττουσαν, ἀλλὰ καὶ προσευχόμενος ὀραῖται καὶ διαναπαυόμενος καὶ ἐστῶς καὶ καθήμενος καὶ
 15 ὑγιαίνων καὶ ἀρρωστίᾳ τινὶ κατεχόμενος, ὡς διηνεκῶς ὑπὸ θεαταῖς ἀγωνίζεσθαι καὶ τὰς ἀνάγκας τῆς φύσεως ἀποκρούεσθαι. Οὐδὲ γὰρ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις ἐν ἐλευθερίᾳ βραχεῖα τεθραμμένοις, ξένων παρόντων, εὐπετέες τὰς τῶν περιττωμάτων ἐκκρίσεις ποιεῖσθαι μὴ τί γε ἀνδρὶ τὴν ἄκραν φιλοσοφίαν ἐξησκη-
 20 μένω.

Καὶ ταῦτα λέγω, οὐ παρ' ἄλλου τοῦτο μαθὼν, ἀλλ' αὐτὸς αὐτόπτης γεγενημένος. Πρὸ τεττάρων γὰρ καὶ δέκα ἐνιαυτῶν νόσος αὐτῷ χαλεπὴ προσπεσοῦσα διέθηκεν ὡς ἦν εἰκὸς τὸν θνητὸν ἔχοντα σῶμα. Θέρος γὰρ ἦν ἀκμάζον καὶ σφοδρότερον
 25 ἐξήπτετο τῆς ἀκτῖνος ἢ φλόξ, τῶν μὲν ἀνέμων κεκοιμισμένων, ἀκινήτου δὲ μένοντος τοῦ ἀέρος. Τὸ δὲ πάθος ἦν πλημμύρα χολῆς φερομένης ἐπὶ τὰ κάτω καὶ δακνουῖσης τὸ ἔντερον καὶ συνθούσης καὶ τρέχειν ἐπὶ τὰ ἔξω βιαζομένης. Τότε τὴν πολλὴν

κρὸ σπιτάκι καὶ ἐλευθέρωσε τὴν ψυχὴ ἀπὸ τοὺς ἐξωτερικοὺς
 θορύβους καὶ προσκόλλησε τὸν νοῦ του στὴ σκέψη τοῦ Θεοῦ,
 τότε ἐπιδόθηκε στὴν τέλεια ἀρετὴ. Ἀφοῦ γυμνάσθηκε ἄριστα
 καὶ συνήθισε τὴν ψυχὴ του στοὺς ἐλαφροὺς κόπους, ἔπειτα
 τὸλμησε καὶ τοὺς πᾶρα πολὺ μεγάλους ἄθλους· ἦλθε σ' αὐτὸ τὸ
 βουνὸ πὺ ἀπέχει τριάντα στάδια² ἀπὸ τὴν πόλη, τὸ ὁποῖο κατέ-
 στησε λαμπρὸ καὶ σεβαστό, ἐνῶ παλαιὰ ἦταν ἐντελῶς ἄγονο.
 Πιστεύεται ὅτι τὸ βουνὸ δέχθηκε τότε τόση εὐλογία, ὥστε
 ἔφτασε τὸ χῶμα πὺ τὸ σκεπάζει νὰ ἀφαιρεῖται, διότι τὸ ἔπαιρ-
 ναν μαζί τους ὅσοι ἔρχονταν ἀπὸ παντοῦ γιὰ ὠφέλειά τους.

5

“Ὅταν ζοῦσε σ' αὐτὸ τὸν ἔβλεπαν ὅλοι ὅσοι ἔρχονταν,
 διότι δὲν εἶχε σπηλιά, ὅπως εἶπα, οὔτε σκηνή, οὔτε καλύβα,
 οὔτε τειχάκι, οὔτε φράχτη· τὸν ἔβλεπαν λοιπὸν νὰ προσεύχεται
 καὶ νὰ ξεκουράζεται καὶ νὰ στέκεται καὶ νὰ κάθεται, καὶ ὅταν
 ἦταν ὑγιῆς καὶ ὅταν κατεχόταν ἀπὸ κάποια ἀρρώστια· ἔτσι
 ἀγωνιζόταν καὶ ἀπέκρουε τὶς ἀνάγκες τῆς φύσεως πάντοτε
 μπροστᾶ σὲ θεατές. Πράγματι, ἂν δὲν εἶναι σωστὸ ἄλλοι ἄν-
 θρωποι πὺ ἔχουν μεγαλώσει μὲ κάποια ἐλευθερία, νὰ κάνουν
 τὴ φυσικὴ τους ἀνάγκη μπροστᾶ σὲ ξένους, πολὺ περισσότερο
 δὲν εἶναι σωστὸ σὲ ἄνθρωπο πὺ ἔχει ἐξασκηθεῖ στὴν τέλεια
 ἀσκητικὴ ζωή.

Καὶ αὐτὸ πὺ λέγω δὲν τὸ πληροφορήθηκα ἀπὸ ἄλλον,
 ἀλλὰ τὸ ἔχω δεῖ ὁ ἴδιος σὰν αὐτόπτης μάρτυρας. Πρὶν ἀπὸ δε-
 κατέσσερα χρόνια, μιὰ βαρεῖα ἀρρώστια τὸν χτύπησε, ὅπως
 ἦταν φυσικὸ, ἀφοῦ εἶχε θνητὸ σῶμα. Ἦταν κατάμεσα καλοκαι-
 ριοῦ καὶ ἡ φλόγα τῶν ἀκτίνων ἀναβε περισσότερο, διότι οἱ ἀνε-
 μοι δὲν φυσοῦσαν καὶ ὁ ἀέρας ἔμενε ἀκίνητος. Ἡ ἀρρώστια
 ἦταν ροὴ χολῆς, πὺ ἔτρεχε πρὸς τὰ κάτω, δάγκωνε τὸ ἔντερο,
 τὸ πίεζε καὶ βιαζόταν νὰ βγεῖ πρὸς τὰ ἔξω. Τότε εἶδα τὴ μεγάλη

2. Τριάντα στάδια εἶναι περίπου 7.200 μέτρα.

τοῦ ἀνδρὸς καρτερίαν ἐθεασάμην. Παμπόλλων γὰρ χωρίτων συναθροισθέντων ὡς ἀρπασομένων τὸ σῶμα τὸ νικηφόρον, καθῆστο διχόθεν βαλλόμενος· ἢ μὲν γὰρ φύσις ἰέναι ἐπὶ τὴν ἔκκρισιν κατηνάγκαζεν, ἢ δὲ τῆς παρεστηκυίας πληθύος αἰδῶς μένειν 5 ἐπὶ σχήματος ἐβιάζετο. Ἐγὼ δὲ τοῦτο γινώσκων πολλὰς μὲν τοῖς συνελθοῦσι παραινέσεις προσήνεγκα, πολλὰς δὲ καὶ ἀπειλάς, ἀπιέναι κελεύων· ὕστερον δὲ καὶ τὰ τῆς ἱερωσύνης αὐτοῖς δεσμὰ περιτέθηκα καὶ σὺν πόνῳ πολλῷ, δείλης ὀψίας, ἀπεπεμψάμην. Ὁ δὲ θεῖος ἀνὴρ οὐδέ, τούτων ἀπελθόντων, ἠττήθη τῆς 10 φύσεως, ἀλλ' ἔμεινε καρτερῶν ἕως νῦν ἐπιγενομένη βαθεῖα πάντα ἀπελθεῖν οἴκδε κατηνάγκασεν.

6

Πάλιν δὲ τῇ ὕστεραία πρὸς αὐτὸν ἀφικόμενος, ὡς εἶδον τὸν φλογμὸν σφοδρότερον γεγενημένον καὶ τὸν ἐπικείμενον αὐτῷ πυρετὸν τῷ ἔξωθεν πυρὶ τρεφόμενόν τε καὶ αὐξανόμενον, 15 κεφαλαλγίαν σκηψάμενος δυσχεραίνειν ἔλεγον τῆς ἀκτῖνος τὴν προσβολὴν καὶ παρεκάλουν βραχειῖάν μοι τινα παρ' αὐτῷ σχεδιάσαι σκιάν· καὶ ἐπειδὴ προσέταξε, καλάμους τρεῖς προσπήξαντες καὶ δύο τούτοις περιθέντες σισύρας ἐσοφισάμεθα τὴν σκιάν. Κελεύοντος δέ μοι εἶσω ἰέναι, 'αἰσχρόν', ἔφην, 'ὦ πάτερ, 20 ἐμὲ μὲν καὶ νέον ὄντα καὶ ἐρρωμένον τῆσδε τῆς ψυχαγωγίας τυχεῖν, σὲ δὲ πυρετῷ κατεχόμενον λάβρω καὶ τῆς τοιαύτης παραψυχῆς δεόμενον, ἔξω καθῆσθαι δεχόμενον τῆς ἡλιακῆς ἀκτῖνος τὴν προσβολήν. Ἐί τοίνυν', ἔφην, 'ἐθέλεις με τῆς σκιάς ἀπολαῦσαι, γενοῦ μοι κοινωνὸς τῆς βραχείας ταύτης σκηνῆς· προσμεῖ- 25 ναι γὰρ σοι βούλομαι μὲν, ὑπὸ δὲ τῆς ἀκτῖνος κωλύομαι'. Εἶξε τοίνυν τούτων ἀκούσας τῶν λόγων καὶ τὴν ἐμὴν θεραπείαν προεἶλετο.

7

Ἐπειδὴ δὲ κοινῇ τῆς σκιάς ἀπελεύομεν, ἠρξάμην πάλιν

3. Προφανῶς εἶχαν ἀπλῶς ἀπομακρυνθεῖ ἀπὸ τὸ χῶρο τοῦ ἀσκητῆ.

καρτερία τοῦ ἀνθρώπου. Ἐνῶ εἶχαν μαζευτεῖ πάρα πολλοὶ χωρικοὶ γιὰ ν' ἀρπάξουν τὸ νικηφόρο σῶμα, αὐτὸς καθόταν δεχόμενος τὰ χτυπήματα ἀπὸ δύο μεριές· διότι ἡ φύση τὸν ἀνάγκαζε νὰ πηγαίνει γιὰ τὴν ἔκκριση, ὅμως ἡ ντροπὴ μπροστὰ στὸ πλῆθος ποὺ στεκόταν κοντὰ τὸν ἀνάγκαζε νὰ μείνει στὴ θέση του. Ἐγὼ ὅμως ποὺ τὸ γνώριζα ἔδωσα σ' αὐτοὺς ποὺ εἶχαν μαζευτεῖ πολλές συμβουλές καὶ πολλές ἀπειλές, προστάζοντάς τους νὰ φύγουν· ἔπειτα ἔκαμα ἐπίκληση στὸ ἀρχιερατικὸ μου ἀξίωμα καὶ μὲ πολὺ κόπο τοὺς ἔδιωξα τὸ δειλινό. Ὅμως ὁ θεοσεβὴς ἄνδρας, οὔτε ὅταν ἐκεῖνοι ἔφυγαν, νικῆθηκε ἀπὸ τὴ φύση, ἀλλὰ περίμενε μὲ καρτερία ὡς ποὺ ἔγινε βαθεῖα νύχτα καὶ τοὺς ἀνάγκασε ὅλους νὰ πᾶνε στὰ σπίτια τους³.

6

Τὴν ἐπόμενη ἡμέρα πάλι ποὺ πῆγα κοντὰ του, μόλις εἶδα ὅτι ἡ φλόγα εἶχε γίνει σφοδρότερη καὶ ὅτι ὁ πυρετὸς ποὺ τὸν ἔπιασε δυνάμωνε, τρεφόμενος ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸ λιοπύρι, προφασίστηκα πὼς εἶχα πονοκέφαλο ποὺ μεγάλωνε μὲ τὶς ἀκτίνες τοῦ ἡλίου ποὺ μὲ χτυποῦσαν καὶ τὸν παρακάλεσα νὰ κάνω γιὰ μένα λίγη σκιά κοντὰ του· ὅταν διέταξε σχετικὰ, μπήξαμε τρία καλάμια καὶ κάμαμε τὴ σκιά τοποθετώντας γύρω τους δύο κάπες. Ὅταν μὲ πρόσταξε νὰ μπῶ μέσα τοῦ εἶπα: Ἐῖναι ντροπὴ, πάτερ, ἐγὼ ποὺ εἶμαι νέος καὶ γερός νὰ ἔχω αὐτὴν τὴν ἀπόλαυση, καὶ ἐσὺ ποὺ ἔχεις δυνατὸ πυρετὸ καὶ χρειάζεσαι αὐτὴν τὴν ἄνεση νὰ κάθῃσαι ἔξω καὶ νὰ δέχεσαι τὴν προσβολὴ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων. Ἐὰν λοιπόν, εἶπα, θέλεις ν' ἀπολαύσω τὴ σκιά γίνε μαζί μου κοινωνὸς αὐτῆς τῆς μικρῆς σκηνῆς· διότι θέλω νὰ μείνω κοντὰ σου καὶ μὲ ἐμποδίζουν οἱ ἀκτίνες τοῦ ἡλίου'. Ἀκούοντας τότε αὐτὰ τὰ λόγια, ὑποχώρησε καὶ προτίμησε τὴ δική μου ἀνακουφισή.

7

Ἄφοῦ ἀπολαύσαμε μαζί τὴ σκιά, ἄρχισα πάλι ἄλλο λόγο

έτέρου λόγου καὶ ἔφην ὅτι δεῖ μοι κατακλίσεως, τοῦ ἰσχύου τὴν καθέδραν ἀλύπως οὐ φέροντος. Ἀλλὰ πάλιν ἠξίου μὲν με κατακλίνεσθαι, ἀντήκουε δὲ ὡς οὐ φορητὸν ἐμοὶ καθήμενον αὐτὸν ὀρῶντι προσκλίνεσθαι. Ἐἰ τοίνυν, ἔφην, ἑθέλεις με καὶ ταύτης 5 ἀπολαῦσαι τῆς ἀναπαύλης, κοινῇ προσκλιθῶμεν, ὧ πάτερ· οὐ γὰρ ἐρυθριάσω μόνος κατακλινόμενος'. Τοιούτοις λόγοις αὐτοῦ τὴν καρτερίαν κατασοφισάμενος τὴν ἀπὸ τῆς ἀνακλίσεως αὐτῷ παραψυχὴν προσενήνοχα.

8

Ἐπὶ δὲ τοῦ ἐδάφους ἐρριμμένῳ προσέφερον λόγους χα-
10 ριέντας, ἐπὶ τὸ θυμηρέστερον τὴν ψυχὴν μεταφέρων. Εἴσω δὲ τοῦ ἱματίου τὴν χεῖρα βαλὼν ἐπειρώμην μετρίως ἀποτρίβειν τὰ νῶτα· τότε τὸ πολὺ τοῦ σιδήρου φορτίον ἐθεασάμην, ὃ καὶ τὴν ὄσφυν ἐδέσμει καὶ τὸν ἀχένα· καὶ ἕτεραι δὲ ἀλύσεις ἀπὸ τοῦ
15 περὶ τὸν ἀχένα κύκλου, δύο μὲν ἔμπροσθεν, δύο δὲ ὄπισθεν, εἰς τὸν κάτω κύκλον ἐγκάρσιαι διήκουσαι καὶ τοῦ χῖ στοιχείου τὸ σχῆμα ποιοῦσαι ἔμπροσθέν τε καὶ ὄπισθεν τοὺς δύο κύκλους ἀλλήλοις συνέδεον· καὶ ἑτέρους δὲ αἱ χεῖρες ἔνδον περὶ τοὺς ἀγκῶνας εἶχον τοιούτους δεσμούς. Τὸ πολυτάλαντον οὖν τοῦτο θε-
ασάμενος φορτίον, ἰκέτευον ἐπικουρῆσαι τῷ σώματι κάμνοντι
20 καὶ φέρειν οὐ δυναμένῳ κατὰ ταῦτόν καὶ τὰ ἐθελούσια φορτία καὶ τὴν ἀκούσιον ἀρρωστίαν. Ἴδὼν μὲν γάρ, ἔφην, ὧ πάτερ, ὁ πυρετὸς τὰ τοῦ σιδήρου ποιεῖ. Ὅταν δὲ οὗτος λωφήσῃ, τηνικαῦτα τῷ σώματι τὸν ἐκ σιδήρου πάλιν ἐπιθήσομεν πόνον'. Εἶξε καὶ τοῦτο πολλαῖς τοιαύταις καταθελχθεὶς ἐπωδαῖς.

9

25 Ἀλλὰ τότε μὲν ὀλίγας ἀρρωστήσας ἡμέρας ραδίως ἐρράϊσεν.

Χρόνῳ δὲ ὕστερον χαλεπωτέρα περιέπεσε νόσῳ. Πολλῶν δὲ πολλαχόθεν συνεληλυθότων ὡς ἀρπασομένων τὸ σῶμα, πυθόμενοι οἱ τοῦ ἄστεως συνέδραμον ἅπαντες καὶ στρα-

καὶ εἶπα ὅτι χρειαζόμουν νὰ ξαπλώσω, διότι ἡ μέση μου δὲν ἀνεχόταν τὸ κάθισμα χωρὶς νὰ πονᾷ. Αὐτὸς πάλι μοῦ ζήτησε νὰ ξαπλώσω, ἄκουσε ὁμως τότε ἀπὸ μένα νὰ τοῦ λέγω, ὅτι δὲν ἀνέχομαι νὰ τὸν βλέπω νὰ κάθεται καὶ ἐγὼ νὰ πλαγιάζω. “Ἐὰν λοιπὸν”, εἶπα, ‘θέλεις ν’ ἀπολαύσω καὶ αὐτὴ τὴν ἀνάπαυση, ἄς ξαπλώσομε μαζί, πάτερ· διότι δὲν θέλω νὰ ντροπιασθῶ ξαπλώνοντας μόνος μου’. Ἐπινοώντας τέτοια λόγια γιὰ νὰ κάμψω τὴν καρτερία του, τοῦ πρόσφερα τὴν ἀνάπαυση τοῦ ξαπλώματος.

8

“Ὅταν ξάπλωσε στὸ ἔδαφος ἔλεγα εὐχάριστα λόγια, γιὰ νὰ κάνω τὴ διάθεσή του περισσότερο χαρούμενη. Βάζοντας τὸ χέρι μου μέσα ἀπὸ τὸ ἱμάτιό του προσπαθοῦσα νὰ τοῦ τρίψω ἐλαφρὰ τὴν πλάτη· τότε εἶδα τὸ μεγάλο φορτίο ἀπὸ σίδηρο ποὺ ἔδενε τὴ μέση του καὶ τὸν αὐχένα καὶ ἄλλες ἀλυσίδες γύρω ἀπὸ τὸν αὐχένα, δύο μπροστὰ καὶ δύο πίσω, ποὺ φθάνοντας στὸν κάτω κύκλο λοξὲς καὶ σχηματίζοντας τὸ σχῆμα τοῦ χι μπροστὰ καὶ πίσω συνέδεαν τοὺς δύο κύκλους μεταξύ τους· καὶ τὰ χέρια εἶχαν μέσα, γύρω ἀπὸ τοὺς ἀγκῶνες, ἄλλα τέτοια δεσμὰ. Βλέποντας λοιπὸν αὐτὸ τὸ βαρύτερο φορτίο τὸν ἰκέτευα νὰ βοηθήσει τὸ ταλαιπωρημένο σῶμα ποὺ δὲν μπορούσε νὰ σηκώσει συγχρόνως αὐτὸν καὶ τὰ ἐθελούσια φορτία καὶ τὴν ἀκούσια ἀρρώστια. ‘Διότι τώρα’, εἶπα, ‘πάτερ, ὁ πυρετὸς κάνει τὴ δουλειὰ τοῦ σιδήρου. Ὅταν αὐτὸς περάσει θὰ βάλουμε πάλι στὸ σῶμα τὸν κόπο ἀπὸ τὸ σίδηρο’. Ὑποχώρησε καὶ σ’ αὐτό, ἀφοῦ κατατέλχθηκε ἀπὸ τέτοιες ὥραϊες συνομιλίες.

9

Ἄλλὰ τότε, ἔπειτα ἀπὸ ἀρρώστια λίγων ἡμερῶν, εὐκολα ἔγινε καλά.

Ὑστερα ἀπὸ καιρὸ περιέπεσε σὲ ἀκόμα βαρύτερη ἀρρώστια. Μαζεύτηκαν τότε πολλοὶ ἀπὸ παντοῦ, γιὰ νὰ ἀρπάξουν τὸ σῶμα. Ὅταν τὸ ἔμαθαν οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως ἔτρεξαν ὅλοι

τιῶται καὶ ἰδιῶται, οἱ μὲν τὴν πολεμικὴν ἀναλαβόντες σκευήν, οἱ δὲ ὄπλοις τοῖς προστυχοῦσι χρησάμενοι· καὶ συσπειραθέντες ἐμάχοντο καὶ βέλη ἀφιέντες καὶ λίθους σφενδονῶντες οὐχ ὡς πλήζοντες, ἀλλ' ὡς φοβῆσοντες μόνον· καὶ οὕτω τοὺς περιοί-
5 κους ἐξελάσαντες, τῇ κλίνῃ τὸν πένταθλον ἀγωνιστὴν ἐπιθέν-
τες, τῶν γιγνομένων οὐδαμῶς αἰσθανόμενον (οὐδὲ γὰρ τῆς κό-
μης αὐτοῦ τιλλομένης ὑπὸ τῶν ἀγροίκων ἐπήσθετο) ἐπὶ τὴν πό-
λιν ἦεσαν.

10

Εἰς δὲ τὸν προφητικὸν ἀφικόμενοι σηκὸν εἰς τὸ τούτῳ πε-
10 λάζον φροντιστήριον τὴν κλίνην ἀπέθεντο. Ἦκε δὲ τις εἰς τὴν
Βέροϊαν (ἐκεῖ γὰρ ὦν ἐτύγχανον) τὰ γεγενημένα σημαίνων καὶ
τῆς τελευτῆς κομίζων τὴν ἀγγελίαν. Τοιγάρτοι παραυτίκα δρα-
μῶν καὶ τὴν νύκτα πᾶσαν εἰς ὄδοιπορίαν καταναλώσας, κατέ-
λαβον μετὰ τὴν ἕω τὸν θεῖον ἄνθρωπον οὔτε φθεγγόμενον οὔτε
15 τινὰ τῶν παρόντων ἐπιγινώσκειν δυνάμενον. Ὡς δὲ γε προσεῖ-
πον καὶ τὸν μέγαν Ἀκάκιον προσφθέγγεσθαι αὐτὸν ἔφην, ἀνέ-
φξέ τε παραχρῆμα τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ὅπως ἔχοι ἤρετο καὶ
πότε εἶην ἐληλυθὼς ἐπυνθάνετο. Ἐμοῦ δὲ πρὸς ταῦτα ἀποκρι-
ναμένου, πάλιν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔμυσεν. Τριῶν δὲ διελθουσῶν
20 ἡμερῶν ἑσπέρας ἤρετο ὅπου εἶη· μαθὼν δὲ ἤχθετο λίαν καὶ
ἠξίου παραυτίκα εἰς τὸ ὄρος ἀποκομίζεσθαι. Θεραπεύειν δὲ αὐ-
τὸν διὰ πάντων ἐθέλων εὐθὺς τὴν κλίνην παρηγγύησα φέρειν
καὶ εἰς τὸ ποθούμενον χωρίον ἀποκομίζειν.

11

Τότε τῆς σεβασμίας ἐμοὶ κεφαλῆς τὸ ἀφιλότιμον εἶδον.
25 Τῇ γὰρ ὑστεραία πτισάνης αὐτῷ χυλὸν προσενήνοχα καταψύ-
ξας· θερμοῦ γὰρ οὐδενὸς μεταλαγχάνειν ἠνείχετο, παντελῶς τοῦ
πυρὸς τὴν χρεῖαν ἀπαρνησάμενος. Ἐπειδὴ δὲ μεταλαμβάνειν
οὐκ ἠθέλε, 'πᾶσιν ἡμῖν', ἔφην, 'ὦ πάτερ, μετάδος φειδοῦς. Κοι-
νήν γὰρ σωτηρίαν τὴν σὴν ὑγίειαν ἠγοῦμεθα. Οὐ γὰρ μόνον

μαζί, στρατιῶτες καὶ πολίτες, ἄλλοι μὲ τὸν πολεμικό τους ἐξοπλισμό, καὶ ἄλλοι μὲ ὄπλα πὸ ἐτυχε. Παρατάχθηκαν καὶ πολέμησαν ρίχοντας βέλη καὶ ἐκσφενδονίζοντας πέτρες, ὄχι γιὰ νὰ χτυπήσουν, ἀλλὰ μόνο γιὰ νὰ φοβερίσουν· καὶ ἀφοῦ μ' αὐτὸν τὸν τρόπο ἐδιώξαν τοὺς περίοικους, ἔβαλαν στὸ φορεῖο τὸν πρωταθλητὴ, πὸ δὲν καταλάβαινε τίποτα ἀπὸ ὅσα γίνονταν (δὲν κατάλαβε μάλιστα οὔτε ὅτι οἱ χωρικοὶ τοῦ μαδοῦσαν τὰ μαλλιά), καὶ ἔφθασαν στὴν πόλη.

10

Ὅταν ἦρθαν στὸν προφητικὸ τάφο, τοποθέτησαν τὸ φορεῖο στὸ ἀσκητήριο πὸ ἦταν ἐκεῖ κοντά. Τότε ἔφθασε κάποιος στὴ Βέροια (διότι ἐτυχε νὰ εἶμαι ἐκεῖ), ἀνήγγειλε ὅσα εἶχαν γίνῃ καὶ ἔφερε τὴν εἶδηση τοῦ θανάτου. Ἀμέσως λοιπὸν ἔτρεξα καὶ βαδίζοντας ὅλη τὴ νύχτα ἔφθασα μετὰ τὴν ἀνατολὴ στὸν θεοσεβὴ ἄνθρωπο πὸ οὔτε μιλοῦσε οὔτε μποροῦσε νὰ γνωρίσει κανέναν ἀπὸ ὅσους ἦταν παρόντες. Μόλις ἐγὼ τοῦ μίλησα καὶ τοῦ εἶπα πὸς ὁ μέγας Ἀκάκιος τοῦ στέλλει χαιρετισμό, ἄνοιξε ἀμέσως τὰ μάτια καὶ ρωτοῦσε πὸς εἶμαι καὶ ζητοῦσε νὰ μάθει πότε εἶχα ἔλθει. Ὅταν τοῦ ἀπάντησα σχετικὰ ἔκλεισε πάλι τὰ μάτια του. Μετὰ τρεῖς μέρες, τὸ ἀπόγευμα, ρώτησε πὸ βρισκόταν· ὅταν ἔμαθε, στενοχωρήθηκε πολὺ καὶ ἀξίωσε νὰ τὸν μεταφέρουν ἀμέσως στὸ βουνό. Θέλοντας νὰ τὸν περιποιηθῶ ὁ ἴδιος μὲ κάθε τρόπο, παρήγγειλα νὰ φέρουν ἀμέσως τὸ φορεῖο καὶ νὰ τὸν μεταφέρουν στὸ μέρος πὸ ποθοῦσε.

11

Τότε κατάλαβα τὴν ἔλλειψη ματαιοδοξίας αὐτῆς τῆς σεβάσμιας σὲ μένα κεφαλῆς. Τὴν ἐπόμενη τοῦ ἔφερα χυλὸ ἀπὸ ξεφλουδισμένο κριθάρι πὸ τὸν κρύωσα· διότι δὲν ἀνεχόταν νὰ βάλει στὸ στόμα του τίποτα ζεστό, ἐπειδὴ εἶχε ἀπαρνηθεῖ ἐντελῶς τὴν ἀνάγκη τῆς φωτιᾶς. Ἐπειδὴ δὲν ἤθελε νὰ φάει τοῦ εἶπα· Ἐλπίσου ὅλους ἐμᾶς, πάτερ, πὸ θεωροῦμε κοινὴ σω-

ὠφελείας ἀρχέτυπον πρόκεισαι, ἀλλὰ καὶ προσευχόμενος ἐπα-
 μύνεις καὶ τὴν θείαν ἡμῖν εὐμένειαν προξενεῖς. Εἰ δέ σε ἀπο-
 κναίει τὸ ἄηθες, καὶ τοῦτο, ἔφην, ὦ πάτερ, καρτέρησον· εἶδος
 γὰρ καὶ τοῦτο φιλοσοφίας. Ὡσπερ γὰρ ὑγιαίνων τροφῆς ἐφιέμε-
 5 νος ἐνίκας τῇ καρτερίᾳ τὴν ἔφεσιν, οὕτω νῦν ἤκιστα ὀρεγόμενος
 τὴν τῆς μεταλήψεως καρτερίαν ἐπίδειξαι. Ταῦτά μοι λέγοντι
 παρῆν καὶ ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος Πολυχρόνιος, ὃς τῷ λόγῳ
 συναγωνιζόμενος, αὐτὸς πρῶτος μεταλαμβάνειν ἤθελε τῆς τρο-
 φῆς, καὶ ταῦτα ὄρθρου ὄντος, ὃς δι' ἑπτὰ πολλάκις ἡμερῶν τὸ
 10 σῶμα διέτρεφεν. Ἡττηθεὶς τοίνυν τῶν λόγων, μίαν τοῦ χυλοῦ
 μεμυκόσι τοῖς ὀφθαλμοῖς παρεπέμψατο κύλικα, ὅπερ ποιεῖν ἐπὶ
 τῶν πικρῶν πομάτων εἰώθαμεν. Ἐπειδὴ δὲ καὶ τοὺς πόδας τὸ
 βαδίζειν ἐξ ἀτονίας ἀπολέσαντας ὕδατι βρέξαι πεπείκαμεν,
 προῦργου νομίζω καὶ ταύτην αὐτοῦ τῆς ψυχῆς τὴν φιλοσοφίαν
 15 γυμνῶσαι. Παρέκειτο μὲν γὰρ πλησίον ὁ σκύφος· ἐπειράθη δέ
 τις τῶν διακονούντων φορμῶ τινι τοῦτον συγκαλύψαι, ὡς μὴ
 δῆλος εἶη τοῖς παρ' αὐτὸν ἀφικνουμένοις. Ὁ δέ, 'Τί καλύπτεις',
 ἔφη, 'τὸν σκύφον;» Τοῦ δὲ εἰρηκότος, 'ὡς μὴ προκέοιτο τοῖς
 ἀφικνουμένοις εἰς θεωρίαν', Ἔφαγε, ἔφη, ὦ παῖ, μὴ κρύπτε
 20 ἀνθρώπους τὰ τῷ Θεῷ τῶν ὄλων δεδηλωμένα· ἐκείνῳ γὰρ ζῆν
 μόνῳ βουλόμενος τῆς ἀνθρωπίνης οὐ πεφρόντικα δόξης. Τί γὰρ
 ὄφελος εἰ οὗτοι μὲν πλείονά μοι συγγνοῖεν ἄσκησιν, ὁ δὲ Θεός
 μείονα; Τοῦ γὰρ ὑπὲρ τῶν πόνων μισθοῦ οὐχ οὗτοι δοτῆρες,
 ἀλλ' ὁ Θεὸς χορηγός'. Τίς τοίνυν οὐκ ἂν ὑπεραγασθεῖη καὶ τοὺς
 25 λόγους καὶ τὸν τοὺς λόγους γεννήσαντα νοῦν οὕτω δόξης ἀν-
 θρωπίνης γεγεννημένον ὑπέρτερον;

τηρία τὴν ὑγεία σου. Διότι σὺ δὲν εἶσαι μόνο πρότυπο ὠφέλειας, ἀλλὰ προσευχόμενος μᾶς προστετεύεις καὶ μᾶς παρέχεις τὴ θεία εὐμένεια. Ἐὰν σέ στενοχωρεῖ τὸ ἀσυνήθιστο, δεῖξε καὶ σ' αὐτό', εἶπα, 'καρτερία, πάτερ· διότι καὶ αὐτὸ εἶναι τρόπος ἀσκητικῆς ζωῆς. Ὅπως ἀκριβῶς δηλαδὴ ὅταν ἦσουν ὑγιῆς καὶ ἐπιθυμοῦσες τροφή, νικοῦσες τὴν ἐπιθυμία μὲ τὴν καρτερία, ἔτσι καὶ τώρα, ἔχοντας ἐλάχιστη ὄρεξη, δεῖξε τὴν καρτερία τῆς μεταλήψεως'. Ὅταν ἔλεγα αὐτὰ ἦταν παρῶν καὶ ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, ὁ Πολυχρόνιος⁴, ὁ ὁποῖος, γιὰ νὰ ἐνισχύσει τὰ λόγια μου θέλησε πρῶτος ὁ ἴδιος νὰ φάει τὴν τροφή, ἂν καὶ ἦταν ἀκόμα χαράματα, αὐτὸς πού πολλές φορές ἔτρεφε τὸ σῶμα του κάθε ἑπτὰ ἡμέρες. Πείσθηκε λοιπὸν στὰ λόγια καὶ ὁ Ἰάκωβος καί, ἀφοῦ ἔκλεισε τὰ μάτια, ὅπως συνηθίζομε νὰ κάνομε στὰ πικρὰ ροφήματα, κατὰπτε ἓνα ποτήρι χυλό. Ἐπειδὴ καὶ τὰ πόδια ἀπὸ ἐξάντληση εἶχαν χάσει τὴ δύναμη νὰ βαδίζουν, τὸν πείσαμε νὰ τὰ βρέξομε μὲ νερό, πράγμα πού ἔδειχνε νομίζω φανερὰ αὐτὴν τὴν αὐστηρὴ ἄσκηση τῆς ψυχῆς του. Διότι ἐκεῖ κοντὰ ἦταν ὁ ξύλινος κουβᾶς· κάποιος ἀπὸ ἐκείνους πού διακονοῦσαν προσπάθησε νὰ τὸν σκεπάσει μὲ ἓνα πανέρι γιὰ νὰ μὴ τὸ βλέπουν αὐτοὶ πού ἔρχονται κοντὰ του. Ἐκεῖνος ὁμως εἶπε· 'Γιατί σκεπάζεις τὸν κουβᾶ;' Καὶ ὅταν τοῦ ἀπάντησε, 'Γιὰ νὰ μὴ μποροῦν νὰ τὸν βλέπουν ὅσοι ἔρχονται', εἶπε· 'Φύγε, τέκνο μου, μὴ κρύβεις ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους αὐτὰ πού εἶναι φανερὰ στὸν Θεὸ τῶν ὄλων· διότι, θέλοντας νὰ ζῶ μόνο γιὰ ἐκεῖνον, δὲν ἔχω φροντίσει καθόλου γιὰ τὴν ἀνθρώπινη δόξα. Ποιὰ θὰ ἦταν ἡ ὠφέλεια, ἐὰν αὐτοὶ μοῦ καταλόγιζαν μεγαλύτερη ἄσκηση καὶ ὁ Θεὸς μικρότερη; Δὲν εἶναι αὐτοὶ πού δίνουν τὴν ἀμοιβὴ γιὰ τοὺς κόπους, ἀλλὰ ὁ χορηγὸς Θεός'. Ποιὸς λοιπὸν δὲν θὰ θαύμαζε ὑπερβολικὰ καὶ τὰ λόγια καὶ τὸν νοῦ πού σκέφτηκε τὰ λόγια καὶ τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο ξεπέρασε τὴν ἀνθρώπινη δόξα;

---

4. Τὸ βιογραφικὸ σημείωμα 24 ἀφιερώνεται σὲ κάποιον Πολυχρόνιο, ἀλλ' ὁ ἐδῶ ἀσκητὴς δὲν φαίνεται νὰ εἶναι ὁ ἴδιος μ' ἐκεῖνον.

12

Τοιοῦτόν τι καὶ ἄλλοτέ ποτε γεγενημένον μεμάθηκα. Ἐσπέρα ἦν καὶ ἔσπερα βαθεῖα καὶ τῆς τροφῆς ὁ καιρός. Λαβὼν τοίνυν τὸ παρακείμενον ὄστρακον τοῦ βραχέντος φακοῦ μετελάμβανε. Ταύτην γὰρ εἶχε τὴν τροφήν. Ἦκε δέ τις ἀπὸ τοῦ 5 ἄστεως εἰσπραξίν τινα στρατιωτικὴν ἐμπεπιστευμένος. Ὁ δὲ καὶ πόρρωθεν αὐτὸν θεασάμενος οὐκ ἀπέθετο τὸν φακόν, ἀλλὰ συνήθως παρεπέμπετο τὴν τροφήν. Δαίμονος δὲ φαντασίαν ὑπολαβὼν, λόγοις βάλλων ἀπήλαυνεν ὡς πολέμιον· καὶ δεικνὺς ὡς οὐ δέδιε, μεταξὺ τῷ στόματι προσέφερε τὸν φακόν. Ἰκέτευε δέ 10 γε ὁ ταῖς λοιδορίαις βαλλόμενος καὶ ἄνθρωπος ἔφασκεν εἶναι καὶ ὡς ὄρκω τινὶ προσληφθεὶς πρὸς ἔσπεραν ἀπαίρειν τῆς πόλεως κατὰ τοῦτον ἀφίκοιτο τὸν καιρόν. Ὁ δέ, 'Θάρσει', ἔφη, 'καὶ μὴ δείσης, ἀλλὰ προσευξάμενος ἄπιθι. Γενοῦ δέ μοι καὶ σύσσιτος, καὶ τῆς τροφῆς μοι κοινώνησον'. Καὶ ἅμα ταῦτα λέ- 15 γων ἐπλήρου τὴν δεξιὰν καὶ τοῦ φακοῦ μετεδίδου. Οὕτω τῆς κενῆς δόξης τὸ πάθος μετὰ τῶν ἄλλων τῆς διανοίας ἀπήλασεν.

13

Περὶ δέ γε καρτερίας περιττὸν καὶ λέγειν, μαρτυρούσης τῆς ὄψεως. Τρεῖς γὰρ πολλάκις ἡμέρας καὶ τοσαύτας νύκτας χιόνος κατενεχθείσης, οὕτω κατεχώσθη πρηνῆς κείμενος καὶ 20 τὸν Θεὸν ἰκετεύων ὡς μηδὲ βραχὺ τι τῶν περικειμένων αὐτῷ ράκων ὄρᾶσθαι. Πολλάκις δὲ καὶ ἅμαις χρώμενοι καὶ δικέλλαις οἱ γειτονεύοντες καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ τὴν περικειμένην ἀποσύροντες χιόνα, ἀνασπῶσί τε καὶ ἐγείρουσι κείμενον.

14

Ἐκ τούτων τῶν πόνων τὰ τῆς θείας χάριτος ἐδρέψατο

12

Ἔμαθα καὶ κάτι παρόμοιο πού εἶχε συμβεῖ ἄλλοτε. Ἦταν βράδυ καὶ μάλιστα βαθύ βράδυ· ἡ ὥρα τοῦ φαγητοῦ. Πῆρε λοιπὸν τὸ πῆλινο πιάτο πού ἦταν ἐκεῖ κοντὰ καὶ ἔτρωγε μουσκεμένη φακὴ. Διότι αὐτὴν τὴν τροφή εἶχε. Ἔφθασε κάποιος ἀπὸ τὴν πόλη πού τοῦ εἶχε ἀνατεθεῖ κάποια στρατιωτικὴ εἴσπραξη. Αὐτός, ἂν καὶ τὸν εἶδε ἀπὸ μακριά, δὲν ἄφησε τὴ φακὴ, ἀλλὰ, ὡς συνήθως, συνέχισε τὴν τροφή. Νομίζοντας ὅτι ἦταν φάντασμα τοῦ δαίμονα, τὸν ἔδιωχνε μακριὰ σὰν ἐχθρό, χτυπώντας τὸν μὲ τὰ λόγια, καὶ δείχνοντας ὅτι δὲν εἶχε φοβηθεῖ, ἔφερνε στὸ μεταξὺ τὴ φακὴ στὸ στόμα. Ἐκεῖνος πού δεχόταν τὶς προσβολές μὲ τὶς κατηγορίες τὸν ἰκέτευε βέβαια καὶ ἔλεγε ὅτι εἶναι ἄνθρωπος καὶ ὅτι δεσμεύθηκε μὲ ὄρκο νὰ φύγει πρὶν ἀπὸ τὸ βράδυ ἀπὸ τὴν πόλη, ἀλλ' ἔφθασε αὐτὴν τὴν ὥρα. Ὁ γέροντας τότε εἶπε· Ἰάρε θάρρος καὶ μὴ φοβᾶσαι, ἀλλὰ, ἀφοῦ προσευχηθεῖς, φύγε. Κάθησε νὰ φᾶς μαζί μου καὶ νὰ πάρεις μέρος ἀπὸ τὸ φαγητό μου'. Καὶ ἐνῶ ἔλεγε αὐτὰ, γέμιζε τὸ δεξιὸ χέρι καὶ τοῦ ἔδινε φακὴ. Τόσο πολὺ μαζί μὲ τὰ ἄλλα ἔδιωξε ἀπὸ τὸ μαυλό του καὶ τὸ πάθος τῆς κενοδοξίας.

13

Εἶναι βέβαια περιττὸ νὰ μιλῶ γιὰ τὴν καρτερία του, ἀφοῦ τὸ φανερῶνει ἡ ὄψη του. Πολλές φορές τρεῖς μέρες καὶ τόσες νύχτες πού χιόνιζε καταχώθηκε μέσα στὸ χιόνι μὲ τέτοιο τρόπο, ὥστε νὰ εἶναι πεσμένος μπρούμυτα καὶ νὰ ἰκετεύει τὸ Θεό, ὥστε νὰ μὴ φαίνεται οὔτε ἓνα μικρὸ ἀπὸ τὰ κουρέλια πού φοροῦσε. Πολλές φορές μάλιστα οἱ γείτονες χρησιμοποιοῦν τὶς ἀξίνες καὶ τὶς δικέλλες γιὰ νὰ τραβήξουν μ' αὐτὸν τὸν τρόπο τὸ χιόνι πού εἶναι γύρω του, ἀνασύροντάς τον ἔτσι καὶ σηκώνοντάς τον.

14

Μ' αὐτοὺς τοὺς κόπους ἔλαβε τὰ δῶρα τῆς θείας χάριτος,

δῶρα, ὧν πάντες μεταλαγχάνουσιν οἱ βουλόμενοι. Τῇ γὰρ ἐκείνου εὐλογία πολλοὶ μὲν ἐσβέσθησάν τε καὶ σβέννυνται πυρετοί· πολλοὶ δὲ ἠπίαλοι ἐλώφησάν τε καὶ παντελῶς ὑπεχώρησαν· πολλοὶ δὲ φεύγειν ἠναγκάσθησαν δαίμονες· καὶ τὸ ὕδωρ τὸ ὑπὸ 5 τῆς ἐκείνου δεξιᾶς εὐλογούμενον ἀλεξίκακον φάρμακον γίνε-
ται.

Τίς ἀγνοεῖ τοῦ τεθνηκότος παιδίου διὰ τῆς τούτου προσ-
ευχῆς τὴν γενομένην ἀνάστασιν; Ἐν γὰρ τοῖς τῆς πόλεως προ-
αστείοις οἱ τούτου ἦσθιν γεννήτορες, οἱ πολλῶν μὲν παίδων
10 ἐγενέσθην πατέρες, πάντας δὲ ἀώρους τῷ τάφῳ παρεπεμψάτην.

Ὅτε τοίνυν τοῦτο τὸ τελευταῖον ἐγεννήθη παιδίον, ἔδραμεν ὁ
πατὴρ πρὸς τὸν τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπον, μακρᾶς αὐτῷ ζωῆς μετα-
λαχεῖν ἰκετεύων καὶ ὑπισχνούμενος τῷ Θεῷ ἀναθήσειν εἰ
ζήσειεν. Τέτταρα τοίνυν ἔτη διαβιῶσαν ἐδέξατο τοῦ βίου τὸ τέ-
15 λος. Ἀπῆν δὲ ὁ πατὴρ ἀφικόμενος δὲ ἐξαίφνης ὄρα τοῦτο λοι-
πὸν ἐκφερόμενον καὶ ἀρπάσας ἀπὸ τῆς κλίνης, 'προσήκει', ἔφη,
'πληρῶσαί με τὴν ὑπόσχεσιν καὶ τῷ τοῦ Θεοῦ ἀνθρώπῳ καὶ
τεθνεὸς ἀποδοῦναι'. Ἀπεκόμισεν οὖν ὡς προεῖρηκε καὶ τέθηκε
πρὸ τῶν ἀγίων ἐκείνων ποδῶν, λέγων ἐκεῖνα ἃ καὶ τοῖς οἰ-
20 κείοις εἰρήκει. Ὁ δὲ θεῖος ἄνθρωπος προτεθηκῶς τὸ παιδίον
καὶ τὰ γόνατα κλίνας ἔκειτο πρηνῆς τὸν ζωῆς καὶ θανάτου Δε-
σπότην ἀντιβολῶν. Δείλῃς δὲ ὀψίας ἀφήκε τὸ παιδίον φωνὴν καὶ
τὸν πατέρα ἐκάλεσεν. Οὕτως αἰσθόμενος ὁ θεσπέσιος ἐκεῖνος
ἀνὴρ ὡς τὴν ἰκετείαν ὁ Δεσπότης ἐδέξατο καὶ τὴν ζωὴν ἐχορήγη-
25 σεν, ἀνέστη καὶ προσκυνήσας τὸν ποιῶντα τὸ θέλημα τῶν φο-
βουμένων αὐτὸν καὶ τῆς δεήσεως αὐτῶν εἰσακούοντα, συνεπέ-
ρανε τὴν ἰκετείαν καὶ τῷ φύσαντι τὸ παιδίον ἀπέδωκε. Τοῦτο
κάγῳ ἐθεασάμην καὶ τοῦ πατρὸς τὸ θαῦμα διηγησαμένου ἀκήκοα
καὶ πολλοῖς προσήνεγκα τὸ διήγημα, ἀποστολικὸν εἰδῶς καὶ
30 πολλῆς ὠφελείας τοῖς ἀκουσομένοις ἐσόμενον πρόξενον.

τὰ ὁποῖα λαμβάνουν ὅλοι ἐκεῖνοι πού τὰ θέλουν. Πράγματι μὲ τὴν εὐλογία ἐκείνου πολλοὶ πυρετοὶ ἔσβησαν καὶ σβήνουν· πολλὰ ρίγη ἀναγκάσθηκαν νὰ φύγουν καὶ τὸ νερὸ πού εὐλογεῖται ἀπὸ τὸ δεξιὸ χέρι ἐκείνου γίνεται φάρμακο πού διώχνει μακριὰ τὸ κακό.

Ποιὸς δὲν ξέρει πῶς μὲ τὴν προσευχὴ του ἀναστήθηκε τὸ παιδί πού εἶχε πεθάνει; Διότι στὰ περίχωρα τῆς πόλεως βρίσκονταν οἱ γονεῖς του πού εἶχαν γίνει βέβαια πατέρες πολλῶν παιδιῶν, ἀλλ' ὅμως ὅλα τὰ ἔθαψαν σὲ μικρὴ ἡλικία. Ὅταν λοιπὸν γεννήθηκε αὐτὸ τὸ τελευταῖο παιδί, ὁ πατέρας ἔτρεξε στὸν ἄνθρωπο τοῦ Θεοῦ, παρακαλώντας τον νὰ ζήσει πολλὰ χρόνια καὶ ὑποσχόμενος πῶς, ἂν ζοῦσε, θὰ τὸ ἀφιέρωνε στὸ Θεό. Ἀφοῦ λοιπὸν ἔζησε τέσσερα χρόνια πέθανε. Ὁ πατέρας ἀπουσίαζε· ὅταν ἔφθασε ξαφνικὰ τὸ βλέπει νὰ κηδεύεται καὶ ἀφοῦ τὸ ἄρπαξε ἀπὸ τὸ φέρετρο εἶπε· Ἐπρέπει νὰ κρατήσω τὴν ὑπόσχεση καὶ νὰ τὸ δώσω πίσω στὸν ἄνθρωπο τοῦ Θεοῦ, ἔστω καὶ πεθαμένο'. Τὸ μετέφερε λοιπὸν, ὅπως εἶχε πεῖ πρὶν, καὶ τὸ ἔβαλε μπροστὰ στὰ ἅγια ἐκεῖνα πόδια, λέγοντας ἐκεῖνα πού εἶχε πεῖ καὶ στοὺς δικούς του. Ὁ θεῖος ἄνθρωπος τότε, ἀφοῦ ἔβαλε μπροστὰ τὸ παιδί καὶ γονάτισε, ἔπεσε πρηνῆς παρακαλώντας τὸν Κύριο τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου. Ἀργὰ τὸ δειλινὸ τὸ παιδί ἔβγαλε φωνὴ καὶ φώναξε τὸν πατέρα. Κατάλαβε ἔτσι ὁ θεσπέσιος ἐκεῖνος ἄνδρας ὅτι ὁ Δεσπότης δέχθηκε τὴν ἰκεσία του καὶ ἔδωσε τὴν ζωὴ, σηκώθηκε καί, ἀφοῦ προσκύνησε τὸν Θεὸ πού κάνει τὸ θέλημα καὶ εἰσακούει τὴν δέηση ἐκείνων πού τὸν σέβονται, ἀποτελείωσε τὴν ἰκεσία καὶ ἔδωσε πίσω τὸ παιδί στὸν γονέα. Εἶδα καὶ ἐγὼ αὐτὸ τὸ παιδί καὶ ἄκουσα τὸν πατέρα νὰ διηγεῖται τὸ θαῦμα καὶ μετέφερα σὲ πολλοὺς τὴν διήγησιν θεωρώντας τὴν ἀποστολική, ἐπειδὴ ξέρω ὅτι αὐτὸ θὰ γίνῃ αἰτία μεγάλης ὠφέλειας γιὰ ὅσους θὰ τὴν ἀκούσουν.

Μιᾶς δὲ ἢ δύο μνησθήσομαι, λίαν ἠγούμενος ἄγνωμον εἶναι σιγῇ παραδοῦναι καὶ μὴ διδάξαι τῆς εὐεργεσίας τὰ εἶδη.

Μαρκίων ὁ βδελυρὸς πολλὰς ἀσεβείας ἀκάνθας εἰς τὴν χώραν τῆς Κύρρου κατέσπειρε πόλεως. Ταύτας ἀνασπᾶν προ-
5 ρίζους πειρώμενος πάντα κάλων ἐκίνουν καὶ πάση μηχανῇ χρώμενος διετέλουν. Οἱ δὲ τῆς δι' ἐμοῦ θεραπείας ἀπολαύοντες, «ἀντὶ τοῦ ἀγαπᾶν με», προφητικῶς εἶπεῖν, «ἐνδιέβαλλόν με, καὶ ἔθεντο κατ' ἐμοῦ κακᾶ ἀντὶ ἀγαθῶν καὶ μῖσος ἀντὶ τῆς ἀγαπή-
σεώς μου». Καὶ γοητευτικαῖς χρώμενοι μαγγανείαις καὶ δαίμοσι
10 πονηροῖς συνεργοῖς κεχρημένοι ἀοράτως πολεμεῖν ἐπειρῶντο. Καί ποτε νύκτωρ ἤκέ τις βοῶν ἀλιτήριος δαίμων καὶ τῇ σύρα κεχρημένος φωνῇ· 'Τί πολεμεῖς, ὁ δεῖνα, Μαρκίωνι; Τί δήποτε δὲ τὴν πρὸς τοῦτον ἀναδέδεξαι μάχην; Τί σοι λυπηρὸν εἰργάσα-
το πῶποτε; Λῦσον τὸν πόλεμον, κατάπαυσον τὴν δυσμένειαν ἢ
15 τῇ πείρα μαθήσῃ ὅσον ἀγαθὸν ἡσυχία. Εὖ ἴσθι γὰρ ὡς πάλαι ἂν σε κατηκόντισα, εἰ μὴ τὸν τῶν μαρτύρων χορὸν σὺν Ἰακώβῳ φρουροῦντά σε ἐώρων'.

16

Ἦκουσα τούτων ἐγὼ καὶ τινι τῶν γνωρίμων πλησίον καθεύδοντι· 'Ἀκούεις', ἔφην, 'ὁ δεῖνα, τῶν λεγομένων;' Ὁ δέ,
20 'Πάντων', εἶπεν, 'ἐπήκουσα, καὶ διαναστῆναι βουλόμενος καὶ διακῶψαι καὶ γνῶναι τίς ὁ φθεγγόμενος, σοῦ χάριν ἡσυχίαν ἤγον, καθεύδειν σε τοπάσας'. Ἀναστάντες τοίνυν ἀμφοτέρω διε-
κύπτομεν καὶ οὐδένα οὔτε κινούμενον ἐωρῶμεν οὔτε φθεγγόμε-
νον ἠκούομεν. Τῶν δὲ ρημάτων ἐκείνων καὶ οἱ ἄλλοι ἡμῶν
25 ἐπήκουσαν σύνοικοι. Συνῆκα τοίνυν ὡς χορὸν μὲν μαρτύρων

φέρω μία ἢ δύο περιπτώσεις, ἐπειδὴ νομίζω ὅτι εἶναι πολὺ ἀχάριστο ν' ἀποσιωπήσω καὶ νὰ μὴ φανερώσω τοὺς τρόπους τῆς εὐεργεσίας.

Ὁ βδελυρὸς Μαρκίωνας ἔσπειρε πολλὰ ἀγκάθια ἀσέβειας στὴν περιοχή τῆς πόλεως τῆς Κύρρου. Προσπαθώντας ἐγὼ νὰ τὰ ξεριζώσω μεταχειριζόμενον κάθε τρόπο καὶ σοφίζόμενον κάθε μηχανορραφία. Ἐκεῖνοι ποὺ ἀπολάμβαναν τὴ φροντίδα μου «ἀντὶ νὰ μ' ἀγαποῦν», γιὰ νὰ μιλήσω μὲ τὴ γλώσσα τοῦ προφήτη, «μὲ συκοφαντοῦσαν καὶ μοῦ ἀνταπέδιδαν κακὰ ἀντὶ γιὰ καλὰ καὶ μίσος ἀντὶ τῆς ἀγάπης μου»⁵. Προσπαθοῦσαν νὰ μὲ πολεμοῦν ἀόρατα, χρησιμοποιοῦντας γοητευτικῆς μαγίας καὶ ἔχοντας συνεργοὺς πονηροὺς δαίμονες. Κάποια νύχτα ἦρθε ἓνας ἀσεβῆς δαίμονας κραυγάζοντας στὴ συριακὴ γλώσσα: 'Γιατί, σὺ ὁ τάδε, πολεμᾷς τὸν Μαρκίωνα; Γιὰ ποιὸν σκοπὸ ἔχεις ἀναλάβει τὸν πόλεμο ἐναντίον του; Ποιὸ κακὸ σοῦ ἔχει κάνει ποτέ; Ἄφησε τὸν πόλεμο, πάψε τὴν ἔχθρα, διαφορετικὰ θὰ μάθεις μὲ τὴν πείρα πόσο καλὴ εἶναι ἡ ἡσυχία. Διότι γινώριζε καλὰ πὼς ἀπὸ καιρὸ θὰ σὲ σκότωνα μὲ τὸ ἀκόντιο, ἂν δὲν ἔβλεπα νὰ σὲ φρουροῦν ὁ χορὸς τῶν μαρτύρων μαζί μὲ τὸν Ἰάκωβο'.

16

Ἐγὼ τὰ ἄκουσα καὶ εἶπα σὲ ἓναν ἀπὸ τοὺς γνωστούς μου ποὺ κοιμόταν κοντά μου. 'Ἐσὺ τὰ ἀκοῦς αὐτὰ ποὺ λέγονται;' Καὶ ἐκεῖνος εἶπε: 'Τὰ ἄκουσα ὅλα καλὰ καὶ ἤθελα νὰ σηκωθῶ νὰ βγῶ καὶ νὰ δῶ ποιὸς ἦταν αὐτὸς ποὺ μιλοῦσε, ἀλλὰ γιὰ χάρη σου ἡσύχαζα, ἐπειδὴ νόμιζα ὅτι κοιμᾷσαι'. Ἀφοῦ σηκωθήκαμε καὶ οἱ δύο κοιτάξαμε, ἀλλὰ δὲν εἶδαμε κανένα νὰ κινεῖται οὔτε ἀκούσαμε νὰ μιλᾷ. Ἐκεῖνα τὰ λόγια τὰ ἄκουσαν καὶ οἱ ἄλλοι ποὺ ἔμεναν στὴν ἴδια στέγη μὲ μᾶς. Κατάλαβα λοιπὸν ὅτι ὡς χορὸ τῶν μαρτύρων ἐννοοῦσε τὸ δοχεῖο μὲ τὸ λάδι τῶν μαρτύ-

5. Ψαλμ. 108,4-5.

ἔλεγε τὸ τοῦ ἐλαίου τῶν μαρτύρων ληκύθιον, ὃ παρὰ παμπόλ-
λων μαρτύρων συνειλεγμένην ἔχον τὴν εὐλογίαν παρὰ τὴν ἐμὴν
ἐξήρητο κλίνην. Καὶ τῇ κεφαλῇ δέ μου ὑπέκειτο τοῦ μεγάλου
Ἰακώβου τὸ παλαιὸν περιβόλαιον παντὸς ἔρκους ἀδαμαντίνου
5 στερρότερόν μοι γεγενημένον.

17

Καὶ ἠνίκα δὲ τῇ μεγίστῃ τούτων αὐτῶν κώμῃ προσβάλ-
λειν ἤμελλον, εἶτα πολλά τινα ἐν μέσῳ γιγνόμενα τὴν ἔξοδον
διεκώλυεν, ἔπεμψα παρὰ τὸν ἐμὸν Ἡσαΐαν, τῆς θείας συμμα-
χίας ἀντιβολῶν ἀπολαῦσαι. Ὁ δὲ· Ἐάρρει, ἔλεγε, πάντα γὰρ
10 ἐκεῖνα δίκην ἀραχνῶν διαλέλνται τὰ κωλύματα· καὶ τοῦτό με
νύκτωρ ἐδίδαξεν ὁ Θεὸς οὐκ ὄναρ σκιαγραφήσας, ἀλλ' ὕπαρ
ἐπιδείξας. Ἐώρων γάρ, ἔλεγε, τῆς ὑμνωδίας ἀρξάμενος, κατ'
ἐκεῖνο τὸ μέρος ἐν ᾧ τὰ χωρία ἐκεῖνα διάκειται, ὄφιν τινὰ πυρο-
ειδῆ ἀπὸ τῆς ἐσπέρας ἐπὶ τὴν ἔω ἐρπύζοντα καὶ διὰ μέσου τοῦ
15 ἀέρος φερόμενον. Τρεῖς δὲ εὐχὰς ἐξανύσας πάλιν ἐθεασάμην
ἐπικαμφθέντα καὶ τὸ κυκλοτερές ἐπιδείξαντα σχῆμα καὶ τῇ κε-
φαλῇ συναφθειῖσαν τὴν κέρκον. Ὀκτὼ δὲ πάλιν προσευχὰς συμ-
περάνας ἐθεασάμην διχοτομηθέντα καὶ εἰς καπνὸν διαλυθέντα'.

18

Ταῦτα αὐτὸν μὲν οὕτω προεῖδεν, ἡμεῖς δὲ ἐθεασάμεθα
20 συνομολογήσαμεν τῇ προρρήσει τὴν ἔκβασιν. Ἐωθεν μὲν γὰρ
ὑπὸ τοῦ ἀρχεκάκου ὄφεως στρατηγούμενοι, οἱ πάλαι μὲν τῆς
Μαρκίωνος συμμορίας, νῦν δὲ τῆς ἀποστολικῆς γενόμενοι φά-
λαγγος, γυμνὰ ἡμῖν ἀπὸ τῆς ἐσπέρας ὀρμῶντες τὰ ξίφη ἐδείκνυ-
ον. Περὶ δὲ τρίτην ὥραν τῆς ἡμέρας συσπειραθέντες τῆς οἰκείας
25 μόνης ἐφρόντιζον φυλακῆς, καθάπερ ὁ ὄφεις τῇ κέρκῳ τὴν κε-

ρων, τὸ ὁποῖο εἶχε μαζεμένη τὴν εὐλογία πολυάριθμων μαρτύρων, καὶ κρεμόταν κοντὰ στὸ κρεβάτι μου. Καὶ κάτω ἀπὸ τὸ κεφάλι μου βρισκόταν τὸ παλαιὸ ἔνδυμα τοῦ μεγάλου Ἰακώβου ποὺ εἶχε γίνει γιὰ μένα στερεότερο ἀπὸ κάθε ἀδαμάντινο τεῖχος.

17

“Ὅταν ἐπρόκειτο νὰ εἰσβάλω στὴ μεγαλύτερη κωμόπολή τους⁶ γιὰ νὰ χτυπήσω τὰ ἴδια κακὰ καὶ μεσολάβησαν στὸ μεταξὺ πολλὰ ποὺ μοῦ ἐμπόδιζαν τὴν ἔξοδο, ἔστειλα μήνυμα στὸν δικό μου Ἡσαΐα μὲ τὴν παράκληση ν’ ἀπολαύσω τὴ θεία συμμαχία. Καὶ αὐτὸς μοῦ εἶπε: “Ἐχε θάρρὸς, διότι ὅλα ἐκεῖνα τὰ ἐμπόδια ἔχουν διαλυθεῖ σὰν τὰ δίχτυα τῶν ἀραχνῶν· αὐτὸ μοῦ τὸ φανέρωσε ὁ Θεὸς τὴ νύχτα, ὄχι στὸν ὕπνο μου, ἀλλὰ στὸν ξύπνιο. Διότι’, ἔλεγε, ‘ὅταν ἄρχισα τὴν ὑμνωδία, ἔβλεπα σ’ ἐκεῖνο τὸ μέρος, ὅπου βρίσκεται ἐκείνη ἡ περιοχή, ἓνα πύρινο φίδι νὰ σέρνεται ἀπὸ τὴ δύση πρὸς τὴν ἀνατολή καὶ νὰ κινεῖται διὰ μέσου τοῦ ἀέρα. Μόλις τελείωσα τρεῖς προσευχὲς τὸ εἶδα πάλι νὰ λυγίζει καὶ νὰ παίρνει κυκλοτερὸ σχῆμα καὶ νὰ ἐνώνει τὸ κεφάλι μὲ τὴν οὐρά. Ἀφοῦ συμπλήρωσα ὀχτῶ προσευχὲς τὸ εἶδα νὰ κόβεται στὰ δύο καὶ νὰ διαλύεται σὲ καπνὸ’.

18

Καὶ αὐτὸς βέβαια ἔτσι τὰ προεῖδε αὐτά, ἐνῶ ἐμεῖς εἶδαμε τὸ ἀποτέλεσμα νὰ συμφωνεῖ μὲ τὴν προφητεία. Διότι ἀπὸ τὸ πρῶν μὲ τὴν ἀρχηγία τοῦ ἀρχέκακου φιδιοῦ, ἐκεῖνοι ποὺ ἀνήκαν τότε στὴ συμμορία τοῦ Μαρκίωνα καὶ τώρα ἔγιναν ὀπαδοὶ τῆς ἀποστολικῆς φάλαγγας, ὀρμώντας ἀπὸ τὰ δυτικὰ, κατὰ τὴν τρίτη ὥρα τῆς ἡμέρας, ἀφοῦ συγκεντρώθηκαν, φρόντιζαν μόνο γιὰ τὴ δική τους προφύλαξη, ὅπως ἀκριβῶς τὸ φίδι σκέπαζε τὸ κε-

6. Ἐννοοῦνται οἱ Μαρκιωνίτες.

φαλήν συνεκάλυπτεν. Ὀβδότη δὲ ὥρα σκεδασθέντες χώραν ἡμῖν ἔδοσαν τῆς εἰς τὴν κώμην εἰσόδου· καὶ παραυτίκα ἠϋρομεν ὄφιν ἐξ ὕλης χαλκοῦ πεποιημένον ὑπ' ἐκείνων προσκυνούμενον. Τὸν γὰρ κατὰ τοῦ δημιουργοῦ καὶ ποιητοῦ τῶν ὄλων προφανῶς 5 ἀναδεξάμενοι πόλεμον, τὸν ἐπάρατον ὄφιν ὡς ἐκείνου πολέμιον θεραπεύειν ἐσπούδαζον. Τοιούτων εὐεργεσιῶν παρὰ τῆς ἐμοὶ σεβασμίας κεφαλῆς ἀπωνάμην κάγώ.

19

Ἐπειδὴ δὲ εἰς τὴν τῶν θείων ἀποκαλύψεων ὁ λόγος εἰσηλθε διήγησιν, φέρε ἃ παρὰ τῆς ἀψευδοῦς ἐκείνης ἀκήκοα διηγῆ- 10 σομαι γλώττης. Διηγῆσατο δὲ οὐ φιλοτιμούμενος (πόρρω γὰρ καὶ τούτου τοῦ πάθους ἢ θεία ψυχὴ), ἀλλὰ τινος χρείας βιασαμένης εἰπεῖν ἃ κρύπτειν ἐβούλετο. Ἰκέτευον αὐτὸν ἀντιβολῆσαι τὸν τῶν ὄλων Θεὸν καθαρὸν μοι ζιζανίων ἀποφῆναι τὸ λήϊον καὶ τῶν αἰρετικῶν σπερμάτων πάμπαν ἐλευθερῶσαι· ἡνία γάρ 15 με κομιδῇ ἢ τοῦ βδελυροῦ Μαρκίωνος ἐπὶ πλεῖστον διακρατήσασα πλάνη. Ἔφη τοίνυν λιπαρούμενος· Ὅυτε ἐμοῦ οὔτε ἄλλου του δεῖ σοι πρὸς τὸν Θεὸν πρεσβευτοῦ. Ἔχεις γὰρ Ἰωάννην τὸν πάνυ, τὴν τοῦ λόγου φωνήν, τοῦ Δεσπότη τὸν πρόδρομον, ταύτην ὑπὲρ σοῦ τὴν ἰκετείαν διηνεκῶς προσκομίζοντα'. Ἐμοῦ δὲ 20 λέγοντος ὡς καὶ ταῖς τούτου πιστεύω προσευχαῖς καὶ ταῖς τῶν ἄλλων ἀγίων ἀποστόλων καὶ προφητῶν, ὧν ἔναγχος ἡμῖν τὰ λείψανα ἐκεκόμιστο· Ἐφῆ, ὡς Ἰωάννην ἔχεις τὸν βαπτιστήν'.

20

Ἄλλ' οὐδὲ οὕτω σιγὴν ἄγειν ἠνειχόμεν· πολλῶ δὲ πλεόν 25 ἐπεκεῖμην πυνθανόμενος καὶ μαθεῖν ἐφιέμενος τί δήποτε τούτου μᾶλλον ἐμνήσθη. Ὁ δέ· Ἐπιπτύξασθαι, ἔφη, ἐβουλόμην

φάλι με την ούρά. Την όγδοή ώρα, αφού σκορπίσθηκαν, μάς άφησαν έλεύθερη την είσοδο της κωμοπόλεως· και άμέσως βρήκαμε φίδι φτιαγμένο από χαλκό που το προσκυνούσαν. Διότι, αφού ανέλαβαν πόλεμο έναντίον του δημιουργού και ποιητού των όλων, όλοφάνερα φρόντιζαν να λατρεύουν το έπάρατο φίδι που ήταν έχθρός του. Τέτοιες εύεργεσίες δέχθηκα και έγώ από την σεβάσμια σε μένα κεφαλή.

19

Έπειδή όμως ο λόγος μπήκε στη διήγηση των θείων αποκαλύψεων, ως διηγηθώ αυτά που έχω άκούσει από τη γλώσσα εκείνη την άψευδή. Τα διηγήθηκε, όχι έπειδή έπιθυμούσε να τιμηθεί (διότι ή θεία αυτή ψυχή ήταν μακριά και από αυτό το πάθος), άλλ' έπειδή κάποια ανάγκη τον πίεσε να πεί αυτά που ήθελε να κρύψει. Τον ικέτευα να παρακαλέσει τον Θεό των όλων ν' αναδείξει το πνευματικό χωράφι καθαρό από ζιζάνια και να το έλευθερώσει έντελώς από τα αίρετικά σπέρματα· διότι με στενοχωρούσε ή πλάνη του μισητού Μαρκίωνα που είχε επικρατήσει σε μεγάλη έκταση. Ένω λοιπόν τον παρακαλούσα μου είπε· 'Δέν χρειάζεσαι ούτε έμένα ούτε κανένα άλλο για πρεσβευτή ένώπιον του Θεού. Διότι έχεις τον μεγάλο 'Ιωάννη, τη φωνή του Λόγου, τον πρόδρομο του Δεσπότη, που προσφέρει συνέχεια την ίκεσία για σένα'. "Όταν έγώ του έλεγα ότι έχω έμπιστοσύνη στις προσευχές αυτού και των άλλων άγίων αποστόλων και προφητών, των όποιων τα λείψανα είχαν μεταφερθεί σε μάς πριν από λίγο, είπε· "Έχε θάρρος, διότι έχεις τον 'Ιωάννη τον Βαπτιστή'.

20

'Αλλά πάλι δέν άνεχόμουν να σιωπήσω· τον ένοχλούσα πολύ περισσότερο, έρωτώντας να μάθω, γιατί άνέφερε αυτόν ιδιαίτερα. Έκεϊνος τότε είπε· 'Θά ήθελα ν' άσπασθώ τα άξιαγά-

αὐτοῦ τὰ ἐπέραστα λείψανα'. Ἐπειδὴ δὲ ἔλεγον ὡς οὐκ οἶσω ταῦτα, εἰ μὴ ἐρεῖν ὑπόσχοιτο ἃ θεασάμενος εἶη, αὐτὸς μὲν ἔδωκε τὴν ὑπόσχεσιν, ἐγὼ δὲ τῇ ὑστεραίᾳ ἐκόμισα τὰ ποθούμενα καὶ πάντας πόρρω κελεύσας γενέσθαι, ἐμοὶ μόνῳ διηγήσατο ταῦτα.

5 «Ἡνίκα», ἔφη, «τοὺς πολιούχους τούτους ἀπὸ τῆς Φοινίκης καὶ τῆς Παλαιστίνης ἀφικομένους μετὰ τῆς Δαυϊτικῆς ὑπεδέξω χορείας, ἔννοιά τίς μοι γέγονεν, εἰ τῷ ὄντι ταῦτα Ἰωάννου τοῦ πάνυ λείψανα καὶ μὴ ἄλλου του μάρτυρος ὁμωνύμου. Μετὰ μίαν τοίνυν ἡμέραν, νύκτωρ ἐγὼ μὲν ἐπὶ τὴν ὑμνωδίαν ἀνέστην·
10 ὁρῶ δὲ τινὰ λευχειμονοῦντα καί· 'ἀδελφὲ Ἰάκωβε', λέγοντα, 'εἰπέ τί δήποτε ἡμῖν ἀφικομένοις οὐχ ὑπαπήνησας;' Ἐμοῦ δὲ ἐρομένου τίνες ποτὲ εἶεν, ἀπεκρίνατο λέγων· 'Οἱ ἀπὸ Φοινίκης καὶ Παλαιστίνης τῇ προτεραίᾳ ἐληλυθότες. Καὶ πάντων ἡμᾶς ὑποδεξαμένων προθύμως καὶ τοῦ ποιμένος καὶ τοῦ λαοῦ, καὶ
15 ἀστῶν καὶ χωριτικῶν, σὺ μόνος οὐκ ἐκοινώνησας τῆς τιμῆς'. Ἡνίττετο δὲ τὴν γενομένην ἀμφιβολίαν. Εἰπεῖν τοίνυν ἔφη πρὸς ταῦτα ὅτι 'καὶ ἀπόντων ὑμῶν τε καὶ τῶν ἄλλων, ὑμᾶς τε τιμῶ καὶ τὸν τῶν ἀπάντων προσκυνῶ Θεόν'. Πάλιν δὲ τῇ ὑστεραίᾳ κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν αὐτὸς ἐκεῖνος ἐπιφανείς, "'Ορα', ἔφη,
20 'ἀδελφὲ Ἰάκωβε, τὸν ἐκεῖθεν ἐστῶτα, οὗ ἢ μὲν ἐσθῆς χιόνι κατὰ τὴν χροᾶν ἀπέικασται, κλίβανος δὲ αὐτῷ πυρὸς πρόκειται'. Ἐμοῦ δὲ τὰς ὄψεις ἐκεῖσε μεταθέντος καὶ τὸν βαπτιστὴν Ἰωάννην ὑποτοπήσαντος (καὶ γὰρ τὴν αὐτοῦ στολὴν περιεβέβλητο καὶ τὴν χεῖρα ὡς βαπτίζων προέτεινεν), 'Αὐτός ἐστιν', ἔφη, 'ὄν
25 ὑπέλαβες εἶναι'».

21

«Καὶ ἄλλοτε δέ, ἡνίκα», ἔφη, «εἰς τὴν πρώτην νύκτωρ ἀπήεις κώμην παιδεύσων ὡς στασιατάς, καὶ σπουδαιοτέραν τῷ Θεῷ προσενεγκεῖν εὐχὴν παρρηγγυήσας, ἄγρυπνος διετέλεσα

πητα λείψανα'. Όταν τοῦ εἶπα ὅτι δὲν θὰ τὰ φέρω, ἐὰν δὲν μοῦ ὑποσχόταν νὰ μοῦ πεῖ αὐτὰ ποῦ εἶχε δεῖ, αὐτός ἔδωσε τὴν ὑπόσχεση καὶ ἐγὼ τὴν ἐπόμενη ἔφερα αὐτὰ ποῦ ποθοῦσε καὶ ἀφοῦ τοὺς πρόσταξε ὅλους ν' ἀπομακρυνθοῦν, τὰ διηγήθηκε μόνο σὲ μένα.

«Όταν», εἶπε, «ὑποδέχθηκες τοὺς πολιούχους αὐτοὺς, ποῦ ἦρθαν ἀπὸ τὴ Φοινίκη καὶ τὴν Παλαιστίνη, μὲ δαβητικούς ψαλμούς, μοῦ γεννήθηκε κάποια ἀμφιβολία ἐὰν πραγματικὰ ἦταν αὐτὰ τὰ λείψανα τοῦ μεγάλου Ἰωάννη ἢ κάποιου ἄλλου μάρτυρα ποῦ εἶχε τὸ ἴδιο μ' αὐτὸν ὄνομα. Μετὰ ἀπὸ μία μέρα λοιπὸν ἐγὼ σηκώθηκα νύχτα γιὰ τὴν ὑμνωδία· βλέπω τότε κάποιον λευκοφορεμένο νὰ μοῦ λέγει: "Ἀδελφὲ Ἰάκωβε, γιὰ ποιὸ λόγο δὲν βγῆκες νὰ μᾶς προῦπαντήσεις, ὅταν ἐρχόμασταν;" Όταν ἐγὼ ρώτησα, ποιοὶ ἦταν, μοῦ ἀποκρίθηκε λέγοντας: "Ἐκεῖνοι ποῦ εἶχαν ἔρθει τὴν προηγούμενη μέρα ἀπὸ τὴ Φοινίκη καὶ τὴν Παλαιστίνη. Καὶ ἐνῶ ὅλοι μᾶς ὑποδέχθηκαν πρόθυμα καὶ ὁ ποιμένας καὶ ὁ λαὸς καὶ οἱ ἀστοὶ καὶ οἱ χωρικοί, ἐσὺ μόνο δὲν ἔλαβες μέρος στὴν τιμῆ". Ἐννοοῦσε τὴν ἀμφιβολία ποῦ μοῦ εἶχε γεννηθεῖ. Εἶπε λοιπὸν ὅτι ἀπάντησε σ' αὐτὰ καὶ εἶπε: "Καὶ ὅταν ἀπουσιάζετε σεῖς καὶ οἱ ἄλλοι, τιμῶ καὶ σᾶς καὶ προσκυνῶ τὸν Θεὸ τῶν ὅλων". Πάλι τὴν ἐπόμενη τὴν ἴδια ὥρα παρουσιάσθηκε ὁ ἴδιος καὶ εἶπε: "Δές, ἀδελφὲ Ἰάκωβε, ἐκεῖνον ποῦ στέκεται ἐκεῖ, τοῦ ὁποίου τὸ ἐνδύμα φαίνεται σὰν τὸ χρῶμα τοῦ χιονιοῦ καὶ μπροστὰ του βρίσκεται ἓνας κλίβανος μὲ φωτιά". Ἐγὼ ἔστρεψα τὰ μάτια ἐκεῖ καὶ νόμιζα πὼς ἦταν ὁ Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής· διότι φοροῦσε τὴ στολή του καὶ ἄπλωνε τὸ χέρι του σὰν νὰ βάπτιζε. "Αὐτὸς εἶναι", εἶπε, "ποῦ ὑπέθεσες ὅτι εἶναι".

21

»Καὶ ἄλλοτε πάλι, εἶπε, ὅταν ἔφυγες νύχτα πρὸς τὴν πρώτη κωμόπολη γιὰ νὰ τιμωρήσεις τοὺς στασιαστὲς καὶ μοῦ παρήγγειλες νὰ προσφέρω θερμότερη προσευχὴ στὸ Θεό, ἐμει-

τὸν Δεσπότην ἀντιβολῶν· εἶτα φωνῆς ἀκήκοα λεγούσης·
 'Μηδὲν δείσης, Ἰάκωβε· ὁ γὰρ μέγας Ἰωάννης ὁ βαπτιστῆς
 παννύχιον ἀντιβολεῖ τὸν τῶν ὄλων Θεόν· πολὺς γὰρ ἂν ἐγεγόνει
 φόνος, εἰ μὴ ταῖς ἐκείνου πρεσβείαις ἐσβέσθη τοῦ διαβόλου τὸ
 5 θράσος'».

Ταῦτά μοι διηγησάμενος, παρηγγύησε μόνον εἰδέναί καὶ
 μὴ λαβεῖν ἄλλους συνίστορας. Ἐγὼ δέ γε ὠφελείας ἔνεκεν οὐ
 μόνον πολλοῖς προσήνεγκα τὸ διήγημα, ἀλλὰ καὶ συγγραφῇ πα-
 ραδίδωμι.

22

10 Καὶ Ἰωσήφ δὲ τὸν πατριάρχην τεθεῶσθαι ἔφη καὶ τὴν κε-
 φαλὴν πολιὸν καὶ τὸ γένειον καὶ ἐν γήρῳ τῆς ὥρας ἀφιέντα τὴν
 αἴγλην καὶ ἐν ἀρετῆς ἀκρότητι ἔσχατον ἑαυτὸν τῶν ἀγίων ὀνο-
 μάζοντα. «Ἐμοῦ» γάρ, φησί, «πρῶτον αὐτὸν λέγοντος τῶν τῆς
 θήκης αὐτῶ κοινωνούντων, αὐτὸς ἑαυτὸν ἔσχατον ὠνόμαζεν».

23

15 Διηγήσατο δέ μοι καὶ τὰς γεγενημένας αὐτῶ ὑπὸ τῶν πο-
 νηρῶν δαιμόνων παντοδαπὰς προσβολὰς. «Εὐθύς μὲν γάρ»,
 ἔλεγε, «ταύτης μοι τῆς πολιτείας ἀρξαμένῳ γυμνὸς ἐωρᾶτό τις,
 Αἰθίοπος ἔχων τὸ εἶδος, πῦρ ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν ἀφιεῖς. Ἐγὼ δὲ
 ὄρῶν δέους τε ἐνεπιμπλάμην καὶ εἰς εὐχὴν ἐτρεπόμην καὶ μετα-
 20 λαβεῖν οὐκ ἠνείχόμην τροφῆς· κατ' ἐκεῖνον γὰρ ἐπεφαίνετο τὸν
 καιρόν. Ὡς δὲ ἑπτὰ καὶ ὀκτὼ καὶ δέκα διήλθον ἡμέραι καὶ ἄσι-
 τος διετέλουν, τέλος τῆς πονηρᾶς ἐφόδου καταφρονήσας, καθή-
 μενος τῆς τροφῆς μετελάμβανον. Ὁ δὲ ταύτην μου τὴν μεγαλο-
 φροσύνην οὐκ ἐνεγκὼν ράβδῳ παῖειν ἠπεῖλει. Ἐγὼ δέ, ἔφη,
 25 ἔλεγον· Ἐἰ μὲν ἐπιτέτραπαι παρὰ τοῦ τῶν ὄλων Δεσπότη, παῖε

να ἄγρυπνος παρακαλῶντας τὸν Δεσπότη. Ἔπειτα ἄκουσα φωνὴ νὰ λέγει· ‘Μὴ φοβηθεῖς τίποτε, Ἰάκωβε· διότι ὁ μέγας Ἰωάννης ὁ Βαπτιστὴς ὅλη τὴ νύχτα παρακαλεῖ τὸν Θεὸ τῶν ὄλων· θὰ γινόταν μεγάλη σφαγὴ, ἐὰν δὲν σβηνόταν μὲ τὶς πρεσβεῖες ἐκείνου τὸ θράσος τοῦ διαβόλου’».

Ἄφοῦ μοῦ τὰ διηγήθηκε αὐτὰ μοῦ παρήγγειλε νὰ τὰ ξέρω μόνο ἐγὼ καὶ νὰ μὴ τὰ κοινοποιήσω σὲ ἄλλους. Ἐγὼ ὅμως γιὰ κοινὴ ὠφέλεια ὄχι μόνο πρόσφερα τὴ διήγηση σὲ πολλούς, ἀλλὰ τὴν παραδίδω καὶ μὲ τὸ σύγγραμμα.

22

Μοῦ εἶπε ἀκόμα ὅτι εἶδε καὶ τὸν πατριάρχη Ἰωσήφ μὲ κατάλευκο κεφάλι καὶ γένειο, καὶ πού, ἐνῶ ἦταν σὲ βαθειὰ γηραιά, ἀκτινοβολοῦσε, καὶ ἐνῶ βρισκόταν στὴν κορυφὴ τῆς ἀρετῆς ὀνόμαζε τὸν ἑαυτό του τελευταῖο ἀπὸ τοὺς ἀγίους. ‘Διότι’, εἶπε, ‘ἐνῶ ἐγὼ ἔλεγα ὅτι αὐτὸς εἶναι πρῶτος ἀπὸ ὅσους εἶναι στὴν ἴδια λειψανοθήκη, αὐτὸς ὀνόμαζε τὸν ἑαυτό του τελευταῖο’.

23

Μοῦ διηγήθηκε καὶ τὶς διάφορες ἐπιθέσεις πού τοῦ εἶχαν κάνει οἱ πονηροὶ δαίμονες. Διότι ἔλεγε· ‘Ἀμέσως μόλις ἄρχισα τὴν ἀσκητικὴ ζωὴ μοῦ φνερώθηκε ἓνα γυμνὸς πού εἶχε τὴ μορφή Αἰθίοπα, καὶ ἀπὸ τὰ μάτια του ἔβγαζε φωτιά. Ἐγὼ ὅταν τὸν εἶδα γέμισα φόβο, ἐπιδόθηκα στὴν προσευχὴ καὶ δὲν μπορούσα νὰ βάλω στὸ στόμα μου τροφή· διότι ἐμφανίζόταν τὴν ὥρα τοῦ φαγητοῦ. Ὅταν πέρασαν ἑπτὰ καὶ ὀκτῶ καὶ δέκα μέρες καὶ ἐγὼ ἔμενα νηστικός, στὸ τέλος, περιφρονώντας τὴν πονηρὴ ἐπίθεση, κάθισα καὶ ἔτρωγα. Αὐτὸς ὅμως δὲν ἀνέχθηκε τὴν καρτερίαν μου καὶ ἀπειλοῦσε νὰ μὲ χτυπήσει μὲ ράβδο. Ἐγὼ’, εἶπε, ‘ἔλεγα· Ἐὰν σοῦ ἐπιτράπηκε ἀπὸ τὸν Δεσπότη τῶν ὄλων, χτύπα, καὶ θὰ δεχθῶ μὲ εὐχαρίστηση τὸ χτύπημα σὰν νὰ μὲ χτυπᾷ Ἐκεῖ-

καὶ δέξομαι μεθ' ἡδονῆς τὴν πληγὴν, ὡς ὑπ' ἐκείνου παιόμενος. Εἰ δὲ μὴ ἐπετράπης, οὐ παίσεις, κἄν μυριάκις λυπήσης'. Τούτων ἀκούσας ἐδραπέτευσε τότε.

24

» Ἀλλὰ πάλιν κρύβδην διετέλει λυτῶν. Τὸ γὰρ δῖς μοι 5 τῆς ἐβδομάδος κάτωθεν κομιζόμενον ὕδωρ ὑπαπαντῶν τῶ κομίζοντι καὶ τὸ ἐμὸν εἶδος μιμούμενος ἐλάμβανε καὶ ἀπιέναι κελεύων ἐκεῖνον ἐξέχει τὸ νᾶμα. Καὶ τοῦτο οὐ δῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ τρῖς ποιήσας τὸ τοῦ δίψους μοι ἐπεστράτευσε πάθος. Σφόδρα δὲ ἀνιαθεῖς ἠρόμην τὸν εἰωθότα κομίζειν· 'Τί δῆποτε πέντε καὶ 10 δέκα διελθουσῶν ἡμερῶν οὐκ ἐκόμισας ὕδωρ;'. 'Ὁ δὲ τρῖς ἔλεγεν ἤδη καὶ τετράκις κεκομικέναι καὶ με τοῦτο δεδέχθαι. 'Καὶ ποῦ', ἔφην ἐγὼ, 'τοῦτο παρὰ σοῦ φέροντος ἐδεξάμην;'. Ὡς δὲ τὸν τόπον ὑπέδειξε, 'Κἄν μυριάκις', ἔφην, 'ἐκεῖ με θεάση παραγινόμενον, μὴ δῶς τὸ ἀγγεῖον, ἕως εἰς τοῦτον ἀφίκη τὸν τόπον'.

25

15 » Οὕτω καὶ ταύτην αὐτοῦ τὴν ἐπιβουλήν διαλύσας, αὐθις ἐτέρας ἐπειράθην. Βοῆ γὰρ νύκτωρ χρησάμενος ἔφη ὅτι 'σὲ τοσαύτης δυσωδίας ἐμπλήσω καὶ τοσαύτην δύσκλειαν κατασκεδάσω, ὡς μηδένα σε μηδαμόθεν θεάσασθαι ἄνθρωπον'. Ἐγὼ δέ, ἔφη, πρὸς ταῦτα ἀπεκρινάμην ὅτι 'σοὶ χάριν ὁμολογήσω· 20 ἄκων γὰρ εὐεργετήσεις τὸν δυσμενῆ, πλέον ἐντροφᾶν τῇ τοῦ Θεοῦ μνήμῃ παρασκευάζων. Σχολῆς γὰρ πλείονος ἀπολαύων ἔργον σχήσω διηνεκὲς τοῦ θείου κάλλους τὴν φαντασίαν'. Ὀλίγων τοίνυν διελθουσῶν ἡμερῶν, μεσούσης ἡμέρας τὴν εἰωθυῖαν λειτουργίαν ἐπιτελῶν, ὁρῶ, ἔφη, δύο κατιούσας ἐκ τοῦ ὄρους 25 γυναῖκας. Ἐγὼ δὲ τὸ ἄηθες δυσχεράνας καὶ λίθοις βαλεῖν ἐπι-

νος. Ἐὰν δὲν σοῦ δόθηκε ἄδεια, δὲν θὰ μὲ χτυπήσεις ἀκόμα καὶ χίλιες φορές νὰ λυσσαῖξεις'. Ἀκούοντας ἐκεῖνος αὐτὰ, δραπέτευσε.

24

Ἄλλὰ πάλι ἔμενε κρυμμένος γεμάτος λύσσα. Πράγματι συναντώντας ἐκεῖνον ποῦ μοῦ ἔφερνε νερὸ ἀπὸ κάτω δύο φορές τὴ βδομάδα καὶ λαμβάνοντας τὴ δική του μορφή, ἔπαιρνε τὸ νερὸ καὶ ἀφοῦ τὸν πρόσταζε νὰ φύγει, τὸ ἔχυνε ἔξω. Καὶ αὐτὸ δὲν τὸ ἔκανε μόνο δύο φορές, ἀλλὰ καὶ τρεῖς· ἔτσι μὲ πολεμοῦσε μὲ τὸ πάθος τῆς δίψας. Ἐπειδὴ στενοχωρήθηκα πάρα πολύ, ρώτησα αὐτὸν ποῦ συνήθιζε νὰ μοῦ φέρνει νερὸ· 'Γιατί ἀλήθεια δὲν μοῦ ἔφερες νερὸ, ἂν καὶ πέρασαν πέντε καὶ δέκα ἡμέρες;' Ἐκεῖνος ἔλεγε ὅτι μοῦ εἶχε ἤδη φέρει τρεῖς καὶ τέσσερις φορές καὶ ὅτι τὸ εἶχα πάρει. 'Καὶ ποῦ τὸ πῆρα', εἶπα, 'ὅταν μοῦ τὸ ἔφερες;' Ὅταν μοῦ ἔδειξε τὸ μέρος, εἶπα· 'Ἀκόμα καὶ ἂν μύριες φορές μὲ δεῖς νὰ ἔλθω ἐκεῖ, νὰ μὴ μοῦ δώσεις τὸ δοχεῖο, ὡς ποῦ νὰ φθάσεις σ' αὐτὸ ἐδῶ τὸ μέρος'.

25

Ἀφοῦ τοῦ διέλυσα μ' αὐτὸν τὸν τρόπο καὶ αὐτὴ τὴν ἐπίθεση, ἀμέσως ἐπιχείρησε ἄλλες. Τὴ νύχτα κραυγάζοντας εἶπε· 'Θὰ σὲ γεμίσω μὲ τόση δυσσομία καὶ θὰ σοῦ κάνω τόση κακὴ δυσφήμιση, ὥστε κανένας ἄνθρωπος ἀπὸ πουθενὰ νὰ μὴ θέλει νὰ σὲ δεῖ'. Ἐγὼ τοῦ ἀποκρίθηκα σ' αὐτὰ καὶ εἶπα· 'Θὰ σοῦ ὀφείλω χάρη, διότι χωρὶς νὰ θέλεις θὰ εὐεργετήσεις τὸν δύστυχο, νὰ βρίσκει περισσότερὴ εὐχαρίστηση μὲ τὸ νὰ σκέφτεται τὸν Θεό. Διότι θὰ ἔχω περισσότερο χρόνο ν' ἀπολαμβάνω συνέχεια τὴ φαντασία τοῦ θείου κάλλους'. Ἀφοῦ πέρασαν λοιπὸν λίγες μέρες, τὸ μεσημέρι ποῦ ἔκανα τὴ συνηθισμένη λειτουργία, βλέπω, εἶπε, δύο γυναῖκες νὰ κατεβαίνουν ἀπὸ τὸ βουνό. Ταραγμένος ἀπὸ τὸ ἀσυνήθιστο θέαμα ἐπιχείρησα νὰ τὶς χτυπήσω μὲ πέτρες· ἀλλὰ θυμήθηκα τὴν ἀπειλὴ τοῦ κακοποιοῦ καὶ

χειρήσας, τῆς τοῦ ἀλάστορος ἀπειλῆς ἐμνήσθην καὶ ταύτην ὑπέλαβον εἶναι τὴν δύσκλειαν. Ἐφθην τοίνυν βοήσας ὡς, εἰ καὶ τοῖς ὤμοις ἐπικαθίσαιεν, οὐ βαλῶ τοῖς λίθοις, οὐδὲ διῶξω, μόνη δὲ χρήσομαι τῇ προσευχῇ. Ἐγὼ μὲν οὖν ταῦτα ἔφην, αἱ δὲ 5 φρουροὶ ἐγίγνοντο καὶ τῷ λόγῳ συνεπληροῦτο τῆς θεᾶς ἡ φαντασία.

26

»Μετὰ ταῦτα πάλιν, νύκτωρ ἐγὼ μὲν, ἔφη, προσηυχόμεν, ὀχήματος δὲ κτύπος ἐφέρετο καὶ ἠνιόχου βοῆ καὶ ἵππων χρεμετιζόντων· ἐμὲ δὲ τοῦ πράγματος τὸ καινὸν ἐθορύβησεν· ἐνενόουν γὰρ ὡς οὔτε ἄρχων ἐπεδήμει τότε τῇ πόλει οὔτε ὀχημάτων 10 ἡ ὁδὸς ἦν οὔτε ὁ καιρὸς τοῖς ὀχήμασιν ἐπιτήδειος. Ἐμοῦ δὲ ταῦτα λογιζομένου, θόρυβός τις πλήθους ἠκούετο προσπελάζοντος καὶ τινες ἐβόων ἠγούμενοι ραβδοφόροι, συρίττοντες καὶ ἀπελαύνοντες ἐκ τοῦ μέσου τοὺς πλείους καὶ εὐτρεπῆ ποιοῦντες τῷ ἠγουμένῳ τὴν πάροδον. Ὡς δὲ σφόδρα μοι πελάζειν ἔδοξαν, εἰ- 15 πον, ἔφη· Ἔτις εἶ; Καὶ πόθεν ἦκεις; Καὶ τίνος δεόμενος κατὰ τοῦτον ἐλήλυθας τὸν καιρὸν; Μέχρι τίνος παίζεις, ὦ ταλαίπωρε, καὶ τῆς θείας μακροθυμίας καταφρονεῖς; Τούτο ἐγὼ μὲν ἔλεγον πρὸς ἔω τετραμμένος καὶ τῷ Θεῷ τὴν ἰκετείαν προσφέρων. Ὁ δὲ ὥσε μὲν, καταβαλεῖν δὲ οὐκ ἴσχυσεν (ἡ γὰρ θεία χάρις ἀντέ- 20 σχεν) καὶ παραυτίκα φρουρὰ πάντα ἐκεῖνα ἐγένετο».

27

Ἐλεγε δὲ καὶ κατὰ τὸν τῶν ἀλιτηρίων ἐκείνων ληστῶν καιρὸν, ὅτε ἐξ Ἰσαυρίας ὀρμώμενοι τῆς ἔω τὰ πλεῖστα ἐμπήσαντες ἐληΐσαντο, δεδιέναι σφόδρα οὐ τὴν σφαγὴν (οὐ γὰρ οὕτω φιλοσώματος ἦν), ἀλλὰ τὸν ἀνδραποδισμόν καὶ τὴν αἰχμαλω- 25 σίαν καὶ τῆς ἀσεβείας καὶ παρανομίας τὴν θεωρίαν. Τούτου δὲ τοῦ δέους αἰσθόμενος ὁ διάβολος (ἤκουσε γὰρ αὐτοῦ πολλάκις πρὸς τοὺς γνωρίμους ἐκφώναντος) μιμεῖται νύκτωρ ὀλολυγὴν

νόμισα πὼς αὐτὴ εἶναι ἡ δυσφήμιση. Πρόφθασα λοιπὸν νὰ κραυγάσω, ὅτι καὶ ἂν ἀκόμα καθίσουν στοὺς ὤμους μου, δὲν θὰ τὶς χτυπήσω μὲ πέτρες, οὔτε θὰ τὶς διώξω, ἀλλ' ἀπλῶς θὰ χρησιμοποιοῦμαι τὴν προσευχή. Αὐτὰ εἶπα ἐγὼ καὶ ἐκεῖνες χάθηκαν καὶ τὸ φανταστικὸ θέαμα ἐξαφανίσθηκε μαζί μὲ τὰ λόγια.

26

Ἐπειτα ἀπὸ αὐτὰ πάλι, εἶπε, προσευχόμεον καὶ ἀκούστηκαν κτύπος καὶ ἄμαξα, φωνὴ ἡνιόχου καὶ χρεμεντίσματα ἀλόγων. Μὲ ἀνησύχησε τὸ ἀσυνήθιστο αὐτὸ πράγμα· διότι σκεπτόμουν ὅτι οὔτε ἄρχοντας βρισκόταν τότε στὴν πόλη, οὔτε ὁ δρόμος ἦταν γιὰ ἀμάξια, οὔτε ὁ καιρὸς ἦταν κατάλληλος γιὰ ἀμάξια. Ἐνῶ σκεπτόμουν αὐτά, ἀκούσθηκε ἓνας θόρυβος ἀπὸ πλῆθος πού πλησίαζε· μερικοὶ ραβδοῦχοι πού πήγαιναν μπροστὰ φώναζαν, σφύριζαν καὶ ἔδιωχναν ἀπὸ τὴ μέση τὰ πλήθη καὶ ἀνοίγαν τὸν δρόμο στὸ διοικητή. Ὅταν μοῦ φάνηκε ὅτι πλησίασαν πολὺ, εἶπα, λέγει· Ἐποῖός εἶσαι; Καὶ ἀπὸ ποῦ ἔρχεσαι; Καὶ τί θέλεις καὶ ἦρθες αὐτὴ τὴν ὥρα; Ὡς πότε θὰ παίξεις, ταλαίπωρε, καὶ θὰ περιφρονεῖς τὴ θεία μακροθυμία; Αὐτὸ τὸ ἔλεγα στραμμένος στὴν Ἀνατολὴ καὶ προσφέροντας ἱκεσία στὸ Θεό. Ἐκεῖνος ἐπιτέθηκε, δὲν μπόρεσε ὅμως νὰ νικήσει (διότι ἐμπόδισε ἡ θεία χάρις) καὶ ἔτσι ὅλα ἐκεῖνα φάνηκαν μάταια.

27

Ἐλεγε ἀκόμα ὅτι τὴν ἐποχὴ ἐκείνων τῶν ἐγκληματικῶν ληστῶν, πού, ξεκινώντας ἀπὸ τὴν Ἰσαυρία, πυρπόλησαν τὰ περισσότερα μέρη τῆς Ἀνατολῆς καὶ τὰ λεηλάτησαν, εἶχε πάρα πολὺ φοβηθεῖ ὄχι τὴ σφαγὴ (διότι δὲν ἀγαποῦσε τόσο τὴ ζωὴ), ἀλλὰ τὴ σκλαβιά καὶ τὴν αἰχμαλωσία καὶ τὸ θέαμα τῆς ἀσέβειας καὶ τῆς παρανομίας. Ὅταν ὁ διάβολος κατάλαβε αὐτὸν τὸν φόβο (διότι τὸν ἄκουσε νὰ τὸ λέγει πολλὰς φορὲς στοὺς γνωστούς) μιμήθηκε τὴ νύχτα τὸ κλάμα γυναικῶν. Ἐμοῦ φάνη-

γυναικῶν. «Ἐγὼ δέ», ἔφη, «ἀκούειν ἐδόκουν ὡς ἤκοιεν οἱ πολέμιοι καὶ ὡς πῦρ ταῖς κόμαις ἐμβάλλοιεν. Εὐθὺς τοίνυν δίχα τῆς κεφαλῆς διακρίνας τὰς κόμας, καὶ τὰς μὲν ἐκ δεξιῶν, τὰς δὲ ἐξ εὐωνύμων διὰ τῶν ὠμῶν ἐπὶ τὸ στῆθος μετενεγκῶν εὐτρεπῆ
5 πρὸς τὴν τοῦ ξίφους τομῆν τὸ αὐχένα ἐποίουν, ἵνα, σύντομον δεξάμενος τὴν πληγὴν, τῆς ἀπευκτῆς ἐκείνης ἀπαλλαγῶ θεωρίας. Οὕτω πᾶσαν ἐκείνην διατελέσας τὴν νύκτα καὶ διηνεκῶς τὴν ἐκείνων ἔφοδον προσδεχόμενος, ἐπειδὴ ἡμέρα ἐγένετο καὶ ἤκόντινες, ἐπυθόμην τί περὶ τῶν Ἰσαύρων εἶεν ἀκηκοότες. Οἱ δὲ
10 ἔλεγον μηδὲν ἐν ταύταις ἐγνωκέμαι ταῖς ἡμέραις. Καὶ οὕτω», φησὶν, «ἐπέγγων διαβολικὴν κάκεινην εἶναι τὴν φαντασίαν».

28

«Ἄλλοτε δέ», ἔφη, νέφω σφριγῶντι ἀπεικασθεῖς ὥρα λάμποντι καὶ κόμη ξανθῆ κεκοσμημένῳ, προσῆει μειδιῶν ἅμα καὶ παίζων. Ἐγὼ δέ», ἔφη, «τῷ θυμῷ καθοπλισθεῖς ἐξήλαυνον
15 λοιδορούμενος. Ὁ δὲ ἐπέμενε ἐταιρικὸν βλέπων καὶ τῷ τε μειδιάματι τῷ τε φθέγματι ἡδονὴν ἀναβλύζων. Τότε τοίνυν πλεῖον τὸν θυμὸν παραθήξας· Ἐλεγον, Ἐλεγον, Ἐλεγον, ‘πᾶσαν τὴν οἰκουμένην περινοστεῖν καὶ πᾶσι τοιαύτας προσφέρειν ἐπιβουλάς;’. Ὁ δὲ ἔλεγε μὴ μόνος εἶναι, ἀλλὰ πλῆθος δαιμόνων κατὰ πᾶσαν
20 ἐσκεδάσθαι τὴν οἰκουμένην τοιαῦτα παιζόντων ὁμοῦ καὶ σπουδαζόντων. Τῆ γὰρ δοκούση παιδιᾷ σπουδάξουσιν ἅπασαν ἀφανίσαι τῶν ἀνθρώπων τὴν φύσιν. Ἄλλὰ σύ γε ἄπιθε’, ἔφην, ‘τοῦ Χριστοῦ σοι κελεύοντος τοῦ λεγεῶνα ὄλην διὰ τῶν χοίρων τῷ
βυθῷ παραπέμψαντος’. Ἦκουσεν ἅμα καὶ ἔφυγεν, οὔτε τῆς δε-
25 σποτικῆς προσηγορίας τὴν δύναμιν φέρων οὔτε τῆς οἰκετικῆς φιλοσοφίας τὴν αἴγλην βλέπειν δυνάμενος».

29

Καὶ ἄλλα δὲ πλείονα τούτων εἰδὼς διηγήματα, συγγρά-

κε', εἶπε, 'ὅτι ἄκουγα νὰ φθάνουν οἱ ἐχθροὶ καὶ νὰ βάζουν φωτιά στὰ χωριά. Ἀμέσως λοιπὸν χώρισα τὰ μαλλιά τοῦ κεφαλιοῦ μου σὲ δύο μέρη, καὶ τὰ ἔφερα ἀπὸ τοὺς ὠμούς στο στήθος, ἄλλα δεξιὰ καὶ ἄλλα ἀριστερά· ἔτσι ἐτοίμασα τὸν αὐχένα γιὰ τὴν τομὴ τοῦ ξίφους, ὥστε ν' ἀπαλλαγῶ γρήγορα ἀπὸ τὸ ἀποτρόπαιο ἐκεῖνο θέαμα, ἀφοῦ δεχθῶ τὸ χτύπημα. Μ' αὐτὸν τὸν τρόπο πέρασα ὅλη ἐκείνη τὴ νύχτα, περιμένοντας συνέχεια τὴν ἐπίθεση ἐκείνων· ὅταν ξημέρωσε καὶ ἔφθασαν μερικοί, ζήτησα νὰ μάθω, τί εἶχαν ἀκούσει γιὰ τοὺς Ἰσαύρους. Ἐκεῖνοι ἔλεγαν ὅτι δὲν εἶχαν μάθει τίποτα ἐκεῖνες τὶς ἡμέρες. Ἔτσι, λέγει, κατάλαβα ὅτι ἐκείνη ἢ φαντασία ἦταν διαβολικὴ'.

28

«Ἄλλοτε πάλι», εἶπε, «παίρνοντας τὴ μορφὴ νέου γεμάτου ζωντάνια πὺ ἔλαμπε ἀπὸ νειάτα καὶ εἶχε ὠραῖα ξανθὰ μαλλιά, παρουσιάσθηκε μπροστά μου χαμογελώντας καὶ παίζοντας. Ἐγώ», εἶπε, «γεμάτος θυμὸ τὸν ἔδιωξα προσβάλλοντάς τον. Ἐκεῖνος ἐπέμενε κυττάζοντάς με σὰν ἑταίρα, ἀναβλύζοντας ἡδονὴ ἀπὸ τὸ χαμόγελο καὶ ἀπὸ τὰ λόγια. Τότε εἶπα μὲ μεγαλύτερο θυμὸ· 'Πῶς ἔχεις τὴ δύναμη νὰ τριγυρνᾷς ὅλη τὴν οἰκουμένη καὶ νὰ κάνεις σὲ ὄλους τέτοιες ἐπιθέσεις;' Καὶ ἐκεῖνος ἔλεγε, ὅτι δὲν εἶναι μόνος, ἀλλὰ πλῆθος δαιμόνων ἔχει σκορπισθεῖ σὲ ὅλη τὴν οἰκουμένη πὺ μ' αὐτὸν τὸν τρόπο παίζουν καὶ συγχρόνως προσπαθοῦν ν' ἀφανίσουν ὅλη τὴν φύση τῶν ἀνθρώπων. Ἄλλὰ ἐσύ, τοῦ εἶπα, φύγε μακριά, διότι σὲ διατάζει ὁ Χριστὸς πὺ καταπόντισε στὸ βυθὸ ὀλόκληρη λεγεῶνα ἀπὸ χοίρους'. Μόλις τὸ ἄκουσε αὐτὸ ἔφυγε, διότι δὲν μπορούσε οὔτε νὰ ὑποφέρει τὴ δύναμη τοῦ ὀνόματος τοῦ Δεσπότη οὔτε νὰ βλέπει τὴ λάμψη τῆς δουλικῆς ἀσκητικῆς ζωῆς».

29

Ἄν καὶ γνωρίζω κι ἄλλες διηγήσεις, δὲν θέλω νὰ τὶς γρά-

7. Βλ. Ματθ. 8,28-34. Μαρκ. 5,1-20, Λουκᾶ 8,26-33.

φειν οὐ βούλομαι μὴ τοῖς ἀσθενεστέροις τὸ πλῆθος ἀπιστίας γένηται πρόφασις. Τοῖς μὲν γὰρ ὁρῶσι τὸν θεῖον ἄνθρωπον οὐδὲν τοιοῦτον λεγόμενον ἀπίθανον καταφαίνεται, τῆς ὁρωμένης ἀρετῆς τὰ λεγόμενα βεβαιούσης. Ἐπειδὴ δὲ καὶ εἰς τοὺς ὕστερον 5 ἔσομένους τὸ τοῦ διηγήματος διαβήσεται σύγγραμμα, ἀπιστότερα δὲ τοῖς πολλοῖς τὰ ὦτα τῶν ὀφθαλμῶν, τῇ ἀσθενείᾳ τῶν ἀκουόντων μετρήσωμεν τὴν διήγησιν.

30

Τούτῳ τοίνυν ὠκοδόμησαν μὲν καὶ ἄλλοι σηκὸν μέγιστον ἐν τῇ πελαζούσῃ κώμῃ οὐ πολλοὺς ἀφεστῶτα σταδίους, κατε- 10 σκεύασα δὲ κάγῳ θήκην ἐν τῷ τῶν καλλινίκων ἀποστόλων σηκῷ. Ἀλλὰ τοῦτο μαθὼν ὁ θεῖος ἄνθρωπος πολλά με πολλάκις ἐλιπάρησεν ἐν ἐκείνῳ τῷ ὄρει ταφῇ παραδοῦναι τὸ σῶμα. Ἐγὼ δὲ εἶπον πολλάκις ὡς οὐ προσήκει τὸ τῆς παρούσης ζωῆς ἀμελήσαντα ταφῆς ποιήσασθαι πρόνοϊαν. Ὡς δὲ τοῦτο αὐτῷ 15 καταθύμιον εἶδον, ἐπένευσά τε καὶ συνεθέμην καὶ τὴν λάρνακα τμηθῆναι τε καὶ κομισθῆναι ἄνω πεποίηκα. Ἐπεὶ δὲ τὸν λίθον ὑπὸ τῆς πάχνης διαφθειρόμενον εἶδον, μικρὸν οἰκίσκον ἐπέτρεψα γενέσθαι τῇ λάρνακι. Ἐπειδὴ δὲ ἐκέλευσε καὶ τὴν οἰκοδομὴν συμπεράναντες τὸν ὄροφον ἐπεθήκαμεν, 'Οὐκ ἀνέξομαι', ἔφη, 20 'τοῦτον Ἰακώβου καλεῖσθαι τάφον, ἀλλὰ βούλομαι τῶν καλλινίκων μαρτύρων τοῦτον γενέσθαι σηκόν, ἐμὲ δὲ οἶά τινα μέτοικον εἰς ἑτέραν κεῖσθαι θήκην, παροικεῖν αὐτοῖς ἡξιωμένον'. Καὶ ταῦτα οὐ μόνον εἶπεν, ἀλλὰ καὶ ἔδρασε. Καὶ πολλοὺς μὲν προφήτας, πολλοὺς δὲ ἀποστόλους, πλείστους δὲ ὅτι μάλιστα μάρ- 25 τυρας πανταχόθεν συναγαγὼν ἐν μιᾷ τέθηκε λάρνακι, τῷ τῶν ἀγίων δήμῳ συνοικεῖν ἐθέλησας καὶ σὺν αὐτοῖς ἀναστῆναι καὶ τῆς θείας θεωρίας ἀξιωθῆναι ποθήσας.

31

Ἰκανὸν δὲ τοῦτο τεκμηριῶσαι τὴν τοῦ φρονήματος με-

ψω, γὰ νὰ μὴ γίνεῖ ὁ μέγας ἀριθμὸς τοὺς ἀφορμὴ νὰ μὴν τὰ πιστεύσῃ οἱ ἐκεῖνοι ποὺ ἔχουν ἀσθενέστερη φύση. Πράγματι σὲ ὄσους βλέπουν τὸν θεῖο ἄνθρωπο, τίποτα τέτοιο λεγόμενον δὲν φαίνεται ἀπίθανο, ἐπειδὴ ἡ ἀρετὴ βλεπόμενη βεβαιώνει τὰ λεγόμενα. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ συγγραφή τῆς διηγήσεως θὰ περάσει στὶς ἐρχόμενες γενεές καὶ γὰ τοὺς πολλοὺς τὰ αὐτὰ ἔχουν μικρότερη ἀξιοπιστία ἀπὸ τὰ μάτια, γι' αὐτὸ θὰ κάνομε τὴ διήγηση ἀνάλογη μὲ τὴν ἀδυναμία αὐτῶν ποὺ ἀκοῦν.

30

Γι' αὐτὸν λοιπὸν ἔκτισαν ἓνα πολὺ μέγαλο τάφο στὸ κοντινὸ χωριό, ποὺ δὲν ἀπεῖχε πολλὰ στάδια· ἀλλὰ καὶ ἐγὼ ἔκανα μία σαρκοφάγο στὸ ναὸ τῶν ἐνδόξων Ἀποστόλων. Ἀλλὰ ὅταν τὸ ἔμαθε ὁ θεοσεβὴς ἄνθρωπος μὲ παρακάλεσε πολὺ καὶ πολλές φορὲς νὰ παραδώσω τὸ σῶμα του γὰ ταφὴ σ' ἐκεῖνο τὸ βουνό. Ἐγὼ τοῦ εἶπα πολλές φορὲς ὅτι δὲν ἀρμόζει σ' ἐκεῖνον ποὺ ἀμέλησε τὴν παρούσα ζωὴ νὰ φροντίζει γὰ τὴν ταφὴ του. Ὅταν ὅμως τὸν εἶδα νὰ τὸ ἐπιθυμῆ τόσο πολὺ, ὑποχώρησα καὶ συμφώνησα καὶ ἔδωσα ἐντολὴ ἢ λάρνακα νὰ τεμαχισθεῖ καὶ νὰ μεταφερθεῖ πάνω. Ἐπειδὴ ὅμως εἶδα ὅτι ἡ πέτρα καταστρεφὸταν ἀπὸ τὴν πάχνη, ἐπέτρεψα νὰ γίνεῖ ἓνα μικρὸ σπιτάκι γὰ τὴ λάρνακα. Ὅταν μὲ ἔγκρισή του, τελειώνοντας τὴν οἰκοδομή, βάλλαμε πάνω τὴν ὀροφὴ εἶπε· Ἐνθὰ ἀνεχθῶ αὐτὸς νὰ λέγεται τάφος τοῦ Ἰακώβου, ἀλλὰ θέλω νὰ γίνεῖ ναὸς τῶν ἐνδόξων μαρτύρων, καὶ ἐγὼ σὰν ἓνας μέτοικος νὰ τοποθετηθῶ σὲ ἄλλη θήκη, ἀξιωμένος νὰ παροικῶ κοντὰ τοὺς. Καὶ αὐτὰ ὄχι μόνο τὰ εἶπε, ἀλλὰ καὶ τὰ ἔκαμε. Ἀφοῦ συγκέντρωσε πολλοὺς προφήτες, πολλοὺς ἀποστόλους καὶ πάρα πολλοὺς μάρτυρες ἀπὸ παντοῦ, τοὺς ἔβαλε σὲ μία λάρνακα, ἐπειδὴ θέλησε νὰ μένει μαζί μὲ τὸ πλῆθος τῶν ἀγίων καὶ μαζί μ' αὐτοὺς ν' ἀναστηθεῖ, καὶ πόθησε νὰ ἀξιωθεῖ τὴ θεία θεωρία.

31

Αὐτὸ εἶναι ἄρκετο ν' ἀποδείξει τὴν ταπεινότητα τοῦ φρο-

τριότητα. Ὁ γὰρ τοσοῦτον πλοῦτον ἀρετῆς συνειλοχῶς καὶ ἐσχάτη πενία συζῶν τῇ τῶν εὐπόρων συμμορία παροικεῖν ἐπέθυμῆσεν. Ὅποιοι μὲν οὖν τῆς σεβασμίας ἐμοὶ κεφαλῆς οἱ πόνοι καὶ οἱ ἀγῶνες ἠλίκοι καὶ ὄσης θεόθεν ἀπέλαυσε χάριτος καὶ 5 ὄσας νίκας νενίκηκε καὶ οἷοις στεφάνοις κατακεκόσμηται, ἀπόχρη καὶ ταῦτα διδάξαι.

32

Ἐπειδὴ δέ τινες δυσκολίαν ἤθους ἐπαιτιῶνται καὶ δυσχεραίνουσι τὸ φιλέρημον καὶ ἡσύχιον, ὀλίγα περὶ τούτου εἰπὼν, πέρας ἐπιθήσω τῷ διηγήματι.

10 Πρόκειται πᾶσιν, ὡς ἤδη ἔφην, εἰς θεωρίαν οὔτε θριγκίῳ πεφραγμένος οὔτε καλύβη τινὶ ἢ σκηνηῇ καλυπτόμενος. Ἐκαστος δὲ τῶν ἀφικνουμένων, ὑπ' οὐδενὸς ἐρκίου κωλυόμενος, εὐθὺς παραγινόμενος προσδιαλέγεται ἃ βούλεται. Τοῖς δὲ ἄλλοις ταυτησὶ τῆς φιλοσοφίας ἐρασταῖς καὶ θριγκία καὶ θύραι εἰσὶ καὶ 15 ἡσυχίας ἀπόλαυσις, καὶ ἀνοίγνυσιν ἐθελήσας ὁ καθειργμένος καὶ ἀναβάλλεται ὅσον βούλεται καὶ τῆς θείας ἐμφορεῖται θεωρίας ὅσον ἐθέλει· ἐνταῦθα δὲ τούτων οὐδέν· διὸ μάλιστα δυσχεραίνει τοὺς παρ' αὐτὸν τῆς προσευχῆς τὸν καιρὸν ἐνοχλοῦντας. Εἰ μὲν κελεύσαντος εὐθὺς ἀπίοιεν, πάλιν ἔχεται τῆς εὐχῆς. Εἰ δὲ 20 ἐπιμένοιοι ἐνοχλοῦντες καὶ ἅπαξ καὶ δις παρεγγυήσας μὴ πείσειε, τηνικαῦτα δυσχεράνας, ἐπιτιμῶν ἀποπέμπεται.

33

Ἐμοὶ δὲ καὶ περὶ τούτου πρὸς αὐτὸν γεγένηται λόγοι καὶ τινὰς ἔφην ἀσχάλλειν ἐξελαθέντας καὶ εὐλογίας μὴ μετασχόντας, καὶ ὅτι πρέπον εἶη τοὺς τούτου χάριν ἀφικνουμένους καὶ 35 πολλῶν ἡμερῶν ὁδὸν ἐξανύοντας μὴ ἀχθομένους ἐπανιέναι,

νήματος. Διότι ἐκεῖνος ποὺ εἶχε συνάξει τόσο πλοῦτο ἀρετῆς, ζώντας στὴν ἔσχατη φτώχεια, ἐπιθύμησε νὰ κατοικήσει κοντὰ στὴν ομάδα τῶν εὐπόρων. Ποιοὶ λοιπὸν εἶναι οἱ κόποι καὶ πόσο μεγάλοι εἶναι οἱ ἀγῶνες τῆς σεβαστῆς μου κεφαλῆς, πόση χάρη ἀπέλαυσε ἀπὸ τὸν Θεό, πόσες νίκες ἔχει καρδίσει καὶ μὲ πόσα στεφάνια ἔχει στολισθεῖ, ἀρκετὰ εἶναι καὶ αὐτὰ νὰ μᾶς τὸ διδάξουν.

32

Ἐπειδὴ ὅμως μερικοὶ βρίσκουν σὰν αἰτία τῆ δυσκολία τῆς ζωῆς καὶ ἀποστρέφονται τῆ μοναξιά καὶ τὴν ἡσυχία, θὰ πῶ λίγα λόγια καὶ γι' αὐτὸ καὶ ὕστερα θὰ τελειώσω τὴ διήγηση.

Ὅπως εἶπα ἤδη ὅλοι μποροῦν νὰ τὸν βλέπουν, διότι δὲν εἶναι περιφραγμένος μὲ φράχτη οὔτε κρύβεται σὲ καλύβα ἢ σκηνή. Ὁ καθένας ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ ἔρχεται εὐθὺς μόλις φθάσει, ἀφοῦ δὲν ἐμποδίζει κανένα περιτείχισμα, συζητᾷ ὅ,τι θέλει. Γιὰ τοὺς ἄλλους ἐραστές αὐτῆς ἐδῶ τῆς ἀσκητικῆς ζωῆς ὑπάρχουν καὶ φράχτες καὶ θύρες καὶ ἀπόλαυση τῆς ἡσυχίας· ἂν θέλει ὁ ἔγκλειστος ἀνοίγει ἢ τὸ ἀναβάλλει ὅσο θέλει, καὶ ἅτσι ἀπολαμβάνει τὴ θεία θεωρία ὅσο θέλει. Ἐδῶ δὲν ὑπάρχει τίποτε ἀπὸ αὐτὰ· γι' αὐτὸ μάλιστα δυσανεστῆται ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ ἔρχονται κοντὰ του καὶ τὸν ἐνοχλοῦν τὴν ὥρα τῆς προσευχῆς. Ἐὰν διατάξει καὶ φύγουν ἀμέσως, ἀρχίζει πάλι τὴν προσευχή. Ἄν ὅμως ἐπιμένουν νὰ τὸν ἐνοχλοῦν καὶ δὲν τοὺς πείσει, ἔστω καὶ ἂν τοὺς παρακαλέσει δύο καὶ τρεῖς φορές, τότε δυσανεστημένος τοὺς διώχνει μὲ μάλωμα.

33

Ἐγὼ συζήτησα μαζί του γι' αὐτὸ· τοῦ εἶπα ὅτι μερικοὶ ποὺ διώχθησαν καὶ δὲν πῆραν εὐλογία, δυσανασχέτησαν, καὶ ὅτι θὰ ἦταν πρέπον ἐκεῖνοι ποὺ ἔρχονται γι' αὐτὸ τὸ σκοπὸ καὶ διανύουν δρόμο πολλῶν ἡμερῶν νὰ μὴ γυρίζουν πίσω στενοχωρημέ-

ἀλλὰ θυμηδίας ἐμπορουμένους καὶ τοῖς τῆς σῆς φιλοσοφίας διη-
 γήμασιν ἐστιῶντας τοὺς ἀγνοοῦντας. Ὁ δέ· Ὁὐκ ἄλλου του χά-
 ριν', ἔφη, ἄλλ' ἐμαυτοῦ τὸ ὄρος κατείληφα. Καὶ πολλὰ λίαν
 ἀμαρτημάτων περικείμενος ἔλκη πολλῆς δέομαι θεραπείας καὶ
 5 τούτου εἵνεκα τὸν ἡμέτερον ἰκετεύω Δεσπότην ὀρέξαι μοι τὰ τῆς
 κακίας ἄλεξιφάρμακα. Πῶς τοίνυν οὐκ ἄτοπον καὶ λίαν ἀνόη-
 τον, διακόψαι μὲν τὸν τῆς ἰκετείας εἰρμόν, μεταξὺ δὲ διέλεξιν
 πρὸς ἀνθρώπους ποιήσασθαι; Εἰ γὰρ οἰκέτης ἀνθρώπου ὁμοφυ-
 οῦς ἐτύγχανον ὢν, ἐν δὲ τῷ τῆς δεσποτικῆς διακονίας καιρῷ
 10 καταλιπὼν τὸ προσενεγκεῖν εἰς καιρὸν ἢ τὰ σιτία ἢ τὰ ποτὰ
 πρὸς τινα τῶν ὁμοδούλων ἐποιησάμην διάλεξιν, πόσας οὐκ ἂν
 δικαίως ἐδεξάμην πληγὰς; Εἰ δὲ καὶ ἄρχοντι προσελθὼν καὶ ἦν
 ὑπομένων παρά τινος διηγούμενος ἀδικίαν, διέκοψα μὲν ἐν
 μέσῳ τὴν διάλεξιν, ἄλλους δὲ λόγους τινὰς πρὸς τινα τῶν πα-
 15 ρόντων ἐποιησάμην, οὗ σοι δοκεῖ δυσχεράναι τὸν δικαστὴν καὶ
 τῆς μὲν ἐπικουρίας ἀποστερῆσαι, προσθεῖναι δὲ καὶ μάστιγας
 καὶ τῶν κινκλίδων ἀπελάσαι; Πῶς τοίνυν ὄσιον δεσπότη μὲν
 τὸν οἰκέτην καὶ δικαστῆ τὸν ἰκέτην προσηκόντως προσφέρε-
 σθαι, ἐμὲ δὲ τῷ Θεῷ τῷ καὶ αἰωνίῳ Δεσπότη καὶ δικαστῆ δι-
 20 καιοτάτῳ καὶ βασιλεῖ τῶν ἀπάντων προσιόντα μηδὲ τούτοις
 παραπλησίως ποιεῖσθαι τὴν πρόσοδον, ἀλλὰ μεταξὺ προσευχό-
 μενον πρὸς τοὺς ὁμοδούλους τρέπεσθαι καὶ μακρὰν ποιεῖσθαι
 διάλεξιν;'

34

Ταῦτα καὶ ἤκουσα καὶ πρὸς τοὺς δυσχεράναντας διεπόρ-
 25 θμευσα. Καὶ εὖ μοι καὶ καλῶς εἰρηκέναι δοκεῖ. Πρὸς γὰρ αὐ-
 τοῖς εἰρημένοις καὶ ἴδιον τῶν ἐρώντων πάντων μὲν τῶν ἄλλων
 ὑπερορᾶν, ἐκείνῳ δὲ προστετηκέναι, ὃν φιλοῦσι καὶ στέργουσι
 καὶ τοῦτον καὶ νύκτωρ ὄνειροπολεῖν καὶ μεθ' ἡμέραν φαντάζε-
 σθαι. Διὰ τοῦτό μοι δυσχεραίνειν δοκεῖ, ἐν τῇ ποθουμένῃ μὲν
 30 θεωρίᾳ γιγνόμενος, ἐμπλησθῆναι δὲ τοῦ ἐπεράστου κωλυόμενος
 κάλλους.

νοι, ἀλλὰ γεμάτοι ἀπὸ εὐθυμία νὰ τρέφονται μὲ τις διηγήσεις τῆς ἀσκητικῆς σου ζωῆς καὶ ἐκεῖνοι ποὺ δὲν τις ξέρουν. Ἐκεῖνος εἶπε· «Στὸ βουνὸ δὲν ἦρθα γιὰ κανένα ἄλλον, ἀλλὰ γιὰ τὸν ἑαυτό μου. Ἐπειδὴ ἔχω πολλές πληγὲς ἀπὸ μεγάλες ἁμαρτίες, ἔχω ἀνάγκη μεγάλης θεραπείας καὶ γι' αὐτὸ ἱκετεύω τὸν Δεσπότη μας νὰ μοῦ χορηγήσει τὰ φάρμακα ποὺ γιαιτρεύουν τὴν κακία. Πῶς λοιπὸν δὲν εἶναι ἄτοπο καὶ ἀνόητο νὰ διακόψω τὴ συνέχεια τῆς ἱκεσίας, γιὰ νὰ συζητήσω ἐν τῷ μεταξὺ μὲ τοὺς ἀνθρώπους; Ἄν τύχαινε νὰ εἶμαι δοῦλος ἀνθρώπου ποὺ ἔχει τὴν ἴδια φύση μὲ μένα καὶ τὴν ὥρα τῆς ὑπηρεσίας μου ἄφηνα γιὰ λίγο τὴν προσφορὰ τῶν φαγητῶν ἢ τῶν ποτῶν, γιὰ νὰ συζητήσω μὲ κάποιον σύνδουλό μου, πόσα χτυπήματα δὲν θὰ δεχόμουν δίκαια; Καὶ ἂν πήγαινα σὲ ἄρχοντα νὰ τοῦ ἀναφέρω μία ἀδικία ποὺ δέχομαι ἀπὸ κάποιον, καὶ διέκοπτα στὴ μέση τὴ συζήτηση, γιὰ νὰ μιλήσω μὲ κάποιον ἀπὸ τοὺς παρόντες, δὲν νομίζεις ὅτι θὰ ἀγανακτοῦσε ὁ δικαστής, ὥστε ὄχι μόνο δὲν θὰ μὲ βοηθοῦσε, ἀλλὰ καὶ θὰ μὲ μαστίγωνε καὶ θὰ μ' ἔστελνε φυλακὴ; Πῶς λοιπὸν εἶναι νόμιμο νὰ συμπεριφέρονται ὅπως ἀρμόζει ὁ δοῦλος στὸν κύριο καὶ ὁ παραπονούμενος στὸν δικαστή, καὶ ἐγὼ ὅταν ἔρχομαι μπροστὰ στὸ Θεό, τὸν αἰῶνιο Δεσπότη καὶ δικαιοτάτο δικαστή καὶ βασιλιὰ τῶν ὅλων, νὰ μὴ προσέρχομαι ὅμοια μ' αὐτούς, ἀλλὰ διακόπτοντας τὴν προσευχὴ νὰ στρέφομαι στοὺς συνδούλους καὶ νὰ κουβεντιάζω πολλὴ ὥρα μαζί τους;

34

Αὐτὰ ἄκουσα καὶ τὰ μεταβίβασα στοὺς δυσσαρεστημένους. Καὶ νομίζω ὅτι τὰ εἶπε καλὰ καὶ ὠραῖα. Διότι ἐκτὸς ἀπὸ τὰ λεχθέντα, εἶναι χαρακτηριστικὸ ὅλων αὐτῶν ποὺ ἀγαποῦν νὰ παραβλέπουν τὰ ἄλλα καὶ νὰ λειώνουν γιὰ ἐκεῖνον ποὺ ἀγαποῦν καὶ νοιάζονται καὶ αὐτὸν νὰ ὄνειρεύονται τὴ νύχτα καὶ νὰ σκέπτονται τὴν ἡμέρα. Γι' αὐτὸ μοῦ φαίνεται ὅτι στενοχωριέται ὅταν κατορθώνει βέβαια νὰ ἔχει τὴν ποθούμενη θεά, ἐμποδίζεται ὅμως νὰ χορτάσει τὸ ἀξιαγάπητο κάλλος.

Ταῦτα διηγηματικῶς οὐκ ἐγκωμιαστικῶς συνεγράψαμεν, κομιδῇ τῆς συντομίας φροντίσαντες, ἵνα μὴ τῷ μήκει τοὺς ἐντυγχάνοντας ἀποκναίσωμεν. Εἰ δὲ καὶ ἐπιβῶη τῷδε τῷ διηγήματι χρόνον, καὶ ἄλλα μυρία δήπουθεν κατορθώματα τοῖς προτέροις προσθήσει καὶ συγγράψουσι κάκεῖνα ἕτεροι. Ἡμῖν γὰρ τῆς ἐντεῦθεν ἐκδημίας πόθος πολὺς.

Ὁ δὲ τῶν τῆς εὐσεβείας ἀθλητῶν ἀγωνοθέτης καὶ τούτῳ δοίῃ τέλος τῶν ἀγῶνων ἐπάξιον καὶ τοῦ δρόμου τὸ λειπόμενον παράσχοι τῷ προτέρῳ συμβαῖνον, ἵνα νικηφόρος καταλάβῃ τὴν 10 νύσσαν· καὶ τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν ταῖς τούτου προσευχαῖς ὑπερείσειεν ὅπως ἀναρωσθέντες τὰς πολλὰς ἡμῶν ἀναπαλαίσωμεν ἥττας καὶ μετὰ νίκης τὸν βίον ἐξέλθωμεν.

35

Αὐτὰ τὰ γράψαμε διηγηματικά ὄχι ἐγκωμιαστικά, φροντίζοντας πολὺ γιὰ τὴ συντομία, ὥστε νὰ μὴ κουράσομε μὲ τὸ μακρὸς ἐκείνους ποὺ θὰ τὰ διαβάζουν. Ἐὰν ἐπιβιώσει γιὰ πολὺ χρόνον πέρα ἀπὸ αὐτὴ τὴ διήγησις θὰ προσθέσει ὅπωςδήποτε καὶ μύρια ἄλλα κατορθώματα στὰ προηγούμενα ποὺ καὶ ἐκεῖνα θὰ τὰ γράψουν ἄλλοι. Διότι ἐγὼ ποθῶ πολὺ νὰ ἀποδημήσω ἀπὸ ἐδῶ.

Ὁ Ἀγωνοθέτης τῶν ἀθλητῶν τῆς εὐσέβειας εἶθε νὰ δώσει καὶ σ' αὐτὸν τέλος ἀντάξιο τῶν ἀγώνων καὶ νὰ τοῦ προσφέρει τὸ ὑπόλοιπο μέρος τοῦ δρόμου σύμφωνα μὲ τὸ προηγούμενον, γιὰ νὰ φθάσει νικητὴς στὸ τέλος καὶ νὰ στηρίξει μὲ τὴν προσευχὴν τοῦ τῆ δικῆς μας ἀσθένειας, ὥστε, παίρνοντας δυνάμεις, νὰ ἰσοφαρίσομε τὴν πολλὰς μας ἡττας καὶ νὰ τελειώσομε μὲ νίκη τὴ ζωὴν μας.

ΚΒ'. ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ Η ΛΙΜΝΑΙΟΣ

1

Τιλλίμα κώμη τίς ἐστὶ παρ' ἡμῖν, πάλαι μὲν τῆς Μαρκίω-
νος ἀσεβείας δεξαμένη τὰ σπέρματα, νῦν δὲ τῆς εὐαγγελικῆς
ἀπολαύουσα γεωργίας. Ταύτης πρὸς μεσημβρίαν λόφος τίς
ἐστὶν οὔτε λίαν τραχὺς οὔτε μάλα προσάντης. Ἐν τούτῳ τὸ
5 ἀσκητικὸν ἐδείματο καταγώγιον Θαλάσσιος ὁ θαυμάσιος, ἀνὴρ
πολλοῖς μὲν καὶ ἄλλοις κατακοσμηθεὶς ἀγαθοῖς, ἀπλότητι δὲ
ἤθους καὶ πραότητι καὶ φρονήματος μετριότητι τοὺς ἐπ' αὐτοῦ
γε ἀνθρώπους ὑπερβαλλόμενος. Καὶ τοῦτο λέγω οὐκ ἀκοῆ μόνη
πειθόμενος, ἀλλὰ καὶ πείρα χρησάμενος· κατέλαβον γὰρ τὸν ἄν-
10 δρα καὶ πολλάκις αὐτοῦ τῆς γλυκείας ἀπήλαυσα συνουσίας.

2

Εἰς τοῦδε χορὸν ἐτέλεσεν ὁ νῦν παρὰ πάντων ἀδόμενος
Λιμναῖος· καὶ κοιμῶν νέος τὴν παλαιστραν ἐκείνην καταλαβὼν
τὴν ἄκραν ταύτην ἐπαιδεύετο φιλοσοφίαν καλῶς. Καὶ πρῶτον
μὲν τῆς γλώττης εἰδὼς τὸ εὐόλισθον, μεϊράκιον ὦν ἔτι σιγὴν
15 ἐνομοθέτησε ταύτη καὶ πλεῖστον ὅτι μάλιστα διετέλεσε χρόνον
μηδὲν πρὸς μηδένα φθεγγόμενος. Ἐπειδὴ δὲ ἀποχρώντως τῆς
τοῦ θεοῦ πρεσβύτου διδασκαλίας μετέλαχε καὶ ἐκμαγεῖον ἑαυ-
τὸν τῆς ἐκείνου γε ἀπέφηνεν ἀρετῆς, παρὰ τὸν μέγαν ἀφίκετο
Μάρωνα, οὗ καὶ πρόσθεν ἐμνήσθημεν. Ἀφίκετο δὲ κατὰ τὸν
20 αὐτὸν χρόνον καθ' ὃν καὶ ὁ θεῖος Ἰάκωβος· πολλὴν δὲ κάντεῦ-
θεν πάλιν ὠφέλειαν τρυγῆσας καὶ τὸν ὑπαιθρον βίον ζηλώσας,
κορυφὴν ἑτέραν κατέλαβε κώμης τινὸς ὑπερκειμένην, ἣν ὀνομά-
ζουσι Τάργαλλαν.

22. ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΚΑΙ ΛΙΜΝΑΙΟΣ

1

Ἡ Τιλλίμα εἶναι ἓνα χωριὸ τῆς περιοχῆς μας ποὺ παλαιὰ δέχθηκε τὰ σπέρματα τῆς αἰρέσεως τοῦ Μαρκίωνα, τώρα ὁμως ἀπολαμβάνει τὴν εὐαγγελικὴ καλλιέργεια. Στὰ νότιά της ὑπάρχει ἓνας λόφος, οὔτε πολὺ ἀνώμαλος οὔτε πολὺ ἀνηφορικός. Σ' αὐτὸν ἔχτισε τὸ ἀσκητικὸ του κατάλυμα ὁ θαυμάσιος Θαλάσσιος, ἄνδρας ποῦ καὶ μὲ πολλὰς ἄλλες ἀρετὲς καταστολίσθηκε, στὴν ἀπλότητα τοῦ ἠθους ὁμως καὶ στὴν πραότητα καὶ στὴ μετριοφροσύνη ξεπερνοῦσε τοὺς συγχρόνους του ἀνθρώπους. Καὶ αὐτὸ ποὺ λέγω δὲν τὸ ἔχω ἀπλῶς ἀκούσει, ἀλλὰ τὸ δοκίμασα μὲ τὴν πείρα· διότι τὸν συνάντησα τὸν ἄνδρα καὶ πολλὰς φορὲς ἀπόλαυσα τὴν εὐχάριστη συντροφιά του.

2

Σ' αὐτὸν τὸν χορὸ ἀνῆκε καὶ ὁ Λιμναῖος ποὺ τώρα ἐπαινεῖται ἀπὸ ὄλους. Αὐτός, ἀφοῦ πῆγε σ' ἐκεῖνο τὸ ἀσκητήριον πολὺ νέος, γυμναζόταν ἐπίμονα στὴν τέλεια ἀσκητικὴ ζωὴ. Καὶ πρῶτα ξέροντας τὸ γλιστερὸ τῆς γλώσσας, ὅταν ἀκόμα ἦταν παιδάκι, ἔβαλε κανόνα τὴν σιωπὴ καὶ πέρασε μάλιστα πάρα πολὺ χρόνον χωρὶς νὰ λέγει τίποτε σὲ κανένα. Ὅταν ἄκουσε ἀρκετὰ τὴ διδασκαλία τοῦ θείου γέροντα καὶ ἔκανε τὸν ἑαυτό του ἀντίγραφο τῆς ἀρετῆς ἐκείνου, πῆγε κοντὰ στὸν μεγάλο Μάρωνα ποὺ ἀναφέραμε προηγουμένως· πῆγε τὸν ἴδιον καιρὸν κατὰ τὸν ὁποῖον πῆγε καὶ ὁ θεῖος Ἰάκωβος. Ἀφοῦ τρύγησε καὶ ἀπὸ ἐκεῖ πάλι πολλὴ ὠφέλεια καὶ κυριεύθηκε ἀπὸ ζῆλον γιὰ τὴν ὑπαίθρια ζωὴ, ἔπιασε ἄλλη κορυφὴ ποὺ ἦταν πάνω ἀπὸ ἓνα χωριό, ὀνομαζόμενον Τάργαλλα.

3

Ἐν ταύτῃ μέχρι καὶ τήμερον διετέλεσεν, οὐκ οἰκίσκον ἔχων, οὐ σκηνήν, οὐ καλύβην, ἀλλὰ γυμνῷ θριγκίῳ περιειργόμενος ἐκ λίθων ὠκοδομημένῳ οὐδὲ πηλῷ διηνεκῶς κεχρισμένην, ἣν οὐ ποτε μὲν ἀνοίγνυσι τῶν ἄλλων ἀφικνουμένων, ἐμοὶ 5 δὲ μόνῳ παραγινομένῳ τοῦτο ποιεῖν ἐπιτρέπει. Τούτου χάριν συναγείρονται πάμπολλοι πάντοθεν, τῆς ἐμῆς ἀφίξεως αἰσθόμενοι, κοινωνῆσαί μοι τῆς εἰσόδου ποθοῦντες. Τοῖς δὲ ἄλλοτέ ποτε πρὸς αὐτὸν φοιτῶσι διὰ σμικρᾶς τινος θυρίδος διαλεγόμενος, μεταδίδωσι τῆς εὐλογίας πλείστοις διὰ ταύτης ὑγίειαν 10 δωρούμενος· τῷ γὰρ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ὀνόματι κεχρημένος, καὶ νόσους παύει καὶ δαίμονας ἐξελαύνει καὶ τὴν ἀποστολικὴν μιμεῖται θαυματουργίαν.

4

Οὐ μόνον δὲ τοῖς ὡς αὐτὸν ἀφικνουμένοις ἀναβλύζει τὴν ἴασιν, ἀλλὰ καὶ τῷ οἰκείῳ ταύτην πολλάκις προσενήνοχε 15 σώματι. Ἐπανεστή γὰρ αὐτῷ πάλαι ποτὲ τοῦ κόλου τὸ πάθος. Τὰς δὲ ἐντεῦθεν γιγνομένας ὀδύνας καὶ ἀλγηδόνας ἴσασι μὲν ἀκριβῶς οἱ τὴν πείραν δεξάμενοι, ἴσασι δὲ καὶ οἱ τούτου γενόμενοι θεαταί· καλινδοῦνται γὰρ τοῖς λυττῶσι παραπλησίως, τῆδε κάκειῖσε μεταστρεφόμενοι καὶ ἅμα τοὺς πόδας ἐκτείνοντες 20 καὶ συστέλλοντες· ἔστι δὲ ὅτε καὶ κάθηνται καὶ ἀνίστανται καὶ βαδίζουσιν, ἀναπαύλης τινὸς πόρον εὔρειν μηχανῶμενοι· διὰ τοῦτο καὶ βαλανείοις προσεδρεύουσι καὶ πολλάκις εἰσίασι, ψυχαγωγίας τινὸς ἀπολαύοντες. Καὶ τί δεῖ μηκύνειν τὰ πᾶσι δῆλα καὶ σαφῆ καταλέγοντα; Τοιούτῳ πάθει προσπαλαίων καὶ το- 25 σαύταις καὶ τηλικαύταις ὀδύναις βαλλόμενος οὐκ ἰατρικῆς ἐπι-

3

Σ' αὐτὴν ἔμενε μέχρι καὶ σήμερα· δὲν ἔχει οὔτε σπιτάκι οὔτε σκηνη οὔτε καλύβα, ἀλλὰ περιορίζεται ἀπὸ γυμνὸ φράχτη κτισμένο μὲ πέτρες χωρὶς ἀρμολόγημα. Ἔχει μίᾳ μικρῇ θύρα ἀλειμμένη συνεχῶς μὲ πηλό, τὴν ὁποία ποτὲ δὲν ἀνοίγει ὅταν ἔρχονται οἱ ἄλλοι, καὶ μόνο ὅταν φθάνω ἐγὼ μοῦ ἐπετρέπει νὰ τὸ κᾶνω αὐτό. Γι' αὐτὸ ὅταν μαθαίνουν τὴν ἄφιξή μου μαζεύονται πολλοὶ ἀπὸ παντοῦ, διότι ποθοῦν νὰ μποῦν μέσα μαζί μὲ μένα. Ἐνῶ μ' ἐκείνους ποὺ συχνάζουν σ' αὐτὸν ἄλλες ὥρες συνομιλώντας ἀπὸ ἓνα μικρὸ παράθυρο δίνει τὴν εὐλογία του καὶ μ' αὐτὴν χαρίζει σὲ πᾶρα πολλοὺς τὴν ὑγεία. Πράγματι χρησιμοποιώντας τὸ ὄνομα τοῦ Σωτήρα μας καὶ νόσους γιαιτρεῦει καὶ δαίμονες διώχνει μακριὰ καὶ τὴν ἀποστολικὴ θαυματουργία μιμεῖται.

4

Δὲν ἀναβλύζει τὴ γιαιτρεία μόνο σ' αὐτοὺς ποὺ ἔρχονται κοντά του, ἀλλὰ πολλὰς φορὲς τὴν προσφέρει καὶ στὸ δικό του σῶμα. Διότι κάποτε παλαιότερα ἔπαθε κολικό. Τοὺς πόνους καὶ τὰ βάσανα ποὺ προέρχονται ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἀρρώστια τὰ γνωρίζουν μὲ ἀκρίβεια ὅσοι τὴν ἔχουν περάσει, τὰ ξέρουν ὁμως καὶ ὅσοι ὑπῆρξαν θεατές της· διότι οἱ ἄρρωστοι κυλιοῦνται σὰν τοὺς λυσσασμένους, στριφογυρίζοντας ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, ἀπλώνοντας καὶ μαζεύοντας συγχρόνως τὰ πόδια· ἄλλοτε πάλι κάθονται καὶ σηκώνονται καὶ βαδίζουν προσπαθώντας νὰ βροῦν κάποιο τρόπο ἀναπαύσεως. Γι' αὐτὸ κάθονται κοντὰ στὰ λουτρά καὶ μπαίνουν μέσα συχνὰ ἐπειδὴ ἐκεῖ ἀπολαμβάνουν κάποια ἀνακούφιση. Καὶ γιαιτὶ πρέπει νὰ μακραίνω τὴ διήγηση λέγοντας μὲ λεπτομέρειες ὅσα εἶναι φανερά καὶ γνωστὰ σὲ ὅλους; Ἐνῶ πάλευε μὲ τέτοια ἀρρώστια καὶ χτυπιόταν μὲ τόσο πολλοὺς καὶ τόσο φριχτοὺς πόνους, ὁ Λιμναῖος δὲν ἀπόλαυσε τὴν ιαιτρικὴ βοήθεια οὔτε ἔμεινε στὸ κρεβάτι, οὔτε δέχθηκε τὴν

κουρίας απέλαυσεν, οὐ κλίνης ἠνέσχετο, οὐ τὴν ἀπὸ φαρμάκων ἢ σιτίων ψυχαγωγίαν ἐδέξατο, ἀλλ' ἐπὶ σανίδος χαμαὶ κειμένης καθήμενος, προσευχῇ καὶ σφραγίδι τὴν θεραπείαν ἐδέξατο καὶ τῇ τῆς θείας προσηγορίας ἐπωδῇ τὰς ὀδύνας ἐκοίμισεν.

5

5 Καὶ ἄλλοτε δὲ νύκτωρ βαδίζων ἔχεως ἐπέβη τῇ πτέρνῃ
καθεύδοντος· ὁ δὲ τοῦ ταρσοῦ ἐπιλαβόμενος τοὺς ὀδόντας ἐπή-
γνυ. Ἐπαμύναι δὲ τῷ ποδὶ πειραθεὶς κατέκυπτε μὲν καὶ τὴν χει-
ρα τούτῳ προσέφερε, μετέφερε δὲ εἰς ταύτην τοῦ θηρίου τὸ στό-
μα· πάλιν δὲ τῇ εὐωνύμῳ χρησάμενος εἰς βοήθειαν τῆς ἐτέρας,
10 εἴλκε καὶ κατὰ ταύτης τὸν τοῦ θηρίου θυμόν. Ἐπεὶ δὲ κόρον
ἔλαβε τῆς μανίας (πλείονα γὰρ αὐτῷ ἢ δέκα προσενήνοχε
δῆγματα), τὸ μὲν ἀπέστη καὶ τὸν χηραμὸν τὸν οἰκεῖον κατέλα-
βεν, ὁ δὲ πάντοθεν πικραῖς ὀδύνας ἐβάλλετο. Ἄλλ' οὐδὲ τότε
τῆς ἱατρικῆς ἠνέσχετο τέχνης, ἀλλὰ τοῖς ἔλκεσι προσέφερε μόνα
15 τὰ τῆς πίστεως φάρμακα, σφραγίδα καὶ προσευχὴν καὶ τοῦ
Θεοῦ τὴν ἐπίκλησιν.

6

Διὰ τοῦτο δὲ οἶμαι καὶ ὁ τῶν ὄλων Θεὸς εἶασε κατὰ τοῦ
ἱεροῦ σώματος τὸ θηρίον ἐκεῖνο λυττῆσαι, ἵνα γυμνὴν ἅπασι τῆς
θείας ἐκείνης ψυχῆς ἐπιδείξῃ τὴν καρτερίαν. Ταύτην γὰρ αὐτοῦ
20 καὶ ἐπὶ τοῦ γενναίου Ἰὼβ τὴν οἰκονομίαν ὀρῶμεν· πολλαῖς γὰρ
αὐτὸν καὶ παντοδαπαῖς εἶασε τρικυμίαις περικλυσθῆναι, δεῖξαι
τοῦ κυβερνήτου τὴν σοφίαν ἅπασιν ἐθελήσας. Πόθεν γὰρ ἂν ἄλ-
λοθεν ἔγνωμεν ἢ τὴν ἐκείνου ἀνδρείαν ἢ τὴν τούτου γε καρτε-
ρίαν, εἰ μὴ χώραν ἔλαβεν ἀφεῖναι βέλη παντοδαπὰ κατ' αὐτῶν ὁ
25 τῆς εὐσεβείας ἀντίπαλος; Τὴν μὲν οὖν τοῦ ἀνδρὸς καρτερίαν
ικανὰ καὶ ταῦτα διδάξαι.

ἀνακούφιση ἀπὸ φάρμακα ἢ τροφές, ἀλλά, καθισμένος πᾶνω σὲ σανίδα κατὰχαμα, δέχθηκε τὴν θεραπεία μὲ τὴν προσευχὴ καὶ τὸ σύμβολο τοῦ σταυροῦ καὶ κοίμισε τοὺς φριχτοὺς πόνους μὲ ὕμνους στὸ θεῖο ὄνομα.

5

Ἄλλοτε πάλι βαδίζοντας νύχτα πάτησε μὲ τὴ φτέρνα του μία κοιμισμένη ὄχιᾶ· αὐτὴ τοῦ ἄρπαξε τὸ πέλμα κι ἔχωσε μέσα τὰ δόντια της. Προσπαθώντας αὐτὸς νὰ προστατέψει τὸ πόδι, ἔσκυψε καὶ ἔφερε κοντὰ σ' αὐτὸ τὸ χέρι, καὶ ὁδήγησε σ' αὐτὸ τὸ στόμα τοῦ θηρίου· ἔπειτα, ἀφοῦ χρησιμοποίησε τὸ ἀριστερό του χέρι γιὰ νὰ βοηθήσει τὸ ἄλλο, ἀπέσπασε καὶ ἐναντίον αὐτοῦ τοῦ χεριοῦ τὸν θυμὸ τοῦ θηρίου. Ὅταν τὸ φίδι χόρτασε τὴ μανία του (διότι τοῦ ἔδωσε περισσότερες ἀπὸ δέκα δαγκωματιές), ἔφυγε καὶ μπῆκε στὴν τρύπα του καὶ αὐτὸς αἰσθανόταν παντοῦ φοβεροὺς πόνους. Οὔτε τότε ὅμως δὲν δέχθηκε τὴν ἰατρικὴ τέχνη, ἀλλὰ στὶς πληγές πρόσφερε μόνο τὰ φάρμακα τῆς πίστεως, τὸ σύμβολο τοῦ σταυροῦ, τὴν προσευχὴ καὶ τὴν ἐπίκληση τοῦ Θεοῦ.

6

Γι' αὐτὸ νομίζω πὼς ὁ Θεὸς ἐπέτρεψε σ' ἐκεῖνο τὸ θηρίο νὰ στρέψει τὴ λύσσα του ἐναντίον τοῦ ἱεροῦ σώματος, γιὰ νὰ δείξει σὲ ὅλους τὴν καρτερία ἐκείνης τῆς θείας ψυχῆς. Βλέπομε νὰ ἐφαρμόζεται καὶ στὴν περίπτωσή του ἡ οἰκονομία τοῦ γενναίου Ἰώβ· διότι τὸν ἄφησε νὰ περικυκλωθεῖ μὲ πολλὰς τρικυμίες, ἐπειδὴ θέλησε νὰ δείξει σὲ ὅλους τὴ σοφία τοῦ κυβερνήτη. Ἀπὸ ποῦ ἄλλοῦ θὰ εἶχαμε μάθει γιὰ τὴν ἀνδρεία ἐκείνου ἢ γιὰ τὴν καρτερία αὐτοῦ, ἐὰν ὁ ἀντίπαλος τῆς εὐσέβειας δὲν ἔρριχνε κάθε λογῆς βέλη ἐναντίον τους; Αὐτὰ λοιπὸν εἶναι ἀρκετὰ νὰ διδάξουν τὴν καρτερία τοῦ ἀνδρα.

Τὴν δὲ φιλανθρωπίαν ἐτέρωθεν ἐπιδείζωμεν· πολλοὺς
 γὰρ τὸ βλέπειν ἀφηρημένους καὶ προσαιτεῖν ἠναγκασμένους συν-
 αγωγῶν καὶ ἐκατέρωθεν πρὸς ἕω καὶ πρὸς ἐσπέραν δειμάμε-
 νος καταγώγια, διάγειν ἐντούτοις καὶ τὸν Θεὸν ὑμνεῖν παρηγγύ-
 5 ησε, τὴν ἀναγκαίαν αὐτοῖς τροφήν παρὰ τῶν ὡς αὐτὸν ἀφικνου-
 μένων χορηγεῖσθαι κελεύων. Μέσος δὲ αὐτὸς καθειργμένος καὶ
 τούτους κάκείνους εἰς ὑμνωδίαν διεγείρει καὶ ἔστιν ἀκούειν αὐ-
 τῶν διηνεκῶς τὸν Δεσπότην ὑμνούντων· τοσαύτη περὶ τοὺς
 ὁμοφυεῖς φιλανθρωπία κεχρημένος διατελεῖ. Τῶν δὲ ὑπαιθρίων
 10 ἀγῶνων αὐτῷ τε καὶ τῷ μεγάλῳ Ἰακώβῳ ὁ αὐτὸς ἐστὶ χρόνος·
 ὄγδοον γὰρ καὶ τριακοστὸν ἤδη συνεπλήρωσαν ἔτος.

7

Τῇ φιλανθρωπία θὰ τῇ δείξομε ἀπὸ ἀλλοῦ. Ἄφοῦ συνάθροισε πολλοὺς ποὺ ἦταν τυφλοὶ καὶ ἀναγκασμένοι νὰ ζητιανεύουν, ἔχτισε σπίτια καὶ ἀπὸ τὶς δύο πλευρῆς, ἀνατολικά καὶ δυτικά, τοὺς παρήγγειλε νὰ ζοῦν σ' αὐτὰ καὶ νὰ ὑμνοῦν τὸν Θεό, προστάζοντας ἐκείνους ποὺ ἔρχονταν κοντά του νὰ τοὺς χορηγοῦν τὴν ἀπαραίτητη τροφή. Κλεισμένος καὶ ὁ ἴδιος στὸ μέσο αὐτῶν παρακινουῖσε καὶ αὐτοὺς καὶ ἐκείνους νὰ ψάλλουν καὶ μπορούσε νὰ τοὺς ἀκούει κανεὶς νὰ ὑμνοῦν συνέχεια τὸν Δεσπότη. Τόσο μεγάλη φιλανθρωπία δείχνει συνεχῶς γιὰ τοὺς συνανθρώπους του. Ἡ διάρκεια τῶν ἀγώνων του στὴν ὑπαιθρο¹ εἶναι ἡ ἴδια, ὅπως γιὰ γιὰ τὸν μεγάλο Ἰάκωβο· διότι συμπλήρωσαν ἤδη τριανταοχτῶ χρόνια καὶ οἱ δύο.

---

1. Ἡ ἄσκηση στὴν ὑπαιθρο χωρὶς στέγη.

ΚΓ'. ΙΩΑΝΝΗΣ

1

Ταύτην ἐζήλωσε τὴν πολιτείαν καὶ Ἰωάννης, ἀνὴρ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἡμερότητι καὶ πραότητι λάμπων· ραχίαν δὲ τραχεῖαν μάλα καταλαβὼν δυσχεόμερον καὶ προσάρκτιον, ἐν ἐκείνῃ τέως πέντε καὶ εἴκοσι διετέλεσεν ἔτη, τὰς ἐναντίας τοῦ ἀέρος δεχόμενος προσβολάς. Τάλλα δὲ πάντα, ἵνα μὴ καθ' ἕκαστον διεξέρχωμαι, τερφὴ καὶ ἐσθῆς καὶ τὰ τοῦ σιδήρου φορτία τοῖς προειρημένοις ἐστὶ παραπλήσια. Οὕτω δὲ ἐστὶ τῶν ἀνθρωπίνων ἀπάντων ὑπέρτερος, ὡς μηδεμίαν ἐκ τούτων καρποῦσθαι παραψυχὴν. Καὶ τούτου τεκμήριον ἐναργὲς αὐτίκα παρέξομαι.

10 Ἐπειδὴ γάρ τις τῶν σπουδαίων ἀμυγδάλῃν παρ' αὐτὴν ἐφύτευσε τὴν στιβάδα, εἶτα τῷ χρόνῳ δένδρον γενομένη σκιάν τε αὐτῷ παρεῖχε καὶ τὴν ὄψιν εἰστία, ἀποτμηθῆναι ἐκέλευσεν, ἵνα μηδεμιᾶς ἐκεῖθεν ἀπολαύοι ψυχαγωγίας.

2

Τοῦτον ἠσπάσατο τὸν βίον καὶ Μωϋσῆς, ἐν ὑψηλῇ τινι 15 κορυφῇ Ραμᾶς ὑπερκειμένη τῆς κώμης ἀγωνιζόμενος, καὶ Ἀντίοχος, ἀνὴρ πρεσβύτης ἐν ἐρημοτάτῳ ὄρει τὸ θριγκίον δειμάμενος, καὶ Ἀντωνῖνος ἐν γεγηρακότῳ σώματι τοῖς νέοις παραπλήσιως ἀγωνιζόμενος. Καὶ ἐστὶν αὐτοῖς ἐσθῆς ἢ αὐτὴ καὶ τροφὴ καὶ στάσις καὶ προσευχὴ καὶ παννύχιοι πόνοι καὶ πανημέριοι 20 καὶ οὔτε χρόνου μῆκος, οὐ γῆρας, οὐκ ἀσθένεια φύσεως ἐλέγχει

23. ΙΩΑΝΝΗΣ

1

Αὐτοῦ τοῦ μοναχικοῦ τρόπου ζωῆς ἔγινε ζηλωτῆς καὶ ὁ Ἰωάννης, ἄνδρας πού διακρίθηκε κοντά στα ἄλλα καὶ γιὰ τὴν ἡμερότητα καὶ πραότητα. Ἀφοῦ ἔπιασε μιὰ ράχη πολὺ ἀνώμαλη, ἄγρια καὶ στραμμένη πρὸς τὸν βορρᾶ, ἐκεῖ ἔμεινε εἰκοσιπέντε χρόνια, δεχόμενος τὶς ἀντίθετες προσβολές τοῦ ἀέρα. Ὅλα τὰ ἄλλα, γιὰ νὰ μὴ ἐξιστορῶ μὲ λεπτομέρειες τὸ καθένα, ἢ τροφή καὶ τὸ ἔνδυμα καὶ τὰ φορτία ἀπὸ σίδηρο εἶναι παρόμοια μὲ τῶν ἀγίων πού περιγράψαμε προηγουμένως. Τόσο ὁμως ξεπέρασε ὅλα τὰ ἀνθρώπινα, ὥστε δὲν ἀπολάμβανε ἀπὸ αὐτὰ καμμιὰ εὐχαρίστηση. Καὶ ἀμέσως θὰ παρουσιάσω ἐμφανῆ ἀπόδειξη γι' αὐτό.

Κάποιος ἀπὸ τοὺς προύχοντες φύτεψε κοντὰ στὸ ἀχυρόστρωμά του μιὰ ἀμυγδαλιά. Ἐπειτα ἀπὸ καιρὸ ἔγινε δένδρο, πού τοῦ ἔδινε σκιά καὶ εὐχαριστοῦσε τὸ πρόσωπο. Τότε διέταξε νὰ τὸ κόψουν γιὰ νὰ μὴ ἀπολαμβάνει ἀπὸ κεῖ καμμιὰ εὐχαρίστηση.

2

Αὐτὴ τὴ ζωὴ ἀκολούθησε καὶ ὁ Μωϋσῆς, πού ἀσκήτεψε σὲ μία ψηλὴ κορυφὴ πού βρισκόταν πάνω ἀπὸ τὸ χωριὸ Ραμᾶ, καὶ ὁ Ἀντίοχος, ἡλικιωμένος ἄνδρας, πού ἔχτισε φράχτη σ' ἓνα πάρα πολὺ ἔρημο βουνό, καὶ ὁ Ἀντωνῖνος πού μὲ γηρασμένο σῶμα ἀγωνιζόταν παρόμοια μὲ τοὺς νέους. Καὶ εἶχαν αὐτοὶ τὸ ἴδιο ἔνδυμα καὶ τὴν ἴδια τροφή καὶ στάση καὶ προσευχὴ καὶ τοὺς ἴδιους κόπους ὅλη τὴ νύχτα καὶ ὅλη τὴ μέρα· καὶ οὔτε τὸ μῆκος τοῦ χρόνου, οὔτε τὰ γηρατεία, οὔτε ἡ ἀσθένεια τῆς φύ-

τὴν καρτερίαν, ἀλλ' ἀκμάζοντα ἐν ἑαυτοῖς ἔχουσι τὸν ἔρωτα τοῦ πονεῖν.

Καὶ ἄλλους δὲ πλείστους ἀγωνιστὰς ἐν τοῖς ἡμετέροις ὄρεσι καὶ πεδίοις ὁ τῆς ἀρετῆς ἀγωνοθέτης ἔχει Θεός, οὗς καὶ ἀριθμῆσαι μόνον οὐκ εὐπετές, μή τί γε δὴ τὸν ἐκάστου βίον συγγράψαι. Ἄρκοῦσαν τοίνυν καὶ ἐκ τούτων ὠφέλειαν τοῖς κερδαίνειν βουλομένοις προτεθηκότες, ἐφ' ἕτερον εἶδος διηγήσεως τρέψομαι καὶ τῆς τούτων εὐλογίας μεταλαχεῖν ἀξιῶν.

σεως νικᾷ τὴν καρτερία, ἀλλὰ ἔχουν μέσα τους ἀκμαῖο τὸν ἔρω-
τα γιὰ ἄσκηση.

Ὁ Ἀγωνοθέτης ὁμως τῆς ἀρετῆς Θεὸς ἔχει καὶ πάρα πολ-
λοὺς ἄλλους ἀγωνιστὲς στὰ ὄρη μας καὶ στὶς πεδιάδες μας, τοὺς
ὁποίους καὶ μόνο ν' ἀπαριθμῆσω δὲν εἶναι εὐκόλο, πολὺ περισ-
σότερο νὰ γράψω χωριστὰ τὴ ζωὴ τοῦ καθενός. Ἀφοῦ λοιπὸν
προσφέραμε ἀρκετὴ ὠφέλεια ἀπὸ αὐτὰ σὲ ὅσους θέλουν νὰ
κερδίσουν, θὰ στραφῶ σὲ ἄλλο εἶδος διηγήσεως, ἀξιῶνοντας
νὰ ἔχω τὴν εὐλογία αὐτῶν.

ΚΔ'. ΖΕΒΙΝΑΣ Η ΠΟΛΥΧΡΟΝΙΟΣ

1

Ζεβινᾶν ἄδουσι μέχρι καὶ τήμερον οἱ τῆς ἐκείνου θεᾶς ἠξιωμένοι. Φασὶ δὲ αὐτὸν εἰς γῆρας ἐλάσαντα βαθὺ καὶ τοῖς αὐτοῖς πόνοις μέχρις αὐτῆς χρησάμενον τῆς τελευτῆς μηδὲν τῶν τῆς νεότητος ἀμεῖψαι τῷ βαρυτάτῳ βιαζόμενον γῆρα. Ἐπλεονέ-
5 κτει δέ, ὡς ἔφασαν, τοὺς ἐπ' αὐτοῦ πάντας ἀνθρώπους τῇ τῆς προσευχῆς προσεδρεῖα. Ἐν ταύτῃ γὰρ διημερεύων τε καὶ διανυκτερεύων οὐ μόνον οὐκ ἐλάμβανε κόρον, ἀλλὰ καὶ θερμότερον τὸν πόθον εἰργάζετο. Καὶ τοῖς πρὸς αὐτὸν δέ γε ἀφικνουμένοις λίγα ἄττα διαλεγόμενος κατάγειν ἐκ τῶν οὐρανῶν οὐκ ἠνείχετο
10 τὴν διάνοιαν, ἀλλ' εὐθὺς ἐκείνων ἀπαλλαττόμενος, ὡς μηδὲ πρὸς βραχὺ χωρισθεὶς τοῦ τῶν ὄλων Θεοῦ, πάλιν τὴν ἰκετείαν προσέφερεν. Ἐπειδὴ δὲ τὴν διηνεκῆ στάσιν τὸ γῆρας ἀλύπως φέρειν οὐκ εἶα, ἔρεισμα τούτῳ τὴν βακτηρίαν προσέφερε καὶ ταύτῃ προσκλινόμενος καὶ ὕμνει τὸν Δεσπότην καὶ ἠῴχετο.

2

15 Φιλοξενία δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις κοσμούμενος ἀγαθοῖς μένειν τὴν ἐσπέραν πολλοὺς τῶν ὡς αὐτὸν ἀφικνουμένων ἐκέλευεν. Οἱ δὲ τὴν παννύχιον αὐτοῦ δειμαίνοντες στάσιν, ἀσχολίας τινὰς σκηπτόμενοι, τῶν πόνων ἐκείνων σφᾶς αὐτοῦς ὑπεξῆγον.

Τοῦτον καὶ ὁ μέγας ἐκεῖνος ὑπερηγάσθη Μάρων καὶ τοῖς
20 φοιτῶσι πρὸς αὐτὸν ἅπασι παρηγγυὰ τρέχειν καὶ τοῦ πρεσβύτου τὴν εὐλογίαὶν τρυγᾶν, πατέρα καὶ διδάσκαλον ὀνομάζων καὶ πάσης ἀρχέτυπον ἀποκαλῶν ἀρετῆς. Καὶ τούτῳ κοινωνῆσαι καὶ

24. ZEBINΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΥΧΡΟΝΙΟΣ

1

Τὸν Ζεβινᾶ τὸν ἐξυμνοῦν μέχρι καὶ σήμερα αὐτοὶ ποὺ ἀξιώθηκαν νὰ τὸν δοῦν. Λένε πὼς ἔφθασε σὲ βαθιὰ γηρατειὰ καὶ ἔκανε τοὺς ἴδιους κόπους ἕως τὸν θάνατό του, χωρὶς, ἂν καὶ πιεζόταν ἀπὸ τὰ βαθιὰ γηρατεία, ν' ἀλλάξει τίποτε ἀπὸ ὅσα ἔκανε κατὰ τὴ νεότητά του. Ξεπερνοῦσε, ὅπως εἶπαν, ὅλους τοὺς ἀνθρώπους στὴν ἐπιμονὴ τῆς προσευχῆς. Διότι, ἂν καὶ περνοῦσε μὲ αὐτὴ ὅλη τὴν μέρα καὶ ὅλη τὴ νύχτα, ὄχι μόνο δὲν χόρταινε, ἀλλ' ἔκανε τὸν πόθο θερμότερο. Ὅταν ἐρχόταν κάποιοι κοντά του, συζητοῦσε λίγο μαζί τους, δὲν ἀνεχόταν ὁμως νὰ κατεβάζει τὸ νοῦ του ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς, ἀλλὰ, ἀπαλλασσόμενος ἀμέσως ἀπὸ ἐκείνους, σὰν νὰ μὴ εἶχε χωρισθεῖ οὔτε γιὰ λίγο ἀπὸ τὸν Θεὸ τῶν ὅλων, πάλι πρόσφερε σ' αὐτὸν τὴν ἰκεσία. Ἐπειδὴ ὁμως τὰ γηρατεία δὲν μπορούσαν νὰ ὑποφέρουν τὴ συνεχὴ ὀρθοστασία χωρὶς πόνο, στηριζόταν σὲ ραβδί καὶ ἀκουμπώντας σ' αὐτὸ ὑμνοῦσε τὸν Δεσπότη καὶ προσευχόταν.

2

Ἐπειδὴ ἐκτὸς ἀπὸ τὶς ἄλλες ἀρετὲς στολιζόταν καὶ μὲ τὴ φιλοξενία, καλοῦσε πολλοὺς ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ πήγαιναν νὰ μένουν κοντά του τὴ νύχτα. Ἐκεῖνοι ὁμως, ἐπειδὴ φοβόνταν τὴν ὀλονύχτια ὀρθοστασία, προφασίζονταν διάφορες ἀσχολίες καὶ ξεγλιστροῦσαν ἀπὸ τοὺς κόπους ἐκείνους.

Τὸν ἀγαποῦσε πολὺ καὶ ὁ μεγάλος ἐκεῖνος Μάρων καὶ παρήγγελλε σὲ ὅλους ὅσοι σύχναζαν κοντά του νὰ τρέχουν καὶ νὰ παίρνουν τὴν εὐλογία του, ὀνομάζοντάς τον πατέρα καὶ δάσκαλο καὶ ἀποκαλώντας τον πρότυπο κάθε ἀρετῆς. Παρακάλε-

ταφῆς παρεκάλεσεν· ἀλλ' οὐκ εἶασαν οἱ τὸ ἱερὸν ἐκεῖνο σῶμα διαρπάσαντες καὶ εἰς ὃ προειρημένον χωρίον ἀποκομίσαντες.

Ὁ δὲ θεσπέσιος Ζεβινᾶς προτελευτήσας εἰς τὴν πελάζουσαν αὐτῷ κώμην (Κίττικα δὲ αὕτη καλεῖται) τῶν νομιζομένων 5 ἀπέλαυσε, καὶ σηκὸν δὲ τῇ θήκῃ μέγιστον ὠκοδόμησαν. Ἴασιν γὰρ ἀναβλύζει τοῖς μετὰ πίστεως προσιούσι παντοδαπὴν. Ἐχει δὲ νῦν καὶ μάρτυρας ὁμορόφους παρὰ Πέρσαις μὲν ἡγωνισμένους, ἑτησίοις δὲ πανηγύρεσι παρ' ἡμῖν τιμωμένους.

3

Τῆς τούτου διδασκαλίας ὁ μέγας ἀπέλαυσε Πολυχρόνιος.
10 Καὶ ὁ θειότατος Ἰάκωβος τοῦτον ἔφη πρῶτον τρίχινον αὐτῷ δεδωκέναι χιτῶνα. Ἐγὼ δὲ ἐκεῖνον μὴ θεασάμενος πώποτε (πρὸ γὰρ τῆς ἐμῆς ἀφίξεως τοῦ βίου κατειλήφει τὸ τέρμα), ἐν Πολυχρονίῳ τούτῳ τῷ πάνυ τὴν τοῦ θεοῦ Ζεβινᾶ φιλοσοφίαν ὄρῳ. Οὐ γὰρ οὕτως ὁ κηρὸς τῶν δακτυλίων τοὺς τύπους ἐκμάττεται,
15 ὡς οὗτος ἐκείνου περιφέρει τοὺς χαρακτῆρας. Καὶ τοῦτο οἶδα σαφῶς, τὰ περὶ ἐκείνου διηγήματα τοῖς ὑπὸ τούτου γιγνομένοις παρατιθείς. Ὁμοίως γὰρ τῷ θείῳ πυρπολεῖται πόθῳ καὶ τῶν γῆινων ἐστὶν ἀπάντων ὑπέρτερος. Καὶ τῷ σώματι προσδεδεμένος ὑπόπτερον ἔχει ψυχὴν καὶ διαπερᾶ καὶ τὸν ἀέρα καὶ τὸν αἰ-
20 θέρα, καὶ τῶν οὐρανῶν ὑψηλότερος γίνεται καὶ τὴν θεῖαν διηνεκῶς θεωρίαν φαντάζεται. Καὶ οὐποτε καθέλκειν ἐκεῖθεν ἀνέχεται τὴν διάνοιαν, ἀλλὰ καὶ προσδιαλεγόμενος τοῖς ἀφικνουμένοις τὰ ἄνω περιπολεῖ.

4

Τὴν δὲ παννύχιον αὐτοῦ ἀγρυπνίαν καὶ στάσιν ἐντεῦθεν

σε μάλιστα νὰ ταφεῖ μαζί του· ἀλλὰ δὲν τὸ ἐπέτρεψαν ἐκεῖνοι ποὺ ἄρπαξαν ἐκεῖνο τὸ ἱερὸ σῶμα καὶ τὸ ἔφεραν στὸν τόπο ποὺ ἀναφέραμε πρὶν.

Ὁ θεσπέσιος Ζεβινᾶς, ποὺ πέθανε πρωτύτερα, ἔλαβε τὶς πρέπουσες τιμὲς στὸ κοντινὸ χωριό, ποὺ ὀνομάζεται Κίττικα, καὶ γιὰ τὴ σαρκοφάγο του ἔχτισαν ἓνα πολὺ μεγάλο ναό. Διότι ἀναβλύζει κάθε εἶδους γιαιτρεία σ' ἐκεῖνους ποὺ προσέρχονται μὲ πίστη. Τώρα μάλιστα ἔχει κάτω ἀπὸ τὴν ἴδια στέγη καὶ μάρτυρες ποὺ ἀγωνίσθηκαν ἀνάμεσα στοὺς Πέρσες, ἀλλὰ τιμῶνται ἀπὸ μᾶς μὲ ἐτήσιες πανηγύρεις.

3

Τὴ διδασκαλία του ἀπόλαυσε ὁ μέγας Πολυχρόνιος. Καὶ ὁ θειότατος Ἰάκωβος εἶπε ὅτι αὐτὸς τοῦ εἶχε δώσει πρῶτος τρίχινο χιτῶνα. Ἐγὼ πάντως, ἂν καὶ δὲν τὸν εἶδα ποτὲ (διότι πέθανε πρὶν τὴν ἄφιξή μου), βλέπω σ' αὐτὸν τὸν μέγας Πολυχρόνιο τὴν ἀσκητικὴ ζωὴ τοῦ θείου Ζεβινᾶ. Διότι οὔτε τὸ κερὶ ἀποτυπώνει ἔτσι τὰ σχήματα τῶν δακτυλίων¹, ὅπως αὐτὸς περιφέρει τὰ χαρακτηριστικὰ ἐκεῖνου. Καὶ αὐτὸ τὸ ξέρω καλά, συγκρίνοντας τὶς διηγήσεις γιὰ ἐκεῖνον μ' αὐτὰ ποὺ ἔγιναν ἀπὸ αὐτὸν τὸν Πολυχρόνιο. Πράγματι πυρπολεῖται ἀπὸ τὸν θεῖο πόθο μὲ ὁμοιο τρόπο καὶ εἶναι ἀνώτερος ἀπὸ ὅλα γενικὰ τὰ γήϊνα. Ἄν καὶ εἶναι δεμένος μὲ τὸ σῶμα, ἔχει πτερωμένη ψυχὴ καὶ ἔτσι περνᾷ τὸν ἀέρα καὶ τὸν αἰθέρα, γίνεται ψηλότερος ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς καὶ φαντάζεται συνέχεια τὴ θεία ὄπτασία. Καὶ ποτὲ δὲν ἀνέχεται νὰ κατεβάσει ἀπὸ ἐκεῖ τὸ νοῦ του, ἀλλὰ καὶ ὅταν συνδιαλέγεται μ' ἐκεῖνους ποὺ ἔρχονται περιφέρεται στὰ οὐράνια.

4

Τὴν ὀλονύχτια πάλι ἀγρυπνία καὶ ὀρθοστασία του τὴν

1. Ἐννοεῖ τὰ δακτυλίδια σφραγίδες.

μεμάθηκα· ὁρῶν αὐτὸν καὶ γῆρα κατὰ ταῦτὸν καὶ ἀσθενεῖα πα-
 λαίοντα καὶ θεραπείας οὐδεμιᾶς ἀπολαύοντα, ἔπεισα λιπαρήσας
 πολλάκις δύο συνοίκους λαβεῖν καὶ τῆς παρὰ τούτων παραψυ-
 χῆς ἀπολαύειν. Ἐπειδὴ δὲ ἄνδρας ἀρετῇ λάμποντας ἤτησε καθ'
 5 ἑαυτοὺς ἐν ἑτέρῳ ἰδιάζοντας φροντιστηρίῳ, ἔπεισα καὶ τοὺς
 θαυμασίους ἐκείνους πάντων προελέσθαι τοῦ θεοῦ ἀνθρώπου
 τὴν θεραπείαν. Οὗτοι βραχὺν αὐτῷ συγγενόμενοι χρόνον φυγεῖν
 ἐπειράθησαν, τὴν παννύχιον στάσιν οὐκ ἐνεγκόντες. Ἐπεὶ δὲ τὸν
 θεῖον ἄνδρα ἰκέτευον τῇ τοῦ σώματος ἀσθενεῖα μετρήσαι τὸν
 πόνον· 'Οὐ μόνον', ἔφη, 'αὐτοὺς οὐ βιάζομαι διηνεκῶς κοινω-
 10 νεῖν μοι τῆς στάσεως, ἀλλὰ καὶ κατακλίνεσθαι πολλάκις παρεγ-
 γυῶ'. Οἱ δὲ· 'Καὶ πῶς ἂν δυναίμεθα', ἔλεγον, 'τοῦ ἐν πόνοις γε-
 γηρακότος ἐστῶτος καὶ τῆς τοῦ σώματος ἀσθενείας καταφρο-
 νοῦντος, κατακλίνεσθαι ἄνδρες καὶ ὑγιαίνοντες καὶ μεσοῦντες
 τῷ χρόνῳ;' Ἀλλὰ τῆς μὲν σεβασμίας ἐμοὶ κεφαλῆς οὕτω τοὺς
 15 νυκτερινοὺς κατέμαθον πόνους.

5

Οἱ δὲ ἄνδρες οὗτοι τοσαύτην τῷ χρόνῳ προσέλαβον ἀρε-
 τήν, ὡς τὴν αὐτὴν τῷ μεγάλῳ τούτῳ μετιέναι φιλοσοφίαν. Καὶ
 ὁ μὲν Μωϋσῆς (τοῦτο γὰρ αὐτῷ ὄνομα) μέχρι τοῦ παρόντος διέ-
 μεινε, πᾶσαν ὡς πατρὶ καὶ δεσπότη θεραπείαν προσφέρων καὶ
 20 τὴν ἀστράπτουσαν ἐκ τῆς ἱερᾶς ἐκείνης ψυχῆς ἀρετὴν ἀκριβῶς
 ἐκματτόμενος. Ὁ δὲ Δαμιανὸς (τοῦτο γὰρ ὄνομα τῷ ἑτέρῳ)
 κῶμην τινὰ καταλαβῶν οὐ πόρρω διακειμένην, Νιάρᾳ δὲ ὄνομα
 ταύτῃ, καὶ παρὰ τὰς ἄλλως μικρὸν τινα οἰκίσκον εὐρῶν ἐν
 ἐκείνῳ διάγει, τὴν αὐτὴν μετιῶν πολιτείαν, ὡς τοὺς ἀκριβῶς
 25 τοῦτον κάκεινον ἐπισταμένους, θεωμένους αὐτόν, τὴν τοῦ μεγάλου
 Πολυχρονίου ψυχὴν ὑπολαμβάνειν ἐν ἑτέρῳ σώματι θεω-
 ρεῖν. Ἡ γὰρ αὐτὴ καὶ ἀπλότης καὶ πραότης καὶ μετριότης καὶ

ἔχω μάθει ἀπ' αὐτό· βλέποντάς τον νὰ παλεύει συγχρόνως μὲ τὰ γηρατειὰ καὶ τὴν ἀσθένεια, χωρὶς ν' ἀπολαμβάνει καμμιά θεραπεία, ἀφοῦ τὸν παρακάλεσα πολλές φορές, τὸν ἔπεισα νὰ πάρει δύο συγκάτοικους γιὰ νὰ ἔχει παρηγοριὰ κοντὰ τους. Ἐπειδὴ ζήτησε ἄνδρες ποὺ διακρίνονταν γιὰ τὴν ἀρετὴ καὶ μόναζαν μοναχικὰ σὲ ἄλλο ἀσκητήριον, ἔπεισα ἐκείνους τοὺς θαυμάσιους νὰ προτιμήσουν ἀπὸ κάθε ἄλλο τὴν περιποίηση τοῦ θεοῦ τοῦτου ἀνθρώπου. Αὐτοὶ οἱ ἀσκητές, ἀφοῦ ἔμειναν κοντὰ του λίγον καιρὸ, ἀποπειράθηκαν νὰ φύγουν, ἐπειδὴ δὲν ἄντεχαν τὴν ὀλοτύχια ὀρθοστασία. Ὅταν παρακαλοῦσα τὸν θεῖο ἄνδρα νὰ κανονίσει τὸν κόπο ἀνάλογα μὲ τὴν ἀδυναμία τοῦ σώματος, εἶπε· “Ὅχι μόνο δὲν τοὺς ὑποχρεῶνω νὰ στέκονται ὄρθιοι μαζί μὲ μένα, ἀλλὰ πολλές φορές τοὺς παρακαλῶ νὰ πλαγιάζουν”. Καὶ ἐκεῖνοι ἔλεγαν· ‘Πῶς θὰ μπορούσαμε νὰ πλαγιάζουμε ἐμεῖς, ἄνδρες καὶ γεροὶ καὶ μεσήλικες, τὴ στιγμὴ ποὺ αὐτὸς ποὺ ἔχει γηράσει στοὺς κόπους στέκεται ὄρθιος καὶ περιφρονεῖ τὴν ἀδυναμία τοῦ σώματος;’ Ἔτσι λοιπὸν ἔμαθα τοὺς νυχτερινοὺς κόπους τῆς σεβάσμιάς μου κεφαλῆς.

5

Αὐτοὶ οἱ ἄνδρες ὅμως μὲ τὸν καιρὸ ἀπέκτησαν τόση μεγάλη ἀρετὴ, ὥστε νὰ ζοῦν τὴν ἴδια ἀσκητικὴ ζωὴ μ' αὐτὸν τὸν μεγάλο. Ἀπὸ αὐτοὺς ὁ Μωϋσῆς (διότι αὐτὸ ἦταν τὸ ὄνομά του) ἔζησε μέχρι τώρα, προσφέροντας κάθε περιποίηση στὸν γέροντα σὰν πατέρα καὶ δεσπότη, ἀντιγράφοντας μὲ ἀκρίβεια τὴν ἀρετὴ ἀπὸ τὴν ἱερὴ ἐκείνη ψυχὴ. Ὁ Δαμιανὸς πάλι (αὐτὸ ἦταν τὸ ὄνομα τοῦ ἄλλου), ἀφοῦ πῆγε σ' ἓνα χωριὸ ποὺ δὲν ἦταν μακριὰ, ὀνομαζόμενον Νιαρά, καὶ βρῆκε ἓνα μικρὸ σπιτάκι κοντὰ στ' ἀλώνια, μένει ἐκεῖ, ζώντας μὲ τὴν ἴδια ἀσκητικὴ ζωὴ, ὥστε ἐκεῖνοι ποὺ γνώριζαν καὶ αὐτὸν καὶ ἐκεῖνον, βλέποντας αὐτὸν νὰ νομίζουν ὅτι βλέπουν τὴν ψυχὴ τοῦ μεγάλου Πολυχρονίου σὲ ἄλλο σῶμα. Διότι ἦταν ἴδια ἡ ἀπλότητα καὶ ἡ πραότητα, ἡ μετριοφροσύνη καὶ ἡ ἡμερότητα τῆς λαλιᾶς, ἡ γλυκύτητα τῆς

τοῦ φθέγματος ἡμερότης καὶ συνουσίας γλυκύτης, ἐγρήγορσις τε
 ψυχῆς καὶ τοῦ Θεοῦ κατανόησις καὶ στάσις καὶ πόνος καὶ ἀγρυ-
 πνία καὶ τροφή καὶ ἡ κατὰ τὴν θείαν νομοθεσίαν ἀκτημοσύνη·
 πλὴν γὰρ σπυρίδος μικρᾶς τὸν βρεκτὸν ἐχούσης φακὸν οὐδὲν
 5 ἔχει τὸ καταγώγιον. Τοσαύτην ὠφέλειαν ἐκ τῆς τοῦ μεγάλου
 Πολυχρονίου συνουσίας ἀπόνατο.

6

Ἐγὼ δὲ τὸν μαθητὴν καταλιπὼν ἐπὶ τὸν διδάσκαλον ἐπα-
 νήξω. Ἀπὸ γὰρ τῆς πηγῆς ὁ κρουνοὺς ἐκχέει τὰ νάματα. Οὗτος
 τοίνυν μετὰ τῶν ἄλλων παθῶν καὶ τὴν φιλοτιμίαν τῆς ψυχῆς
 10 ἀπελάσας καὶ τῆς κενῆς δόξης τὴν τυρρανίδα πατήσας κατα-
 κρύπτειν ἀεὶ τοὺς πόνους ἐσπούδασε. Καὶ σίδηρον μὲν οὐκ ἠνέ-
 σχετο φορεῖν, δείσας μὴ τινα βλάβην ἐντεῦθεν ἀρύσῃται, τύφου
 φλεγμονὴν τῆς ψυχῆς δεξαμένης. Δρυὸς δὲ ρίζαν βαρυτάτην κο-
 μίσαι αὐτῷ τινα κελεύσας, ὡς εἰς ἑτέραν δῆθεν χρεῖαν δεόμε-
 15 νος, ταύτην καὶ νύκτωρ ἐπετίθει τοῖς ὄμοις καὶ ἐπικειμένης
 προσηύχετο καὶ μεθ' ἡμέραν ἀπολαύων σχολῆς. Ἀφικνουμένου
 δὲ τινος καὶ τὴν θύραν πατάσσοντος ἐν τινι χωρίῳ ταύτην κατέ-
 κρυπτε. Ταύτην μοί τις ὑπέδειξε θεασάμενος· καὶ γινῶναι βου-
 ληθεὶς τὸ φορτίον ὀπόσον, μόγις ἀμφοτέροις ἠώρησα ταῖς χερ-
 20 σίν. Ὁ δὲ με θεασάμενος ἀφείναι ἐκέλευεν· ἐγὼ δὲ ἀντελιπά-
 ρουν λαβεῖν, ἵνα κλέψω τοῦ πόνου τὴν πρόφασιν. Ὡς δὲ ἀνιῶ-
 μενον εἶδον, παρεχώρησα τῷ πόθῳ τῆς νίκης.

7

Ἐκ τούτων αὐτῷ τῶν πόνων ἐπανθεῖ καὶ θεόσδοτος χά-
 ρις καὶ πολλὰ θαύματα ταῖς ἐκείνου προσευχαῖς ἐνεργεῖται. Καὶ
 25 γὰρ ἠνίκα ὁ χαλεπὸς ἐκεῖνος αὐχμὸς τρύχων τοὺς ἀνθρώπους

συναναστροφῆς καὶ ἡ ἐγρήγορση τῆς ψυχῆς, ἡ κατανόηση τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ ὀρθοστασία, ὁ κόπος καὶ ἡ ἀγρυπνία, ἡ τροφή καὶ ἡ σύμφωνα μὲ τὴ θεία νομοθεσία ἀκτημοσύνη. Τὸ κατάλυμά του δὲν ἔχει τίποτα ἄλλο ἐκτὸς ἀπὸ ἓνα μικρὸ κουβᾶ πὺ εἶχε μουσκεμένη φακὴ. Τόση μεγάλη ὠφέλεια κέρδισε ἀπὸ τὴ συναναστροφή του μὲ τὸν μεγάλο Πολυχρόνιο.

6

Ἐγὼ ὅμως, ἀφήνοντας τὸν μαθητὴ, θὰ ξαναγυρίσω στὸ δάσκαλο. Διότι ἡ βρύση χύνει τὰ νερὰ ἀπὸ τὴν πηγὴ. Αὐτὸς λοιπὸν μαζί μὲ τὰ ἄλλα πάθη ἔδιωξε καὶ τὴν ἀγάπη τῆς ψυχῆς πρὸς τὶς τιμὲς καὶ καταπατώντας τὴν τυραννία τῆς κενοδοξίας φρόντισε πάντα νὰ κρύβει τοὺς κόπους του. Δὲν ἀνεχόταν νὰ φορᾶ σιδερένιες ἀλυσίδες, ἐπειδὴ φοβόταν μήπως δεχθεῖ ἀπὸ ἐδῶ κάποια βλάβη, ἂν ἡ ψυχὴ του κυριευόταν ἀπὸ τὴν ἀρρώστια τῆς ὑπερηφάνειας. Πρόσταξε ὅμως κάποιον νὰ τοῦ φέρει μία ρίζα βελανιδιᾶς πάρα πολὺ βαρειά, ἐπειδὴ τάχα τὴ χρειαζόταν γιὰ ἄλλη ἀνάγκη, καὶ αὐτὴν τὴν ἔβαζε τὴ νύχτα πάνω στοὺς ὤμους καὶ ἔχοντάς τὴν ἔτσι φορτωμένη προσευχόταν, ἐνῶ τὴν ἡμέρα τὴν κατέβαζε γιὰ νὰ ξεκουρασθεῖ. Ὅταν ἐρχόταν κανεὶς καὶ χτυποῦσε τὴν πόρτα, τὴν ἔκρυβε καλὰ σὲ κάποιο μέρος. Αὐτὴ τὴ ρίζα μοῦ τὴν ἔδειξε κάποιος πὺ τὴν εἶχε δεῖ· καὶ ἐπειδὴ ἤθελα νὰ δῶ πόσο ἦταν τὸ βάρος της, μόλις μεταβίαις τὴ σήκωσα μὲ τὰ δύο χέρια. Μόλις μὲ εἶδε αὐτὸς μὲ πρόσταξε νὰ τὴν ἀφήσω· ἐγὼ τὸν παρακαλοῦσα νὰ τὴν πάρω γιὰ νὰ ἀφαιρέσω τὴν ἀφορμὴ τῆς ταλαιπωρίας του. Ὅταν ὅμως τὸν εἶδα στενοχωρημένο, ὑποχώρησα στὸν πόθο τῆς νίκης.

7

Ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς κόπους ἀνθίζει σ' αὐτὸν ἡ θεόδοτη χάρις καὶ πολλὰ θαύματα πραγματοποιοῦνται μὲ τὶς προσευχὲς ἐκείνου. Πράγματι ὅταν ἡ φοβερὴ ἐκείνη ξηρασία, πὺ καταπονοῦ-

εἰς ἱκετείαν διήγειρεν, ἀφίκετο πρὸς αὐτὸν ἱερέων πλῆθος· συν-
 ἦν δὲ τούτοις καὶ τῆς Ἀντιοχέων τις χώρας, κώμας πολλὰς
 ποιμαίνειν τεταγμένος· οὗτος τῶν παρόντων τοὺς γεραιτέρους
 ἰκέτευε πείσαι τὸν ἄνδρα ληκυθίῳ τινὶ ἐπιθεῖναι τὴν δεξιάν.
 5 Τῶν δὲ εἰρηκότων ὡς οὐκ ἀνέξεται, εὐχῆς μετὰ ταῦτα γινομέ-
 νης καὶ τῆς θεσπεσίας μοι κεφαλῆς προσευχομένης, ὄπισθεν
 ἐκεῖνος ἐστῶς προὔτεινε ταῖν χεροῖν τὸ ληκύθιον· τὸ δὲ ἀνέβλυ-
 σεν, ὡς δύο καὶ τρεῖς τῶν παρόντων ἐκτεῖναι τὰς χεῖρας καὶ πε-
 πληρωμένας ταύτας τοῦ ἐλαίου λαβεῖν.

8

10 Ἄλλ' ὁμως καὶ τῆς χάριτος ἀφιεῖς τὰς ἀκτῖνας καὶ παντο-
 दाποῖς κατορθώμασι βρίθων καὶ ὀσημέραι συλλέγων τῆς φιλο-
 σοφίας τὸν πλοῦτον, οὕτως ἐστὶ τὸ φρόνημα μέτριος, ὡς ἐκά-
 στου τῶν ὡς αὐτὸν ἀφικνουμένων ἄμφω τῷ πόδε περιπτύσσε-
 σθαι καὶ τὸ μέτωπον ἐπιτιθέναι τῇ γῆ, εἴτε στρατιώτης εἴτε χει-
 15 ροτέχνης εἴτε ἄγροικος εἴη.

Διηγῆσομαι δέ τι καὶ τὴν ἀπλότητα αὐτοῦ καὶ τὴν μετριό-
 τητα διδάξαι δυνάμενον. Ἀνὴρ τις σπουδαῖος τοῦδε τοῦ ἔθνους
 τὴν ἡγεμονίαν λαχὼν καὶ τὴν Κύρρον καταλαβὼν σὺν ἐμοὶ τῆς
 τῶν μεγάλων τούτων ἀθλητῶν ἀπολαῦσαι θεωρίας ἠθέλησε.
 20 Τοὺς ἄλλους τοίνυν περινοστήσαντες ἀφικόμεθα καὶ παρὰ τοῦ-
 τον οὗ νῦν τὴν ἀρετὴν διηγούμεθα. Ἐμοῦ τοίνυν εἰρηκότος ὡς
 ἡγεμῶν ἐστὶν ὁ σὺν ἐμοὶ παραγενόμενος καὶ τοῦ δικαίου φροντι-
 στῆς καὶ τῶν εὐσεβῶν ἐραστής, ὁ θεσπέσιος ἄνθρωπος ἄμφω
 τῷ χεῖρι προτείνας καὶ ἀμφοῖν τοῖν ποδοῖν λαβόμενος, ἄιτησίν
 25 τινα', ἔφη, ἔπαγγεῖλαί σοι θέλω'. Τοῦ δὲ λίαν δυσχεράναντος
 καὶ ἀντίστασθαι ἰκετεύοντος καὶ ποιήσειν ὃ τι ἂν κελεύσειεν
 ὑπισχνουμένου (ἐτόπαζε γὰρ αὐτὸν περὶ τινος τῶν ὑπηκόων πα-

σε τούς ανθρώπους, τούς ξεσήκωσε για δέηση, πήγε κοντά του πλήθος ιερέων· μαζί μ' αὐτούς ἦταν καὶ ἓνας ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς Ἀντιόχειας, πού τοῦ εἶχαν ἀναθέσει νὰ ποιμαίνει πολλὰ χωριά. Αὐτὸς παρακαλοῦσε τούς γεροντότερους ἀνάμεσα σ' αὐτούς πού ἦταν ἐκεῖ νὰ πείσουν τὸν ἄνδρα νὰ βάλει τὸ δεξί του χέρι πάνω σὲ λαγηνάκι. Ἐνῶ ἐκεῖνοι ἀπάντησαν πὼς δὲν θὰ τὸ ἀνεχθεῖ, ὅταν ἔπειτα ἔγινε προσευχὴ καὶ ἡ θεσπέσιά μου κεφαλὴ προσευχόταν, ἐκεῖνος, στεκόμενος ἀπὸ πίσω, ἄπλωσε μὲ τὰ δύο χέρια τὸ λαγηνάκι· αὐτὸ ἀνέβλυσε, ὥστε δύο καὶ τρεῖς ἀπὸ τούς παρόντες νὰ ἐκτείνουν τὰ χέρια τους καὶ νὰ τὰ τραβήξουν γεμάτα μὲ λάδι.

8

Ἄλλ' ὅμως, ἂν καὶ ἀκτινοβολοῦσε ἀπὸ χάρη καὶ ἦταν γεμάτος ἀπὸ ποικίλα κατορθώματα καὶ κάθε μέρα συγκέντρωνε τὸν πλοῦτο τῆς ἀσκητικῆς ζωῆς, τόσο πολὺ μετριόφρων ἔμεινε, ὥστε ν' ἀγκαλιάζει καὶ τὰ δύο πόδια καθενὸς ἀπὸ αὐτούς πού ἔρχονταν κοντά του καὶ ν' ἀκουμπᾷ τὸ μέτωπο στὴ γῆ, εἴτε στρατιώτης ἦταν αὐτὸς εἴτε χειροτέχνης εἴτε ἀγρότης.

Θὰ διηγηθῶ κάτι πού μπορεῖ νὰ διδάξει τὴν ἀπλότητά του καὶ τὴν ταπεινότητά του. Ἐνας σπουδαῖος ἄνδρας πού τοῦ ἔλαχε ἡ ἡγεμονία αὐτοῦ τοῦ ἔθνους², ἀφοῦ ἦλθε στὴν Κύρρο θέλησε ν' ἀπολαύσει μαζί μὲ μένα τὴ θεωρία τῶν μεγάλων αὐτῶν ἀθλητῶν. Ἀφοῦ λοιπὸν περάσαμε ἀπὸ τούς ἄλλους, φθάσαμε κοντὰ σ' αὐτὸν τοῦ ὁποίου τώρα διηγούμαστε τὴν ἀρετὴ. Ὅταν λοιπὸν ἐγὼ εἶπα ὅτι αὐτὸς πού ἦταν μαζί μου εἶναι ὁ ἡγεμόνας καὶ φροντιστῆς τοῦ δικαίου καὶ ἐραστής τῶν εὐσεβῶν, ὁ θαυμάσιος ἄνθρωπος, ἀφοῦ ἄπλωσε καὶ τὰ δύο χέρια καὶ πῆρε τὰ δύο του πόδια εἶπε· 'Θέλω νὰ σοῦ κάνω μία παράκληση'. Αὐτὸς, πολὺ στενοχωρημένος τὸν ἰκέτευε νὰ σηκωθεῖ πάνω καὶ ὑποσχόταν νὰ τοῦ κάνει ὅ,τι καὶ ἂν ζητοῦσε (διότι φαντάσθηκε ὅτι

2. Μὲ τὴ λέξη 'ἔθνος' ἐννοεῖται ἡ ἐπαρχία. Ἐδῶ πρόκειται γιὰ τὴ διοίκηση τῆς ἐπαρχίας τῆς Εὐφρατησίας πού εἶχε πρωτεύουσα τὴν Κύρρο.

ρακαλεῖν), ἔφη ὁ θεσπέσιος ἄνθρωπος· 'Οὐκοῦν, ἐπειδήπερ ὑπέσχου καὶ ὄρκω τὴν ὑπόσχεσιν ἐβεβαίωσας, σπουδαίως τὰς ὑπὲρ ἐμοῦ τῷ Θεῷ προσένεγκε προσευχάς'. Ὁ δὲ τὰ μέτωπα τύπτων ἰκέτευε λῦσαι τὸν ὄρκον, ὡς οὐκ ἀξιοχρεως ὢν οὐδὲ 5 τὰς ὑπὲρ αὐτοῦ ἰκετείας τῷ Δεσπότη προσφέρειν. Τὸν ἐν τοσούτῳ τοίνυν ὕψει φιλοσοφίας τοσαύτην ἔχοντα φρονήματος μετριότητα ποῖος ἂν λόγος εἰς ἀξίαν εὐφημίαν ἀρκέσειεν;

9

Τούτου τὴν φιλοπονίαν οὐδὲ παντοδαπὰ προσπεσόντα διήλεγξε πάθη, ἀλλ' ὑπὸ νόσου ποικίλης πολιορκούμενος τῶν αὐ- 10 τῶν πόνων ἀνέχεται. Πολλοῖς δὲ πολλάκις χρησάμενοι λόγοις, μόγις τουτονὶ τὸν οἰκίσκον ὠκοδομησάμεθα, θάλλπος ὀλίγον τῷ σώματι πάμπαν κατεψυγμένῳ μηχανησάμενοι. Τούτῳ πολλοὶ μὲν πολλάκις χρυσίον περιόντες προσήνεγκαν, κατέλιπον δὲ καὶ τελευτήσαντες· ἐδέξατο δὲ οὐδὲν παρ' οὐδενὸς οὐδεπώποτε, 15 ἀλλ' αὐτοῦς οἰκονόμους γενέσθαι τῶν προσφερομένων ἐκέλευσε. Καὶ σισύραν δὲ αὐτῷ ὁ μέγας Ἰάκωβος ὑπὸ τινος αὐτῷ κομισθεῖσαν ἀπέστειλεν· ἀλλὰ καὶ ταύτην ἀντέπεμψε στεγανωτέραν αὐτὴν καὶ εὐεργεστέραν ἰδῶν· εὐτελέσι γὰρ λίαν καὶ εὐῶνοις ἱματίοις κεχρημένος διατελεῖ. Οὕτῳ δὲ τὴν πένιαν πάσης 20 ἐρασμιωτέραν βασιλείας ἠγεῖται, ὡς μηδὲ τὴν ἀναγκαίαν ἔχειν ἀεὶ τροφήν. Οἶδα γὰρ πολλάκις ἀφικόμενος καὶ εὐλογίαν αἰτήσας καὶ μηδὲν ἕτερον εὐρῶν ἢ δύο μόνας ἰσχάδας.

Τούτου τὸ μέλι καὶ τοῖς ὄρωσι τριπόθητον καὶ τοῖς ἀκούουσι λίαν ἐπέραστον. Οὐδένα γὰρ οἶδα ἀνθρώπων, οὐδὲ τῶν 25 κομιδῇ φιλοσκωμμόνων, τούτῳ μῶμον ἐπιτεθηκότα πῶποτε· ἀλλὰ πάντες ἄδουσι καὶ εὐφημοῦσι καὶ παρ' αὐτὸν φοιτῶντες οὐ θέλουσιν ἀπαλλάττεσθαι.

θα τὸν παρακαλοῦσε γιὰ κάποιον ἀπὸ τοὺς ὑπηκόους) τότε ὁ θαυμάσιος ἄνθρωπος εἶπε· “Ἐπειδὴ λοιπὸν ὑποσχέθηκες καὶ βεβαίωσες μὲ ὄρκο τὴν ὑπόσχεση, προσευχήσου στὸ Θεὸ θερμὰ γιὰ μένα”. Ὁ διοικητὴς, χτυπώντας τὸ μέτωπο, τὸν παρακαλοῦσε νὰ λύσει τὸν ὄρκο, διότι δὲν ἦταν ἄξιος νὰ προσφέρει οὔτε γιὰ τὸν ἑαυτό του ἰκεσίες στὸν Δεσπότη. Ποιὸς λοιπὸν λόγος θὰ ἀρκοῦσε γιὰ ἐπάξιο ἐγκωμιασμὸ αὐτοῦ πού, ἐνῶ εἶχε φθάσει σὲ τόσο μεγάλο ὕψος ἀσκητικῆς ζωῆς, εἶχε τόση ταπεινοφροσύνη;

9

Τὴν ἀνάγκη του γιὰ τοὺς κόπους δὲν τὴν λύγισαν οὔτε τὰ ποικίλα πάθη πού τὸν χτύπησαν, ἀλλὰ, ἐνῶ πολιουρκοῦνταν ἀπὸ διάφορες ἀρρώστιες, ἀνεχόταν τοὺς ἴδιους κόπους. Ἐνῶ τοῦ μιλήσαμε πολλές φορές, μόλις μετὰ βίας κτίσαμε αὐτὸ ἐδῶ τὸ σπιτάκι, ἐτοιμάζοντας λίγη ξεκούραση γιὰ τὸ καταπληγωμένο σῶμα του. Πολλοὶ πού εἶχαν ἔρθει πολλές φορές τοῦ ἔδωσαν χρήματα, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἄφησαν ὅταν πέθαναν μὲ τὴ διαθήκη τους· δὲν δέχθηκε τίποτα ποτὲ ἀπὸ κανένα, ἀλλὰ τοὺς πρόσταξε νὰ γίνουν οἱ ἴδιοι διαχειριστὲς τῶν δωρεῶν τους. Ὁ μεγάλος Ἰάκωβος τοῦ ἔστειλε καὶ ἐπανωφόρι πού τοῦ τὸ εἶχε φέρει κάποιος· ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ γύρισε πίσω, ἐπειδὴ τὸ εἶδε πάρα πολὺ γερὸ καὶ καλοφτιαγμένο· διότι φορᾶ πάντοτε πολὺ φτωχικὰ καὶ φτηνὰ ἐνδύματα. Τόσο πολὺ θεωρεῖ τὴ φτώχεια περισσότερο ἀξιαγάπητη ἀπὸ κάθε βασίλειο, ὥστε νὰ μὴ ἔχει πάντοτε οὔτε τὴν ἀπαραίτητη τροφή. Τὸ γνωρίζω, διότι πολλές φορές πού πῆγα καὶ ζήτησα εὐλογία, δὲν βρῆκα τίποτα ἄλλο παρὰ μόνο δύο ξερὰ σύκα.

Τὸ μέλι αὐτοῦ ἦταν σ' ἐκείνους πού τὸν ἔβλεπαν πολυπόθητο καὶ σ' ἐκείνους πού τὸν ἄκουγαν ἀξιαγάπητο. Διότι δὲν γνωρίζω κανένα ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους οὔτε ἀπὸ αὐτοὺς πού τοὺς ἀρέσει γενικὰ νὰ περιγελοῦν, νὰ ἔχει ποτὲ πεῖ κακὸ γι' αὐτὸν· ἀλλὰ ὅλοι τὸν ἐξυμνοῦν καὶ τὸν ἐγκωμιάζουν καὶ ὅταν πηγαίνουν κοντά του δὲν θέλουν νὰ φύγουν.

ΚΕ'. ΑΣΚΛΗΠΙΟΣ

1

Ταύτης ἐστὶ τῆς συμμορίας καὶ Ἀσκληπιὸς ὁ θαυμάσιος, δέκα μὲν σταδίους ἀφεστηκῶς, τὴν αὐτὴν δὲ πολιτείαν ἐζήλωκῶς. Καὶ τροφή γὰρ αὐτῷ ἢ αὐτὴ καὶ ἐσθῆς καὶ ἤθους μετριότης καὶ φιλοξενία καὶ φιλαδεφλία, ἡμερότης τε καὶ πραότης 5 καὶ ἢ πρὸς τὸν Θεὸν ὁμιλία καὶ ἢ ἀκροτάτη πενία καὶ ἢ τῆς ἀρετῆς περιουσία καὶ τῆς φιλοσοφίας ὁ πλοῦτος καὶ τᾶλλα πάντα, ὅσα περὶ τῆς ἱερᾶς ἐκείνης διεξήλθομεν κεφαλῆς. Φασὶ δὲ αὐτόν, ἠνίκα τοῖς τὴν κώμην οἰκοῦσιν ἀδελφοῖς συγκατείλεκτο, τὸν ἀσκητικὸν καὶ κόσμιον ἀσπάσασθαι βίον καὶ μηδεμίαν ἐκ 10 τῆς τῶν πολλῶν ἐπιμιξίας λώβην ἐλκῦσαι. Ἐν ἑκατέρῳ τοίνυν διαπρέψας βίῳ, τῷ τε πολιτικῷ καὶ ἀναχωρητικῷ, διπλῶν εἰκότως καὶ τῶν στεφάνων ἀξιοθήσεται.

2

Πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τὴν τούτου ἐζήλωσαν ἀρετὴν, καὶ πλήρης οὐχ ἢ ἡμετέρα μόνη, ἀλλὰ καὶ αἱ γειτονεύουσαι πόλεις 15 καὶ κῶμαι τῆς τοιαύσδε φιλοσοφίας. Εἷς δὲ τούτων ἐστὶ καὶ ὁ θειότατος Ἰάκωβος ἐν οἰκίσκῳ τινὶ καθειργμένος παρὰ κώμῃ Νιμουζᾶν καλουμένη, ὃς καὶ παρ' αὐτὸ ὦν τοῦ βίου τὸ τέρμα (ἐτῶν γὰρ ἐστὶ πλειόνων ἢ ἑνενήκοντα), μόνος καθεῖρκεται, διὰ τινος βραχέος ὀρύγματος ἐλικοειδῶς ὀρωρυγμένου τὰς ἀποκρί- 20 σεις ποιούμενος μὲν, οὐχ ὀρώμενος δέ, καὶ οὔτε πυρὶ χρώμενος οὔτε λυχνιαίου φωτὸς ἀπολαύων. Ἐμὲ δέ, δὶς τὴν θύραν διορύ-

25. ΑΣΚΛΗΠΙΟΣ

1

Στὴν ἴδια ομάδα ἀνήκει καὶ ὁ θαυμάσιος Ἀσκληπιὸς ποῦ ἀπέχει ἀπὸ ἐκεῖ δέκα στάδια, ὅμως εἶχε ζηλέψει τὸν ἴδιο τρόπο ζωῆς. Ἡ τροφή του εἶναι ἡ ἴδια, ὅπως καὶ ἡ ἐνδυμασία καὶ ἡ μετριοφροσύνη, ἡ φιλοξενία καὶ ἡ φιλαδελφία, ἡ ἡμερότητα καὶ ἡ πραότητα, ἡ συνομιλία μὲ τὸν Θεὸ καὶ ἡ ἔσχατη φτώχεια, ἡ περιουσία τῆς ἀρετῆς καὶ ὁ πλοῦτος τῆς ἀσκητικῆς ζωῆς, καὶ ὅλα τὰ ἄλλα ὅσα εἶπαμε γιὰ τὴν ἱερὴ ἐκείνη κεφαλή. Λένε ὅτι ὁ ἴδιος, ὅταν εἶχε πάει κοντὰ στοὺς ἀδελφοὺς ποῦ κατοικοῦσαν στὸ χωριό, ἀκολούθησε τὴν ἀσκητικὴ καὶ κόσμια ζωὴ καὶ δὲν τὸν ἔβλαψε καθόλου ἡ συναναστροφή του μὲ τοὺς πολλοὺς. Ἀφοῦ λοιπὸν διέπρεψε καὶ στοὺς δύο τρόπους ζωῆς, στὸν πολιτικὸ καὶ στὸν ἀναχωρητικὸ, θὰ ἀξιωθεῖ εὐλόγα καὶ διπλὰ στεφάνια.

2

Ὅμως καὶ πολλοὶ ἄλλοι ζήλεψαν τὴν ἀρετὴ του καὶ εἶναι γεμάτη ὄχι μόνο ἡ δική μας πόλη ἀλλὰ καὶ οἱ γειτονικὲς πόλεις καὶ τὰ χωριὰ ἀπὸ ἀσκητὲς μὲ τέτοιο τρόπο ζωῆς. Ἐνας ἀπὸ αὐτοὺς εἶναι καὶ ὁ θειότατος Ἰάκωβος, ποῦ εἶναι κλεισμένος σὲ ἓνα σπιτάκι κοντὰ στὸ χωριό ποῦ ὀνομάζεται Νιμουζᾶν, ὁ ὁποῖος, ἂν καὶ βρίσκεται κοντὰ στὸ τέλος τῆς ζωῆς του (διότι εἶναι παραπάνω ἀπὸ ἐνενήντα χρόνια), ζεῖ κλεισμένος μόνος του, κάνοντας τὶς ἐκκρίσεις του σὲ ἓνα μικρὸ ἄνοιγμα ποῦ εἶχε ἀνοιχτεῖ ἐλικοειδῶς, χωρὶς νὰ φαίνεται, οὔτε νὰ χρησιμοποιεῖ φωτιὰ οὔτε ν' ἀπολαμβάνει τὸ φῶς τοῦ λιχναριοῦ. Σὲ μένα ἄνοι-

ξας, εἴσω γενέσθαι προσέταξε, ταύτη με τιμήσας καὶ ἦν ἔχει
περὶ ἐμὲ στοργὴν ἐπιδείξας.

Οἱ μὲν οὖν ἔτι περιόντες τῶν παρ' ἐμοῦ λόγων οὐ δέονται·
δύναται γάρ, ἦν ἐθελήσωσιν, αὐτόπται τῆς τούτων γενέσθαι
5 φιλοσοφίας· τοῖς δ' ἔσομένοις καὶ τῆς τούτων οὐ μεταλαγχάνου-
σι θέας ἀρκεῖ καὶ ταῦτα εἰς ὠφέλειαν τῆς τούτων φιλοσοφίας
τὸν χαρακτῆρα δεικνύντα.

Ἐνταῦθα τοίνυν καὶ τὸν περὶ τούτων συμπεράνας λόγον
καὶ τῆς εὐλογίας τὴν ἀντίδοσιν ἐπαγγείλας, ἐφ' ἕτερον διήγημα
10 μεταβήσομαι.

ξε δύο φορές τῆ θύρα καὶ μὲ πρόσταξε νὰ μπῶ μέσα, τιμώντας με ἔτσι καὶ δείχνοντας τῆ στοργή του γιὰ μένα.

“Ὅσοι λοιπὸν ζοῦν ἀκόμα δὲν χρειάζονται τὰ λόγια μου· διότι μποροῦν, ἂν θελήσουν, νὰ γίνουν αὐτόπτες μάρτυρες τῆς ἀσκητικῆς του ζωῆς· γιὰ τοὺς μεταγενέστερους καὶ ὄσους δὲν τοὺς βλέπουν, εἶναι καὶ αὐτὰ ἀρκετὰ νὰ ὠφελήσουν, δείχνοντας τὸν χαρακτήρα τῆς ἀσκητικῆς τους ζωῆς.

Ἄφοῦ λοιπὸν τελειώσω ἐδῶ καὶ τὸν λόγο γι’ αὐτοὺς καὶ ζητήσω τὸ ἀντάλλαγμα τῆς εὐλογίας, θὰ μεταφέρω τὴ διήγησι σὲ ἄλλον.

ΚΣ'. ΣΥΜΕΩΝΗΣ

1

Συμεώνην τὸν πάνυ, τὸ μέγα θαῦμα τῆς οἰκουμένης, ἴσασι μὲν ἅπαντες οἱ τῆς Ρωμαίων ἡγεμονίας ὑπήκοοι, ἔγνωσαν δὲ καὶ Πέρσαι καὶ Μῆδοι καὶ Αἰθίοπες, καὶ πρὸς Σκύθας δὲ τοὺς νομάδας ἢ φήμη δραμοῦσα τὴν τοῦδε φιλοπονίαν καὶ φιλοσοφίαν ἐδίδαξεν. Ἐγὼ δὲ καὶ πάντα, ὡς ἔπος εἶπεῖν, ἀνθρώπους μάρτυρας ἔχων τῶν ὑπὲρ λόγον ἀγώνων δέδοικα τὸ διήγημα μὴ τοῖς ἔσομένοις μῦθος εἶναι δόξη πάμπαν τῆς ἀληθείας γεγυμνωμένος. Ὑψηλότερα γάρ τῆς ἀνθρωπείας φύσεως τὰ γιγνόμενα· φιλοῦσι δὲ οἱ ἄνθρωποι τῇ φύσει μετρεῖν τὰ λεγόμενα. Εἰ δέ τι 10 τῶν ταύτης ὄρων ἐπέκεινα λέγοιτο, ψευδῆς τοῖς τῶν θείων ἀμυήτοις ὁ λόγος νομίζεται. Ἐπειδὴ δὲ τῶν εὐσεβούντων γῆ καὶ θάλαττα πλήρης, οἳ τε τὰ θεῖα πεπαιδευμένοι καὶ τοῦ παναγίου Πνεύματος τὴν χάριν δεδίδαγμένοι τοῖς λεχθησομένοις οὐκ ἀπιστήσουσιν, ἀλλὰ καὶ μάλα πιστεύσουσι, προθύμως καὶ θαρσα- 15 λέως ποιήσομαι τὴν διήγησιν. Ἄρξομαι δὲ ἐκεῖθεν, ὅθεν καὶ τῆς ἄνωθεν κλήσεως ἤξιώθη.

2

Κώμη τίς ἐστὶν ἐν μεθορίῳ τῆς ἡμετέρας καὶ τῆς Κιλικίων χώρας διακειμένη· Σισὰν δὲ αὐτὴν ὀνομάζουσιν. Ἐκ ταύτης ὀρμώμενος ποιμαίνειν τὸ πρῶτον ὑπὸ τῶν γεγεννηκότων ἐδιδάσκετο θρέμματα, ἵνα καὶ κατὰ τοῦτο τοῖς μεγάλοις ἀνδράσι συμ- 20 φέρηται, Ἰακώβ τῷ πατριάρχῃ καὶ Ἰωσήφ τῷ σώφρονι καὶ Μωϋσῆ τῷ νομοθέτῃ καὶ Δαβὶδ τῷ βασιλεῖ καὶ προφήτῃ καὶ

26. ΣΥΜΕΩΝΗΣ

1

Τὸν φημισμένο Συμεώνη, τὸ μεγάλο θαῦμα τῆς οἰκουμένης, τὸν γνωρίζουν ὅλοι γενικᾶ οἱ ὑπήκοοι τῆς Ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας, τὸν γνώρισαν ὅμως καὶ οἱ Πέρσες καὶ οἱ Μῆδοι καὶ οἱ Αἰθίοπες, καὶ καθὼς ἡ φήμη του ἀπλώθηκε στοὺς Σκύθες τοὺς νομάδες δίδαξε καὶ σ' αὐτοὺς τὴν ἀγάπη του γιὰ τὴ φιλοπονία καὶ τὴν ἀσκητικὴ ζωὴ. Ἐγὼ ὅμως, ἂν καὶ ἔχω, ὅπως θὰ ἔλεγα, ὅλους τοὺς ἀνθρώπους μάρτυρες γιὰ τοὺς ἀνήκουστους ἀγῶνες του, φοβοῦμαι μήπως ἡ διήγησις φανεῖ στοὺς μεταγενέστερους παραμῦθι γυμνὸ ἀπὸ τὴν ἀλήθεια· διότι ὅσα ἔχουν γίνεῖ εἶναι ἀνώτερα ἀπὸ τὴν ἀνθρώπινη φύση· οἱ ἄνθρωποι συνηθίζουν νὰ μετροῦν τὰ λεγόμενα ἀνάλογα μὲ τὴ φύση. Καὶ ὅταν λέγεται κάτι πὸν ξεπερνᾷ τὰ ὄρια της, ὁ λόγος θεωρεῖται ψευδῆς ἀπὸ τοὺς ἀμύητους στὰ θεῖα. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ γῆ καὶ ἡ θάλασσα εἶναι γεμάτη ἀπὸ εὐσεβεῖς καὶ οἱ ἐκπαιδευμένοι στὰ θεῖα καὶ διδαγμένοι τῇ χάριτι τοῦ παναγίου Πνεύματος δὲν θὰ ἀπιστήσουν στὰ λεγόμενα, ἀλλὰ θὰ πιστέψουν ἀκόμα περισσότερο, γι' αὐτὸ θὰ κάμω πρόθυμα καὶ θαρραλέα τὴ διήγησις. Θ' ἀρχίσω λοιπὸν ἀπὸ τῆ στιγμῆ πὸν ἀξιώθηκε τῇ θεῖα κλήσει.

2

Ἐπάρχει μιὰ κωμόπολις πὸν βρίσκεται στὰ σύνορα τῆς δικῆς μας χώρας καὶ τῆς χώρας τῶν Κιλικῶν· τὴν ὀνομάζουν Σισάν. Ἀπὸ αὐτὴν καταγόμενος, στὴν ἀρχὴ διδάχθηκε ἀπὸ τοὺς γονεῖς του νὰ βόσκει πρόβατα, γιὰ νὰ ταιριάζει καὶ σ' αὐτὸ μὲ τοὺς μεγάλους ἄνδρες, τὸν πατριάρχη Ἰακώβ καὶ τὸν σῶφρονα Ἰωσήφ, τὸν νομοθέτη Μωϋσῆ καὶ τὸν βασιλιὰ καὶ προφήτη Δα-

Μιχαία τῷ προφήτῃ καὶ τοῖς κατ' ἐκείνους θεσπεσίοις ἀνδράσι. Νιφετοῦ δέ ποτε πολλοῦ γενομένου καὶ τῶν προβάτων ἔνδον μένειν ἠναγκασμένων, ἀνακωχῆς ἀπολαύσας εἰς τὸν θεῖον νεῶν μετὰ τῶν φουσάντων ἀφίκετο. Ταῦτα δὲ τῆς ἱερᾶς αὐτοῦ διηγου-
5 μένης ἀκήκοα γλώττης. Ἔφη τοίνυν τῆς εὐαγγελικῆς ἀκηκοέναι φωνῆς μακαριζούσης μὲν τοὺς κλαίοντας καὶ πενθοῦντας, ἀθλίους δὲ τοὺς γελῶντας ἀποκαλούσης καὶ ζηλωτοὺς ὀνομα-
ζούσης τοὺς τὴν ψυχὴν καθαρὰν κεκτημένους καὶ τὰ ἄλλα ὅσα
τούτοις συνέζευκται· εἶτα ἐρέσθαι τινὰ τῶν παρόντων, τί ἂν τις
10 ποιήσας τούτων ἕκαστον κτήσαιο· τὸν δὲ τὸν μοναδικὸν αὐτῷ βίον ὑπαγορευῆσαι καὶ τὴν ἄκραν ἐκείνην ὑποδειῖσαι φιλοσοφίαν.

3

Δεξάμενος τοίνυν τοῦ θεοῦ λόγου τὰ σπέρματα καὶ ταῖς
βαθείαις τῆς ψυχῆς αὐλαξί ταῦτα καλῶς κατακρύψας εἰς τὸν
πελάζοντα τῶν ἀγίων μαρτύρων ἔφη δεδραμηκένας σηκόν. Ἐν
15 τούτῳ δὲ τῇ γῆ τὰ γόνατα καὶ τὸ μέτωπον προσερεῖσαι τε καὶ
ἰκετεῦσαι τὸν πάντας ἀνθρώπους σώζειν ἐθέλοντα ποδηγῆσαι
αὐτὸν πρὸς τὴν τελείαν τῆς εὐσεβείας ὁδόν. Ἐπὶ πολὺ δὲ τοῦτον
διατρίψαντι τὸν τρόπον ὕπνον μὲν αὐτῷ προσγενέσθαι τινὰ γλυ-
κύν, ὄναρ δὲ τοιόνδε θεάσασθαι· "Ὀρύττειν", φησὶν, 'ἐδόκουν
20 θεμέλια, εἶτά τινος ἐστῶτος ἀκούειν, ὡς ἔτι με βαθύνειν τὸ
ὄρυγμα δεῖ. Προστεθεικῶς τοίνυν ὡς ἐκέλευσε βάθος πάλιν
ἐπειρώμην διαναπαύεσθαι. Ἀλλὰ καὶ αὐθὶς μοι ὀρύττειν προσέ-
ταττε καὶ μὴ λήγειν τοῦ πόνου. Τρὶς δέ μοι τοῦτο καὶ τετράκις
ποιῆσαι παρεγγυήσας, τέλος ἀποχρώντως ἔχειν ἔφη τὸ βάθος
25 καὶ οἰκοδομεῖν ἀπόνως ἐκέλευσε τὸ λοιπόν, ὡς τοῦ πόνου
λωφῆσαντος καὶ τῆς οἰκοδομίας ἐσομένης ἀπόνως'. Ταύτῃ τῇ
προρρήσει τὰ πράγματα μαρτυρεῖ· πέραν γὰρ τῆς φύσεως τὰ γι-
γνόμενα.

4

Ἐκεῖθεν ἀναστὰς ἀσκητῶν τινων γειτονευόντων κατέλα-

1. Βλ. Ματθ. 5,5. 8. Λουκᾶ 6,21-25.

βίδ, τὸν προφήτη Μιχαία καὶ τοὺς ὄμοιους μ' αὐτοὺς θαυμαστοὺς ἄνδρες. Ὅταν κάποτε ἔπεσε πολὺ χιόνι καὶ τὰ πρόβατα ἦταν ἀναγκασμένα νὰ μένουν μέσα, βρῆκε κάποια ἀνάπαυλα νὰ ἔλθει στὸν ἱερὸ ναὸ μαζὶ μὲ τοὺς γονεῖς του. Αὐτὰ τὰ ἄκουσα νὰ τὰ διηγεῖται ἡ ἱερὴ του γλῶσσα. Εἶπε λοιπὸν πῶς εἶχε ἀκούσει τὴν εὐαγγελικὴ φωνὴ πὺ μακαρίζει αὐτοὺς πὺ πενθοῦν, ἀποκαλεῖ ἄθλιους αὐτοὺς πὺ γελοῦν, ὀνομάζει ζηλευτοὺς ἐκείνους πὺ ἔχουν καθαρὴ τὴν ψυχὴ καὶ τὰ ἄλλα ὅσα σχετίζονται μ' αὐτά¹. Ἐπειτα ρώτησε ἕναν ἀπὸ τοὺς παρόντες, τί κάνοντας κανεῖς θὰ μπορούσε ν' ἀποκτήσει τὸ καθένα ἀπὸ αὐτὰ τὰ πράγματα· ἐκεῖνος τοῦ μίλησε γιὰ τὴ μοναχικὴ ζωὴ καὶ τοῦ ὑπέδειξε τὸν τέλειο ἐκεῖνο τρόπο τῆς ἀσκητικῆς ζωῆς.

3

Ἄφοῦ λοιπὸν δέχθηκε τοὺς σπόρους τοῦ θεοῦ λόγου καὶ τοὺς ἔκρυσσε καλὰ μέσα στὰ βαθιὰ ἀυλάκια τῆς ψυχῆς, εἶπε, πῶς πῆγε τροχάδην στὸν κοντινὸ ναὸ τῶν Ἁγίων Μαρτύρων. Ἐκεῖ γονάτισε καὶ ἀκούμπησε τὸ μέτωπό του στὴ γῆ καὶ ἰκέτευσε Αὐτόν, πὺ θέλει νὰ σώζει ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, νὰ τὸν καθοδηγήσει στὸν τέλειο δρόμο τῆς εὐσέβειας. Ἄφοῦ ἔμεινε πολλὴ ὥρα σ' αὐτὴ τὴ στάση, ἀποκοιμήθηκε καὶ εἶδε τὸ ἐξῆς ὄνειρο· Ἐκεῖ φάνηκε, λέγει, ὅτι ἔσκαβα θεμέλια, ἔπειτα ἄκουσα κάποιον πὺ ἔστεκε ὄρθιος νὰ μοῦ λέγει ὅτι ἔπρεπε νὰ κάνω τὸ ἄνοιγμα πιὸ βαθύ. Ἄφοῦ λοιπὸν πρόσθεσα βάθος, ὅπως μὲ διέταξε, προσπάθησά πάλι νὰ ξεκουραστῶ. Ἀλλὰ καὶ πάλι μὲ πρόσταζε νὰ σκάβω καὶ νὰ μὴ σταματῶ τὸ ἔργο. Ἄφοῦ μοῦ παρήγγειλε νὰ τὸ κάνω τρεῖς καὶ τέσσερες φορές, στὸ τέλος μοῦ εἶπε ὅτι τὸ βάθος ἦταν ἀρκετό, καὶ μὲ πρόσταξε νὰ κτίσω ἄκοπα στὸ ἐξῆς, ἐπειδὴ ὁ κόπος μετριάστηκε καὶ τὸ κτίσιμο θὰ γινόταν εὐκόλα'. Τὰ πράγματα συμφωνοῦν μ' αὐτὴν τὴν προφητεία· διότι αὐτὰ πὺ γίνονται ξεπερνοῦν τὴ φύση.

4

Ἄπὸ ἐκεῖ, ἀφοῦ σηκώθηκε, πῆγε στὸ κατάλυμα μερικῶν

βε καταγώγιον. Δύο δὲ αὐτοῖς συνδιαγαγὼν ἔτη καὶ τῆς τελειο-
 τέρας ἀρετῆς ἐρασθεὶς Τελεδὰν ἐκείνην τὴν κώμην κατέλαβεν,
 ἧς καὶ πρόσθεν ἐμνήσθημεν, παρ' ἣν οἱ μεγάλοι καὶ θεῖοι ἄν-
 δρες Ἀμμιανὸς καὶ Εὐσέβιος τὴν ἀσκητικὴν παλαίστραν ἐπή-
 5 ξαντο· ἀλλ' οὐκ εἰς ταύτην ὁ θεσπέσιος Συμεῶνης ἀφίκετο, ἀλλ'
 εἰς τὴν ἑτέραν τὴν ἐκ ταύτης βλαστήσασαν. Εὐσεβωνᾶς γὰρ καὶ
 Ἀβιβίων τῆς Εὐσεβίου τοῦ μεγάλου διδασκαλίας ἰκανῶς ἀπο-
 λαύσαντες τόδε τὸ τῆς φιλοσοφίας ὠκοδομήσαντο φροντιστή-
 ριον. Ὁμογνώμονες δὲ διὰ βίου καὶ ὁμότροποι γεγονότες καὶ
 10 οἶονεὶ μίαν ψυχὴν ἐν δύο σώμασιν ἐπιδείξαντες πολλοὺς ἔσχον
 τοῦ βίου συναραστάς. Τούτων δὲ μετ' εὐκλείας ὑπεξεληθόντων
 τὸν βίον, Ἡλιόδωρος ὁ θαυμάσιος τὴν τῶν συνοίκων ἡγεμονίαν
 ἐδέξατο, ὃς πέντε καὶ ἐξήκοντα ἔτη διαβιώσας δύο καὶ ἐξήκοντα
 ἔνδον καθειργμένος διετέλεσεν ἔτη· τρία γὰρ ἔτη παρὰ τοῖς γε-
 15 γεννηκόσι τραφεὶς εἰς τὴν ἀγέλην εἰσελήλυθε ταύτην, οὐδὲν τῶν
 ἐν τῷ βίῳ γιγνομένων θεασάμενος πώποτε. Ἔφασκε δὲ μηδὲ
 αὐτοεἶδέναι τῶν χοίρων ἢ τῶν ἀλεκτρυόνων ἢ τῶν ἄλλων τῶν
 τοιούτων τὸ εἶδος. Τούτου κἀγὼ πολλάκις τῆς θεᾶς ἀπέλαυσα
 καὶ τῶν τρόπων ἐθαύμασα τὴν ἀπλότητα καὶ ὑπερηγάσθη
 20 μάλα τὴν τῆς ψυχῆς καθαρότητα.

5

Πρὸς τοῦτον ἀφικόμενος ὁ πένταθλος οὗτος τῆς εὐσεβείας
 ἀγωνιστῆς δέκα μὲν διετέλεσεν ἀγωνιζόμενος ἔτη· ὀγδοήκοντα
 δὲ συναγωνιστὰς ἔχων, ὑπερηκόντισεν ἅπαντας· καὶ τῶν ἄλλων
 διὰ δύο ἡμερῶν ἀπολαυόντων τροφῆς, πᾶσαν αὐτὸς ἄσιτος τὴν
 25 ἑβδομάδα διέμενε, δυσανασχετοῦντων μὲν τῶν προστατευόντων
 καὶ ζυγομαχοῦντων ἀεὶ καὶ ἀταξίαν τὸ πρᾶγμα καλούντων, οὐ
 πειθόντων δὲ τοῖς λεγομένοις οὐδὲ χαλινοῦν δυναμένων τὴν
 προθυμίαν.

Ἦκουσα δὲ αὐτοῦ ἐκείνου διηγουμένου καὶ τοῦ νῦν τῆς
 30 αὐτῆς ἀγέλης ἡγεμονεύοντος, ὥς σχοῖνόν ποτε ἀπὸ φοινίκων

γειτόνων ἀσκητῶν. Ἐμεινε μαζί τους δύο χρόνια καὶ ἀφοῦ ἀγάπησε τὴν τελειότερη ἀρετὴ πῆγε σ' ἐκείνη τὴν κωμόπολη τὴν Τελεδάν, τὴν ὁποία ἀναφέραμε καὶ πρὶν, κοντὰ στὴν ὁποία οἱ μεγάλοι καὶ θεῖοι ἄνδρες Ἀμμιανὸς καὶ Εὐσέβιος ἔστησαν τὴν ἀσκητικὴ παλαιστρα· ἀλλὰ ὁ θαυμαστὸς Συμεώνης δὲν ἦρθε σ' αὐτὴν, ἀλλὰ στὴν ἄλλη πρὸ εἶχε βλαστήσει ἀπ' αὐτὴν. Διότι ὁ Εὐσεβωνᾶς καὶ ὁ Ἀβιβίων, ἀφοῦ ἀπόλαυσαν ἀρκετὰ τὴ διδασκαλία τοῦ μεγάλου Εὐσεβίου ἔχτισαν αὐτὸ ἐδῶ τὸ ἀσκητήριον. Ὄντας σὲ ὅλη τους τὴ ζωὴ ὁμόγνωμοι καὶ ὁμότροποι καὶ ἔχοντας σὰν σὲ δύο σώματα μία ψυχὴ, εἶχαν πολλοὺς συνεργαστὲς αὐτοῦ τοῦ τρόπου ζωῆς. Ὄταν αὐτοὶ τελείωσαν ἔνδοξα τὴ ζωὴ τους ἀνέλαβε τὴν ἡγουμενία τῶν συγκατοίκων ὁ θαυμάσιος Ἡλιόδωρος, ὁ ὁποῖος ἔζησε ἐξηνταπέντε χρόνια καὶ τὰ ἐξηνταδύο χρόνια τὰ πέρασε ἐγκλειστος· πράγματι, ἀφοῦ ἔζησε τρία χρόνια κοντὰ στοὺς γονεῖς του, μπῆκε σ' αὐτὴν τὴν ὁμάδα χωρὶς νὰ ἔχει ποτὲ ἀντικρῦσει τίποτα ἀπὸ ὅσα γίνονται στὴ ζωὴ. Ἔλεγε μάλιστα ὅτι δὲν ἤξερε ἀκόμη οὔτε τὴ μορφή τῶν χοίρων ἢ τῶν πετεινῶν ἢ τῶν ἄλλων παρόμοιων ζώων. Πολλὰς φορές καὶ ἐγὼ ἀπόλαυσα τὴ θέα του, θαύμασα τὴν ἀπλότητα τῶν τρόπων του καὶ χάρηκα ὑπερβολικᾶ τὴ καθαρότητα τῆς ψυχῆς του.

5

Ἀφοῦ πῆγε κοντὰ στὸν Ἡλιόδωρο ὁ πένταθλος αὐτὸς ἀγωνιστῆς τῆς εὐσέβειας, ἔμεινε ἀγωνιζόμενος δέκα χρόνια· εἶχε ὀγδόντα συναγωνιστὲς καὶ τοὺς ξεπέρασε ὅλους γενικά· καὶ ἐνῶ οἱ ἄλλοι ἀπολαμβάναν τροφὴν κάθε δύο μέρες, αὐτὸς ἔμενε νηστικὸς ὅλη τὴν ἐβδομάδα. Οἱ ἀνώτεροι του, ἂν καὶ στενοχωριόνταν, καὶ πάντοτε τὸν μάλωναν καὶ ὀνόμαζαν αὐτὴν τὴν τακτικὴ ἀταξία, δὲν τὸν ἐπειθαν ὅμως μὲ τὰ λόγια οὔτε μποροῦσαν νὰ χαλιναγωγῆσουν τὴν προθυμία.

Αὐτὸς, ὅπως ἄκουσα νὰ διηγεῖται ἐκεῖνος πρὸ τῶρα εἶναι ἡγούμενος τῆς ἴδιας μάνδρας, πῆρε κάποτε σχοινὶ κατασκευα-

κατεσκευασμένην λαβῶν (τραχυτάτη δὲ αὕτη λίαν καὶ χερσὶ προσψανούσαις), ταύτη διέζωσε τὴν ὀσφύν, οὐκ ἔξωθεν περιθείς, ἀλλ' αὐτῷ προσφύσας τῷ δέρματι· καὶ οὕτω λίαν συνέσφιγγεν, ὡς ἅπαν ἐκεῖνο ἐν κύκλῳ τὸ μέρος ἐλκῶσαι, ᾧ περιέ-
 5 κειτο. Ὡς δὲ πλείους ἢ δέκα ἡμέρας τοῦτον διετέλεσε τὸν τρόπον καὶ τὸ ἔλκος χαλεπώτερον γιγνόμενον αἵματος ἠφίει σταγόνας, ἤρετό τις αὐτὸν θεασάμενος τίς ἢ αἰτία τοῦ αἵματος. Τοῦ δὲ μηδὲν ἔχειν ἀνιαρὸν λέγοντος, βιασάμενος ὁ συναγωνιστῆς καὶ τὴν χεῖρα ἐνέβαλε καὶ τὴν αἰτίαν κατέμαθε καὶ ταύτην τῷ προ-
 10 στατεύοντι κατεμήνυσεν. Αὐτίκα τοίνυν καὶ ἐπιτιμῶν καὶ παρακαλῶν καὶ τοῦ πράγματος τὴν ὠμότητα διαβάλλων μόλις ἐκεῖνον διέλυσε τὸν δεσμόν. Ἄλλ' οὐδ' οὕτως ἔπεισε θεραπείαν τινὰ ἐκείνῳ τῷ ἔλκει προσενεγκεῖν. Καὶ ἄλλα δὲ τοιαῦτα δρῶντα ὀρῶντες ἀναχωρεῖν τῆς παλαίστρας ἐκείνης ἐκέλευον, ὡς ἂν μὴ
 15 τοῖς ἀσθενέστερον τὸ σῶμα διακειμένοις ζηλοῦν τὰ ὑπὲρ δύναμιν πειρωμένοις βλάβης αἴτιος γένοιτο.

6

Ἐξελθὼν τοίνυν καὶ τὰ ἐρημότερα τοῦ ὄρους καταλαβὼν καὶ λάκκον τινὰ εὐρῶν ἀνυδρον καὶ οὐ λίαν βαθύν, καθῆκεν εἰς τοῦτον ἑαυτὸν καὶ τῷ Θεῷ τὴν ὑμνωδίαν προσέφερε. Πέντε δὲ
 20 διαγενομένων ἡμερῶν μεταμεληθέντες οἱ τῆς παλαίστρας ἐκείνης ἠγεμόνες δύο τινὰς ἐξέπεμψαν ἐπιζητησαί τε αὐτὸν καὶ ἀγαγεῖν ἐπιτρέψαντες. Τοιγάρτοι τὸ ὄρος οὗτοι περινοστήσαντες ἤροντό τινὰς ἐκεῖ θρέμματα νέμοντας, εἴ τινα ἐθεάσαντο τοιόνδε
 25 ποιμένες ὑπέδειξαν, πολλὰ μὲν εὐθὺς κατεβόησαν· σχοινίον δὲ κομίσαντες σὸν πολλῷ αὐτὸν ἀνιμήσαντο πόνῳ· οὐδὲ γὰρ τῇ καθόδῳ παραπλησίως ἢ ἀνοδός ἐστιν εὐπετής.

σμένο ἀπὸ φοίνικες (καὶ αὐτὸ εἶναι πολὺ σκληρὸ καὶ ὅταν ἀπλῶς τὸ πιάνεις μὲ τὰ χέρια) καὶ μ' αὐτὸ ἔζωσε τὴ μέση του· δὲν τὸ ἔβαλε ἀπ' ἔξω, ἀλλὰ τὸ ἔβαλε ἀπ' εὐθείας πάνω στὸ δέρμα του, καὶ τὸ ἔσφιξε τόσο πολὺ, ὥστε ὅλο ἐκεῖνο τὸ μέρος στὸ ὁποῖο ἀκουμποῦσε πλήγιασε γύρω-γύρω. Ἀφοῦ ἔμεινε μ' αὐτὸν τὸν τρόπο περισσότερο ἀπὸ δέκα μέρες καὶ ἡ πληγὴ γινόταν βαθύτερη καὶ ἄφηνε σταγόνες αἵματος, τὸν ρώτησε κάποιος ποῦ τὸν εἶδε, ποιά ἦταν ἡ αἰτία τοῦ αἵματος. Ἐνῶ ἐκεῖνος ἔλεγε ὅτι δὲν ἔχει τίποτε δυσάρεστο, ὁ συναγωνιστὴς χρησιμοποιοῦντας βία ψηλάφισε τὸ μέρος μὲ τὸ χέρι του, κατάλαβε τὴν αἰτία καὶ τὴν ἀνέφερε στὸν ἡγούμενο. Ἀμέσως τότε ὁ ἡγούμενος μαλώνοντάς τον, παρακαλώντάς τον καὶ κατακρίνοντάς τον γιὰ τὴ σκληρότητα τῆς πράξεως, μὲ δυσκολία ἔλυσε ἐκεῖνον τὸν δεσμό. Ἄλλ' οὔτε καὶ ἔτσι τὸν ἔπεισε νὰ προσφέρει κάποια θεραπεία σ' ἐκείνη τὴν πληγὴ. Ἐπειδὴ ὅμως τὸν ἔβλεπαν νὰ κάνει ἄλλα τέτοια τὸν διέταξαν νὰ φύγει ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ ἀσκητήριον γιὰ νὰ μὴ γίνῃ αἰτία βλάβης σ' ἐκείνους ποῦ εἶχαν ἀσθενέστερο σῶμα, στὴν προσπάθειά τους νὰ ἐκτελέσουν ἀπὸ ζήλεια ἀνώτερα ἀπὸ τὴ δύναμή τους.

6

Ἐφυγε λοιπὸν καὶ ἔφτασε στὰ ἔρημότερα μέρη τοῦ βουνοῦ· ἐκεῖ βρῆκε ἓνα λάκκο χωρὶς νερὸ καὶ ὄχι πολὺ βαθύ, κάθισε καὶ ὑμνολογοῦσε τὸν Θεό. Ἐπειτα ἀπὸ πέντε μέρες μετανοημένοι οἱ ἡγούμενοι ἐκείνου τοῦ ἀσκητηρίου ἔστειλαν δύο ἀδελφοὺς νὰ τὸν ἀναζητήσουν καὶ νὰ τὸν φέρουν πίσω. Τριγύριζαν λοιπὸν αὐτοὶ στὸ βουνό, ρωτοῦσαν μερικοὺς κτηνοτρόφους ποῦ ἔβοσκαν ἐκεῖ πρόβατα, ἂν εἶδαν κάποιον νὰ ἔχει τὴν τάδε μορφή καὶ τὸ σχῆμα. Μόλις οἱ ποιμένες ἔδειξαν τὸν λάκκο ἀμέσως χάρηκαν πάρα πολὺ· ἔφεραν στὴ συνέχεια σχοινὶ καὶ τὸν ἔβγαλαν μὲ πολὺ κόπο, διότι τὸ ἀνέβασμα δὲν εἶναι τὸ ἴδιο εὐκόλο μὲ τὸ κατέβασμα.

7

Ὀλίγον τοίνυν παρ' ἐκείνοις διατρίψας χρόνον εἰς Τελά-
 νισσον ἀφίκετο κώμην, τῇ κορυφῇ ἐφ' ἧς νῦν ἔστηκεν ὑποκει-
 μένην. Ἐν ταύτῃ μικρὸν οἰκίσκον εὐρῶν τρία καθειργμένος διε-
 τέλεσεν ἔτη· αὖξιν δὲ ἀεὶ τῆς ἀρετῆς τὸν πλοῦτον φιλονεικῶν
 5 ἐπεθύμησε Μωϋσῆ καὶ Ἡλία τοῖς θείοις ἀνθρώποις παραπλη-
 σίως τεσσαράκοντα ἡμέρας ἄσιτος διαμεῖναι. Καὶ πείθει τὸν
 θαυμάσιον Βάσσον, ὃς τηνικαῦτα πολλὰς περιώδευε κώμας
 τοῖς κατὰ κώμην ἱερεῦσιν ἐπιστατῶν, μηδὲν μὲν ἔνδον καταλι-
 πεῖν, πηλῶ δὲ καταχρῖσαι τὴν θύραν. Τοῦ δὲ καὶ τὴν δυσκολίαν
 10 τοῦ πράγματος ὑπαγορεύοντος καὶ παραινοῦντος μὴ νομίζειν
 ἀρετὴν εἶναι τὸν βίαιον θάνατον (κατηγορία γὰρ αὕτη καὶ μεγί-
 στη καὶ πρῶτη), "Ἄλλὰ σύ γε", ἔφη, "ὦ πάτερ, δέκα μοι ἄρτους
 καὶ στάμνον ὕδατος ἀπόθου, κἂν ἴδω τὸ σῶμα τροφῆς δεόμε-
 νον, μεταλήψομαι τούτων". Ἐγένετο ὡς ἐκέλευσε· καὶ τὰ μὲν
 15 ἀπετίθετο, ἡ δὲ θύρα τὸν πηλὸν ὑπεδέχετο. Μετὰ δὲ τὸ τέλος
 τῶν ἡμερῶν ἦκε μὲν ὁ θαυμάσιος ἐκεῖνος καὶ τοῦ Θεοῦ ἄνθρω-
 πος Βάσσος, τὸν δὲ πηλὸν ἀφελὼν καὶ τῆς θύρας εἴσω γενόμε-
 νος, ἠῦρε μὲν τῶν ἄρτων τὸν ἀριθμὸν, ἠῦρε δὲ πλήρες τὸ στα-
 μνίον τοῦ ὕδατος, αὐτὸν δὲ ἄπνουν ἐρριμμένον καὶ οὔτε φθέγγε-
 20 σθαι οὔτε κινεῖσθαι δυνάμενον. Σπογγίαν τοίνυν αἰτήσας καὶ
 ταύτῃ τὸ στόμα διαβρέξας καὶ ἀποκλύσας προσήνεγκεν αὐτῶ
 τῶν θείων μυστηρίων τὰ σύμβολα. Καὶ οὕτω διὰ τούτων ἀναρ-
 ρωσθεὶς ἀνέστησέ τε ἑαυτὸν καὶ τροφῆς τινος μετρίας μετέλαβε,
 θριδακίνας καὶ σέρεις καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια κατὰ βραχὺ
 25 διαμασώμενος καὶ τῇ γαστρὶ παραπέμπων.

8

Ὑπεραγασθεὶς τοίνυν ὁ μέγας ἐκεῖνος Βάσσος τὴν οἰκείαν
 ἀγέλην κατέλαβε τὸ μέγα τοῦτο διηγούμενος θαῦμα. Πλείοσι

7

Ἄφοῦ λοιπὸν ἔμεινε κοντά τους λίγο καιρό, πῆγε στὸ χωριὸ Τελάνισσον ποὺ βρίσκεται κάτω ἀπὸ τὴν κορυφὴ στὴν ὁποία εἶχε μείνει. Σ' αὐτὸ τὸ χωριὸ βρῆκε ἓνα μικρὸ σπιτάκι ὅπου ἔμεινε κλεισμένος τρία χρόνια· προσπαθώντας νὰ αὐξάνει πάντα τὸν πλοῦτο τῆς ἀρετῆς ἐπιθύμησε σὰν τοὺς θείους ἀνθρώπους, τὸν Μωϋσῆ καὶ τὸν Ἥλια, νὰ μείνει νηστικός σαράντα μέρες². Πείθει λοιπὸν τὸν θαυμάσιο Βάσσο, ὁ ὁποῖος τότε περιόδευε σὲ πολλὰ χωριὰ φροντίζοντας γιὰ προμήθειες γιὰ τοὺς ἱερεῖς του, νὰ μὴν ἀφήσει τίποτε μέσα καὶ νὰ ἀλείψει τὴν θύρα καλὰ μὲ πηλό. Ὄταν αὐτὸς καὶ τὴ δυσκολία τοῦ πράγματος τοῦ εἶπε καὶ τὸν συμβούλεψε νὰ μὴ νομίζει ὅτι εἶναι ἀρετὴ ὁ βίαιος θάνατος (διότι αὐτὴ εἶναι κατηγορία πρώτη καὶ πάρα πολὺ μεγάλη) εἶπε· Ὑβέβαια ἄφησέ μου, πάτερ, δέκα ψωμιὰ καὶ ἓνα σταμνὶ μὲ νερό, καὶ ἂν δῶ ὅτι τὸ σῶμα μου χρειάζεται τροφή, θὰ φάγω ἀπὸ αὐτά'. Ἐγινε ὅπως πρόσταξε· καὶ αὐτὰ τοποθετήθηκαν καὶ ἡ θύρα δέχθηκε τὸν πηλό. Μετὰ τὸ τέλος τῶν ἡμερῶν ἦρθε ὁ θαυμαστὸς ἐκεῖνος ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ Βάσσο· ἀφοῦ ἔβγαλε τὸν πηλό ἀπὸ τὴ θύρα, μπῆκε μέσα, ὅπου βρῆκε ἀπείραχτα τὰ ψωμιὰ καὶ γεμάτο τὸ σταμνὶ μὲ νερό, καὶ αὐτὸν πεσμένο κάτω ἄπνοο καὶ ἀνίκανο νὰ μιλήσει καὶ νὰ κινηθεῖ. Ζήτησε λοιπὸν ἓνα σφουγγάρι καὶ μ' αὐτό, ἀφοῦ τοῦ ἔβρεξε καὶ τοῦ ἔπλυνε τὸ στόμα, τοῦ ἔφερε τὰ δῶρα τῶν θείων μυστηρίων. Παίρνοντας ἔτσι δύναμη μ' αὐτά, ἀνασηκώθηκε, ἔφαγε λίγη τροφή, μαρούλια καὶ ραδίκια καὶ τὰ ὅμοια μ' αὐτά, μασώντας τα σιγὰ καὶ καταπίνοντάς τα.

8

Γεμάτος χαρὰ ὁ μεγάλος ἐκεῖνος Βάσσο πῆγε στὴ μάνδρα του διηγούμενος τὸ μεγάλο αὐτὸ θαῦμα. Εἶχε περισσότε-

2. Βλ. Ἐξ. 24,18. Γ' Βασ. 19,8.

γὰρ ἢ διακοσίοις θιασώταις ἐχρήτο μήτε κτῆνος ἔχειν μήτε μήλην ἐπιτρέψας, μήτε χρυσίον προσφερόμενον ὑποδέχεσθαι μήτε τινὰ ἔξω τῆς θύρας ἰέναι ἢ τι τῶν ἀναγκαίων ὠνησόμενον ἢ τινα τῶν γνωρίμων ὀψόμενον, ἀλλ' ἔνδον διάγειν καὶ τὴν ἀπὸ 5 τῆς θείας χάριτος πεμπομένην τροφήν ὑποδέχεσθαι. Τοῦτον μέχρι καὶ τήμερον τὸν νόμον οἱ θιασῶται φυλάττουσι καὶ πλείους γεγόμενοι τὰς δοθείσας οὐ παρέβησαν ἐντολάς.

9

Ἐγὼ δὲ ἐπὶ τὸν μέγαν μεταβήσομαι Συμεώνην. Ἐξ ἐκείνου τοίνυν μέχρις καὶ τήμερον (ὅκτῳ δὲ καὶ εἴκοσι διελήλυθεν 10 ἔτη), τὰς τετταράκοντα ἄσιτος διαμένει ἡμέρας. Ὁ δὲ χρόνος καὶ ἡ μελέτη τοῦ πόνου τὸ πλεόν ἐσύλησεν. Εἰώθει μὲν γὰρ τὰς πρώτας ἡμέρας ἐστάναι καὶ τὸν Θεὸν ἀνυμνεῖν, εἶτα τοῦ σώματος διὰ τὴν ἀπαστίαν φέρειν οὐκ ἔτι τὴν στάσιν ἰσχύοντος καθῆσθαι λοιπὸν καὶ τὴν θεῖαν λειτουργίαν ἐπιτελεῖν, τὰς δὲ τελευ- 15 ταίας ἡμέρας καὶ προσκλίνεσθαι· δαπανωμένης γὰρ κατὰ βραχὺ τῆς ἰσχύος καὶ ἀποσβεννυμένης, κεῖσθαι ἡμιθανῆς ἠναγκάζετο. Ἐπειδὴ δὲ ἐπὶ τοῦ κίονος ἔστη, κατιέναι μὲν οὐκ ἠνείχετο, ἐμηχανήσατο δὲ τὴν στάσιν ἐτέρως. Δοκὸν γάρ τινα προσδήσας τῷ κίονι καὶ σχοινίοις πάλιν ἑαυτὸν τῇ δοκῷ προσαρμόσας τὰς τετ- 20 τάρκοντα οὕτω διετέλεσεν ἡμέρας. Μετὰ δὲ ταῦτα πλείονος λοιπὸν τῆς ἄνωθεν χάριτος ἀπολαύσας οὐδὲ ταύτης ἐδεήθη τῆς βοηθείας, ἀλλ' ἔστηκε τὰς τετταράκοντα ἡμέρας σιτίων μὲν οὐκ ἀπολαύων, προθυμία δὲ καὶ θεῖα ρωννύμενος χάριτι.

10

Τρία τοίνυν, ὡς ἔφην, ἐν ἐκείνῳ τῷ οἰκίσκῳ διατελέσας 25 ἔτη τὴν πολυθρύλητον ταύτην κατέλαβε κορυφὴν θριγκίον ἐν κύκλῳ γενέσθαι παρεγγυήσας, ἄλυσιν δὲ ἐκ σιδήρου πήχεων εἴκοσι κατασκευάσας καὶ ταύτης θατέραν μὲν ἀρχὴν πέτρα τινὶ

ρους ἀπὸ διακόσιους μαθητὲς καὶ δὲν εἶχε ἐπιτρέψει νὰ ἔχουν οὔτε ὑποζύγιο οὔτε χειρόμυλο, οὔτε νὰ δέχονται τὰ χρήματα πὸ τοὺς προσφέρουν οὔτε νὰ βγαίνει κανένας ἔξω ἀπὸ τὴ θύρα ἢ γιὰ νὰ ἀγοράσει κάτι ἀπὸ τὰ ἀναγκαῖα ἢ γιὰ νὰ δεῖ κάποιον ἀπὸ τοὺς γνωστούς, ἀλλὰ νὰ μένουν μέσα καὶ νὰ δέχονται τὴν τροφή πὸ τοὺς στέλνει ἡ θεία χάρη. Αὐτὸν τὸν κανόνα οἱ μαθητὲς τὸν τηροῦν μέχρι καὶ σήμερα καὶ μολονότι ἔγιναν περισσότεροι δὲν παρέβηκαν τὶς ἐντολὰς πὸ τοὺς δόθηκαν.

9

Ἐγὼ τῶρα θὰ γυρίσω στὸν μέγαν Συμεῶνη. Ἀπὸ τότε λοιπὸν μέχρι καὶ σήμερα (ἔχουν περάσει εἰκοσιοχτὼ χρόνια) μένει σαράντα μέρες χωρὶς τροφή. Ὁ χρόνος καὶ ἡ ἀσκήσις μείωσαν τὴν ἐπίδοσιν τοῦ κόπου. Διότι συνήθιζε τὶς πρῶτες μέρες νὰ στέκεται ὄρθιος καὶ νὰ ἀνυμνεῖ τὸν Θεόν, ἔπειτα, ἐπειδὴ δὲν μπορούσε ἀπὸ τὴ νηστεία νὰ ὑποφέρει ἀκόμα τὴν ὀρθοστασίαν, καθόταν καὶ ἔκαμνε τὴ θείαν λειτουργίαν καὶ τὶς τελευταῖες μέρες γονάτιζε· καθὼς σιγὰ σιγὰ ἡ δύναμις του λιγότευε καὶ ἔσβηνε, ἀναγκαζόταν νὰ κείτεται μισολυπόθυμος. Ὅταν ὁμως ἀνέβηκε πάλιν στὸν στυλόν, δὲν ἤθελε νὰ κατεβεῖ, καὶ σοφίστηκε τὴ στάσιν διαφορετικὰ· ἔδεσε δηλαδὴ πάλιν στὸν στυλόν ἓνα δοκάρην καὶ δενόμενος πάλιν πρὸς τὸ δοκάρην μὲ σχοινία ἔμεινε ἔτσι σαράντα μέρες. Ἀργότερα, καθὼς ἀπέλαυσε περισσότερην χάριν ἀπὸ ἄνω δὲν χρειαζόταν οὔτε αὐτὴ τὴ βοήθειαν, ἀλλ' ἔμεινε ὄρθιος σαράντα μέρες χωρὶς νὰ τρώγει, παίρνοντας δύναμιν ἀπὸ τὴν προθυμίαν του καὶ τὴ θείαν χάριν.

10

Ἀφοῦ λοιπὸν, ὅπως εἶπα, ἔμεινε τρία χρόνια σ' ἐκεῖνο τὸ σπιτάκι, πῆγε εἰς τὴν πολυθρύλητον αὐτὴν κορυφὴν, ὅπου παρήγγειλε νὰ γίνῃ ἓνας κυκλικὸς φράχτης. Ἀφοῦ ἔφτιαξε μὴ σιδερένια ἀλυσίδα εἰκοσι πῆχεις, στερῆσε τὴν μίαν τῆς ἄκρην σὲ μίαν

μεγίστη προσηλώσας, θατέραν δὲ τῷ δεξιῷ ποδὶ προσαρμόσας, ὡς ἂν μηδὲ βουλόμενος ἔξω τῶν ὄρων ἐκείνων ἄπιοι, ἔνδον δι-
 ἤγεν διηνεκῶς τὸν οὐρανὸν φανταζόμενος καὶ τὰ ἄνω τῶν οὐ-
 ρανῶν θεωρεῖν βιαζόμενος· οὐ γὰρ ἐκώλυε τῆς διανοίας τὴν
 5 πτῆσιν ὁ τοῦ σιδήρου δεσμός. Ἐπειδὴ δὲ Μελέτιος ὁ θαυμάσιος
 ἐπισκοπεῖν τηνικαῦτα τῆς Ἀντιόχου πόλεως τεταγμένος τὴν
 χώραν, ἀνὴρ φρενήρης καὶ συνέσει λάμπων καὶ ἀγχινοία κεκο-
 σμημένος, περιττὸν ἔφη τὸν σίδηρον, ἀρκούσης τῆς γνώμης λο-
 γικὰ τῷ σώματι περιθεῖναι δεσμά, εἶξε μὲν καὶ τὴν παραίνεσιν
 10 εὐπειθῶς εἰσεδέξατο, χαλκέα δὲ κληθῆναι κελεύσας λῦσαι προσ-
 ἔταξε τὸν δεσμόν. Ἐπειδὴ δὲ καὶ δέρμα τῷ σκέλει προσήρμο-
 στο, ὡς ἂν μὴ λωβηθεῖ ὑπὸ τοῦ σιδήρου τὸ σῶμα, καὶ ἔδει καὶ
 τοῦτο (συνερραμμένον γὰρ ἦν) διαρραγῆναι, πλείους ἢ εἴκοσι
 μεγίστους κόρεις ἔφασαν ἐν ἐκείνῳ κατιδεῖν ἐμφωλεύοντας. Καὶ
 15 τοῦτο ἔφη ὁ θαυμάσιος τεθεῖσθαι Μελέτιος. Ἐγὼ δὲ ἀπεμνη-
 μόνευσα τὴν πολλὴν κάντεῦθεν τοῦ ἀνδρὸς καρτερίαν ἐπιδει-
 κνύς· πιλῆσαι γὰρ τῇ χειρὶ τὸ δέρμα καὶ διαφθεῖραι πάντα
 ραδίως δυνάμενος τῶν ἀνιαρῶν δηγμάτων ἠνείχετο, καρτερῶν
 ἐν τοῖς μικροῖς τὴν τῶν μειζόνων ἀγώνων ἀσπαζόμενος γυμνα-
 20 σίαν.

11

Τῆς τοίνυν φήμης πάντοτε διαθεούσης συνέθεον ἅπαντες,
 οὐχ οἱ γειτονεύοντες μόνοι, ἀλλὰ καὶ οἱ πολλῶν ἡμερῶν ἀφε-
 στηκότες ὁδόν· οἱ μὲν παρειμένους τὸ σῶμα προσφέροντες, οἱ
 δὲ ἀρρώστοις ὑγίειαν αἰτοῦντες, οἱ δὲ πατέρες γενέσθαι παρα-
 25 καλοῦντες καί, ὃ παρὰ τῆς φύσεως οὐκ ἔλαβον, ἰκέτευον δι-
 ἑκείνου λαβεῖν. Λαμβάνοντες δὲ καὶ τῶν αἰτήσεων ἀπολαύοντες
 μετ' εὐφροσύνης μὲν ἐπανήεσαν, κηρύττοντες δὲ τὰς εὐεργεσίας,
 ὧν ἔτυχον, πολλαπλασίους τῶν αὐτῶν δεησομένους ἐξέπεμπον.
 Οὕτω δὲ πάντων πανταχόθεν ἀφικνουμένων καὶ πάσης ὁδοῦ
 30 ποταμὸν μιμουμένης πέλαγος ἀνθρώπων ἔστιν ἰδεῖν ἐν ἐκείνῳ
 συνιστάμενον τῷ χωρίῳ τοὺς πανταχόθεν δεχόμενον ποτάμους.

πολὺ μεγάλη πέτρα, καὶ τὴν ἄλλη τὴν προσάρμοσε στὸ δεξιὸ πόδι, ὥστε καὶ νὰ ἤθελε ἀκόμη νὰ μὴ μπορεῖ νὰ βγεῖ ἔξω ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ ὄρια· ἔμενε συνεχῶς μέσα φανταζόμενος τὸν οὐρανὸ καὶ βιαζόμενος νὰ δεῖ τὰ πάνω ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς· διότι ὁ σιδερένιος δεσμὸς δὲν ἐμπόδιζε τὴν πτήση τῆς διάνοιας. Ὅταν ὁ θαυμάσιος Μελέτιος, ποὺ τότε εἶχε ἀναλάβει νὰ ἐπισκοπεῖ τὴ χώρα τῆς Ἀντιόχειας, ἄνδρας φρόνιμος, ποὺ διακρινόταν γιὰ τὴ σύνεση καὶ ἦταν στολισμένος μὲ ὀξύνοια, εἶπε ὅτι τὸ σίδηρο εἶναι περιττὸ καὶ ὅτι τὸ λογικὸ εἶναι ἀρκετὸ νὰ βάλει δεσμὰ στὸ σῶμα, ὑποχώρησε καὶ δέχθηκε ὑπάκουα τὴ συμβουλή· διέταξε τότε νὰ φέρουν ἓνα σιδερά καὶ τὸν πρόσταξε νὰ σπάσει τὸν δεσμὸ. Ἐπειδὴ εἶχε προσαρμοσθεῖ δέρμα στὸ σκέλος, γιὰ νὰ μὴ τραυματισθεῖ τὸ σῶμα ἀπὸ τὸ σίδηρο, ποὺ ἔπρεπε καὶ αὐτὸ νὰ σπάσει (διότι ἦταν ραμμένο μαζί) εἶπαν ὅτι εἶδαν περισσότε- ρους ἀπὸ εἴκοσι πολὺ μεγάλους κοριοὺς φωλιασμένους μέσα σ' αὐτό. Καὶ αὐτὸ εἶπε ὅτι τὸ εἶδε ὁ θαυμάσιος Μελέτιος. Ἐγὼ τὸ ἀνέφερα, θέλοντας νὰ δείξω καὶ μ' αὐτὸ τὴ μεγάλη καρτερία τοῦ ἀνδρα· διότι, ἐνῶ μπορούσε νὰ πιέσει μὲ τὸ χέρι τὸ δέρμα καὶ νὰ τοὺς σκοτώσει εὐκόλῃ ὄλους, ἀνεχόταν μὲ καρτερία τὰ δυσάρεστα δαγκώματα, συνηθίζοντας στὰ μικρὰ τὴν ἄσκηση τῶν πολὺ μεγάλων ἀγώνων.

11

Ἐπειδὴ λοιπὸν ἡ φήμη τοῦ ἀπλωνόταν παντοῦ, ἔτρεχαν ὄλοι, ὄχι μόνο οἱ γείτονες, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνοι ποὺ κατοικοῦσαν σὲ ἀπόσταση πολλῶν ἡμερῶν· ἄλλοι ἔφερναν παράλυτους στὸ σῶμα, ἄλλοι ζητοῦσαν ὑγεία γιὰ τοὺς ἀρρώστους, ἄλλοι παρακαλοῦσαν νὰ γίνουν πατέρες, καὶ ἐκεῖνο ποὺ δὲν ἔλαβαν ἀπὸ τὴ φύση, παρακαλοῦσαν νὰ τὸ λάβουν μὲ τὶς πρεσβεῖες του. Παίρνοντας λοιπὸν καὶ ἀπολαμβάνοντας τὰ αἰτήματά τους, γύριζαν πίσω γεμάτοι χαρὰ καί, διακηρύσσοντας τὶς εὐεργεσίες ποὺ πέτυχαν, ἔστελναν πολλαπλάσιους γιὰ νὰ ζητήσουν τὰ ἴδια. Ἔτσι λοιπὸν φθάνοντας ὄλοι ἀπὸ παντοῦ καὶ μοιάζοντας κάθε δρόμος μὲ ποτάμι, μπορούσε νὰ βλέπει κανεὶς νὰ σχηματίζεται σ' ἐκεῖνον τὸν τόπο πέλαγος ἀνθρώπων, ποὺ δεχόταν ἀπὸ παντοῦ

Οὐ γὰρ μόνον οἱ τὴν καθ' ἡμᾶς οἰκουμένην οἰκοῦντες συρρέουσιν, ἀλλὰ καὶ Ἰσμηλιῖται καὶ Πέρσαι καὶ Ἀρμένιοι οἱ τούτων ὑποχείριοι καὶ Ἰβηρες καὶ Ὀμηρίται καὶ οἱ ἐκείνων ἐνδότεροι. Ἀφίκοντο δὲ πολλοὶ τὰς τῆς ἐσπέρας οἰκοῦντες ἐσχατίας, Σπά-
5 νοι τε καὶ Βρεττανοὶ καὶ Γαλάται οἱ τὸ μέσον τούτων κατέχοντες. Περὶ γὰρ Ἰταλίας περιττὸν καὶ λέγειν. Φασὶ γὰρ οὕτως ἐν Ρώμῃ τῇ μεγίστῃ πολυθρύλητον γενέσθαι τὸν ἄνδρα, ὡς ἐν ἅπασιν τοῖς τῶν ἐργαστηρίων προφυλαίοις εἰκόνας αὐτῷ βρα-
χειάς ἀναστηλῶσαι, φυλακὴν τινα σφίσιν αὐτοῖς καὶ ἀσφᾶλειαν
10 ἐντεῦθεν πορίζοντας.

12

Ἐπειδὴ τοίνυν ἀριθμοῦ κρείττους οἱ ἀφικνούμενοι προσ-
παθεῖν δὲ ἅπαντες ἐπεχείρουν καὶ τινα εὐλογίαν ἀπὸ τῶν δερ-
ματίνων ἐκείνων ἱματίων τρυγᾶν, πρῶτον μὲν τῆς τιμῆς τὸ
ὑπερβάλλον ἄτοπον εἶναι νομίζων, ἔπειτα καὶ τοῦ πράγματος τὸ
15 ἐπίπονον δυσχεραίνων τὴν ἐπὶ τοῦ κίονος ἐμηχανήσατο στάσιν,
πρῶτον μὲν ἕξ πήχεων τμηθῆναι κελεύσας, εἶτα δύο καὶ δέκα,
μετὰ δὲ ταῦτα δύο καὶ εἴκοσι, νῦν δὲ ἕξ καὶ τριάκοντα· ἀναπτῆ-
ναι γὰρ εἰς οὐρανὸν ἐφίεται καὶ τῆς ἐπιγείου ταύτης ἀπαλλαγῆ-
ναι διατριβῆς.

20 Ἐγὼ δὲ οὐδὲ τῆς θείας ἄνευ οἰκονομίας ταύτην ὑπολαμ-
βάνω γεγενῆσθαι τὴν στάσιν, οὐδὲρ εἵνεκα τοῦς μεμψιμοίρους
παρακαλῶ χαλινῶσαι τὴν γλῶτταν καὶ μὴ ἐπιτρέπειν ὡς ἔτυχε
φέρεσθαι, σκοπεῖν δὲ ὡς πολλάκις τοιαῦτα ὁ Δεσπότης τῶν
ραθυμοτέρων εἵνεκεν ὠφελείας ἐμηχανήσατο. Καὶ γὰρ τὸν
25 Ἡσαΐαν γυμνὸν καὶ ἀνυπόδητον βαδίσαι προσέταξε, καὶ τὸν Ἰε-
ρεμίαν περίζωμα τῇ ὀσφύϊ περιθεῖναι καὶ οὕτω τοῖς ἀπειθέσι
προσφέρειν τὴν προφητείαν, καὶ ἄλλοτε δὲ κλοιοῦς ξυλίνους καὶ

τὰ ποτάμια. Διότι δὲν μαζεύονται μόνο αὐτοὶ ποὺ κατοικοῦν τὴν χώρα μας, ἀλλὰ καὶ Ἰσμαηλίτες καὶ Πέρσες καὶ Ἀρμένιοι, ὑπόδουλοί τους, καὶ Ἰβηρες καὶ Ὀμηρίτες καὶ ἐκεῖνοι ποὺ κατοικοῦν πιὸ μέσα ἀπὸ αὐτούς. Ἦρθαν ἐπίσης καὶ πολλοὶ ποὺ κατοικοῦν στὰ πέρατα τῆς Δύσεως, καὶ Ἰσπανοὶ καὶ Βρεττανοί, καθὼς καὶ Γαλάτες ποὺ κατοικοῦν ἀνάμεσά τους. Καὶ φυσικὰ εἶναι περιττὸ νὰ πῶ γιὰ τὴν Ἰταλία. Πραγματικὰ λένε ὅτι στὴν μέγιστη Ρώμη ὁ ἄνδρας ἔγινε τόσο πολὺ πολυθρύλητος, ὥστε νὰ κρεμοῦν μικρὲς εἰκόνες του σὲ ὅλες τὶς εἰσόδους τῶν ἐργαστηρίων, ἀποκομίζοντας ἀπὸ αὐτὲς γιὰ τὸν ἑαυτὸ τους κάποια προστασία καὶ ἀσφάλεια.

12

Ἐπειδὴ λοιπὸν ἐκεῖνοι ποὺ ἔφταναν ἦταν πολυάριθμοι καὶ ὅλοι ἐπιχειροῦσαν νὰ τὸν ἐγγίζουν καὶ νὰ τρυγοῦν κάποια εὐλογία ἀπὸ τὰ δερμάτινα ἐκεῖνα ροῦχα, στὴν ἀρχὴ νόμιζε βέβαια ὅτι εἶναι ἀνάρμοστη ἢ ὑπερβολὴ τῆς τιμῆς, ἔπειτα ὅμως, ἐπειδὴ τὸν στενοχωροῦσε τὸ κουραστικὸ τῆς ὑπόθεσης, σοφίστηκε τὴν ὀρθοστασία πάνω στὸν στύλο. Στὴν ἀρχὴ διέταξε νὰ κοπεῖ ἕξι πήχεις, ἔπειτα δώδεκα, ὕστερα εἰκοσιδύο καὶ τῶρα τριάντα ἕξι· διότι ἐπιθυμεῖ νὰ πετάξει στὸν οὐρανὸ καὶ ν' ἀπαλλαγεῖ ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἐπίγεια διαμονή.

Ἐγὼ νομίζω ὅτι αὐτὴ ἡ στάση δὲν θὰ γινόταν χωρὶς τὴ θεία οἰκονομία. Γι' αὐτὸ παρακαλῶ τοὺς μεμψίμοιρους νὰ χαλιναγωγήσουν τὴ γλώσσα καὶ νὰ μὴ τῆς ἐπιτρέπουν νὰ συμπεριφέρεται ὅπως τύχει· νὰ προσέχουν μάλιστα ὅτι πολλὲς φορὲς ὁ Δεσπότης σοφίστηκε τέτοια πράγματα πρὸς ὠφέλεια τῶν ραθυμοτέρων. Διότι καὶ τὸν Ἡσαΐα διέταξε νὰ περπατήσῃ³ γυμνὸς καὶ ξυπόλυτος, καὶ τὸν Ἰερεμία νὰ δέσει⁴ γύρω ἀπὸ τὴ μέση του ζώνη καὶ μ' αὐτὸ τὸν τρόπο νὰ προφητεύει στοὺς ἀπειθεῖς, καὶ ἄλλοτε πάλι νὰ βάλει γύρω ἀπὸ τὸ λαιμὸ του ξύλινους⁵ καὶ σι-

4. Βλ. Ἱερ. 1,17.

5. Βλ. Ἱερ. 34,1.

σιδηροῦς μετὰ ταῦτα τῷ τραχήλῳ περιβαλεῖν· καὶ τῷ Ὠσηὲ γυ-
 ναῖκα πόρνην λαβεῖν, καὶ αὐθις ἀγαπῆσαι γυναῖκα πονηρὰν καὶ
 μοιχαλίδα· καὶ τῷ Ἰεζεκιήλ ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ πλευροῦ τεσσαρά-
 κοντα κατακλιθῆναι ἡμέρας καὶ ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου πεντήκοντα
 5 καὶ ἑκατόν· καὶ πάλιν, διορύξαι τοῖχον καὶ φεύγοντα ἐξελεθεῖν,
 καὶ αἰχμαλωσίαν ἐν ἑαυτῷ διαγράψαι· καὶ ἄλλοτε δὲ ξίφος εἰς
 ἀκμὴν παραθῆξαι καὶ ξυρᾶσθαι τούτῳ τὴν κεφαλὴν καὶ τετραχῆ
 τὰς τρίχας διελεῖν καὶ ἀπονεῖμαι τὰς μὲν εἰς τόδε, τὰς δὲ εἰς
 τόδε, ἵνα μὴ ἅπαντα καταλέγω. Γίνεσθαι δὲ τούτων ἕκαστον
 10 προσέτατε τῶν ὄλων ὁ πρῦτανις, τοὺς λόγῳ μὴ πειθομένους
 μηδὲ τῆς προφητείας ἐπαῖειν ἀνεχομένους τῷ τῆς θεωρίας πα-
 ραδόξῳ συλλέγων καὶ τῶν θεσπισμάτων ἀκούειν παρασκευά-
 ζων. Τίς γὰρ οὐκ ἂν ἐξεπλάγη θεῖον ἄνθρωπον γυμνὸν βαδίζον-
 τα θεωρῶν; Τίς δαὶ οὐκ ἂν τοῦ γιγνομένου μαθεῖν τὴν αἰτίαν
 15 ἐπόθησε; Τίς δαὶ οὐκ ἂν ἤρετο τί δήποτε πόρνη συνοικεῖν ὁ
 προφήτης ἀνέχεται; Καθάπερ τοίνυν ἐκείνων ἕκαστον ὁ τῶν
 ὄλων Θεὸς γενέσθαι προσέταξε τῆς τῶν ραστώνη συζώντων
 προμηθούμενος ὠφελείας, οὕτω καὶ τὸν καινὸν τοῦτο καὶ παρά-
 δοξον ἐπρυτάνευσε θέαμα τῷ ξένῳ πάντας ἔλκων εἰς θεωρίαν
 20 καὶ πιθανὴν τοῖς ἀφικνουμένοις παρασκευάζων τὴν προσφερο-
 μένην παραίνεσιν· τὸ γὰρ καινὸν τοῦ θεάματος ἐνέχυρον ἀξιο-
 χρεων γίνεται τοῦ διδάγματος, καὶ ὁ εἰς θεωρίαν ἀφικνούμενος
 τὰ θεῖα παιδευθεὶς ἐπανέρχεται. Καὶ ὥσπερ οἱ βασιλεύειν τῶν
 ἀνθρώπων λαχόντες ἀμείβουσι κατὰ τινὰ χρόνου περίοδον τὰς
 25 τῶν νομισμάτων εἰκόνας, ποτὲ μὲν λεόντων ἐκτυποῦντες ἰνδάλ-
 ματα, ποτὲ δὲ ἀστέρων καὶ ἀγγέλων, ἄλλοτε τῷ ξένῳ χαρακτῆ-
 ρι τιμιώτερον ἀποφαίνειν πειρώμενοι τὸν χρυσόν, οὕτως ὁ τῶν
 ὄλων παμβασιλεὺς οἷόν τινας χαρακτῆρας τὰς καινὰς ταύτας
 καὶ παντοδαπὰς πολιτείας τῇ εὐσεβείᾳ περιτιθεὶς οὐ μόνον τῶν

6. Βλ. Ἱερ. 35,10-14.

7. Βλ. Ὠσ. 1,2.

δερένιους⁶ κλοιούς· καὶ τὸν Ὡσηὲ νὰ πάρει γυναίκα πόρνη⁷ καὶ πάλι νὰ ἀγαπήσει γυναίκα πονηρὴ καὶ μοιχαλίδα⁸· καὶ τὸν Ἰεζεκιήλ νὰ πλαγιάσει στὸ δεξιὸ πλευρὸ σαράντα μέρες καὶ στὸ ἀριστερὸ ἑκατὸν πενήντα⁹· καὶ πάλι νὰ τρυπήσει τὸν τεῖχος καὶ νὰ δραπετεύσει καὶ νὰ γλυτώσει ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσία¹⁰· καὶ ἄλλοτε νὰ ἀκονίσει τὸ ξίφος καὶ μ' αὐτὸ νὰ ξυρίσει τὸ κεφάλι του καὶ νὰ χωρίσει τὶς τρίχες του σὲ τέσσερα μέρη, ἄλλες νὰ βάλει ἐδῶ καὶ ἄλλες ἐκεῖ, γιὰ νὰ μὴ λέγω ὅλα γενικὰ μὲ λεπτομέρειες. Ὁ Κύριος τῶν ὄλων διέτασσε νὰ γίνῃ τὸ καθένα ἀπὸ αὐτά, ὥστε μὲ τὸ παράδοξο θέαμα νὰ συγκεντρῶναι καὶ νὰ προετοιμάζει νὰ ὑπακούουν στοὺς νόμους ἐκείνους ποὺ δὲν πείθονταν μὲ λόγια, οὔτε ἀνέχονταν νὰ ἀκούσουν τὶς προφητεῖες. Πράγματι ποιὸς δὲν ἐξεπλάγη βλέποντας τὸν θεῖο ἄνθρωπο νὰ βαδίζει γυμνός; Ποιὸς δὲν πόθησε νὰ μάθει τὴν αἰτία τοῦ γινομένου; Ποιὸς δὲν ρώτησε γιατί ὁ προφήτης ἀνέχεται νὰ συγκατοικεῖ μὲ πόρνη; Ὅπως ἀκριβῶς λοιπὸν πρόσταξε ὁ Κύριος τῶν ὄλων νὰ γίνῃ τὸ καθένα ἀπὸ ἐκεῖνα, γιὰ νὰ ὠφελῆσει αὐτοὺς ποὺ ζοῦν μὲ νωθρότητα, κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο παρασκεύασε τὸ καινούργιο αὐτὸ καὶ παράδοξο θέαμα, προσελκύοντας μὲ τὴν παραξενιὰ τὴν προσοχὴ ὄλων καὶ κάνοντας πιστευτὴ τὴν προσφερόμενη συμβουλὴ σ' αὐτοὺς ποὺ προσέρχονται· διότι τὸ καινούργιο τοῦ θεάματος γίνεται ἀξιόπιστη ἐγγύηση τοῦ διδάγματος, καὶ αὐτὸς ποὺ ἔρχεται γιὰ νὰ δεῖ, ἀφοῦ διδάχθηκε τὰ θεῖα, ξαναέρχεται. Καὶ ὅπως ἀκριβῶς αὐτοῖς ποὺ τοὺς ἔλαχε νὰ βασιλεύουν τοὺς ἀνθρώπους ἀλλάζουν κατὰ χρονικὲς περιόδους τὶς εἰκόνες τῶν νομισμάτων, ἐκτυπώνοντας εἰκόνες ἄλλοτε λιονταριῶν καὶ ἄλλοτε ἄστρων καὶ ἀγγέλων καὶ ἄλλοτε μὲ νέο τύπο προσπαθώντας νὰ δείξουν πολυτιμότερο τὸν χρυσό, κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο ὁ βασιλιάς τῶν ὄλων, τοποθετώντας ἐπάνω στὴν εὐσέβεια σὰν ὑποδείγματα τοὺς καινούργιους καὶ ποικίλους τρόπους ζωῆς,

8. Βλ. Ὡσ. 3,1.

9. Βλ. Ἰεζ. 4,4-6.

10. Βλ. Ἰεζ. 12,4-5.

τροφίμων τῆς πίστεως, ἀλλὰ καὶ τῶν τὴν ἀπιστίαν νοσοῦντων εἰς εὐφημίαν τὰς γλώττας κινεῖ.

13

Καὶ ὅτι ταῦτα τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον, οὐ λόγοι μάρτυρες, ἀλλ' ἡ τῶν πραγμάτων βοή. Τοὺς γὰρ Ἰσμαηλίτας, πολλὰς μυριάδας τῷ ζόφῳ τῆς ἀσεβείας δουλευούσας ἢ ἐπὶ τοῦ κίονος ἐφώτισε στάσις.

Ὡσπερ γὰρ ἐπὶ τινος λυχνίας τεθεὶς ὁ φανότατος οὗτος λύχνος ἡλίου δίκην πάντοσε τὰς ἀκτῖνας ἐξέπεμψε. Καὶ ἔστιν ἰδεῖν καὶ Ἰβηρας, ὡς ἔφην, καὶ Ἀρμενίους καὶ Πέρσας ἀφικνουμένους καὶ τοῦ θείου βαπτίσματος ἀπολαύοντας. Ἰσμαηλῖται δὲ κατὰ συμμορίας ἀφικνούμενοι, διακόσιοι κατὰ ταῦτόν καὶ τριακόσιοι, ἔστι δ' ὅτε καὶ χίλιοι, ἀρνοῦνται μὲν τὴν πατρώαν ἐξαπάτην μετὰ βοῆς, τὰ δὲ ὑπ' ἐκείνων σεβασθέντα εἰδῶλα πρὸ τοῦ μεγάλου ἐκείνου φωστῆρος συντρίβοντες καὶ τοῖς τῆς
15 Ἀφροδίτης ὀργίοις ἀποταττόμενοι (τούτου γὰρ ἀνέκαθεν τοῦ δαίμονος κατεδέξαντο τὴν λατρείαν) τῶν θείων ἀπολαύουσι μυστηρίων, νόμους παρὰ τῆς ἱερᾶς ἐκείνης δεχόμενοι γλώττης καὶ τοῖς ἔθεσι τοῖς πατρώοις χαίρειν φράζοντες, καὶ τῶν τε ὄνων τῶν ἀγρίων τῶν τε καμήλων τὴν ἐδωδὴν ἀπαρνούμενοι.

14

20 Καὶ τούτων αὐτόπτης ἐγενόμην ἐγὼ καὶ ἀκήκοα καὶ τὴν πατρώαν ἀσέβειαν ἀρνούμενων καὶ τῇ εὐαγγελικῇ διδασκαλίᾳ συντιθεμένων. Καὶ κίνδυνον δὲ ἅπαξ ὑπέμεινα μέγιστον· αὐτὸς μὲν γὰρ αὐτοῖς προσελθεῖν ἐκέλευσε καὶ παρ' ἐμοῦ τὴν ἱερατικὴν εὐλογίαν λαβεῖν, μέγιστον φήσας αὐτοὺς ἐντεῦθεν καρπώ-
25 σασθαι κέρδος. Βερβαρικώτερον δὲ συνδραμόντες ἐκεῖνοι, οἱ μὲν ἔμπροσθεν εἶλκον, ὁ δὲ ὀπισθεν, ἄλλοι ἐκ πλαγίων, ὁ δὲ ἀφροστώτες τῶν ἄλλων ἐπιβαίνοντες καὶ τὰς χεῖρας προτείνον-

κινεῖ σὲ ἐγκώμια τὶς γλῶσσαι ὄχι μόνον τῶν πιστῶν, ἀλλὰ καὶ ἐκείνων ποὺ πάσχουν ἀπὸ ἀπιστίας.

13

Καὶ ὅτι αὐτὰ ἔχουν ἔτσι δὲν τὸ μαρτυροῦν τὰ λόγια, ἀλλὰ ἡ βοή τῶν πραγμάτων. Διότι ἡ ὀρθοστασία πάνω στὸν στύλο φώτισε πολλές μυριάδες ἀπὸ τοὺς Ἰσμαηλίτες ποὺ ὑπηρετοῦσαν τὸ σκοτάδι τῆς ἀσέβειας.

Διότι τὸ φωτεινότατο αὐτὸ λυχνάρι, σὰν νὰ τοποθετήθηκε πάνω σὲ ἓνα λυχνοστάτη, ἔστειλε, ὅπως ὁ ἥλιος, παντοῦ τὶς ἀκτίνες. Καὶ ἦταν δυνατόν νὰ βλέπει κανεὶς καὶ Ἰβηρες, ὅπως εἶπα, καὶ Ἀρμένιους καὶ Πέρσες νὰ φθάνουν καὶ ν' ἀπολαμβάνουν τὸ θεῖο βάπτισμα. Οἱ Ἰσμαηλίτες πάλι, φθάνοντας κατὰ ὀμάδες διακοσίων μαζί καὶ τριακοσίων, καὶ μερικὲς φορές καὶ ἕως χιλίων, ἀπορρίπτουν δυναμικὰ τὴν πατρικὴ πλάνη, καί, σπάζοντας μπροστὰ στὸν μεγάλο ἐκεῖνο φωστήρα τὰ εἰδῶλα ποὺ λάτρευαν καὶ ἀπαρνούμενοι τὰ ὄργανα τῆς Ἀφροδίτης (διότι ἀνέκαθεν εἶχαν δεχθεῖ τὴ λατρεία τοῦ δαίμονα), ἀπολαμβάνουν τὰ θεῖα μυστήρια, δεχόμενοι νόμους ἀπὸ τὴν ἱερὴ ἐκείνη γλῶσσα, ἀποχαιρετῶντας τὰ πατρικὰ ἔθιμα, καὶ ἀποφεύγοντας τὴν τροφή τῶν ἄγριων ὄνων καὶ τῶν καμήλων.

14

Ἐγὼ ἔγινα αὐτόπτης μάρτυρας αὐτῶν τῶν πραγμάτων καὶ ἄκουσα νὰ ἀρνοῦνται τὴν πατρικὴ τους ἀσέβεια καὶ νὰ συμφωνοῦν μὲ τὴν εὐαγγελικὴ διδασκαλία. Μιὰ φορὰ μάλιστα κινδύνεψα πάρα πολὺ, διότι ὁ ἴδιος τοὺς πρόσταξε νὰ ἔλθουν καὶ νὰ πάρουν ἀπὸ μένα τὴν ἱερατικὴ εὐλογία, λέγοντάς τους πὼς ἀπὸ αὐτὸ θὰ καρπωθοῦν πάρα πολὺ μεγάλο κέρδος. Ἐκεῖνοι, ἀφοῦ ἔτρεξαν μὲ βάρβαρο τρόπο, ἄλλοι μὲ τραβοῦσαν ἀπὸ μπροστὰ, ἄλλοι ἀπὸ πίσω, ἄλλοι ἀπὸ πλάγια, καὶ ὅσοι ἦταν μακριὰ ἀνέβαιναν πάνω στοὺς ἄλλους καὶ ἀπλώνοντας τὰ χέρια ἄλλοι μοῦ

τες, οἱ μὲν τὸ γένειον εἶλκον, οἱ δὲ τῶν ἱματίων ἐπελαμβάνοντο. Κἂν ἀπεπνίγην ὑπὸ τῆς ἐκείνων θερμότερας προσόδου, εἰ μὴ βοῆ χρησάμενος ἀπεσκέδασεν ἅπαντας. Τοιαύτην ὁ ὑπὸ τῶν φιλοσκωμμόνων σκωπτόμενος κίων ὠφέλειαν ἀνέβλυσε καὶ το-
5 σαύτην ἀκτῖνα θεογνωσίας εἰς τὰς τῶν βαρβάρων διανοίας κατέπεμψεν.

15

Οἶδα δὲ καὶ ἄλλο ὑπὸ τούτων τοιόνδε γεγενημένον. Ἰκέτευε μία φυλὴ τὸν θεῖον ἄνθρωπον εὐχὴν τινα καὶ εὐλογίαν ἐκπέμψαι τῷ σφετέρῳ φυλάρχῳ· ἄλλη δὲ παροῦσα φυλὴ ἀντέλεγε, μὴ δεῖν ἐκείνῳ τὴν εὐλογίαν ἐκπεμφθῆναι λέγουσα, ἀλλὰ τῷ
10 ἑαυτῆς ἡγεμόνι· τὸν μὲν γὰρ ἀδικώτατον εἶναι, τὸν δὲ ἀδικίας ἀλλότριον. Μακρᾶς δὲ φιλονεικίας γενομένης καὶ διαμάχης βαρβαρικῆς, τὸ τελευταῖον κατ' ἀλλήλων ἐχώρησαν. Ἐγὼ δὲ πολλοῖς χρησάμενος λόγοις ἡσυχίαν ἔχειν παρήνουν, ὡς ἀποχρῶντος τοῦ θείου ἀνδρὸς καὶ τούτῳ κάκείνῳ μεταδοῦναι τῆς εὐλο-
15 γίας. Ἀλλὰ καὶ οὗτοι ἔλεγον μὴ δεῖν ἐκεῖνον ταύτης τυχεῖν, κάκείνοι ταύτης ἀποστερεῖν ἐπειρῶντο τὸν ἕτερον. Ἀπειλήσας δὲ αὐτοῖς ἄνωθεν καὶ κύνας καλέσας μόγις τὴν φιλονεικίαν κατέσβεσε. Ταῦτα δὲ ἔφην ἐπιδειξαι αὐτῶν τῆς διανοίας ἐθελήσας τὴν πίστιν. Οὐ γὰρ ἂν οὕτω κατ' ἀλλήλων ἐμάνησαν, εἰ μὴ μεγί-
20 στην ἔχειν δύναμιν τοῦ θεσπεσίου ἀνθρώπου τὴν εὐλογίαν ἐπίστευον.

16

Εἶδον δὲ καὶ ἄλλοτε θαῦμα γεγενημένον ἀοίδιμον. Εἰσελθὼν γάρ τις (Σαρακηνῶν δὲ καὶ οὗτος φύλαρχος ἦν) τὴν θείαν ἰκέτευσε κεφαλὴν ἐπαμῦναι ἀνδρὶ κατὰ τὴν ὁδὸν παρεθέντι τὰ
25 μέλη τοῦ σώματος. Ἐλεγε δὲ τοῦτο κατὰ τὴν Καλλίνικον

τραβοῦσαν τὰ γένεια καὶ ἄλλοι ἔπιαναν τὰ ἐνδύματά μου. Καὶ θὰ πνιγόμεν ἀπὸ τὸν ὀρμητικὸ ἔρχομὸ ἐκείνων, ἂν δὲν τοὺς σκόρπιζε ὅλους αὐτὸς βάζοντας τὶς φωνές¹¹. Τέτοια ὠφέλεια ἀνέβλυσε ὁ στύλος πρὸς τὸν περιγελοῦν ἐκεῖνοι πρὸς τοὺς ἀρέσει νὰ περιπαίξουν καὶ τόσο μεγάλη ἀκτίνα θεογνωσίας ἔστειλε στὸ νοῦ τῶν βαρβάρων.

15

Ξέρω ὅμως καὶ κάτι ἄλλο πρὸς ἔχει γίνεαι ἀπὸ αὐτοῦς. Μία φυλὴ ἰκέτευε τὸν θεῖο ἄνθρωπο νὰ στείλει μία εὐλογία καὶ μία προσευχὴ στὸν ἀρχηγό της· ἄλλη ὅμως φυλὴ πρὸς ἦταν παρούσα εἶχε ἀντίρρηση, καὶ ἔλεγε ὅτι δὲν πρέπει νὰ σταλεῖ σ' ἐκεῖνον ἢ εὐλογία, ἀλλὰ στὸν δικό της ἀρχηγό· διότι ὁ πρῶτος ἦταν πολὺ ἄδικος, ἐνῶ ὁ ἄλλος δὲν εἶχε καμμιά σχέση μὲ τὴν ἀδικία. Ἀφοῦ ἔγινε μεγάλη φιλονεικία καὶ βαρβαρική μάχη, στὸ τέλος ὀρμησαν σὲ σύγκρουση μεταξὺ τους. Ἐγὼ χρησιμοποιώντας πολλὰ λόγια τοὺς συμβούλευα νὰ ἡσυχάζουν, διότι ὁ θεῖος ἄνθρωπος ἦταν ἰκανὸς νὰ δώσει τὴν εὐλογία καὶ σ' αὐτὸν καὶ σ' ἐκεῖνον. Ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ ἔλεγαν ὅτι δὲν πρέπει νὰ τὴν πάρει ἐκεῖνος, ἐνῶ ἐκεῖνοι προσπαθοῦσαν νὰ τὴν στερήσουν ἀπὸ τὸν ἄλλο. Αὐτὸς τότε τοὺς ἀπειλήσε ἀπὸ ψηλὰ καί, ἀποκαλώντας τοὺς σκυλιά, μόλις καὶ μετὰ βίας σταμάτησε τὴ φιλονεικία. Αὐτὰ τὰ εἶπα ἐπειδὴ θέλω νὰ δείξω τὴν πίστη τους. Διότι δὲν θὰ μάνιαζαν τόσο οἱ πρῶτοι γιὰ τοὺς δευτέρους, ἐὰν δὲν πίστευαν ὅτι ἢ εὐλογία τοῦ θεοσεβοῦς ἀνθρώπου ἔχει τόσο μεγάλη δύναμη.

16

Ἄλλοτε πάλι εἶδα νὰ ἔχει γίνεαι ἓνα ἀλησμόνητο θαῦμα. Μπῆκε κάποιος μέσα (ἦταν καὶ αὐτὸς φύλαρχος τῶν Σαρακηνῶν) καὶ παρακάλεσε τὴ θεῖα κεφαλὴ νὰ βοηθήσει τὸν ἄνθρωπο πρὸς ἔμεινε τὸ σῶμα του παράλυτο στὸ δρόμο. Ἐλεγε ὅτι τὸ

11. Ὁ Θεοδώρητος πρέπει νὰ βρισκόταν στὴν περιοχή τοῦ στύλου.

(φρούριον δὲ αὐτῆ μέγιστον) ὑπομεμενηκέναι τὸ πάθος. Κομισθέντα τοίνυν εἰς μέσον ἀρνηθῆναι ἐκέλευσε τὴν τῶν προγόνων ἀσέβειαν. Ἐπειδὴ δὲ ἀσμένως ὑπήκουσέ τε καὶ τὸ κελευσθὲν ἐξεπλήρωσεν, ἤρετο εἰ πιστεύοι τῷ Πατρὶ καὶ τῷ μονογενεῖ
 5 Υἱῷ καὶ τῷ ἀγίῳ Πνεύματι. Τοῦ δὲ πιστεύειν ὁμολογήσαντος, 'Ταύταις', ἔφη, 'ταῖς προσηγορίαις πιστεύων ἀνάστηθι'. Ὡς δὲ ἀνέστη, προσέταξεν ἐπ' ὤμων φέρειν τὸν φύλαρχον μέχρις αὐτῆς τῆς σκηνῆς (μέγιστον δὲ εἶχε τὸ σῶμα) καὶ ὁ μὲν λαβὼν παρὰ τὰ ὄχλητο, οἱ δὲ παρόντες εἰς ὑμνωδίαν τοῦ Θεοῦ τὰς
 10 γλώττας ἐκίνησαν.

17

Τοῦτο δὲ προσέταξε τὸν Δεσπότην μιμούμενος, ὃς τῷ παραλύτῳ φέρειν τὴν κλίνην ἐκέλευσεν. Ἀλλὰ μηδεὶς τυραννίδα καλεῖτω τὴν μίμησιν. Αὐτοῦ γάρ ἐστι φωνή· «ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ τὰ ἔργα, ἃ ἐγὼ ποιῶ, κάκεινος ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων
 15 ποιήσει». Καὶ ταύτης δὲ τῆς ἐπαγγελίας τὸ τέλος ἐθεασάμεθα. Τῆς γὰρ τοῦ Κυρίου σκιᾶς οὐδαμοῦ θαῦμα ἐργασαμένης, ἢ τοῦ μεγάλου Πέτρου σκιὰ καὶ θάνατον ἔλυσε καὶ νόσους ἐξήλασε καὶ δαίμονας ἐφυγάδευσεν. Ἀλλ' ὁ Δεσπότης καὶ ταῦτα διὰ τῶν δούλων ἐνήργει τὰ θαύματα, καὶ νῦν δὲ ὡσαύτως τῆ τούτου κε-
 20 χρημένος προσηγορία τὰ μυρία ὁ θεῖος Συμεώνης ἐργάζεται θαύματα.

18

Συνέβη γὰρ καὶ ἕτερον θαῦμα γενέσθαι ὑπὸ τούτου τοῦ προτέρου μηδαμῶς ἐλαττούμενον. Τῶν γὰρ εἰς τὸ σωτήριον ὄνομα τοῦ Δεσπότης Χριστοῦ πεπιστευκότων τις Ἰσραηλίτης
 25 οὐκ ἄσημος εὐχὴν ἐποίησατο πρὸς τὸν Θεὸν ὑπ' αὐτῷ μάρτυρι

12. Βλ. Ματθ. 9,6.

13. Ἰω. 14,12.

ἔπαθε αὐτὸ κοντὰ στὴν Καλλίνικο (αὐτὴ ἦταν ἓνα πολὺ μεγάλο φρούριο). Ὅταν λοιπὸν τὸν ἔφεραν μπροστὰ τοῦ τὸν διέταξε ν' ἀπαρνηθεῖ τὴν ἀσέβεια τῶν προγόνων. Ὅταν ἐκεῖνος ὑπάκουσε εὐχαρίστως καὶ ἔκαμε αὐτὸ ποῦ τὸν πρόσταξε, τὸν ἐρώτησε ἂν πιστεύει στὸν Πατέρα καὶ στὸν μονογενῆ Υἱὸ καὶ στὸ ἅγιο Πνεῦμα. Ὅταν αὐτὸς ὁμολόγησε ὅτι πιστεύει, τοῦ εἶπε: "Ἐπειδὴ πιστεύεις σ' αὐτὰ τὰ ὀνόματα, σήκω ἐπάνω". Μόλις σηκώθηκε τὸν πρόσταξε νὰ μεταφέρει στοὺς ὤμους τοῦ τὸν φύλαρχο μέχρι τῆ σκηνῆ του (διότι ἦταν πολὺ σωματώδης) καὶ αὐτὸς σηκώνοντάς τον ἀμέσως ἔφυγε, ἐνῶ οἱ παρόντες ὕμνησαν τὸν Θεό.

17

Καὶ αὐτὸ τὸ πρόσταγμα τὸ ἔδωσε μιμούμενος τὸν Δεσπότη, ὁ ὁποῖος διέταξε τὸν παράλυτο¹² νὰ σηκώσει τὸ κρεβάτι. Ἀλλὰ κανένας νὰ μὴ θεωρεῖ αὐτὴ τὴ μίμηση ὑφαρπαγὴ. Διότι ἐκεῖνος λέγει: «ὁποῖος πιστεύει σὲ μένα, θὰ κάνει καὶ ἐκεῖνα τὰ ἔργα ποῦ κάνω ἐγὼ καὶ μεγαλύτερα ἀπὸ αὐτά»¹³. Εἶδαμε τὴν πραγματοποίηση καὶ αὐτῆς τῆς ὑποσχέσεως. Διότι, ἐνῶ ἡ σκιά τοῦ Κυρίου δὲν εἶχε κάνει πουθενὰ θαῦμα, ἡ σκιά τοῦ μεγάλου Πέτρου καὶ θάνατο ἔλυσε καὶ ἀρρώστιες ἔδιωξε καὶ δαίμονες ἔτρεψε σὲ φυγὴ¹⁴. Ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ θαύματα τὰ πραγματοποιοῦσε ὁ Δεσπότης μὲ τοὺς δούλους τοῦ καὶ τώρα πάλι μὲ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὁ θεῖος Συμεώνης πραγματοποιεῖ τὰ μύρια θαύματα.

18

Πράγματι συνέβηκε νὰ γίνῃ καὶ ἄλλο θαῦμα ἀπὸ αὐτὸν ποῦ δὲν εἶναι καθόλου μικρότερο ἀπὸ τὸ προηγούμενο. Ἐνας Ἰσμαηλίτης ὄχι ἄσημος, ἀπὸ ἐκείνους ποῦ εἶχαν πιστέψει στὸ σωτήριο ὄνομα τοῦ Δεσπότη Χριστοῦ, ἔκανε προσευχὴ καὶ

14. Βλ. Πράξ. 5,15.

καὶ ὑπόσχεσιν. Ἡ δὲ ὑπόσχεσις ἦν πάσης ἀφέξεσθαι τοῦ λοιποῦ
μέχρι τέλους ἐμψύχου τροφῆς. Ταύτην οὐκ οἶδ' ὅπως χρόνῳ τινὶ
τὴν ἐπαγγελίαν παραδραμῶν, ὄρνιν καταθύσας ἐσθίειν ἐτόλμη-
σε. Τοῦ δὲ Θεοῦ αὐτὸν δι' ἐλέγχου πρὸς ἐπιστροφὴν ἐνεγκεῖν
5 ἐθέλησαντος καὶ τὸν ἑαυτοῦ τιμῆσαι θεράποντα μάρτυρα τῆς
παραβαθείσης γενόμενον ὑποσχέσεως, εἰς λίθου φύσιν ἢ σὰρξ
τῆς ὄρνιθος μετεβάλετο, ὥστε μὴδὲ βουλόμενον δύνασθαι λοι-
πὸν ἐσθίειν αὐτόν. Πῶς γὰρ οἷόν τε ἦν ἀποπετρωθέντος οὐπερ
εἰς βρῶσιν ἐπέιληπτο σώματος ἐσθίειν δύνασθαι; Ταύτη κατα-
10 πλαγεῖς ὁ βάρβαρος τῇ παραδόξῳ θεῶ σὺν πολλῷ τάχει τὸν
ὄσιον κατελάμβανε, τὸ κεκρυμμένον εἰς φῶς προφέρων ἀμάρ-
τημα καὶ τὴν παράβασιν ἀνακηρύττων πᾶσι καὶ τοῦ πταίσματος
ἐκ Θεοῦ συγγνώμην αἰτούμενος καὶ τὸν ἅγιον εἰς ἐπικουρίαν
καλῶν, ὡς ἂν ταῖς παντοδυνάμοις αὐτοῦ εὐχαῖς τῶν δεσμῶν
15 αὐτόν τῆς ἀμαρτίας ἐκλύσειε. Καὶ πολλοὶ τοῦδε τοῦ θαύματος
αὐτόπται γεγόνασι τὸ πρὸς τῷ στήθει μέρος τῆς ὄρνιθος ἐξ
ὀστέου καὶ λίθου συγκεῖμενον ψηλαφήσαντες.

19

Οὐ μόνον δὲ τῶν θαυμάτων αὐτόπτης, ἀλλὰ καὶ τῆς τῶν
ἐσομένων προρρήσεως ἐγενόμην ἀκροατής. Καὶ γὰρ τὸν γενό-
20 μενον ἀχμὸν καὶ τὴν πολλὴν ἐκείνου τοῦ ἔτους ἀκαρπίαν καὶ
τὸν ἀκολουθήσαντα λιμὸν ὁμοῦ καὶ λοιμὸν πρὸ δύο προεῖπεν
ἐνιαυτῶν, ράβδον εἰρηκῶς τεθεᾶσθαι τοῖς ἀνθρώποις ἐπιφερο-
μένην καὶ τὰς δι' αὐτῆς προμηνύουσας μάστιγας. Καὶ ἄλλοτε δὲ
τῆς καλουμένης κάμπης τὴν προσβολὴν προεδήλωσε, καὶ ὡς
25 οὐδὲν μέγα λυμανεῖται, τῆς θείας φιλανθρωπίας ἀκολουθούσης
τῇ τιμωρίᾳ. Τριάκοντα δὲ διελθουσῶν ἡμερῶν ἐπέπτη μὲν
πλήθος ἄπειρον, ὡς καὶ διατεμεῖν τὴν ἀκτῖνα καὶ σχεδιάσαι
σκιάν, καὶ τοῦτο ἀκριβῶς ἐθεασάμεθα πάντες. Μόνον δὲ τὸν
τῶν ἀλόγων χιλὸν ἐλυμήνατο οὐδεμίαν λώβην τῇ τῶν ἀνθρώ-
30 πων προσενεγκοῦσα τροφῇ. Καὶ ἐμοὶ δὲ ὑπό τινος πολεμου-

15. Μᾶλλον θὰ πρόκειται γὰ ἀκρίδες.

τάμα στὸν Θεό, παίρνοντας τὸν Συμεώνη γιὰ μάρτυρα. Τὸ τάμα ἦταν νὰ μὴ φάγει στὸν ὑπόλοιπο χρόνο τῆς ζωῆς του, μέχρι τὸν θάνατό του, ζωϊκὴ τροφή. Κάποτε, δὲν ξέρω πῶς, ξεχνώντας τὴν ὑπόσχεση, ἀφοῦ ἔσφαξε ἓνα πουλερικό, τόλμησε νὰ τὸ φάγει. Ὁ Θεός, θέλοντας μὲ τὸν ἔλεγχο νὰ τὸν φέρει σὲ μετάνοια καὶ νὰ τιμήσει τὸν δοῦλο του ποὺ ἦταν μάρτυρας τοῦ τάματος ποὺ δὲν τιμήθηκε, μετέβαλε σὲ πέτρα τὴ σάρκα τοῦ πουλερικοῦ, ὥστε, καὶ ἂν ἀκόμα αὐτὸς ἤθελε, νὰ μὴ μπορέσει νὰ τὴ φάγει. Πῶς δηλαδὴ ἦταν δυνατὸ νὰ μπορέσει νὰ φάγει τὸ σῶμα, ποὺ πῆρε νὰ φάγει, ἀφοῦ ἔγινε πέτρα; Ἐπειδὴ ὁ βάρβαρος παραξενεύτηκε ἀπὸ τὸ παράδοξο θέαμα, τρέχει γρήγορα στὸν ἅγιο, φανερώνει τὸ κρυφὸ ἀμάρτημα, διαλαλεῖ σὲ ὄλους τὴν παράβαση, ζητεῖ συγγνώμη ἀπὸ τὸν Θεὸ γιὰ τὸ ἀμάρτημα, καὶ καλεῖ τὸν ἅγιο νὰ τὸν βοηθήσει γιὰ νὰ τὸν ἀπαλλάξει μὲ τὶς παντοδύναμες προσευχὲς του ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῆς ἀμαρτίας. Πολλοὶ εἶχαν γίνεи αὐτόπτες μάρτυρες τούτου τοῦ θαύματος, ἀφοῦ ψηλάφησαν τὸ μέρος ἀπὸ τὸ στῆθος τοῦ πουλερικοῦ, ποὺ ἦταν ἀπὸ κόκκαλο καὶ πέτρα.

19

Ἐγὼ ὄχι μόνο ἔγινα αὐτόπτης μάρτυρας τῶν θαυμάτων, ἀλλ' ἔγινα καὶ ἀκροατῆς τῆς προρρησεως γιὰ ὅσα θὰ συμβοῦν. Τὴν ξηρασία ποὺ θὰ ἔλθει καὶ τὴ μεγάλη ἀκαρπία ἐκείνης τῆς χρονιᾶς καὶ τὴν πείνα ποὺ θὰ ἀκολουθοῦσε μαζί μὲ τὴν ἀρρώστια, τὰ προεῖπε ἀπὸ δύο χρόνια προτύτερα. Εἶπε ὅτι εἶχε δεῖ ἓνα ραβδὶ νὰ χτυπᾷ τοὺς ἀνθρώπους καὶ νὰ προμηνύει τὶς πληγὲς ποὺ θὰ ἐρχόταν. Ἄλλοτε ἀνήγγειλε ἀπὸ πρὶν τὴν ἐπιδρομὴ τῆς ὀνομαζόμενης κάμπιας¹⁵ καὶ βεβαίωσε πῶς δὲν θὰ προκαλοῦσε μεγάλη ζημιὰ, ἐπειδὴ τὴν τιμωρία θὰ τὴν ἀκολουθοῦσε ἢ θεία φιλανθρωπία. Ἀφοῦ πέρασαν τριάντα μέρες, ἔπεσε ἄπειρο πλῆθος, ὥστε νὰ καλύψει τὶς ἀκτίνες καὶ νὰ κάνει σκιά, καὶ αὐτὸ μάλιστα τὸ εἶδαμε ὄλοι. Κατέστρεψε μόνο τὴν τροφὴ τῶν ἀλόγων καὶ δὲν προξένησε καμμιά βλάβη στὴν τροφὴ τῶν ἀνθρώπων. Καὶ ἐμένα, ποὺ κάποιος μὲ πολεμοῦσε, μοῦ

μένω πρὸ πεντεκαίδεκα ἐμήνυσεν ἡμερῶν τὴν τοῦ πολεμίου κατάλυσιν, καὶ τῇ πείρᾳ τῆς προρρήσεως τὴν ἀλήθειαν ἔμαθον.

᾽Ωφθησαν δὲ αὐτῷ καὶ δύο ράβδοι ποτὲ φερόμεναι μὲν ἐξ οὐρανοῦ, πρὸς δὲ τὴν ἐῶαν τε καὶ δυτικὴν ἐκπίπτουσαι γῆν· 5 ἐθνῶν δὲ ἄρα περσικοῦ τε καὶ σκυθικοῦ κατὰ ἀρχῆς τῆς Ρωμαίων ἐπανάστασιν ἐδήλου ταύτην ὁ θεῖος ἀνὴρ· ἐξεῖπέ τε τοῖς παροῦσι τὴν ὄπτασίαν καὶ δάκρυσι πολλοῖς καὶ ἀπαύστοις λιταῖς τὰς ἀπειλουμένας ἔστησε κατὰ τῆς οἰκουμένης πληγᾶς· τό γε τῶν Περσῶν ἔθνος ἐξωπλισμένον ἤδη καὶ πρὸς τὴν 10 Ρωμαίων ὑπάρχον ἔφοδον εὐπρεπὲς θείας ἀντιπραξάσης ροπῆς ἀνεκόπτεπτό τε τῆς προκειμένης ὀρμῆς καὶ οἰκείοις ἔνδοθεν ἐναπησχολεῖτο δεινοῖς.

20

Καὶ ἄλλα δὲ τοιαῦτα πάμπολλα ἐπιστάμενος παρήσω, φεύγων τοῦ λόγου τὸ μῆκος. Ἀπόχρη δέ γε καὶ ταῦτα δεῖξαι τῆς 15 διανοίας αὐτοῦ τὴν πνευματικὴν θεωρίαν.

Τούτου πολὺ τὸ κλέος καὶ παρὰ τῷ Περσῶν βασιλεῖ. Ὡς γὰρ οἱ πρὸς ἐκεῖνον ἀφικόμενοι διηγήσαντο πρέσβεις, ἐπιμελῶς ἐπυνθάνετο τίς τε εἶη τοῦ ἀνδρὸς ὁ βίος καὶ ὅποια τὰ θαύματα. Τὴν δὲ ὁμόζυγα τὴν τούτου φασὶ καὶ ἔλαιον αἰτῆσαι τῆς τούτου 20 εὐλογίας ἠξιομένον καὶ ὡς μέγιστον δῶρον κομίσασθαι. Καὶ οἱ περὶ βασιλέα δὲ ἅπαντες ὑπὸ τῆς φήμης βαλλόμενοι καὶ πολλὰς παρὰ τῶν μάγων κατ' αὐτοῦ συκοφαντίας δεχόμενοι καὶ ἀκριβῶς ἐπυνθάνοντο καὶ διδασκόμενοι θεῖον ἄνδρα ὠνόμαζον. Ὁ δὲ λοιπὸς ὁμιλος τοῖς ὀρεωκόμοις προσιόντες καὶ οἰκέταις καὶ 25 στρατιώταις καὶ χρήματα προσέφερον καὶ τῆς τοῦ ἐλαίου εὐλογίας μεταλαχεῖν ἰκέτευον.

21

Ἡ δὲ τῶν Ἰσμαηλιτῶν βασιλὶς στερίφη οὔσα καὶ παίδων

διαμήνυσε πρὶν ἀπὸ δεκαπέντε μέρες τὸν θάνατο τοῦ ἐχθροῦ, καὶ γνώρισα στὴν πράξη τὴν ἀλήθεια τῆς προφητείας.

Εἶδε κάποτε δύο ραβδιὰ νὰ ἔρχονται ἀπὸ τὸν οὐρανὸ καὶ νὰ πέφτουν στὴν ἀνατολικὴ καὶ δυτικὴ περιοχὴ· μετὰ βία αὐτὸ ὁ θεῖος ἄνδρας ἀνήγγειλε τὴν ἐπανάστασι τοῦ περσικοῦ καὶ τοῦ σκυθικοῦ λαοῦ κατὰ τῆς ρωμαϊκῆς ἐξουσίας· εἶπε τὴν ὄψις σταμάτησε τὶς ἀπειλούμενες συμφορὰς κατὰ τῆς Ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας. Μάλιστα οἱ Πέρσες, ποὺ ἦταν ἤδη ἐξωπλισμένοι καὶ ἔτοιμοι γιὰ τὴν ἐπίθεσιν ἐναντίον τῶν Ρωμαίων, ἀναχαιτήστηκαν ἀπὸ τὴν ἀντενεργὸν θεῖαν δύναμιν καὶ ἀπασχολοῦνταν μετὰ τὰ δικά τους ἐσωτερικὰ δεινὰ.

20

Ἄν καὶ ξέρω πολλὰ ἄλλα τέτοια, θὰ τὰ παραλείψω γιὰ νὰ ἀποφύγω τὸ μακρὸν τοῦ λόγου. Εἶναι ἄρκετὰ ὅμως καὶ αὐτὰ νὰ δείξουν τὴν πνευματικὴν θεωρίαν τῆς διάνοιάς του.

Ἡ δόξα τοῦ ἦταν μεγάλη καὶ ἐνώπιον τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν. Ὅπως διηγήθηκα οἱ πρέσβεις ποὺ εἶχαν πάει σ' ἐκεῖνον, ὁ βασιλεὺς ζητοῦσε μετὰ πολὺ ἐνδιαφέρον νὰ μάθει ποιά ἦταν ἡ ζωὴ τοῦ ἀνδρα καὶ ποιά τὰ θαύματα. Λένε ὅτι ἡ σύζυγος τοῦ βασιλεῦς ζήτησε λάδι ποὺ εἶχε εὐλογηθεῖ ἀπὸ αὐτὸν καὶ ὅτι τὸ πῆρε σὰν ἓνα πολὺ μεγάλο δῶρο. Καὶ ὅλοι γενικὰ οἱ γύρω ἀπὸ τὸν βασιλεῖα ποὺ ἦσαν ἐντυπωσιασμένοι ἀπὸ τὴν φήμην του, ἐνῶ ἄκουγαν ἀπὸ τοὺς μάγους πολλὰς συκοφαντίας ἐναντίον του, ζήτησαν νὰ μάθουν μετὰ ἀκρίβεια τὰ σχετικὰ μ' αὐτόν, καὶ ὅταν ἔμαθαν τὸν ὄνομασαν ἄνθρωπο τοῦ Θεοῦ. Ὁ ὑπόλοιπος λαὸς πηγαίνοντας στοὺς ἵπποκόμους, τοὺς ὑπηρέτες καὶ τοὺς στρατιῶτες, πρόσφερναν χρήματα καὶ τοὺς παρακαλοῦσαν νὰ τοὺς δώσουν τὴν εὐλογίαν ἀπὸ τὸ λάδι.

21

Ἡ βασίλισσα πάλι τῶν Ἰσραηλιτῶν ποὺ ἦταν στείρα καὶ

ἐφιεμένη πρῶτον μὲν τινὰς τῶν ἀξιοτάτων ἀποστείλασα γενέσθαι μήτηρ ἰκέτευσεν. Ἐπειδὴ δὲ ἔτυχε τῆς αἰτήσεως καὶ ἔτεκεν ὡς ἐπόθησε, τὸν γεννηθέντα βασιλέα λαβοῦσα πρὸς τὸν θεῖον ἔδραμε πρεσβύτην· καὶ ἐπειδὴ γυναιξὶν οὐκ εἰσιτητὸν ἦν, πρὸς αὐτὸν πέμψασα τὸ βρέφος τῆς παρ' αὐτοῦ τυχεῖν εὐλογίας ἰκέτευσε· Ἦν γάρ, ἔφη, 'τόδε τὸ δράγμα· ἐγὼ μὲν γὰρ μετὰ δακρύων τὸ τῆς εὐχῆς προσεσήνοχα σπέρμα, σὺ δὲ τὸ σπέρμα πεποίηκας δράγμα, τῆς θείας χάριτος διὰ προσευχῆς ἐλκύσας τὸν υἱόν'.

10 Ἄλλὰ μέχρι πότε φιλονεικῶ μετρήσαι τοῦ ἀτλαντικοῦ πελάγους τὸ βάθος; Ὡσπερ γὰρ ἐκεῖνο τοῖς ἀνθρώποις ἀμέτρητον, οὕτως ὑπερβαίνει διήγησιν τὰ καθ' ἡμέραν ὑπ' ἐκείνου γινόμενα.

22

Ἐγὼ δὲ αὐτοῦ πρὸ τούτων ἀπάντων τὴν καρτερίαν θαυμάζω. 15 Νύκτωρ γὰρ καὶ μεθ' ἡμέραν ἔστηκεν ὑπὸ πάντων ὀρώμενος· τὰς θύρας γὰρ ἀφελὼν καὶ τοῦ περιβόλου μέρος οὐκ ἐλάχιστον καταλύσας, πρόκειται πᾶσι θέαμα καινὸν καὶ παράδοξον, νῦν μὲν ἐστὼς μέχρι πολλοῦ, νῦν δὲ θαμὰ κατακαμπτόμενος καὶ τῷ Θεῷ προσφέρων προσκύνησιν. Πολλοὶ δὲ καὶ ἀριθμοῦσι τῶν ἐστώτων ταυτασὶ τὰς προσκυνήσεις. 20 Ἄπαξ δέ τις τῶν σὺν ἐμοὶ χιλίας καὶ διακοσίας πρὸς τέτταρσι καὶ τεσσαράκοντα ἀριθμήσας, εἶτα ὀκλάσας ἀφῆκε τὴν ψῆφον. Κατακύπτων δὲ αἰεὶ τοῖς τῶν ποδῶν δακτύλοις προσπελάζει τὸ μέτωπον· ἄπαξ γὰρ τῆς ἐβδομάδος τροφήν ἢ γαστήρ ὑποδεχομένη καὶ 25 ταύτην βραχεῖαν εὐπετῶς ἐπικάμπτεισθαι τῷ νώτῳ παραχωρεῖ.

23

Φασὶ δὲ ἀπὸ τῆς στάσεως καὶ χρόνιον ἔλκος ἐν θατέρῳ γενέσθαι ποδὶ καὶ διηνεκῶς πλεῖστον ἐκεῖθεν ἰχώρα ἐκκρίνεσθαι. Ἄλλ' ὁμοῦς οὐδὲν τουτωνὶ τῶν παθῶν τὴν φιλοσο-

ἤθελε παιδιά, ἔστειλε πρῶτα μερικοὺς ἀπὸ τοὺς ἀξιωματούχους καὶ τὸν παρακάλεσε νὰ γίνει μητέρα. Ὄταν ἡ παράκλησή της ἐκπληρώθηκε καὶ γέννησε παιδί, ὅπως ποθοῦσε, ἀφοῦ πῆρε τὸν βασιλιά πὸ γεννήθηκε, ἔτρεξε στὸ θεῖο γέροντα· καὶ ἐπειδὴ δὲν ἐπιτρεπόταν νὰ μπαίνουν μέσα γυναῖκες, ἔστειλε κοντά του τὸ βρέφος καὶ τὸν παρακαλοῦσε νὰ τὸ εὐλογήσει· διότι εἶπε· 'Εἶναι δικός σου αὐτὸς ὁ καρπός· ἐγὼ εἶχα προσφέρει μὲ δάκρυα τὸ σπέρμα τῆς προσευχῆς, καὶ ἐσὺ εἶχες κάνει τὸ σπέρμα καρπό, ἀφοῦ ἀπέσπασες μὲ τὴν προσευχὴ τὴ βροχὴ τῆς θείας χάριτος'.

'Ἀλλὰ μέχρι πότε θὰ προσπαθῶ νὰ μετρήσω τὸ βάθος τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ; Διότι, ὅπως ἀκριβῶς ἐκεῖνο εἶναι ἀμέτρητο ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ἔτσι καὶ ὅσα γίνονται καθημερινὰ ἀπὸ ἐκεῖνον ξεπερνοῦν τὴ διήγηση.

22

'Εγὼ ὅμως πάνω ἀπὸ ὅλα αὐτὰ θαυμάζω τὴν καρτερία του. Διότι νύχτα καὶ μέρα στέκεται ὄρθιος καὶ τὸν βλέπουν ὅλοι· ἀφοῦ ἔβγαλε τὶς θύρες καὶ γκρέμισε ὄχι μικρὸ μέρος ἀπὸ τὸν περίβολο, γίνεται σὲ ὅλους θέαμα νέο καὶ παράδοξο, ἄλλοτε στεκόμενος πολλὴ ὥρα ὄρθιος, ἄλλοτε γονατίζοντας συχνὰ καὶ προσφέροντας στὸ Θεὸ προσκύνηση. Πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς πὸ στέκονται μετροῦν αὐτὲς τὶς μετάνοιες. Μία φορὰ ἕνας ἀπὸ αὐτοὺς πὸ ἦταν μαζί μου μέτρησε χίλιες διακόσιες σαράντα τέσσερις, ἔπειτα, ἐπειδὴ κουράστηκε, ἐγκατέλειψε τὸ μέτρημα. Ὄταν ἔσκυβε πλησίαζε πάντοτε τὸ μέτωπο στὰ δάχτυλα τῶν ποδιῶν· διότι, ἐπειδὴ ἡ κοιλιά δέχεται μία μόνο φορὰ τὴ βδομάδα τροφή, καὶ αὐτὴ λίγη, λυγίζει εὐκολα πρὸς τὰ μπροστά.

23

Λένε πὼς ἐξαιτίας τῆς ὀρθοστασίας πλήγιασαν καὶ τὰ δύο του πόδια ἀπὸ χρόνιο ἔλκος καὶ συνεχῶς ἔτρεχε ἀπὸ ἐκεῖ αἷμα μὲ πύον. Ἀλλ' ὅμως κανένα ἀπὸ αὐτὰ τὰ πάθη δὲν κλόνισε τὸν

φίαν ἐξήλεγξεν, ἀλλὰ φέρει γενναίως καὶ τὰ ἐκούσια καὶ τὰ ἀκούσια, καὶ τούτων κάκείνων τῇ προθυμίᾳ περιγινόμενος. Τοῦτο δὲ τὸ ἔλκος καὶ ὑποδείξαι τινι ἠναγκάσθη ποτέ. Διηγῆσομαι δὲ καὶ τὴν αἰτίαν.

5 Ἀφίκετό τις ἀπὸ Ραβαίνης, ἀνὴρ σπουδαῖος καὶ τῇ τοῦ Χριστοῦ διακονίᾳ τετιμημένος. Οὗτος τὴν κορυφὴν ἐκείνην καταλαβὼν, 'Εἰπέ μοι', ἔφη, 'πρὸς τῆς ἀληθείας αὐτῆς τῆς τῶν ἀνθρώπων πρὸς ἑαυτὴν ἐπιστρεψάσης γένος, ἄνθρωπος εἶ ἢ ἀσώματος φύσις;' Δυσχερανάντων δὲ πρὸς τὴν ἐρώτησιν τῶν
10 παρόντων σιγὴν μὲν ἄγειν ἐκέλευσεν ἅπαντας, πρὸς ἐκεῖνον δὲ ἔφη· 'Τί δήποτε ταύτην τὴν πεῦσιν προσήνεγκας;'. Τοῦ δὲ εἰρηκότος ὡς 'πάντων θρυλούντων ἀκούω ὡς οὔτε ἐσθίεις οὔτε καθεύδεις, ἀνθρώπων δὲ ἐκάτερον ἴδιον· οὐ γὰρ ἂν τις ταύτην ἔχων τὴν φύσιν τροφῆς δίχα καὶ ὕπνου διαβιώσειεν', ἐπιτεθῆναι
15 μὲν τῷ κίονι κλίμακα προσέταξεν, ἀναβῆναι δὲ ἐκεῖνον ἐκέλευσε καὶ πρῶτον μὲν τὰς χεῖρας καταμαθεῖν, εἶτα εἴσω τοῦ δερματίνου περιβολαίου τὴν χεῖρα βαλεῖν καὶ ἰδεῖν μὴ τοὺς πόδας μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ χαλεπώτατον ἔλκος. Ἰδὼν δὲ καὶ θαυμάσας ὁ ἄνθρωπος τὴν τοῦ ἔλκους ὑπερβολὴν καὶ παρ' αὐτοῦ μαθὼν ὡς
20 ἀπολαύει τροφῆς, κατελήλυθεν μὲν ἐκεῖθεν, πρὸς ἐμὲ δὲ ἀφικόμενος διηγῆσατο ἅπαντα.

24

Ἐν δὲ ταῖς δημοτελέσι πανηγύρεσι καὶ ἄλλην ἐπιδείκνυται καρτερίαν. Μετὰ γὰρ ἡλίου δυσμᾶς ἕως ἂν οὗτος πάλιν εἰς τὸν ἑῶνον ὀρίζοντα γένηται, τὰς χεῖρας ἀνατείνων εἰς οὐρανὸν παν-
25 νύχιον ἔστηκεν οὔτε ὑπὸ ὕπνου θελγόμενος οὔτε ὑπὸ πόνου νικώμενος.

25

Ἐν τοσούτοις δὲ πόνοις καὶ κατορθωμάτων ὄγκῳ καὶ πλήθει θαυμάτων οὕτως ἐστὶ τὸ φρόνημα μέτριος, ὡς πάντων

16. Ἴσως πρόκειται γὰρ τῇ Ραβέννα τῆς Ἰταλίας, ἀλλὰ τὸ πιθανώτερο εἶ-

ἀσκητικὸν τρόπο ζωῆς, ἀλλ' ὑποφέρει γενναῖα καὶ τὰ ἐκούσια καὶ τὰ ἀκούσια καὶ μὲ τὴν προθυμία του ξεπερνάει καὶ αὐτὰ καὶ ἐκεῖνα. Ἀναγκάσθηκε κάποτε νὰ δείξει αὐτὲς τὶς πληγὰς σὲ κάποιον. Θὰ διηγηθῶ καὶ τὴν αἰτία.

Ἦλθε ἀπὸ τὴ Ραβέννα¹⁶ κάποιος σπουδαῖος ἄνδρας ποὺ εἶχε τιμηθεῖ μὲ τὴ διακονία τοῦ Χριστοῦ. Ὄταν αὐτὸς ἔφθασε σ' ἐκείνη τὴν κορυφὴ εἶπε: 'Πές μου στὸ ὄνομα τῆς ἴδιας τῆς ἀλήθειας ποὺ ἐπανεφέρε κοντὰ της τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, εἶσαι ἄνθρωπος ἢ ἀσώματη φύση;' Ἐπειδὴ οἱ παρόντες στενοχωρήθηκαν μὲ τὴν ἐρώτηση, τοὺς διέταξε ὅλους νὰ ἡσυχάσουν καὶ εἶπε σ' ἐκεῖνον: 'Γιατί ἔκανες αὐτὴ τὴν ἐρώτηση;' Ὄταν ἐκεῖνος ἀπάντησε καὶ εἶπε, "Ἀκούω νὰ λένε ὅλοι ὅτι οὔτε τρῶς, οὔτε κοιμᾶσαι, πράγματα ποὺ καὶ τὰ δύο εἶναι γνωρίσματα τῶν ἀνθρώπων· διότι κανένας ποὺ ἔχει ἀνθρώπινη φύση δὲν θὰ μπορούσε νὰ ζήσει χωρὶς τροφή καὶ ὕπνο', ὁ Συμεώνης πρόσταξε νὰ τοποθετήσουν στὸ στύλο σκάλα, τὸν διέταξε ν' ἀνέβει, καὶ πρῶτα νὰ ἐξετάσει τὰ χέρια του, ἔπειτα νὰ βάλει τὸ χέρι του μέσα ἀπὸ τὸ δερμάτινο ἔνδυμα καὶ νὰ δεῖ ὄχι μόνον τὰ πόδια του, ἀλλὰ καὶ τὶς φοβερὲς πληγὰς. Ὄταν εἶδε ὁ ἄνθρωπος καὶ θαύμασε τὸ μέγεθος τῆς πληγῆς καὶ ἔμαθε ἀπὸ τὸν ἴδιο ὅτι λαμβάνει τροφή, κατέβηκε ἀπὸ ἐκεῖ, καὶ ἀφοῦ ἦλθε σὲ μένα μοῦ τὰ διηγήθηκε ὅλα.

24

Στὶς δημόσιες πανηγύρεις δείχνει καὶ ἄλλη καρτερία. Μετὰ τὴ δύση τοῦ ἡλίου, ὡς ποὺ αὐτὸς νὰ ἐμφανισθεῖ καὶ πάλι στὸν ἀνατολικὸ ὀρίζοντα, στέκεται ὄρθιος μὲ τὰ χέρια ὑψωμένα στὸν οὐρανό, χωρὶς νὰ θέλγεται ἀπὸ τὸν ὕπνο οὔτε νὰ νικιέται ἀπὸ τὸν κόπο.

25

Παρὰ τοὺς τόσους κόπους, τὸν τόσο ὄγκο κατορθωμάτων καὶ τὸ πλῆθος θαυμάτων εἶναι τόσο μετριόφρονas, ὥστε νὰ θε-
ναι ὅτι πρόκειται γιὰ ἓνα ὄχρὸ τῆς Εὐφρατησίας, Ραβάν.

ἀνθρώπων κατὰ τὴν ἀξίαν ὕστατος. Πρὸς δὲ τῷ μετρίῳ φρονή-
 ματι καὶ εὐπρόσодος λίαν ἐστι καὶ γλυκὺς καὶ ἐπίχαρις καὶ πρὸς
 ἕκαστον τῶν διαλεγόμενων ἀποκρινόμενος, εἴτε χειροτέχνης
 εἴτε προσαίτης εἴτε ἄγροικος εἶη. Ἔλαβε δὲ καὶ τῆς διδασκα-
 5 λίας παρὰ τοῦ μεγαλοδώρου Δεσπότη τοῦ δῶρον· καὶ δις ἐκά-
 στης ἡμέρας τὰς παραινέσεις ποιούμενος ἐπικλύζει τῶν ἀκούον-
 των τὰς ἀκοὰς ἐπιχαρίτως μάλα διαλεγόμενος, καὶ τὰ τοῦ θεοῦ
 Πνεύματος προσφέρων παιδεύματα καὶ ἀνανεύειν εἰς οὐρανὸν
 καὶ πέτεσθαι παρεγγυῶν καὶ τῆς γῆς ἀπαλλάττεσθαι καὶ τὴν
 10 προσδοκωμένην φαντάζεσθαι βασιλείαν καὶ τῆς γεέννης δεδιέ-
 ναι τὴν ἀπειλήν καὶ καταφρονεῖν τῶν γηϊνῶν καὶ προσμένειν τὰ
 μέλλοντα.

26

Ἔστι δὲ αὐτὸν ἰδεῖν καὶ δικάζοντα καὶ ὀρθὰς καὶ δικαίας
 τὰς ψήφους ἐκφέροντα. Ταῦτα δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα μετὰ τὴν ἐνά-
 15 τὴν διαπράττεται ὄραν· τὴν γὰρ νύκτα ἅπασαν καὶ τὴν ἡμέραν
 μέχρις ἐνάτης διατελεῖ προσευχόμενος. Μετὰ δὲ τὴν ἐνάτην
 πρῶτον μὲν τὴν θεῖαν διδασκαλίαν τοῖς παροῦσι προσφέρει,
 εἶτα τὴν ἐκάστου δεξάμενος αἴτησιν καὶ τινὰς ἰάσεις ἐργασάμε-
 νος τῶν ἀμφισβητούντων διαλύει τὰς ἔριδας. Περὶ δὲ ἡλίου δυ-
 20 σμὰς τῆς πρὸς τὸν Θεὸν λοιπὸν διαλέξεως ἄρχεται.

27

Ἄλλ' ἐν τούτοις ὧν καὶ ταῦτα ἅπαντα δρῶν οὐδὲ τῆς τῶν
 ἀγίων ἐκκλησιῶν ἀμελεῖ προμηθείας, νῦν μὲν ἐλληνικῇ δυσσε-
 βείᾳ μαχόμενος, νῦν δὲ τὴν Ἰουδαίων καταλύων θρασύτητα, ἄλ-
 λοτε δὲ τὰς τῶν αἰρετικῶν συμμορίας σκεδαννύς, καὶ ποτε μὲν
 25 βασιλεῖ περὶ τούτων ἐπιστέλλων, ποτὲ δὲ τοὺς ἄρχοντας εἰς τὸν
 θεῖον ζῆλον ἐγείρων, ἄλλοτε δὲ καὶ αὐτοῖς τῶν ἐκκλησιῶν τοῖς
 ποιμέσι πλείονα ποιεῖσθαι τῶν ποιμνίων παρεγγυῶν τὴν ἐπιμέ-
 λειαν.

ωρεῖ τὸν ἑαυτό του ὡς πρὸς τὴν ἀξία τελευταῖον ἀπὸ ὄλους τοὺς ἀνθρώπους. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴ μετριοφροσύνη εἶναι καὶ πολὺ καταδεκτικὸς καὶ γλυκὺς καὶ πρόσχαρος καὶ ἀπαντᾷ πρόθυμα στὸν καθένα ἀπὸ τοὺς συζητητὲς εἴτε αὐτὸς εἶναι ἐργάτης εἴτε ζητιάνος εἴτε ἀγρότης. Ἔλαβε καὶ τὸ δῶρο τῆς διδασκαλίας ἀπὸ τὸν μεγαλόδωρο Δεσπότη· ἀπευθύνοντας συμβουλὲς δύο φορές τὴν ἡμέρα πλημμυρίζει τὰ αὐτιά ὄσων τὸν ἀκοῦν, μιλῶντας πάρα πολὺ γιὰ τὴ χάρη, προσφέροντας τὶς διδασκαλίαις τοῦ ἀγίου Πνεύματος καὶ προτρέποντας νὰ στρέφουν τὸ βλέμμα στὸν οὐρανὸ, νὰ πετοῦν καὶ ν' ἀφήσουν τὴ γῆ, νὰ φαντάζονται τὴν ἀναμενόμενη βασιλεία, νὰ φοβοῦνται τὴν ἀπειλὴ τῆς κολάσεως, νὰ περιφρονοῦν τὰ γῆϊνα, καὶ νὰ περιμένουν τὰ μέλλοντα.

26

Μπορεῖ ἀκόμη νὰ τὸν δεῖ κανεὶς νὰ δικάζει καὶ νὰ βγάζει σωστὲς καὶ δίκαιες ἀποφάσεις. Αὐτὰ καὶ τὰ παρόμοια τὰ κάνει μετὰ τὴν ἐνάτη ὥρα· διότι ὅλη τὴ νύχτα καὶ τὴν ἡμέρα ἕως τὴν ἐνάτη ὥρα προσεύχεται. Μετὰ τὴν ἐνάτη προσφέρει πρῶτα τὴ θεία διδασκαλία στοὺς παρόντες, ἔπειτα ἀκούει τὴν αἴτηση τοῦ καθενὸς καὶ ἀφοῦ γιαιτρέψει μερικοὺς, λύνει τὶς διαφορὰς τῶν φιλονεικούντων. Γύρω στὴ δύση τοῦ ἡλίου ἀρχίζει πάλι τὴ συνομιλία μὲ τὸν Θεό.

27

Ἀλλά, ἂν καὶ ἀσχολεῖται μ' αὐτὰ καὶ ἐνεργεῖ ὅλα αὐτά, δὲν παραμελεῖ τὶς φροντίδες γιὰ τὶς ἅγιες ἐκκλησίες, ἄλλοτε πολεμώντας τὴν ἐλληνικὴ πλάνη, ἄλλοτε συντριβοντας τὴ θρασύτητα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἄλλοτε πάλι διαλύοντας τὶς αἰρετικὰς ομάδες· κάποτε στέλνει καὶ γράμματα στὸ βασιλιά γι' αὐτά, ἄλλοτε διεγείρει τοὺς ἄρχοντες στὸν ζῆλο τοῦ Θεοῦ καὶ ἄλλοτε παρακινεῖ καὶ τοὺς ἴδιους τοὺς ποιμενάρχες τῶν ἐκκλησιῶν νὰ φροντίζουν περισσότερο γιὰ τὰ ποίμνια.

Ταῦτα δὲ διεξῆλθον ἀπὸ ψεκάδος δεῖξαι τὸν ὑετὸν πειρα-
θεις καὶ τῷ λιχανῶ δακτύλῳ τοὺς ἐντυγχάνοντας τῷ συγγράμ-
ματι τῆς γλυκύτητος ἀπογεύων τοῦ μέλιτος. Τὰ δὲ παρὰ πάντων
ἄδόμενα τούτων ἐστὶ πολλαπλάσια, ἀλλ' οὐ πάντα ἔγωγε συγ-
5 γράφειν ἐπήγγελμαι, ἀλλὰ δι' ὀλίγων τῆς ἐκάστου πολιτείας
ἐπιδειῖξαι τὸν χαρακτῆρα. Συγγράψουσι δὲ ὡς εἰκὸς καὶ ἄλλοι
τουτωνὶ πολλῶ πλείονα· εἰ δὲ καὶ ἐπιβιῶη, καὶ μείζονα τυχὸν
προσθήσουσι θαύματα.

Ἐγὼ δὲ καὶ αὐτὸν ταῖς οἰκείαις προσευχαῖς βοηθούμενον
10 τοῖς ἀγαθοῖς τούτοις πόνοις ἐπιμεῖναι καὶ ποθῶ καὶ τὸν Θεὸν
ἰκετεύω, κόσμον ὄντα κοινὸν καὶ τῆς εὐσεβείας ἀγλαΐσμα καὶ
τὸν ἑμαυτοῦ ρυθμισθῆναι βίον καὶ πρὸς τὴν εὐαγγελικὴν πολι-
τείαν κατευθυνθῆναι.

Πολλοῖς δὲ καὶ ἐπιβιοῦς θαύμασί τε καὶ πόνοις ἡλίου τε
15 φλοξὶ καὶ χειμερίοις κρυμοῖς καὶ ἀνέμων σφοδραῖς ἐμβολαῖς καὶ
τῇ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἀσθενείᾳ μόνος τῶν πώποτε μείνας
ἀκαταγώνιστος, ἐπειδὴ λοιπὸν αὐτὸν ἔδει συνεῖναι Χριστῶ καὶ
τοὺς τῶν ἀμετρήτων ἀγώνων στεφάνους κομίσασθαι, τὸ μὲν
ἄνθρωπος εἶναι τῷ θανάτῳ τοῖς οὐ πιστεύουσιν ἐβεβαίωσεν,
20 ἔμεινε δὲ καὶ μετὰ τελευτὴν ἀκλινῆς, καὶ τὸν μὲν οὐρανὸν ἢ
ψυχὴν κατειλήφει, τὸ δὲ σῶμα πεσεῖν οὐδ' οὕτως ἠνείχετο, ἀλλ'
ὄρθιον ἐν τῷ τῶν ἀγωνισμάτων εἰστήκει τόπῳ, ὥσπερ ἀήττη-
τος ἀθλητῆς μηδενὶ τῶν μελῶν μέρει τῇ γῆ προσψαῦσαι φιλο-
νεικῶν. Οὕτω τοῖς κατὰ Χριστὸν ἀγωνισταῖς μένει συνοῦσα καὶ
25 ἀποθανοῦσιν ἢ νίκη. Ἰάσεις γοῦν παντοίων παθῶν καὶ θαύματα
καὶ θείων δύνამις ἐνεργειῶν, ὥσπερ ἠνίκα περιῆν, ἐπιτελοῦν-
ται καὶ νῦν οὐ παρὰ τὰς θήκας τῶν ἀγίων λειψάνων μόνον,
ἀλλὰ καὶ παρὰ τὸ τῆς ἀριστείας αὐτοῦ καὶ ἀθλήσεως τῆς πολυ-
χρονίου μνημόσυνον, τὸν μέγαν λέγω καὶ ἀοίδιμον κίονα τούτου
30 δὴ τοῦ δικαίου καὶ πολυῦμνήτου Συμεῶν.

Αὐτὰ ὅλα τὰ ἐξέθεσα προσπαθώντας νὰ δείξω ἀπὸ τὴ δροσοῦλα τῆ βροχῆ καὶ δίνοντας τὴ δυνατότητα σ' αὐτοὺς ποὺ θὰ διαβάσουν τὸ σύγγραμμα νὰ γευτοῦν μὲ τὸ μικρὸ τους δαχτυλάκι τὴν γλυκύτητα τοῦ μέλιτος. Τὰ ὅσα διηγοῦνται ὅλοι εἶναι πολλαπλάσια ἀπὸ αὐτά, ἀλλ' ἐγὼ δὲν ὑπόσχέθηκα νὰ τὰ γράψω ὅλα, ἀλλὰ μὲ λίγα λόγια νὰ δείξω τὸν χαρακτήρα τῆς ἀσκητικῆς ζωῆς τοῦ καθενός. Θὰ γράψουν καὶ ἄλλοι ὅπως εἶναι φυσικὸ γι' αὐτὸν πολὺ περισσότερα καὶ ἂν ἐπιζῆσει ἀκόμα θὰ προσθέσουν καὶ μεγαλύτερα τυχὸν θαύματα.

Ἐγὼ ποθῶ καὶ ἱκετεύω τὸν Θεὸ ὥστε ὁ Συμεώνης, βοηθούμενος ἀπὸ τὶς δικές του προσευχές, νὰ ἐπιμείνει στοὺς θαυμάσιους αὐτοὺς κόπους, διότι εἶναι κοινὸ κόσμημα καὶ δόξα τῆς εὐσέβειας· προσεύχομαι ἐπίσης καὶ ἡ δική μου ζωὴ νὰ ρυθμισθεῖ καὶ νὰ κατευθυνθεῖ πρὸς τὴν εὐαγγελικὴ πολιτεία.

Ἄφοῦ ἔζησε μὲ πολλὰ θαύματα καὶ κόπους, ἀφοῦ ἔμεινε μόνον αὐτὸς ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τῆς γῆς ἀνίκητος καὶ ἀπὸ τὶς φλόγες τοῦ ἡλίου καὶ τὶς χειμωνιάτικες παγωνιές, τὶς φοβερὲς προσβολές τῶν ἀνέμων καὶ τὴν ἀδυναμία τῆς ἀνθρώπινης φύσεως, ὅταν ἔπρεπε νὰ συναντήσῃ τὸν Χριστὸ καὶ νὰ πάρῃ τὰ στεφάνια τῶν ἀμέτρητων ἀγώνων, βεβαίωσε μὲ τὸ θάνατό του ἐκείνους ποὺ δὲν πίστευαν ὅτι εἶναι ἄνθρωπος. Καὶ μετὰ τὸν θάνατο ἔμεινε ἀπαρασάλευτος, καὶ ἡ ψυχὴ του πῆγε στὸν οὐρανό, ὅμως τὸ σῶμα δὲν ἀνεχόταν μ' αὐτὸν τὸν τρόπο νὰ πέσει, ἀλλὰ στεκόταν ὀρθοῦς στὸν τόπο τῶν ἀγωνισμάτων, ὅπως ὁ ἀνίκητος ἀθλητῆς προσπαθεῖ νὰ μὴ ἀκουμπήσῃ στὴ γῆ κανένα μέρος ἀπὸ τὰ μέλη του. Ἔτσι μένει ἡ νίκη μὲ τοὺς ἀγωνιστὲς τοῦ Χριστοῦ καὶ ὅταν πεθάνουν. Θεραπεῖες λοιπὸν διαφόρων ἀσθενειῶν, θαύματα καὶ δύναμη θείων ἐνεργειῶν γίνονται καὶ τώρα, ὅπως ἀκριβῶς ὅταν ζοῦσε, ὄχι μόνον δίπλα στὶς θῆκες τῶν ἁγίων λειψάνων, ἀλλὰ καὶ δίπλα στὸ μνημόσυνο αὐτοῦ τῆς ἀνδραγαθίας του καὶ τῆς πολὺκαιρῆς ἀθλήσεώς του, ἐννοῶ τὸν μεγάλο καὶ περιβόητον αὐτὸν στύλο τοῦ δικαίου καὶ πολυδμητου Συμεών.

Οὗ ταῖς ἀγίαις πρεσβείαις εὐχόμεθα αὐτοί τε ἡμεῖς διασώ-
ζεσθαι καὶ τῇ ὀρθῇ ἐπιστηρίζεσθαι πίστει καὶ πᾶσαν πόλιν τε
καὶ χώραν ἐφ' ἣν τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
ἐπικέκληται παντοίας ἐπηρείας τε καὶ βλάβης ἀπείραστον ἐξ
5 οὐρανοῦ τε καὶ πολεμίων φυλάττεσθαι· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς
αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Μέ τις ἅγιες πρεσβεΐες αὐτοῦ εὐχόμεσθε καὶ ἐμεῖς οἱ ἴδιοι νὰ σωθοῦμε καὶ νὰ στηριχθοῦμε στὴν ὀρθὴ πίστη, ἀλλὰ καὶ κάθε πόλη καὶ χώρα ὅπου ἔχει ἐπικληθεῖ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ νὰ φυλάγεται ἀπείραχτη ἀπὸ κάθε προσβολὴ καὶ βλάβη, ἀπὸ τὸν οὐρανὸ καὶ ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς. Ἡ δόξα του ᾧς μένει στοὺς αἰῶνες τῶν αἰώνων.

ΚΖ'. ΒΑΡΑΔΑΤΟΣ

1

Καὶ ὁ κοινὸς τῶν ἀνθρώπων ἀλάστωρ πολλὰς τῆς κακίας ἐξεῦρεν ὁδοὺς, πανωλεθρία φιλονεικῶν παραδοῦναι πᾶσαν τῶν ἀνθρώπων τὴν φύσιν, καὶ τῆς εὐσεβείας οἱ τρόφιμοι τῆς εἰς οὐρανὸν ἀνόδου πολλὰς καὶ διαφόρους ἐμηχανήσαντο κλίμακας.
5 Οἱ μὲν γὰρ κατὰ συμμορίας ἀγωνιζόμενοι (μυρία δὲ τοιαῦτα συστήματα καὶ ἀριθμὸν νικῶντα), τῶν ἀγηράτων στεφάνων ἀπολαύουσι καὶ τῆς ποθουμένης ἀνόδου τυγχάνουσιν. Οἱ δὲ τὸν μοναδικὸν ἀσπαζόμενοι βίον καὶ μόνῳ προσλαλεῖν τῷ Θεῷ μελετῶντες καὶ παραψυχῆς ἀνθρωπίνης οὐδεμιᾶς μεταλαγχάνοντες,
10 οὕτω τῆς ἀναρρήσεως ἀπολαύουσιν. Ἄλλοι δὲ ἐν σκηναῖς καὶ ἕτεροι ἐν καλύβαις διάγονες τὸν Θεὸν ἀνυμνοῦσιν. Οἱ δὲ τὸν ἐν ἄντροις καὶ σπηλαιῖσι ἀσπάζονται βίον. Πολλοὶ δέ, ὧν ἐνίων ἐμνήσθημεν, οὐκ ἄντρον ἔχειν, οὐ σπήλαιον, οὐ σκηνήν, οὐ καλύβην ἐπέισθησαν, ἀλλὰ γυμνῷ τῷ ἀέρι τὰ σφέτερα σώματα
15 δεδωκότες τῶν ἐναντίων ποιότητων ἀνέχονται, ποτὲ μὲν τῷ κρυμῷ τῷ ἀκράτῳ πηγνύμενοι, ποτὲ δὲ τῷ πυρὶ τῆς ἀκτῖνος φλεγόμενοι. Καὶ τούτων δὲ αὖ πάλιν ὁ βίος διάφορος· οἱ μὲν γὰρ ἐστᾶσι διηνεκῶς, οἱ δὲ εἰς καθέδραν καὶ στάσιν τὴν ἡμέραν μερίζουσι. Καὶ οἱ μὲν ἐν θριγκίοις τισὶ καθειργμένοι τῶν πολλῶν
20 τὰς συνουσίας ἐκκλίνουσιν, οἱ δέ, οὐδενὶ τοιούτῳ καλύμματι χρώμενοι, πρόκεινται πᾶσι τοῖς βουλομένοις εἰς θεωρίαν.

2

Τούτων δὲ ἕκαστον ἐπὶ τοῦ παρόντος διεξελεθεῖν ἠναγκάσθη, τοῦ θαυμασίου Βαραδάτου τὸν βίον ἐθελήσας συγγράψαι·

27. ΒΑΡΑΔΑΤΟΣ

1

Ὁ κοινὸς καταστροφέας τῶν ἀνθρώπων μηχανεύτηκε πολλοὺς τρόπους κακίας, προσπαθώντας νὰ παραδώσει ὅλη τὴν ἀνθρώπινη φύση στὸν ἀφανισμό, ἀλλὰ καὶ οἱ μαθητὲς τῆς εὐσέβειας σοφίστηκαν πολλὲς καὶ διάφορες κλίμακες γιὰ ν' ἀνεβοῦν στὸν οὐρανό. Διότι ἄλλοι, ἀγωνιζόμενοι κατὰ ὀμάδες (μύρια καὶ ἀναρίθμητα εἶναι αὐτὰ τὰ κοινόβια), ἀπολαμβάνουν τὰ αἰώνια στεφάνια καὶ πετυχαίνουν τὴν ποθητὴ ἄνοδο. Ἄλλοι πάλι, ἀκολουθώντας τὴν ἐρημιτικὴ ζωὴ καὶ ἔχοντας ἀσχολία νὰ μιλοῦν μόνο μὲ τὸν Θεὸ καὶ νὰ μὴ παίρνουν μέρος σὲ καμμιά ἀνθρώπινη ἀναψυχή, μ' αὐτὸν τὸν τρόπο κερδίζουν τὴν ἀνακήρυξη. Ἄλλοι ζώντας σὲ σκηνές καὶ ἄλλοι σὲ καλύβες ὑμνοῦν τὸν Θεό, καὶ ἄλλοι ζοῦν σὲ ἄντρα καὶ σὲ σπηλιές. Πολλοὶ πάλι, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἀναφέραμε μερικούς, δὲν θέλησαν νὰ ἔχουν οὔτε ἄντρο οὔτε σπηλιὰ οὔτε σκηνὴ οὔτε καλύβα, ἀλλὰ ἐκθέτουν τὰ σώματά τους στὸν γυμνὸ ἀέρα κι ἔτσι ὑποφέρουν τὶς ἐνάντιες καιρικὲς μεταβολές, ἄλλοτε ξεπαγιάζοντας στὴ βαρυχειμωνιά καὶ ἄλλοτε φλεγόμενοι ἀπὸ τὴ φωτιὰ τῶν ἀκτίνων. Ἄλλὰ καὶ ἡ ζωὴ αὐτῶν πάλι διαφέρει· διότι ἄλλοι στέκονται συνέχεια ὀρθοὶ καὶ ἄλλοι μοιράζουν τὴν ἡμέρα σὲ θέση καθιστὴ καὶ ὀρθοστασία. Ἄλλοι ἀποφεύγουν τὶς συναναστροφές μὲ πολλοὺς κλεισμένοι σὲ φράχτες καὶ ἄλλοι, μὴ ἔχοντας κανένα τέτοιο κάλυμμα, εἶναι στὴ διάθεση ὄσων θέλουν νὰ τοὺς δοῦν.

2

Ἀναγκάσθηκα νὰ ἀναφέρω τὸ καθένα ἀπὸ τὰ εἶδη τοῦ βίου, ἐπειδὴ θέλησα νὰ γράψω τὴ ζωὴ τοῦ θαυμάσιου Βαραδά-

καινὰ γὰρ καὶ οὗτος ἐπενόησε καρτερίας ἐπιτηδεύματα. Πρῶτον μὲν γὰρ ἐν οἰκίσκῳ χρόνον πολὺν ἑαυτὸν καθείρξας τῆς θείας μόνης ψυχαγωγίας ἀπέλαυεν. Ἐκεῖθεν τὴν ὑπερκειμένην καταλαβὼν ραχίαν καὶ κιβωτόν τινα βραχεῖαν οὐδὲ τῷ σώματι σύμμετρον ἐκ ξύλων κατασκευάσας ἐν αὐτῇ διῆγε, κατακύπτειν διηνεκῶς ἠναγκασμένος· οὐ γὰρ εἶχεν ὕψος ἰσόμετρον τῷ μήκει τοῦ σώματος. Οὐ σανίσι δέ γε αὕτη συνήρμοστο, ἀλλὰ ταῖς κιγκλίσι παραπλησίως διήνοικτο καὶ ταῖς φωταγωγοῖς ἐώκει ταῖς εὐρυτέρας ἐχούσαις τοῦ φωτὸς τὰς εἰσόδους· οὐ χάριν οὔτε τῆς 10 τῶν ὑετῶν ἀπηλλάττετο προσβολῆς οὔτε τῆς ἡλιακῆς ἠλευθεροῦτο φλογός, ἀλλ' ἀμφοτέρα τοῖς ἄλλοις ὑπαιθρίοις παραπλησίως ἐδέχετο· ἐπλεονέκτει δὲ μόνῳ τῷ τῆς καθείρξεως πόνῳ.

3

Πολὺν δὲ χρόνον τοῦτον διατελέσας τὸν τρόπον, ὕστερον ἐξελήλυθε, ταῖς τοῦ θεσπεσίου Θεοδότου, ὃς τὴν ἀρχιερατικὴν 15 τῆς Ἀντιοχείων ἔλαχε προεδρίαν, παραινέσεσιν εἶξας. Ἔστηκε μέντοι διηνεκῶς εἰς οὐρανὸν τὰς χεῖρας ἐκτείνων καὶ τὸν τῶν ὄλων Θεὸν ἀνυμνῶν, ἅπαν τὸ σῶμα τῷ δερματίνῳ συγκαλύπτων χιτῶνι, περὶ τὴν ρῖνα δὲ μόνον καὶ τὸ στόμα βραχεῖαν τῷ πνεύματι παρείσδυσιν καταλέλοιπεν, ἵνα ἀναπνέῃ τὸν κοινὸν 20 ἀέρα δεχόμενος, ἐπειδήπερ ἄλλως ζῆν οὐχ οἶα τε τῶν ἀνθρώπων ἢ φύσις. Καὶ τοῦτον ἅπαντα ὑπομένει τὸν πόνον, οὐκ εὐρωστον σῶμα λαχόν, ἀλλὰ καὶ λίαν πολλοῖς βαλλόμενον πάθεισι. Ζέουσα δὲ ἡ προθυμία καὶ τῷ θεῷ ἔρωτι πυρπολουμένη βιάζεται πονεῖν τὸν πονεῖν οὐ δυνάμενον.

4

25 Καὶ τὰς φρένας δὲ συνέσει κεκοσμημένος ἄριστα καὶ τὰς πεύσεις καὶ τὰς ἀποκρίσεις ποιεῖται· καὶ συλλογίζεται ἔστιν ὅτε

του. Πράγματι αὐτὸς σοφίστηκε καινούργιους τρόπους καρτερίας. Πρῶτα φυλάκισε τὸν ἑαυτὸ του σ' ἓνα μικρὸ σπιτάκι γιὰ πολὺν καιρὸ καὶ ἀπολάμβανε μόνο τὴ θεία ἀναψυχή. Ἀπὸ ἐκεῖ, ἀφοῦ ἔπιασε τὴ ράχη πού ἦταν παραπάνω καὶ κατασκεύασε ἓνα μικρὸ ξύλινο παράπηγμα πού δὲν ἦταν ἰσομεγέθες μὲ τὸ σῶμα, ζοῦσε σ' αὐτὸ ἀναγκασμένος νὰ σκύβει συνέχεια· διότι τὸ ὕψος του δὲν ἦταν ἀνάλογο μὲ τὸ μῆκος τοῦ σώματος. Τὸ παράπηγμα δὲν ἦταν συναρμολογημένο μὲ σανίδες, ἀλλὰ ἀνοίχτηκε ὁμοια μὲ καγκελωτὸ φράχτη καὶ ἔμοιαζε μὲ φωταγωγούς πού εἶχαν πλατύτερα ἀνοίγματα γιὰ τὸ φῶς. Γι' αὐτὸ δὲν προφυλαγόταν ἀπὸ τὴ προσβολὴ τῶν καταιγίδων οὔτε ἀπαλλασσόταν ἀπὸ τὴν ἡλιακὴ φλόγα, ἀλλὰ δεχόταν καὶ τὰ δύο σὰν αὐτοὺς πού μένουν στὴν ὑπαιθρο· τοὺς ξεπερνοῦσε μόνο στὸν κόπο τῆς φυλακίσεως.

3

Ἀφοῦ ἔζησε πολὺν καιρὸ μ' αὐτὸν τὸν τρόπο, ὕστερα βγῆκε ἔξω, ὑποχωρώντας στὶς συμβουλές τοῦ θαυμαστοῦ Θεοδότου, ὁ ὁποῖος εἶχε τὴν ἀρχιερατικὴ ἐξουσία τῶν Ἀντιοχέων. Ἄλλ' ὁμως στεκόταν συνεχῶς ὄρθιος σηκώνοντας τὰ χέρια στὸν οὐρανὸ καὶ ἀνυμνώντας τὸν Θεὸ τῶν ὅλων, σκεπάζοντας ὅλο τὸ σῶμα μὲ τὸν δερμάτινο χιτῶνα. Εἶχε ἀφήσει μόνο μία μικρὴ σχισμὴ γύρω ἀπὸ τὴ μύτη καὶ τὸ στόμα, γιὰ νὰ ἀναπνέει δεχόμενος τὸν φυσικὸ ἀέρα, ἐπειδὴ διαφορετικὰ δὲν μπορεῖ νὰ ζήσει ἡ ἀνθρώπινη φύση. Καὶ ὑπομένει ὅλον αὐτὸν τὸν κόπο του ἂν καὶ δὲν ἔχει πολὺ δυνατὸ σῶμα, ἀλλ' ἀντίθετα προσβάλλεται ἀπὸ πολλὰ ἀρρώστιες. Ὅταν ἡ προθυμία εἶναι ὀλόθερμη καὶ πυρπολεῖται ἀπὸ τὸν θεῖο ἔρωτα, κατορθώνει κανεὶς νὰ ὑποφέρει κόπους πού δὲν μπορούσε ἀλλιῶς νὰ ὑποφέρει.

4

Στολισμένος ἐπίσης μὲ δυνατὴ σύνεση, κάνει ἄριστα τὶς ἐρωτήσεις καὶ τὶς ἀπαντήσεις· καὶ μερικὲς φορές συλλογίζεται

τῶν τοὺς ἀριστοτελικούς λαβυρίνθους ἀνεγνωκότων ἄμεινόν τε
 καὶ δυνατώτερον. Ἐν αὐτῷ δὲ ὦν τῷ ὕψει τῆς ἀρετῆς οὐκ ἔᾶ
 συναναβῆναι τὸ φρόνημα, ἀλλὰ κάτω ἔρπειν κελεύει περὶ αὐτὰ
 τοῦ ὄρους τὰ κράσπεδα. Οἶδε γὰρ ὄσσην ἔλκει βλάβην φλεγμαί-
 5 νουσα τῷ τύφῳ διάνοια. Τοιαύτη ἐν κεφαλαίῳ καὶ ἡ τοῦδε φι-
 λοσοφία, ἣν ἀύξομένην γένοιτο τοῦ δρόμου τὴν νύσσαν καταλα-
 βεῖν· κοινὴ γὰρ εὐφροσύνη τῶν εὐσεβῶν τῶν νικηφόρων τού-
 των ἢ εὐκλεία. Ἐμὲ δὲ εἶη ταῖς τούτων ὑπερειδόμενον προσευ-
 χαῖς μὴ πόρρω τοῦδε γενέσθαι τοῦ ὄρους, ἀλλὰ κατὰ μικρὸν
 10 ἀναβῆναι καὶ ταῖς τούτων ἐντροφᾶν θεωρίαις.

καλύτερα καὶ δυνάτοτερα ἀπὸ ὄσους ἀσχολοῦνται μὲ τοὺς ἀριστοτελικοὺς λαβύρινθους. Ἐὰν καὶ βρίσκεται σ' αὐτὸ τὸ ὕψος τῆς ἀρετῆς, δὲν ἀφήνει τὸ φρόνημα νὰ ὑψωθεῖ μαζί, ἀλλὰ τὸ προστάζει νὰ ἔρπει χαμηλὰ γύρω ἀπὸ τοὺς πρὸποδες τοῦ βουνοῦ. Διότι ξέρεи πόση βλάβη φέρει μία διάνοια ποὺ φουσκώνει ἀπὸ ὑπερηφάνεια. Τέτοια σὲ συντομία εἶναι ἡ ἀσκητικὴ ζωὴ αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Εἴθε ν' αὐξάνεται, ὥστε νὰ φθάσει στὸ τέλος τοῦ δρόμου· διότι ἡ δόξα αὐτῶν τῶν νικηφόρων ἀθλητῶν εἶναι κοινὴ εὐφροσύνη γιὰ τοὺς εὐσεβεῖς.

Εὐχομαι καὶ ἐγώ, στηριζόμενος ἀπὸ τίς προσευχὲς τους, νὰ μὴ μείνω μακριὰ ἀπὸ αὐτὸ τὸ βουνό, ἀλλὰ νὰ ἀνεβῶ σιγὰ σιγὰ καὶ νὰ ἐντρυφῶ στὶς θεωρίες αὐτῶν.

ΚΗ'. ΘΑΛΕΛΑΙΟΣ

1

Οὐδὲ τὸ Θαλελαίου σιγήσω διήγημα· μεστὸν γὰρ τὸ θέαμα θαύματος. Οὐκ ἄλλων δὲ μόνον διηγησαμένων ἀκήκοα, ἀλλὰ καὶ αὐτόπτης ἐγενόμην τοῦ παραδόξου θεάματος.

Ἄπο σταδίων γὰρ εἴκοσι Γαβάλων (πόλις δὲ αὕτη σμικρὰ 5 καὶ χαρίεσσα) γήλοφόν τινα καταλαβών, ἐν ᾧ τέμενος ἦν δαίμοσιν ἀνακείμενον καὶ ὑπὸ τῶν πάλαι δυσσεβῶν πολαῖς θυσίαις τιμώμενον, σμικρὰν τινα καλύβην ἐπήξατο. Ἐθεράπευον δὲ αἰεὶ τοὺς ἀλιτηρίους ἐκείνους, ὡς ἔφασαν, τὴν πολλὴν αὐτῶν ὠμότητα θεραπείᾳ πραῶνειν πειρώμενοι. Πολλοὶς γὰρ ἐλυμαίνοντο 10 καὶ παριοῦσι καὶ γειτονεύουσιν, οὐκ ἀνθρώποις μόνοις, ἀλλὰ καὶ ὄνοις καὶ ἡμιόνοις καὶ βουσί καὶ προβάτοις, οὐ τοῖς ἀλόγοις πολεμοῦντες, ἀλλὰ καὶ διὰ τούτων τοῖς ἀνθρώποις ἐπιβουλεύοντες. Τότε τοίνυν ἀφικόμενον τοῦτον ἰδόντες, καταπλήττειν ἐπειρῶντο μὲν, οὐκ ἠδύναντο δέ, καὶ τῆς πίστεως περιφραττού- 15 σης καὶ ὑπερμαχούσης τῆς χάριτος. Τοιγάρτοι λύττης καὶ μα- νίας ἀναπλησθέντες, κατὰ τῶν ἐκεῖ πεφυτευμένων ἐχώρησαν δένδρων. Πολλαὶ δὲ περὶ τὸν λόφον ἐκεῖνον συκαῖ τε καὶ ἐλαῖαι τεθηλυῖαι ἐτύγχανον οὔσαι. Ἐκ τούτων πλείους ἢ πεντακοσίας ἑξαπιναίως ἀνασπασθῆναί φασι. Καὶ τοῦτο τῶν γειτονευόντων 20 ἀγροίκων διηγουμένων ἀκήκοα, οἱ πάλαι τῷ τῆς ἀσεβείας κατεχόμενοι ζόφῳ διὰ τῆς τούτου διδασκαλίας τε καὶ θαυματουργίας τὸ τῆς θεογνωσίας ὑπεδέξαντο φῶς.

2

Ἐπειδὴ δὲ καὶ τοῦτο δράσαντες οἱ ἀλιτήριοι δαίμονες οὐκ ἐδεδίξαντο τῆς φιλοσοφίας τὸν ἀθλητὴν, καὶ ἕτερα αὐθις προσέ-

28. ΘΑΛΕΛΑΙΟΣ

1

Δὲν θὰ παραλείψω οὔτε γιὰ τὸν Θαλέλαιο τὴ διήγησι· διότι τὸ θεᾶμα εἶναι γεμάτο θαῦμα. Δὲν ἔχω ἀκούσει μόνο νὰ τὸ διηγοῦνται ἄλλοι, ἀλλὰ ἔγινα καὶ αὐτόπτης μάρτυρας τοῦ παραδόξου θεάματος.

Σὲ ἀπόστασι εἴκοσι στάδια ἀπὸ τὰ Γάβαλα (αὐτὴ εἶναι μία μικρὴ καὶ χαριτωμένη πόλις) ἔπιασε ἓνα λόφο, πάνω στὸν ὁποῖο ὑπῆρχε εἰδωλολατρικὸς ναὸς ποὺ τὸν τιμοῦσαν παλαιὰ οἱ ἀσεβεῖς μὲ πολλὰς θυσίας· ἐκεῖ ἔστησε μία μικρὴ καλύβα. Λάτρευαν πάντα ἐκείνους τοὺς ἀλιτήριους, ὅπως ἔλεγαν, προσπαθώντας μὲ τὴ λατρεία νὰ καταπραῦνουν τὴ σκληρότητά τους. Διότι ἔβλαπταν πολλοὺς καὶ ὄσους βρίσκονταν ἐκεῖ καὶ τοὺς γείτονες, ὄχι μόνο ἀνθρώπους, ἀλλὰ καὶ ὄνους καὶ μουλάρια καὶ βόδια καὶ πρόβατα· τὸ ἔκαμαν αὐτὸ ὄχι γιὰ νὰ πολεμήσουν τὰ ἄλογα ζῶα, ἀλλὰ γιὰ νὰ ἐπιβουλευθοῦν μὲ αὐτὰ τοὺς ἀνθρώπους. Τότε λοιπὸν, ὅταν τὸν εἶδαν νὰ φθάνει, προσπαθοῦσαν νὰ τὸν κατατρομάξουν, ὅμως δὲν μποροῦσαν ἐπειδὴ τὸν φύλαγε ἡ πίστις καὶ τὸν ὑπερασπιζόταν ἡ χάρις. Γεμάτοι λοιπὸν λύσσα καὶ μανία, στράφηκαν ἐναντίον τῶν δένδρων ποὺ ἦταν φυτευμένα ἐκεῖ. Γύρω ἀπὸ ἐκεῖνον τὸν λόφο ὑπῆρχαν συκιές καὶ ἐλιές φουντωμένες. Λένε ὅτι ἀπὸ αὐτὰ τὰ δένδρα ξερριζώθηκαν ξαφνικὰ περισσότερα ἀπὸ πεντακόσια. Καὶ αὐτὸ τὸ ἄκουσα νὰ τὸ διηγοῦνται οἱ γειτονικοὶ χωρικοί, οἱ ὁποῖοι παλαιότερα βρίσκονταν στὸ σκοτάδι τῆς ἀσέβειας καὶ δέχθηκαν μὲ τὴ διδασκαλία τοῦ καὶ τὴ θαυματουργία τοῦ τὸ φῶς τῆς θεογνωσίας.

2

Ἐπειδὴ ὅμως παρ' ὄλο ποὺ οἱ ἀσεβεῖς δαίμονες ἔκαναν αὐτὸ τὸ πράγμα δὲν τρομοκράτησαν τὸν ἀθλητὴ τῆς ἀσκητικῆς

φερον μηχανήματα. Νύκτωρ γὰρ ὄλολυγῆ χρώμενοι καὶ λαμπά-
 δας ἐπιδεικνύντες ἐκδειματοῦν ἐπειρῶντο καὶ θόρυβον ἐμβάλ-
 λειν τῷ λογισμῷ. Ὡς δὲ πάσας αὐτῶν τὰς ἐφόδους κατεγέλα-
 σεν, ὕστερον καταλιπόντες ἀπέδρασαν.

3

5 Ὁ δὲ δύο τροχοὺς κατασκευάσας δύο πήχεων διάμετρον
 ἔχοντας, σανίσιν οὐ συνηρμοσμέναις ἀλλήλαις, ἀλλὰ δίχα διε-
 στηκυίαις ἄμφω συνέζευξε τῷ τροχῷ· εἶτα ἔνδον καθίσας καὶ
 γόμφοις καὶ ἤλοις τὰς διεστηκυίας ἐκεῖνας καταπήξας σανίδας,
 ὕπαιθρον ἐξήρτησε τὸν τροχόν· τρία ἕτερα ξύλα ὑψηλὰ εἰς τὴν
 10 γῆν καταπήξας, καὶ τὰς ἄνω τούτων ἀρχὰς ξύλοις ἑτέροις συνά-
 μας, καὶ τούτων ἐν μέσῳ προσδήσας τὸν διπλοῦν ἐκεῖνον τρο-
 χὸν καὶ αἰωρήσας (τούτου δὲ τὸ ἐντὸς δύο μὲν πήχεων ἔχει τὸ
 ὕψος, πήχεως δὲ τὸ εὖρος), ἐν τούτῳ καθήμενος, μᾶλλον δὲ
 κρεμάμενος, δέκα τέως διετέλεσεν ἔτη. Σῶμα δὲ μέγιστον
 15 ἔχων, οὐδὲ καθήμενος ἀνορθοῦν δύναται τὸν ἀχένα, ἀλλὰ συγ-
 κεκυφῶς ἀεὶ κάθηται, τοῖς γόνασι προσηλωμένον τὸ πρόσωπον
 ἔχων.

4

Πρὸς τοῦτον ἀφικόμενος ἠῦρον μὲν αὐτὸν τῶν θείων
 εὐαγγελίων τὴν ὠφέλειαν καρπούμενον καὶ λῖαν ἐπιμελῶς τὴν
 20 ἐκεῖθεν ὠφέλειαν συλλέγοντα. Ἡρόμην δὲ μαθεῖν τῆς καινῆς
 ἐκείνης πολιτείας τὴν αἰτίαν ποθῶν. Ὁ δὲ τῇ Ἑλλάδι χρησάμε-
 νος φωνῆ (Κίλιξ γὰρ τὸ γένος ἐτύγγανεν ὢν), "Εγώ", ἔφη, "πολ-
 λαῖς ὑποκείμενος ἀμαρτίαις καὶ ταῖς ἠπειλημέναις τιμωρίαις πι-
 στεύων τόδε τοῦ βίου τὸ εἶδος ἐπινενόηκα, κολάσεις μετρίας τῷ
 25 σώματι μηχανώμενος, ἴν' ἐκείνων τῶν προσδοκωμένων ὑπο-
 συλήσω τὸν ὄγκον· χαλεπώτεραι γὰρ ἐκεῖναι οὐ τῇ ποσότητι
 μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτῇ τῇ ποιότητι· ἀκούσιοι γὰρ· τὸ δὲ παρὰ

ζωῆς, ἔβαλαν πάλι σὲ ἐνέργεια κι ἄλλα τεχνάσματα. Πράγματι προσπαθοῦσαν νὰ τὸν φοβίσουν καὶ νὰ τοῦ ταραξοῦν τὸ λογικὸ ξεφωνίζοντας τὴ νύχτα καὶ κρατώντας λαμπάδες. Ὅταν ἐκεῖνος γελοιοποίησε ὅλες τὶς ἐπιθέσεις τους, αὐτοὶ τὸν ἄφησαν κι ἔφυγαν.

3

Αὐτὸς τότε, ἀφοῦ κατασκεύασε δύο τροχοὺς ποὺ εἶχαν διάμετρο δύο πήχεις, τοὺς ἔνωσε μὲ σανίδες ποὺ δὲν προσαρμόζονταν, ἀλλ' ἀπεῖχαν μεταξύ τους· ἔπειτα κάθησε μέσα καὶ κάρφωσε ἐκεῖνες τὶς σανίδες ποὺ ἀπεῖχαν μεταξύ τους μὲ πασσάλους καὶ καρφιά, καὶ κρέμασε τὸν τροχὸ στὴν ὕπαιθρο· ἀφοῦ ἔμπηξε ἄλλα τρία ψηλὰ ξύλα στὴ γῆ καὶ ἔνωσε τὶς πάνω ἄκρες τους μὲ ἄλλα ξύλα, ἔδεσε καλὰ στὴ μέση τὸν διπλὸ ἐκεῖνο τροχὸ καὶ τὸν ὕψωσε στὸν ἀέρα (τὸ ἐσωτερικὸ του ἔχει ὕψος δύο πήχεις καὶ πλάτος ἓνα πῆχυ) καὶ καθισμένος ἔζησε ὡς τώρα δέκα χρόνια. Ἐπειδὴ ἔχει πολὺ μεγάλο σῶμα, ὅταν κάθεται δὲν μπορεῖ νὰ σηκώσει πρὸς τὰ πάνω οὔτε τὸ λαιμὸ του, ἀλλὰ κάθεται πάντα σκυφτὸς ἔχοντας τὸ πρόσωπο ἀκουμπισμένο στὰ γόνατα.

4

Ὅταν πῆγα σ' αὐτὸν τὸν βρῆκα νὰ ὠφελεῖται ἀπὸ τὰ θεῖα εὐαγγέλια καὶ νὰ συλλέγει ἀπὸ ἐκεῖ μὲ ἐπιμέλεια μεγάλη ὠφέλεια. Τὸν ρώτησα σχετικά, ἐπειδὴ ποθοῦσα νὰ μάθω τὴν αἰτία τοῦ νέου ἐκείνου τρόπου ἀσκητικῆς ζωῆς. Ἐκεῖνος μιλώντας ἑλληνικὰ (διότι ἦταν Κίλικας στὴν καταγωγή) εἶπε· Ἐγὼ ποὺ πέφτω σὲ πολλές ἀμαρτίες καὶ πιστεύω στὶς τιμωρίες ποὺ μᾶς ἀπειλοῦν ἐπινόησα αὐτὸν τὸν τρόπο ζωῆς, σοφιζόμενος τιμωρίες σύμμετρες μὲ τὶς σωματικὲς μου δυνάμεις, γιὰ νὰ μετριάσω τὸν ὄγκο ἐκείνων ποὺ ἀναμένονται· διότι ἐκεῖνες εἶναι φοβερότερες ὄχι μόνο ὡς πρὸς τὴν ποσότητα, ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς

γνώμην γιγνόμενον λίαν άνιαρόν· τὸ δὲ ἔθελούσιον, κἂν ἐπίπο-
 νον ἦ, ἦττόν ἐστὶν ἀλγεινόν· αὐθαίρετος γάρ, ἀλλ' οὐ βίαιος ὁ
 πόνος. Ἦν τοίνυν', ἔφη, 'ταῖς μικραῖς ταύταις ἀνίαις ἐλαττώσω
 τὰ προσδοκώμενα, μέγα ἐντεῦθεν ἀποίσω τὸ κέρδος'. Τούτων
 5 ἀκούσας λίαν αὐτὸν τῆς ἀγχινοίας ὑπερηγάσθη ὅτι οὐ μόνον
 ὑπὲρ τὰ κείμενα ἠγωνίζετο σκάμματα καὶ ἄλλα οἴκοθεν ἐπενόει
 ἀγωνίσματα, ἀλλ' ὅτι καὶ τούτων τὰς αἰτίας ἐγίνωσκε τε καὶ
 τοὺς ἄλλους ἐδίδασκεν.

5

Καὶ θαύματα δὲ διὰ τῆς τούτου προσευχῆς πολλὰ γίνεσθαι
 10 ἔφασαν οἱ περίοικοι, οὐκ ἀνθρώπων μόνον, ἀλλὰ καὶ καμήλων
 καὶ ὄνων καὶ ἡμιόνων θεραπείας ἀπολαυόντων. Ἐντεῦθεν ἀσε-
 βεία πάλαι κατεχόμενον ἅπαν ἐκεῖνο τὸ ἔθνος τὴν μὲν πατρώαν
 ἐξαπάτην ἠρνήθη, τοῦ θεοῦ δὲ φωτὸς τὴν αἴγλην ἐδέξατο. Τού-
 τοις χρώμενος ὑπουργοῖς καὶ τὸ τῶν δαιμόνων κατέλυσε τέμε-
 15 νος καὶ σηκὸν μέγιστον τοῖς καλλινίκοις ἀνήγειρε μάρτυσι, τοῖς
 ψευδωνύμοις θεοῖς τοὺς θεοὺς ἀντιτάξας νεκρούς.

Ταῖς δὲ τούτων εἴη πρεσβείαις καὶ τοῦτον μετὰ τῆς αὐτῆς
 νίκης τῶν ἀγώνων τὸ τέρμα καταλαβεῖν καὶ ἡμᾶς, ὑπὸ τούτων
 κάκεινου βοηθουμένους, ἐραστὰς γενέσθαι θερμοὺς τῶν τῆς φι-
 20 λοσοφίας ἀγωνισμάτων.

τὴν ποιότητα, διότι εἶναι ἀκούσιες· ἐκεῖνο ποῦ γίνεται χωρὶς τὴ θέληση εἶναι πολὺ ὀδυνηρό· ἐκεῖνο ὅμως ποῦ γίνεται θεληματικά, ἀκόμα καὶ ἂν εἶναι κουραστικό, εἶναι λιγότερο ὀδυνηρό, διότι στὴν περίπτωση αὐτὴ ὁ πόνος εἶναι προαιρετικὸς καὶ ὄχι ἀναγκαστικός. Ἐὰν λοιπόν, εἶπε, 'μὲ τίς μικρὲς αὐτὲς θλίψεις ἐλαττώσω τὰ ἀναμενόμενα, θὰ καρπωθῶ ἀπὸ αὐτὸ μεγάλο κέρδος'. Ὅταν ἄκουσα αὐτὰ συμπάθησα πολὺ τὴν ὀξύνοια, διότι δὲν ἀγωνιζόταν μόνο παραπάνω ἀπὸ τὰ συνηθισμένα ἀθλήματα, ἀλλὰ ἐπινοοῦσε καὶ ἄλλα δικά του ἀγωνίσματα, ἀλλὰ καὶ ἐπειδὴ γνόριζε τίς αἰτίες τοὺς καὶ τίς δίδασκε καὶ στοὺς ἄλλους.

5

Οἱ περίοικοι εἶπαν ὅτι μὲ τὴν προσευχὴ τοῦ γίνονταν καὶ πολλὰ θαῦματα. Ὅχι μόνο ἄνθρωποι ἀλλὰ καὶ καμηῆλες καὶ γαῖ-δούρια καὶ μουλάρια θεραπεύονταν. Γι' αὐτὸ ὅλο ἐκεῖνο τὸ ἔθνος ποῦ κατεχόταν παλαιὰ ἀπὸ ἀσέβεια ἀρνήθηκε τὴν προγονικὴ πλάνη καὶ δέχθηκε τὴ λάμψη τοῦ θείου φωτός. Μὲ τὴ βοήθεια αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων κατέλυσε τὸ ἱερὸ τῶν δαιμόνων καὶ ἀνήγειρε ἓνα πολὺ μεγάλο ναὸ πρὸς τιμὴ τῶν καλλινίκων μαρτύρων, τοποθετώντας στὴ θέση τῶν ψευδῶν θεῶν τοὺς θεῖους νεκροὺς.

Εὐχομαι μὲ τίς πρεσβεῖες αὐτῶν νὰ φθάσει καὶ αὐτός, μὲ ὅμοια νίκη στοὺς ἀγῶνες, στὸ τέρμα τῆς ζωῆς, καὶ ἐμεῖς, βοηθούμενοι ἀπὸ αὐτοῦ καὶ ἀπὸ ἐκεῖνον, νὰ γίνομε θερμοὶ ἐραστές τῶν ἀγωνισμάτων τῆς ἀσκητικῆς ζωῆς.

ΚΘ'. ΜΑΡΑΝΑ ΚΑΙ ΚΥΡΑ

1

Τῶν ἀρίστων ἀνδρῶν τὴν πολιτείαν συγγράψας προὔργου νομίζω καὶ γυναικῶν οὐδὲν ἤττον εἰ μὴ καὶ μᾶλλον ἠγωνισμένων ἐπιμνησθῆναι. Αὗται γὰρ εὐφημίας μείζονός εἰσιν ἀξιώτεραι, φύσιν μὲν ἀσθενεστέραν λαχοῦσαι, τὴν αὐτὴν δὲ τοῖς ἀνδράσι προθυμίαν ἐπιδεικνύμεναι, καὶ τῆς προγονικῆς αἰσχύνης τὸ γένος ἐλευθεροῦσαι.

2

Μαράνας δὲ καὶ Κύρας ἐπὶ τοῦ παρόντος μνησθήσομαι, αἵ τὰς ἄλλας ἀπάσας τοῖς τῆς καρτερίας νενικήσασιν ἄθλοις. Ταύταις πατρὶς μὲ ἢ Βέροια, γένος δὲ τὸ τῆς πατρίδος ἐπίσημον, 10 τροφή δὲ τῶ γένει συμβαίνουσα· ἀλλὰ τούτων ἀπάντων ὑπεριδοῦσαι, καὶ βραχὺ τι πρὸ τοῦ ἄστεως χωρίον περιλαβοῦσαι καὶ εἴσω τούτου γενόμεναι, πηλῶ καὶ λίθοις τὴν θύραν ἀνωκοδόμησαν. Κοινωνῆσαι δὲ αὐταῖς τοῦδε τοῦ βίου τὰς παρθένους προθυμηθείσας, ἔξω τοῦδε τοῦ περιβόλου σμικρὸν δειμάμεναι κα- 15 ταγώγιον, ἐν ἐκείνῳ διάγειν ἐκέλευσαν. Ἐφορῶσι δὲ αὗται διὰ σμικρᾶς τινος θυρίδος τὰ ὑπ' ἐκείνων γιγνόμενα· καὶ εἰς τε προσευχὴν θαμὰ διανιστᾶσι, καὶ εἰς τὸν θεῖον ἔρωτα πυρπολοῦσιν. Αὗται δὲ οὔτε οἶκον οὔτε καλύβην ἔχουσαι, τὸν ὑπαίθριον ἀσπάζονται βίον.

3

20 Ἀντὶ δὲ τῆς θύρας βραχεῖά τις αὐταῖς θυρὶς κατεσκευάσται, δι' ἧς τὴν τε ἀναγκαίαν τροφήν εἰσδέχονται καὶ ταῖς πρὸς

29. ΜΑΡΑΝΑ ΚΑΙ ΚΥΡΑ

1

Ἄφοῦ περιέγραψα τὴν πολιτεία τῶν ἀρίστων ἀνδρῶν, νομίζω πὼς εἶναι χρήσιμο ν' ἀναφέρω καὶ γυναῖκες ποὺ ἀγωνίσθηκαν ὄχι λιγότερο, ἢν ὄχι καὶ περισσότερο, ἀπὸ αὐτοῦς. Αὐτὲς εἶναι ἄξιες μεγαλυτέρων ἐγκωμίων, διότι, ἢν καὶ εἶχαν ἀσθενέστερη φύση, ἔδειξαν τὴν ἴδια προθυμία μὲ τοὺς ἄνδρες καὶ ἐλευθέρωσαν τὸ γένος ἀπὸ τὴν προγονικὴ ντροπή.

2

Θ' ἀναφέρω λοιπὸν τώρα τὴν Μαρανά καὶ τὴν Κύρα, οἱ ὁποῖες ξεπέρασαν ὅλες τὶς ἄλλες στοὺς ἄθλους τῆς καρτερίας. Πατρίδα τοὺς ἦταν ἡ Βέροια, ἡ καταγωγὴ τοὺς εὐγενικὴ, καὶ ἡ ἀνατροφή ἀνάλογη μὲ τὴν καταγωγὴ· ἀλλά, περιφρονώντας ὅλα αὐτά, περιέφραξαν ἓνα μικρὸ μέρος ἀπὸ τὴν πόλη καὶ ἀφοῦ μπῆκαν μέσα σ' αὐτὸ ἔχτισαν τὴν πόρτα μὲ πηλὸ καὶ πέτρες. Ἐπειδὴ σ' αὐτὸν τὸν τρόπο ζωῆς θέλησαν νὰ λάβουν μέρος καὶ οἱ ὑπηρέτριες τοὺς, ἔχτισαν ἓνα μικρὸ σπιτάκι ἔξω ἀπὸ τὸν περίβολο καὶ τὶς διέταξαν νὰ μένουν σ' αὐτό. Ἀπὸ ἓνα μικρὸ παραθυράκι ἔβλεπαν ὅ,τι ἔκαναν οἱ ὑπηρέτριες· συχνᾶ τὶς παρακινούσαν νὰ προσεύχονται καὶ τὶς φλόγιζαν στὸν θεῖο ἔρωτα. Οἱ ἴδιες ὁμως, μὴ ἔχοντας οὔτε σπίτι οὔτε καλύβα, ἀκολουθοῦσαν τὴν ὑπαίθρια ζωὴ.

3

Ἄντι γὰρ θύρα κατασκεύασαν μία μικρὴ θυρίδα ἀπὸ τὴν ὁποία παίρνουν καὶ τὴν ἀναγκαία τροφή καὶ μιλοῦν στὶς γυναῖ-

αὐτὰς ἀφικνουμέναις προσδιαλέγονται γυναιξίν. Εἰς δὲ ταύτην ὤρισται τὴν συνουσίαν τῆς Πεντηκοστῆς ὁ καιρός. Κατὰ γὰρ τὸν ἄλλον χρόνον τὸν ἡσύχιον ἀσπάζονται βίον. Ἡ Μαράνα δὲ μόνη ταῖς ἀφικνουμέναις προσδιαλέγεται· τῆς γὰρ ἐτέρας οὐδεὶς 5 ἀκήκοε πώποτε φθεγγομένης.

4

Σιδηροφοροῦσι δὲ καὶ τοσοῦτον φέρουσι φορτίον ὡς τὴν Κύραν, ἀσθενέστερον σῶμα λαχοῦσαν, μέχρι τῆς γῆς κατακάμπτεσθαι καὶ ἀνορθοῦν τὸ σῶμα ἠκιστα δύνασθαι. Τὰ δὲ περιβόλαια μέγιστα ἔχουσιν ὡς ὀπισθεν μὲν ἀποσύρεσθαι καὶ ἀκριβῶς 10 συγκαλύπτειν τῷ πόδε, ἔμπροσθεν δὲ μέχρις αὐτῆς τῆς ζώνης καθίεσθαι, τὸ πρόσωπον ὁμοῦ καὶ τὸν αὐχένα καὶ τὰ στήθη καὶ τὰς χεῖρας ἀκριβῶς κατακρύπτοντα.

5

Ταύτας δὲ πολλάκις ἐθεασάμην εἰσω τῆς θύρας ἐκείνης γενόμενος. Διορύξαι γάρ μοι παρεκελεύσαντο τῆς ἱερωσύνης τὴν 15 προεδρίαν τιμῶσαι. Εἶδον τοίνυν οὐδὲ ἀνδρὶ γενναίῳ φορητὸν τὸν ἐκείνου τοῦ σιδήρου σταθμόν· καὶ πολλὰ λιπαρήσας παραυτικά μὲν ἀφελεῖν ἠδυνήθην, μετὰ δὲ τὴν ἡμετέραν ἀναχώρησιν, πάλιν αὐτὸν τοῖς οἰκείοις περιέθεσαν μέλεσιν, αὐχενὶ μὲν τὸν περιαιχένιον, ἰζυῖ δὲ τὴν ζώνην, χερσὶ δὲ καὶ ποσὶ τὰ τούτοις 20 ἀπονενεμημένα.

6

Καὶ τοῦτον βιοτεύουσι τὸν τρόπον, οὐ πέντε ἢ δέκα ἢ πεντεκαίδεκα μόνα ἐξανύσασαι ἔτη, ἀλλὰ δύο καὶ τεσσαράκοντα. Καὶ τοσοῦτον ἀγωνισάμενοι χρόνον ὡς ἄρτι τῶν ἀγώνων ἀψάμεναι τῶν ἰδρώτων ἐρῶσι. Τὸ γὰρ τοῦ νυμφίου φανταζόμεναι

κες πού ἔρχονται κοντά τους. Γιὰ τὴ συνάντηση αὐτὴ ἔχει ὀρισθεῖ ὁ καιρὸς τῆς Πεντηκοστῆς. Διότι ὅλον τὸν ἄλλο καιρὸ ἀκολουθοῦν τὴν ἡσυχὴ ζωὴ. Καὶ μόνο ἡ Μαράνα συζητᾷ μ' αὐτὲς πού ἔρχονται· πράγματι κανένας ποτὲ δὲν ἄκουσε τὴν ἄλλη νὰ μιλάει.

4

Φοροῦν σίδερο καὶ φέρουν τόσο μεγάλο βάρος, ὥστε ἡ Κύρα, πού ἔχει ἀσθενέστερο σῶμα, σκύβει μέχρι τὴ γῆ καὶ μὲ δυσκολία μπορεῖ ν' ἀνασηκώσει τὸ σῶμα. Ἔχουν πολὺ μακριοὺς μανδύες, ὥστε στὸ πίσω μέρος νὰ σύρονται κάτω καὶ νὰ σκεπάζουν ἀκριβῶς τὰ πόδια, ἐνῶ ἀπὸ μπροστὰ φθάνουν ἕως τὴ ζώνη καὶ σκεπάζουν τελείως τὸ πρόσωπο μαζί μὲ τὸ λαιμὸ καὶ τὰ στήθη καὶ τὰ χέρια.

5

Πολλὲς φορὲς τὶς εἶδα μπαίνοντας μέσα ἀπὸ ἐκείνη τὴ θύρα. Διότι μοῦ ἐπέτρεψαν νὰ τὴ διανοιξῶ, ἐπειδὴ σέβονται τὸ ἀξίωμα τῆς ἱερωσύνης¹. Εἶδα λοιπὸν πὼς οὔτε γενναῖος ἄνδρας δὲν θὰ μπορούσε νὰ σηκώσει τὸ βάρος ἐκείνου τοῦ σιδήρου· καὶ ἔπειτα ἀπὸ παρακλήσεις κατόρθωσα νὰ τὸ ἀφαιρέσω ἀμέσως, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀναχώρησή μου τὸ ἔβαλαν πάλι στὸ σῶμα τους, στὸ λαιμὸ τὸν σιδερένιο κλοιό, στὴ μέση τὴ ζώνη, ἐνῶ στὰ χέρια καὶ στὰ πόδια ἐκεῖνα πού ἦταν προορισμένα γι' αὐτά.

6

Μ' αὐτὸν τὸν τρόπο ζοῦν ὄχι πέντε ἢ δέκα ἢ δεκαπέντε χρόνια μόνο, ἀλλὰ σαρανταδύο. Καί, ἐνῶ ἀγωνίσθησαν τόσο πολὺν καιρὸ, ἀγαποῦν τοὺς ἀγῶνες σὰν νὰ ἄρχισαν τοὺς κόπους πρὶν ἀπὸ λίγο. Διότι, φανταζόμενες τὸ κάλλος τοῦ Νυμφίου,

1. Πάντοτε ὁ Θεοδώρητος ἀναφέρει τὸ ἀξίωμά του ὡς ἱερωσύνη, ἐνῶ ἦταν ἀρχιερεὺς.

κάλλος εὐπετῶς μάλα καὶ ραδίως φέρουσι τοῦ δρόμου τὸν πόνον καὶ καταλαβεῖν ἐπείγονται τῶν ἀγώνων τὸ τέλος, ἐν ἐκείνῳ τὸν ἐρώμενον ἐστῶτα βλέπουσαι καὶ τῆς νίκης ὑποδεικνύντα τὸν στέφανον. Τούτου εἴνεκα καὶ ὑετοῦ καὶ νιφετοῦ καὶ ἡλίου 5 δεχόμεναι προσβολὴν οὐκ ἀνιῶνται, οὐδὲ ἀλγύνονται, ἀλλ' ἐκ τῶν δοκούντων ἀνιαρῶν θυμηδίαν καρποῦνται.

7

Καὶ τοῦ μὲν θεσπεσίου Μωϋσέως τὴν νηστείαν ζηλώσασαι τρεῖς ἄσιτοι τοσοῦτον διετέλεσαν χρόνον. Διὰ τεσσαράκοντα γὰρ ἡμερῶν τροφῆς βραχείας μετέλαβον. Τρεῖς δὲ καὶ τοῦ θεοῦ 10 Δανιὴλ τὴν ἀπαστίαν ἐζήλωσαν, τρεῖς ἐβδομάδας ἡμερῶν ἐξάνουσαι καὶ τότε τροφὴν χορηγοῦσαι τῷ σώματι. Ποθήσασαι δέ ποτε τῶν σωτηρίων τοῦ Χριστοῦ παθημάτων τοὺς ἱεροὺς θεάσασθαι τόπους ἔδραμον εἰς τὴν Αἰλίαν, οὐδεμιᾶς κατὰ τὴν ὁδὸν ἐδωδῆς ἀπολαύσασαι, ἀλλ' εἰς ἐκείνην ἀφικόμεναι τὴν πόλιν 15 καὶ τὴν προσκύνησιν ἐκπληρώσασαι, τροφῆς μετέλαβον καὶ πάλιν ἐπανῆλθον ἄσιτοι τὴν πορείαν ἀνύσασαι· σταθμοὶ δὲ εἰσιν οὐκ ἐλάττους τῶν εἴκοσι. Καὶ τῆς καλλινίκου δὲ Θεέκλης ἐπιθυμήσασαι θεάσασθαι τὸν ἐν Ἰσαυρίᾳ σηκόν, ἵνα τῆς περὶ τὸν Θεὸν ἀγάπης πανταχόθεν ἐξάψωσι τὸν πυρσὸν ὡς ἀπῆλθον, 20 οὕτως ἐπανῆλθον ἄσιτοι, τοσοῦτον αὐτὰς τὸ θεῖον ἐξεβάκχευσε φίλτρον, οὕτως αὐτὰς ὁ θεῖος ἔρωσ περὶ τὸν νυμφίον ἐξέμηνεν.

Αὗται μὲν οὖν τοιαύτη πολιτεία τὸ θῆλυ κατακοσμήσασαι γένος, ὡς ἀρχέτυπα καὶ ταῖς ἄλλαις γενόμεναι, τοῖς ἐπινικίοις στεφάνοις ὑπὸ τοῦ Δεσπότου ταινιωθήσονται. Ἐγὼ δέ, καὶ τὴν 25 ἐντεῦθεν ὠφέλειαν προσθεῖς καὶ τὴν εὐλογίαν δρεψάμενος, ἐφ' ἕτερον βαδιοῦμαι διήγημα.

ὑποφέρουν πολὺ εὐκόλα καὶ ἄκοπα τὸν κόπο τοῦ δρόμου καὶ βιάζονται νὰ φθάσουν στὸ τέρμα τῶν ἀγώνων, ἐπειδὴ βλέπουν τὸν ποθητὸ νὰ στέκεται ἐκεῖ καὶ νὰ τοὺς δείχνει τὸ στεφάνι τῆς νίκης. Γι' αὐτό, ἂν καὶ δέχονται τὴν προσβολὴ ἀπὸ τὴν βροχὴ, τὸ χιόνι καὶ τὸν ἥλιο, δὲν στενοχωριοῦνται οὔτε πονοῦν, ἀλλὰ εὐχαριστιοῦνται ἀπὸ αὐτὰ ποὺ φαίνονται ἀνιαρά.

7

Ἐπειδὴ μιμήθηκαν τὴ νηστεία τοῦ θαυμάσιου Μωϋσῆ, τρεῖς φορές ἔμειναν νηστικὲς ἀνάλογο χρόνο· ἐπὶ σαράντα δηλαδὴ ἡμέρες ἔφαγαν λίγη τροφή. Τρεῖς φορές μιμήθηκαν καὶ τὴν ἀσιτία τοῦ θεοῦ Δανιήλ, δίνοντας τροφή στὸ σῶμα, ἀφοῦ πέρασαν τρεῖς ἐβδομάδες νηστικὲς. Κάποτε, ποθώντας νὰ δοῦν τοὺς ἱεροὺς τόπους τῶν σωτηρίων παθῶν τοῦ Χριστοῦ, ἔτρεξαν στὴν Αἰλία² χωρὶς νὰ φᾶνε καθόλου στὸ δρόμο, ἀλλ' ὅταν ἔφθασαν σ' ἐκεῖνη τὴν πόλη καὶ ἐκπλήρωσαν τὴν προσκύνηση, ἔφαγαν καὶ γύρισαν πίσω, ἀφοῦ διήνυσαν τὴν πορεία νηστικὲς· καὶ ἡ ἀπόσταση δὲν εἶναι λιγότερη ἀπὸ εἴκοσι σταθμοὺς³. Ἀλλὰ καὶ ὅταν θέλησαν νὰ δοῦν τὸν ναὸ τῆς Καλλινίκου Θεόκλης στὴν Ἰσαυρία, γιὰ νὰ ἀνάψουν ἀπὸ παντοῦ τὸν πυρσὸ τῆς ἀγάπης γιὰ τὸν Θεό, ὅπως πῆγαν, ἔτσι καὶ γύρισαν νηστικὲς. Τόσο πολὺ τις ἐνθουσίασε τὸ θεῖο φίλτρο, τόσο τις ξετρέλλανε ὁ θεῖος ἔρωτας γιὰ τὸν Νυμφίο.

Αὐτὲς οἱ γυνεῖκες, ἀφοῦ στόλισαν τὸ γυναικεῖο γένος μὲ τέτοιο εἶδος βίου, ὥστε νὰ γίνουν ἀρχέτυπα καὶ στὶς ἄλλες, θὰ στεφανωθοῦν ἀπὸ τὸν Δεσπότη μὲ νικηφόρα στεφάνια. Ἐνῶ ἐγώ, ἀφοῦ καὶ ἀπὸ ἐδῶ πῆρα τὴν ὠφέλεια καὶ κέρδισα τὴν εὐλογία, θὰ προχωρήσω σὲ ἄλλη διήγηση.

2. Τὰ Ἱεροσόλυμα καταστράφηκαν ἀπὸ τοὺς Ρωμαίους τὸ 70 μ. Χ. καὶ ὀνομάστηκαν Αἰλία Καπιτωλίνα ὅταν ξανακτίσθηκαν ἀπὸ τὸν Ἀδριανό.

3. Κάθε σταθμὸς εἶναι μιᾶς ἡμέρας δρόμος, περίπου σαράντα χιλιόμετρα.

Α'. ΔΟΜΝΙΝΑ

1

Τοῦ θεσπεσίου Μάρωνος, οὗ καὶ πρώην ἐμνήσθημεν, ἡ θαυμασία Δομνίνα τὸν βίον ζηλώσασα ἐν τῷ κήπῳ τῆς μητρῶας οἰκίας σμικράν τινα καλύβην ἐπήξατο· ποιεῖ δὲ αὐτῇ τὴν καλύβην τῶν μελίνων ἢ καλάμη· καὶ ἐν ἐκείνῃ διημερεύουσα δάκρυσι διηνεκέσιν οὐ μόνως καταβρέχει τὰς παρειάς, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐκ τριχῶν περιβόλαια· τοιοῖσδε γὰρ ἐσθήμασι συγκαλύπτει τὸ σῶμα. Περὶ δὲ ἀλεκτρυόνων ᾧδὰς εἰς τὸν θεῖον νεῶν οὐ πόρρω ὄντα ἰοῦσα, μετὰ τῶν ἄλλων καὶ γυναικῶν καὶ ἀνδρῶν τῷ Δεσπότη τῶν ὄλων προσφέρει τὴν ὑμνωδίαν. Τοῦτο 10 δὲ οὐκ ἀρχομένης μόνον ἡμέρας, ἀλλὰ καὶ τελευτώσης ποιεῖ, παντὸς ἐτέρου χωρίου τὸν ἀφιερωμένον τῷ Θεῷ χῶρον σεβασμιώτερον εἶναι καὶ ὑπολαμβάνουσα καὶ τοὺς ἄλλους διδάσκουσα. Τούτου εἵνεκα καὶ πολλῆς αὐτὸν ἐπιμελείας ἤξιωσε, τὴν μητέρα πείσασα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς εἰς τοῦτον δαπανῆσαι τὰ 15 ὄντα.

2

Τροφὴν δὲ ἔχει τὸν φακὸν ἀποβεβρεγμένον ὕδατι. Καὶ τοῦτον ἅπαντα ὑπομένει τὸν πόνον σῶματι κατεσκελετευμένῳ καὶ ἡμιθνήτι χρωμένη. Λεπτότατον γὰρ τὸ δέρμα καὶ ὑμενώδες λεπτοῖς τοῖς ὀστέοις περικείται καὶ πιμελῆς καὶ σαρκῶν ὑπὸ 20 τῶν πόνων δαπανηθεισῶν. Πρόκειται δὲ πᾶσι τοῖς ὀράν αὐτὴν βουλομένοις, καὶ ἀνδράσι καὶ γυναιξίν, οὔτε ὀρῶσα πρόσωπον οὔτε ἐτέρῳ προτιθεῖσα τὸ πρόσωπον, ἀλλ' ἀκριβῶς μὲν τῷ περιβολαίῳ κατακαλυπτομένη, μέχρι δὲ τῶν γονάτων κατακαμπτομένη, λεπτὰ δὲ λῖαν καὶ ἄσημα φθειγγομένη, μετὰ δακρῦων 25 δὲ ἀεὶ καὶ ταῦτα προφέρουσα. Πολλάκις γὰρ μου λαβοῦσα τὴν

30. ΔΟΜΝΙΝΑ

1

Ἡ θαυμαστὴ Δομνίνα, ζηλεύοντας τὸν βίον τοῦ θεσπέσιου Μάρωνα, τὸν ὁποῖον ἀναφέραμε πρὶν, ἔχτισε στὸν κῆπον τοῦ μητρικοῦ της σπιτιοῦ μιὰ μικρὴ καλύβα, κατασκευασμένη ἀπὸ καλάμια καλαμποκιοῦ· μένοντας μέσα σ' ἐκείνη ὅλη τὴ μέρα καταβρέχει μὲ τὰ δάκρυα ὄχι μόνο τὰ μάγουλά της, ἀλλὰ καὶ τὰ τρίχυνα ρούχα της· διότι μὲ τέτοια ρούχα σκεπάζει τὸ σῶμα της. Γύρω στὴν ὥρα ποὺ λαλοῦν οἱ πετεινοὶ πηγαίνει στὸν ἱερὸ ναό, ποὺ δὲν εἶναι μακριά, μαζί μὲ ἄλλες γυναῖκες καὶ ἄνδρες γιὰ νὰ ὑμνωδῆσει τὸν Δεσπότη τῶν ὄλων. Αὐτὸ τὸ κάνει ὄχι μόνο ὅταν ἀρχίζει ἡ μέρα, ἀλλὰ καὶ ὅταν τελειώνει, ἐπειδὴ πιστεύει ὅτι ὁ χῶρος ποὺ εἶναι ἀφιερωμένος στὸν Θεὸ εἶναι περὶ σσότερο ἀξιοθαύμαστος ἀπὸ κάθε ἄλλον τόπο καὶ αὐτὸ τὸ διδάσκει καὶ στοὺς ἄλλους. Γι' αὐτὸ τὸν περιποιήθηκε ἰδιαίτε-
ρως, πείθοντας τὴ μητέρα της καὶ τ' ἀδελφιά της ν' ἀφιερῶσουν τὴν περιουσία τους σ' αὐτόν.

2

Ὡς τροφὴ ἔχει φακὴ μουσκεμένη μὲ νερό. Καὶ ὑποφέρει ὅλη αὐτὴ τὴν ἀσκήση, ἂν καὶ ἔχει κατασκελετωμένο καὶ μισοπεθαμένο σῶμα. Λεπτότατο καὶ μεμβρανῶδες δέρμα περιβάλλει λεπτὰ κόκκαλα, παρουσιάζεται σὲ ὄσους θέλουν νὰ τὴν δοῦν, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, χωρὶς νὰ βλέπει τὸ πρόσωπό τους οὔτε νὰ ἐκθέτει σὲ ἄλλον τὸ δικὸ της πρόσωπο· διότι σκεπάζεται προ-
σεχτικὰ μὲ τὸν μανδύα της καὶ σκύβει μέχρι τὰ γόνατα, μιλάει λεπτὰ καὶ σιγανὰ καὶ πάντα συνοδεύει μὲ δάκρυα αὐτὰ ποὺ λέγει. Πολλὲς φορές πῆρε τὸ δεξιὸ μου χέρι καὶ ἀφοῦ τὸ τοποθέ-

δεξιάν και τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐπιθεῖσα, οὕτω διάβροχον γενομένην ἀφῆκεν ὡς αὐτὴν ἀποστάζει τὴν χεῖρα τὸ δάκρυον.

Τὴν οὖν ἐν τοσοῦτῳ πλούτῳ φιλοσοφίας τοῖς ἐν ἐσχάτῃ ζῶσι πενία παραπλησίως δακρύνουσαν και ὀλοφυρομένην και στενάζουσαν, ποῖος ἂν ἀξίως ἐπαινέσειε λόγος; Ὁ γὰρ θερμὸς περὶ τὸν Θεὸν ἔρωσ ἐκεῖνο τίκει τὸ δάκρυον, εἰς τὴν θείαν θεωρίαν πυρσεύων τὸν νοῦν και ταῖς ἀκίσι νύττων και εἰς τὴν ἐντεῦθεν κατεπεύγων μετάβασιν.

3

Και ἐν τούτοις δὲ διημερεύουσα τε και διανυκτερεύουσα, οὐδὲ τῶν ἄλλων τῆς ἀρετῆς εἰδῶν ἀμελεῖ, ἀλλὰ θεραπεύει μὲν εἰς δύναμιν τοὺς ἀρίστους ἀγωνιστάς, ὧν ἐμνήσθημεν και οὐδὲ παρελίπομεν. Θεραπεύει δὲ και τοὺς πρὸς αὐτὴν ἀφικνουμένους, κατάγεσθαι μὲν παρὰ τῷ τῆς κώμης ποιμένι κελεύουσα, αὐτὴ δὲ τὰς χρείας ἀπάσας ἐκπέμπουσα. Πρόκειται γὰρ αὐτῇ τὰ τῆς μητρὸς και τῶν ἀδελφῶν εἰς δαπάνην, τὴν δι' αὐτῆς εὐλογίαν καρπούμενα. Κάμοι δὲ εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος ἀφικνουμένῳ (τὸ νότιον δὲ τῆς ἡμετέρας χώρας ἐστὶ) και ἄρτους και ὀπώρας και τὸν διάβροχον πέμπει φακόν.

4

Ἄλλὰ μέχρι πότε μηκύνω και ταύτης τὴν ἀρετὴν ἅπασαν διηγείσθαι φιλονεικῶν, δέον και τῶν ἄλλων εἰς μέσον προτιθέναι τὸν βίον, αἱ και ταύτην κάκεινας, ὧν πρόσθεν ἐμνήσθημεν, ἐμιμήσαντο; Πολλαὶ γὰρ και ἄλλαι, αἱ μὲν τὸν μοναδικὸν ἠσπασαντο βίον, αἱ δὲ τὴν μετὰ πλειόνων ἠγάπησαν πολιτείαν, ὡς και πεντήκοντα και διακοσίας και πλείους και ἐλάττους κατὰ ταῦτὸν βιοτεύειν, μιᾶς ἀνεχομένης τροφῆς, ἐπὶ ψιάθων μόνον

τησε πάνω στα μάτια της όταν τὸ ἄφησε ἦταν τόσο βρεγμένο, ὥστε ἔσταζε ἀπὸ τὸ χέρι τὸ δάκρυ.

Ποιὸς λόγος θὰ μπορούσε ἐπάξια νὰ ἐπαινέσει αὐτὴν πού, ἂν καὶ ἔχει τόσο μεγάλο πλοῦτο ἀρετῆς, δακρῦζει καὶ θρηνεῖ καὶ ἀναστενάζει ὅμοια μ' αὐτοὺς πού ζοῦν στὴν ἔσχατη φτώχεια; Διότι ἐκεῖνο τὸ δάκρυ τὸ γεννᾷ ὁ θερμὸς ἔρωτας πρὸς τὸν Θεό, φλογίζοντας τὸν νοῦ πρὸς τὴ θεία θεωρία καὶ κεντῶντας μὲ τὶς ἀκίδες γιὰ νὰ τὸν βιάσει νὰ φύγει ἀπὸ ἐδῶ.

3

Καί, ἐνῶ ὅλη τὴν ἡμέρα καὶ ὅλη τὴ νύχτα ἀσχολεῖται μ' αὐτά, δὲν παραμελεῖ οὔτε τὰ ἄλλα εἶδη τῆς ἀρετῆς, ἀλλὰ φροντίζει ὅσο μπορεῖ τοὺς ἄριστους ἀγωνιστὲς πού ἀναφέραμε καὶ ἐκείνους πού παραλείψαμε. Ἐξ ἄλλου περιποιεῖται καὶ ἐκείνους πού ἔρχονται κοντά της, συμβουλεύοντάς τους νὰ κατεβοῦν στὸν ποιμένα τοῦ χωριοῦ, στέλλοντας ἢ ἴδια ὅλα τὰ ἀπαραίτητα. Διότι εἶναι στὴ διάθεσή της γιὰ τὶς δαπάνες ἢ περιουσία τῆς μητέρας της καὶ τῶν ἀδελφῶν της πού κερδίζει τὴν εὐλογία ἀπὸ αὐτὴν. Καὶ ἐγὼ ὅταν φθάνω σ' ἐκεῖνο τὸ μέρος (πού βρίσκεται στὰ νότια τῆς χώρας μας)¹ μοῦ στέλλει ψωμιὰ καὶ καρπούς καὶ μουσκεμένη φακὴ.

4

Ἄλλὰ μέχρι πότε θὰ μακραίνω τὴ διήγηση προσπαθώντας νὰ διηγηθῶ ὅλη τὴν ἀρετὴ της, ἀφοῦ πρέπει νὰ παρουσιάσω ἐνδιάμεσα καὶ τὴ ζωὴ τῶν ἄλλων πού μιμῆθηκαν καὶ αὐτὴν καὶ ἐκεῖνες πού ἀνέφερα παραπάνω; Διότι εἶναι πολλὲς καὶ οἱ ἄλλες πού μερικὲς ἀκολούθησαν τὴ μοναχικὴ ζωὴ, ἐνῶ ἄλλες ἀγάπησαν πολὺ τὴν κοινὴ πολιτεία, ὥστε νὰ ζοῦν μαζὶ πενήντα καὶ διακόσιες καὶ περισσότερες ἢ λιγότερες, τρώγοντας τὴν ἴδια

1. Τὸ χωριὸ τῆς Δομνίνας βρισκόταν στὰ νότια τῆς Κυρρηστικῆς, ἀλλὰ δὲν ἀναφέρεται μὲ τὸ ὄνομά του.

καθεύδειν αίρουμένας καὶ τὰς μὲν χεῖρας ἀπονεμούσας ἐρίῳ, ὕμνοις δὲ τὴν γλῶτταν ἀφιερύσας.

5

Μυρία δὲ τοιαῦτα καὶ ἀριθμὸν νικῶντα φιλοσοφίας ἐστὶ φροντιστήρια οὐκ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ μόνον, ἀλλὰ καὶ κατὰ πᾶσαν 5 τὴν ἕω. Πλήρης δὲ τούτων καὶ Παλαιστίνη καὶ Αἴγυπτος καὶ Ἀσία καὶ Πόντος καὶ Εὐρώπη πᾶσα. Ἐξ οὗ γὰρ ὁ Δεσπότης Χριστὸς τὴν παρθενίαν ἐτίμησεν ὑπὸ παρθένου τεχθεὶς, τοὺς τῆς παρθενίας λειμῶνας ἢ φύσις ἐβλάστησε καὶ τὰ εὐώδη ταῦτα καὶ ἀμάραντα ἄνθη προσφέρει τῷ ποιητῇ, οὐκ εἰς ἄρρεν καὶ θῆλυ 10 τὴν ἀρετὴν διακρίνουσα, οὐδὲ εἰς δύο διαφορὰς τὴν φιλοσοφίαν μερίζουσα· σωμάτων γάρ, ἀλλ' οὐ ψυχῶν τὸ διάφορον· «ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ», κατὰ τὸν θεῖον ἀπόστολον, «οὐκ ἐνὶ ἄρσεν καὶ θῆλυ»· μία δὲ καὶ ἀνδράσι καὶ γυναιξὶ κεχορήγηται πίστις· «εἷς γὰρ Κύριος, μία πίστις, ἐν βάπτισμα, εἷς Θεὸς καὶ Πατὴρ πάν- 15 των, ὁ ἐπὶ πάντων καὶ διὰ πάντων, καὶ ἐν πᾶσιν ἡμῖν». Μίαν δὲ καὶ βασιλείαν οὐρανῶν ὁ ἀγωνοθέτης τοῖς νικηφόροις προτέθηκεν, ἄθλον τοῦτο κοινὸν τοῖς ἀγῶσιν ὀρίσας.

6

Πολλαὶ τοίνυν, ὡς ἔφην, καὶ ἀνδρῶν εἰσι καὶ γυναικῶν εὐσεβείας παλαιστραι, οὐ παρ' ἡμῖν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν Συρίᾳ 20 πάσῃ καὶ Παλαιστίνῃ καὶ Κιλικίᾳ καὶ ἐν τῇ μέσῃ τῶν ποταμῶν. Ἐν Αἴγυπτῳ δὲ φασὶ καὶ ἀνὰ πέντε χιλιάδας ἀνδρῶν ἔχειν ἕνια φροντιστήρια ἐργαζομένων καὶ μεταξὺ τὸν Δεσπότην ἀνυμνούντων, καὶ οὐ μόνον τὴν ἀναγκαίαν ἐκ τῶν ἔργων ποριζομένων

2. Γαλ. 3,28.

3. Ἐφ. 4,5-6.

τροφή, προτιμώντας νὰ κοιμοῦνται μόνο πάνω σὲ ψάθες, γνέθοντας μαλλὶ μὲ τὰ χέρια καὶ ὑμνολογώντας μὲ τὴ γλῶσσα.

5

Ὑπάρχουν μύρια καὶ ἀμέτρητα τέτοια φροντιστήρια ἀρετῆς ὄχι μόνο στὴ χώρα μας, ἀλλὰ καὶ σὲ ὅλη τὴν Ἀνατολή. Γεμάτες ἀπὸ αὐτὰ εἶναι ἡ Παλαιστίνη καὶ ἡ Αἴγυπτος, ἡ Ἀσία καὶ ὁ Πόντος καὶ ὅλη ἡ Εὐρώπη. Γι' αὐτὸ ὁ Δεσπότης Χριστὸς τίμησε τὴν παρθενία μὲ τὸ νὰ γεννηθεῖ ἀπὸ παρθένο, ἡ ἀνθρώπινη φύση φύτεψε τὰ λειβάδια τῆς παρθενίας καὶ προσφέρει στὸν Δημιουργὸ αὐτὰ τὰ εὐωδιαστὰ καὶ ἀμάραντα ἄνθη, χωρὶς νὰ ξεχωρίζει τὴν ἀρετὴ σὲ ἀρσενικὸ καὶ θηλυκὸ οὔτε νὰ χωρίζει σὲ δύο τὴν ἀσκητικὴ ζωὴ· διότι ἡ διαφορὰ βρίσκεται στὰ σώματα καὶ ὄχι στὶς ψυχές· διότι κατὰ τὸν θεῖο ἀπόστολο, «γιὰ τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ δὲν ὑπάρχει ἄνδρας καὶ γυναῖκα»², ἀλλὰ μία πίστη ἔχει χορηγηθεῖ καὶ στοὺς ἄνδρες καὶ στὶς γυναῖκες· «διότι ἓνας εἶναι ὁ Κύριος, μία ἡ πίστη, ἓνα τὸ βάπτισμα, ἓνας ὁ Θεὸς καὶ Πατέρας ὅλων, πὺ κυριαρχεῖ σὲ ὅλους, ἐνεργεῖ διὰ μέσου ὅλων, καὶ κατοικεῖ σὲ ὅλους»³. Καὶ μία βασιλεία οὐρανῶν ἔχει προσθέσει στοὺς νικητὲς ὁ ἀγωνοθέτης, ὀρίζοντάς τὴν σὰν κοινὸ βραβεῖο γιὰ τοὺς ἀγῶνες.

6

Ὑπάρχουν λοιπὸν, ὅπως εἶπα, πολλὰ γυμναστήρια εὐσέβειας, καὶ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, ὄχι μόνο στὴ χώρα μας, ἀλλὰ καὶ σ' ὅλη τὴ Συρία καὶ στὴν Παλαιστίνη καὶ στὴν Κιλικία καὶ στὴ Μεσοποταμία. Στὴν Αἴγυπτο λένε ὅτι ὑπάρχουν μερικὰ γυμναστήρια στὰ ὁποῖα πέντε χιλιάδες ἄνδρες⁴ ἐργάζονται καὶ ἐνδιαμέσως ὑμνοῦν τὸν Δεσπότη καὶ ἀπὸ τὴν ἐργασία τοὺς ὄχι

---

4. Πρόκειται γιὰ τὸ κοινόβιο πὺ εἶχε συστήσει ὁ Παχώμιος στὴν Ἐπαινωμίδα.

τροφὴν, ἀλλὰ καὶ ξένοις ἀφικνουμένοις καὶ πενομένοις ἐπικου-
 ρούντων.

7

Ἄλλὰ πάντα διηγεῖσθαι οὐκ ἐμοὶ μόνω, ἀλλὰ καὶ πᾶσι
 συγγραφεῦσιν ἀδύνατον. Εἰ δὲ καὶ δυνατὸν ἦν, παρέλκον εἶναι
 5 νομίζω καὶ φιλοτιμίαν οὐδὲν ἔχουσαν κέρδος. Τοῖς γὰρ ὄνησίν
 τινα δρέπασθαι βουλομένοις ἀπόχρη καὶ τὰ εἰρημένα παρασχεῖν
 τὸ ποθούμενον. Τούτου γὰρ εἵνεκα καὶ διαφόρων ἐμνημονεύσα-
 μεν βίων καὶ γυναικῶν διηγήματα τοῖς τῶν ἀνδρῶν προστεθή-
 καμεν, ἵν' ἔχωσι καὶ πρεσβῦται καὶ νέοι καὶ γυναῖκες φιλοσο-
 10 φίας ἀρχέτυπα, καὶ τὸν καταθύμιον ἕκαστος ἐκματτόμενος βίον
 ἔχη κανόνα τινὰ καὶ γνώμονα τοῦ οἰκείου τὸν ἐν τῷ διηγήματι
 κείμενον. Καὶ καθάπερ ὁ ζωγράφος εἰς τὸ ἀρχέτυπον ἀφορῶν-
 τες καὶ ὄφθαλμοὺς ἀπομιμοῦνται καὶ ρῖνα καὶ στόμα καὶ πα-
 ρειᾶς καὶ ὦτα καὶ μέτωπα καὶ αὐτὰς τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ γε-
 15 νείου τὰς τρίχας καὶ πρὸς τούτοις καὶ καθέδραν καὶ στάσιν καὶ
 αὐτὰ μέντοι τῶν ὀφθαλμῶν τὰ ἦθη, εἴτε χαροποιὰ εἴτε βλοσυρὰ
 εἶη, οὕτω προσήκει καὶ τῶν ἐντυγχανόντων ἕκαστον τῆδε τῆ
 συγγραφῆ βίον τινὰ μιμεῖσθαι προαιρούμενον πρὸς ἐκεῖνον ὃν
 προαιρεῖται τὸν οἰκεῖον ρυθμίζειν. Καὶ ὥσπερ οἱ τέκτονες τῆ
 20 σπάρτη τὰς σανίδας ἀπευθύνοντες, μέχρι τοσοῦτου τὸ περιττὸν
 ἀφαιροῦσιν, ἕως ἂν τὸν κανόνα παραθέντες ἴσῃν γενομένην τὴν
 σανίδα θεάσωνται, οὕτω δεῖ τὸν ζηλοῦν τινα βίον βουλόμενον
 ἑαυτῷ τοῦτον ἀντὶ κανόνος παρατιθέναί καὶ τῆς τε κακίας ἀπο-
 κόπτειν τὰ περιττὰ καὶ τῆς ἀρετῆς ἀναπληροῦν τὰ ἐλλείποντα.
 25 Τούτου γὰρ εἵνεκα καὶ τὸν τῆς συγγραφῆς ἀναδεξάμεθα πόνον,
 ὠφελείας ἀφορμὴν προτιθέντες τοῖς βουλομένοις. Ἄξιόν δὲ τοὺς
 ἐντευξομένους τοῖς ἐτέρων πόνους ἀπόνως ἐντρυφῶντας προσ-
 ευχῆ τοὺς πόνους ἀμείψασθαι.

μόνο ἐφοδιάζονται μὲ τὴν ἀναγκαία τροφή, ἀλλὰ βοηθοῦν ξένους ἐπισκέπτες καὶ φτωχοὺς.

7

Ἄλλ' εἶναι ἀδύνατη ἡ διήγησις ὄλων αὐτῶν ὄχι μόνο σέ μένα, ἀλλὰ καὶ σὲ ὄλους τοὺς συγγραφεῖς. Καὶ ἂν ἀκόμα ἦταν δυνατό, νομίζω ὅτι εἶναι κάτι τὸ περιττό, θὰ ἦταν ἓνα ἀγώνισμα χωρὶς κανένα κέρδος. Γιὰ ὄσους θέλουν νὰ πάρουν κάποια ὠφέλεια εἶναι ἀρκετὰ καὶ τὰ λεχθέντα γιὰ νὰ προσφέρουν τὸ ποθητό. Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ ἐκθέσαμε διαφόρους βίους καὶ στίς διηγήσεις γιὰ ἄνδρες προσθέσαμε καὶ διηγήσεις γιὰ γυναῖκες, γιὰ νὰ ἔχουν ἀρχέτυπα ἀσκητικῆς ζωῆς καὶ οἱ γέροντες καὶ οἱ νέοι καὶ οἱ γυναῖκες καὶ ὁ καθένας ἀποτυπώνοντας τὸν ἐπιθυμητὸ βίον νὰ ἔχει σὰν κανόνα καὶ μέτρο τοῦ δικοῦ του τὸν περιγραφόμενο στὴ διήγησις. Καὶ ὅπως ἀκριβῶς οἱ ζωγράφοι, κοιτάζοντας τὸ πρωτότυπο, ἀποτυπώνουν καὶ τὰ μάτια καὶ τὴ μύτη καὶ τὸ στόμα καὶ τὰ μάγουλα καὶ τὰ αὐτιά καὶ τὸ μέτωπο καὶ τὶς τρίχες ἀκόμα τοῦ κεφαλιοῦ καὶ τοῦ γένιου, καὶ ἐκτὸς ἀπὸ αὐτὰ καὶ τὸ κάθισμα καὶ τὴ στάσις καὶ αὐτὴν τὴν ἔκφρασις τῶν ματιῶν, εἴτε εἶναι χαρωπὴ εἴτε βλοσυρὴ, ἔτσι πρέπει καὶ ὁ καθένας ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστες νὰ μιμηθεῖ τὸ βίον ποὺ διαλέγει ἀπὸ αὐτοὺς γιὰ τοὺς ὁποίους γράφομε καὶ νὰ κανονίζει τὴ ζωὴ του σύμφωνα μὲ τὴ ζωὴ ἐκείνου ποὺ διάλεξε. Καὶ ὅπως ἀκριβῶς οἱ ξυλουργοί, ἰσομετρώντας τὶς σανίδες μὲ τὴ στάθμη, κόβουν τὸ περιττὸ ἕως τὸ σημεῖον ποὺ βάζοντας κοντὰ τὸν κανόνα βλέπουν νὰ εἶναι ἴση ἡ σανίδα, μὲ τὸν ἴδιον τρόπο καὶ αὐτὸς ποὺ θέλει νὰ μιμηθεῖ κάποιο βίον πρέπει νὰ βάζει κοντὰ στὸν δικό του, σὰν κανόνα, αὐτὸν τὸν βίον, νὰ κόβει τὰ περιττὰ τῆς κακίας καὶ ν' ἀναπληρῶνει τὶς ἐλλείψεις τῆς ἀρετῆς. Γι' αὐτὸ ἀναλάβαμε τὸν κόπον τοῦ συγγράμματος, γιὰ νὰ δώσομε ἀφορμὴ σὲ ὄσους θέλουν νὰ ὠφεληθοῦν. Παρακαλῶ ὄσους τὸ διαβάσουν καὶ ἐντροφήσουν ἄκοπα στοὺς κόπους τῶν ἄλλων, νὰ μὲ ἀνταμείψουν μὲ τὴν προσευχὴ τους.

8

Ἰκευτεύω δὲ καὶ τούτους, ὧν τὸν βίον συνέγραψα, μὴ περιϋδεῖν με πόρρω τῆς πνευματικῆς αὐτῶν χορείας διάγοντα, ἀλλ' ἀνεγκῦσαι κάτω κείμενον καὶ πρὸς τὸ ὕψος τῆς ἀρετῆς ἀναγαγεῖν καὶ τῷ ἰδίῳ χορῷ συνάψαι, ὡς ἂν μὴ μόνον εὐφημοίην τὸν ἄλλότριον πλοῦτον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς σχοίην τινὰς ἀφορμὰς εὐφημίας, ἔργῳ καὶ λόγῳ καὶ διανοίᾳ δοξάζων τῶν Σωτῆρα τῶν ὄλων, μεθ' οὗ τῷ Πατρὶ ἢ δόξα σὺν τῷ ἁγίῳ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

8

Ἰκετεύω ὁμῶς καὶ αὐτοὺς ποὺ περιέγραψα τὴ ζωὴ τους νὰ μὴ μὲ παραβλέψουν, ἐπειδὴ ζῶ μακριὰ ἀπὸ τὸν πνευματικὸ τους χορὸ, ἀλλὰ νὰ μὲ σηκῶσουν ἀπὸ κάτω ποὺ βρίσκομαι, νὰ μὲ ἀνεβάσουν στὸ ὕψος τῆς ἀρετῆς καὶ νὰ μὲ ἐντάξουν στὸν χορὸ τους, ὥστε νὰ μὴ ἐγκωμιάζω μόνο τὸν ξένο πλοῦτο, ἀλλὰ νὰ ἔχω καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος μερικὲς ἀφορμὲς ἐγκωμίων, δοξάζοντας μὲ ἔργα καὶ λόγια καὶ μὲ τὴ διάνοια τὸν Σωτῆρα τῶν ὅλων, στὸν ὁποῖο μαζὶ μὲ τὸ ἅγιο Πνεῦμα ἀνήκει ἡ δόξα τῶρα καὶ στοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Γένοιτο.

5	1-17	60		Ἰωνᾶς	
	Ψαλμοὶ		1	-	142
			2	-	184
1	2-3	108			
18	10-11	74		Ἡσαΐας	
19	13	304			
33	1	204	20	2	416
	9	74	26	10	92
36	4	74. 294	29	13	62
41	3	74	40	22	182
54	7	254	66	2	248
	22	62			
61	5	62		Ἱερεμίας	
62	9	74			
83	6	254	1	17	416
74	85	4	9	21	38
	11	74	12	2	62
102	22	204	23	24	182
104	3	74	34	1	416
105	30-31	64	35	10-14	18
108	4-5	350			
113	11	227		Ἱεζεκιήλ	
118	1	128			
	103	74	3	17	142
131	1	250	4	4-6	418
136	1	204	12	4-5	418
	4	204	34	2	140
	Παροιμίαι			Δανιήλ	
28	1	272	3	-	184
			6	-	184
	Ἑξάστιχα Ἀσμάτων			Ματθαῖος	
2	3	220			
5	8	220	3	4	312
				13-16	88
	ᾠδὴ		5	5	248. 404
				8	404
1	2	418	6	33	298
3	1	418	8	28-34	364

9	6	424	9	36-41	234
10	32	172	19	11-12	236
	37	126	20	20	204
11	14	142		34	240
	29	248			
13	46	238		Ρωμαίους	
18	3	270			
19	21	260	10	12	290
	29	300	12	16	76
21	18-22	56	13	10	140
22	39-40	140			
28	19	166		Κορινθίους Α'	
	Μάρκος		2	10	218
			9	27	36
4	25-41	114	10	33	78
5	1-20	364	12	8-10	42
				11	42
	Λουκάς			Κορινθίους Β'	
4	27	282			
6	21-25	404	3	18	50
8	26-33	364	10	3	334
	27	282		4-5	198
9	55	70	11	6	198
12	20	104			
	31	298		Γαλάτας	
	Ίωάννης		2	19-21	326
			3	28	462
4	21-23	204			
				Έφεσίους	
13	8-9	88			
14	12	424	4	5-6	462
21	15	96		26	152
	17	96	6	12	36
24	15-17	140		13	34
				14-17	36
	Πράξεις			Κολοσσαεῖς	
3	1-16	100			
5	15	424	3	5	150

Θεσσαλονικεῖς Β'			Τιμόθεον Β'		
3	8	240	2	15	132
Τιμόθεον Α'			Ἑβραίους		
2	8	204	11	37	106
4	8	266		38	106

2. Εὐρετήριο ὀνομάτων καὶ πραγμάτων

A

- Ἄββᾶς 154. 156.
 Ἄβελ 48.
 Ἄβιβίων 406.
 Ἄβιτος 122. 124.
 Ἄβραᾶμ 48. 232.
 Ἄβραάμης 128. 192. 306.
 ἀγάπη 124. 132. 140. 142. 220. 242.
 258. 456.
 Ἄγαπητὸς 110. 112. 130.
 Ἄγρίππας, μοναχός, 148.
 ἀγροικία 288.
 ἀγρυπνία 40. 108. 164. 190. 306. 388.
 ἀγχίνοια 414. 450.
 Ἄδιαβηνή 72.
 ἀδικία 174. 370. 422.
 ἀθανασία 104.
 Αἰγύπτιος, -οὶ 48. 288.
 Αἴγυπτος 60. 462.
 Αἰθίωψ, -πες 402.
 Αἰλία 456.
 αἰρετικός, -οὶ 94. 102. 354. 434.
 αἰσχύνη 100. 452.
 αἰχμαλωσία 60. 362. 418.
 Ἄκάκιος 86. 94. 96. 100. 104. 120.
 146.
 Ἄκεψμιᾶς 294.
 ἀκολασία 304
 ἀκτημοσύνη 392.
 ἀλαζονεία 82. 116.
 Ἄλεξανδρεὺς, -εῖς 62.
 Ἄλέξανδρος (Ἀλεξανδρείας) 62. 260..
 ἀλήθεια 30. 34. 44. 58. 60. 92. 96.
 102. 132. 176. 192. 260. 280.
 402. 428. 432.
 Ἄλύπιος 128.
 ἀμαθία 226.
 Ἄμανδὸν (ὄρος) 178. 230.
 ἀμάρτημα, -τα 226. 370. 426.
 ἀμαρτία 426.
 ἀμαρτωλός, -οὶ 142.
 ἀμβλωσις 282. 284.
 Ἄμμιανὸς 138. 140. 144. 406.
 ἀμπεχόνη 56.
 ἀμφιβολία 226.
 Ἄνανίας 58.
 ἀνάστασις 118. 348.
 ἀνδραγαθία 32.
 ἀνδραποδισμὸς 362.
 ἀνδρεία 148. 152. 304. 378.
 Ἄνθέμιος 200. 202.
 ἀντίδοσις 318.
 Ἄντιόχεια 86. 96. 102. 196. 220. 228.
 248. 254.
 Ἄντιοχεύς, -εῖς, 94. 120. 132. 248.

292. 394. 442.
 Ἄντιοχος 136. 180. 236. 228. 242.
 244. 248. 288. 316. 414.
 Ἄντιοχος (μοναχός) 382.
 Ἄντωνῖνος 362.
 ἀπάθεια 32. 104.
 ἀπανθρωπία 62.
 ἀπαστία 56. 190. 238. 412. 456.
 ἀπάτη 92.
 ἀπείθεια 292.
 ἀπήνεια 54.
 ἀπιστία 114. 366. 420.
 ἀπλότης 268. 270. 272. 330. 390.
 Ἄπολινάριος 126.
 ἀρά 66. 68.
 Ἄρειος 60. 62. 64. 92. 96. 126.
 ἀρετή 30. 32. 42. 44. 46. 48. 56. 80.
 86. 110. 116. 118. 122. 124. 128.
 136. 138. 140. 142. 148. 150.
 162. 164. 192. 196. 210. 214.
 224. 232. 248. 258. 260. 264.
 268. 270. 280. 284. 292. 306.
 318. 322. 324. 328. 332. 334.
 336. 358. 366. 368. 384. 386.
 390. 394. 398. 406. 410. 444.
 460. 462. 464. 466.
 Ἄρμενία 168.
 Ἄρμένιος, -οι 416. 420.
 ἀρμονία 66.
 ἀρχή, -αὶ 36.
 ἀρχιερωσύνη 56. 168. 246. 262. 296.
 312.
 ἀσέβεια 521. 60. 64. 196. 202. 306.
 350. 362. 372. 420. 424. 446.
 450.
 Ἄσια 218. 462.
 ἄσιτία 40.
 Ἄσιχᾶ 318.
 Ἄσκληπιός 398.
 Ἄσουρία 72.
 Ἄστέριος 94. 86. 102.

Ἄστριος 278.
 ἀσφάλεια 40.
 αὐτουργία 198.
 Ἄφθόνιος 166. 168.
 Ἄφραάτης 94. 196. 200. 206. 210.
 212. 246. 284.
 Ἄφροδίτη 420.

B

Βαβυλῶν 204.
 βακχεία 310.
 βακχεία διαβολική 222.
 Βαλαάμ 104.
 Βαλάκ 104.
 βάπτισμα 420. 462.
 Βαραδᾶτος 440.
 βασιλεία τοῦ Θεοῦ 298. 434.
 βασιλεία τῶν οὐρανῶν 154. 462.
 Βασίλειος, μοναχός, 130.
 Βασίλειος (ὁ μέγας) 254.
 βασκανία 174.
 Βάσσοι 410.
 Βέροια 86. 116. 118. 136. 452.
 βλάβη 292. 438. 444.
 βλασφημία 60. 64. 260.
 Βρεττανοὶ 416.

Γ

Γάβαλα 446.
 Γαλάτης, -αὶ 218. 416.
 Γαλατία 220.
 γέεννα 282. 434.
 γέλως 32.
 Γίνδαρος 86.
 γλυκύτης 30.
 γνῶσις 42.
 γνῶσις τοῦ Θεοῦ 198. 334.
 γοητεία 274.
 Γουββᾶς 266.

Γρηγόριος, μοναχός, 170.

Δ

Δαβίδ 62. 64. 74. 108. 204. 226. 250.
402.

δαίμων, -ες 38. 92. 116. 118. 132.
134. 136. 146. 180. 222. 228.
270. 272. 274. 276. 278. 302.
310. 348. 350. 358. 364. 376.
424. 446. 450.

Δαμιανός 390.

Δανιήλ 184. 456.

Δανιήλος 222.

Δαυίδης 150. 152.

δειλία 114.

διάβολος 36. 38. 242. 312. 358. 362.

διάγνωσις 30.

διαλογισμός, -οί 204.

δικαιοσύνη 56. 64. 146. 298. 304.

Διόδωρος 94. 204.

Διονύσιος (μάρτυς) 102.

Δομνίνα 458.

δόξα 50. 64.

δόξα κενή 392.

δουλεία 40.

δύσκλεια 362.

δυσσέβεια 64. 96. 202. 292.

δυσσέβημα 190.

δυσωδία 132.

έγρήγορσις 392.

Έδεσσα 196.

Έζεκίας 68.

είδωλον, -α 52. 420.

ειρήνη 182. 234. 250. 282.

έλευθερία 230.

Έλισσαΐος 44. 54. 282. 284.

Έλλάδιος 246.

Έλλάς 158. 160. 198. 266. 314. 448.

έλπλις 122. 290.

Έμισα 308.

ένέργεια 118.

Ένωχ 218

έξουσία 36.

έπήρεια 438.

έπιβουλή 364.

έπιείκεια 152. 230.

έπιθυμία 146.

έπικουρία 278.

έπιμιξία 328.

έρις 298.

έρωσ 74. 148. 164. 214. 220. 320. 384.
442. 452. 460.

έρωσ θεΐος 456.

εύαγγέλιον τής ειρήνης 34.

εύεργεσία 44. 176. 350. 354. 414.

εύκοσμία 54.

εύλογία 282. 290. 302. 204. 326. 336.
348. 352. 368. 422. 428. 430.
460.

εύλογία ιερατική 420.

εύμένεια 104. 296.

εύπείθεια 142. 258.

Εύρώπη 218. 462.

ευσέβεια 52. 54. 64. 70. 94. 100. 102.
110. 178. 196. 202. 204. 218.
210. 220. 246. 288. 372. 378.
404. 406. 418. 434. 436. 440.
462.

Ευσέβιος 110. 112. 114. 120. 122.
128. 138. 140. 142. 148. 150.
154. 260. 280. 318. 406.

Εύσεβωνάς 406.

Ευτόχιος 288.

εύφημία 62. 420. 452. 466.

Εύφράτης 72. 160. 316. 324.

εύφροσύνη 92. 100. 330. 414. 444.

εύχη 236. 324. 422.

Εύχΐται 126.

Ζ

ζάλη αίρετική 196.

Ζαμβρι 64.

Ζεβινᾶς 386. 388.
 Ζεῦγμα 160.
 ζῆλος θεῖος 190. 434.
 Ζηνοβιανή 128.
 Ζήνων 254. 256.
 Ζοροβάβελ 60.
 ζωή 348.
 ζωή αἰώνιος 300.

Η

ἡδονή 40. 94. 132. 160. 360. 364. *
 Ἡλίας 44. 106. 142. 184. 312. 410.
 Ἡλιόδωρος 406.
 Ἡλιούπολις 228.
 ἡμερότης 382. 392. 398.
 Ἡσαΐας 92. 352. 416.
 ἡσυχία 206. 208. 368.

Θ

Θαλάσσιος 374.
 Θαλέλαιος 446.
 θάνατος 34. 40. 58. 64. 68. 80. 182.
 218. 234. 250. 266. 272. 298.
 348. 410. 424.
 θαῦμα 68. 214. 224. 284. 348. 392.
 410. 424. 426. 428. 432. 436.
 446. 450.
 θαυματουργία 44. 52. 54. 114. 118.
 178. 232. 290. 376. 446.
 Θέκλα 456.
 θέλημα 84. 112.
 θεογνωσία 44. 422. 446.
 Θεοδόσιος (μοναχός) 238. 242. 248.
 286.
 Θεόδοτος 120. 166. 168.
 Θεότεκνος 166. 168. 170.
 Θράκη 202.
 θρασύτης 434.
 θυμηδία 456.

θυμὸς 146. 150. 152. 154. 238. 272.
 364.
 θυρεὸς τῆς πίστεως 34.
 θυσία 330. 446.
 θυσιαστήριον 90. 268. 330.

Ι

Ἰακώβ 250. 402.
 Ἰάκωβος 50. 52. 58. 60. 62. 64. 66.
 148. 176. 304.
 Ἰάκωβος (ἄλλος μοναχός) 332. 3530.
 352. 356. 358. 366. 374. 380.
 388. 396. 398.
 Ἰάκωβος (ἀπόστολος) 70.
 Ἰάκωβος (Πέρσης) 80. 82. 148.
 Ἰβηρ, -ες 416.
 ἰδρῶς 332.
 Ἰεζεκιήλ 142. 418.
 ἱεραπολίτης, -αῖ 120.
 Ἰερεμίας 62. 416.
 Ἰεροσόλυμα 204.
 ἱεουργία 48. 94. 268.
 ἱερωσύνη 48. 120. 152. 296. 298. 310.
 324. 454.
 Ἰησοῦς (Ναυῆ) 44.
 Ἰμμη 190.
 Ἰοβιανός 202.
 Ἰορδάνης 142.
 Ἰουδαῖος, -οῖ 176. 434.
 Ἰουλιανός 72. 94. 148. 202. 246.
 Ἰσαάκ 154.
 Ἰσαυρία 362. 456.
 Ἰσαυροὶ 242. 258. 364.
 Ἰσίδωρος 120.
 Ἰσμαήλ 178.
 Ἰσμαηλίτης 416. 420. 424. 428.
 Ἰστρος 202.
 Ἰταλία 416.
 Ἰωάννης 46. 60. 100.
 Ἰωάννης (μοναχός) 382.

Ἰωάννης (ὁ Βαπτιστής) 88. 106. 142.
354. 356. 358.
Ἰὼβ 378.
Ἰωνᾶς 142. 184.
Ἰωσήφ 358. 402.

Κ

κάθειρξις 328.
κακία 230. 370. 440. 464.
κακοπάθεια 306.
κακουχία 62. 102.
Καλλίνικον (φρούριον) 422.
κάλλος 456.
κάλλος θεῖον 36. 148.
κάλλος οὐράνιον 144.
Καπερσανᾶ 324.
Καππαδόκης, -αι 254
Κάρροι 310.
καρτερία 48. 152. 190. 296. 338. 340.
344. 346. 378. 384. 414. 430.
432. 442. 452.
κατάνυξις 128. 168.
κατόρθωμα 30. 432.
κεφαλαλγία 338.
Κιλικία 462.
Κίλιξ, -κες 264. 402. 448.
κίνδυνος 96. 142. 282. 306. 420.
Κίττικα 388.
κλήσις 218.
κοίτη παράνομος 214.
κόλασις 60.
κοσμοκράτωρ, -ες 36.
Κύρα 452. 454.
Κύριλλος 288.
Κύρρος (πόλις) 102. 106. 120. 124.
128. 288. 304. 306. 350. 394.
κωμωδία 32.
Κωνσταντῖνος (μέγας) 60.

Λ

λαμπρότης 328.

λειποθυμία 84.
λήθη 30. 32.
Λητόϊος 292.
Λίβανος 304. 306.
Λιμναῖος 374.
λογισμὸς 334.
λοιδορία 152. 346.
Λουκάς 46.
Λουπινῖνος 280.

Μ

μαγγανεία 214. 274. 350.
μάγος 196.
Μαησιμαῖς 288.
Μακεδόσιος (μοναχὸς) 276.
μακροθυμία 92. 362.
Μάλχος 288.
μανία 126. 190. 212. 270. 276. 308.
378. 446.
Μανιχαῖος, -οἱ 126.
Μαράνα 452. 454.
Μαρατῶ 246.
Μαριανὸς 138.
Μάρις 328.
Μαρκιανὸς 106. 112. 114. 116. 118.
120. 122. 124. 128. 130. 134.
Μαρκίων 350. 352. 354. 374.
Μᾶρκος 46.
μαρμαρυγή 192.
Μάρων 176. 302. 334. 374. 458.
Μαρωσᾶς 154.
Ματθαῖος 46.
μεγαλοφροσύνη 358.
μέθη 52. 310.
Μελέτιος (Ἀντιοχείας) 54. 414.
Μελχισεδέκ 48.
μετάνοια 276.
μετοικία 70.
μετριότης 142. 390. 394. 396. 398.
Μῆδοι 402.
μυιοφονία 190.

μιαιφόνος, -οι 192.

μίμησις 330.

μῖσος 350.

Μιχαίας 404.

μνήμη 30. 32. 34.

μῦθος 402.

μῦσος 190. 192.

μυστήριον 420.

Μωϋσῆς 44. 48. 68. 78. 90. 138. 186.

248. 250. 312. 382. 390. 402.

410. 456.

N

νηστεία 62. 102. 108. 124. 164. 306.

322. 456.

Νιαρά 390.

Νίκαια 60. 128.

Νικέρτη 110.

Νιμουζά 398.

Νινευή 142.

Νίσιβις 48. 60. 66.

Νῶε 48.

Ξ

Ξέρξης 160.

O

Ὁβοδιανός 278.

οἰκία ἀβραμιαία 154.

οἰκονομία 86. 296. 378. 416.

Ὁλύμπιος 152.

Ὁμηρίτης, -αι 416.

Ὁμήρου 328.

ὁμόνοια 40. 250.

ὄνησις 30. 34. 100. 120. 464.

ὄργη 52. 150. 204. 272. 292.

ὄργιον 420.

ὄρκος 182. 298. 346. 396.

ὄρμη 206. 428.

Ὅρος Σίναιον 90. 180. 182.

Ὅσροηνός, -οἶ 72.

Οὐάλης 92. 202. 254.

οὐσία 94. 274.

Π

πάθημα 234.

πάθος 100. 116. 118. 196. 396.

Παλαιστίνη 220. 356. 462.

Παλλάδιος 190. 192.

πανδαισία 74.

παντευχία 34.

πανωλεθρία 270. 440.

παραίνεσις 164. 170.

παρανομία 202. 362.

Παράτομος (τόμος μοναστικός) 192.

παραψυχή 390. 440.

παρθενία 462.

Παρθυαῖος, -οἶ 72.

παροΐνια 152.

παροργισμός 152.

παρρησία 50. 70. 114. 192. 226. 244.

270. 272. 322.

Παῦλος 34. 42. 76. 100. 140. 198. 204.

334.

πενία 368. 396. 398. 460.

Πεντηκοστή 454.

πεποίθησις 244.

Περγάμιος 224.

περιφάνεια 106.

Πέρσης, -αι 48. 54. 64. 80. 90. 196.

200. 388. 402. 416. 420. 428.

Πέτρος (Ἀπόστολος) 58. 96. 100.

140. 226. 424.

Πέτρος, μοναχός, 218. 228. 230. 234.

288.

πίστις 34. 48. 60. 100. 120. 176. 194.

212. 220. 226. 244. 290. 326.

378. 388. 422. 438. 446. 462.

πλάνη 92. 354.

πλεονεξία 260. 304.

πλημμέλημα 294.
 πῶθος 74. 322. 386. 392.
 Πολυχρόνιος 344. 388. 390. 392.
 πονηρία 36. 62.
 Πόντος Εὐξεινος 218. 254. 462.
 Πούπλιος 160. 170.
 πράοτης 54. 120. 152. 164. 250. 374.
 382. 390. 398.
 προαίρεσις 208. 304. 326.
 πρόγνωσις 92.
 προεδρία 170.
 προθυμία 290. 322. 334. 442.
 πρόνοια 56. 170. 366.
 προσευχή 40. 62. 66. 90. 92. 100. 102.
 108. 168. 190. 208. 212. 216.
 230. 234. 244. 278. 284. 292.
 302. 312. 332. 348. 362. 368.
 372. 378. 382. 386. 392. 396.
 430. 436. 444. 450. 452.
 προσκύνησις 78. 196. 456.
 προφητεία 42.

Ρ

Ραβαίνα 432.
 Ραμᾶς 382.
 ραστώνη 38. 418.
 Ρωμαῖος, -οὶ 48. 50. 60. 72. 152. 202.
 402. 428.
 Ρώμη 416.
 Ρώμυλος 246.
 Ρώσος (πόλις Κιλικίας) 238. 248.

Σ

Σάβας (Ἰουλιανός) 72.
 Σαβῖνος (μοναχός) 132.
 Σαβώρης 64.
 Σαλαμάνης 324.
 Σαμαρεῖτις 204.
 Σαπφείρα 58.
 Σάρρα 98.
 Σεβῆρος 288.

Σελεύκεια 280.
 Σελευκόβηλος 130.
 Σισάν 402.
 Σιών 204.
 Σκύθης, -αὶ 202. 402.
 Σοδομίτης, -αὶ 232.
 Σόλυμοι 242.
 σοφία 42. 114. 124. 148. 202. 226
 272.
 Σπάνοι 416.
 σταυρός 54. 82. 114. 226.
 σταυρός σωτήριος 212.
 συγγνώμη 32. 294. 308. 426.
 συκοφαντία 192. 274. 428.
 Συμεώνης 110. 174. 190.
 Συμεώνης (ὁ μέγας) 400. 406. 412.
 424. 436.
 συμφορὰ 32. 58. 214.
 Συρία 80. 116. 130.
 Σῦρος, -οὶ 264.
 Σωμανῖτις 290.
 σωτηρία 76. 84. 104. 132. 144. 234.
 282. 290. 342.
 σωφροσύνη 54. 146. 304.

Τ

Ταβιθα 234.
 Τάργαλλα 374.
 Τελάνισσος 410.
 Τελεδὰ 138. 406.
 τερατουργία 118.
 τελειότης 124.
 Τιλλίμα 374.
 τιμωρία 52. 54. 92. 114. 178. 296.
 4262. 448.
 τρυφή 72. 90. 108. 220.
 τῦφος 82. 146. 238. 392. 444.

Υ

ὕμνωδία 408.

ύπακοή 198. 334.

Φ

φαντασία 360.

Φαραώ 232.

φιλαδελφία 124. 250. 398.

φιλανθρωπία 56. 58. 62. 188. 214.
292. 308. 380. 426.

φιλοκοσμία 224.

φιλονεικία 422.

φιλοξενία 48. 98. 132. 290. 386. 398.

φιλοπονία 32. 396. 402.

φιλοσοφία 32. 34. 42. 74. 80. 110.
130. 138. 148. 152. 154. 156.
170. 180. 186. 198. 218. 242.
250. 256. 258. 260. 302. 304.
316. 318. 330. 334. 336. 344.
364. 368. 370. 374. 388. 390.
394. 396. 398. 400. 402. 406.
430. 444. 446. 450. 460. 462.
464.

φιλοτιμία 44. 318. 464.

Φινεές 64.

Φλαβιανός 94. 120. 204. 268.

Φοινίκη 356.

Φοίνιξ, -κες 264.

φόνος 358.

φρίκη 112. 302.

φρόνημα 128. 368. 374. 394. 396. 432.
434. 444.

φῶς θεῖον 450.

Χ

Χαλκιδεύς, -εῖς 120.

Χαλκίς 128.

χαμευνία 56. 238.

χάρις θεία 40. 70. 86. 116. 198. 260.
272. 296. 306. 310. 324. 346.
362. 368. 392. 394. 412. 430.
446.

χάρισμα, -τα 42. 44. 280. 302.

χήρα Σαραφθία 290. 312.

χλιδή 74.

Χριστιανός, -οὶ 176.

Ψ

ψεῦδος 94. 102. 192. 276.

ψυχαγωγία 234. 376. 378. 382. 442.

Ω

ᾠσηὲ 418.

ὠφέλεια 30.3 120. 190. 252. 304. 332.
336. 344. 348. 358. 374. 416.
418. 422. 448. 456. 464.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελίς
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5-28
ΚΕΙΜΕΝΟ – ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ	30-466
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	30-47
1. ΙΑΚΩΒΟΣ	48-71
2. ΙΟΥΛΙΑΝΟΣ	72-105
3. ΜΑΡΚΙΑΝΟΣ	106-135
4. ΕΥΣΕΒΙΟΣ	136-159
5. ΠΟΥΠΛΙΟΣ	160-173
6. ΣΥΜΕΩΝΗΣ Ο ΠΑΛΑΙΟΣ	174-189
7. ΠΑΛΛΑΔΙΟΣ	190-195
8. ΑΦΡΑΑΤΗΣ	196-217
9. ΠΕΤΡΟΣ	218-237
10. ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ	238-247
11. ΡΩΜΑΝΟΣ	248-253
12. ΖΗΝΩΝ	254-263
13. ΜΑΚΕΔΟΝΙΟΣ	264-287
14. ΜΑΗΣΥΜΑΣ	288-293
15. ΑΚΕΨΙΜΑΣ	294-301
16. ΜΑΡΩΝ	302-305
17. ΑΒΡΑΑΜΗΣ	306-317
18. ΕΥΣΕΒΙΟΣ	318-323
19. ΣΑΛΑΜΑΝΗΣ	324-327
20. ΜΑΡΙΣ	328-331
21. ΙΑΚΩΒΟΣ	332-373
22. ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΚΑΙ ΛΙΜΝΑΙΟΣ	374-381
23. ΙΩΑΝΝΗΣ	382-385
24. ΖΕΒΙΝΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΥΧΡΟΝΙΟΣ	386-397
25. ΑΣΚΛΗΠΙΟΣ	398-401

26. ΣΥΜΕΩΝΗΣ	402–439
27. ΒΑΡΑΔΑΤΟΣ	440–445
28. ΘΑΛΕΛΑΙΟΣ	446–451
29. ΜΑΡΑΝΑ ΚΑΙ ΚΥΡΑ	452–457
30. ΔΟΜΝΙΝΑ	458–466

ΕΥΡΕΤΗΡΙΑ

1. Εύρετήριο χωρίων τῆς Γραφῆς	469–472
2. Εύρετήριο ὀνομάτων καὶ πραγμάτων	472–479

ΕΚΔΟΘΕΝΤΑ ΕΡΓΑ ΠΑΤΕΡΩΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Α. ΑΠΑΝΤΑ Μ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Τόμος	1ος	Ἐπιστολές.
»	2ος	Ἐπιστολές.
»	3ος	Ἐπιστολές.
»	4ος	Ὁμιλίες στήν Ἑξαήμερο.
»	5ος	Ὁμιλίες σὲ Ψαλμούς.
»	6ος	Ὁμιλίες ἠθικὲς καὶ πρακτικὲς.
»	7ος	Ὁμιλίες δογματικὲς, περιστατικὲς, ἐγκωμιαστικὲς, παιδ/κὲς.
»	8ος	Ἀσκητικὰ Α' (Ὅροι κατὰ πλάτος).
»	9ος	Ἀσκητικὰ Β' (Ὅροι κατ' ἐπιτομήν).
»	10ος	Δογματικὰ ἔργα.

Β. ΑΠΑΝΤΑ Μ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ

Τόμος	1ος	Ἀπολογητικὰ (Κατὰ εἰδώλων, Περὶ ἐνανθρωπήσεως).
»	2ος	Δογματικὰ Α' (Λόγοι κατὰ Ἀρειανῶν Α'-Β').
»	3ος	Δογματικὰ Β' (Λόγοι κατὰ Ἀρειανῶν Γ'-Δ').
»	4ος	Δογματικὰ Γ'.
»	5ος	Ἑρμηνευτικὰ Α'.
»	6ος	Ἑρμηνευτικὰ Β' (Ἐξήγησις στοὺς Ψαλμούς).
»	7ος	Ἑρμηνευτικὰ Γ' (Ἐξήγησις στοὺς Ψαλμούς).
»	8ος	Ἱστορικοδογματικὰ Α'.
»	9ος	Ἱστορικοδογματικὰ Β'.
»	10ος	Ἱστορικοδογματικὰ Γ'.
»	11ος	Ἀσκητικὰ (Βίος Μ. Ἀντωνίου ...).
»	12ος	Διάφορα ἀμφιβαλλόμενα ἔργα.

Γ' ΑΠΑΝΤΑ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ

Τόμος	1ος	Προσωπικὲς Σχέσεις καὶ Ἐκκλησιαστικὴ Διακονία Α'.
»	2ος	Προσωπικὲς Σχέσεις καὶ Ἐκκλησιαστικὴ Διακονία Β'.
»	3ος	Ἀπολογητικὰ ἔργα.
»	4ος	Δογματικὰ ἔργα.
»	5ος	Ὁμιλίες.
»	6ος	Ἐγκωμιαστικοὶ καὶ Ἐπιτάφιοι Λόγοι.
»	7ος	Ἐπιστολές.
»	8ος	Ὁ Χριστὸς πάσχων καὶ Ἔπη δογματικά.
»	9ος	Ἔπη Ἠθικά.
»	10ος	Ἔπη Ἱστορικά.
»	11ος	Ἔπη εἰς Ἐτέρους. - Ἐπιγράμματα.

Δ' ΑΠΑΝΤΑ ΕΥΣΕΒΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ

- Τόμος 1ος Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία (Βιβλία Α' - Γ').
 » 2ος Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία (Βιβλία Δ' - ΣΤ').
 » 3ος Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία (Βιβλία Ζ' - Ι').
 » 4ος Τριακονταετηρικός στὸ Μ. Κων/ντῖνο.- Στὸ Βίο Μ. Κων/ντί-
 νου.- Λόγος Μ. Κων/ντίνου στὸ Σύλλογο τῶν ἁγίων.

Ε' ΑΠΑΝΤΑ ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ

- Τόμος 1ος Δογματικὰ Α' (Ἐκδοσις ἀκριβῆς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως).

ΣΤ' ΑΠΑΝΤΑ ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

- Τόμος 1ος Διάλογος Παλλαδίου.- Περὶ ἀσαφείας τῶν προφητειῶν.-
 Σύνοψις Παλαιᾶς Διαθήκης.
 » 2ος Ὅμιλιες στὴ Γένεσι (Α' - ΚΓ').
 » 3ος Ὅμιλιες στὴ Γένεσι (ΚΔ' - ΜΑ').
 » 4ος Ὅμιλιες στὴ Γένεσι (ΜΒ' - ΞΔ').
 » 5ος Ὅμιλιες στὴ Γένεσι (Γ' - ΙΒ').- Στουὺς Ψαλμοὺς (ΜΑ' - ΜΓ').
 » 6ος Ὅμιλιες στοὺς Ψαλμοὺς (ΜΔ' - ΡΚΓ').
 » 7ος Ὅμιλιες στοὺς Ψαλμοὺς (ΡΚΔ' - ΡΝ') καὶ Ὅμιλιες στὸν Δαυὶδ
 καὶ τὸν Σαούλ.
 » 8ος Ὅμιλιες στὴ Γένεσι (Α' - Θ').- Ὑπόμνημα στὸν Ἡσαΐα.-
 Ὑπόμνημα στὸν Δανιήλ (Κεφ. Ι'-ΙΓ').
 » 9ος Ὑπόμνημα στὸ Κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιο (Ὅμ. Α'-Κ').
 » 10ος Ὑπόμνημα στὸ Κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιο (Ὅμ. ΚΑ'-ΜΗ').
 » 11ος Ὑπόμνημα στὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγ. (Ὅμιλ. ΜΘ'-ΟΕ').
 » 12ος α) Ὑπόμνημα στὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγ. (Ὅμιλ. ΟΣΤ'-ΛΑ').
 β) Ὑπόμνημα στὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγ. (Ὅμιλ. Α'-Δ').
 » 13ος Ὑπόμνημα στὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιο (Ὅμιλ. Ε'-ΛΑ').
 » 13β' Ὑπόμνημα στὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιο (Ὅμιλ. ΛΒ'-ΝΔ').
 » 14ος Ὑπόμνημα στὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιο (Ὅμιλ. ΝΕ'-ΠΗ').
 » 15ος Ὑπόμνημα στὶς Πράξεις (Ὅμιλ. Α'-ΚΓ').
 » 16α' Ὑπόμνημα στὶς Πράξεις (Ὅμιλ. ΚΔ'-ΜΔ').
 » 16β' Ὑπόμνημα στὶς Πράξεις (Ὅμιλ. ΜΕ'-Ν'), στὴν Πρὸς
 Ρωμαίους (Ὅμιλ. Α'-Ι').
 » 17ος Ὑπόμνημα στὴν Πρὸς Ρωμαίους (Ὅμιλ. ΙΑ'-ΛΓ').
 » 18ος Ὑπόμνημα στὴν Α' Πρὸς Κορινθίους (Ὅμιλ. Α'-ΚΑ').
 » 18α' Ὑπόμνημα στὴν Α' Πρὸς Κορινθίους (Ὅμιλ. ΚΒ'-ΜΔ'), καὶ
 Β' Πρὸς Κορινθίους (Ὅμιλ. Α'-ΙΑ').
 » 19ος Ὑπόμνημα στὴ Β' Πρὸς Κορινθίους (Ὅμιλ. Α'-ΚΔ').
 » 20ος Ὑπόμνημα στὴν Β' Πρὸς Κορινθίους (Ὅμιλ. ΚΕ'-Λ') καὶ
 στὴν Πρὸς Ἐφεσίους (Ὅμιλ. Α'-ΙΑ').

- » 21ος Ὑπόμνημα στήν Πρὸς Ἐφεσίους (Ὁμιλ. IB'–ΚΔ') καὶ στήν Πρὸς Φιλιπησίους (Ὁμιλ. Α'–ΙΒ').
- » 22ος Ὑπόμνημα στήν Πρὸς Φιλιπησίους (Ὁμιλ. ΙΓ'–ΙΕ'), στήν Πρὸς Κολοσσαεῖς καὶ στήν Πρὸς Θεσσαλονικεῖς Α'.
- » 23ος Ὑπόμνημα στή Β' Πρὸς Θεσσαλονικεῖς (Ὁμιλ. Α'–Ε'), στήν Α' Πρὸς Τιμόθεον (Ὁμιλ. Α'–ΙΗ') καὶ Β' Πρὸς Τιμόθεον (Ὁμιλ. Α'–Ι').
- » 25ος Α. Ὑπόμνημα στήν Πρὸς Ἑβραίους (Ὁμιλ. ΙΣ'–ΛΔ'), Β. Εἰς τὸν πτωχὸν Λάζαρον, (Ὁμιλίαι Α' – Ζ').
- » 26ος Ὁμιλίαι Ἠθικαὶ – Ἀγιογραφικαί.
- » 27ος Ὁμιλίαι Ἀγιογραφικαὶ – Ἑρμηνευτικαί.
- » 28ος Ποιμαντικὰ καὶ Ἀσκητικὰ Α'.
- » 29ος Ἀσκητικὰ Β'.
- » 30ος Ὁμιλίαι Κατηχητικαὶ – Ἠθικαί.
- » 31ος Ὁμιλ. κατηχητικαὶ καὶ ἠθικαὶ Β' - Ὁμιλ. Περιστατικαὶ Α'.
- » 32ος Ὁμιλίαι Περιστατικαὶ Β'.
- » 33ος Ὁμιλίαι Περιστατικαὶ Γ'.
- » 34ος Ὁμιλίαι Περιστατικαὶ Δ'. α. Πρὸς Ἰουδαίους καὶ Ἑλληνας. β. Πρὸς Ἰουδαίους. γ. Περὶ εἰμαρμένης καὶ προνοίας. δ. Εἰς τὸν μακάριον Βαβύλαν.
- » 35ος Ὁμιλίαι δογματικαί.
- » 36ος Ὁμιλίαι ἐορταστικαὶ - ἐγκωμιαστικαί.

Ζ' ΑΠΑΝΤΑ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ

Τόμος	1ος	Δογματικὰ Α' (Πῶς τρία πρόσωπα λέγοντες - Κατὰ εἰμαρμένης - Διάλογος περὶ ψυχῆς καὶ ἀναστάσεως, καὶ Λόγος Κατηχητικὸς Μέγας).
	»	2ος Δογματικὰ Β' (Κατὰ Εὐνομίου Ἀντιρρητικοὶ Λόγοι Α' – Β'.)
	»	3ος Δογματικὰ Γ' (Κατὰ Εὐνομίου Ἀντιρρητικὸς Λόγος Γ' – Λόγος ἀντιρρητικὸς πρὸς τὴν Εὐνομίου ἔκθεσιν.
	»	5ος Ἑρμηνευτικὰ Α' (Περὶ κατασκευῆς τοῦ ἀνθρώπου – Ἀπολογητικὸς περὶ τῆς Ἐξαήμερου – Περὶ τῆς τοῦ ἀνθρώπου γενέσεως (Ὁμιλίαι Α–Γ).
	»	6ος Ἑρμηνευτικὰ Γ' (Εἰς τὴν ἐπιγραφὴν τῶν Ψαλμῶν – Εἰς τὸν 6ον Ψαλμὸν = Περὶ τῆς ὀγδόης – Εἰς τὸν Ἐκκλησιαστήν.

Η' ΑΠΑΝΤΑ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΠΑΛΑΜΑ

Βίος Γρηγορίου Παλαμᾶ ὑπὸ Φιλοθέου Κοκκίνου.		
Τόμος	1ος	Λόγοι ἀποδεικτικοὶ δύο Περὶ ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος - Ἐπιστολὲς πρὸς Ἀκίνδυνον Α', Β', Γ', Ἐπιστολὲς πρὸς Βαρλαάμ Α', Β'.
	»	2ος Ὑπὲρ τῶν ἱερῶς ἠσυχάζοντων Λόγοι Α' - Γ'.

ΕΚΔΟΘΕΝΤΑ ΕΡΓΑ

- » 3ος Πραγματεῖες δογματικῆς καὶ ὁμολογιακῆς.
- » 4ος Ἐπιστολές.
- » 5ος Κατὰ Ἀκινδύνου Λόγοι Ἀντιρρητικοὶ (Α' - Γ').
- » 6ος Κατὰ Ἀκινδύνου Λόγοι Ἀντιρρητικοὶ (Δ' - Ζ').
- » 9ος Ὁμιλίαι Α'-Κ'.
- » 10ος Ὁμιλίαι ΚΑ'-ΜΒ'.
- » 11ος Ὁμιλίαι ΜΒ'-ΞΓ'.

Θ' ΦΙΛΟΚΑΛΙΑ

- Τόμος 1ος Ἀποφθέγματα Γερόντων.
- » 2ος Τὸ Λειμωνάριον.
- » 3ος Διονυσίου Ἀρεοπαγίτου, Περὶ θεῶν ὀνομάτων, Περὶ οὐρανόθεν ἱεραρχίας, Περὶ ἐκκλησιαστικῆς ἱεραρχίας, Περὶ μυστικῆς θεολογίας, Ἐπιστολές.
- » 5ος Κυρίλλου Σκυθοπολίτου, Βίοι ἁγίων.
- » 7ος Μακαρίου τοῦ Αἰγυπτίου, 50 Πνευματικῆς Ὁμιλίαι.
- » 9ος Διαδόχου Φωτικῆς, Κεφάλαια Γνωστικά, Λόγος στὴ Ἀνάληψη, Ὁράσεις, Ἐρωταποκρίσεις, καὶ Ἰωάννου Καρπαθίου, Κεφάλαια Παρακλητικὰ 100.
- » 12ος Ἀββᾶ Ἡσαΐα, Λόγοι Ἀσκητικοὶ - ἄββᾶ Ζωσιμᾶ, Κεφάλαια ὠφέλιμα - ἄββᾶ Δωροθέου, Πραγματεῖες καὶ Ἐπιστολές.
- » 14ος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητής, Μυσταγωγία - Τὰ 400 Κεφάλαια Περὶ Ἀγάπης - Λόγος Ἀσκητικὸς - Τὰ 200 Κεφάλαια Περὶ Θεολογίας.
- » 19Α Συμεῶν ὁ Νεὸς Θεολόγος, Βίος Συμεῶν ὑπὸ Νικήτα Στηθάτου, Κεφάλαια - Εὐχαριστίαι - Διάλογος μετὰ Σχολαστικοῦ.
- » 19Β Συμεῶν ὁ Νεὸς Θεολόγος, Βίβλος τῶν Θεολογικῶν Λόγων (Λόγοι Α'-Γ') - Βίβλος τῶν Ἠθικῶν Λόγων (Λόγοι Α'-Σ')
- » 19Γ Συμεῶν ὁ Νεὸς Θεολόγος, Α' Βίβλος τῶν Ἠθικῶν Λόγων (Λόγοι Ζ'-ΙΕ') - Β' Κατηχητικοὶ Λόγοι (Λόγοι Α'-Ζ').
- » 22ος Νικολάου Καβάσιλα, Ἐρμηνεία στὴ Θεία Λειτουργία - Περὶ τῆς ἐν Χριστῷ Ζωῆς.

Ι' ΤΑ ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ

ΙΑ' ΑΠΟΛΟΓΗΤΑΙ

- Τόμος 1ος Ἰουστίνος, Ἀπολογίαι Α' καὶ Β' - Λόγος Περὶ Ἀναστάσεως - Διάλογος Πρὸς Τρύφωνα.
- » 2ος Τατιανός, (Πρὸς Ἑλληνας) - Ἀθηναγόρας, (Πρεσβεία Χριστιανῶν καὶ Περὶ ἀναστάσεως νεκρῶν) - Θεόφιλος Ἀναρχείας, (Πρὸς Αὐτόλυκον Βιβλία Α-Γ) - Ἐπιστολὴ πρὸς Διόγνητον.

Φωτοστοιχειοθεσία: «ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ» ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΜΕΡΕΤΑΚΗ
Άρμενοπούλου 30 – Τηλ. 200 621 – Θεσσαλονίκη

Έκτύπωση Ήφσσετ: «ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ» ΦΩΤΗ ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΙΝΟΥ
Κατσιμίδου 30 – Τηλ. 928 592 – Θεσσαλονίκη

Βιβλιοδεσία: Άφοι ΒΑΡΟΥΣΙΑΔΗ
Λαχανά 17 – Τηλ. 839 414 – Θεσσαλονίκη